

Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen
Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

DR. ALBRECHT WEBER.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Zwölfter Band.

Die Taittiriya-Samhitā.

Zweiter Theil. Kāṇḍa V–VII.

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

—
1872.

Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

VON

DR. ALBRECHT WEBER.

Professor o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften dasselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Baierschen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, der Asiatic Society of Bengal in Calcutta, der Bombay Branch Royal Asiatic Society, der American Oriental Society, und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg, und der Académie des Inscriptions in Paris, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Zwölfter Band.

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

1872.

Die
Taittiriya-Samhita.

Herausgegeben

VON

ALBRECHT WEBER.

Zweiter Theil.

Kāṇḍa V—VII.

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

—
1872.

Vorwort.

Wenn ich im Vorwort zum ersten Theile dieser Ausgabe (p. XII) versprochen habe, eine specielle Darstellung und Kritik des Padapâtha der Taitt. Saṃhitā entweder bereits in diesem zweiten Theile derselben zu geben oder ihr erst später folgen zu lassen, so habe ich mich jetzt aus wesentlich praktischen Gründen für diese zweite Eventualität entschieden, und gebe hier vielmehr einige andere Beigaben, die wie ich hoffe nicht minder willkommen sein werden, für den praktischen Gebrauch eben vorerst jedenfalls weit wichtiger sind.

An ihrer Spitze steht, unter dem in der Ausgabe der Bibl. Indica hierfür gebrauchten Namen *sūcīpatram*, eine Uebersicht über die rituelle Verwendung der einzelnen *anuvāka*, — im Wesentlichen nur eine Zusammenstellung der bereits je *ad locum* aus dem Commentar mitgetheilten Angaben darüber, und zwar, eben so wie dies ja im Texte selbst geschehen ist, unter speciellem Bezuge auf die im *kāṇḍānukrama* der Ātreya-Schule für alle drei Taittirīya-Texte (Saṃhitā, Brāhmaṇa und Āraṇyaka) vorliegende Einteilung in einzelne *kāṇḍa*.

Es folgt der Text des *kāṇḍānukrama* selbst. Ich habe denselben zwar bereits früher (Ind. Stud. 3, 373-401) nebst dem dazu gehörigen Commentar mitgetheilt, indessen war ich damals mehrfach, insbesondere über das Taittirīya Brāhmaṇa, noch nicht richtig orientirt. Es erscheinen somit die von mir auf Grund des Commentars hinzugefügten Verweisungen und Stellen-Angaben hier in erheblich richtiger Gestalt.

Endlich gebe ich ein alphabetisches Verzeichniss der rik-pratika, und zwar nicht blos für die Samhitā, sondern zugleich auch für das Brāhmaṇa und das Āraṇyaka, damit man eben alles Zusammengehörige bei einander habe. Aus gleichem Grunde habe ich demselben auch die anuvākapratika für alle drei Texte eingereiht, obschon ich ein Verzeichniss derselben ebenfalls bereits früher (Ind. Stud. 3, 233-324) gegeben habe. Und zwar hielt ich dies für um so nöthiger, als dort das erste und zweite Buch des Brāhmaṇa gänzlich fehlen, und auch die pratika des dritten nur nach einer sehr schlechten Handschrift, somit mehrfach mangelhaft, verzeichnet sind.

Da die Calcuttaer Ausgabe der Taitt. S. wohl noch eine geraume Zeit zu ihrer Vollendung gebrauchen wird, so habe ich es für angemessen gehalten, in diesem zweiten Theile bei besonders interessanten Stücken Auszüge aus dem Commentar dazu mitzutheilen; und zwar ist dies insbesondere bei den zerstreuten Theilen des aṣvamedhākāṇḍa, sowie bei den sattra-Abschnitten geschehen.

Berlin, 24. März 1872.

A. W.

Taittirîya-Saṃhitâ.

18. agnividhiḥ, pârvaṃ kâṇḍam (5, 1-4*).

1. sâvitṛâṇi juhōti, prâ-sūtyai. catur-gṛihîtena juhōti, cātush-pādaḥ paçāvaḥ, paçūn evā 'va runddhe'; cātasro dīço, dikshv² evā prāti tishṭhati. chândâṃsi devēbhyō 'pā 'krāman: nā vo 'bhāgāni havyāṃ vakehyāma iti, tēbhya etāc catur-gṛihîtam adhārayan, puro-'nuvākṃyāyai yājñāyai devātāyai³ vashaṭ-kārāya; yāc catur-gṛihîtam juhōti chândâṃsy evā tāt priṇāti, tāny aśya prītāni devēbhyo havyāṃ vahanti. yāṃ kāmāyeta || 1 || :pāpiyānt syād ity ēkai-'kaṃ⁴ tāśya juhuyād, āhuti-bhir⁴ evai 'nam āpa gṛihñāti pāpiyān bhavati. yāṃ kāmāyeta: vāsiyānt syād iti sārvaṇi tāśyā 'nu-drūtya juhuyād, ā-hutyai 'vai 'nam abhi kramayati vāsiyān bhavaty; ātho yajñāśyai 'vai 'shā 'bhi-krāntir. ēti vā eśhā yajna-mukhād ṛiddhyā⁵ yō 'gnér devātāyā³ éty; aśṭāv etāni sâvitṛâṇi bhavanty, aśṭā-'ksharā gāyatrī, gāyatrāḥ || 2 || agnis, tēnai 'vā yajna-mukhād ṛiddhyā⁵ agnér devātāyai nai 'ty; aśṭau sâvitṛâṇi bhavanty⁶ ā-hutir navamī, tri-vṛitam evā yajna-mukhé ví yātayati. yādi kāmāyeta: chândâṃsi yajna-yaçasēnā 'rpayeyam ity ṛicam antamāṃ kuryāc, chândâṃsy

* mit Ausnahme von 5, 1, 11. 2, 11. 12. 3, 12. 4, 12., welche fünf anuvāka zum açvamedha gehören, s. Ind. Stud. 3, 375. 381. 383-4.

1, 1-10. ukhyāgniḥ; 1. sâvitṛābutir abhrec ca svikārāḥ. ¹ runddhe ACDW. ² ohne avagraha. ³ ekam-ekam nach iti in CD, s. P. 5, 18.

⁴ s. P. 3, 7. ⁵ ṛiddhyā (*āḥ) ACDW. ⁶ unbetont.

evā yajna-yaçasénā 'rpayati. yādi kāmāyeta: yājamānaṃ
yajna-yaçasénā 'rpayeyam iti yājur antamāṃ kuryād, yā-
amānam evā yajna-yaçasénā 'rpayaty. *ṛicā stōmaṃ*
sām ardhayé 'ti || 3 || āha, sām-ṛiddhyai⁷. catúr-bhir
ābhrim ā datte, catvāri chāndāsa, chāndo-bhir evā; de-
vāsya tvā savitūḥ pra-savā ity āha, pra-sūtyā; agnir
devébhyo nilāyata², sá vēṇum prā 'viçat, sá etām ūtim ānu
sām acarad yād vēṇoḥ sushiráṃ, sushirá 'bhrir bhavati
sayoni-tvāya; sá yātra-yatrā 'vasat tát kṛishṇām abhavat,
kalmāshī bhavati rūpa-samṛiddhyā⁷; ubhayataḥ-kshṇūr⁸
bhavati, 'tāç² cā 'mūtaç² cā 'rkāsya 'va-ruddhyai⁷; vyāma-
-mātrī bhavaty, etāvad² vai pūrushe vīryam, vīrya-sammitā;
'pari-mitā bhavaty, āpari-mitasyā 'va-ruddhyai⁷; yó vānas-
pātinām² phala-grāhiḥ sá eshām vīryā-vān⁹, phala-grābir
vēṇur, vaiṇavī bhavati vīryasyā 'va-ruddhyai⁷ || 4 || *kāmā-*
yeta, gāyatrō, 'rdhayé 'ti, ca, sapṭāvigeṣṭiç ca || 1 ||

4, 1, 1, 1-4. — K. 18, 19, 1. — Ç. 6, 3, 1, 1-41. — ca-
tūshpādā ity catūḥ-pādāḥ — dīkshu — ābhāgāni — ekaikam
ity ekām-ekam⁹ — āhūtibhir ity āhūti-bhiḥ — ābutyety
ā-butyā | eva | caṇam — atho itl — ṛidhyāḥ⁸ | yah | agneḥ |
devatāḥ — aṣṭākṣhṛety aṣṭā-akṣhṛā — ṛidhyāḥ | agneḥ
— arpayeyam — caturbhir iti catuḥ-bhiḥ — prasava iti
pra-save | itl — prasūtyā ity pra-sūtyai — nilāyata — anū |
sām iti | aṇrat — sushirā | abhrīḥ — rūpasamṛiddhyā ity
rūpa-samṛiddhyai | ubhayataḥ-kshṇūr ity ubhayataḥ-kshṇūḥ
— itaḥ — amutāḥ — āparimīṭety āpari-mitā — vīryāvān
itl vīryā-vān.

2. vṛ-ṛiddham vā etād yajñasya yād ayajūsh-keṇa¹ kri-
yāta; imām agribhṇan raçanām ṛitāsya² 'ty aṇvā-

1. ⁷ ṛidhyai (°ā) ACDW.
⁹ s. P. 3, 5.

⁸ s. schol. zu P. 8, 38, 9, 3.

2. mṛitkhanam gachann aṇvenā "kramayed bhuvam.
graha! zu 9 s. P. 7, 8.

¹ mit ava-

-'bhidhānīm ā datte, yājñsh-kṛityai yajñasya sām-riddhyai².

prā-tūrtam vājinn ā dravé 'ty āçvam abhī dadhāti,
rūpām evā 'syai 'tān mahimānam vy-ācashte³; yuñjāthāu
rāsabham yuvām iti gardabhām, āsaty evā gardabhām
prāti shthāpayati⁴, tasmād āçvād gardabhó 'sat-taro; yóge-
-yoge tavās-taram ity āha || 1 || yóge-yóga evai 'nam
yuñkte⁵; vāje-vāje havāmaha ity āhā, 'nam vai vājó,
'nam evā 'va runddhe⁶; sákhāya indram ūtāya ity
āhe, 'ndriyām evā 'va runddhe⁷. 'gnīr devēbhyo nilā-
yata⁸, tām prajā-patir ānv avindat, prajā-patyó 'çvó, 'çvena
sām bharaty ānu-vittyai⁹. pápa-vasyasām vā etát kri-
yate yác chréyasā ca pápiyasā ca samānam¹⁰ kárma kur-
vānti, pápiyān || 2 || hy āçvād gardabhó, 'çvam pūrvam
nayanti pápa-vasyasāya vy-āvṛittyai¹¹, tasmāc chréyāu-
sam pápiyān paçcād ānv eti. bahúr vai bhāvato bhrā-
trīvyo, bhāvati 'va khálu vā eshá yó 'gnīm cinuté, vajry
āçvaḥ; pra-tūrvann é 'hy ava-krāmann āçastīr ity
āha, vājreṇai 'vā pápmānam bhrātrīvyam āva krāmati. ru-
drāsya gāpa-patyād ity āha, raudrā vai paçávo rudrād
evā || 3 || paçūn nir-yācyā 'tmānc kárma kurute. pūsh-
nā sa-yújā sabé 'ty āha, pūshā vā ādhvanāu sam-netā,
sām-ashtyai. pūrishā-"yatano vā eshá yád agnīr, āṅgirasó
vā etám āgre devátānāu¹² sām abharan; prithivyāḥ sadhā-
-sthād agnīm purishyām āṅgirasvād¹³ áche¹⁴ 'hī
'ty āha, sá-"yatana evai 'nam devátābhiḥ¹⁵ sām bharaty.
agnīm purishyām āṅgirasvād¹⁶ áche¹⁷ 'ma ity āha,
yéna || 4 || sam-gáchate vājam evā 'sya vṛiñkte¹⁸. prajā-
-pataye prati-prócyā 'gnīḥ sam-bhṛitya ity āhur, iyām vai

2. ² 'rīdhy* ACDW.

³ ala Compositum.

⁴ so (shth*) AW, s.

P. 6, 4.

⁵ 'ñte ACD.

⁶ runddhe ACDW.

⁷ ohne avagraha.

⁸ 'vityai ('ā) ACD.

⁹ vṛityai ('ā) ACDW.

¹⁰ achcha D.

prajā-patis, tāsyā etāc chrōtraṃ yād valmīko; 'gnīm pu-
rīṣhāyā aṅgirasvād⁷ bharīṣhyāma iti valmīka-vapām
ūpa tīṣṭhate, sâ-'kshād evā prajā-pataye prati-prōcyā 'gnī-
sām bharaty. agnīm purīṣhāyā aṅgirasvād⁷ bhar-
āma ity āha, yēna saṃ-gāchate vājam evā 'sya vṛiṅktē⁸.
'nv agnir ushāsām āgram || 5 || akhyad ity āhā, 'nu-
-khyātyā. ā-gātya vājy ādhvana ā-krāmya vājin
pṛithivīm ity āhe, 'chāty evai 'nam pūrvayā vindaty
ūt-tarayā. dvābhyām ā krāmāyati, prati-shṭhityā; ānu-
-rūpābhyām, tasmād ānu-rūpāḥ paçāvaḥ prā jāyante.
dyaus te¹¹ pṛīṣṭhām pṛithivī sadhā-stham ity
āhai, 'bhyō vā etāṃ lokēbhyah prajā-patiḥ sām airayad,
rūpām evā 'syai 'tān mahimānam vy-ācāṣṭe⁹. vajrī vā
eshā yād ācvo, dād-bhir anyātodad-bhyo bhūyān lōma-
-bhir¹² uhhayādād-bhyo; yāṃ dvīṣyāt tān adhas-padām¹³
dhyāyed, vājreṇai 'vai 'nāv strīṇute || 6 || āha, pāpān, rudrād
evā, yēnā, 'gnāṃ, vajrī vā, saptaśaṣa ca || 2 ||

4, 1, 2, 1-3. — K. 19, 2. 3. — Ç. 6, 3, 2, 2 - 3, 12. — vyrid-
dham iti vi-riddham — yajushkṛṇṇety āyajuḥ-kṇṇa | kriyatē
— yajushkṛityā iti yajūḥ-kṛityai — eva | asya | etat —
vyācāṣṭa itl vi-ācāṣṭe — asāti — sthāpayati — asāttara
ity asāt-taraḥ — tavastāram itl taraḥ-tāram — yogēyoga
iti yogē-yoge — havūmahe — nilāyata — vajrī — raudrāḥ —
nīryācyeti niḥ-yācyā — achā¹⁰ | ibi — sāyātanaṃ iti sa-
-āyātanaṃ — achā¹⁰ | imaḥ — tasyāḥ | etat — śākshād iti
sa-akshāt — anv iti | agnīḥ — anūkhyātyā ity anū-khyātyai
— vājī — icchatī — pratīṣṭhityā iti prati-sthityai — ebhyah |
vai — eva | asya | etat — vyācāṣṭa itl vi-ācāṣṭe — vai
— bhūyān — adhaspadam ity ādhaḥ-padam.

3. út krāmó 'd akramīd iti dvābhyām út krām-

2. ¹¹ so ('s te) AW. ¹² 'yānlo^o W. ¹³ s. P. 8, 23, 33 schol.

3. utkramayā 'cvam bhūsaṃskāro jalādibhiḥ.

ayati, prāti-shṭhityā; ānu-rūpābhyām, tasmād ānu-rūpāḥ pa-
çavaḥ prā jāyante. 'pā ūpa srijati; yātra vā āpa upa-
-gāchanti tād ōshadhayaḥ¹ prāti tiśṭhanti², paçūn yajno,
yajnam yājamāno, yājamānam pra-jās; tasmād apā ūpa srije-
ati, prāti-shṭhityai. yād adhvaryūr anagnāv ā-huṭiṃ juhu-
yād andhō 'dhvaryūḥ || 1 || syād³ rākshāsi yajnāo
hanyur; hiraṇyam upā-'sya juhoty, agni-vāty evā juhōti,
nā 'ndhō 'dhvaryūr bhāvati nā yajnāo rākshāsi ghnanti.

jigharmy agnīm mānasā ghṛiténé 'ty āha, mānasā
hī pūruṣho yajnam abhi-gāchati; prati-kshyāntam⁴ bhū-
vanāni viçvé 'ty āha, sārvaḥ hy eṣā pratyāñ¹ kṣēti;
prithūṃ tiraçcā¹ vāyasā bṛihāntam ity āhā, 'lpo hy
eṣā jātō mahān || 2 || bhāvati; vyācishṭham¹ ānuao
rabhasāp vīdānam ity āhā, 'nnam evā 'smai svadayati,
sārvam asmai svadate yā evāṃ védā; " tvā jigharmi
vācasā ghṛiténé 'ty āha, tasmād yāt pūruṣho mānasā
bhi-gāchati tād vācā vadaty. arakshāsé 'ty āha, rāksha-
sām āpa-batyai; mārya-çrī sprihayād-varṇo agnir⁴
ity āhā, 'pa-citim evā 'smin dadhāty, āpaciti-mān bhavati
yā evāṃ || 3 || véda. mānasā t' vai⁵ tām āptum arhati
yām adhvaryūr anagnāv ā-huṭiṃ juhōti; mānasvatibhyām¹
juhoty, ā-huṭyor āptyai; dvābhyām, prāti-shṭhityai. yajna-
mukhé-yajnamukhe vai kriyāmāṇe yajnāo rākshāsi jighāes-
auty, etārhi khālu vā etād yajna-mukhāṃ yārhy enad ā-
-huṭir açuuté; pāri likhati, rākshasām āpa-batyai; tisṛi-bhiḥ
pāri likhati, tri-vṛid vā agnir, yāvān evā 'gnis tasmād rā-
kshāesy āpa hanti || 4 || gāyatriyā pāri likhati, tejo vai

3. ¹ ohne avagraha.
schol. zu P. 1, 61 pag. 48.

² umbetont.
³ s. P. 5, 13.

⁴ so (kshy*) ACIDW. ⁵ s.

gâyatrĩ, téjasai 'vai 'nam pári grihñāti; trishṭúbhā¹ pári likhatĩ, 'ndriyám vai trishṭúg¹, indriyēnai 'vai 'nam pári grihñāty; anu-shṭúbhā pári likhaty, anu-shṭúp sárvāni chán-dāśi pari-bhūḥ páry-āptyai; madhyatò¹ 'nu-shṭúbhā, vāg vā anu-shṭúp, tásmān madhyatò¹ vācā vadāmo; gāyatriyā prathamāyā pári likhaty² áthā 'nu-shṭúbhā 'tha trishṭúbhā¹, téjo vai gāyatrĩ yajnò 'nu-shṭúg indriyám trishṭúp¹, téjasā cai 'vé 'ndriyēna co 'bhayátò¹ yajnam pári grihñāti || 5 || andhò 'dhvaryúr, mahān, bhavati yá evā, hanti, trishṭúbhā téjo vai gāyatrĩ, tráyoḍaśa ca || 3 ||

4, 1, 2, 4-5. — K. 19, 3. — Ç. 6, 3, 3, 13-25. — pratisṭhityā iti prati-sthityai — anū | pratīti | tiṣṭhanti — ānagnau — andhaḥ | adhvaryuḥ | syāt — upāsyety ūpa-asyā — āgni-vaity āgni-vati — na | andhaḥ | adhvaryur | bhavāti — viçvā | iti — eśhaḥ | pratyāñ — veda | eti | tvā — marya-çrīr iti marya-çrīḥ — tu | vai | tām — trishṭuk | indriyēnā — ānuṣṭub ity ānu-stup | sárvāni — vai | ānuṣṭub ity ānu-stup | tasmāt — ānuṣṭug ity ānu-stuk | indriyam | trishṭup | téjasā.

4. devāsya tvā savitúḥ pra-savā iti khanati, prá-sūtyā. átho dhūmām evai 'téna janayati; jyótish-mantam¹ tvā 'gne su-prátikam ity áha, jyótir evai 'téna janayati. sò 'gnir jātāḥ pra-jāḥ çucā 'rpayat, tām devā ardha-'rcēnā 'çamayañ; chivām² pra-jābhya² 'hiṣ-antam ity áha, pra-jābhya evai 'naw çamayati. dvā-bhyām khanati, práti-sthityā. apām priṣṭhām asĩ 'ti pushkara-parṇām ā || 1 || haraty, apām vā etāt pri-shṭhām yút pushkara-parṇāw, rūpēnai 'vai 'nad ā harati; pushkara-parṇēna sám bharati, yónir vā agnēḥ pushkara-

4. upidam khátvá sambharec carmapa(1)trayoḥ.

¹ ohne avagraha.

² "neh" A, "meh" W, s. P. 5, 24.

parṇāṃ, sū-yonim evā 'gnīṃ sām bharati. kṛishṇā-'jinēna
 sām bharati, yajno vai kṛishṇā-'jinām, yajnenai 'vā yajnaṃ
 sām bharati; yād grāmyānām paçñānām cārmanā sam-bhār-
 ed grāmyān paçñū chucā³ 'rpayet, kṛishṇā-'jinēna sām
 bharaty āraṇyān evā paçñān || 2 || çucā 'rpayati; tasmāt
 samāvat¹ paçñānām pra-jāyamānānām āraṇyāṇ paçāvaḥ kā-
 niyāsaḥ, çucā hy ṛitā. lomataḥ¹ sām bharaty, āto hy
 asya mēdhyam. kṛishṇā-'jinām ca pushkara-parṇām ca sāṃ
 strīṇātī, 'yām vai kṛishṇā-'jinām asaū pushkara-parṇām,
 ābhyām evai 'nam nbhayātaḥ¹ pāri grihṇāty. agnir de-
 vēbhyo nūāyata¹⁻⁴ tām ātharvā 'nv apaçyad; ātharvā
 tvā prathamō nīr amanthad agna itī || 3 || āha, yā
 evai 'nam anv-apaçyāt tēnai 'vai 'naṃ sām bharati; tvām
 agne pūshkarād¹ ādhī 'ty āha, pushkara-parṇē hy
 enam ūpa-çritam āvindat; tām u tvā Dadhyān¹ ṛishir
 ity āha, Dadhyān¹ vā Ātharvaṇas tejasvī¹ āsīt, téja evā
 'smin dadhāti; tām u tvā pāthyō vṛishē 'ty āha, pūr-
 vam evō 'ditām ūt-tareṇā 'bhī griṇāti || 4 || catasṛi-bhīḥ
 sām bharati, catvāri chāndāśi, ebādo-bhir evā; gāya-
 trībhīr brāhmaṇasya gāyatrō hi brāhmaṇas, trishṭūg-bhī
 rājanāsyas traishṭubho¹ hi rājanō; yām kāmāyeta: vā-
 siyānt syād ity ubhāyībhis tāsya sām bharet, téjaç cai
 'vā 'smā indriyām ca samīci¹⁻⁵ dadhāti. aṣṭābhī¹ sām
 bharaty, aṣṭā-'ksharā gāyatrī, gāyatrō 'gnīr, yāvān¹ evā
 'gnīṃ tūṃ sām bharati. sīda hotar ity āha devātā¹
 evā 'smai sāṃ sādāyati, nī bōté 'ti manuṣhānt, sāṃ sīd-
 asvē 'ti vāyāśi; jānuishvā⁶ hi jēnyo āgre⁷ āluām⁸

4. ³ *uch⁹ AW.

⁴ so ACDW; ānīlāyata (sic!) Pet. W. unter II.

⁵ s. P. 4, 31.

⁶ s. P. 3, 8.

⁷ so (*o a⁹) AW, s. P. 11, 3.

⁸ so

(*o a⁹) AW, s. P. 11, 3 (12, 4 schol.)

ity āha, deva-manushyān evā 'smai sāc-saunān prā janayati || 5 || af, 'vá paçūn, iti, grīṇāti, hotar iti, sapṭāvicṣatiḥ ca || 4 ||

4, 1, 2, 1-4. — K. 19, 4. — Ç. 6, 4, 1, 1-2, 9. — prasava iti pra-save — prasūtyā iti pra-sūtyai | atho iti — ārpayat — ardharcenety ārdha-ṛicenā | açamayan — ahiesantam — pratishṭhityā iti prati-sthityai — arpayet — arpayati — ṛitāḥ — iyam — nilāyata¹ — athārvā | anv iti — agne — tejasvī — pāthyah | vṛishā — eva | uditam — triṣṭugbhīr iti triṣṭuk-bhīḥ — samicj iti — aṣṭābhīḥ — aṣṭākṣarety aṣṭā-akṣarā — sādāyati — janishva.

5. krūrām iva vā asyā etāt karoti yāt khānaty; apā ūpa srijaty, āpo vai çāntāḥ, çāntābhīr evā 'syai çācā çamāyati. sām te vāyūr mātariçvā¹ dadhāt v ity āha, prā-ṇo vai vāyūḥ, prā-ṇenai 'vā 'syai prā-ṇāc sām dadhāti; sām te vāyūr ity āha, tasmād vāyū-pracyutā divo vṛiṣṭīr irte. tasmai ca devi vāshaḥ astu || 1 || tūbhyam ity āha, shāḍ vā ṛitāva, ṛitūshv evā vṛiṣṭīm dadhāti, tasmāt sārvaṇ ṛitūn varshati. yād vashaḥ-kuryād yātā-yāmā 'sya vashaḥ-kārāḥ syād; yān nā vashaḥ-kuryād

rākshāṇi yajnāc hanyur; vād ity āha, parō-kṣham evā vashaḥ karoti, nā 'sya yātā-yāmā vashaḥ-kārō bhāvati nā yajnāc rākshāṇi ghnanti. sū-jāto jyōtishā sahē 'ty anu-shṭūbhō 'pa nahyaty, anu-shṭūp || 2 || sārvaṇi chāndāṇi, chāndāṇi khālu vā agnēḥ priyā tanūḥ, priyāyai 'vai 'nam tanūvā pāri dadhāti; vēduko vāso bhavati yā evāṃ vēda vāruṇo vā agnīr ūpa-naddha; ūd u tiṣṭha svā-adhvaro "rdhvā ū shū pa² ūtāya iti sāvitṛi-bhyām ūt tiṣṭhati, savitṛi-prasūta evā 'syo "rdhvāṃ varuṇa menim

5. sambhṛitām etāṃ yajnaḥ samaharet.
² so (ū shu pa) AW, s. P. 3, 14. 6, 2. 7, 2.

¹ ohne avagraha.

ut sṛijati; dvābhyām, prāti-sbṛithiyai. sá jātó gárbho
 asi³ || 3 || ródasyor ity áhe; 'mé⁴ vai ródasi⁵, táyor
 eshá gárbho yád agnís, tásmād evám áhā. 'gne cārun
 ví-bhṛita óshadhīshv¹ ity áha; yadā hy etām vi-bhā-
 anty átha cāru-taro bhāvati². prá mātṛi-bhyo ádhi⁷
 kánikradad gā ity áhañ, 'shadbayo⁶ vā asya mātāras,
 tābhya evai 'nam prá cyāvayati. sthiró bhava viḍv-
 -aṅga iti gardabhā ā sādāyati || 4 || sām nahyaty evai
 'nam etáyā sthemné. gardabhéna sām bharati, tásmād
 gardabhāḥ paçûnām bhārabhāri-tamo. gardabhéna sām
 bharati, tásmād gardabhó 'py anā-leçé 'ty anyān paçûn
 medyaty, ánnaw hy enenā 'rkāw sam-bhāranti. gardabhéna
 sām bharati, tásmād gardabhó dvi-rétāḥ sán kánishṭham
 paçûnām prá jāyate, 'gnír hy asya yóonir nir-dābati. pra-
 -jāsu vā eshá etārhy ā-rūḍhaḥ || 5 || sá içvarāḥ pra-jāḥ
 çucaḥ pra-dābaḥ. çivó bhava pra-jābhya ity áha,
 pra-jābhya evai 'naw çamayati. mānushibhyas tvām
 aṅgira ity áha, mānavyo hí pra-jā. mā dyāvā-pṛi-
 -thivī abhī çûçuco mā 'ntáriksham mā vānaspátin¹
 ity áhai, 'bhyā evai 'nam lokébhyaḥ çamayati. prai² tu
 vājī kánikradad ity áha, vājī hy eshá. nānadad
 rāsabhaḥ pátvé 'ti || 6 || áha, rāsabha iti hy etām
 řishayó 'vadan. bhārann agním purishyam ity áhā,
 'gníw hy eshá bhārati. mā pādy āyushaḥ puré 'ty
 áhā, "yur evā 'smin dadhāti; tásmād gardabhāḥ sárvam
 āyur eti, tásmād gardabhé purā "yushaḥ prá-míte bibhyati.
 vṛishā 'gním vṛishanam bhārann ity áha, vṛishā
 hy eshá, vṛishā 'gnír. apām gárbham || 7 || samud-

5. ³ so ("o a") AW, s. P. 12, 3 and Whitney zu 1, 61 pag. 46. 47.
⁴ s. P. 4, 25. ⁵ s. P. 4, 17. ⁶ betont, wegen hi. ⁷ so ("o a")
 AW, s. P. 11, 3.

rīyam¹ ity āhā, 'pāṣ h̥y eshā gārbho yād agnir. āgna ā yāhi vitāya iti vā imau lokaū v̥y aitām; āgna ā yāhi vitāya iti yād āhā, 'nāyor lokāyor vi-'tyai. prā-cyuto vā eshā ā-yātanād āgataḥ prati-shṭhāṁ, sá etārhy adhvar-yūṁ ca yājamānam ca dhyāyaty; řitāṁ satyām ity āhe, 'yām vā řitām asaū || 8 || satyām, anāyor evai 'nam prāti shṭhāpayati² nā 'rtim³ ā 'rchaty⁹⁻¹⁰ adhvaryūr nā yāja-māno. váruṇo vā eshā yājamānam abhy ai 'ti yād agnir ūpa-naddha; ōshadhayaḥ¹ prāti grihṇitā 'gnim etām ity āha, pāntyai. vy-āśyan viçvā āmatir āratir ity āha, rākshasām ūpa-hatyai. ni-shīdan no āpa⁷ dur-matīṁ hanad ity āha, prāti-shṭhityā. ōshadhayaḥ¹ prāti modadhvam || 9 || enam ity āhaū, 'shadhayo vā agnēr bhāga-dhéyam, tābhīr evai 'nāṁ sām ardhayati.

pūshpā-vatīḥ¹¹ su-pippalā ity āha, tasmād ōshadha-yah phālam grihṇanty. ayām vo gārbha řitvīyah pratnāṁ sadhā-satham ā.'sadaḥ⁸ ity āha, yābhya evai 'nam pra-cyāvāyati tāsṁ evai 'nam prāti shṭhāpayati². dvā-bhyām upā-'vaharati¹², prāti-shṭhityai || 10 || astv, anuṣṭubh, asi, sādāyaty, ārūḍhaḥ, pátvé 'ti, gārbham, asaū, modadhvam, dvīcatvā-riçaç ca || 5 ||

4, 1, 4, 1-4. — K. 19, 5. — Ç. 6, 4, 3, 3-4-18. — vai | asyāḥ — yātayāmetī yāta-yāmā — paroksham iti parah-akshām — anuṣṭubhety ānu-stubhā | upeti — svadhvareti su-adhvare | ūrdhvaḥ | u | sv iti | naḥ — asya | ūrdhvām — ime iti — rodāsi iti — gardābhe | eti — apiti | anāleça ity ānā-leçe | atiti — hi | prajā iti pra-jāḥ — hi | eshaḥ — pādī — purā | iti — purā | āyūshaḥ — eti | yāhi | vitāyē | iti | vai | imau — vityā iti vi-ityai — sthāpayati — eti | řichaty — abhi | eti | eti — nishīdan iti ni-sīdan — pra-

5. ' so (shṭh^o) AW, s. P. 6, 4.

⁹ so (ārch^o) AW, s. P. 10, 9.

¹⁰ unbetont.

¹¹ s. P. 3, 5.

¹² als Compositum.

tishṭhityā itj prati-sthityai — pushpāvatir itj pushpā-vatih
— eti | asadāt — upāvāharatīty ūpa-avāharati.

6. vāruṇo vā agnir ūpa-naddho; vi pājasé 'ti vi
sraśayati, savitṛi-prasūta evā 'sya víshúcim¹ varuṇa-me-
nīm ví srijaty. apā ūpa srijaty, āpo vai çantāḥ, çantā-
bhir evā 'sya çucaś çamayati; tisṛi-bhir ūpa srijati, tri-
-vṛid vā agnir, yāvān evā 'gnis tāsya çucaś çamayati.
mitrāḥ saś-srijya pṛithivīm ity āha, mitró vai çivó
devānām, ténai 'vá || 1 || enāś sās srijati, çāntyai. yád
grāmyāṇām pātrāṇām kapālaiḥ saś-srijéd grāmyāṇi pā-
trāṇi çucā 'rpayed; arma-kapālaiḥ² sās srijaty, etāni vā
anūpa-jīvanīyāni, tāny evā çucā 'rpayati. çárkarābhīḥ sās
srijati, dhṛityā, átho çam-tvāyā. 'jā-lomaiḥ sās srijaty,
eshā vā agnēḥ priyā tanūr yád ajā, priyāyai 'vai 'nam
tanuvā sās srijaty átho téjasā. kṛishṇā-'jīnāsya loma-bhiḥ
sām || 2 || srijati, yajnó vai kṛishṇa-'jīnām, yajnénai 'vá
yajnāś sās srijati. rudrāḥ sam-bhṛitya pṛithivīm
ity āhai, 'tā vā etāṃ devatā³ āgre sām abharan, tābhir
evai 'nāś sām bharati. makhāsya çiro 'sī 'ty āha,
yajnó vai makhās, tāsya 'tāo çiro yád ukhā, tasmād
evām āha. yajnāsya padé⁴ stha ity āha, yajnāsya
hī eté⁵ || 3 || padé⁶, átho prati-sthityai. prā 'nyābhir⁷
yācbaty ānv anyair mantrayate, mithuna-tvāyā. trīs-
-uddhim karoti, tráya imé lokā, eshām lokānām āptyai.
ohāndo-bhiḥ karoti, viryām vai chāndāsi, viryēnai 'vai
'nam karoti. yājushā bilām karoti, vy-āvrityā⁸. iyatīm
karoti, prajā-patīnā yajna-mukhēna sām-mitām. dvi-sta-

6. ukhām nirmīdita. ¹ obne avagraha. ² cirakālaçūnyagrāma-
bhūmāv avasthitāni purātanaṇy armakapālāni, schol. ³ s. P. 4, 46.
⁴ s. P. 4, 44, 45. ⁵ s. P. 7, 16. ⁶ 'vrityā ('ai) ACDW.

nāṇi' karoti, dyāvā-prithivyór dōhāya; cātu-stanāṇi' karoti, paçunāṇi dōhāya; 'shtā-stanāṇi karoti, chāndasāṇi dōhāya.

nāvā-çrim abhi-cārataḥ kuryāt, tri-vṛitam evā vājraṁ sam-bhṛitya bhrātrīvyāya prā harati, strītyai. kṛitvāya sá mahīm ukhām iti ní dadhāti, devātāsv' evai 'nām prāti shtāpayati || 4 || ténaí 'vá, kómabhiḥ sám, eté, abhicārata, éka-viçpatiḥ ca || 6 ||

4, 1, 5, 1-4. — (3 Ár. 5, 13. —) K. 19, 5. 6. — Ç. 6, 4, 4, 20 - 5, 2, 21. — arpayet — arpayati — dhṛityai | atho iti — etāḥ | vai — pade iti — ete iti | pade iti | atho iti — tryūddhīm iti tri-ūddhīm — vyāvṛityā iti vi-āvṛityai — catūstanāṇi iti catūḥ-stanāṇi — aṣṭāstānāṇi ity aṣṭā-stanāṇi — navāçrim iti navā-çrim — sthāpayati.

7. saptā-bhir dhūpayati; saptā vai çirshanṇāḥ prā-'ṇāḥ, çira etād yajnáśya yád nkhā, çirshāṇi evā yajnásya prā-'ṇāṇi dadhāti, tásmāt saptā çirshāṇi prā-'ṇā. açva-çakéna dhūpayati, prajā-patyó vā açvaḥ, sayoni-tvāyā. 'ditis tvé 'ty āhe, 'yām vā úditir, údityai 'vā 'dityāṇi khanaty asyā úkrūṇā-kārāya, ná hí svāḥ svāḥ hinásti. devānāṇi tvā pátnir ity āha, devānāṇi || 1 || vā etāṇi pátnayó 'gre 'kurvan, tábbir evai 'nāṇi dadhāti. dhishāṇāḥ tvé 'ty āha, vidyā vai dhishāṇā, vidyābhir evai 'nāṇi abhī 'nddhe'. gnās tvé 'ty āha, chāndāsi vai gnāç, chāndo-bhir evai 'nāḥ çrapayati. vārūtrayas tvé 'ty āha, hótrā vai vārūtrayo, hótrābhir evai 'nāṇi pacati. jānayas tvé 'ty āha, devānāṇi vai pátniḥ || 2 || jānayas, tábbir evai 'nāṇi pacati. shad-bhiḥ pacati, shad vā rītāva, rītā-bhir evai 'nāṇi pacati. dvīḥ pácantv ity āha, tásmāt dvīḥ sam-vatsarásya sasyām pacyate. vāruṇy ukhā

6. ⁷ so ("sta") ACDW, ~ P. 6, 12. 13 (schol. p. 168). 9, 1.

7. samçkaroti tām. ¹ "nddhe ACDW.

'bhī-'ddhā; maitriyó 'pai 'ti, çāntyai. devās tvā savitó
'd vapatv ity āha, savitrī-prasūta evai 'nām brāhmaṇā de-
vātābhir² ūd vapaty. āpadyamānā pṛithivy āçā diça
ā pṛiṇa || 3 || ity āha, tasmād agnīḥ sārva diçó 'nu ví
bhāty. út tishṭha bṛihatī bhavo "rdhvā tishṭha
dhruvā tvām ity āha, prāti-sṭhityā. asūryam³ pātram
ānā-chṛiṇṇam, ā chṛiṇatti deva-trā 'kar; ajā-kshirēṇā " chṛi-
ṇatti⁴, paramūṇ vā etāt páyo yád ajā-kshīram, paramēnai
'vai 'nam páyasā " chṛiṇatti⁴; yájushā, vy-āvṛittyai⁵; chāndo-
bhir ā chṛiṇatti⁴, chāndo-bhir vā eshā kriyate, chāndo-
bhir evā chāndāṇsy ā chṛiṇatti⁴ || 4 || āha devānām, vai pātnīḥ.
pṛiṇai, 'śhā, śhāt ca || 7 ||

4, 1, 6, 1-3. — K. 19, 6. 7. — Ç. 6, 5, 3, 8 - 4, 17. — adityā |
eva | adityām — agrē | akurvāṇ — vidyāḥ | vai | dhīsha-
nāḥ — hotrāḥ — vāruṇī — abhiddhety abhi-iddhā | maj-
triya | npeṭi | etj — pṛithivī | āçāḥ — sarvāḥ — anū | vīti
— bhava | ūrdhvā — pratishṭhityā itj prāti-sṭhityai | asū-
ryam — devatreṭi deva-trā | akāḥ.

8. éka-viçatyā māshaiḥ purnsha-çīrshām áchai 'ty;
amedhyā vai māshā amedhyām purusha-çīrshām, anedhi-
yair evā 'syā 'medhyām nir-avadāya médhyam kṛitvā " ha-
raty; éka-viçatir bhavanty, éka-viçó vai purnshaḥ, pū-
rushasyā "ptyai. vṛy-ṛiddham vā etāt prā-'ṇair amedhyām
yāt purusha-çīrshāḥ; sapta-dhā ví-triṇṇām valmika-vapām
prāti ní dadhāti, saptā vai çīrshaṇyāḥ prā-'ṇāḥ, prā-'ṇair
evai 'nat sām ardhayati, medhya-tvāya. yāvantah¹ || 1 ||
vai mṛityú-handhavas téshām yamā ādhi-patyan pári 'yāya;
yama-gāthābhiḥ pári gāyati, yamād evai 'nad vṛiṅkte².

7. ² ohne avagraha.³ asūryam W.⁴ eçh⁵ W, s. P. 14, 8.⁵ avṛittyai ACDW.

8. paçavaḥ.

¹ ohne avagraha.² ánte AC. D (das erste Mal).

tisṛi-bhiḥ pari gāyati, trāya imo lokā, ebhya evai 'nai lo-
kébhyo vṛiṅkte²; tasmād gāyate ná déyaṃ, gāthā hi tād
vṛiṅktē². 'gni-bhyaḥ paçūn ā labhate, kāmā vā agnāyaḥ,
kāmān evā 'va runddhe³. yāt paçūn nā "-lābheta 'navas-
-ruddhā asya || 2 || paçāvaḥ syur, yāt paryagni-kṛitān ut-
-srijéd yajna-veçasām kuryād, yāt sac-ssthāpāyed yātā-
-yāmāni çirshāni syur; yāt paçūn ā-lābhate tēnai 'vā
paçūn āva runddhe³, yāt paryagni-kṛitān ut-srijāti çirsh-
nām āyātayāma-tvāya; prājā-patyéna sās ssthāpayati yajno
vai prajā-patir yajnā evā yajnaṃ prāti shthāpayati⁴. prajā-
-patiḥ pra-jā asrijata, sā riricānō 'manyata, sā etā ā-prīr
apaçyat, tābhir vai sā mukhatāḥ¹ || 3 || ātmānam ā 'prī-
ñīta; yād etā ā-priyo bhāvanti, yajno vai prajā-patir, yaj-
nām evai 'tābhir mukhatā ā prīñāty. āparimita-chandaso
bhavanty, āpari-mitaḥ prajā-patiḥ, prajā-pater āptyā; ūnā-
-tirikṭā mithunāḥ, prā-jātyai; lomaçām vai nāmāi 'tác chān-
daḥ prajā-pateḥ, paçāvo lomaçāḥ, paçūn evā 'va runddhe³;
sārvāpi vā etā rūpāni, sārvāpi rūpāṇy agnau cītye kriyante,
tasmād etā agnēç cītyasya || 4 || bhavanty. éka-viçatīti
sām-idhenīr ānv āha, rūg vā éka-viçō rúcām evā ga-
chaty, ātho prati-shthām evā prati-shthā hy éka-viçāç;
cātūr-viçatīm ānv āha, cātūr-viçatir ardha-māsāḥ saṃ-
-vatsarāḥ, saṃ-vatsarō 'gnīr vaiçvānarāḥ¹, sā-'kshād evā
vaiçvānarām¹ āva runddhe; pāráçir¹ ānv āha, pāráñ¹ iva
hi suvar-gó lokāḥ. sāmās tvā 'gna řitāvo vardhaya-
antv ity āha, sāmābhir evā 'gnīm vardhayati⁵ || 5 || řitā-
-bhiḥ saṃ-vatsarām. viçvā ā bhāhi pra-dīçaḥ pṛi-
thivyā ity āha, tasmād agnīḥ sārva dīçō 'nu ví bhāti.
prāty auhatām açvinā mṛityūm asmād ity āha,

8. ² "apdhe ACDW.

³ so (shth³) AW. s. P. 6, 4.

⁴ unbetont.

mṛityūm evā 'smād āpa nudaty. ūd vāyāṃ tāmasas
pārī⁸ 'ty āha, pāpmā vai tāmaḥ, pāpmānam evā 'smād
āpa banty. āganma jyōtir ut-tamām ity āhā, 'sau
vā ādityō jyōtir ut-tamām, ādityāsyaī 'vā sāyujyam¹ ga-
chati. nā sam-vatsarās tishṭhati nā 'sya ṛtṣ tishṭhati
yāsyaī 'tāl kriyānte. jyōtishmatim¹ ut-tamām ānv āha,
jyōtir evā 'sūā upāriṣṭād¹ dadhāti, suvar-gāsya lokāsya
'nu-khyātyai || 6 || yāvanto, 'sya, mukhatāḥ, cītyasya, vardhayaty,
ādityō, 'bhāviṣṭatī ca || 8 ||

4, 1, 7, 1-4. — K. 19, 8. 20, 8. — achā | eti | amedhyāḥ
— kṛtvā | eti | harati — prati | nīti | dadhāti — gāthā |
hi — kāmāḥ | vai — yajne | eva — sthāpayati — aman-
yata — eti | aprīṇīta — āptyai | ūnātīrīktā ity ūna-
rīktāḥ — atho iti — tvā | agne — sarvāḥ | diḥāḥ | anū |
vīti — tamāsah | pariti.

9. shaḍ-bhir dikshayati, shāḍ vā ṛitāva, ṛitū-bhir evai
'naṃ dikshayati. saptā-bhir dikshayati, saptā chāndāwsi,
chāndo-bhir evai 'naṃ dikshayati. viḥve devāsya ne-
tūr ity anu-shṭābho 't-tamāyā juhōti, vāg vā anu-shṭūp,
tāsmāt prā-'nānāṃ vāg ut-tamāi. 'kasmād akshārād ānāp-
tam prathamām padām, tāsmād yād vācō 'nāptam tām
manusbyā ūpa jīvanti; pūrṇāyā juhōti, pūrṇā iva bī prajā-
patiḥ || 1 || prajā-pater āptyai; nṛ-ūnayā juhōti, nṛ-ūnād
dhi prajā-patiḥ pra-jā āsrijata, pra-jānāw sṛiṣṭyai. yād
arcisī pra-vṛijjyād bhūtām āva rundhīta, yād āngāreshu

bhaviṣhyād; āngāreshu prā vṛiṇakti, bhaviṣhyād evā 'va
runddhe¹, bhaviṣhyād dhi bhūyo bhūtād; dvābhyām prā
vṛiṇakti, dvi-pād yājamānaḥ, prāti-sbṭhityai. brābmanā
vā eshā yājushā sām-bbṛitā yād ukhā; sā yād bhidyetā²

8. ⁸ so (*n p*) AW, s. P. 8, 24.

9. vahner ukhyasya janīḥ. ¹ *medhe ACDW. ² Wurzel betont.

"rtim³ ā 'rchet⁴ || 2 || yājamāno hanyētā 'sya yajno;
mitrai 'tām ukhāṃ tapē 'ty āha, brāhma vai mītrō,
brāhmann evai 'nām prāti śhāpayati⁵, nā "rtim³ ā 'rcheti⁴
yājamāno nā 'sya yajno hanyate; yādi bhidyeta³ tair
evā kapālaih sāo srijet, sai 'vā tātaḥ prāyaçcittir³. yō
gatā-çriḥ syān mathitvā tāsya 'va dadhyād, bhūtō vā
eshā, sā svām || 3 || devātām³ ūpai 'ti. yō bhūti-kāmaḥ
syād yā ukhāyai sam-bhāvet sā evā tāsya syād, āto hy
eshā sam-bhāvaty, eshā vai svayam-bhūr nāma, bhāvaty
evā. yām kāmāyeta: hhrāṭṛivyaṃ asmaī janayeyam ity
anyātas³ tāsya "hṛityā 'va dadhyāt, sā-kshād evā 'smai
hhrāṭṛivyaṃ janayaty. ambarīśhād³ ānna-kāmasyā 'va
dadhyād, ambarīśhe vā ānnaṃ bhriyate, sā-yony evā 'nnaṃ
|| 4 || āva runddhe¹. mūñjān āva dadhāty, ūrg vai mūñjā,
ūrjam evā 'smā āpi dadhāty. agnīr devēbhyo nīlāyata³,
sā krumukām⁶ prā 'viçat; krumukām āva dadhāti, yād evā
'sya tātra nṛ-aktaṃ tād evā 'va runddha¹. ājyena sāṃ
yauty; etād vā agnēḥ priyāṃ dhāma yād ājyam, priyē-
ṇai 'vai 'naṃ dhāmnā sām ardbayaty ātho téjasā || 5 ||
vaikamkatim³ ā dadhāti, bhā evā 'va runddhe¹. çamī-
māyīm ā dadhāti, çāntyai. sīda tvām mātūr asyā
upā-stha iti tisṛi-bhir jātām ūpa tiśhate, trāya imē lokā,
eshv evā lokēshv ā-vidam gachaty, ātho prā-ñān evā
"tmān dhatte || 6 || prajāpatir, rīchet, svām, evā 'nnaṃ, téjasā, cā-
tustriçac ca || 9 ||

4, 1, 9, 1-3. — K. 19, 10. — Ç. 6, 6, 1, 15 - 3, 4. 7, 3, 15. 16.
— viçvō | devasyā — vīçah | anāptam — nyūngyeti ni-
-ūnayā — bhidyēta | ārtim | eti | rīchet — śhāpayati — eti |
rīçati — vai | eshaḥ | saḥ — sayonitī sa-yonī — atho iti.

9. ³ ohne svagraha.

⁴ so (ārch^o) AW, s. P. 10, 9.

⁵ so (śh^h^o)

AW, s. P. 6, 4.

⁶ so ADW, kramu³ C; krumukam alpam kashṭhaça-
kalam, schol.

10. ná ha sma vai purā 'gnīr āparaṇu-vṛikṇam dah-
ati, tād asmai Pra-yogā evā 'rshir asvadayad; yād agne
yāni kāni cé 'ti saṁ-idham ā dadhāty, āparaṇu-vṛikṇam
evā 'smai svadayati, sārvaṁ asmai svadate yā evāṁ vē-
daú. "dumbarīm¹ ā dadhāty, ūrg vā udumbāra², ūrjam
evā 'smā āpi dadhāti. prajā-patir agnīm asrijata, tāv
śṛiṣṭāw rākshāṁsi || 1 || ajighāṁsant, sā etād rāksho-ghnām
apaṇyat, téna vai sā rākshāṁsy āpā 'hata; yād rāksho-
-ghnām bhāvaty agnér evā téna jātād rākshāṁsy āpa hantya.

āṇvatthim³ ā dadhāty, āṇvatthó¹ vai vānaspatīnāw¹ sa-
patna-sāhó ví-jityai. vaikaṇkatim¹ ā dadhāti, bhā evā
'va runddhe². çamī-máyim ā dadhāti, çāntyai. sāv-
-çitam me bráhmó 'd eshām bāhū³ atiram ity ut-
-tamé⁴ aúdumbari¹⁻⁴ || 2 || vācayati, bráhmaṇai 'vā kshatrāv
sāv çyati⁵ kshatrēṇa bráhma, tasmād bráhmaṇó rājanya-vān
āty anyām bráhmaṇāṁ tasmād rājanyo bráhmaṇá-vān
āty anyāw rājanyam. mṛityūr vā eshā yād agnīr, amṛitaw
hiraṇyaw; rukmām āntaram prāti muñcate, 'mṛitam evā
mṛityór antār dhatta; ékaviçcati-nirbādho bhavaty, éka-
-viçcatir vai deva-lokā dvādaça¹ māsāḥ pāñca 'rtāvas
trāya imé lokā asāv ādityāḥ || 3 || eka-viççā etāvanto¹
vai deva-lokās, tébhya evā bhrātrivyaṁ antār eti; nir-bā-
dhaír vai devā āsurān nirbādhē 'kurvata, tán nir-bādhānām
nirbādha-tvāṁ, nir-bādhī¹ bhavati, bhrātrivyaṁ evā nir-bādhē
kurute. sāvitrīyā prāti muñcate, prā-sūtyai; náktoshāsé¹
'ty út-tarayā, 'ho-rātrābhyām evai 'nam úd yachate. devā
agnīm dhārayan draviṇo-dā ity āha, prā-ñā vai devā
draviṇo-dā, aho-rātrābhyām evai 'nam ud-yātya || 4 || prā-

10. ukhyaṁ dadhita.

² ohne avagraha.³ "ṇdhe ACDW.¹ s. P. 4, 5.² s. P. 4, 52.³ unbetont.

-'nair dādhārā. 'sinah prāti muñcate, tāsniād āsināḥ pra-
-jāḥ prā jāyante. kṛishṇā-'jinām út-taraṇ, téjo vai hiraṇ-
yam brāhma kṛishṇā-'jinām, téjasā cai 'vai 'nam brāh-
maṇā co 'bhayātaḥ¹ pári grihṇāti. shād-udyāmaḥ cikṡyam
bhavati, shād vā řitāva, řitū-bhir evai 'nam úd yachate;
yād dvādaḥo-'dyāmaḥ sam-vatsarēṇai 'vā; manūjām bhav-
aty, řirg vai mūñjā, řirjai 'vai 'naḥ sám ardhayati. su-
-parṇo 'si² garútmān³ ity áve "kshate, rūpām evā 'syai
'tāu mahimānam vy-ācashṭe⁴. dívam gacha śvāḥ
paté 'ty āha, suvar-gām evai 'nam lokām gamayati || 5 ||
rākshāḥṇay, audumbari, śiditā, udyātya, sám, cāturviṇṣṭiṣ ca || 10 ||

4, 1, 10, 1-5. — K. 19, 10, 11. — Ç. 6, 6, 3, 5-7, 2, 6. — řā-
kshoghnām iti rākshah-ghnam⁵ — bāhū iti — uttāme ity
út-tame | audumbari iti — sam iti | çyati — muñcate |
amṛitām — devalokā iti deva-lokāl — nīrbādhā iti niḥ-
-bādhe | akurvata — śāvitriyā — prāṇā iti pra-ānāḥ | vai |
devāḥ — dādhārā — vyācashṭa iti vi-ācashṭe.

11. "sām-iddho añjāu¹ kṛidaram matnām ghrítām
ague mādhu-mat piuvamānaḥ | vāji² váhan vājinaṃ jāta-vedo
devānām vakshi priyām ā sadhā-stham ||³ b ghrítēnā 'ñjānt
sām pathó deva-yānān pra-jānān vājy ápy etu devāu | ānu
tvā sapte pra-diḥaḥ sacantūḥ sva-dhām asmaí yājamanāya
dhehi ||⁴ řdyāç cá 'si vāndyaç ca vājinn āçúç cá 'si médh-
yaç ca sapte | agniḥ tvā⁵ || 1 || devair vāsu-bbiḥ sa-
-jōshāḥ prítām vāhuṇ vāhātu jātā-vedāḥ ||⁶ d stīrṇām barbīḥ
su-śtārimā⁷ jushāṇo 'rú prithú prāthamānam prithi-

10. ² so ("o ") AW, s. P. 12, 2. ³ als Compositum. ⁴ zu 11
(nicht 9) s. P. 13, 16.

11. añvasyā "priyāḥ (añvamedhākhynkāḥṇe tāḥ viniyuktāḥ sphuṭe çru-
tam | adhyetum anuvāko 'tra prokta utkṛishyatām tataḥ ||); dieser anuvāka
gehört zu den drei, welche zusammen daharapriṣṭham beissen, s. Ind. Stud.
3, 583. ¹ so ("o a") AW, s. P. 11, 16. ² so ("sh ṭ") AW, s. P. 6, 5.
³ so ("ushṭ") ACDW, s. P. 6, 15. ⁴ so ("d") AW, s. P. 3, 10.

vyām | devébbhir yuktām áditiḥ sa-jóshāḥ syonām kṛiṇvānā
 suvitē⁵ dadbātu || * etā u vaḥ su-bhāgā viṇvā-rūpā ví pá-
 ksho-bbhiḥ ṇráyamānā úd ātaiḥ⁶ | řishvāḥ satīḥ kavāśhāḥ⁷
 ĉumbhamānā dvāro devīḥ su-prāyaṇā bhavantu || 'antarā
 mitrā-vāruṇā cārantī⁸ múkham yajnānām abhī sam-vi-
 dānē⁹ | ushāsā¹⁰ vām || 2 || su-hiraṇyē⁵ su-ṇilpē⁶ řitāsya
 yōnāv ihā sādāyāmi || * prathamā vā sa-rathinā su-vārṇā
 devāu pácyantau bhūvanāni viṇvā | ápiprayaṇ cōdanā vām
 mīmānā hōtārā jyōtiḥ pra-diṇā diṇāntā || ¹ ādityair no bhā-
 ratī vashṭu yajñā sárasvatī⁵ sabā rudrair na āvīt | idō
 'pa-hūtā vāsu-bbhiḥ sa-jóshā yajnām no devīr amṛiteshu
 dhatta || 'tvāśtā virām devā-kāmaṇ jajāna tvāśṭur ārvā
 jāyata ācūr ācvaḥ || 3 || tvāśṭe 'dām viṇvam bhūvanam
 jajāna bahōḥ kartāram ihā yakshī hotaḥ || * ācvo gṛitēna
 tmānyā sām-akta űpa devāḥ řitu-ṇāḥ¹¹ pātha etu | vānas-
 pātrī⁵ deva-lokām pra-jānānn agninā havyā svaditāni va-
 kshat || 'prajā-pates tāpasā vāvridhānāḥ sadyō⁵ jātō da-
 dbishe yajuām agne | svāhā-kṛitena havishā puro-gā yāhi
 sādhyā¹² havīr adantu devāḥ || 4 || agnīḥ tvā, vām, ācvo, dvā
 catrārtṇṇac ca || 11 ||

K. Ač. 6, 2. — Vs. 29, 1-11. Č. 13, 2, 2, 14. — vāji | apīti
 — asi — asi — sṇshtarīmetī su-starīma⁵ | jushānā — subhagā
 iti su-bhagāḥ | viṇvarūpā iti viṇva-rūpāḥ — kavāśhāḥ⁷ |
 ĉumbhamānāḥ — supṛāyaṇā iti su-prāyaṇāḥ — carāntī iti —
 abhīti | samvidāne iti sam-vidāne — suhiraṇye iti su-hiraṇye |
 suṇilpe iti su-ṇilpe — sajoshā iti sa-joshāḥ — jāyate —
 upeti | devān — purogā iti puraḥ-gāḥ — sādhyā¹².

11. ⁵ ohne avagraha. ⁶ so ADW, āttaiḥ C. ⁷ so ACDW, fir
 kavāśhyāḥ! ebenso Vs. Das im Pet. W. benutzte Mspt. liest: kavāyāḥ, s. da-
 selbst vol. II, 182; so auch K., und D prima manu. kavāśhāḥ kavātaiḥ (!),
 schol. ⁸ s. P. 4, 20. ⁹ s. schol. zu P. 6, 9 p. 165. ¹⁰ ushāsā C.
¹¹ so (āc) AW, s. P. 9, 22. ¹² ohne visarga D, so auch Vs.; aber schol.:
 sādhrvā asmābbhiḥ sādhanīyāḥ pūjanīyāḥ. S. IV, 3, 4, 1.

sāvitrāṇi, vy-tiddham, út krāma, devāsya khaṇati, krūrāṇ, vāru-
gāḥ, saptaḥ, śaṅkṣatyā, śaṅkṣhīr, ná ha sma, sāmiddho aṅjānu,
ékādaśa || 11 ||

sāvitrāṇy (1, 1), útkrāma (3, 1), krūrāṇ (5, 1), vārugāḥ (6, 1), paśávaḥ
syur (8, 3), ná ha sma (10, 1), náva pañcāśat* || 59 ||

iti taittiriyasamhitāyām pañcamakāṇḍe
prathamah prapāṭhakah ||

1. vishṇu-mukhā vai devāḥ chāndo-bhir imān lokān¹
anapa-jayyām abhī ajayan; yād vishṇu-kramān krām-
ate vishṇur evā bhūtvā yājamānaḥ chāndo-bhir imān
lokān¹ anapa-jayyām abhī jayati; vishṇoḥ krāmo 'sy
abhimāti-hé 'ty āha, gāyatrī vai prithivī, traishṭubham²
antāriksham², jāgati dyaúr, ānu-śṭubhīr dīḍaḥ, chāndo-
-bhir evé 'mān lokān¹ yathā-pūrvām abhī jayati. prajā-
-patir agnīm asrijata, sō 'smāt śṛiṣṭāḥ || 1 || pūrān³ ait;
tām etāyā 'nv aid: ākrandaḥ iti, tāyā vai sō 'gnēḥ priyām
dhāmā 'vā 'runddha³; yād etām anv-āhā 'gnér evai 'tāyā
priyām dhāmā 'va runddha³. iṣvarō vā eshā pūrān³ pra-
-dāgho yō vishṇu-kramān krāmāte; catasṛi-bhir ā vartate,
catvāri chāndāsi, chāndāsi khālu vā agnēḥ priyā tanūḥ,
priyām evā 'sya tanūvam abhī || 2 || pary-āvartate⁴; da-
kṣhiṇā pary-āvartate⁴, svām evā viryam ānu pary-āvartate⁴,
tāsmād dāksṇiṇō 'rdha ātmāno viryāvat-tarō; 'tho ādityāsyai
'vā 'vṛitam ānu pary-āvartate⁴. Cūnaḥḥēpam³ Ājī-
gartim³ vāruṇō 'grihṇāt, sā etām vāruṇīm apaḥyat, tāyā
vai sā ātmānam varuṇa-pāḥād amūcad, vāruṇō vā etām
grihṇāti yā ukhām prati-muñcāta; úd ut-tamām va-

* als zwei Wörter ACDW.

2, 1-10. cityupakramah; 1. āsandyām vahnayavasthitib, vātasprepa 'py
upasthānam. ¹ *nlo^o A. ² ohne avagraha. ³ *māh^o ACDW.

⁴ als Compositum.

ruṇa pācam asmād ity āhā, "tunānam evai 'tāyā || 3 ||
 varuṇa-pācān muñcaty. ā tvā 'hārsham ity āhā, " hy
 enaḥ hāraṭi. dhrūvās tishṭhā 'vi-cācalir ity āha,
 prāti-shṭhityai. vīcas tvā sārva vāñchantv ity āha,
 vīcaī 'vai 'naḥ sām ardhayaty. asmin rāshṭrām ādhi
 çrayé 'ty āha, rāshṭrām evā 'smin dhruvām akar; yāṇ
 kāmāyeta: rāshṭrāḥ syād iti tām mānasā dhyāyed, rā-
 shṭrām evā bhavati || 4 || āgre bṛihānn ushāsām
 ārdhvā asthād³ ity āhā, 'gram evai 'naḥ samānānām²
 karoti. nir-jagmivān tāmāsa ity āha, tāma evā 'smād
 āpa hanti. jyōtishā " 'gād ity āha; jyōtir evā 'smin
 dadhāti. cataṣṭi-bhiḥ sādāyati, catvāri chāndāsi, chāndo-
 -bhir evā; 'ti-chandaso 't-tamāyā, vārshma vā eṣhā chān-
 dasām yād āti-chandā, vārshmai 'vai 'naḥ samānānām² kar-
 oti; sād-vatī || 5 || bhavati, sat-tvām⁶ evai 'naṃ gamay-
 ati. vātsa-prēṇō 'pa tishṭhata, etēna vai Vatsa-prīr
 Bhālandanō³ 'gnēḥ priyām dhāmā 'vā 'runddhā², 'gnēr
 evai 'tēna priyām dhāmā 'va runddha²; ekādaçām² bhav-
 aty, eka-dhāī 'vā yājamāne vīryām dadhāti. stōmena vai
 devā asmiṇ lokā¹ ārdhnuvān⁷ chāndo-bhir⁸ amūshmint;
 stōmasye 'va khālā vā etād rūpām yād vātsa-prām; yād
 vātsa-prēṇō 'pa-tishṭhate || 6 || imām evā tēna lokām abhi
 jayati, yād vishṇu-kramān krāmate 'mūm evā tair lokām
 abhi jayati. pūrvedyūḥ² prā krāmaty⁷ uttaredyūr² ūpa
 tishṭhate; tasmād yōge 'nyāsām pra-jānām mānaḥ kshēme
 'nyāsām, tasmād yāyāvarāḥ⁹ kshemyāsye "çe, tasmād yāyā-
 varāḥ⁹ kshemyām adhy-āvasyati⁴. muṣṭī¹⁰ karoti, vācam

1. ³ so (*o a*) AW, s. P. 11, 3 und Whitney zu P. 11, 8 p. 265 (s. IV, 2, 1, 4). ⁶ satvam AW, und CD vor iti. ⁷ unbetont. ⁸ *nch* AW, s. P. 5, 24. ⁹ so (yāyā*) ADW, yayā* C., prayāçāññāḥ puruṣaḥ. ¹⁰ s. P. 1, 12.

yachati, yajñāsya dhṛityai || 7 || śīṣhā, 'bhy, étāyā, bhavati, sād-
vati, upatīṣhate, dvicatvāriṣṭac ca || 1 ||

4, 2, 1, 1 - 2, 4. — K. 19, 11. — Ç. 6, 7; 2, 10 - 4, 15. — viśhnúḥ
mukhā iti viśhnú-mukhāḥ — saḥ | āsmāt — aveti | aruṇḍha
— aveti | ruṇḍhe — abhīti | paryāvartata iti pari-āvartate |
dakṣiṇā | paryāvartata iti pari-āvartate — anv iti | paryā-
vartata iti pari-āvartate — vīryāvattaraḥ iti vīryāvat-taraḥ |
atho iti — anv iti | paryāvartata iti pari-āvartate — agrih-
ṇāt — prātimyūcatā iti prati-myūcatē — varuṇapācāt iti
varuṇa-pācāt — tvā | ābārshaḥ — eti | hi — tiṣṭhaḥ |
avicācaliḥ ity avi-cācaliḥ — sarvāḥ — ākaḥ — jyotiṣhā |
eti | agāt — atichandā ity ati-chandāḥ | varshma | eva —
satvam iti sat-tvam — tiṣṭhate — aveti | aruṇḍha — ruṇḍhe
— āsmin | loke | ārdhnyavan — preti | krāmatī — yogē |
ānyāsām — kṣhemē | ānyāsām — ādhyavāsyaṭīty ādhi-avā-
syati | muṣhṭi iti.

2. ānna-patē 'nnasya' no dehi 'ty āhā, 'gnir vā
ānna-patiḥ, sā evā 'smā ānnam prā yachaty; anamivāsya
çushmīṇa ity āhā, 'yakshmāsyē 'ti vāvai¹ 'tād āha. prā
pra-dātāraṇ tārisha ūrjaṇ no dhebi dvi-pāde
cātush-pada ity āhā, "çisham evai 'tām ā çāsta. ūd
u tvā viçve devā ity āhā, prā-ṇā vai viçve devāḥ || 1 ||
prā-ṇair evai 'nam ūd yachaté; 'gne bhārantu citti-
-bhir ity āhā, yāsmā evai 'naṇ cittāyo 'd-yāchate tēnai
'vai 'naw sām ardhayati. catasṣi-bhir ā sādāyati, catvāri
chāndāsi, chāndo-bhir evā; 'ti-chandaso 't-tamāyā, varshma
vā eshā chāndasām yād āti-chandā, varshmai 'vai 'naw sa-
mānānām² karoti; sād-vati bhavati, sat-tvām³ evai 'naṇ
gamayati. prē 'd agne jyōtishmān¹ || 2 || yāhī 'ty
āha, jyōtir evā 'smin dadhāti tanūvā vā eshā binasti yāw

2. ukhyanayanam. ¹ so ('e ') AW, s. P. 12, 8. 1, 61. ² ohne
avagraha. ³ satvam ACDW.

hināsti; mā hi¹osis tanúvā pra-jā ity āha, pra-jābhya evai 'naw çamayati. rākshāwei vā etād yajnāw sacante yād āna ut-sārjaty; ākrandad ity ānv āha, rākshasām āpa-batyā. ānasā vahanty, āpa-citim evā 'smin dadhāti, tasmād anasvī² ca rathī cā 'tithinām āpacita-tamau || 3 ||

āpaciti-mān bhavati yā evām veda. sam-īdhā 'gnīṃ duvasyaté 'ti ghṛitā-nushiktām ava-sité sam-īdham ā dadhāti, yāthā 'tithaya ā-gatāya sarpīshvad³ ātithyām kriyāte tādṛig³ evā tād; gāyatriyā brāhmaṇasya gāyatrō hi brāhmaṇas, trisṭūbhā³ rājanasya traishṭubho³ hi rājanyo.

'p-sū bhāsmā prā veçayaty, apsū-yonir vā agnīḥ, svām evai 'naṃ yōniṃ gamayati; tisṛi-bhiḥ prā veçayati, tri-vṛid vai || 4 || agnīr, yāvān evā 'gnīs tām prati-shṭhām gamayati, pārā vā eshō 'gnīṃ vapati yō 'p-sū bhāsmā pra-veçayati. jyōtishmatibhyām³ āva dadhāti, jyōtir evā 'smin dadhāti, dvābhyām prāti-shṭhityai; pārā vā eshā pra-jām paçūn vapati yō 'p-sū bhāsmā pra-veçayati. pūnar ūrjā sahā rayyē 'ti pūnar ud-aiti⁴, pra-jām evā paçūn ātmān dhatte. pūnas tvā "dityāḥ || 5 || rudrā vāsavaḥ sām indhatām ity āhai, 'tā vā etām devātā āgre sām aindhata, tābhir evai 'naw sām indhe⁵. bōdhā⁶ sā bodhī 'ty ūpa tishṭhate, bodhāyaty evai 'naṃ, tasmāt suptvā pra-jāḥ prā hudhyante. yathā-sthānām ūpa tishṭhate, tasmād yathā-sthānām paçāvaḥ pūnar é-tyō 'pa tishṭhante || 6 ||

vā víçve devā, jyōtishmān, āpacitatamau, trivṛid vā, ādityā, dvī-
catvāricçac ca || 2 ||

4, 2, 3, 1-4. — K. 19, 12. — Ç. 6, 2, 1, 6-2, 9. — annasya — asmai — catūshpada itj catūsh-pade — çaste — prāṇā itj pra-ānāḥ — yasmai — atichandā ity ati-chandāḥ — sa-
tvam itj sat-tvam — apāhatyā ity apā-batyai — atithaye

2. ⁴ als Compositum.

3. iqelhe ACDW.

5. so ("ā) AW, s. P. 3, 8.

— surpishvāt — gāyatriyā — udaitīty ūt-aiti — ādityāḥ
rudrāḥ — etāḥ vai — bodhā — etyety ā-ityā.

3. yāvati¹ vai prithivī tāsyaī yamā ādhi-patyam pāri
'yāya; yó vai yamāṁ deva-yājanam asyā ānir-yācyā 'gnīm
cinuté yamāyāi 'naṁ sá cinuté; 'pe 'tē 'ty adhy-āvasā-
yayati², yamām evā deva-yājanam asyaī nir-yācyā 'tmāne
'gnīm cinuta. ishṽ-agreṇa vā asyā ānā-mṛitam ichānto
nā 'vindan, té devā etād yājur apaçyann: ápe 'tē ti; yád
etēnā 'dhy-avasāyāyati || 1 || ānā-mṛita evā 'gnīm cinuta.
ūd dbanti, yád evā 'syā amedhyām tād āpa banty. apó
'vo 'ksbati, çāntyai. sīkatā nī vapaty, etād vā agnēr vaiç-
vānarāsyā³ rūpāṁ, rūpēnai 'vā vaiçvānarām āva runddha⁴.

ūsbān nī vapati; pūsbti⁵ vā eshā pra-jānanam yád ūsbāḥ,
pūsbtyām evā pra-jānanc 'gnīm cinuté, 'tho sam-jnāna evā,
sam-jnānaṁ līy etāt || 2 || paçūnām yád ūsbā; dyāvā-pri-
thivī sahā 'stām, té⁶ vi-yatī⁷ abhūtām: āstv evā nau sahā
yajniyam iti, yád amúshyā yajniyam āsit tād asyām ada-
dhāt tā ūsbā ahhavan, yád asyā yajniyam āsit tād
amúshyām adadhāt tād adāç candrāmasi⁸ kṛishṇām, ūsbān
nī-vāpann adó dhyāyed dyāvā-prithivyór evā yajniye
'gnīm cinute. 'yāṁ só agnir⁹ iti Viçvā-mitrasyā¹⁰ || 3 ||
sū-ktām bhavaty, etēna vai Viçvā-mitro¹¹ 'guēḥ priyām
dhāmā¹² 'vā runddhā¹³, 'gnēr evai 'tēna priyām dhāmā¹⁴ 'va
runddhe¹⁵. chāndo-bhir vai devāḥ suvar-gām lokām āyañ,
cātasrah¹⁶ prācīr¹⁷ ūpa dadbhāti, catvāri chāndāṁsi, chāndo-
-bhir evā tād yājamānaḥ suvar-gām lokām eti; téshāṁ su-
var-gām lokām yatām diçāḥ sām avliyanta, té dvē¹⁸ pu-

3. garbapatyam cinoti.

¹ ohne avagraha.

² als Compositum.

³ mdh¹⁰ ACDW.

⁴ s. P. 4, 52.

⁵ so ("u a") AW, s. P. 12, 8

(Whitney p. 265; s. IV, 2, 4, 2).

⁶ s. P. 3, 5.

⁷ "nc" A, "m c" W,

s. P. 5, 21. 24.

⁸ s. P. 4, 49.

rásât¹ samīci¹⁻² ūpā 'dadhata¹⁰ dvé² || 4 || paçcāt sa-
mīci¹⁻², tābhir vai té diço 'driṣhan; yād dvé² purástāt¹
samīci¹⁻² ūpā-dādhāti dvé² paçcāt samīci¹⁻², diçām vi-
-dhṛityā; átho paçávo vai chándāsi, paçūn evā 'smai sa-
mīco¹ dadhāty. ashtāṅ ūpā dadhāty, ashtā-'ksharā gā-
yatrī, gāyatrò 'gnir yāvan¹ evā 'gnis tām cinute; 'shṭāṅ
ūpā dadhāty, ashtā-'ksharā gāyatrī, gāyatrī suvar-gām lo-
kām āñjasā veda, suvar-gāsyā lokāsyā || 5 || prā-jnātyai;
trāyo-daça lokam-pṛiṇā ūpā dadhāty; éka-vioçatiḥ sām
padyante, prati-shṭhā vā éka-vioçāḥ prati-shṭhā gārha-
-patya, éka-vioçāsyai 'vā prati-shṭhām gārha-patyam ānu
prāti tishṭhati; prāty agnīm cikyānās tishṭhati yā evām
véda. pāñca-citikaṃ cinvīta prathamām cinvānāḥ, pāñkto¹¹
yajnāḥ, pāñktāḥ¹¹ paçávo, yajnam evā paçūn āva runddhe²;
tri-citikaṃ cinvīta dvitīyaṃ cinvānās, trāya imé lokā, eshṭ
evā lokéshu || 6 || prāti tishṭhaty; éka-citikaṃ cinvīta tri-
tīyaṃ cinvānā, éka-dhā vai suvar-gó lokā, éka-vṛitai¹ 'vā
suvar-gām lokām eti. pūrīshepā 'bhī ūhati, tāsman māu-
sēnā 'sthi channām; ná duç-cārmā bhavati yā evām véda.
pāñca citayo bhavanti, pāñcā-bhiḥ pūrīshair¹² abhī ūhati,
daça sām padyante, daça-'ksharā vi-rāḍ, ānam vi-rāḍ, vi-
-rāḍy evā 'noā-'dye prāti tishṭhati || 7 || adhyavasāyayati, hy étiā,
Viçvāmītrasyā, 'dadhata dvé, lokāsyā, lokéshu, sapṭācatvāriṣṭac ca || 3 ||

4, 2, 4, 1-4. — K. 20, 1. — Ç. 7, 1, 1, 2-33. — asyāḥ | anir-
yācyety anih-yācyā — apeti | ita | iti | adhyavasāyayati
ādhi-avāsāyayati — cinute — vai | asyāḥ — anāmṛita ity
anā-mṛite — ud iti | hanti — eva | asyāḥ — apah | aveti |
ukshati — sikatāḥ — aveti | rundhe — cinute | atho iti |
eamjnāṇa iti sam-jnānō — ūshāḥ — āstām — te iti | viyati
iti vi-yati — amushyāḥ — asyāḥ — candramāsi — cinute |

3. ² s. P. 4, 31.
rishayir A.

¹⁰ unbetont.

¹¹ 'ñt² ACW.

¹² pū.

ayam — vijvāmītrasyeti vijva-mītrasya | sūktam iti su-
-uktam — aveti | grūpdbhā — āyan — sam iti | avliyanā |
dve iti — samici iti — adriṣṭhan — vidhṛityā iti vi-dhṛi-
tyai | atho iti — aṣṭākṣarety aṣṭā-akṣarā — auḥ | pra-
tīti | tiṣṭhāti — ekavṛitety ēka-vṛitā | eva — annādya
ity ānna-adyē.

4. vi vā etaū dvishāte¹ yāç ca purā 'gnir yāç co
'khāyā; sām itam iti catasṛi-bhiḥ sām ni vapati, ca-
tvāri chāndāsi, chāndāsi khālu vā agnēḥ priyā tanūḥ,
priyāyai 'vai 'nau tanūvā sāw çāsti; sām itam ity āha,
tāsmād brāhmaṇā kṣatrāw sām eti; yāt sam-nyūpya vi-
-hārati, tāsmād brāhmaṇā kṣatrām vṛy ety. ṛitū-bhiḥ || 1 ||

vā etaū dikshayanti, sā ṛitū-bhir evā vi-mūcyo; mātē
'va putrām pṛithivī puriṣṭhāyam ity āha, 'rtū-bhir evai
'nam dikshayitvā 'rtū-bhir vi muñcati. vaiçvānaryā² çik-
yam ā datte, svadāyaty evai 'nan. nair-ṛitīḥ kṛishṇās
tisrās tūsha-pakvā bhavanti, nīr-ṛityai vā etaū bhāga-dhē-
yam yāt tūshā nīr-ṛityai rūpām kṛishṇāw, rūpēṇai 'vā
nīr-ṛitim nīr-āvadāyate³. imāṇ diçam yanty, eshā || 2 ||
vai nīr-ṛityai dik, svāyām evā diçī nīr-ṛitim nīr-āvadāyate³.

svā-kṛitā īriṇa ūpa dadhāti⁴ pra-darē vai, 'tād vai nīr-
-ṛityā ā-yātanaḥ, svā evā 'yātane nīr-ṛitim nīr-āvadāyate³.

çikyam abhy ūpa dadhāti, nair-ṛitō vai pāçah, sā-'kṣhād
evai 'nam nīrṛiti-pāçān muñcati. tīsrā ūpa dadhāti, tredhā-
-vīhitō vai pūrusho, yāvān⁵ evā pūrushas tāsmān nīr-ṛitim
āva yajate. pārācīr² ūpa || 3 || dadhāti, pārācīm evā
'smān nīr-ṛitim prā ṇudatē⁴. 'prati-'kṣham ā yanti, nīr-
-ṛityā antār-bityai. nārjayitvō 'pa tiṣṭhante, medhya-

4. ukhyāgnim (ta)tra samvapet.
² als Compositum. ⁴ unbetont.

¹ s. P. 4, 40.

² ohne avagraha.

³ so (y²) AW. s. P. 7, 4.

-tvāya. gārha-patyam ūpa tiṣṭhante, nirṛiti-loka eva car-
itvā pūtā deva-lokām upā-² 'vartanta³; ékayó 'pa tiṣṭhanta,
eka-dhai 'vá yájamāne víryam dadhati. ni-véçanaḥ sam-
-gámano vásûnām ity áha, pra-jā vai paçávo vásu, pra-
-jáyai 'vai 'nam paçû-bhiḥ sám ardhayanti || 4 || ritúbhir,
eshá, párácir ūpá, 'shácatvāriçao ca || 4 ||

4, 2, 5, 1-6. — K. 20, 1. 2. — Ç. 7, 1, 1, 38 - 2, 1, 20. — dvj-
shâte iti — sam | niti | vapati — samnyupyeti sam-nyupya
— dikshayitvā — eva | enat — tushāpakvā iti tushā-pakvāḥ
— tushāḥ — nīravādayatḥ iti nīḥ-avādayate — svakṛta iti
sva-kṛte | iriṇe — vai | nirṛityā iti nīḥ-ṛityāḥ — sve | eva —
abhi | upeti | dadhātī — enam | nirṛitipāçād iti nirṛiti-pāçāt
— eva | asmāt — nūdāte | aprātīkṣham ity aprāti-īkṣham. —
yanti | nirṛityā iti nīḥ-ṛityāḥ — nirṛitiloka iti nirṛiti-loke —
pūtāḥ — upāvartanta ity ūpa-āvartante — tiṣṭhante | eka-
dhety éka-dhā — prajeti pra-jā | vai.

5. puruṣa-mātréna ví mimíte, yajnéna vai pūruṣaḥ
sám-mito, yajna-parúṣhai 'vai 'nam ví mimíte; yāván¹ pū-
ruṣa ūrdbhá-bāhus táván¹ bhavaty, etāvad¹ vai pūruṣe
víryam, víryenai 'vai 'nam ví mimíte. pakṣbī bhavati,
ná hī apakṣhāḥ pátitum árhaty; aratnínā pakṣhaú drāghī-
yāesau bhavatas, tásmāī pakṣhá-pravayāesi váyāesi; vyāma-
-mātraú pakṣhaú ca pūcham ca bhavaty², etāvad¹ vai pū-
ruṣe víryam || 1 || vírya-sammito. vépunā ví mimíta,
āgneṣó vai vépuḥ, sayoni-tvāya. yájushā yunakti, yájushā
kṛishati, vy-āvṛittyai³. shad-gavéna kṛishati, shád vā ři-
táva, řitúbhir evai 'nam kṛishati; yád dvádaça-gavéna
sam-vatsarépai 'vé. 'yám vā agnér ati-dāhād abibhet, sai
'tād dvi-gñām apaçyat kṛiṣṭām cá 'kṛiṣṭam ca, táto
vā imām ná 'ty adahad; yāt kṛiṣṭām cá 'kṛiṣṭam ca || 2 ||

5. kṛishati kshetram. ¹ ohne avagraha. ² Singular des Ver-
bums, weil pucham am nächsten steht. ³ 'vṛityai ACDW.

bhāvaty asyā ānati-dābhāya. dvi-guṇaṃ t' vā⁴ agniṃ ud-
-yāntum arhatī⁵ ty ā hur; yāt kṛiṣṭāṃ cā⁶ kṛiṣṭāṃ ca bhāva-
aty, agnér úd-yatyā. etāvanto¹ vai paçavo dvi-pādaç ca
cātush-pādaç ca, tān yāt prāca¹ ut-srijéd rudrāyā² 'pi da-
dhyād, yād dakṣhiṇā³ pitṛi-bhyo ní dhuved, yāt pratīco¹

rākshāṃsi hanyur, udīca¹ út srijaty, eshā vai deva-ma-
nushyāṇāṃ çāntā dik || 3 || tām evai 'nān ānt¹ 't srijaty;
ātho khālv imāṃ diçam út srijaty, asaú vā ādityāḥ prā-'pāḥ,
prā-'pām evai 'nān ānt¹ 't srijati. dakṣhiṇā³ pary-āvar-
tante⁴, svām evā vīryam ānu pary-āvartante⁴, tasmād dakṣhiṇó
'rdha ātmāno vīryāvat-taró; 'tho ādityāsyai⁵ 'vā ''-vṛitam
ānu pary-āvartante⁴, tasmāt páráñucaḥ¹ paçavo ví tishṭhante

pratyāñca¹ ā vartante. tīras-tīraḥ sītāḥ || 4 || kṛiṣhati,
tri-vṛitam evā yajna-mukhé ví yātayaty. óshadhīr¹ vapati,
bráhmaṇā¹ 'nnam āva runddhe⁷, 'rké 'rkác cīyate. catur-
daçā-bhir vapati, sapṭá grāmyā óshadhayaḥ sapṭā⁸ 'raṇyā,
ubháyishām āva-ruddhyā⁹. ānnasyā-'nnasya vapaty, ān-
nasyā-'nnasyā¹⁰ 'va-ruddhyai⁹. kṛiṣṭé vapati, kṛiṣṭé hy
óshadhayaḥ¹ prati-tishṭhanty. ānu-sītāṃ⁹ vapati, prā-
-jātyai. dvādaçā-su sītāsu vapati, dvādaça¹ māsāḥ saṃ-
-vatsarāḥ, saṃ-vatsarēṇai¹ 'vā 'smā ānnam pacati; yād agni-
-cīt || 5 || ānava-ruddhasyā¹¹ 'çñīyād āva-ruddhena vī rīdh-
yeta. yé vānaspátinām¹ phala-grāhayaḥ tān idhmé 'pi
pró 'kshed, ānava-ruddhasyā¹² 'va-ruddhyai⁹. dig-bhyó lo-
shṭānt sām asyati, diçām evā vīryam āva-rūdhyā diçāṃ
vīrye 'gnīm cinute; yām dvishyād yātra sá syāt tāsya
diçó loshṭāṃ ā hared; ishām ūrjam aham itā ā dada
itī¹³ 'sham evó¹⁴ 'rjam tāsya diçó¹⁵ 'va runddhe⁷; kshódnko

5. ⁴ so AW, s. P. 5, 13.
positum. ⁷ 'mdhe ACDW.
sh) s. P. 6, 12.

⁵ ohne visarga ACDW.

⁸ 'rudhy⁹ ACDW.

⁶ als Com-
positum. ⁹ zu s (nicht

bhavati yás tásyāṃ diçi bhávaty. uttara-vedim ūpa vap-
aty, uttara-vedyāḥ h̥y agniḥ ciyátē, 'tho paçávo vā uttara-
-vedih, paçūn evā 'va runddbé', 'tho yajna-parúsho 'nantar-
-ityai || 6 || ca bhavaty etāvad vai pūruṣhe vīryāṃ, yāt kṛiṣṭāṃ cā
'kṛiṣṭāṃ ca, dīk, sītā, agnicid, áva, páñcaviṃṣatīc ca || 5 ||

4, 2, 6, 1 - 7, 1. — K. 20, 3. — Ç. 7, 2, 2, 1 - 4, 28. — bha-
vāti | aśyāḥ — tu | vai — udyātyā ity ut-yatyai — anū |
ud iti | sṛijati | atho iti — enān | anū | ud iti | sṛijati | da-
kṣhiṇā² | paryāvartanta itī pari-āvartante — anv itī | pary-
āvartanta itī pari-āvartante — avārudhyā ity avā-rudhyai
— ānuṣṭam³ ity ānu-sṭam — api | preti | ukṣhet — ci-
yatē | atho itī.

6. āgne tāva çrávo váya itī sikatā ní vapaty,
etād vā agnér vaiçvānarāsyā¹ sū-'ktāw, sū-'ktēnai 'vá vaiç-
vānarām¹ áva runddbē². śhaḍ-bhir ní vapati, śhaḍ vā
ṛitāvaḥ sam-vatsarāḥ, sam-vatsarō 'gnīr vaiçvānarāḥ¹, sā-
-'kṣhād evā vaiçvānarām áva runddbē². samudrām¹ vai
nūmai 'tác chāndaḥ, samudrām ānu pra-jāḥ prā jāyante;
yād etēna sikatā ni-vāpati, pra-jānām pra-jānanāyē. 'ndraḥ
|| 1 || vṛitrāya vājram prā 'harat, sá tredhā³ v̥yā abhavat
sphyās tṛitīyaḥ ráthas tṛitīyaṃ yūpas tṛitīyaṃ, yē 'ntaḥ-
-çarā āçīryanta tāḥ çárkarā abhavan, tác çárkarāṇāw çar-
kara-tvāṃ; vājro vai çárkarāḥ, paçúr agnīr, yác çárkarā-
bhīr agnīm pari-minóti⁴ vājreṇai 'vā 'smai paçūn pári grih-
ṇāti, tásmād vājreṇa paçávaḥ pári-grihītās, tásmāt sthēyān
ástheyaso nó 'pa harate. tri-saptābhiḥ⁴ paçú-kāmasya pári
minuyāt⁵, saptā vai çīrṣaṇyāḥ prā-'ṇāḥ, prā-'ṇāḥ paçávaḥ,
prā-'ṇair evā 'smai paçūn áva runddbē²; tri-ṇavābhir⁵ bhrā-

6. atra sikatādikaṃ vapet. ¹ ohne avagraha. ² *m̐dhe
ACDW. ³ zu n (nicht q) s. schol. zu P. 7, 5 p. 174. ⁴ zu s (nicht
sh) s. P. 6, 12. ⁵ zu q s. P. 7, 2.

trivya-vatas, tri-vritam evā vajraṃ sam-bhṛītya bhrūtrivyaṃ
 prā barati, strītyā; āpari-mitābhiḥ pāri minuyād³ āpari-mi-
 tasyā 'va-ruddhyai⁴. yām kāmāyeta: 'paçūḥ syād ity
 āpari-mitya tāsya çārkarāḥ sīkatā vṃ ūbed, āpari-grihīta
 evā 'sya vishūcnaṃ¹ rétaḥ pāra sīncaty, apaçūr evā bhavati
 || 3 || yām kāmāyeta: paçu-mānt syād iti pari-mītya tāsya
 çārkarāḥ sīkatā vṃ ūbed, pāri-grihīta evā 'smai samīcinaṃ¹
 rétaḥ sīncati, paçu-mān evā bhavati. saumyā vṃ ūhati, sómo
 vai reto-dhā, réta evā tát dadhāti; gāyatriyā brāhmaṇasya
 gāyatró hí brāhmaṇas, trisṭūbhā¹ rājanāsyā trisṭubho¹
 hí rājanāḥ. Çam-yūm⁷ Bārhaspatyām¹ médlio nó 'pā
 'namat, sò 'gnīm prā 'viçat || 4 || sò 'gnéḥ kṛishṇo rūpām
 kṛitvó 'd āyata, só 'çvam prā 'viçat, só 'çvasyā 'vāntara-
 -çaphò 'bhavad; yád áçvam ā-kramāyati yá evā médhò
 'çvam prā 'viçat tám evā 'va runddhe². prajā-patinā 'gniç
 cetavā ity ābuh, prajā-patyó 'çvo; yád áçvam ā-kramāy-
 ati prajā-patinai 'vā 'gnīm cinute. pushkara-par-
 ṇām ūpa dadhāti, yónir vā agnéḥ pushkara-parṇāṃ, sú-
 -yonim evā 'gnīm cinute; 'pām prishṭhām asf 'ty ūpa
 dadhāti, apām vā etát prishṭhām yat pushkara-parṇāṃ, rū-
 pépai 'vai 'nad ūpa dadhāti || 5 || índraḥ, paçúkāma-sya, bhavaty,
 aviçat, sāyonim, viçatīç ca || 6 ||

4, 2, 7, 2 - 8, 1. — K. 20, 4. 8. — Ç. 7, 2, 3, 9 - 4, 1, 13. — si-
 kātāḥ — sūktam iti su-uktam — sākshād iti sa-ākshāt —
 çtenā | sīkatāḥ — parimjnotiti pari-mjnoti — trisaptābhir
 iti tri-saptābhiḥ — triṇavābhir iti tri-ṇavābhiḥ — strītyai
 — sīkatāḥ | viti — āparigrihīta ity āpari-grihīte — saum-
 yā | viti — reto-dhā iti retāḥ-dhāḥ — gāyatriyā — çamyum
 iti çam-yum⁷ — ud iti | āyata.

6. ⁴ rudhyai ACDW.
 II, 6, 10, 1.

⁷ çamyu^o ACDW, resp. mit avagraha; s.

7. bráhma jajnánam iti rukmám úpa dadhâti; bráhma-mukhâ vai prajâ-patiḥ pra-jâ sṛijata, bráhma-mukhâ evâ tát pra-jâ yâjamânaḥ sṛijate; bráhma jajnánam ity âha, tasmâd brâhmaṇó mûkhyo, mûkhyo bhavati yâ evâṃ véda. brahma-vâdino vadanti: ná prithivyâṃ nâ 'ntárikṣhe¹ ná divy agniḥ cetavya iti; yât prithivyâṃ cinvîtâ prithivîḥ çucâ 'rpayen, naú 'shadhayo¹ ná vânas-pátayaḥ¹ || 1 || prá jâyeran; yád antárikṣhe cinvîtâ 'ntárikṣhaḥ çucâ 'rpayen, ná váyâvsi prá jâyeran; yád divi cinvîtâ divaḥ çucâ 'rpayen, ná parjányo varshed; rukmám úpa dadhâty, amṛitaṃ vai hiraṇyam, amṛita evâ 'gniḥ cinute, prá-jâtyai. hiraṇmáyam¹ pûrusham úpa dadhâti, yajamâna-lokásyâ ví-dhṛityai; yád ishṭakâyâ â-triṇṇam anû-'padadhyât paçûnâṃ ca yâjamânasya ca prá-'pâm âpi dadhyâd; dakṣhiṇatâḥ¹ || 2 || prâñcam¹ úpa dadhâti, dâdhâra yajamâna-lokâṃ, ná paçûnâṃ ca yâjamânasya ca prá-'pâm âpi dadhâty; átho khálv ishṭakâyâ â-triṇṇam ánî 'pa dadhâti, prá-'pânâm út-sṛiṣṭyai. drapsâç caskandé 'ty abhí mṛiçati, hótrâsv evai 'nam práti shṭhâpayati². sṛucâv úpa dadhâty, âjyasya pûrṇâṃ kârshmarya-máyim dadhnâḥ pûrṇâm aúdumbarim¹, iyâṃ vai kârshmarya-máyy asâv aúdumbarî, 'mé³ evó 'pa dhatte || 3 || tûshṇim úpa dadhâti, ná hî 'mé³ yâjushâ 'ptum árhati; dakṣhiṇâṃ kârshmarya-máyim út-tarâm aúdumbarim¹, tasmâd asyâ asâv út-tarâ; 'jyasya pûrṇâṃ kârshmarya-máyim, vâjro vâ âjyam vâjraḥ kârshmaryô, vâjreṇai 'vâ yajnâsyâ dakṣhiṇatô¹ rákshâḥsyâ ápa hanti; dadhnâḥ pûrṇâm aúdumbarim, paçâvo vai dâdhy ūrg udumbáraḥ¹, paçúshv evó 'rjam

7. rukmâdy upâdadyât (upad^o?).
(shṭhâp^o) AW, s. P. 6, 4. ³ s. P. 4, 25.

¹ ohne avagraha.

² so

dadhâti; pûrṇé⁴ ūpa dadhâti, pûrṇé⁴ evai 'nam || 4 || amū-
shmiñ lokā ūpa tiṣṭhete⁵. vi-rājy agniḥ cetavya ity
āhur, srūg vai vi-rāḍ, yāt srūcāv upa-dādadhâti vi-rājy
evā 'gnim ciute. yajnamukhē-yajnamukhe vai kriyāmāṇe
yajnāv rākshāṇi jighāṇsanti; yajna-mukhāṇi ruknō, yād
rukman vy-āghārayati yajna-mukhād evā rākshāṇy āpa
hanti. pañcā-bhir vy-āghārayati⁶, pāñkto⁷ yajno, yāvān
evā yajnas tasmād rākshāṇy āpa hanti; akṣhṇayā vy-
-āghārayati⁸, tasmād akṣhṇayā paçāvō 'ṅāni prā haranti
prāti-sṭhityai || 5 || vānaapātayo, dakṣhiṇātō, dhatta, enam, tasmād
akṣhṇayā, pāñca ca || 7 ||

4, 2, 8, 2. 3. — K. 20, 5. — Ç. 7, 4, 1, 14-44. — brahmā-
mukhā itī brahmā-mukhāḥ — arpayet | na — amṛitē | eva
— yat | iṣṭākāyāḥ — atbō itī — iṣṭākāyāḥ — anū |
upetī | dadhâti — sthāpayati — ime itī | eva — hi | ime
itī — aśyāḥ | asau — pûrṇe itī | upetī — pûrṇe itī | eva
— tiṣṭhete itī — vyāghārayatīti vi-āghārayati.

8. svayam-ātriṇṇām ūpa dadhâti, 'yām vai sva-
yam-ātriṇṇē, 'mām evō 'pa dhattē. 'çvam ūpa gbrāpay-
ati, prā-'ṇām evā 'syām dadhâti; ātho prajā-patyō vā
āçvah, prajā-patinai 'vā 'gnim cinute. prathamē 'ṣṭako
'pa-dhīyāmānā pāçūnām ca yājamānasya ca prā-'ṇām āpi
dadhâti; svayam-ātriṇṇā bhavati, prā-'ṇānām ūt-sṛiṣṭyā
ātho suvar-gāsyā lokāsyā 'nu-khyātyā. agnāv agniḥ ce-
tavya ity āhur, eṣhā vai || 1 || agnir vaiçvānarō¹ yād
brāhmaṇas, tasmai prathamām iṣṭakām yājush-kṛitām prā
yachet; tām brāhmaṇāç cō² 'pa dadhyātām, agnāv evā
tād agnim cinuta; içvarō vā eṣhā ārtim³ ā-'rtor yō 'vidvān

7. ⁴ a. P. 4, 26.⁵ a. P. 4, 40.⁶ ala Compositum.⁷ *ñt* AC.

8. sthāpayet svayamātriṇṇām.

¹ ohne avagraha.

ca militvā, schol.

isṭhakām upa-dādadhāti. trīṇ vārān dadyāt, trāyo vai prā-
 -'ṇāḥ, prā-'ṇānāḥ sprītyai; dvāv evā dēyau, dvaū hī prā-
 -'ṇāv; ēka evā dēya, ēko hī prā-'ṇāḥ. paçúḥ || 2 || vā
 eshá yád agnir, ná khálu vai paçáva ā-yavase¹⁻² ramante;
 dūrve-'shṭhakām úpa dadhāti paçûnām dhṛityai, dvā-
 bhyām prāti-shṭhityai; kâṇḍât-kâṇḍât pra-róhantī
 'ty āha, kâṇḍena-kâṇḍena hy eshá prati-tishṭhaty; evā no
 dūrve prā tanu sahasreṇa çatēna cé 'ty āha, sâ-
 hasrah prajā-patiḥ, prajā-pater āptyai. deva-lakshmām
 vai try-ālikhitā, tām úttara-lakshmāṇaṁ devā úpā 'da-
 dhatā³ 'dhara-lakshmāṇaṁ āsurā; yām || 3 || kāmāyeta:
 vāsīyānt syād ity úttara-lakshmāṇaṁ tāsyo 'pa dadhyād,
 vāsīyān evā bhavati; yām kāmāyeta: pāpyānt syād ity
 ādhara-lakshmāṇaṁ tāsyo 'pa dadhyād, asura-yonīm evai
 'nam ānu parā bhāvayati, pāpyān bhavati; try-ālikhitā
 bhavati, 'mé vai lokās try-ālikhitai, 'bhyā evā lokēbhyo
 bhrātrivyaṁ antār ety. āṅgirasah suvar-gām lokām ya-
 tāḥ poroḍāçah⁴ kûrmó bhûtvā 'nu prā 'sarpat || 4 || yāt
 kûrmām upa-dādadhāti yāthā kshetra-vid āñjasā nāyaty
 evām evai 'naṁ kûrmāḥ suvar-gām lokām āñjasā nayati;
 médhō vā eshá paçûnām yāt kûrmó, yāt kûrmām upa-
 -dādadhāti svām evā médham pāçyantaḥ paçáva úpa ti-
 shṭhante; çmaçânām vā etāt kriyate yān mṛitānām paçû-
 nāḥ çirshāṇy upa-dhīyānte; yāj jīvantam kûrmām upa-
 -dādadhāti tēnā 'çmaçāna-cid, vāstavyō vā eshá yāt || 5 ||
 kûrmó; mādhu vātā řitā-yatā⁵ iti dadhnā madhu-
 -miçrēṇā 'bhī anakti, svadūyaty evai 'naṁ, grāmyām vā
 etād ānnaṁ yád dādhy āranyām mādhu, yád dadhnā
 madhu-miçrēṇā 'bhy-anākty ubhāyasyā 'va-ruddhyai⁶;

8. ³ alpaghāse pradeçe.⁴ unbetont.⁵ -n. P. 3, 2.⁶ rudhyai ACDW.

mahī dyaūḥ pṛithivī ca na ity āhā, "bhyām evai 'nam ubhayātaḥ' pūrī gṛihṇāti; prāñcam' ūpa dadhāti, tasmāt || 6 || puristāt' pratyāñcaḥ' paçavo médham ūpa tishṭhante.

yó vā āpa-nābbim aguṇim cinnté yajamānasya nābbim āna prā viçati, sá enam içvaró hiesitor; ulūkḥalam' ūpa dadhāti, eshā vā agnér nābbih, sá-nābbim evā 'gnim cinnté 'hiesāyā; aūdumbaram' bhavaty, ūrg vā udumbára', ūrjam evā 'va runddhe'; madhyatá' ūpa dadhāti, madhyatá evā 'smā ūrjam dadhāti, tasmān madhyatá ūrjā bhuñjate; iyad bhavati, prajā-patinā yajna-mukhēna sām-mitam; āva hantý, ānuam evā 'kar; vaiśṇavyā 'rcó 'pa dadhāti, vishnur vai yajnó, vaiśṇavā vānaspátayo', yajná evā yajnáam prāti sthāpayati* || 7 ||

eshā vaf, paçúr, yām, asarpad, eshā yāt, tasmāt, tasmāt, saptaviçatīç ca || 8 ||

4, 2, 9, 2.3. — K. 20, 6. — Ç. 7, 4, 2, 1 - 5, 1, 25. — atho iti — prathamā | ishṭākā — utṛishṭyā ity ut-sṛishṭyā | atho iti — anūkhyātyā ity anū-khyātyai — cinnte — ārtim | ārtor ity ā-artoḥ — avidvān — āyāvase | ramante — dūr-veshtākām iti dūrvā-ishṭākām — prarohantīti pra-rohantī — evā | naḥ — adadhata — anū | pareti | bhāvayati — anū | preti | asarpat — ritāyata ity rita-yate — anū | preti | viçati — ahiesāyai — akṣḥ | vaiśṇavyā | rīcā — vaiśṇavāḥ — yajne — sthāpayati.

9. eshām vā etāl lokānām jyōtiḥ sām-bhṛitam yād ukhā; yād ukhām upa-dādhati ebhyā evā lokébhyo jyōtir āva runddhe'; madhyatá' ūpa dadhāti, madhyatá evā 'smā jyōtir dadhāti, tasmān madhyató jyōtir ūpa 'smabe; sikatābbih pūrayaty, etād vā agnér vaiçvānarāsya' rūpāṃ, rūpānai 'vā vaiçvānarām āva runddhe'; yām kā-

8. 7 ṇdhe ACDW. * zu sh* s. P. 6, 4.

9. ukhādīn. 1 ṇdhe ACDW. 2 ohne avagraha.

máyeta: kshódhukaḥ syād ity ūnāṇi tāsyo 'pa || 1 || dadhyāt, kshódhuka evā bhavati; yām kāmāyetā: 'nupa-dasyad ānnam adyād iti pūrṇām tāsyo 'pa dadhyād, ānupa-dasyad evā 'nnam atti. sahasram vai prāti pūrushaḥ paçñām yachati³ sahasram anye paçavo, mādhye purusha-çirshām ūpa dadhāti, savīrya-tvāyo; 'khāyām āpi dadhāti, prati-shthām evai 'nad gamayati; vṛiddham vā etāt prā-'pāir amedhyām yāt purusha-çirshām, amṛitam khālu vai prā-'pāḥ || 2 || amṛitam hiraṇyam, prā-'nēshu hiraṇya-çalkān⁴ prāty asyati, prati-shthām evai 'nad gamayitvā prā-'pāḥ sām ardhayati; dadhñā madhu-miçrēṇa pūrayaty: madhavyo 'sān⁵ 'ti, çritā-'tan⁶kyena medhyatvāya, grāmyām vā etād ānnam yād dadhy āraṇyām mādhu, yād dadhñā madhu-miçrēṇa pūrayaty ubhāyaśā 'va-ruddhyai⁷. paçu-çirshāṇy ūpa dadhāti, paçavo vai paçu-çirshāṇi, paçūn evā 'va ruddhe; yām kāmāyetā: 'paçūḥ syād iti || 3 || vishūcñāni⁸ tāsyo 'pa dadhyād, vishūca⁹ evā 'smāt paçūn dadhāti, apaçūr evā bhavati; yām kāmāyeta: paçu-mānt syād iti samicñāni¹⁰ tāsyo 'pa dadhyāt, samīca¹¹ evā 'smai paçūn dadhāti, paçu-mān evā bhavati; purāstāt¹² praticñain¹³ āçvasyo 'pa dadhāti¹⁴ paçcāt prāçnam¹⁵ řishabhāsyā, 'paçavo vā anye go-açvėbhyaḥ¹⁶ paçavo, go-açvān evā 'smai samīco¹⁷ dadhāti. etāvanto¹⁸ vai paçāvaḥ || 4 || dvi-pādaç ca cātush-pādaç ca, tān vā etād agnau prā dadhāti yāt paçu-çirshāṇy ūpa-dadhāti. amūm āraṇyām ānu te diçām¹⁹ 'ty āha, grāmyėbhya evā paçū-bhya āraṇyān paçūn chūcam²⁰ ān²¹ 't srijati, tāsmināt samāvat²² paçūnām pra-jāyamānānām āraṇyāḥ paçāvaḥ

9. ³ unbetont. ⁴ so ('lkān) AD. F (auch im kalpa). W. *çaklān C (vor und nach iti), *çakalān schol. ⁵ *rudhyai ACDW. ⁶ zu goçv⁷ s. P. 11. 16. ⁸ *neh⁹ AW; s. P. 5. 24.

kānīyāśasāḥ, çucā h̥y rītāḥ. sarpa-çīrshām ūpa dadhāti, yai 'va sarpé tvishis tām evā 'va runddhe⁵ || 5 ||
 yāt samicñnam² paçu-çīrshair ūpa-dadhyād grāmyān pa-
 çūn dāwçukāḥ syur, yād vishñicñnam² āraṇyān; yājur evā
 vaded, āva tām tvishiw runddhe¹ yā sarpé, ná grāmyān
 paçūn hināsti nā 'raṇyān, átho khālū 'pa-dbéyam evā,
 yād ūpa-dādhāti téna tām tvishim āva runddhe yā sarpé,
 yād yājur vādāti téna çāntām || 6 || ūśāḥ tasyā 'pa. prāgāḥ,
 syād ūi, vai paçavo, runddhe, cātñcatvāriçaças ca || 9 ||

4, 2, 10, 1-4. — K. 20, 8. — Ç. 7, 8, 1, 26 - 2, 26. — vai |
 pratiti⁹ — āsmāḥ — madhavyāḥ | āsānī — çṛitātāñkyēneti
 çṛita-ātāñkyēna — āpaçuḥ — apāçavaḥ — goaçvebhya iti
 go-açvebhyaḥ — anū | ud iti | sṛijati — hi | rītāḥ —
 atho iti.

10. paçúr vā eshá yād agnir, yóniḥ khālu vā eshá
 paçór ví kriyate yāt prācñnam¹ aishṭakād yājub kriyate;
 réto 'pasyā, apasýā ūpa dadhāti, yónāv evā réto dadhāti.

pāñcō 'pa dadhāti², pāñktāḥ³ paçávaḥ, paçūn evā 'smai
 prā janayati; pāñca dakshipatō¹, vājro vā apasýā, vājrenai
 'vā yajnāsya dakshipatō¹ rákshāṣy āpa hanti; pāñca
 paçcāt || 1 || prācīr¹ ūpa dadhāti, paçcād vai prācñnaw¹ réto
 dhīyate, paçcād evā 'smai prācñnaw réto dadhāti; pāñca
 purāstāt¹ prācīr¹ ūpa dadhāti⁴ pāñca paçcāt prācīs,
 tāsmāt prācñnaw réto dhīyate⁴ prācīḥ pra-jā jāyante;
 pāñco 't-taratāç chandasýāḥ, paçavo vai chandasýāḥ, pa-

9. ⁹ der schol. hat irrig blos pra, nicht prati (wie auch er im Text richtig liest): teshām madhye yāḥ puruṣaḥ sa eka eva paçūnām sahasraṃ yajamāṇāya prayachati (?), anye catvāraḥ paçavo militvā paçūnām sahasraṃ prayachanti (?).

10. apasyāç ca prāgabbhṛtaḥ tathā 'pānabbhṛtaç citan | prathamāyām upādadhāt (upad⁹?). ¹ ohne avagraha. ² so ACDFW. purāstād itv adhyāhartavyam, pūrvasyām diçī pañçe 'shṭakā upādadhāt. ³ *Gr⁹ A.

⁴ nebetont.

çün evā prā-jātānt svām ā-yātanam abhi pāry ūhata. iyam
 vā agnēr ati-dāhād abibhet, sai 'tāḥ || 2 || apasjā apaç-
 yat, tā ūpā 'dhatta, tāto vā imāṃ nā 'ty adahad; yād
 apasjā upa-dādhaty asyā ānati-dāhāyo; 'vāca he 'yām:
 ādad it sā brāhmaṇā⁵ 'nnaṃ yāsyaī 'tā upa-dbiyāntai
 yā u cai 'nā evāṃ vēdad iti. prāṇa-bhṛta ūpa da-
 dhāti, rētasī evā prā-'ṇān dadhāti, tasmād vādan prā-
 '-ṇān paçyaṇ chṛiṇvān⁶ paçūr jāyate; 'yām purāḥ || 3 ||
 bhūva iti purāstād¹ ūpa dadhāti, prā-'ṇām evai 'tābhir
 dādghārā; 'yām dakṣiṇā viçvā-karmē 'ti dakṣiṇatō¹,
 māna evai 'tābhir dādghārā; 'yām paçcād viçvā-vyacā
 iti paçcāc, cākshur evai 'tābhir dādghāre; 'dām ut-tarāt
 sūvar ity ut-taratāḥ, çrōtram evai 'tābhir dādghāre; 'yām
 upāri matir ity upāriṣṭād¹, vācam evai 'tābhir dādghāra;
 dāça-daçō 'pa dadhāti savīrya-tvāyā; 'kṣhṇayā || 4 || ūpa
 dadhāti, tasmād akṣhṇayā paçāvō 'ṅgāni prā haranti, prati-
 -shṭhityai; yāḥ prācis¹ tābhir Vāsishṭha ārdhnod, yā da-
 kṣiṇā⁷ tābhir Bharādvaçō¹, yāḥ pratcis¹ tābhir Viçvā-
 -mitro⁸, yā ūdicis¹ tābhir Jamādagnir¹, yā ūrdhvās
 tābhir Viçvā-karmā; yā evāṃ etāsām řiddhiṃ vēda
 'rdhnōty evā, yā āsām evāṃ bandhūtām¹ vēda bāndhu-
 -mān bhavati, yā āsām evāṃ kliptiṃ vēda kālpatē || 5 ||
 asmai, yā āsām evāṃ ā-yātanam vēdā '-yātanaṃ bhavati,
 yā āsām evāṃ prati-shṭhām vēda prāty evā tishṭhati.
 prāṇa-bhṛta upa-dbāya saṃ-yāta ūpa dadhāti; prā-'ṇān
 evā 'smin dhivā saṃyād-bhiḥ sām yachati, tāt saṃ-yātāw
 saṃyat-tvām⁹, ātho prā-'ṇā evā 'pā-'ṇām dadhāti, tasmāt
 prāṇā-'ṇānā sām carato; viśvūcī¹ ūpa dadhāti, tasmād

10. ⁵ reichlich? s. Ind. Stud. 9, 351. brāhmaṇamukhyayā vri(i)tyā,
 schol. ⁶ "nch" AW, s. P. 5, 24. ⁷ so (nicht "ḡās") ACDW. ⁸ s.
 1. 3, 5. ⁹ "yatvam ACDW.

vishvañcau prāṇa-pānañ; yād vā agnēr āsam-yatani¹⁰ || 6 ||

āsuvar-gyam asya tát, suvar-gyò 'gnir, yát sam-yáta
upa-dádhāti sám evai 'nam yaohati suvar-gyām evā
'kas; try-ávir¹¹ váyah kṛitám áyānām ity āha, váyo-
-bhir evā 'yān āva runddhé¹²⁻⁴ 'yair váyāesi; sarvato¹
vāyu-mátir bhavanti, tásmād ayāw sarvátah¹ pávate || 7 ||
paçcāś, etāḥ, purò, 'kshpayā, kálpaté, 'samystam¹, páñcatricāc ca || 10 ||

4, 3, 1, 1 - 3, 2. — K. 20, 9. — Ç. 7, 5, 2, 40 - 8, 1, 4, 2. —
dādhāti | pañcā | upeti — apasyāḥ | vajreṇa — upeti | dā-
dhāti | pañcā — prajā iti pra-jāḥ — abhi | pariti | ūhate —
uvācā | ha | iyam | adāt — jāyate | ayam — dakṣiṇā —
akṣhṇayā | upeti — yāḥ | dakṣiṇā — viçvāmित्रा iti viçva-
-mित्राḥ — samyatvam iti samyat-tvam | atho iti | prāṇa iti
pra-āne — asūvargyam ity asūvaḥ-gyam — sūvargyā iti
sūvaḥ-gyāḥ — sūvargyam iti sūvaḥ-gyām — akāḥ | tryavir
iti tri-avir — rūmdhe | ayaiḥ.

11. *gāyatrī trishṭub¹ jāgaty anu-ṣṭūk pañktā² sahā |
bribaty uṣṇīḥ kakūt³ sūcībhiḥ çimyanu tvā || *dvi-pādā
yā cātush-padā tri-pādā yā ca śat-padā | sā-chandā yā ca
vi-chandāḥ sūcībbhiḥ çimyanu tvā || *mahā-nāmnī revā-
tayo¹ viçvā āçāḥ pra-sūvariḥ | méghyā vi-dyúto vācaḥ s. ç.
tvā || *rajatā hāriṇīḥ sisā yújo yujyante kārma-bhiḥ | āçvasya
vājinas tvaci s. ç. tvā || *nāriḥ || 1 || te pátnayo lōma vi
cinvantu manishāyā | devānām pátnir dīçāḥ s. ç. tvā || *ku-
vid¹ aūgā yāva-manto yāvam cid yāthā dānty anu-pūrvāṇ
vi-yūya | ihé-'hai 'shām kṛiṇuta bhōjanāni yé barbīsho nāmo-
-vṛikṭim ná jagmūḥ || 2 || nāris, tricāc ca || 11 ||

10. *yattam AC, *yatam DFW; samyāṇ niyamitam na bhavati, schol.
11 tryavir D. 12 *mdhe ACDW.

11 12. āçvamedhikan (Schluss des daharapriṣṭham, s. Ind. Stud. 3, 383); 11. sūcībhir asipathakṛiptiḥ. 1 ohne avagraha. 2 *āt AC.
3 s. Ind. Stud. 8, 34. 4 so schon I, 8, 21, 1. III, 1, 3, 2.

K. Aṣ. 10, 5. — Vs. 23, 33-38. (Ç. 13, 5, 2, 1). Kā. 20, 7, 1
 — triṣṭup — anuṣṭup ity ānu-stug — kakut | sūcibhiḥ
 — sachāndā itī sa-chāndāḥ — mghānāmōḥ itī mghā-nāmōḥ
 — meghyāḥ — rajatāḥ — śisāḥ — kuvit — jhehetī'ha-
 -iḥa | eṣhām.

12. *kās tvā chyati kās tvā vi çāsti kās te gūtrāpi
 çimyati | kā u te çamitā kaviḥ ||^b řitāvas ta řitu-dhā páruḥ
 çamitāro ví çāsatu | sam-vatsarāśya dhāyasā çimibhiḥ çim-
 yantu tvā ||^c daivya adhvaryāvas tvā chyāntu ví ca çāsatu |
 gūtrāpi parva-çās te çimāḥ kṛiṇvantu çimyantaḥ ||^d ardha-
 -māsāḥ páruṣhi te māsāc chyantu çimyantaḥ | aho-rātrāpi
 marúto ví-liṣṭam || 1 || sūdayantu te || *pṛithivī' te 'ntā-
 rikṣeṇa¹ vāyūc chidrām hhiṣajyatu | dyaús te² náksatrāiḥ
 eṣhā rūpām kṛiṇotu sādhyā³ || 'çām te párebhyo gātre-
 bhyāḥ çām astv āvarehhyāḥ | çām asthā-bhyo majjā-bhyāḥ
 çām u te tanūve bhuvat || 2 || vliṣṭam, triçāc ca || 12 ||

K. Aṣ. 10, 6. — Vs. 23, 39-44. Kā. 20, 7, 6. — tvā | chyati
 — te | řitudhety řitu-dhā — tvā | chyantu — sādhyā.

vishvumukhā, ānnapate, yāvati, ví vaf, puruṣamātréuā, 'gne tāva
 çrávo váyo, bráhma jajñánāc, svayamātrippām, eṣhām vaf, paçúr',
 gāyatrī, kās tvā, dvādaça || 12 ||

vishvumukhā (1,1), āpacitimān (2,4), ví vā⁴ (1,1), āgne tāva çrávo
 váyaḥ⁵ (6,1), svayamātrippām (8,1), vishvūcīnāni (9,4), gāyatrī (11,1),
 cātubhāṣṭiḥ || 64 ||

iti taittirīyasamhitāyām pañcamakāṇḍe
 dvitīyāḥ prapāṭhakaḥ ||

1. utsanna-yajno vā eṣhā yād agniḥ, kiṃ vā 'hai' tāsya
 kriyāte kiṃ vā nā. yād vaf yajnáśya kriyāmāṇasyā 'ntar-

12. viça-annan. ¹ ohne avagraha. ² so (*s te) AW. ³ *çúr
 vaf W. ⁴ vā etāv D. ⁵ tāva çrávaḥ W, hlos tāva W.

3, 1-11. (citi)catusṭayam; 1. āçvinyāc ca tatha 'rtavyāḥ prāyabhrī-
 samjnakās tathā | apasyāc ca vayasyāc ca dvitīyasyām citau çrutāḥ.

-yānti pūyati vā asya tād; āçvīnir ūpa dadhāty, āçvī-
nan vai devānām bhishajān, tābhyām evā 'smāi bheshajān;
karoti; pāñcō 'pa dadhāti, pāñkto¹ yajno, yāvān² evā yajnas
tāsmāi bheshajām karoty. řitavyā ūpa dadhāty, řitū-
nām kṛīptyai || 1 || pāñcō 'pa dadhāti, pāñca vā řitāvo,
yāvanta evā 'rtāvas, tān kalpayati; samānā-prabhřitayo bhav-
anti samānō-'darkās, tāsmāt samānā³ řitāva; ékena padéna
vy-āvartante⁴, tásmād řitāvo vy-āvartante⁵. prāpa-bhřita
ūpa dadhāty, řitūshv evā prā-'ñān dadhāti, tásmāt samānāḥ
sānta řitāvo ná jīryanty, átho prā janayaty evaī 'nān; eshā
vai vāyūr yāt prā-'no, yād řitavyā upa-dhāya prāpa-bhřitah
|| 2 || upa-dādhati tásmāt sārvañ řitūn ānu vāyūr ā varī-
vartti⁶. vřishṭi-sāñr⁷ ūpa dadhāti, vřishṭim evā 'va
runddhe⁸; yād eka-dhō 'pa-dadhyād ékam řitūm varshed,
anu-parihāraṃ sādāyati tásmāt sārvañ řitūn varshati; yāt
prāpa-bhřita upa-dhāya vřishṭi-sāñr upa-dādhati tásmād
vāyū-pracyutā divō vřishṭir írte. paçāvo vai vayasā, nānā-
manasah khālu vai paçāvo nānā-vratās tē 'pā evā
'bhī sā-manasah || 3 || yām kāmāyeta: 'paçūḥ syād iti
vayasāś tāsyo 'pa-dhāyā 'pasā ūpa dadhyād āsam-jnā-
nam evā 'smāi paçū-bhiḥ karoty, apaçūr evā bhavati; yām
kāmāyeta; paçu-mānt syād ity apasāś tāsyo 'pa-dhāya
vayasā ūpa dadhyāt sam-jñānam evā 'smāi paçū-bhiḥ
karoti, paçu-mān evā bhavati; cātasraḥ purāstāt⁹ ūpa da-
dhāti, tásmāc catvāri cākshusho rūpāni dvē⁷ çuklē⁷ dvē⁷
křishné⁷ || 4 || mūrdhan-vātir bhavanti, tásmāt purā-
stāt⁸ mūrdhā; pāñca dākshināyāṃ çrōnyām ūpa dadhāti⁹
pāñcō 't-tarasyām tásmāt paçād vārshīyān⁹ purāstāt-pra-

1. 'āt° AC.

2 ohne avagraha.

3 als Compositum.

4 *varti D; punaḥ punar āvartate.

5 s. P. 6, 12.

6 rundh° ACDW.

7 s. P. 4, 49. 50.

8 unhetont.

9 nicht componirt!

vaṇaḥ paçúr; bastó váya iti dákshiné 'esa úpa dadhâti^o
 vṛishṇir váya ity út-taré, 'esâv evâ prâti dadhâti;
 vyâghró² váya iti dákshine pakshá úpa dadhâti^o siwó
 váya ity út-tare, paksháyor evâ vīryam dadhâti; pú-
 rusho váya iti mádhye, tásmât púrushaḥ paçûnām ádhi-
 -patih || 5 || kṣiptyā, upadhāya prāgabhrītaḥ, sámanasaḥ, kṛishṇó, pú-
 ruaho váya iti, páñca ca || 1 ||

4, 3, 4, 1 - 5, 1. — K. 20, 10. — Ç. 8, 2, 1, 1 - 4, 20. — vā |
 ahā | ctasyā — samānodārkā itī samāna-udārkāḥ — vyāvā-
 tanta itī vi-āvartante — atho itī — vayasāḥ — te | apāḥ |
 eva | abhīti — dve itī | çukle itī | dve itī | kṛishṇe itī —
 paçcāt | varahyān | purastātpravaṇa itī purastāt-pravaṇaḥ
 — dakshine | aśvā — aśvau.

2. indrā-'gnī ávyathamānām iti svayam-âtrīṇ-
 ṇām úpa dadhâti, 'ndrāgni-bhyām vā imaú lokaú ví-dhṛitāv,
 anāyor lokāyor ví-dhṛityā; ádhṛite 'va vā eshā yān madhyamā
 citir, antāriksham iva vā eshé, 'ndrā-gnī ity āhe, 'ndrā-
 -'gnī vai devānām ojo-bhṛitāv, ójasai 'vai 'nām antāriksho¹
 cinute, dhṛityai; svayam-âtrīṇṇām úpa dadhāty, antāri-
 ksham¹ vai svayam-âtrīṇṇā, 'ntāriksham evó 'pa dhatté;
 'çvam úpa ghrāpayati, prā-'ṇām evā 'syām dadhāty, átho
 prajā-patyó vā áçvaḥ, prajā-patinai 'vā 'gnīm cinute; sva-
 yam-âtrīṇṇā bhavati, prā-'ṇānām út-sṛishṭyā, átho suvar-
 -gāsyā lokāsyā 'nu-khyātyai. devānām vai suvar-gām lo-
 kām yatām diçāḥ sám avliyanta, tá etā diçyā apaçyan,
 tā úpā 'dadhata, tābhir vai té diço 'driwēhan; yád diçyā
 upa-dúdhâti, diçām ví-dhṛityai. dáça prāṇa-bhṛītaḥ
 purástād¹ úpa || 2 || dadhâti; náva vai púruse prā-'ṇā
 nābhir daçamī, prā-'ṇān evā purástād dhatte, tásmât purás-

2. ... svayamâtrīṇṇā diçyāḥ prāgabhrītas tothā | bṛihatyo válakhilyāç
 ca trītiyaṣyām citāv imāḥ. ¹ ohne avagraha.

tāt prā-'nā; jyōtishmatim¹ ut-tamāṃ ūpa dadhāti, tasmāt prā-'nānām vāg jyōtir ut-tamā; dācō 'pa dadhāti, dācā-'ksharā vi-rād, vi-rāṭ chāndasām jyōtir, jyōtir evā purastād dhatte, tasmāt purastāj¹ jyōtir ūpā 'smabe. chāndāsi paçūshv ājām ayus, tām bṛihaty ūd ajayat, tasmād bārhatāḥ || 5 || paçāva ucyante; mā chānda iti dakṣiṇatā¹ ūpa dadhāti tasmād dakṣiṇā-'vṛito māsāḥ, pṛithivī chānda iti paçcāt prāti-shṭhityā, agnir devaté 'ty ut-taratā ōjo vā agnir ōja evō 't-taratō dhatte tasmād uttarato-'bhīprayāy jayati²; shāt-triṇṇat sām padyante, shāt-triṇṇad-akṣharā bṛihatī, bārhatāḥ paçāvo, bṛihatyai 'vā 'smai paçūn āva runddhe³; bṛihatī chāndasāḥ svā-rājyam pāri 'yāya, yāsyai 'tāḥ || 2 || upa-dhiyānte gāchati svā-rājyam.

saptā vāla-khilyāḥ purastād ūpa dadhāti⁴ saptā paçcāt, saptā vai çirshanāḥ prā-'nā dvāv āvāncau¹ prā-'nānāḥ savīrya-tvāya; mūrdhā 'si rād iti purastād¹ ūpa dadhāti⁴ yāntri rād iti paçcāt, prā-'nāḥ evā 'smai samico¹ dadhāti || 5 || āçvam ūpa, purastād ūpa, bārhatā, etāç, cātus-triṇṇat ca || 2 ||

4, 3, 6, 1 - 7, 2. — K. 20, 11. — Ç. 8, 3, 1, 1 - 4, 10. — vi-dhṛityā iti vi-dhṛityai — atho iti — ūtsṛiṣhtyā ity ut-sṛiṣhtyai | atho iti — avliyanta | te | etāḥ — adriṇṇan — prānā iti prā-anāḥ — āsmāḥ — bṛihatī — dakṣiṇāvṛita iti dakṣiṇā-āvṛitāḥ — pratishṭhityā iti prati-sthityai — uttarato-'bhīpra-yāyity uttarataḥ-abhīprayāyī — svārājyam iti sva-rājyam⁵.

3. devā vai yād yajue 'kurvata tād āsurā akurvata; té devā etā akṣṇayā-stomīyā apaçyan, tā anyāthā¹

2. ² yasmād udiciyām agnidevatāçaktirūpam ojas tiṣṭhanti, tasmād uttarābhīmukhyenā prayāgam kurvan tīrthayātrādījanyapūjopetatvāt paralokaṃ jayati. ³ 'nāḥ ACW. ⁴ unbetont. ⁵ s. P. 3, 6., besser aber vṛiddhi-Form!

3. 4. akṣṇayāstomīyāç ca sṛiṣṭayāḥ | vyushṭayāç co 'bṛhatkūḥ proktāç caturthyām ca citāv imāḥ. ¹ ohne avagraha.

'nū-'cyā 'nyāthó 'pā 'dadhata, tād āsurā nā 'nv-āvāyan¹,
tāto devā ābhavan párá 'surā; yād akshṇayā-stomfyā an-
yāthā 'nū-'cyā 'nyātho 'pa-dādhatī bhrātrivya-bhibhūtyai,
bhāvaty ātmānā párá 'sya bhrātrivyo bhavaty. āçúś
tri-vṛt itī purāstād¹ ūpa dadhāti, yajna-mukhām vai
tri-vṛt || 1 || yajna-mukhām evā purāstād vi yātayati; vṛ-
-oma sapta-daçā itī dakṣhiṇatō¹, 'nnam vai vṛ-omā,
'nnaw sapta-daçó, 'nnam evā dakṣhiṇatō dhatte, tasmād dā-
kṣhiṇenā 'nnam adyate; dharūṇa eka-viçā itī paçcāt
prati-shṭhā vā eka-viçāḥ, prati-shṭhityai; bhāntāḥ
pañca-daçā ity ut-taratā, ōjo vai bhāntā, ōjaḥ pañca-
-daçā, ōja evó 't-tarató dhatte, tasmād uttarato-bhiprayāyī
jayati; prá-tūrtir aṣṭā-daçā itī purāstāt || 2 || ūpa
dadhāti, dvaū tri-vṛtāv abhi-pūrvām yajna-mukhé vi yāta-
yaty; abhi-vartāḥ sa-viçā itī dakṣhiṇatō¹, 'nnam vā
abhi-vartó, 'nnaw sa-viçó, 'nnam evā dakṣhiṇatō dhatte,
tasmād dākṣhiṇenā 'nnam adyate; vārco dvāviçā¹ itī
paçcād, yād viçatīr dvé² téna vi-rājau, yād dvé³
pratishṭhā téna, vi-rājor evā 'bhi-pūrvām annā-'dye prati
tishṭhati; tāpo nava-daçā ity ut-taratās, tasmāt savyāḥ
|| 3 || hāstayos tapasvī-taro; yóniç catur-viçā itī pu-
rāstād¹ ūpa dadhāti, caturviçaty-akṣharā gāyatrī, gāyatrī
yajna-mukhām, yajna-mukhām evā purāstād vi yātayati;
gārbhāḥ pañca-viçā itī dakṣhiṇatō, 'nnam vai gārbhā,
ānnam pañca-viçó, 'nnam evā dakṣhiṇatō dhatte, tasmād
dākṣhiṇenā 'nnam adyate; ōjas tri-ṇavā itī paçcād, imé
vai lokās tri-ṇavā, eṣṭv evā lokéshu prati tishṭhati; sam-
-bhāraṇas trayo-viçā itī || 4 || ut-taratās, tasmāt
savyó hāstayoḥ sambhārya-tarah; krátur eka-triçā itī

3. ² als Compositum.³ s. P. 4, 49.

purástâd¹ úpa dadhâti, vâg vai krátur, yajna-mukhâm vâg, yajna-mukhâm evâ purástâd vi yâtayati; bradhnâsya vi-shṭâpam¹ catus-triṇṣā itī dakṣhiṇatò¹, 'sau vâ âdityô bradhnâsya vi-shṭâpam¹, brahma-varcasâm evâ dakṣhiṇatô dhatte, tasmâd dakṣhiṇô 'rdho brahmavarcaśi-taraḥ; prati-shṭhâ trayas-triṇṣā itī paçcât, prati-shṭhityai; nâkaḥ shaṭ-triṇṣā ity ut-taratâḥ, suvar-gô vai lokô nâkaḥ, suvar-gâsya lokâsya sâm-asṭhyai || 5 || vai trivṛd, itī purástât, savâs, trayaviṇṣā itī, suvar-gô vai, pânca ca || 3 ||

4, 3, 8, 1. — K. 20, 12. 18. — Ç. 8, 4, 1, 1-28. — devâḥ — akûrvata — anûcyety anu-ucyâ — asûrâḥ — anuvâyānny ity anu-avāyan — asûrâḥ — vyômeti vi-oma — aṣṭâdaça ity aṣṭâ-daçaḥ — dvâviṇṣāḥ — dve itī — triṇava itī tri-navaḥ — asau | vai.

4. agnér bhâgò 'sī 'ti purástâd¹ úpa dadhâti, yajna-mukhâm vâ aguir, yajna-mukhâm dikshâ, yajna-mukhâm brâhma, yajna-mukhâm tri-vṛd, yajna-mukhâm evâ purástâd vi yâtayati; nṛi-câkshasâm bhâgò 'sī 'ti dakṣhiṇatâḥ¹, çuçruvâso vai nṛi-câkshasô, 'nnam dhâtâ, jâtâyai vâ 'smâ ánnam ápi dadhâti, tasmâj jâtô 'nnam atti; janítṛaḥ spṛitâḥ sapta-daça stôma ity âhâ, 'nnam vai janítṛam || 1 ||

ánnam sapta-daçô, 'nnam evâ dakṣhiṇatô dhatte, tasmâd dakṣhiṇenâ 'nnam adyate; mitrásya bhâgò 'sī 'ti paçcât, prâ-'nô vai mitrô 'pâ-'nô vârnayâḥ, prâṇâ-'pânâv evâ 'smin dadhâti; divô vṛishṭír² vâtâ spṛitâ eka-viṇṣā stôma ity âha, prati-shṭhâ vâ eka-viṇṣâḥ, prati-shṭhityâ; indrasya bhâgò 'sī 'ty ut-taratâ, ôjo vâ iudra, ôjo vishṇur, ôjaḥ kshatrâm, ôjaḥ pañca-daçaḥ || 2 || ôja evô 't-taratô dhatte, tasmâd uttarato-'bbiprayâyī jayati; vâsûnâḥ

4. ¹ ohne avagraha. ² oxytonon.

bhâgò 's' 'ti purástâd úpa dadhâti, yajna-mukhâm vai vásavo, yajna-mukhâw rudrâ, lyajna-mukhâm catur-vieçò, yajna-mukhâm evá purástâd ví yâtayaty; âdityâñâm bhâgò 's' 'ti dakshipatò, 'nnañ vâ âdityâ, ánnam marútò, 'nnañ gârbhâ, ánnam pañca-vieçò, 'nnam evá dakshipatò dhatte, tásmâd dakshipenâ 'nnam adyate; 'dityai bhâ-gâh || 3 || as' 'ti paçcât, prati-shthâ vâ áditi, prati-shthâ pûshâ, prati-shthâ tri-ṇavâh, práti-shthityai; devâsya savitúr bhâgò 's' 'ty ut-taratò, bráhma vai devâh savitâ, bráhma bṛihaspátir¹, bráhma catu-shṭomó², brahma-varcasâm evò 't-taratò dhatte, tásmâd út-tarò 'rdho brahmavarcasi-tarah; sâvitrá-vati bhavati, prá-sûtyai, tásmâd bráhmanâñâm údci³ sanîḥ prá-sûtâ⁴; dhartrâç catu-shṭomá⁴ iti purástâd¹ úpa dadhâti, yajna-mukhâm vai dhartrâh || 4 || yajna-mukhâm catu-shṭomó⁴, yajna-mukhâm evá purástâd¹ ví yâtayaty; yâvânâm bhâgò 's' 'ti dakshipatò¹, māsâ vai yāvâ ardha-māsâ áyavâs, tásmâd dakshipâ-vṛito māsâ, ánnam vai yāvâ, ánnam pra-jâ, ánnam evá dakshipatò¹ dhatte, tásmâd dakshipenâ 'nnam adyata; řibbhûñâm bhâgò 's' 'ti paçcât, práti-shthityai; vi-vartò 'shthâ-catvârieçâ ity ut-taratò, 'náyor lokâ-yoh savirya-tvâya, tásmâd imaú lokaú samâvad-viryau || 5 ||

yâsya mûkhya-vatiḥ purástâd upa-dbiyânte mûkhya evá bhavaty, â 'sya mûkhyo jâyate; yâsyâ 'nna-vatir dakshipatò¹ 'tty ánnam, â 'syâ 'nnâ-'dò jâyate; yâsya pratishthâ-vatiḥ paçcât práty evá tishthati; yâsyau 'jasvatir¹ ut-taratâ ojasvî¹ evá bhavaty, â 'syau 'jasvî jâyate. 'rkó vâ eshâ yád agnis, tásyai 'tád evá stotráṁ etâç chas-trâṁ, yád eshâ vi-dhâ || 6 || vi-dhiyâte 'rká evá tád

4. ¹ Vindhyasyo (!) 'tarahhâge hi purayadhūman çuddhâ bráhmanâ vartante, tásmât tatna pratigrahaḥ praçastaḥ. ⁴ a. P. 6, 13.

arkyam ānu vi dhīyātē; 'tty ānnam ā 'syā 'anā-'dō jāyate
yāsyai 'shā vi-dhā vi-dhīyāte yā u cai 'nām evāṃ veda.

sṛiṣṭīr ūpa dadhāti, yathā-sṛiṣṭām evā 'va runddhe⁴.

nā vā idām divā nā nāktam āsīd āvy-āvrīttar, té devā
etā vī-ushṭīr apaçyan, tā ūpā 'dadhata, tāto vā idām
vī auchad; yāsyai 'tā upa-dhīyānte vī evā 'smā uchaty,
ātho tāma evā 'pa hate || 7 ||

vai janītram, pañcodaçō, 'dītyai
bhāgō, vai dhartrāḥ, samāvadīryau, vidhā, tāto vā idām, cāturdaça ca || 4 ||

4, 8, 9, 1 - 11, 5. — K. 20, 12. 21, 1. — Ç. 8, 4, 2, 1 - 3, 20. —
sapta-daça iti sapta-daçaḥ — vṛiṣṭiḥ | vātāḥ — ekaviṇça
ity ēka-viṇçaḥ — triṇava iti tri-ṇavaḥ — catuṣṭoma iti
catuḥ-stomaḥ — māsāḥ — dakṣiṇāvṛita iti dakṣiṇā-āvrītaḥ
— ādyate — eti | asya | ojasvī — arke | eva — anu | vīti |
dhīyate | atti — etāḥ — āsmai — atho iti.

5. āgne jātān prā ṇudā^{1 2} naḥ sapātnān³ iti
purāstād⁴ ūpa dadhāti, jātān evā bhrātrivyaṇ prā ṇudate¹;
sāhasā jātān iti paçcāḥ, janishyāmānān evā prāti ṇudate;
catuḥ-catvāriṇṇā stōma iti dakṣiṇatō², brahma-var-
casām vai catuḥ-catvāriṇṇō, brahma-varcasām evā dakṣi-
ṇatō dhatte, tasmād dakṣiṇō 'rdho brahmavarcasi-tarah;
shoḍaça¹ stōma ity ut-taratā, ōjo vai shoḍaça¹, ōja evō
't-taratō dhatte, tasmāt || 1 || uttarato-'bhīprayāyī jayati;
vājro vai catuḥ-catvāriṇṇō vājraḥ shoḍaço¹, yād etō⁴
iṣṭake⁴ ūpa-dadhāti jātāṇ cai 'vā janishyāmānāṇ ca
bhrātrivyaṇ pra-ṇūdyā vājram ānu prā harati, strītyai;
pūrisha-vatīm mādhyā ūpa dadhāti, pūrishaṃ vai mādhyam
ātmānaḥ, sā-'tmānam evā 'gnīm cidute, sā-'tmā 'mūshmin

4. ² ṇudhe ACDW.

5-8. paucamyāṇ citau; 5. āsapatnākhyā virādākhyaḥ ca. ¹ u⁶
AW, n. P. 7, 4. ² so (°ā) AW, n. P. 3, 8. ³ ohne avagraha. ⁴ n.
P. 4. 44. 45.

loké⁵ bhavati yá evāṃ vedaí; 'tā vā asapatnā nāmē
 'śhṭakā, yásyai 'tā upa-dhiyānte || 2 || nā 'sya sapátno⁶
 bhavati. paçúr vā eshá yád agnir; vi-rāja ut-tamāyām
 cityām úpa dadbhāti, vi-rājam evó 't-tamām paçúshu da-
 dbhāti; tásmāt paçu-mān ut-tamām vācam vadati; dáça-daçó
 'pa dadbhāti savírya-tvāyā; 'kshpayó 'pa dadbhāti, tásmād
 akshpayā paçávó 'ngāni prá haranti práti-shṭhityai. yāni
 vai ohándāwei suvar-gyāny āsan tair devāḥ suvar-gāṃ
 lokām āyan, ténā 'rshayaḥ || 3 || açrāmyan, té tápo 'tap-
 yanta, tāni tápasa 'paçyan, tébhya etā 'śhṭakā nir ami-
 maté: 'vaç⁶ chándo várivaç chándā iti, tā úpā 'da-
 dbata, tábhír vai té suvar-gāṃ lokām āyan; yád etā 'śhṭakā
 npa-dádbhāti, yāny evā chándāwei suvar-gyāni tair evā yája-
 mānaḥ suvar-gāṃ lokām eti. yajnéna vai prajā-patīḥ
 pra-jā asrijata, tā stóma-bhāgair evā 'srijata; yát || 4 ||
 stóma-bhāgā upa-dádbhāti pra-jā evā tát yajamānaḥ sri-
 ate; bṛhaspátir² vā etád yajnásya téjaḥ sám abharad yát
 stóma-bhāgā, yát stóma-bhāgā upa-dádbhāti sá-tejasam
 evā 'gnīm cinute; bṛhaspátir vā etām yajnásya prati-
 -shṭhām apaçyad yát stóma-bhāgā, yát stóma-bhāgā upa-dá-
 dbhāti yajnásya práti-shṭhityai; saptá-saptó 'pa dadbhāti
 savírya-tvāya, tísro mādhye práti-shṭhityai || 5 || uttarató
 dhatte tásmād, upadhiyānta, rishayo, 'srijata yát, tricatvāriṇṇā ca || 5 ||

4, 3, 12, 1-3. — K. 21, 2. — Ç. 8, 5, 1, 3-3, 2. — preti |
 nudā — nudatē — catuṣcatvāriṇṇā iti catuḥ-catvāriṇṇāḥ |
 stomāḥ — ardhāḥ — shoḍaṣaḥ | stomāḥ — ete iti | 'śhṭakē
 iti — praṇudyeti pra-nudyā — anū | preti | hāratī — ma-
 dhyē | upeti | sātmanam iti sa-ātmanam — sātmeti sa-ātmaḥ |
 amushmin — etāḥ — asapatnāḥ | nāmā | 'śhṭakāḥ —
 akshpayā | upeti — āngāni — suvargyāṇi suvaḥ-gyāni —

5. ⁵ °nl° AW. ⁶ so (°tr°) AW, s. P. 10, 14.

ishṭākāḥ — amīmata | evāḥ⁶ — asṛijata | tāḥ — stomābhāgā
iti stomā-bhāgāḥ | yat.

6. raṣmīr ity evā¹ "dityām asṛijata¹, prē-'tir iti
dhārmam, ānv-ītir iti divaṃ, saṃ-dhīr ity antāriksham²,
prati-dhīr iti pṛithivīm, vi-shṭambhā iti vṛishṭim, pra-
-vé 'ty āhar, anu-vé 'ti rātrim, uṣig iti vāsūn, pra-
-ketā iti rndrānt, su-dītir ity ādityān, ója iti pītṛṇas³,
tāntur iti pra-jāḥ, pṛitanāshād² iti paṇḍn, revád² ity
óshadhīr³. abhi-jīd asi yuktā-grāvā || 1 || indrāya
tvé 'ndram jinvé 'ty evā dakṣiṇató² vājram páry auhad
abhi-jityai. tāḥ pra-jā āpa-prāpā asṛijata, tāsv: ādhi-
-patir as' 'ty evā prā-'pām adadhāt¹, yanté 'ty apā-
-'náṃ, saṃ-sārpa iti cākshur, vayo-dhā iti cōtrāṇ. tāḥ
pra-jāḥ prā-'patir apā-'natfḥ pácyantfḥ cṛiṇvatfḥ ná mithunf
abhavan⁴ tāsu: tri-vṛid as' 'ty evā mithunām adadhāt,
tāḥ pra-jāḥ mithunf || 2 || bhāvantfḥ ná prā 'jāyanta tāḥ:
saṃ-rohò 'si ní-rohò 's' 'ty evā prā 'janayat, tāḥ pra-
-jāḥ prā-jātā ná prāty atishṭhan tā: vasukò 'si vésa-
-cṛīr asi vāsyashtīr² as' 'ty evai 'sbū lokéshu prāty
asthāpayad; yád āha: vasukò 'si vésa-cṛīr asi vāsyas-
shṭīr as' 'ti pra-jā evā prā-jātā eshū lokéshu prāti
shṭhāpayati⁵, sā-'tmā 'ntārikshaw² rohati, sā-prāṇo 'mū-
shmiñ loké⁶ prāti tishṭhaty, ávy-ardhukaḥ prāpā-'pānā-
bhyām bhavati yá evāṃ véda || 3 || yuktāgrāvā, prajā mithunay⁷,
antāriksham, dvādaśa ca || 6 ||

3, 5, 2, 1-5. 4, 4, 1, 1-5. — K. 21, 2. Ç. 8, 5, 3, 3-8 (ekē). —
pretir iti pra-ītiḥ — viśṭambha iti vi-śṭambhaḥ — ahāḥ |

6. stomābhāgākhyāḥ.

(⁶as t⁶) AW, s. P. 6, 14.

⁵ so (shṭh⁵) AW, s. P. 6, 4.

¹ unbetont.

⁴ so (*nī a⁴) AW, s. P. 10, 18 (4, 53).

⁶ nī⁶ W.

⁷ so (*ny) ACDW; für diese am Schluß der anuvāka zugefügten Angaben gelten eben nicht die saṃdhi-Regeln von P., resp. des Textes, sondern die gewöhnlichen.

anuvety ānu-vā -- adadhāt — mīthunī | abhavan — prajā
iti pra-jāḥ | mīthunī | bhavantiḥ — nīroha iti nīḥ-rohaḥ —
prajātā iti pra-jātāḥ — tālī — sthāpayati | sātmeti sa-ātmā
— amushmin.

7. nākasād-bhir vai devāḥ suvar-gūṇ lokām āyan,
tān nāka-sādāṃ nākasat-tvām; yān nāka-sāda upa-dādadhāti
nākasād-bhir evā tād yājamānaḥ suvar-gām lokām eti; su-
var-gō vai lokō nāko, yāsyai 'tā upa-dhīyānte nā 'smā
ākam bhavati; yajamānā-'yatanām vai nāka-sādo, yān nāka-
-sāda upa-dādadhāti ā-yātanam evā tād yājamānaḥ kurute;
prishṭhānām vā etāt tējaḥ sām-bhṛitaṃ yān nāka-sādo, yān
nāka-sādāḥ || 1 || upa-dādadhāti prishṭhānām evā tējō 'va
runddhe¹. pañca-cōḍā ūpa dadhāti; apsarāsa evai 'nam
etā bhūtā amūshmin lokā² ūpa çeré, 'tho tanū-pānīr evai
'tā yājamānasya; yām dvishyāt tām upa-dādadhāt dhyāyed,
etābhya evai 'nam devātābhya³ ā vṛiccati⁴, tājūg ārtim⁵
ā 'rchati⁶; ūt-tarā nākasād-bhya ūpa dadhāti, yāthā jā-
yām ā-nīya gṛihēshu ni-shādāyati tādṛig⁷ evā tāt || 2 ||
paçcāt prācīm⁸ ut-tamām ūpa dadhāti tasmāt paçcāt prāci⁹
pātny ānv āste. svayam-ātriṇṇām ca vi-karṇīm co
't-tamé¹⁰ ūpa dadhāti, prā-'nō vai svayam-ātriṇṇā "yur vi-
-karṇī, prā-'ṇām cai 'vā "yuç ca prā-'ṇānām ut-tamaū dhatte,
tasmāt prā-'ṇac cā "yuç ca prā-'ṇānām ut-tamaū; nā 'nyām
ūt-tarām iṣṭakām ūpa dadhyād, yād anyām ūt-tarām iṣṭa-
kām upa-dadhyāt paçūnām || 3 || ca yājamānasya ca
prā-'ṇām cā "yuç cā 'pi dadhyāt, tasmān nā 'nyō 't-tarē
'sṭako 'pa-dhēyā. svayam-ātriṇṇām ūpa dadhāti,
asatū vai svayam-ātriṇṇā 'mūm evō 'pa dhatté; 'çvam ūpa

7. nākasat-ampjakās tu yāḥ | cōḍākhyā(h) svayamātriṇṇā vikarṇī.

¹ satvām DW. ² mdhe ACDW. ³ onl^o AW. ⁴ ohne ava-
graha. ⁵ ççyati C. ⁶ so (ā'rch^o) AW, s. P. 10, 9. ⁷ s. P. 4, 11.

⁸ idhyai ACDW.

ghrāpayati prā-'ṇām evā 'syām dadhāty, ātho prajā-
-patyó vā ācvaḥ prajā-patinai 'vā 'gnīm cinute: svayam-
-ātriṇṇā bhavati prā-'ṇānām út-srīṣṭyā ātho suvar-
-gāsya lokāsya 'nu-khyātyā. eshā vai devānām vi-krāntir
yād vi-karṇī; yād vi-karṇīm upa-dādhāti devānām evā
vi-krāntim ānu vi kramata; ut-taratā ūpa dadhāti, tasmād
nttaratā-upacāro 'gnir; vāyu-māti bhavati, sām-iddhyai⁸ || 4 ||
sāmbhṛitam yān nākasādo yān nākasādas, tát, paçūnām, eshā vai, dvā-
viçatīç ca || 7 ||

4, 4, 2, 1 - 3, 3. — K. 21, 2. 3. — Ç. 8, 6, 1, 3-20. 7, 3, 9-20.
— āygn | tat — āsmai — etāḥ | bhūtāḥ | āmushmān —
çere | atho iti — etāḥ — eti | řichati | uttarā ity ut-tarāḥ
— patnī | anv iti — uttame ity út-tame — āyūḥ — na |
anyā | uttarety ut-tarā | ishākā | upadheyety ūpa-dheyā —
atho iti — utsrīṣṭyā ity ut-srīṣṭyai | atho iti — anūkhyā-
tyā ity anūkhyātyai — anū | vīti | kramate — samidhyā
iti sam-idhyai.

8. chāndāṣy ūpa dadhāti, paçāvo vai chāndāṣi,
paçūn evā 'va runddhe¹, chāndāṣi vai devānām vāmām
paçāvo, vāmām evā paçūn āva runddha¹. etāḥ ha vai
Yajnā-senaç Caitriyāyañç citim vidām cakāra, tūyā vai
sā paçūn āvā 'runddha¹; yād etām upa-dādhāti paçūn
evā 'va runddhe¹. gāyatrīḥ purāstād² ūpa dadhāti,
téjo vai gāyatrī, téja evā || 1 || mukható² dhatte; mûrdhan-
-vātīr bhavanti, mûrdhānam evai 'naç samānānām³ karoti.

trīṣṭúbha³ ūpa dadhāti, 'ndriyām vai trīṣṭúg³, in-
driyām evā madhyató³ dhatte. jāgatīr ūpa dadhāti, jā-
gatā vai paçāvaḥ, paçūn evā 'va runddhe¹. 'nu-sṭúbha
ūpa dadhāti, prā-'ṇā vā anu-sṭúp, prā-'ṇānām út-srīṣṭyai.

bṛihatīr ushṇihāḥ pañktīr akshūra-pañktīr iti

⁸ chando-'bhīdhāḥ.

¹ *milb* ACDW.

² ohne avagraha.

vishu-rûpâni chândâsy ūpa dadhâti, vishu-rûpâ vai paçā-
vaḥ, paçāvaḥ || 2 || chândâsy, vishu-rûpân evā paçān āva
rundhe¹; vishu-rûpam asya grihē dṛiçyate yasyai 'tā upa-
-dhiyānte yā u cai 'nā evāṃ veda. 'ti-chandasam ūpa
dadhāty, āti-candā vai sārvaṇi chândâsy, sārvebhīr evai
'nam chādo-bhiḥ cinute; vārshma vā eshā chādasām yād
āti-chandā, yāt āti-chandasam upa-dādhāti vārshmai 'vai
'nau samānānām² karoti. dvi-pādā ūpa dadhāti, dvi-pād
yājamaṇaḥ, prāti-shṭhityai || 3 || *tā evā, paçāvaḥ paçāvo, yāja-*
māna, ekam ca || 8 ||

4, 4, 1-8. — K. 21, 4. — Ç. 8, 6, 2, 1-17. — rundhe |
etām — trisṭuk | indriyam — jāgātāḥ | vai — prāṇā iti
pra-gñāḥ | vai — vishurûpā iti vishu-rûpāḥ | vai — āti-
chandā ity āti-chandāḥ — varshma | eva. ||

9. sārvaḥbhyo vai devātābhyo¹ 'gnīḥ ciyate; yat sa-
-yūjo nō 'pa-dadbyād devātā asyā 'gnīm vṛñjīran, yāt
sa-yūja upa-dādhāty ātmānai 'vai 'nau sa-yūjam cinute
nā 'gninā vṛyidhyatē, 'tho yāthā pūruṣaḥ snāva-bhiḥ
sām-tata evāṃ evai 'tābbir agniḥ sām-tato; 'gninā vai de-
vāḥ suvar-gām lokām āyan tā amūḥ kṛittikā abbavan,
yasyai 'tā upa-dhiyānte suvar-gām evā || 1 || lokām eti
gāhati pra-kāçām citrām evā bhavati. maṇḍale-
-shṭakā ūpa dadhāti, 'mé vai lokā maṇḍale-shṭakā, imē
khālu vai lokā deva-purā, deva-purā evā prā viçati nā
'rtim² ā 'rchaty³ agnīm cikyānō. viçvā-jyotiṣha ūpa
dadhāti, 'mān evai 'tābbir lokāṃ jyōtiṣmataḥ⁴ kurutē,
'tho prā-ṇān evai 'tā yājamaṇasya dādhraty, etā vai de-

9-11. athā 'vaçishṭaḥ kathyante, tā vijneyā yathāceti; 9. sayujo maṇḍa-
lākhyāç ca viçvājyōtiṣhaḥ. ¹ ohne avagraha. ² so (āreh⁶) AW, s.
P. 10, 9. ³ *njy⁶ AW.

vātāḥ suvar-gyās, tā evā 'nv-ārābhya suvar-gāṃ lokām eti
 || 2 || suvargām evā, tā evā, catvāri ca || 9 ||

4, 4, 5, 1 - 6, 1. — K. 22, 5. — atho iti — lokāḥ | de-
 vapurā iti deva-purāḥ — ārtim | eti | rīchatī — atho iti —
 etāḥ — etāḥ.

10. vṛishṭi-sānir ūpa dadhāti, vṛishṭim¹ evā 'va
 runddhe²; yād eka-dhó 'pa-dadhyād ékam řitūṃ varshed,
 anu-parihāraṃ sādāyati tasmāt sārvaṃ řitūṃ varshati;
 puro vāta-sānir asī 'ty āhai, 'tād vai vṛishṭyai rūpāṃ,
 rūpēnai 'vā vṛishṭim āva runddhe³. saṃ-yānībhīr vai
 devā imāṃ lokānt⁴ sūm ayus, tát saṃ-yānīnāṃ saṃyānī-
 tvāṃ; yāt saṃ-yānīr upa-dādadhāti yāthā 'p-sū nāvā saṃ-
 yāty evāṃ || 1 || evai 'tābhīr yājamāna imāṃ lokānt⁵ sām
 yāti; plavó vā eshó 'gnér yāt saṃ-yānīr, yāt saṃ-yānīr
 upa-dādadhāti plavām evai 'tām agnāya ūpa dadhāty; utā
 yāsyai 'tāsū 'pa-hitāsv āpo 'gnéḥ hāranty āhṛita⁶ evā 'syā
 'gnīr. āditye-'shṭakā ūpa dadhāty; ādityā vā etām
 bhūtyai prāti nudante yó 'lam bhūtyai sām bhūtiṃ ná prā-
 -"pnóty, ādityāḥ || 2 || evai 'nam bhūtiṃ gamayanty; asau
 vā etāsyā "dityó rúcām ā datte yó 'gnīṃ citvā ná rócate,
 yād āditye-'shṭakā upa-dādadhāti asāv evā 'sminu ādityó
 rúcām dadhāti, yāthā 'sau devānāṃ rócata evāṃ evai
 'shā manushyāṇāṃ rócate. ghṛite-'shṭakā ūpa dadhāty,
 etād vā agnéḥ priyām dhāma yād ghṛitām, priyéṇai 'vai
 'nam dhāmnā sām ardhayati || 3 || átho téjasā; 'nu-pari-
 hāraṃ sādāyaty, āparivargam evā 'smin téjo dadhāti.

10. vṛishṭisani-saṃyānikābhīdhāḥ | ādityākhyā ghṛitākhyāḥ ca yaço-
 dāç ca. ¹ vṛishṭim C prima manu. ² *mdhe ACDW. ³ *nl° A.
⁴ āhruta C wie D prima manu; api ca tadupadhānād ūrdhvaṃ yadi ka-
 thaṃcid babulavṛishṭisampādītapravāheṇa cīyamāno hṛito bhavet, tathā 'py
 aya yaJamānāsvā 'gnīr āhṛita eva lhavati.

prajā-patir agnim acinuta, sá yācasā v̄y ārdhyata, sá etā yaço-dā apaçyat, tā ūpā 'dhatta, tābhir vai sá yāça ātmanñ adhatta; yād yaço-dā upa-dādhatī yāça evā tābhir yājamāna ātmān dhatte; pāñcō 'pa dadhāti, pāñktaḥ³ pūrusho, yāvān evā pūrnshas tāsmin yāço dadhāti || 4 || evām, prāpnōty ādityā, ardhayaty, ēkān ná pañcāśo ca || 10 ||

4, 4, 6, 1. 2. — K. 22, 5. 6. — Ç. 8, 7, 1, 13. 14 (Carakādhvayavah¹). 23. 24 (Carakā²). — ekadhety ēka-dhā — agnayē — ādityāḥ — pratīti | nudantē — rocāte — atho iti — etāḥ.

11. devā-'surāḥ sām-yattā āsan, kāñyāśo devā āsan bhūyāśo 'surās, té devā etā īśhtakā apaçyan, tā ūpā 'dadhata; bhūyas-kṛīd asī 'ty evā bhūyāśo 'bhavan vānas-pāti-bhir¹ 'ōshadhī-bhir²; varivas-kṛīd asī 'tī 'mām ajayan³, prācy⁴ asī 'tī prācīm⁵ dīçam ajayaun⁶, ārdhvā⁷ 'sī 'ty amūm ajayann⁸, antariksha-sād asy antārikshē¹ sīdē 'ty antāriksham¹ ajayan; tāto devā ābhavan || 1 || pārā 'surā; yāsyai 'tā upa-dhīyānte bhūyān evā bhavaty, abhī 'māñ lokāñ jayati², bhāvaty ātmānā pārā 'sya bhrātrivyo bhavaty; apsu-shād asi çyena-sād asī 'ty āhai, 'tād vā agnē rūpāw, rūpēvai 'vā 'gnim āva runddhe³. prītibivyaś tvā drāviṇe sādāyāmī 'ty āhe, 'māñ evai 'tābhir lokāñ drāviṇā-vataḥ⁴ kuruta. āyushyā ūpa dadhāty, āyur evā || 2 || asmin dadhāty. āgne yāt te pārāw hīn nāmē 'ty āhai, 'tād vā agnēḥ priyām dhāma, priyām evā 'sya dhāmō 'pā 'puoti; tāv ē 'hi sāv rabhāvahā ity āha, v̄y evai 'neva pāri dhatte; pāñca-janyeshv āpy edhy

10. ¹ *āt^o AC.

11. bhūyaskṛīdagñirūpābhīdhā api | draviṇodās tathā "yushyā(h) syāi agñikṛīdayābhīdhā | pītavyāç ca. ¹ ohne avagraha. ² s. P. 3, 7. ³ unbetont. ⁴ ajanayan C. ⁵ "nj" A, "mj" W. ⁶ "qudh" ACDW. ⁷ s. P. 3, 5.

agna ity āhai, 'śhā vā agnih pāñca-janyo yāh pāñca-citi-
kas, tasmād evām āha. 'rtavyā ūpa dadhāty, etād vā
ṛitūnām priyām dhāma yād ṛitavyā, ṛitūnām evā priyām
dhāmā 'va runddhe¹; su-mēka ity āha, sam-vatsarō vai su-
-mēkaḥ, sam-vatsarāsyai 'vā priyām dhāmō 'pā "pnoti || 3 ||
ābhavann, āyur evā, 'rtavyā ūpa, śhāḍvīṣṭiḥ ca || 11 ||

4, 4, 7, 1. 2. — K. 22, 5. — oshādhibhij ity oshādhi-bhij
— asūrāḥ — dravināvatā itl draviṇa-vataḥ | kurute — hrit
— upeti | āpnoti — eti | jhi.

12. prajā-pater āksby aṇvayat, tāt pārā 'paṭat, tād
ācvo 'bhavad, yād ācṇavat tād ācvasyā 'cva-tvām, tād
devā aṇva-medhēnai 'vā prāty adadhur; eshā vai
prajā-patiḥ sārvaṃ karoti yō 'cva-medhēna yājate, sārva
evā bhavati, sārvasya vā eshā prāyācittih¹ sārvasya bhe-
shajāḥ. sārvaṃ vā etēna pāpmānam devā atarann, āpi
vā etēna brahma-hatyām atarant; sārvaṃ pāpmānam || 1 ||
tarati tārati brahma-hatyām yō 'cva-medhēna yājate yā
u cai 'nam evām védō. 't-taraṃ vai tāt prajā-pater āksby
aṇvayat, tasmād ācvasyo 't-taratō 'va dyanti² dakshi-
natō³ 'nyēshām paṇūnām. vaitasāḥ kāto bhavaty, apsū-
-yonir vā ācvo, 'psu-jō vetasāḥ, svā evai 'nam yōnau prāti
sthāpayati⁴. catu-shṭomā⁵ stōmo bhavati, sarāḍ dha⁶ vā
ācvasya sākthy⁷ ā 'vrihat, tād devāc catu-shṭomēnai⁸ 'vā
prāty adadhur; yāc catu-shṭomā⁹ stōmo bhāvaty ācvasya
sarva-tvāya || 2 || sārvaṃ pāpmānam, avrihat, dvādaṣa ca || 12 ||

Ç. 13, 3, 1, 1-4. — akshi — aveti | dyanti — sve | eva
— sthāpayati | catuṣṭoma iti catuṣ-stomaḥ — sarat | ha —
sakthi | eti | avrihat.

12. aṇvamedhasya vidhiḥ.

¹ ohne avagraha.

² unbetont.

³ so (shih^o) AW, s. P. 6, 4.

⁴ s. P. 6, 18.

⁵ 'dḥ dḥ^o AW.

⁶ sākthy W prima m.

utsannayajná, indrágni, devá vá akahayātomīyā, agnér bhāgō 'ay,
agne jātān, raçmīr iti, nákasádbhic, chándāpsi sárvābhyo, vṛiṣṭisānir,
devāsuraḥ káñiyāśmaḥ, prajāpater ákshi, dvádaça || 12 ||

utsannayajno (1, 1), devá vai (3, 1), yasya mūkyavatir (4, 6), náka-
sádbhir (7, 1), evai 'tābhīr (10, 2), aśtācatvāriṣṭat || 48 ||

iti taittirīyasaṃhitāyām pañcamakāṇḍe
tṛtīyaḥ prapāṭhakaḥ. §

1. devā-'surāḥ sām-yattā āsan, té ná vṛy ajayanta, sá
etā indras tanūr apaçyat, tā ūpā 'dhatta, tābhīr vai sá ta-
nūvam indriyām viryam ātmān dhatta, táto devā ābbavan
pārā 'surā; yād indra-tanūr npa-dādhāti tanūvam
evā tābhīr indriyām viryam yājamāna ātmān dhatté, 'tho sé-
-'ndram evā 'gniḥ sá-tanum cinute, bhāvaty ātmānā pārā
'sya bhrātrīyaḥ || 1 || bhavati. yajno devébhyó 'pā 'krā-
mat, tám ava-rūdhām¹ ná 'çaknuvan, tá etā yajna-tanūr
apaçyan, tā ūpā 'dadhata, tābhīr vai té yajnām āvā 'rundh-
ata; yād yajna-tanūr upa-dādhāti yajnām evā tābhīr
yājamāno 'va runddhe²; tráyas-triṣṭatam ūpa dadhāti, trá-
yas-triṣṭad vai devátā³, devátā evā 'va runddhé⁴, 'tho sā-
-'tmānam evā 'gniḥ sá-tanum cinute, sā-'tmā 'mūshmiñ
loké⁵ || 2 || bhavati yā evām veda. jyótiṣmatir⁶ ūpa
dadhāti, jyótiṣ evā 'smin dadhāty, etābhīr vā agniṣ citó
jvalati, tābhīr evai 'naḥ sām inddha⁷, ubháyor asmai loká-
yor jyótiṣ bhavati. nakshatre-'śṭakā ūpa dadhāty,
etāni vai divó jyótiṣhi, tāny evā 'va runddhe⁸, su-kṛitān
vā etāni jyótiṣhi yān uakshatrāni, tāny evā 'pnoty, átho
anū-kāçām⁹ evai 'tāni || 3 || jyótiṣhi kurute suvar-gāsya

4, 1-11. citisampakāraḥ; 1. iṣṭakā indratānvākyā yajñatanvābbidhās
tathā | nakshatrākhyāç ca. ¹ 'ruddham C vor und nach iti. ² 'pñdh'
ACDW. ³ ohne avagraha. ⁴ 'nlo' AW. ⁵ s. P. 3, 7.
⁶ unbetont.

lokāsyā 'nu-khyātyai; yāt sāṃ-sprishṭā upa-dadhyād vṛi-
shṭyai lokām āpi dadhyād² āvarshukaḥ parjanyaḥ syād,
āsāṃ-sprishṭā ūpa dadhāti vṛishṭyā evā lokām karoti³
vārshukaḥ parjanyaḥ bhavati; purastād³ anyāḥ prācīr³ ūpa
dadhāti⁴ paścād auyāḥ prācīr³, tasmāt prācīnāni ca pra-
ticīnāni ca nākshatrāṇy ā vartante || 4 || bbrātrīvyo, lokā, evai
'tāny, ekacatvāriṣṭac ca || 1 ||

4, 4, 8, 1 - 10, 8. — ²K. 34, 14-16. — Ç. 12, 6, 1, 3-26. (4, 5,
7, 8 eke). — asūrāḥ — atho iti | sendram iti sa-jndram —
te | etāḥ — devatāḥ — atho iti | sātmanāḥ iti sa-ātmānāḥ
— sātmeti sa-ātmā — imdhe — atho iti | ānūkāṣam ity ānu-
-kāṣam — apti | dadhyāt — karoti — upeti | dadhāti.

2. řitavyā ūpa dadhāty, řitūnām kṛīptyai; dvaṃ-
-dvām ūpa dadhāti, tasmād dvaṃ-dvām řitāvó; 'dhṛite 'va
vā eshā yān madhyamā cītir, antārikṣham¹ iva vā eshā,
dvaṃ-dvām anyāsu citishū 'pa dadhāti² cātasro mādhye
dhṛityā; antaḥ-çléshaṇam vā etāç citinām yād řitavyā,
yād řitavyā upa-dādhāti citinām ví-dhṛityā; ávakām
ānū 'pa dadhāty, eshā vā agnér yóniḥ, sá-yonim || 1 || evā
'gnīm cinuta; uvāca ha Viçvā-mitró³: 'dad ít sá bráhma-
ṇā⁴ 'nnaṃ yásyai 'tā upa-dhiyāntai yá u cai 'nā evāṃ
védad ítī. saṃ-vatsaró vā etām prati-shṭhāyāi nudate
yó 'gnīm citvā ná prati-tishṭhati; pāñca pūrvāç citayo bhav-
anty átha shashṭhīm citim cinute, shād vā řitāvah
saṃ-vatsará, řitúshv evā saṃ-vatsaré prāti tishṭhaty. etā
vai || 2 || ádhi-patnīr nāmé 'shṭakā, yásyai 'tā upa-dhī-
yānté 'dhi-patir evā samānānām¹ bhavati; yāṃ dvishyāt
tām upa-dādhad dhyāyed, etābhya evai 'naṃ devūtābhya

2. řitavyā vaiçvadevyāç ca, prakṣaṇam tathā.

¹ obne avagraha.

² unhetont.

³ s. P. 3, 5.

⁴ „reichlich“? s. V, 2, 10, 8; bráhmaṇā mukhyayā bráhmaṇavṛittyā.

ã vriçcati, tàjag ártim¹ ã 'rchaty². áṅgirasah suvar-gám
lokám yáto yã yajnásya nish-kṛitir ásit tám řishi-bhyaḥ
práty auhan, tát dhiranyam abhavat; yád dhiranya-çal-
kaiḥ³ pro-'ksháti yajnásya nish-kṛityā, átho bheshajám
evā 'smai karoti || 3 || átho rūpenai 'vai 'naw sám ardhay-
aty, átho hiranya-jyotishai 'vá suvar-gám lokám eti; sã-
hasrá-vatā pró 'kshati, sãhasráḥ prajā-patiḥ, prajā-pater
āptyā. imā me agna⁴ ishṭákā dhenávah santv ity
āha, dhenūr evai 'nāḥ kurute, tã enam kama-dūgbā amútrā
'mūshmin lokā úpa tishṭhante || 4 || áṣyonim, etā vai, karoty.
ékān ná catvāriṣṭāś ca || 2 ||

4, 4, 11, 1-4. — ¹ Ç. 7, 4, 2, 29-31. 8, 3, 2, 5-13. 4, 2, 14. 6, 4, 1-8.
— ² K. 21, 6. Ç. 9, 1, 2, 13-17. — adhrítā | iṣṭā | vai — upeti |
dadbhātī — dhṛityai — řitavyāḥ | yat — vidhṛityā itī vi-
-dhṛityai — anū | upeti | dadbhātī — cinyate — viçvāmitra
itī viçva-mitraḥ | adāt — etāḥ | vai — ishṭákāḥ — adhi-
patir ity adhi-patiḥ — ártim | eti | řiccati — prokshatīti pra-
-yukshati — nishkṛityā itī niḥ-kṛityai | atho itī — atho itī —
āptyai | imāḥ — ishṭákāḥ — loke.

3. rudró vā eshá yád agniḥ; sá etárhi¹ jātó yárhi
sárvaç citāḥ, sá yáthā vatsó jātá stánam pre-"psáty evāṇ
vā eshá etárhi bhāga-dbhéyam pré "psati, tásmāi yád ā-butiṇi
ná juhuyād adhvaryūṇ ca yájamānaṇ ca dhyāyec; chata-
-rudrīyaṇ juhوتي, bhāga-dbhéyenai 'vai 'naw çamayati, ná
"rtim¹ ã 'rchaty² adhvaryúr ná yájamāno. yád grāmyā-
nām paçūñām || 1 || páyasā juhuyād grāmyāñ paçūñ
chucā³ 'rpayed, yád āraṇyāñām āraṇyāñ. jartila-ya-
vāgṭā⁴ vā juhuyād gaviḍhuka-yavāgṭā vā, ná grāmyāñ

2. ² s. P. 10, 9. ³ so ("Ik") ACDW. ⁴ so ("e a") AW,
s. P. 11, 11.

3. çatarudriyahomaḥ. ¹ ohue avagraha. ² s. P. 10, 9.
³ "nch" AW. ⁴ "nj" AW.

paçûn hinâsti nã "raṇyān; átho khálv àhur: áná-hutir
 vai jartilâç¹ ca gavídhukâç¹ cé 'ty, ajã-kshirēna juhoty,
 āgneyī vā eshã yád ajã, "hutyai 'vã juhوتي, ná grāmyān
 paçûn hinâsti nã "raṇyān. āṅgirasah suvar-gām lokām
 yāntaḥ || 2 || ajāyām gharṁām prã 'siñcant, sã çocanti
 parṇām parã 'jibhita, sò 'rkò 'bhavat, tād arkāsya 'rka-tvām,
 arka-parṇēna juhوتي sayoni-tvāyó. 'dañ¹ tishṭhañ ju-
 hoty⁴, eshã vai rudrāsya dik, svāyām evā diçi rudrām nir-
 ávadayate⁵. caramāyām ishṭakāyām juhoty, antatã¹ evā
 rudrām nir-ávadayate⁵. tredhã-vibhaktām juhوتي, tráya
 imé lokã, imān evā lokānt samāvad-vīryān karoti; 'yaty
 āgre juhوتي || 3 || áthé 'yaty. áthé 'yati, tráya imé lokã,
 ebhya evai 'nam lokébhyaḥ çamayati; tisrá út-tarã ā-hutir
 juhوتي, shat sām padyante, shád vā řitáva, řitú-bhir evai
 'naw çamayati. yád anu-parikrāmam juhnyād antar-
 -avacāripaw rudrām kuryād; átho khálv àhuḥ: kāsyañ
 vā 'ha diçi rudrah kāsyañ vé 'ty, anu-parikrāmam evā
 hotavāyam, ápari-vargam evai 'naw çamayati || 4 || etã vai
 devátãḥ¹ suvar-gyã yã ut-tamãs, tã yájamānaḥ vácayati,
 tábhir evai 'naw suvar-gām lokām gamayati; yām dvishyāt
 tāsya sam-caré paçûnām ný asyed, yāḥ prathamāḥ paçûr
 abhi-tishṭhati sã ártim¹ ā 'rchati² || 5 || paçûnām, yāntó, 'gre
 juhoty, áparivargam evai 'naw çamayati, triçác ca || 3 ||

4, 5, 1, 1-4. — K. 21, 6. — Ç. 9, 1, 1, 1-13. — jãtah —
 prepsatiti pra-ipsati — preti | ipsati — eti | řichati — ar-
 payet — āraṇyān | atho iti — āhutyety ā-hutyā — pareti |
 ajibhita | sah | arkah | abhavat — niravadayata iti nih-avada-
 yate — iyati | agre | juhوتي | atha | iyati | atha | iyati —
 atho iti — va | abã — etãḥ — suvargyã iti suvah-gyãḥ —
 taḥ — niti | asyet — eti | řichati.

3. ¹ als Compositum.⁵ unbetont.

4. áçmann ūrjam iti pári shiñcati¹, mārjáyaty evai
 'naun, átho tarpáyaty² evá, sá enam tríptó 'kshudhyann
 áçocann amúshuní loká³ úpa tishṭhate; trípyati pra-jáyá
 paçú-bhir yá evám véda. tám na ísham ūrjam dhatta
 marutaḥ saṃ-rarāṇā ity āhā, 'nnaṃ vā ūrg, ánnam
 marútó, 'nnam evā 'va runddhé⁴. 'çmaṃ te⁵ kshúd,
 amúṃ te çúk || 1 || řichatu yám dvishmá ity āha,
 yám evá dvéshṭi tám asya kshudhā ca çucā cā 'rpayati.
 triḥ pari-shiñcān páry eti, tri-vřid vā agnir, yāvān evā 'gnis
 tásyā çúcaṃ çamayati; triḥ pūnaḥ páry eti, shát sám
 padyante, shád vā řitáva, řitú-bhir evā 'sya çúcaṃ çamay-
 aty. apām vā etát pūshpaṃ yád vetasò, 'pām || 2 ||
 çáro 'vakā, vetasa-çākhyā cā 'vakābhiç ca ví karshaty,
 āpo vai çāntāḥ, çāntābhir evā 'sya çúcaṃ çamayati, yó vā
 agnir citám prathamāḥ paçúr adhi-křāmati "çvarò vai
 táv çucā pra-dābo. mañḍūkena ví karshaty, eshá vai pa-
 çūnām anupa-jivaníyó, ná vā eshá grāmyéshu paçúshu hitó
 ná "raṇyéshu, tám evá çucā 'rpayaty. ashṭābhir ví
 karshati || 3 || ashṭā-'ksharā gāyatrí, gāyatrò 'gnir, yāvān
 evā 'gnir tásyā çúcaṃ çamayati; pāvakā-vatibhir, ánnam
 vai pāvakó, 'nnenai 'vā 'sya çúcaṃ çamayati. mřityūr
 vā eshá yád agnir, bráhmaṇa etád rūpām yát křishnā-
 -jinām, kārshṇi⁶ upánāhāv⁷ úpa muñcate, bráhmaṇai 'vā
 mřityór antár dhatte; antár mřityór dhatte⁸ 'ntár annā-
 -dyád ity āhur, anyām upa-muñcāte 'nyāṃ ná 'ntāḥ
 || 4 || evá mřityór dhatté 'vā 'nnā-'dyāṃ runddhe⁹.
 námas te hārāse çocisha ity āha, namas-křitya hi
 vāsīyāṃsam upa-cāranty; anyām te asmát¹⁰ tapantu he-

4. parishhecannam, vikarshannam.

¹ sh⁰ AW, s. P. 6, 4.² betont.³ "ni⁰ AW.⁴ "mḍh⁰ ACDW.⁵ so ("çma t⁰) AW, s. P. 6, 14.⁶ s.

P. 4, 12.

⁷ ohne avagraha.⁸ unbetont.⁹ s. P. 11, 8 (1, 61).

tāya ity āha, yam evā dvēṣṭi tām asya čucā 'rpayati;
pāvako asmā-bhyaṃ² čivó bhavé 'ty āhā, 'nuam vai
pāvako, 'nnam evā 'va ruddhe⁴; dvābhyām ādhi krāmāti

prāti-shṭhityā, apasya-vatibhyaṃ čāntyai || 5 || čūg, ve-
tasò 'pām, aṣṭābhīr ví karṣati, ná 'nár, ékām ná pañcāṣṭe ca || 4 ||

4, 6, 1, 1-3. — K. 21, 7. — Č. 9, 1, 2, 5 - 2, 1, 2. — pariti |
sñcatī — atho iti | tārpayāti — akshódbhyān — loke | upeti
— rumdhg | ačmān — arpayati — čarāḥ | avākāḥ — āra-
yeshú — arpayati | aṣṭābhīḥ — aṣṭākṣarety aṣṭā-akṣarā
— pāvakaḥ | annēna — kārṣṇi iti | upānabaú — dhātte |
antaḥ | anuādyād ity ānna-adyāt — pratishṭhityā iti prati-
-sthītyai.

5. nri-shāde vād iti vy-āghārayati¹, pañktyā² "hu-
tyā yajna-mukhām ā rabhate; 'kṣṇayā vy-āghārayati¹, tā-
smān akṣṇayā³ paçavó 'ñgāni prá haranti prāti-shṭhityai;
yād vashaṭ-kuryād yātā-yāmā 'sya vashaṭ-kārāḥ syād,
yān ná vashaṭ-kuryād rákṣhāṃsi yajñāḥ hanyur, vād ity
āha paró-'kṣham evā vashaṭ karoti, ná 'sya yātā-yāmā
vashaṭ-kāró bhāvati ná yajñāḥ rákṣhāṃsi ghnanti. hutā-
'do vā anyé devāḥ || 1 || ahutā-'do 'nyé, tāu agni-cid evó
'bháyān priṇāti; yé devā devānām iti dadhnā madhu-
-miçrépā 'vo 'kṣhati, hutā-'daç cai 'vá devān ahutā-'daç
ca yájanānaḥ priṇāti, té yájanānam priṇanti; dadhnai 'vá
hutā-'daḥ priṇāti mádhushā 'hutā-'do; grāmyām vā etád
annam yád dádhya āranyām mádhu, yád dadhnā madhu-
-miçrépā 'vó-'kṣhaty³ ubháyasyā 'va-ruddhyai⁴; grumu-
-sṭhīnā⁵⁻⁶ 'vo 'kṣhati, prajā-patyāḥ || 2 || vai grnmusṭhīḥ⁶

5. vyāghārayam vaiçvakarmapāhutiç ca.

² "ṣṭy" A.

³ Wurzel betont! (sonst: ukṣhāti).

¹ als Compositum.

⁴ "rudhyai ACDW.

⁵ ohne avagraha.

⁶ sç (gru") ACDW, gru" P. et. W; guru(h)athūlo darbhamusṭhīḥ grnmusṭhīḥ. tasya prajāpativat praudhatvāt prajāpatyatvam (vgl. arabhiṣṭha für surabhī" Čatap. VI, 8, 2, 3).

sayoni-tvāya; dvābhyām prāti-shṭhityā; anu-paricāram āvo
'kshaty, āpari-vargam evai 'nān priṇāti. ví vā eshá prā-
-ṇaiḥ pra-jáyā paçú-bbir řidhyate yò 'guṇin cinvānn adhi-
-krāmati; prāṇa-dā apāna-dā ity āha, prā-ṇān evā
"tmān dhatte; varco-dā varivo-dā ity āha, pra-jā vai
várcaḥ paçūvo várivaḥ, pra-jām evā paçūn ātmān dhatta.

īndro vṛitrām ahaṇ, tāṃ vṛitrāḥ || 3 || hatāḥ shoḍaça-
-bhīr bhogair asināt, sá etām agnáyé 'nīka-vata ā-huṭim
apaçyat, tām ajuhot, tāsya 'gnīr ānīka-vānt svēna bhāga-
-dhéyena prītāḥ shoḍaça-dhā vṛitrāsyā bhogān āpy adahad,
vaiçva-karmaṇéna pāpmāno nīr amucyata; yád agnáyé
'nīka-vata ā-huṭim juhóty agnīr evā 'syā 'nīka-vānt svēna
bhāga-dhéyena prītāḥ pāpmānam āpi dahati, vaiçva-karma-
ṇéna pāpmāno nīr mucyate. yām kāmáyeta: cirām pāp-
mānaḥ || 4 || nīr mucyeté 'ty ékai-'kaṃ^a tāsya juhuyāc,
cirām evā pāpmāno nīr mucyate; yām kāmáyeta: tājāc
pāpmāno nīr mucyeté 'ti sārvaṇi tāsya 'nu-drútya juhū-
yāt, tājāc evā pāpmāno nīr mucyate; 'tho khālu nānai 'vá
sū-'ktābhyān juhóti, nānai 'vá sū-'ktāyor víryaṇ dadbhāty,
átho prāti-shṭhityai || 5 || devāḥ, prajāpatyo, vṛitrāc, cirām pāpmā-
naç, eutrāriṣṭāc ca || 5 ||

4, 6, 1, 3 - 2, 6. — K. 21, 7. 8. — Ç. 9, 2, 1, 3 - 2, 6. — ² Pañc.
13, 6, 22. — vyāghārayatīti vi-āghārayati — yātayāmeti yāta-
-yāmā — parokṣhaṃ iti paraḥ-akṣhām — hutādaḥ iti huta-
-adāḥ — āhutādaḥ ity āhuta-adāḥ | anye — priṇāti | ma-
dhūshā | āhutādaḥ ity āhuta-adāḥ — avokṣhatity āva-nkshāti²
— pratishṭhityā ity prati-sthityai — varcodaḥ ity varcaḥ-dāḥ —
prajeti pra-jā | vai — dhatte — anīkavataḥ ity anīka-vate —
ekakam ity ekam-ekam^a — mucyate | atho iti — sūktābhyān
iti su-uktābhyām — sūktayor iti su-uktayōḥ — atho iti.

5. ^a ekam-ekam CD nach iti; s. P. 5, 18.

6. úd enam ut-tarāṇaṁ nayé 'tī sam-īdha ā dadhāti,
yāthā jānaṁ yatē 'vasāṁ karōti tādṛig¹ evā tát; tisrū ā
dadhāti, tri-vṛid vā agnir, yāvān evā 'gnis tāsmai bhāga-
-dhéyaṁ karoty; aúdumbarir¹ bhavanty, ūrg vā udumbāra¹,
ūrjam evā 'smā āpi dadhāty. úd u tvā víçve devā
ity āha, prā-'pā vai víçve devāḥ, prā-'pāḥ || 1 || evai 'nam
úd yachaté; 'gne bharantu cītti-bhir ity āha, yāsmā
evai 'nam cittāyo 'd-yāchate tēnai 'vai 'naw sām ardha-
-yati; pāñca diço daivir yajñām avantu devīr ity
āha, diço hy eshó 'nu pra-cyāvaté; 'pā 'matim dur-
-matim bāddhamānā ity āha rākshasām āpa-hatyai;
rāyās pōshe² yajñā-patim ā-bhājantīr ity āha, pa-
çāvo vai rāyās pōshaḥ² || 2 || paçūn evā 'va runddhe³.
shaḍ-bhir harati, shāḍ vā rītāva, rītū-bhir evai 'naw har-
-ati; dvē⁴ parigrīhya-vatī⁵ bhavato rākshasām āpa-hatyai;
sūrya-raçmir hāri-keçaḥ purāstād¹ ity āha, prā-
-sūtyai; tātaḥ pāvakā ā-çīsho no jushantām ity āhā,
'nnaṁ vai pāvakó, 'nnaṁ evā 'va runddhe³. devā-'surāḥ
sām-yattā āsan, té devā etād āprati-ratham upaçyaṁ,
tēnai 'vá té 'pratī || 3 || āsurān ajayan, tād āprati-rathasyā
'pratiratha-tvām; yād āprati-ratham dvitīyo hótā 'nv-āhā
'pratī evā téna yājamāno bhrātrivyañ jayaty⁶, ātho
ānabhi-jitam evā 'bhī jayati; daça-'rcām bhavati⁷, dāçā-
-'keharā vi-rāḍ, vi-rāḇe 'mau lokaṁ ví-dhritāv, anāyor lokā-

6. samidādhānam agniprapāyanam tathā | hotā 'nvāhā 'pratiratham da-
çarçam savikalpakam. ¹ olme avagraha. ² no ('s p^e) AW, s. P. 8, 29.
³ *mādh^o ACDW. ⁴ s. P. 4, 49. ⁵ s. P. 4, 52; parigrīhyā 'yajata,
parigrīhya devā yajnam āyan, evam parigraheçabdo yayor rīco te pari-
grīhyavatyau, parigrahaḥ prīthak svīkāraḥ, tena yajnam vināçayitum asamar-
thāni rākshāñsi svayam evā 'pahanyante. ⁶ *nj^o AW. ⁷ siet es sind
aber 15 Verse in IV, 6, 4 vorliegend; der schol. dazu löst diese Differenz wie
folgt: asminn anuvāke samāmnūtānām uddharsayety ādīnām pañcānām
vikalpārthatvāt sūktagatā rīco daçai 'va sampadyante (?). Vgl. Ind. Streifen
I, 19 note 9.

yor vi-dhṛityā; atho dāṣā-'ksharā vi-rāḍ, ānnaṃ vi-rāḍ, vi-
-rāḍy evā 'nnā-'dye prāti tishṭhaty. āsad iva vā antāri-
ksham¹, antāriksam ivā 'gnī-'dhram, āgnī-'dhre || 4 ||
ācmanaṃ nī dadhāti, sat-tvāya²; dvābhyām, prāti-shṭhityai;
vi-māna eshā divo mādhyā āsta ity āha, vṛ evai 'tāyā
mimīte; mādhye divo nī-hitaḥ pṛiṇir aṣmē 'ty
āhā, 'nnaṃ vai pṛiṇy, ānnaṃ evā 'va runddhe. catasṛi-
-bhir ā pūchād eti, catvāri chāndāśi, chāndo-bhir evē;
'ndraṃ viśvā avivṛidhaṇṇ ity āha, vṛiddhim evō 'pā-
-'vartate³; vājānāṃ sāt-patim pātīm || 5 || ity āhā,
'nnaṃ vai vājō, 'nnaṃ evā 'va runddhe³; sunna-bhīr
yajno devā¹⁰ ā ca vakshad ity āha, pra-jā vai paçā-
vaḥ sunnām, pra-jām evā paçūn ātmān dhatte; yāksad
agnir devō devā¹⁰ ā ca vaksad ity āha, svagē-
-krityai; vājasya mā pra-savēno 'd-grābhēno 'd
agrābhīd ity āhā, 'sau vā ādityā ud-yānṇ ud-grābhā
eshā nī-mrocān nī-grābhō, brāhmaṇai 'vā 'tmānaṃ ud-
-grihṇāti brāhmaṇā bhṛātṛivyaṃ nī grihṇāti || 6 || pṛāṇāḥ,
pōśho, 'praty, āgnīdhre, pātīm, eshā, dāṣa ca || 6 ||

4, 6, 3, 1-3. 4, 1-4. 3, 3-4. — K. 21, 8. 10. — Ç. 9, 2, 3, 6
(dvādaça) - 22. — yate | avasam — prāpā iti pra-anāḥ — anv
iti | pracyavāta iti pra-cyavāte — rāyāḥ | poshē — dve iti |
parigrihyāvatī iti parigrihyā-vatī — aprāti — hotā | anvā-
hety ānu-āhā | aprāti — atho iti — dāṣarcam iti dāṣa-ṛcam
— vidhṛityā iti vi-dhṛityai | atho iti — annādya ity ānu-
-adyē — āgnīdhram ity āgnī-dhram — satvāyēti sat-tvāyā
— madhyē | āste — pṛiṇī | annām — eti | pūchād | eti
— upāvartata ity ūpa-āvartate — devān | eti.

7. prācīm¹ ānṇ pra-dīṣam pré 'hi vidvān ity

6. ² satvāya ACDW. ³ als Compositum. ¹⁰ so (*āu) AW.
s. P. 9, 22.

7. citīm āruhya vahnīḥ tatra vinikshipet. ¹ ohne avagraha.

āha, deva-lokām evai 'tāyo 'pā-"vārtate"²; krāmādhvam
 agnínā nākam ity āhe, 'mān evai 'tāyā lokān kramate;
 prithivyā ahām úd antáriksham¹ ā 'ruham ity āhe,
 'mān evai 'tāyā lokānt sam-ārohati²; sūvar yānto nā
 'pe "kshanta ity āha, snvar-gām evai 'tāyā lokām ety;
 āgne pré 'hi || 1 || prathamó deva-yatām ity āho,
 'bháyeshv evai 'tāyā deva-manushyēsbu cākshur dadhāti;
 pañcā-bhīr ādhi krāmati, pāñkto³ yajnó, yāvān evā yajnas
 téna sahā suvar-gān lokām eti. náktoshśāsē¹ 'ti puro-
 -'nuvākyām ānv āha, prātyā⁴ "1"; āgne sahasrā-'kshé
 'ty āha, sāhasrāḥ prajā-patīḥ, prajā-pater āptyai; tāsmai
 te vidhema vājāya svāhé¹ 'ty āhā, 'nuam vai vājó,
 'nam evā 'va || 2 || runddhe⁵. dadhāḥ pūrṇām audum-
 barī¹ svayam-ātrīṇṇāyām juhoty, ūrg vai dādhy, ūrg udum-
 báro¹, 'sau svayam-ātrīṇṇā, 'múshyām evó "rjam dadhāti,
 tasmād amúto 'rvācūn ūrjam ūpa jīvāmas. tīrī-bhīḥ sād-
 ayati, tri-vṛid vā agnīr, yāvān¹ evā 'gnis tám prati-
 -shṭhām gamayati. pré-'ddho agne⁶ dīdīhi puró na
 ity audumbarim¹ ā dadhāty, eshā vai sūrmī⁷ kárṇakā-vaty⁸;
 etāyā ha sma || 3 || vai devā āsurāṇāḥ çata-tarbhāḥ⁹ triḥ-
 anti, yád etāyā sam-idham ā-dādhati vājram evai 'tác
 chata-ghnīm yājamāno bhrātrīvyāya prá harati strītyā,
 āchambat-kāram. vidhēma te paramé jánimann agna
 iti vaikaṅkatim¹ ā dadhāti, bhā evā 'va runddhe⁵; tās sa-
 vitúr váreṇyasya citrām iti çamī-márye çāutyā;
 agnīr vā ha vā agni-citam dubē 'gni-cid vā 'gniṁ duhe,
 tám || 4 || savitúr váreṇyasya citrām ity āhai, 'shā

7. ² als Compositum. ³ "ñt" A. ⁴ praty" ACDFW; purobha-
 vāḥ pradānamantṛāḥ pūrvam anukrameṇo 'cyanta iti puro'nuvākyā, pratyai
 uttaraṇa mantreṇa bhaviḥpradānāya, ādau tām brūyāt. ⁵ "mādh" ACDFW.
⁶ s. P. 11, 3. 1, 61. ⁷ jvalantī lohamsyī sūbhā. ⁸ s. P. 3, 5.
⁹ s. P. 6, 14.

vā agnér dóhas; tám asya Kāṇva evā Ćrāyasò 'vet,
 téna ha smai 'naw sá duhe, yád etáyā sam-ídham á-dá-
 dhāty agni-cid evā tát agnīm duhe. saptá te agne⁷
 sam-ídhaḥ saptá jihvā ity āha, saptai 'vā 'sya sāptāni
 priṇāti; pūrṇáyā juhōti, pūrṇā iva hí prajā-patiḥ, prajā-
 -pateḥ || 5 || ūptyai; nṛ-ūnayā juhōti, nṛ-ūnād dhī prajā-
 -patiḥ pra-jā āsrijata, pra-jānāw śrishtyā. agnir devēbhyo
 nilāyata¹, sá diçó 'nu prā 'viçaj; juhvan mánasā diço dhyā-
 yed, dig-bhyā evai 'nam áva runddhe². dadhnā pnrástā¹
 juhōty¹⁰ ājyeno 'párishtāt¹, téjaç cai 'vā 'smā indriyām ca
 samfci^{10 11} dadhāti. dvādaça-kapālo vaiçvānaró¹ bhav-
 ati, dvādaça¹ māsāḥ sam-vatsaráḥ, sam-vatsaró 'gnir vaiçvā-
 narāḥ, sà-'kshāt || 6 || evā vaiçvānarām áva runddhe².
 yāt prayājā-'nūyājān kuryād vi-kastiḥ sá yajuásya; darvi-
 -homām karoti yajuásya práti-sbṭhityai. rāshtrām vai
 vaiçvānaró¹ viṇ marúto, vaiçvānarāw butvā mārutān ju-
 hōti¹², rāshtrā evā viçam ānu badhnāty; uccair vaiçvāna-
 rāsyā¹³ Ćrāvayaty upā-'wçū mārutān juhōti¹², tasmād rā-
 shtrām viçam áti vadati; mārutā bhavanti, marúto vai de-
 vānām viço, deva-viçénai 'vā 'smai manuṣhya-viçām áva
 runddhe²; saptā bhavanti, saptā-gaṇā vai marúto, gaṇa-çá
 evā viçam áva runddhe²; gaṇéna gaṇām anu-drútya juhōti,
 viçam evā 'smā ānu-vartmānam karoti || 7 || ágne pré 'hy, áva,
 sma, duhe tám, prajāpateḥ, sākshān, manuṣhyaviçām, ekaviçatiç ca || 7 ||

4, 6, 5, 1-6. — K. 21, 9. 10. — Ć. 9, 2, 5, 24 - 5, 1, 26. —
 preti | jbi — upāvartata ity ūpa-āvartate — eti | gruham
 — samārōhatiti sam-ārōhati — ikshante — ubhayēshu —
 naktoshāsā — pratyai — dadhi | ūrk — amutāḥ | arvācīm
 — karpākāvātīti karpāka-vatī — strityai — çāntyai — duhe
 — avet — śrishtyai — nilāyata — anū | preti | aviçat |

7. ¹⁰ unbetont.¹¹ a. P. 4, 81.¹² °mj° AW.¹³ °nj° AW.

juhvat — juhōti | ājyēna — samicī iti — sākshād iti sa-
-gkshāt — viṭ | marutāḥ — rāshṭre | eva — eti | çrāvayati
— mārutāḥ — saptagaṇāḥ iti sapta-gaṇāḥ.

8. vásor dhārām juhōti, vásor me dhārā 'sad iti
vā eshā bhūyate; ghṛitāsyā vā enam eshā dhārā 'mūshmiṁ
lokē pīnvamānō 'pa tiśṭhata. ājyena juhōti, téjo vā ājyaṁ
téjo vásor dhārā, téjasai 'vā 'smai téjō 'va runddhe¹;
'tho kāmā vai vásor dhārā, kāmān evā 'va runddhe¹.
yām kāmāyeta: prā-'ñān asyā 'nnā-'dyaṁ vi || 1 || chin-
yām iti vi-grāham tāsyā juhuyāt, prā-'ñān evā 'syā 'nnā-
-'dyaṁ vi chinatti. yām kāmāyeta: prā-'ñān asyā 'nnā-
-'dyaw sām tanuyām iti sām-tatām tāsyā juhuyāt, prā-
-'ñān evā 'syā 'nnā-'dyaw sām tanoti. dvādaça² dvāda-
çāni³ juhōti, dvādaça māsāḥ sam-vatsarāḥ, sam-vatsarāṇai
'vā 'smā ānnam āva runddhē¹. 'nnaṁ ca me 'kshue
ca ma ity āhai, 'tād vai || 2 || ānnasya rūpāw, rūpāṇai 'vā
'nnaṁ āva runddhē¹. 'gniṣ ca ma āpaç ca ma ity āhai,
'shā vā ānnasya yōniḥ, sā-yony evā 'nnaṁ āva runddhē¹.
'rdhe-'ndrāṇi juhōti, devātā² evā 'va runddhe¹; yā
sārveshām ardhām indrah prāti tasmād indro devātānām¹
bhūyishṭbabbhāk-tama, indram út-taram āhe, 'ndriyām evā
'sminn upārisṭhād² dadhāti. yajnā-'yudhāni juhōti,
yajnāḥ || 3 || vai yajnā-'yudhāni, yajnáṁ evā 'va runddhē¹;
'tho etād vai yajnāsyā rūpāw, rūpāṇai 'vā yajnáṁ āva
runddhe¹. 'va-bhṛithāç ca me svagā-kārāç ca ma
ity āha, svagā-kṛityā. agniṣ ca me gharṁāç ca ma
ity āhai, 'tād vai brahma-varcasāsyā rūpāw, rūpāṇai 'vā
brahma-varcasām āva runddha¹. rik ca me sāmā ca
ma ity āha || 4 || etād vai chāndasāw rūpāw, rūpāṇai 'vā

¹ 8. vásor dhārā.

² 'ndh° AGDW.

³ ohne avagraha.

chándāśy āva runddhe¹. gārbhāç ca me vatsāç ca
ma ity āhai, 'tād vai paçñāw rūpāw, rūpēnai 'vā paçñū
āva runddhe¹. kālpāñ juhoty², ākṛiptasya kṛīptyai.
yugmad-ayujé⁴ juhoti, mithuna-tvāyo; 'ttarā-vatī⁴ bhav-
ato, 'bhī-krāntyā; ékā ca me tisarāç ca ma ity āha,
deva-chandasām vā ékā ca tisarāç ca || 3 || manushya-
-chandasām cātasraç cā 'shṭau ca, deva-chandasām cai 'vā
manushya-chandasām cā 'va runddha¹; ā trāyas-triṇçato ju-
hoti, trāyas-triṇçad vai devatā³, devatā evā 'va runddha¹;
ā 'shṭā-catvāriṇçato juhoty, ashtācatvāriṇçad-aksharā jāgati,
jāgatāḥ paçavo, jāgatyai 'vā 'smai paçñū āva runddhe¹.

vājaç ca pra-savāç cé 'ti dvādaçām² juhoti, dvādaça²
māsāḥ sam-vatsarāḥ, sam-vatsarā evā prāti tiṣṭhati || 4 ||
vī, vai, yajñāḥ, āsma ca ma ity āha, ca tisarāç caī, 'kān ná pañcāçā ca || 5 ||

4, 7, 1, 1 - 11, 2. — K. 21, 11. — Ç. 9, 3, 2, 1 - 3, 14. — dhārā |
asat — tiṣṭhate — aveti | rundhe | atho iti | kāmāḥ —
dvādaça | dvādaçāni — akshut — me | iti — sayonīti sa-
-yonī | eva — rundhe | atho iti — svagākṛityā iti svagā-
-krītyai — rundhe | rik — kalpān — uttarāvātī ity uttarā-
-vatī — abhikrāntyā ity abhi-krāntyai — rundhe | eti —
vai | devatāḥ — rundhe | eti | ashtācatvāriṇçata ity ashtā-
-catvāriṇçataḥ — jāgatyā | eva — samvatsara iti sam-vat-
sare | eva.

9. agnir devébhyó 'pā 'krāmad bhāga-dhéyam ichā-
māuas, tāṃ devā abruvann: ūpa na ā vartasva havyām no
vabé 'ti, sò 'bravid: vāram vṛiṇai māhyam evā vāja-
-prasavīyam juhavann iti; tasmād agnāye vāja-prasavī-
yam juhvati. yād vāja-prasavīyam juhóty agnīm evā
tād bhāga-dhéyena sám ardhayaty; átho abhi-shekā evā

8. ³ m^j° A, ⁴ m^j° W. . ⁴ s. P. 4, 52.

9. vājaprasavīyaḥ.

'śya śā. caturdaṣā-bhir juhōti, saptā grāmyā śśadhayaḥ¹ saptā || 1 || āraṇyā, ubhāyīśhām āva-ruddhyā². ānnasyā-
-nnasya juhōty, ānnasyā-'nnasyā 'va-ruddhyā². aūdum-
harena¹ sruveṇa juhōty, ūrg vā ndumbāra¹ ūrg ānnam,
ūrjai 'vā 'smā ūrjam ānnam āva runddhe³. 'gnīr vai de-
vānām abhī-śhikto 'gni-cin manushyānām, tasmād agni-
-cid vārshati nā dhāved, āva-ruddhaḥ hī asyā 'nnam; ān-
nam iva khālu vai varshām, yād dhāved annā-'dyād
dhāved; upā-'varteta⁴, 'nuā-'dyam evā 'bhī || 2 || upā-'var-
tate⁴. nāktoshāśé¹ 'ti kṛishṇāyai ṣvetā-vatsāyai pāyasā
juhōty, āhnai 'vā 'smai rātrim prā dāpayati⁵ rātriyā 'har,
aho-rātre⁶ evā 'sinai prāte¹⁻⁶ kāmam annā-'dyam duh-
āte⁷. rāshṭra-bhṛīto juhōti, rāshṭrām evā 'va runddhe⁸;
śhaḍ-bhīr juhōti, śhaḍ vā pītāva, pītūshv evā prāti tishṭhati.

bhūvanasya pata iti ratha-mukhē pāñcā ''-hutir juhōti,
vājro vai rātho, vājreṇai 'vā dīṣaḥ || 3 || abhī jayaty.
agni-citāḥ ha vā amūshmiṇ loké⁹ vāto 'bhī pavate; vāta-
-nāmāni juhōty, abhī evai 'nam amūshmiṇ loké⁹ vātāḥ
pavate; trīṇi juhōti, trāya imé lokā, ebhyā evā lokēbhyo
vātam āva runddhe⁸; samudrō¹ 'si nābhāsvān¹ ity āhai,
'tād vai vātasya rūpāḥ, rūpeṇai 'vā vātam āva runddhe⁸; 'ñja-
linā juhōti, nā hī etēśhām anyāthā ''-hutir āva-kālpate || 4 ||
śśadhayaḥ saptā, 'bhī, dīṣo, 'nyāthā, dvé ca || 9 ||

4, 7, 12, 1-3. — K. 21, 12. — Ç. 9, 3, 4, 1-4, 2, 8. — upeti |
nāḥ | eti — atho iti | ābhīśhika ity ābhī-śhikāḥ — āvārudhyā
ity āvā-rudhyai — upāvārtetety ūpa-āvārteta — ābhīti | upā-
vārtata ity ūpa-āvārtate — āhnā | eva | āsmaj — dāpayati
— rātriyā | ābhāḥ | āhorātre ity ābhā-rātre | eva | āsmaj |
prāte iti — duhāte iti — pāte | iti — samudrah | āsi |
nābhāsvān.

9. ¹ ohne evagraha. ² *rudhy* ACDW. ³ *mdh* ACDW. ⁴ als
Compositum. ⁵ unbetont. ⁶ s. P. 4, 11. ⁷ s. P. 4, 40. ⁸ *nl* AW.

10. suvár-gāya vai lokāya deva-rathó yujyate¹ yatrā-
 -"kūtāya manushya-rathá, eshá khálu vai deva-rathó yád
 agnir; agnīm yunajmi çávasā ghṛiténé 'ty āha, yu-
 náktý evai 'naç, sá enam yuktāḥ suvár-gām lokām abhi
 vahati. yát sárvābhiḥ pañcā-bhir yuñjyād yuktò 'syā
 'gnīḥ prá-cyutaḥ syād, áprati-shṭhitā ā-hutayaḥ syúr
 áprati-shṭhitā stómā áprati-shṭhitāny nkthāni; tisṛ-bhiḥ
 prátaḥ-savanē 'bhi mṛçati, tri-vṛit || 1 || vā agnir, yāvān²
 evā 'gnis tám yunakti, yáthā 'nasi yuktā ā-dhīyāta
 evām evá tát, práty ā-hutayas tishṭhanti práti stómāḥ
 práty ukthāni. yajnāyajniyasya³ stotrē dvābhyām abhi
 mṛçaty, etāvān⁴ vai yajnó yāvān⁵ agni-shṭomó, bhūmā t'
 vā⁶ asyā 'ta ūrdhvāḥ kriyate, yāvān evá yajnas tám an-
 tatò⁷ 'nv-ārohati⁸; dvābhyām práti-shṭhityā; ékayā 'pra-
 -stutam⁹ bhāvaty átha || 2 || abhi mṛçaty, úpai 'nam
 út-taro yajnó namaty, átho sám-tatyi. prá vā eshò 'smāl
 lokāo cyavate yò 'gnīm cinuté, ná vā etāsyā 'nishṭakā
 ā-hutir āva kalpate; yām vā eshò 'nishṭakā ā-hutiḥ juhóti
 srāvati vai sá, táç srāvantiḥ yajnó 'nu parā bhavati¹
 yajnam yájamāno; yát punaç-citīm cinutá ā-hutinām
 práti-shṭhityai, práty ā-hutayas tishṭhanti || 3 || ná yajnáḥ
 parā-bhāvati ná yájamāno. 'shṭāv úpa dadhāty, ashṭā-
 -'ksharā gāyatrī, gāyatrēnai 'vai 'nam chāndasā cinute,
 yád ékādaça² traishṭubhena³, yád dvādaça⁴ jāgatenā,
 chāndo-bhir evai 'nam cinute. napātkó^{5,6} vai nāmai 'shò

10. vahnīyogaç ca, punaçcitīḥ. ¹ unbetont. ² ohne avagraha.
³ a. P. 5, 18. ⁴ als Compositum. ⁵ "sm" C (vor nnd nach iti); yajná-
 yajniyastotre hy ekaviṁśastomo vihitāḥ, tiero hi ricsā, ekaviṁśatisamkhyā
 pūragyā "vartanīyā, tatra hi viṁśatisotriyāsū 'ktāsu yā 'nt(y)ā stotriyā tayā
 stotram aprastutam anupakrāntam yadā bhavati tadānim. ⁶ na pāta-
 yati na vināçayati āhutiḥ na srāvayati punaçcitirūpasā 'gner napātku
 iti nāmadheyam (!).

'gnir yāt punaṣ-citir; yā evāṃ vidvān punaṣ-citīm cinutā
 ā tṛit'yāt pūrushād ānām attī. yāthā vai punar-
 -ādhēya evāṃ punaṣ-citir; yō 'guy-ādhēyena nā || 4 ||
 ridhnōti sā punar-ādhēyam ā dhatte, yō 'gnīm citvā nā
 'rdhnōti sā punaṣ-citīm cinute; yāt punaṣ-citīm cinutā
 riddhyā'. ātho khālv āhur: nā cetavyé 'ti; rudró vā
 eśhā yād agnir, yāthā vyāghráo² suptām bodhāyati tādṛig²
 evā tād. ātho khālv āhuḥ: cetavyé 'ti; yāthā vāsīyāo-
 sam bhāga-dhēyena bodhāyati tādṛig² evā tām. Mānur
 agnīm acinuta; téna nā 'rdhnōt, sā etām punaṣ-citīm apaṣ-
 yat, tām acinuta, táyā vai sā ārdhnod; yāt punaṣ-citīm
 cinutā riddhyai⁷ || 5 || trivrid, ātha, tśebhanty, agnyādhēyena nā,
 'cinuta, sapṭādāṣa ca || 10 ||

4, 7, 13, 1. — K. 22, 1. 2. — Ç. 9, 4, 4, 1-7. 8, 6, 3, 8-17. —
 yatrāḥkūtāyeti yatra-āḥkūtāyā — aprātishṭhitā ity aprāti-sthī-
 tāḥ | stomāḥ — anāsi | yukte | ādhīyate ity ā-dhīyatē —
 tu | vai | aśya — aśvārōhātīty ānu-ārōhati — pratishṭhityā
 iti prati-sthītyai — aprāstutam ity aprā-stutam — atho iti —
 aśishṭake — anū | parēti | bhavati — cinute — parābhava-
 tīti parā-bhavati — aśhṭāksharety aśhṭā-aksharā — cinute |
 yat — nāpātkaḥ — cinute | eti — punarādheya iti punar-
 -ādhēyāḥ — cinute | ridhyai | atho iti — cetavyā | iti —
 atho iti | khālv — cetavyā | iti — na | ārdhnōt — cinute |
 ridhyai.

11. chandaṣ-citam cinvita paçu-kāmaḥ, paçavo vai
 chandāsi, paçu-mān evā bhavati. çyena-citam¹ cinvita
 suvargā-kāmaḥ, çyenó vai váyasām pātishṭhaḥ, çyená evā
 bhūtā suvar-gām lokām patati. kañka-citam cinvita
 yāḥ kāmāyeta: çirshaṇ-vān² amūshmin loké syām iti,

10. ⁷ ridhy^o ACDW.

11. kāmāni vibhāṣyāç ca. ¹ *tim C (vor und nach iti). ² a.
 P. 13, 13.

çirshaṇ-vān evā 'mūshmiṇ loké bhavaty. alaja-cītaṃ¹
 cinvīta cātuh-sītaṃ² pratishṭhā-kāmaç, cūtasro diço, dikshṭ
 evā prāti tishṭhati. praūga-cītaṃ cinvīta bhrāṭṛivya-vān,
 prá || 1 || evā bhrāṭṛivyaṇ nudata. ubhayātaḥ-pra-
 ūgaṃ cinvīta yāḥ kāmāyeta: prá jātān bhrāṭṛivyaṇ nu-
 déya prāti janishyāmāṇān iti, prá³ 'vá jātān bhrāṭṛivyaṇ
 nudāte prāti janishyāmāṇān. rathacakra-cītaṃ cin-
 vīta bhrāṭṛivya-vān, vājro vai rátho, vājram evā bhrāṭṛi-
 vyebhyaḥ prá harati. droṇa-cītaṃ cinvīta⁴ 'nna-kāmo,
 dróṇe vā ānnaṃ bhriyate, sá-yony evā 'nnaṃ áva runddhe⁵:

sam-ūhāyāṃ cinvīta paçú-kāmaḥ, paçu-mān evā bhava-
 ti || 2 || pari-cāyāṃ cinvīta grāma-kāmo, grāmý evā
 bhavati. çmaçāna-cītaṃ cinvīta yāḥ kāmāyeta: pitṛi-
 -loká pīdhnuyām iti, pitṛi-loká evā 'rdhnoti. Viçvāmitra-
 -Jamadagni⁶ Vāsishṭhenā 'spardhetāw, sá etā Jamā-
 agnir⁷ vi-havýā apaçyat, tā úpā 'dhatta, tābhir vai sá
 Vāsishṭhasye 'ndriyāṃ víryam avṛinkta⁸; yád vi-havýā upa-
 -dādhatī 'ndriyāṃ evā tābhir víryaṃ yajamāno bhrāṭṛi-
 vyasya vṛinkte⁹; hótur dhishṇiya úpa dadhāti, yajamānā-
 -'yatanāṃ vai || 3 || hótā, svā evā 'smā ā-yātanaṃ indriyāṃ
 víryam áva runddhe¹⁰; dvādaçó¹¹ 'pa dadhāti, dvādaçā-
 -'kshará jágati, jágatāḥ paçávo, jágatyai 'vá 'sinai paçūn
 áva runddhe¹²; 'shtāv-ashtāv anyéshu dhishṇiyeshū 'pa da-
 dbāty, ashtā-çaphāḥ paçávah, paçūn evā 'va runddhe¹³; shāṇ
 mārjālīye, shād vā pītáva, pītávaḥ khālu vai devāḥ pītāra,
 pītūn evā devān pitṛēn priṇāti || 4 || prá, bhavati, yajamānāyata-
 nāṃ vá, ashtācatvāriçoças ca || 11 ||

4, 7, 14, 1-4. — K. 40, 10. — çirshaṇvān iti çirshaṇ-vān.

11. ¹ 'n¹ W. ² apjala² C pr. m. (vor und nach iti). ³ s.
 P. 6, 12. ⁴ 'p⁴dh⁴ ACDW. ⁵ s. P. 4, 26. ⁶ ohne avagraha.
⁷ 'ñt⁷ AC.

— catūṣṣṭam iti catūṣ-ṣṭam — nudate — nūdeya | pratīti — nudatē — sayonīti sa-yonī — grāmi — pīṭṛiloka iti pīṭṛi-loke — dhishṇīye — sve — āyātanaḥ ity ā-yātane — aśtācāphā ity aśtā-ṣaphāḥ.

12. pāvasva vāja-sātaya ity anu-sṣṭūk prati-pād bhavati; tierò 'nu-sṣṭúbhaç cátaero gāyatriyo, yāt tierò 'nu-sṣṭúbhas tasmād āçvas tri-bhīs tīshṭhawe¹ tīshṭhati, yāc cátaero gāyatriyas tasmāt sārvaṃ catúraḥ padāḥ prati-dādhat pālāyate². paramā vā eśā chāndasām yād anu-sṣṭūk, paramāç catu-sṣṭomā³ stómānām, paramās tri-rātró yajnānām, paramó 'çvaḥ paçñnām, párameṇai 'vai 'nam paramátām⁴ gamayaty. eka-vioçām āhar bhavati || 1 || yā sminn āçva ā-labhyāte, dvādaça⁵ māsāḥ pāñca 'rtāvas tráya imé lokā asāv ādityā ekavioçā eśā prajā-patīḥ, prajā-patyó 'çvas, tám evā sà-'kshād řidhnoti. çākvarayaḥ řiśhṭhām bhavanty, anyād-anyac chāndo, 'nyè-'nye vā eté paçāva ā labhyanta uté 'va grāmyā uté 'vā "rapyā; yāc chākvarayaḥ řiśhṭhām bhāvanty āçvasya sarva-tvāya.

pārthu-raçmām brahma-sāmām bhavati, raçminā vā āçvaḥ || 2 || yatā, içvaró vā āçvó 'yató 'prati-shṭhitaḥ pārām parā-vātam gāntor; yāt pārthu-raçmām brahma-sāmām bhāvaty āçvasya yātyai dbrītyai. sām-kṛity⁴ achāvāka-sāmām bhavaty, utsanna-yajno vā eśā yād āçva-medhāḥ, kās tād vedé 'ty āhnṛ yādi sārvo vā kriyāte ná vā sārva íti; yāt sām-kṛity achāvāka-sāmām bhāvaty āçvasya sarva-tvāya páry-āptyā ānantar-āyāya. sārva-stomo 'ti-rātrā ut-tamām āhar bhavati sārvasyā⁶ ptyai sārvasya jītyai, sār-

12. āçvamedhīyastotrāyām. ¹ so (°çā) AW, s. P. 6, 14. ² ohne avagraha. ³ s. P. 6, 13. ⁴ s. schol. zu P. 5, 6.

vam evā tēnā "pnoti sārvaṃ jayati || 3 || āhar bhavati, vā
āgró², 'har bhavati, dāṣa ca || 12 ||

Ç. 13, 3, 3, 1-6. 2, 2. 3, 2. — Pañc. 21, 4, 1-12. — vājāsā-
taya iti vājā-sātaya — anuṣṭug ity ānu-stuk — tiṣṭhān
— sarvān | caturāḥ — palāyate — catuṣṭoma iti catuḥ-
-stomaḥ — anyē'nya ity anye-anye — labhyante | uta | iṣa
— āraṇyāḥ — ayātāḥ | aprātishṭhita ity aprāti-sthitaḥ —
saṃkrīṭīti saṃ-kṛīti — paryāptyā iti pari-āptyai | anāntarā-
yāyety anāntaḥ-āyāya.

devāsura té ná, 'rtavyā, rudró, 'cman, nriśáde vāj, úd enam,
prácim íti, vásor dhārām, agnir devēbhyah, suvargāya yatrākūtāya,
chandaçcītam, pávasva, dvádaça || 12 ||

devāsura (1, 1), ajāyāṃ (3, 3), vā grumushṭiḥ (5, 3), prathamó deva-
yatām (7, 2), etád vā chándasām (8, 5), riddhóty (10, 5), ashád⁶
pañcāçát⁶ || 58 ||

iti taittiriyasamhitāyām pañcamakāṇḍa -
caturthaḥ prapāṭhakaḥ ||

19. agnividhiḥ, uttaram kāṇḍam (5, 6-7*).

1. yád ékena saṃ-sthāpáyati yajnásya sām-tatyā āvi-
-chedāyai. "ndrāḥ paçavo yé mushkarā, yád aindrāḥ sánto
'gnī-bhya ā-labhyante devátābhyah¹ sa-mádam dadhāty.
āgneyis trisṭúbho¹ yājyā-'nuvākýāḥ kuryād, yád agneyis
tēnā "gneyā, yāt trisṭúbhas tēnai "ndrāḥ, sām-riddhyai²,
ná devátābhyah sa-mádam dadhāti. vāyāve ni-yūtate
tūparām ā labhate, téjo 'gnér vāyús, téjasa eshá ā labhyate,
tásmād yadriyañ¹ vāyúḥ || 1 || vāti tadriyaññ¹⁻³ agnir dah-

12. ² vā 'çvo AC. ³ so, als zwei Wörter, ACDW.

⁴ mit Ausnahme der zum açvamedha gehörigen Stücke 5, 11-25.
6, 11-26. 7, 12-26; s. Ind. Stud. 3, 375. 381. 383-4. 390; das kāṇḍam führt
auch den Namen agnyupānuvākyaṃ.

5, 1-7, 11. çisṭhām aṣgam; 5, 1-10. vāvayapaçvādyāḥ; 1. dikshapi-
yeshṭiḥ trihavīḥ. ¹ ohne avagraha. ² riddhy⁶ ACDW. ³ s. P. 9, 18.

ati, svām evā tāt téjō 'nv eti; yān nā ni-yūtvate syād ūn
mādyed yājamāno, ni-yūtvate bhavati yājamānasyā 'nun-
-mādāya; vāyu-mātī⁴ cvetā-vatī⁴ yājyā-nuvākṣe⁴ bhavataḥ,
satejas-tvāya; hiraṇya-garbhāḥ sām avartatā 'gra
ity ā-ghārām ā ghārayati, prajā-patir vai hiraṇya-garbhāḥ,
prajā-pater anurūpa-tvāya; sārvaṇi vā eshā rūpāni paçû-
nām prāty ā labhyate, yāc ohmaçruṇās tāt || 2 || pūrushā-
ṇāu rūpām, yāt tūparās tād āçvānām, yād anyāto-dan tād
gāvām, yād āvyā iva çaphās tād āvinām, yād ajās tād ajā-
nām. vāyūr vai paçūnām priyām dhāma, yād vāyavyō
bhāvaty etām evai 'nam abhi sam-jānānāḥ paçāva ūpa
tishṭhante. vāyavyaḥ kār्याḥ⁵ prajā-patyās ity āhur,
yād vāyavyam kuryāt prajā-pater iyād, yāt prajā-patyām
kuryād vāyōḥ || 3 || iyād; yād vāyavyaḥ paçūr bhāvati
tēna vāyōr nai 'ti, yāt prajā-patyāḥ puroḍāço¹ bhāvati
tēna prajā-pater nai 'ti, yād dvādaça-kapālas tēna vaiçvā-
narān¹ nai 'ty. āgnā-vaishṇavām ekādaça-kapālam
nir vapati dikshishyamāno; 'gnīḥ sārva devātā¹ vishṇur
yajno, devātāç cai 'vā yajnām cā " rabhate, 'gnīr avamō
devātānām vishṇuḥ paramō, yād āgnā-vaishṇavām ekā-
daça-kapālam nir-vāpati devātāḥ || 4 || evō 'bhayātāḥ¹
pari-grīhya yājamāno 'va runddhe⁶. puroḍāçena¹ vai devā
amūshmin lokā⁷ ārdhuvañ⁸ carūṇā⁹ 'smīn; yāḥ kāmāy-
etā: 'mūshmin lokā⁷ řidhnuyām iti sá puroḍāçam¹ kur-
vitā, 'mūshminn evā lokā řidhnōti; yād ashtā-kapālas tēnā
"gnēyō, yāt tri-kapālas tēna vaishṇavāḥ, sām-řiddhyai²; yāḥ
kāmāyetā: 'smīn lokā¹⁰ řidhnuyām iti sá carūṇ kurvitā,
'gnēr ghrītām vishṇos taṇḍulās, tāsmāt || 5 || carūḥ kār्यō,

1. ⁴ s. P. 4, 52.

ACDW.

⁷ 'nī² A.¹⁰ 'nī² AW.⁵ die pluti verdrängt den svarita.⁸ unbetont.⁹ 'gnh²² 'ne² AW; s. P. 5, 21.

'eminn evá loká řidhnoty; ádityó bhavati, 'yám vā áditir, asyām evá prāti tishṭhaty átho asyām evá 'dhi yajnam tanute. yó vai sam-vatsarām úkhyam ábhritvā 'gním cinuté yáthā sāmí gárbho 'va-pádyate tādṛg¹ evá tát, ártim¹ ā 'rched¹¹; vaiçvānarām¹ dvādaça-kapālam purástān¹ nír vapet, sam-vatsaró vā agnir vaiçvānaró¹, yáthā sam-vatsarām áptvā || 6 || kálā ā-gate vi-jāyata evām evá sam-vatsarām áptvā kálā ā-gate 'gním cinute, nā 'rtim¹ ā 'rchaty¹¹, eshá vā agnēḥ priyā tanūr yád vaiçvānarāḥ, priyām evá 'sya tanúvam áva runddhe⁶. tríṇy etāni havēshi bhavanti, tráya imé lokā, eshām lokānāc rōhāya || 7 || yadriyāñ váyúḥ, çmáçrupas tát, váyór nírvápati devátā, tásmāc, áptvā, 'shṭátriṇṇāc ca || 1 ||

¹ 5, 1, 8, 2. 3. — K. 19, 8. 9. — ¹⁻² Ç. 6, 2, 2, 1-16 (Carakāḥ?).
⁴ Ç. 3, 1, 8, 1. 2. — sam-tātyā itī sam-tātyai — muṣṭkārāḥ — āgneyāḥ — yadriyāñ — tadriyāñ — agré — prati | eti | labhyate — anyatōdān ity anyatāḥ-dān — avyāḥ — abhiti | samjānānā itī sam-jānānāḥ — kāryāḥ — sarvāḥ | devatāḥ — amuṣmīn | loke | ārdhnuvan — loke — aṣṭākāpālā ity aṣṭā-kapālāḥ — kāryāḥ — atho itī — eti | řichet — kālē — vijāyata itī vi-jāyate — eti | řichati.

2. prajā-patīḥ pra-jāḥ řiṣṭvā preṇā 'nu prā 'viçat, tābhyāḥ pūnaḥ sām-bhavitum nā 'çaknot, sō 'bravid: řidh-nāvad it sá yó me 'tāḥ pūnaḥ sam-cināvad itī, tam devāḥ sām acinvan, táto vai tá ārdhnuvan, yát sam-ácinvan tát cītyasya cītya-tvām; yá evām vídvāñ agnīm cinutá řidhnóty evá. kásmāi kām agniç cīyata ity āhur, agni-vāñ || 1 || asāñf 'ti vā agniç cīyate, 'gni-vāñ evá bhavati. kásmāi kām agniç cīyata ity āhur, devā mā vedann

1. ¹¹ s. P. 10, 9.

2. çayanasya vidhis, tasya phalam, ukhyasya dhārṣam.

iti vā agniṣ cīyate, vidūr enaṃ devāḥ. kāsmai kām agniṣ cīyata ity āhur, gṛihy asānī 'ti vā agniṣ cīyate, gṛihy evā bhavati. kāsmai kām agniṣ cīyata ity āhuḥ, paçu-mān asānī 'ti vā agniḥ || 3 || cīyate, paçu-mān evā bhavati. kāsmai kām agniṣ cīyata ity āhuḥ, saptā mā pūrushā ūpa jīvān iti vā agniṣ cīyate, trāyaḥ prāñcas¹⁻² trāyaḥ pratyāñca¹⁻³ ātmā saptamā etāvanta¹ evaī 'nam amūshmiṃ lokā⁴ ūpa jīvanti. prajā-patir agniṃ acikīshata, tām prithivī abravīn: nā māyy agniṃ ceshyasē 'ti mā dhakshyati sā tvā 'ti-dabyāmānā vī dhavishye || 3 || sā pāpīyān bhavishyasī 'ti, sō 'bravīt: tāthā vā ahām karishyāmi yāthā tvā nā 'ti-dhakshyātī 'ti; sā imām abhy amṛīcat: prajā-patis tvā sādāyatu tāyā devātayā¹ 'ṅgirasvād¹ dhruvā sidē 'ti, 'mām evē 'shṭakām kṛtvō 'pā 'dhattā 'nati-dāhāya; yāt prāty agniṃ cinvītā tād abhi mṛīcet: prajā-patis tvā sādāyatu tāyā devātayā¹ 'ṅgirasvād¹ dhruvā sīda || 4 || itī, 'mām evē 'shṭakām kṛtvō 'pā dhattē 'nati-dāhāya. prajā-patir akāmayata: prajāyeyē 'ti, sā etām ūkhyam apacyat, tāv saṃ-vatsarām abibhas, tāto vai sā prā 'jāyata; tasmāt saṃ-vatsarām bhāryāḥ prai 'vā jāyate; tām vāsavo 'bruvan: prā tvām ajanishṭhā vayām prā jāyāmahā iti; tām vāsu-bhyaḥ prā 'yachat, tām triṇy āhāny abibharus, tēna || 5 || trīṇi ca çatāny āsrijanta trāyas-triçcatam ca, tasmāt try-ahām bhāryāḥ prai 'vā jāyate; tām rudrā abruvan: prā yūyām ajanidhvam vayām prā jāyāmahā iti, tām rudrēbhyaḥ prā 'yachan, tām shād āhāny abibharus, tēna trīṇi ca çatāny āsrijanta trāyas-triçcatam ca, tasmāt shaḍ-ahām bhāryāḥ

2. ¹ ohne avagraha. ² pitṛipitāmahaprapitāmahāy. ³ putrapautrapapautrāḥ. ⁴ *ni* A. ⁵ nabetont.

prai 'vá jāyate; tán ādityā abruvan: prā yāyām ajanidhvaṃ
vayām || 6 || prā jāyāmabā iti, tām ādityébhyaḥ prā
'yachan, tām dvādaçā¹ 'hāny abibharus, téna trīṇi ca ça-
tāny āsrijanta trāyas-triṣṣatam ca, tasmād dvādaçā-'hām
bhāryaḥ prai 'vá jāyate; ténai 'vá té sahasram āsrijanto²
'khāṃ sahasra-tamīm; yā evām ūkhyat sahasrām véda prā
sahasram paçūn āpuoti || 7 || agnirān, paçumān asānā 'ti vā agnir,
dhavishye, mriçet prajāpatiḥ tvā sādayatā tūyā devātayā ūgirasvād dhruvā
sīda, téna, tán ādityā abruvan prā yāyām ajanidhvaṃ vayām, catvā-
riççā ca || 2 ||

¹ B. 3, 2, 8, 1. — ⁴ 4, 2, 9, 1. 2. K. 16, 16. 39, 8. — preṇā |
anū | preti | aviçat — mā | itaḥ — te | ārdhnuvan — cinute
— cīyate — devāḥ | mā — grihī — amushmin | lōke —
prithivī — ceshyasē | atīti — yat | pratiti — abibhaḥ —
ajanishthāḥ — jāyāmabai — āsrijanta | ūkhām.

3. yājushā vā eshā kriyate¹ yājushā pacyate yā-
jushā vi mucyate yād ūkhā, sā vā eshā 'tārhi yātā-
-yāmnī sā nā pūnaḥ pra-yūjyē 'ty āhur; āgne yuk-
shvā² hī yē tāva yukshvā hī deva-hūtamāu ity³
ūkhāyām juhōti, ténai 'vai 'nām pūnaḥ prā yuñkte⁴
tēnā 'yāta-yāmnī. yō vā agnīm yogā ā-gate yunakti
yuñkte⁵ yuñjānēshv; āgne || 1 || yukshvā² hī yē tāva
yukshvā² hī deva-hūtamāu ity³ āhai, 'shā vā agnēr
yōgas, ténai 'vai 'nam yunakti¹ yuñkte⁴ yuñjānēshu.
brahma-vādīno vadanti: nyanā^{6, 7} agniç cetavyā⁸ ut-
-tānā⁹ iti; vāyasām vā eshā prati-māyā cīyate yād agnir,
yān nyanācam⁶ cinuyāt prishitā⁶ enam ā-hutaya riçe-
yur, yād ut-tānām nā pātītū çaknuyād āsuvar-gyo

3. ūkhāhutiḥ, pumçiraç ca, vāmabhrī ca. ¹ unbetout. ² so
(¹⁰a) AW, s. P. 3, 8. ³ so (¹⁰aṃ i¹⁰) AW, s. P. 9, 21. ⁴ 'āt¹⁰ A.
⁵ 'āt¹⁰ AD. ⁶ ohne avagraha. ⁷ s. P. 9, 18. ⁸ svarita ver-
drängt durch pluti.

'sya syāt, prācfoam⁶ ut-tānām || 2 || puruṣa-ṣirśhām
 ūpa dadhāti mukhatā⁶ evai 'nam ā-hutaya ṛichanti nō
 't-tānām cinute suvar-gyō 'sya bhavati; sauryā⁸ juhōti
 cākshur evā 'emin prāti dadhāti, dvīr juhōti dvē¹⁰ hī
 cākshuṣhī¹⁰, samānyā⁶ juhōti samānās hī cākshuḥ sām-
 -riddhyai¹⁰. devā-surāḥ sām-yattā āsan, té vāmām vāsu
 sām n̄y adadhata, tād devā vāma-bhṛītā 'vriṇjata, tād
 vāma-bhṛīto vāmabhṛit-tvām¹²; yād vāma-bhṛitam upa-dā-
 dhāti vāmām evā tāyā vāsu yājamāno bhrātrivasya
 vṛiṅkte⁴; hiraṇya-mūrdhni bhavati, jyōtir vai hiraṇyam
 jyōtir vāmām, jyōtishai 'vā 'sya jyōtir vāmām vṛiṅkte⁴; dvi-
 -yajūr bhavati prāti-shṭhityai || 3 || yuhjānōshv āgno, prācfoam
 uttānām, vāmabhṛitam, oṣturviṣṭiḥ ca || 3 ||

¹ 4, 2, 3, 5. — ² K. 20, 6. Ç. 7, 4, 2, 36. — kriyate — vai |
 ṣshā | ṣtarhi — prayujyēti pra-yujyā | iti — yuṣhva —
 devabhūtāmān iti¹¹ deva-bhūtāmān — yogē — yuṣhva — nyān
 — uttānās ity ūt-tānāḥ — asūvargya ity asūvaḥ-gyāḥ —
 dve iti — cākshuṣhī iti — sam | nīti | adadhata — devāḥ
 — avriṇjata.

4. āpo vāruṇasya pātnaya āsan, tā agnir abh̄y adhyā-
 yat, tāḥ sām abhavat, tāsya rétaḥ parā 'patat tād iyām
 abhavat, yād dvitīyam parā-patat tād asāv abhavat,
 iyām vai vi-rāḍ asau sva-rāḍ; yād vi-rājāv upa-dā-
 dhāti 'mé¹ evō 'pa dhatte; yād vā asau rétaḥ siñcāti
 tād asyām prāti tishṭhati, tāt prá jāyate, tā óshadhayaḥ²
 || 1 || vīrūdhō³ bhavanti, tā agnir atti, yā evām véda prá
 'vā jāyate 'nnā-dō bhavati; yó retasvī³ syāt prathamā³

3. ¹ saurī „citram devānām“ ity ādikā, s. I, 4, 43, 1.

4, 49. 51. ¹¹ „ridhy“ ACDW.

Whitney zu P. 9, 21 p. 219.

¹⁰ s. P.

¹² „bhṛitvām“ ACDW.

¹³ s.

4. retasvīgādyāḥ (retasvīgghomasamsparcāḥ).

¹ s. P. 4, 25.

² ohne avagraha.

yām tāśya cityām ubhé² ūpa dadhyād, ime³ evā 'smāi
 samici⁴ retāḥ siñcato; yāḥ siktā-retāḥ syāt prathamāyām
 tāśya cityām anyām ūpa dadhyād⁵ ut-tamāyām anyāṃ,
 rēta evā 'śya siktām ābhyām ubhayātāḥ⁶ pāri grihṇāti.
 sam-vatsarām nā kām || 2 || canā⁷ praty-āvarohen⁸, nā hī
 'mé⁹ kām canā⁷ praty-avarohatas, tād enayor vratām. yō
 vā āpa-çirshānam agnīm cinuté 'pa-çirshā 'mūshmin loké⁷
 bhavati, yāḥ sā-çirshānam cinuté sā-çirshā 'mūshmin loké⁷
 bhavati; cittiṃ juhomi mānasā ghṛitēna yāthā devā
 ihā "gāman vīti-hotrā ṛitā-vṛidhā¹⁰ samudrā-
 sya² vayūnasya pātman juhomi⁹ viçvā-karmaṇe
 viçvā 'hā¹⁰ 'martyaṃ havir iti svayam-ātrippām upa-
 dhāya juhōti || 3 || etād vā agnēḥ çirāḥ, sā-çirshānam
 evā 'gnīm cinute, sā-çirshā 'mūshmin loké⁷ bhavati yā
 evām veda. suvar-gāya vā eśhā lokāya ciyate yād agnis,
 tāśya yād āyathā-pūrvam kriyāté 'suvar-gyam asya tāt
 suvar-gyō 'gnīç; citim nṛpa-dhāyā 'bhī mṛiceç: cittiṃ
 ācittiṃ¹¹ cinavad vi vidvān priśthé 'va vītā vṛi-
 jinā ca mārtañ rāyē ca naḥ sv-apatyāya deva
 ditiṃ ca rāsvā 'ditiṃ urushyē 'ti yathā-pūrvām evai
 'nām ūpa dhatte; prāñcam² enam cinute suvar-gyō 'śya
 bhavati || 4 || śabdhayaḥ, kām, juhōti, evapatyāyā, 'eḥādaça ca || 4 ||

² 5, 7, 4, 1. — 'K. 40, 3. — ime iti — annāda ity ānna-
 adaḥ — ubhe iti — ime iti — samici iti — upeti | dadhyāt
 — pratyavārohet itl prati-avārohet — ime iti — pratyā-
 varohāḥ itl prati-avarohāḥ — apāçirshety apā-çirshā —
 saçirsheti sa-çirshā — āgamaṇ ity ā-gaman — ṛitāvṛidhā
 ity ṛita-vṛidhā — patman — viçvā | ahā¹⁰ | amartyam —

2. ³ s. P. 4, 11.

positum. ⁷ nl^o AW.

Wörter, vgl. IV, 6, 4, 5. 6, 3.

⁴ s. P. 4, 31.

⁵ s. P. 3, 2.

¹¹ citim ācitiṃ C pr. m.

⁶ nṛbetont.

⁸ nj^o AW.

⁹ als Com-

¹⁰ als zwei

kriyatē | asūvargyam ity asūvaḥ-gyam — prishbā | iva —
rāsvā | aditīm.

5. viçvā-karmā diçām pátiḥ sá naḥ paçūn
pātu sò 'smān' pātu tásmāi námaḥ, prajā-patī,
rudró, váruṇo, 'gnír diçām pátiḥ sá naḥ paçūn
pātu sò 'smān' pātu tásmāi náma; etā vai de-
vātā² etēshām paçūnām ádhi-patayas, tābhyo vā eshá ā
vriçeyate yāḥ paçu-çirshāṇy upa-dádbhāti; hiraṇye-
'shṭakā úpa dadbhāty, etābhya evā devātābhyo námas
karoti³; brahma-vādínaḥ || 1 || vadanty: agnau grām-
yān paçūn prá dadbhāti⁴ çncā 'raṇyān arpayati kīṃ
tāta úc chiṣhatī⁵ 'ti; yád dhirānye-'shṭakā upa-dádbhāty
amṛitam vai hiraṇyam amṛitenai 'vá grāmyébhyaḥ paçú-
-bhyo bhesajāṃ karoti nai 'nān binasti. prá-'nó vai
prathamā svayam-ātriṇṇā⁶ vy-ānó⁷ dvitīyā 'pā-'nās
tṛitīyā; 'nu prá 'nyāt⁸ prathamā⁹ svayam-ātriṇṇām upa-
-dhāya, prá-'nénai 'vá prá-'nā¹⁰ sám ardhayati; vṛ anyāt
|| 2 || dvitīyām upa-dhāya, vy-ānénai¹¹ 'vá vy-ānā¹² sám
ardhayaty; āpā 'nyāt tṛitīyām upa-dhāya, 'pā-'nénai 'vá
'pā-'nā¹³ sám ardhayaty; átho prá-'nair evai 'nā¹⁴ sám
inddhe¹⁵. bhūr bhúvaḥ súvar iti svayam-ātriṇṇā úpa
dadbhātī, 'mé vai lokāḥ svayam-ātriṇṇā; etābbiḥ khālu vai
vyābṛitī-bbiḥ¹⁶ prajā-patīḥ prá 'jāyata, yád etābbir vyābṛitī-
-bbiḥ¹⁷ svayam-ātriṇṇā upa-dádbhāti 'mān evā lokān npa-
-dhāyai 'shú || 3 || lokéshv ádhi prá jāyate. prá-
'nāya vy-ānāyā¹⁸ 'pā-'nāya, vācé tvā cākshushe
tvā, táyā devātayā¹⁹ 'ngirasvād²⁰ dhruvā sidā.

5. hiraṇyeshṭakādyāḥ (hiraṇyasvayamātriṇṇābhīdhāḥ).

zu P. 11, 8. 9.

² ohne avagraha.

³ s. P. 8, 80.

¹ s. schol.

⁴ unbetont.

⁵ s. P. 3, 15.

⁶ so ('ny') AW, s. P. 7, 5. 16 schol.

⁷ 'mdh' ACDW.

⁸ s. P. 3, 7.

'gnínā vai devāḥ svar-gám lokám ajigāṣan, téna pátitum
nā 'çaknouvan, tá etāç cātasrah svayam-ātriṇṇā apaçyan,
tā dikshū 'pā 'dadhata, téna sarvātaç-cakshushā svar-gám
lokám āyan; yāc cātasrah svayam-ātriṇṇā dikshū 'pa-dā-
dhāti sarvātaç-cakshushai 'vā tād agnínā yājamānaḥ su-
var-gám lokám eti || 4 || brahmavādīno, vy ānyād, eśhū, yājamānas,
trīṇ ca || 5 ||

etāḥ | vai — namāḥ | karoti — preti | dadhāti — vyāna
iti vi-anaḥ — anū | preti | anyāt — vīti | anyāt — vyāne-
neti vi-anenā — atha iti — vyāhṛitibhir iti vyāhṛiti-bbīḥ* —
adhi | preti | jāyate — te | etāḥ — tāḥ | dikshu — svayam-
ātriṇṇā iti svayam-ātriṇṇāḥ | dikshu.

6. *āgna ā yāhi vītāya ity āhā, 'hvatai 'vai 'nam;
'agnīm dūtām vṛiṇīmaha ity āha, hutvai 'vai 'nam
vṛiṇite; 'gnínā 'gnīḥ sām idhyata ity āha, sām iuddha'
evai 'nam; 'agnir vṛitrāṇi jañghanad ity āha, sām-
iddha evā 'smiṇ indriyām dadhāti; 'agné stómam
manāmaha ity āha, manutā evai 'nam; etāni vā āhāv
rūpāṇi || 1 || anu-ahām evai 'nam cinuté, 'vā 'hāv rū-
pāṇi runddhe¹. brahma-vādīno vadanti: kásmāt sat-
yād yātā-yāmnir auyā ishṭakā áyata-yāmaḥ lokam-pṛiṇé
'ty, aindrā-'gnī² hi bārhaspatyé³ 'ti brūyād, indrā-'gnī ca
hi devānām bṛihaspātiç³ cā 'yāta-yāmāno; 'nucarā-vatī
bhavaty, ājāmitvāyā; 'nu-shtūbhā 'nu caraty, ātmā vai
lokam-pṛiṇā prā-'nò 'nu-shtūp, tasmāt prā-'nāḥ sārvaṇy
āñgāuy ānu carati; tā asya sūda-dobasaḥ || 2 || ity
āha, tasmāt párusi-parushi rāsaḥ; sómaw çṛiṇanti
pṛiçuaya ity āhā, 'nam vai pṛiçny, ānam evā 'va runddhe¹,

6. ahnām rūpāṇi (ishṭakāḥ), lokampṛiṇā.

¹ *mdh* ACDW.

² s. P. 4, 87. ³ ohne avagraha.

'rkó vā agnir, arkó 'nnam, ánnam evā 'va runddhe¹; ján-
man devānām víças trishv ā rocané divá ity áhe,
'mán evā 'smāi lokān jyótishmataḥ^{2 3} karoti; yó vā ishṭa-
kānām prati-shṭhāp veda prāty evā tishṭhati, táyā de-
vātayā⁴ 'ngirasvād⁵ dhruvā⁶ sidé 'ty áhai, 'shā vā
ishṭakānām prati-shṭhā, yá evām veda prāty evā tishṭhati
|| 3 || rūpāpi, súddandhasas, táyā, shóḍaṣa ca || 6 ||

^a 2, 5, 8, 1, 5; ^c 1, 4, 46, 3; ^d 4, 3, 13, 1; ^e çākhāntaragataḥ. — ^{2 3} 4,
2, 4, 4. — agnē | eti — vītayē — ahvāta — vṛjñmahe —
vṛjñite — idhyate — imdhe — samiddha iti sam-iddhe —
agneḥ — mañamahe — mañute — cinute — aindrāgnīty
aindra-agni — indrāgni itīndra-agni — priṇi — rūmdhe
— trishu | eti — lokān | jyotishmataḥ.

7. suvar-gāya vā eshā lokāya cīyate yād agnir, vājra
ekādaçinī¹, yād agnāv ekādaçinīm minuyād vājreṇai 'naw
suvar-gāl lokād antār dadhyād, yān nā minuyāt svāru-
-bhiḥ² paçūn vṛy ardhayed; eka-yûpām minoti, nai 'nam
vājreṇa suvar-gāl lokād antar-dādhatī nā svāru-bhiḥ pa-
çūn vṛy ardhayati. vi vā eshā indriyēṇa vīrṇēṇa 'rdhyate
yō 'gnīm cinvān adhi-krāmaty; aindriyā || 1 || řicā³ "krā-
maṇam prātī⁴ 'shṭakām ūpa dadhyān, né 'ndriyēṇa vīrṇēṇa
vṛy řidhyate. rudró vā eshā yād agnis, tāsya tistrāḥ çara-
vṛāḥ pratīci¹ tirāçcy¹ anūci¹, tābhyo vā eshā ā vṛiçyate
yō 'gnīm cinutē, 'gnīm citvā tistrī-dhanvām āyācitam brāh-
maṇāya dadyāt; tābhya evā nāmas karoty⁴, átho tābhya
evā "tmānam nish kriṇite. yāt te rudra purāḥ || 2 ||
dhānus tād vāto ānu⁵ vātu te, tasmai te rudra saṁs

6. ^a *aj² A, *aj² W.

7. ekayûpādividhayaḥ. ¹ ohne avagraha. ² svaruṇabdena yû-
pataksapaçakalīnīni çakalāny ucyante. ³ indram viçvā avīridhann
ity řicā s. IV, 6, 3, 4. ⁴ so (*s k*) AW, s. P. 8, 30. ⁵ so (*o a*)
AW, s. P. 11, 5.

-vatsarēṇa nāmas karomi⁴; yāt te rudra dakṣhiṇā dhānus tād vāto ānu⁵ vātu te, tāsmai te rudra pari:-
-vatsarēṇa nāmas karomi⁴; yāt te rudra paṇṇādhā-
nus tād vāto ānu⁵ vātu te, tāsmai te rudre 'dāvatsa-
rēṇa¹ nāmas karomi⁴; yāt te rudro 't-tarād dhānus
tāt || 3 || vāto ānu⁵ vātu te, tāsmai te rudre 'du-vatsarēṇa
nāmas karomi⁴; yāt te rudro 'pāri dhānus tād vāto
ānu⁵ vātu te, tāsmai te rudra vatsarēṇa nāmas karomi⁴.

rudrō vā eṣhā yād agniḥ, sā yāthā vyāghrah¹ kruddhās
tishṭhaty evaṃ vā eṣhā etārhi; sām-citam etair ūpa ti-
shṭhate, namas-kārair evai 'naw ṇamayati. yé 'gnáyaḥ
|| 4 || purishyāḥ prá-vishṭāḥ prithivīm ānu | tēshām tvām
asy ut-tamāḥ prá no jivātave suva || āpaṃ tvā 'gne má-
nasā, "paṃ tvā 'gne tāpasā, "paṃ tvā 'gne dikṣháyā, "paṃ
tvā 'gna nṣasād-bhir, āpaṃ tvā 'gne sutyáyā, "paṃ tvā
'gne dākṣhiṇābhīr, āpaṃ tvā 'gne 'va-bhṛithénā, "paṃ tvā
'gne vaṇáyā, "paṃ tvā 'gne svagā-kāréṇé 'ty āhai, 'shā
vā agnér āptis, táyai 'vai 'nam āpnoti || 5 || aindriyā, purā,
uttarād dhānus tād, agnāya, āhā, 'shṭāi ca || 7 ||

antardadhātīty antaḥ-dadhāti — namāḥ | karoti | atho
iti — namāḥ | karomi — dakṣhiṇā — idāvatsarēṇā — ut-
tarād ity ūt-tarāt — iduvatsarenetiḍu-vatsarēṇā — na-
maskārair iti namāḥ kāraiḥ — ānu⁶ | teshām — ma-
nasā | āpām.

8. gāyatrēṇa purāstād¹ ūpa tiṣṭhate prá-'pām evā
'smin dadhāti, bṛihad-rathamtarābhyām pakṣhāv ōja evā
'smin dadhāti, ṛitusthāyajuṇāyajuiyena¹⁻² pūcham ṛitūshv
evā prāti tiṣṭhati; prishthair ūpa tiṣṭhate, téjo vai pri-

7. ⁶ ohne iti, weil am Ende des ardharca.

8. upasthānādikam (ātmeshtakā[nā]m upasthānam).
avagraha. ² zu 'tusthā⁶ s. P. 6, 7.

¹ ohne

shṭhāni, téja evā 'smin dadhāti. prajā-patir agnīm asṛijata, sò 'smāt sṛiṣṭhāḥ párañ¹ ait; tám vāra-vantīyēnā 'vāra-yata tād vāra-vantīyasya vāravantīya-tváṃ, çyaitēna çyētī akuruta² tāt chyaitásya çyaita-tvám || 1 || yād vāra-vantīyēno 'pa-tiṣṭhate vārayata evaī 'naw, çyaitēna çyētī kurute; prajāpaterhṛidayēnā^{3,4} 'pi-pakshām prāty ūpa tiṣṭhate, premāṇam evā 'sya gachati. prācyā¹ tvā diçā sādāyāmi gāyatrēṇa chāndasā 'gnīnā devātayā¹ 'gnēḥ çīrshṇā 'gnēḥ çīra ūpa dadhāmi; dākṣhiṇayā tvā diçā sādāyāmi traishṭubhena¹ chāndasē 'ndreṇa devātayā 'gnēḥ pakshēṇā 'gnēḥ pakshām ūpa dadhāmi; pratīcyā¹ tvā diçā sādāyāmi || 2 || jāgatena chāndasā savitrā devātayā 'gnēḥ pūchenā 'gnēḥ pūcham ūpa dadhāmi; ūdīcyā¹ tvā diçā sādāyāmi ānu-shṭubhena chāndasā mitrā-vāruṇābhyām devātayā¹ 'gnēḥ pakshēṇā 'gnēḥ pakshām ūpa dadhāmi; ūrdhvayā tvā diçā sādāyāmi pāṇktena¹ chāndasā brīhaspātinā¹ devātayā 'gnēḥ priṣṭhēṇā 'gnēḥ priṣṭhām ūpa dadhāmi. yó vā āpā-'tmānam agnīm cinuté 'pā-'tmā 'múshmin loké⁵ bhavati, yāḥ sã-'tmānam cinute sã-'tmā 'múshmin loké⁵ bhavaty; ātme-'shṭakā ūpa dadhāty, eshā vā agnér ātmā, sã-'tmānam evā 'gnīm cinute, sã-'tmā 'múshmin loké⁵ bhavati yā evāṃ vēda || 3 || çyaitatvám, pratīcyā tvā diçā sādāyāmi, yāḥ sātmanam cinuté, dvāvīç-çatiç ca || 8 ||

ritusthāyājñāyājñiyēna — saḥ | asmāt — çyētī | akuruta — vārayāte — çyētī | kurute | prajāpaterhṛidayēna | apipaksham ity āpi-paksham | prati | upeti | tiṣṭhate — cinute | apātmety apā-ātmā — sātmanam iti sa-ātmānam.

8. ¹ so (si a°) AW, s. P. 10, 18.

⁴ als ein Wort.

⁵ *āt° A.

* *nl° A.

9. *áḡna uḡa-dhe yā ta iṣhur yuvā nāma táyā no mṛiḡa, tásyās te nāmas, tásyās ta úpa jīvanto¹ bhūyāsmā;
^b'ḡne dudhra², *ḡahya, ^c'kiṇčila³, *vanya yā ta iṣhur yuvā
 nāma táyā no mṛiḡa, tásyās te nāmas, tásyās ta úpa jīv-
 anto¹ bhūyāsmā; ^d'pāñca vā etē ^e'ḡnāyo yāc citaya, uḡa-
 -dhīr evā nāma prathamó dudhrāḡ || 1 || dvitīyo, ḡāhyas
 tṛitīyaḡ, kiṇčilāc caturthó, vānyaḡ pañcamās; tébhyo yād
 ā-butir ná juhuyād adhvaryúḡ ca yājamānaḡ ca prá-
 daheyur, yād etā ā-butir juhóti bhāḡa-dhéyenai 'vai
 'nāñ chamayati⁴, ná ^f'rtim⁵ ā ^g'rchaty⁶ adhvaryúr ná yāja-
 māno. ^h'vāñ ma āsān, nasóḡ prā-'ḡnó, ⁱ'kshyóḡ cākshuh,
 kārṇayoh̄ crótram, bāhuvór bālam, ūruvór ójó, ^j'rishtā víḡ-
 vāny āḡḡāni, tanūḡ || 2 || tanúvā me sahā, nāmas te astu⁷,
 mā mā hiṇsīr; ^k'āpa vā etāsmāt prā-'ḡñh̄ krāmanti yó
 'ḡnīm cinvān̄ adhi-krāmati, vāñ ma āsān nasóḡ prā-'ḡñā
 ity āha prā-'ḡñā evā ^l'tmān dhatte. ^m'yó rudró agnāú⁸,
 yó ap-sú⁹, yā óshadhishu¹ yó rudró víḡvā bhūvanā ⁿ'-vivēca
 tāsmai rudrāya nāmo astv¹⁰; ^o'ābuti-bhāḡā vā anyé rudrā
 havir-bhāḡāḡ || 3 || anyé, ḡata-rudríyaw¹¹ hutvā ḡāvidhu-
 kām¹² carúm etēna yājushā caramāyām iṣṡakāyām ní dadh-
 yād, bhāḡa-dhéyenai 'vai ^p'naw̄ chamayati, tásyā t' vai¹³ ḡata-
 -rudríyaw¹⁴ hutām ity āhur yāsyai ^q'tād agnāú kriyāta
 iti. ^r'vāsavas tvā rudraiḡ purástāt¹⁵ pāntu, pitāras tvā
 yamā-rājānaḡ pitṛi-bhir dakṣhiṇatāḡ¹⁶ pāntv, ādityās tvā
 víḡvair devaiḡ paḡcāt pāntu, dyutānās tvā mārutó marúd-
 -bhir ut-taratāḡ¹⁷ pāntu || 4 || devās tvé ^s'ndra-jyēeshṡhā vá-
 ruṇa-rājāno ^t'dbāstāc¹⁸ co ^u'pārisṡṡāc¹⁹ ca pāntu; ^v'ná vā

9. āhutyādikam (āyāhutīḡ prokṣhaḡam̄ ca). ¹ als zwei Wörter!
 upajīvantaḡ samici[na]jīvanayuktāḡ. ² ohne avagraha. ³ *nch¹ AW.
⁴ s. P. 10, 9. ⁵ unbetont. ⁶ so (te astu) AW, s. P. 11, 17. ⁷ so
 (*o ag²) AW, s. P. 11, 16. ⁸ so (*o ap³ und *o as⁴) AW, s. P. 11, 17.
⁹ *drī⁵ C prime manu. ¹⁰ s. P. 5, 13.

eténa pûtó ná médhyo ná pró-'kshito yád enam átaḥ
prācīnam¹ pro-'kshāti, yát sám-citam ājyena pro-'kshāti

téna pûtās téna médhyas téna pró-'kshitaḥ || 5 || dudhrás,
tanúḥ, havírbhâgâḥ, pâtu, dvâtrigṇas ca || 9 ||

*Âr. 10, 73. Pâr. 1, 3. — agnē | udādhā ity ūda-dhē |
yā | te — te | upeti | jivāutaḥ — gnân | çamayati — eti |
rīchati^b — vāk | me — akshyoḥ — bāhyoḥ — ūryoḥ —
āhūtibhāgā ity āhūti-bhāgâḥ — tu | vai — kriyatē — in-
drājyeshthā itindrā-jyeshthâḥ — prokshitaḥ iti pra-ukshitaḥ
— prokshatīti pra-ukshati.

10. *samīci¹ nāmā 'si prāci¹ dik, tāsyaś te 'gnir
ādhi-patir asitō rakshitā, yāc cā 'dhi-patir yāc ca goptā
tābhyāṃ nāmas taū no mṛḍayatām, té yām dvishmō
yāc ca no dvēshti tāṃ vām jāmbhe dadhāmy; ojasvini¹
nāmā 'si dakṣiṇā dik, tāsyaś ta indrō 'dhi-patiḥ prida-
kuḥ; prāci¹ nāmā 'si pratīci¹ dik, tāsyaś te || 1 || sōmō
'dhi-patiḥ sva-jō²; 'va-sthāvā nāmā 'sy ūdici¹ dik, tāsyaś
te vāruṇō 'dhi-patis tirācca-rājir; ādhi-patnī nāmā 'si
bṛihatī³ dik, tāsyaś te bṛihaspātir¹ ādhi-patiḥ çvitro; va-
çinī nāmā 'si 'yām dik, tāsyaś te yamō 'dhi-patiḥ kalmāsha-
grīvo rakshitā, yāc cā 'dhi-patir yāc ca goptā tābhyāṃ
nāmas taū no mṛḍayatām, té yām dvishmō yāc ca || 2 ||

no dvēshti tāṃ vām jāmbhe dadhāmy. ^b etā vai de-
vātā¹ agnīm citāw rakshanti, tābhyo yād ā-hutir ná juha-
yād adhvaryūṃ ca yājamānaṃ ca dhyāyeyur, yād etā
ā-hutir juhōti bhāga-dhēyenai 'vai 'nān çamayati⁴, nā
"rtim¹ ā 'rchaty⁵ adhvaryūr ná yājannāno. ^c hetāyo
nāma stha, téshāṃ vaḥ purō grīhā, agnir va ishavaḥ sa-

10. sarpāhutir mahāhomo mokaç ca. ¹ ohne avagraha. ² s.
P. 4, 32. ³ als Compositum! s. V, 5, 14, 1. ⁴ "nch" AW. ⁵ so
(ā 'rch*) AW, s. P. 10, 9. ^c unbetont!

liló; ni-limpá náma || 3 || stha, téshām vo dakṣhiṇā gṛihāḥ,
pitáro va ishavaḥ ságaro; vajriṇo náma stha, téshām vaḥ
paçcād gṛihāḥ, svápno va ishavo gáhvaro; 'va-sthāvāno
náma stha, téshām va ut-tarād gṛihā, āpo va ishavaḥ sam-
udró¹; 'dhi-patayo náma stha, téshām va upári grihā,
varshām va ishavo 'vasvān'; kravyā náma stha pāṛthivās,
téshām va ihā gṛihāḥ || 4 || ānnaṃ va ishavo ni-mishó
vāta-nāmāṃ; tébhyo vo námas, té no mṛḍayata, té yām
dvishmó yāç ca no dvéshṭi tám vo jámbhe dadhāmi.

* hutā-'do vā anyé devā ahutā-'do 'nyé, tān agni-cid evó
'bháyān prīṇāti; dadhṇā madhu-miçréṇai 'tā ā-hutīr juhōti,
bhāga-dhéyenai 'vai 'nān prīṇāty; átho khālv āhur: ishṭakā
vai devā ahutā-'da iti || 5 || anu-parikrámaṃ juhōty, ápari-
-vargam evai 'nān prīṇāti. * 'māu stānam ūrjasvantam¹
dhayā 'pām prá-pyātām² agne sarirāsya mádhye | útsaṃ
jushasva mádhu-mantam ūrva samudriyau³ sádanam ā viç-
asva || 'yó vā agnīm pra-yújya ná vi-muñcāti yáthā 'çvo
yuktó 'vi-mneyamānaḥ kshúdhyan parā-bhāvaty evám asyā
'gnīḥ parā bhavati, tám parā-bhāvantaṃ yájamāno 'nu parā
bhavati, sò 'gnīm citvā lúkshāḥ || 6 || bhavati; 'māu stā-
nam ūrjasvantam dhayā 'pām ity ājyasya pūrṇāu srú-
cam juhōty, eshá vā agnér vi-mokó, vi-múcyai 'vā 'smā
ānnaṃ ápi dadhāti; tásmād āhur yāç cai 'vām véda yāç
ca ná: su-dhāyau ha vai vājī sú-hito dadhātī 'ty, agnir
vāvā¹ vājī, tám evá tát prīṇāti, sá enam prītāḥ prīṇāti
vāsīyān bhavati || 7 || pratīci dīk, tásyta te, dvishmó yāç ca, ni-
limpá nama, 'há grihā, iti, lúkshó, vāsīyān bhavati || 10 ||

* Va. 17, 87. Kā. 18, 4, 26. — samīcī | nāmā — prīḍā-
kuḥ | práçī — svaja iti sva-jah | avasthāvety āva-sthāvā —

10. ¹ prápyātām C vor iti, prápyātām C nach iti.

tīraççārājūr iti tīraççā-rājīb — etāḥ | vai — enān | çama-
yatī — eti | rīçbatī — nīlīmpā iti nī-līmpāḥ — vaḥ | da-
kshīṇā — gahvārah | avasthāvāṇa ity āva-sthāvāṇaḥ — ut-
tarād ity ūt-tarāt — grīhāḥ | varshaṃ — avāsvān | krāvyaḥ
— hutāda ity huta-adāḥ — ahutāda ity āhuta-adāḥ — atha
iti — iṣṭākāḥ — dhaya | apām | prapyātam iti pra-pyā-
tam⁷ — avimucyamāṇa ity avī-mucyamāṇaḥ — anū | pa-
reti | bhavati.

24. açvamedhaḥ (5, 5, 11-24*).

11. indrāya rājne sūkaró¹, várupāya rājne kṛishṇo,
yamāya rājna rīçya, řishabhāya rājne gavayāḥ, çārdūlāya
rājne gaurāḥ², puruṣa-rājāya markātaḥ³, kaḥipra-çyenāya
vārtikā⁴, nīlaṃgoḥ¹⁻⁶ krimiḥ, sōmasya rājnaḥ kulūṃgāḥ¹⁻⁷,
sindhoh çioçumāro¹⁻⁸, himā-vato hastī || 1 || indrāya², 'iṣṭā-
vīçatiḥ || 11 ||

K. Aç. 7, 1¹⁰. — Vs. 24, 20.

12. mayuḥ¹ prajā-patyā, ūló² hālīkshṇo²⁻⁴ vṛisha-
dauçās⁵⁻⁶ té dbātūḥ, sárasvatyai³ çāriḥ çyetā puruṣa-
-vāk, sárasvate³ çūkāḥ çyetāḥ puruṣa-vāg, āraṇyò 'jò⁶ na-

* s. Ind. Stud. 3, 375, 383.

11-24. açvamedhaçenbahūtā aikādaçināḥ (ekādaçināḥ Cod.) pe-
çavaḥ; 11. prathamā aikādaçinī. ¹ ohne avagraha. ² s. P. 4, 39.
³ gauramrigaḥ; rakta ity eka, çukla ity anya. ⁴ vāsarāḥ. ⁵ ça-
kāsadriçī. ⁶ nīlaṃ C, nīlaprabhasya sarpaçiçenhasya sarisripāpām rājne.
⁷ kulūṃgāḥ citragāḥ kaṭukasvaraḥ. ⁸ grāhāḥ. ⁹ ya rājne W.
¹⁰ der Kāthaka-Text ist für § 11-24 ganz identisch mit dem hiesigen
Texte, bis auf einige Varianten in den einzelnen Wörtern, die überdem zum Theil
auf den schlechten Zustand der Kāth.-Handschrift zu schieben sein werden.

12. daçinī. ¹ mayuḥ kimpuruṣa ity eke, araçyamayūra ity
apare. ² ūlāḥ kaḥkaḥ, ūlūka ity anya, divyakarṣa ity apare. ³ ohne
avagraha. ⁴ hālīkshṇaḥ triçahiṇsa ity eke, haritacātaka ity anya.
⁵ vṛishadañço mārjārāḥ, tatsadriça ity eke. ⁶ āraṇyo 'jaḥ çarabhaḥ.

kuḷāḥ ṣākā⁷ té paushṇā, vācé krauñcāḥ⁸ || 1 || mayuḥ,
trāyovīṣṭatīḥ || 12 ||

K. Aṣ. 7, 2. — Vs. 24, 31. 33. — haḷ'kshṇaḥ | vṛiṣṇaḥ
dāṣṇaḥ — paushṇāḥ.

13. apām náptre jashó¹, nákró² mákaraḥ kuḷikāyas³⁻⁶
té 'kūpārasya³⁻⁶, vācé paiṅga-rājó⁴, bhūgāya kushītaka³⁻⁶,
āti vāhasó dārvidā³⁻⁶ té vāyavyā, dig-bhyāc cakravāḥ-
kāḥ || 1 || apām, ékā ná viṣṭatīḥ || 13 ||

K. Aṣ. 7, 3. — akūpārasya — vāyavyāḥ.

14. bālāyā 'jagarā¹⁻³, ākhūḥ¹ sṛijayā⁶ ṣayāṇḍakas¹⁻⁴
té maitrā, mṛityāve 'sitó⁵, manyāve sva-jāḥ⁶, kumbhī-nā-
saḥ⁷ pushkara-sádó⁶ lohita-'hī⁶ té tvāshṭrāḥ, prati-ṣrūt-
kāyai vāhasāḥ¹⁰ || 1 ||¹¹ bālāyā, 'śhūḍaṣa || 14 ||¹²

K. Aṣ. 7, 4. — majitrāḥ — ṣajtaḥ — kumbhīnasas iti
kumbhī-nasāḥ.

12. ⁷ ṣākā makshikety eke, dirghakarpō mṛigaviṣeṣha ity apare.
⁸ krauñco dārupasvanāḥ pakshiviṣeṣaḥ.

13-24. dvayor anuvākayor (11. 12) ekādaśiṇi daśiṇi ceti dvan samghāv
uktan, evam uttaratrāpi yathāyogam draśhavyam. ¹ so (ja⁶) ACDWF,
jashavattuṣṭō makaraḥ. ² nákrō dirghatuṣṭō grāḥaḥ, dirghapuṣṭō ma-
tyaviṣeṣha ity eke; makaraḥ paryastatuṣṭaḥ, kuḷikayo bahupān matya-
viṣeṣaḥ, akūpārasya samudrasya. ³ ohne avagraha. ⁴ paiṅga-
rājaḥ raktākṣho bharadvājaḥ, samudrataraṅge cārī mahāpakshity anye, ca-
kora ity anye. ⁵ kushītakaḥ samudrakākaḥ. ⁶ Ati kutragi, cāsha
ity anye; vāhasaḥ priṣṭhe kshullaṣaṅkhavāhi jāntuḥ, dārvidā jalapakshī,
drumakukṇṭha ity eke. ⁷ apām náptre W.

14. ¹ ohne avagraha. ² mahoragaḥ. ³ sṛijayā ulamakhikā,
ṣuklasarpa ity eke, nilamahisha ity apare. ⁴ ṣayāṇḍakaḥ krikalāśaḥ.
⁵ asitaḥ kṛiṣṇasarpaḥ. ⁶ als Compositum, s. V, 5, 11, 2! evajāḥ
sarpaviṣeṣaḥ, vilādishu yaḥ svayam eva jāyate; aber Vsvaj! ⁷ kum-
bhīnasasḥ svāpūṣṭaḥ sarpaviṣeṣaḥ. ⁸ pushkarasādaḥ pushkarasar-
paḥ, bhramara ity eke. ⁹ ṣvetalohitasarpaḥ. ¹⁰ so ACDW, vāhasaḥ
Pet. W., kalpaprāmāṇyasarpaḥ. ¹¹ 14 A! s. dia folg. Note. ¹² so D;
bālāyā 'śhūḍaṣa || 14 || fehlt in A (s. Note ¹¹). C. W und steht die betreffende
Angabe in W, da es sich hierbei um fünf (kapṭikā, resp.) anuvāka von glei-
cher Wortzahl handelt, erst am Schlusse des letzten derselben, des anuv. 18;
ebenso auch in AC, jedoch so, daß anuv. 15-18 daselbst als 14, 2-5 ar-
schainen! Es werden nämlich die elf anuvāka 14-24 — so DFW, das

15. puruṣa-mṛigāc¹ candrāmase², godhā³⁻⁴ kālāk⁴
dārv-āghātās⁵ té vānaspātinām⁶, epy⁶ āhne⁷ kṛiṣṇo⁸
rātriyaī, pikāh⁹ kṣvīṇkā¹⁰ nṛfla-ṛiṣṇī¹¹ té 'ryannē, dhā-
tūḥ katkaṭāh¹² || 1 ||¹³

K. Ač. 7, 5. — dārvāghāṭa iti dāru-āghāṭaḥ — epi —
te | aṛyannē.

16. saurī balākā, 'ṛcyo mayūrah cyeṇās té gandhar-
vānām, vāṣṇām kapīñjalo¹⁻², rudrāṇām tittirī³, rohit⁴
kuṇḍṛiṇācī¹⁻⁵ golāttikā¹⁻⁶ tā apsarāsām, āraṇyāya sṛi-
marāḥ⁷ || 1 ||⁸

K. Ač. 7, 6. — balākā | ṛcyāḥ — tittirīḥ — te.

17. pṛiṣṭatō¹ vaiṣva-devāḥ, pitvō² nyāñkuḥ³⁻⁴ kās-
čas⁵ té 'nu-matyā, anya-vāpō⁶ 'rdha-māsānām, māsām

Kāth. und die Ātrayi-Anukramapi (s. Ind. Stud. 3, 383) — in AC nur als deren sachā (14-19) gezählt, 14-18 eben als 14, 1-5 und 20, 21 als 16, 1, 2; dabei werden dann die kaṇḍikā innerhalb der anuvāka 14 u. 16, gegen den sonstigen Usua hierbei, nicht zu 50, sondern nur zu 18 Wörtern gerechnet! Es liegt hier somit eine unmittelbare Differenz in der Eintheilung des Textes vor. In der Ausführung der anuvāka-pratīka am Schluss des prapāthaka werden übrigens auch in AC deren nicht 19, sondern wie in den andern Texten ebenfalls 24 gezählt, s. Anm. ⁸ zu V, 5, 24, so daß somit AC in ihrer Differenz nicht einmal consequent sind (s. überdem noch Anm. ¹¹).

15. ¹ puruṣamṛigo naramkṛo mṛigaviṣeṣaḥ. ² ohne avagraha. ³ godhā māsālikā, mahāgodhety eke. ⁴ kālākā saraḥ. ⁵ s. P. 7, 13; dārvāghāṭaḥ drumaḥkṛitakāḥ. ⁶ sṛi mṛig. ⁷ s. P. 4, 39. ⁸ kṛiṣṇaḥ kṛiṣṇamṛigaḥ. ⁹ pikāḥ kokilāḥ. ¹⁰ kṣvīṇkā raktamukhī vānari. ¹¹ die Erklärung fehlt im seh. ¹² katkaṭaḥ vilavāḥ karkaṭaḥ. ¹³ so (|| 1 ||) DW, || 2 || AC.

16. ¹ ohne avagraha. ² kapīñjalaḥ adho-nipāti (!). ³ s. P. 8, 17; tittirīḥ paruṣasavarāḥ. ⁴ rohit pīcyastri. ⁵ kuṇḍṛiṇācī grihagodhikā. ⁶ golāttikā amjaritakā, pitaṇḍiketi kecit. ⁷ sṛi-marāḥ camaraḥ. ⁸ so (|| 1 ||) DW, || 3 || AC.

17. ¹ pṛiṣṭataḥ cveṭabindaṇḍhalāṅgo mṛigaḥ. ² pitvo vyāghraḥ. ³ ohne avagraha. ⁴ nyāñkuḥ hariṇaḥ, ṛkṣa ity eke. ⁵ kaśo 'nyavāpāḥ kaṣyapāḥ kvayīḥ kuṣaravo mṛigaviṣeṣaḥ.

kaçyápaḥ⁵, kváyih⁶ kuṭáruḥ⁷ dātyauhá¹⁻⁴ té sinivályai³,
bṛihaspátaye³ çitpuṭāḥ²⁻⁷ || 1 ||⁸

K. Aç. 7, 7. — te | anúmatyā ity anú-matyai.

18. čakā¹ bhaumī, pāṅktrāḥ² káço³ mānthilāvas³ té
pitṛiṇām, řitūnām jāhakā⁴, saṃ-vatsarāya lópā⁵, kapóta⁶
úlōkaḥ çaçās té nair-řitāḥ, kṛikavākuḥ⁶⁻⁷ sāvitṛāḥ || 1 ||⁸
hálāya, puruṣaṃpīgāḥ, saurī, pṛiṣṭatāḥ, čakā, 'śhṭādaça-'śhṭādaça || 18 ||⁹

K. Aç. 7, 8. — mānthilavāḥ — nair-řitā iti naiḥ-řitāḥ.

19. rūrū raudrāḥ, kṛikalāsāḥ¹⁻² čakūniḥ³ píppakā⁴
té çaravýāyai⁵, hariṇó mārutó, bráhmaṇe çārgās⁶, tarā-
kshuḥ⁷ kṛiṣṇāḥ çvā catur-akshó⁸ gardabhās tá itara-
-janānām, aguāye dhūṅkshā⁹ || 1 || rūrur, viçvatṣ || 19 ||¹⁰

K. Aç. 7, 9. — rurūḥ — te.

20. alajā¹ āntarikshā², udró madgúḥ plavās té 'pām,
ádityai hausa-sācir³, indrānyai kīrcā⁴, gṛidhraḥ çiti-kakshī⁴
vārdhrāṇasās³⁻⁵ té divyā, dyāvā-pṛithivýā çvā-vit⁶ || 1 ||
alájo, 'śhṭādaça || 20 ||⁷

17. ¹ dātyauhaḥ kálakaṇṭha ity eke, puṣhkaripīvesatir ity anye.
² ? so (çitpu²) ADW, çitpā³ C, çityu⁴ F; çityuṭāḥ mārjārasadṛiço jātivi-
çeshaḥ. ³ so (|| 1 ||) DW, || 4 || AC.

18. ¹ čakā makshikā, s. Anm.² zu anuv. 12. ² ? pāmtra
ACDFW; pāmtrakaṇṭsu pakshiviçeshan. ³ mātli³ C, māmḍhi⁴ A
sec. m.; māmthilavaḥ jalakukkuṭaḥ. ⁴ jāhakā vilavāsi kroṣṭā.
⁵ lópā çmaçūnaçakuniḥ. ⁶ ohne avagraha. ⁷ kṛikavākur āraṇyaḥ
(? "kus ara⁹ Cod.) kukkuṭaḥ. ⁸ so DW; || 5 || AC. ⁹ so (|| 18 ||)
DW, || 14 || AC.

19. ¹ ohne avagraha. ² kṛikalāsāḥ kāmārūpi. ³ čakuniḥ
kākāḥ. ⁴ so ("pp³) ACDW, "py⁴ F; pípyakā pakshiviçeshan.
⁵ çaravyā bhāṣadhāriṇi devatā. ⁶ çārmas W pr. m.; çārgaḥ āraṇya-
çṭakāḥ. ⁷ tarāksur vyāghraviçesho gardabhākkāraḥ. ⁸ kṛiṣṇa.
varṇaḥ caturakshāḥ çvā, akshor upari vindudvayavān. ⁹ dhūṃp.
kshāḥ çṭakāḥ. ¹⁰ so (|| 19 ||) DW, || 15 || AC.

20. ¹ alajo bhāsaḥ. ² ohne avagraha. ³ Erklärung fehlt.
⁴ çitikakshī pāmṇarodaro gṛidhraḥ. ⁵ so ("rdhrā³) A. W. C sec. m.;
rdhra D. C. prims manu; vārdhrāṇasāḥ (vāghri Cod.) khaḍgampigaḥ.
⁶ s. P. 3, 2; çvāvit ("viṭa Cod.) çaloli sūciromaḥ. ⁷ so W; || 1 || AC.

K. Aç. 7, 10. — te | apām — vârdhrâṇasaḥ — divyāḥ — çvâvid iti çva-vit.

21. su-parṇāḥ pārjanyaó, hauso vṛiko¹ vṛishadaç-
çás^{2.3} tá aindrā, apām udrò⁴, 'ryampé lopâçāḥ^{5.6}, siehó
nakuló vyāghrás⁷ té mahe-'ndrāya, kāmāya párasvān^{8.9}
|| 1 || suparṇò, 'abhiśāçā || 21 ||⁷

K. Aç. 7, 11. — Vs. 24, 24. — te — aṛyamne.

22. āgneyāḥ kṛishṇā-grīvaḥ, sârasvatī¹ meshī, babhrūḥ
saumyāḥ, paushṇāḥ çyāmāḥ, çiti-prishthó bârhaspatyāḥ¹,
çilpo² vaiçva-devā, aindrò 'ruṇó, mârutāḥ kalmāsha³, aindrā-
'gnāḥ sae-bitò⁴, 'dhó-rāmāḥ⁵ sâvitro, vâruṇāḥ pétvaḥ⁶ || 1 ||
āgneyó, dvâriççatīḥ || 22 ||⁷

K. Aç. 8, 1. — aṛunaḥ — adhorāma ity adho-rāmāḥ.

23. āçvas tûparó¹ go-mṛigás² té prājā-patyā, āgne-
yaú kṛishṇā-grīvaḥ, tvāshṭraú lomaça-sakthaú, çiti-prishṭhaú
bârhaspatyaú³, dhât্রে prisho-'darāḥ⁴, sauryó balákshaḥ⁵ pé-
tvaḥ || 1 || āçvaḥ, shóçā || 23 ||⁶

K. Aç. 8, 2. — Vs. 24, 1. — prishodara iti prisha-udaraḥ.

24. agnáyé 'níka-vate róhitā-'ñjir¹ anaçvān², adhó-
-rāmaḥ sâvitraú, paushṇaú rajatā-nābhi³, vaiçva-devaú pi-

21. ¹ vṛiko 'rapyaçvā. ² ohne avagraha. ³ vṛishadaçço
mâjâlasedriçāḥ, s. Anm. ⁴ bei anuv. 12. ⁵ ndro jalaviññāḥ. ⁶ lo.
pâçāḥ kroshṭā. ⁷ parsvān mahishāḥ. ⁸ so DW, || 2 || alajāḥ
suparṇò 'abhiśāçā-'abhiśāçā || 16 || AC.

22-24. (uktāḥ sarva ārsyāḥ, atha) grāmyās trayāḥ samghāḥ. ¹ ohne
avagraha. ² çilpo bahurūpaḥ. ³ kalmāshaḥ kṛishṇabindulāñchitāḥ.
⁴ samghitāḥ kṛishṇāḥ kṛishṇaçavalāḥ. ⁵ adhorāmāḥ çvetakṛishṇo-
darāḥ. ⁶ pṛtvo galitaretasko meshāḥ. ⁷ so DW, || 17 || AC.

23. ¹ tûparaḥ çriṣṭhāḥ. ² gomṛigāḥ gomṛigām nṛpanāḥ.
³ ohne avagraha. ⁴ s. Pāp. 6, 3, 109; prishodaraḥ çvetabindumad-
udaraḥ. ⁵ balakshaḥ çvetāḥ. ⁶ so DW; 18 AC.

24. ¹ rohitañjir lobhitaliṅgaḥ. ² ohne avagraha. ³ s. P.
4, 12; rajatanābhī çuklanābhī.

çāṃgau¹⁻⁴ tūparaú, mārutāḥ kalmāsha, āgneyāḥ kṛishṇò
 'jāḥ, sārasyavatt² meshī, vāruṇāḥ kṛishṇā éka-çitipāt pétvaḥ³

|| 1 || agnáyé 'nikavate, dvāvicçatīḥ || 24 || *

K. Aç. 8, 3. — anīkavataḥ ity anīka-vate | rohitāñjir iti
 rohita-añjīḥ — ajaḥ.

yád ékena, prajāpatir¹, yájushā, "po, viçváakarmā, 'gna ā yāhi, su-
 vargāya vájro, gāyatrépā, 'gna údadhā, samīcī, 'ndrāya, mayúr,
 apām, bálāya, puruṣamṛigāḥ, saurī, pṛishatāḥ, çákā, rúrur, alajāḥ, su-
 parpā, āgneyó, 'çvo, 'gnáyé 'nikavate, çaturvicçatīḥ || 24 ||

yád ékena (1.1), ná pápīyān (2,4), etád vá agnóḥ çíro (1.4), dhánus
 tád (7,3), devás tvé 'ndrajyeshthā (3,5), apām náptre (13,1), 'çvas
 tūparó, dvābāshṭīḥ || 62 || *

iti taittiriyasamhitāyām pañcamakāṇḍe
 pañcamah prapāṭhakaḥ ||

19. agnividhiḥ (Fortsetzung des uttaram kāṇḍam, 5, 6, 1-10 *).

1. * hiraṇya-varṇāḥ çúcayaḥ pāvakā yāsu jātāḥ kaç-
 yāpo yāsv indrah | agnīm gārbhaṃ dadhire ví-rūpās tā na
 āpaḥ çāw syonā bhavantu || ^b yāsāw rājā vāruṇo yāti mādhye
 satyā-'nṛité¹ ava-pāçyañ jánānām² | madhu-ççūtāḥ çúcayo
 yāḥ pāvakās tā na āpaḥ çāw syonā bhavantu || ^c yāsām devā
 divi kṛiṇvānti bhakshām yā antárikṣhe³ bahu-dhā bhāvanti |
 yāḥ pṛithivīm páyaso 'ndanti || 1 || çukrās tā na āpaḥ çāw
 syonā bhavantu || ^d çivéna mā cākshushā paçyatā "paḥ çí-
 váyā tanúvó 'pa sprīçata tvácam me | sárva⁴ agnī⁵or⁶ apsu-

24. ¹ piçamgau gorocanavarṇau. ² petvo galitamushko meshah.
 s. Ann. ³ bei anuv. 22. ⁴ so DW; 19 AC. ⁵ *tiḥ pṛegā 'nu W.
 * || 62 || yád ékena ékaçitipāt petvaḥ W (sic!). Zu der Aufführung der 24
 anuvāka-pratīka, resp. der Zahl von 62 kaṇḍikā auch in AC s. die Note ¹³
 zu V, 5, 14.

* s. Ind. Stud. 3, 381. 389.

6, 1. kumbheshtakāmastraçārthā mantrāḥ (hiraṇyavarṇīyam P.
 9, 20. 11, 8). ¹ s. P. 4, 11. ² *nj³ AW. ³ ohne avagraha.

⁴ so (vāw, *ior) AW, s. P. 9, 20.

-śhádo huve vo máyi várco bálam ójo ní dhatta || * yád
 adáh sam-prayatír áhāv anadata¹ baté | tásmād ā nadyo
 nāma stha tā vo nāmāni sindhavaḥ || 'yát pré-'shitā varu-
 pena tāḥ çibhāv sam-āvalgata || 2 || tát āpnod índro vo
 yatís tásmād āpo ānu² sthana || * apa-kāmā syāndamānā
 āvivarata vo hikam³ | índro vaḥ çákti-bhir devís tásmād
 vār nāma⁴ vo hitám || ⁵éko devó ápy⁶ atishthat syānda-
 mānā yathā-vaçám | úd ānishur⁷ mahír iti tásmād uda-
 kām ucyate || ⁸āpo bhadrá ghṛitám id āpa āsur agnī-shó-
 man bibhraty āpa it tāḥ | tivró rāso madhu-pricām || 3 ||
 araṇ-gamā ā mā prā-'ñena sahā varcasā gan || ⁹ād it paç-
 yāmy utā vā çriṇomy ā mā ghósbo gachati vān na āsām |
 mánye bhejánō amṛitasya¹⁰ tárhi hiraṇya-varṇā átripaṇ yad
 vaḥ || ¹¹āpo hí shthā¹² mayo-bhúvas tā na ūrjé dadbhā-
 tana | mahé rāpāya cākshase || ¹³yó vaḥ çivá-tapo rāsas
 tāsya bhājayate 'bā naḥ | uçatír iva mātārah || ¹⁴tásmā
 āraṇ gamāma vo yāsya ksháyāya jinvatha | āpo janáyathā¹⁵
 ca naḥ || * divi çrayasvā, 'ntárikshe¹⁶ yatasva, prithivyā sám
 bhava, brahma-varcasām asi, brahma-varcasāya tvā || 4 ||
 undānti, sam āvalgata, madhupricām, mātáro, dvāvicçatiç ca || 1 ||

5, 6, 2, 1-6. — pāvākāḥ — gāḥ — tāḥ — syonāḥ —
 satyānṛite iti satya-anṛite — tāḥ — syonāḥ — devāḥ —
 tāḥ — syonāḥ — āpāḥ — tanuvā | upeti — sarvān | agnīm |
 āpsushadā ity āpsu-sadāḥ — samprayatír iti sam-prayatír |
 ahaú | anadata — eti | nadyāḥ — preshitā iti pra-īshitāḥ
 — anv iti | sthāṇa¹¹ — vaḥ | hikām — syāndamānāḥ — āni-
 shur — bhadráḥ — agnīshomāv ity agnī-somaú | bibhrati
 — vāk | naḥ — stha — tāḥ — bhājayata | iha — tasmai
 — janayātha.

1. ¹ so (*ā) AW, s. P. 3, 12. 8. 10.

11, 8. 5. ⁷ so (p^h) AW, s. P. 7, 2. 8, 8.

⁹ so schon IV, 1, 5, 1.

¹⁰ so (shthā) AW, s. P. 3, 8. 6, 2.

¹¹ nach

P. 6, 4 erwartet man im Text: ānu shthana.

⁶ so (*o a^h) AW, s. P.

⁸ s. P. 3, 15 schol.

2. apāṃ grāhān grihṇāty; etād vāvā¹ rājasūyam
yād etē grāhāḥ savō 'gnīr, varuṇa-savō rāja-sūyam agni-
-savāç² cītyas, tābhyām evā sūyatē, 'tho ubhāv evā lokāv
abhi jayati yāç ca rāja-sūyēne 'jānāsya yāç cā 'gni-cīta.
āpo bhavanty, āpo vā agnēr bhrātrivya; yad apō 'gnēr
adhāstād³ upa-dādhāti bhrātrivya-'bbihhūtyai, bhāvaty āt-
mānā pārā 'sya bhrātrivyo bhavaty. amṛitam || 1 || vā
āpas, tasmād ad-bhīr āva-tāntam abhi shiñcanti⁴; nā 'rtim⁵
ā 'rchati⁶ sūrvam āyur eti yāsyaī 'tā upa-dhīyānte yā
u cai 'nā evāṃ vēdā. 'nnaṃ vā āpaḥ, paçāva āpō, 'nnaṃ
paçāvo, 'nnā-'dāḥ paçu-mān bhavati yāsyaī 'tā upa-dhī-
yānte yā u cai 'nā evāṃ vēdā. dvādaça⁷ bhavanti, dvā-
daça māsāḥ sap-vatsarāḥ, sap-vatsarēṇai 'vā 'smāi || 2 ||
ānnaṃ āva runddhe⁸; pātrāṇi bhavanti, pātre vā ānnaṃ
adyate, sá-yony evā 'nnaṃ āva runddha, ā dvādaçāt⁹ pū-
rushād ānnaṃ atty¹⁰ ātho pātrān nā chidyate yāsyaī 'tā
upa-dhīyānte yā u cai 'nā evāṃ vēdā. kumbhāç ca kum-
bhāç ca mithunāni bhavanti, mithunāsya prā-jātyai, prā
pra-jāyā paçū-bhīr mithunāir jāyate yāsyaī 'tā upa-dhīyānte
yā u || 3 || cai 'nā evāṃ vēdā. çūg vā agnīḥ, sō 'dhvar-
yūṃ yājamānam pra-jāḥ çuçā 'rpayati; yād apā upa-dā-
dhāti çūcam evā 'sya çamayati, nā 'rtim¹¹ ā 'rchaty¹²
adhvaryúr nā yājamānaḥ çamyanti pra-jā yātrai 'tā upa-
dhīyānte. 'pāṃ vā etāni hṛidayāni yād etā āpo; yād
etā apā upa-dādhāti divyābhir evai 'nāḥ sāv srijati
vārshukaḥ parjānyaḥ || 4 || bhavati. yō vā etāsām ā-yā-
tanam kliptim vēdā 'yātana-vān bhavati kálpate 'smā;
anu-sītām¹³ úpa dadhāty, etād vā āsām ā-yātanam eshā

2. tadishṭakopadhānam (kumbhesṭakāç caraç ca). ¹ ohne ava-
graha. ² s. P. 6, 10. ³ so (sh*) AW, s. P. 6, 4. ⁴ so (ārch*)
AW, s. P. 10, 9. ⁵ unbetont. ⁶ āmdh⁶ ACDW. ⁷ s. P. 6, 12.

klīptir, yá evāṃ védā "yātana-vān bhavati kālpatē
'smai. dvap-dvām anyā ūpa dadhāti¹ cātasro mādbye
dhṛityā. ānnaṃ vā īśhakā, etāt khālu vai sâ-'kshād
ānnaṃ yād eshā carūr; yād etām carūm upa-dādhati sâ-
-'kshāt || 5 || evā 'smā ānnaṃ āva runddhe²; madhyatā¹
ūpa dadhāti, madhyatā evā 'smā ānnaṃ dadhāti, tasmān
madhyatō 'nnaṃ adyate; bārhaspatyō¹ bhavati, brāhma vai
devānām bṛihaspātir¹, brāhmaṇai 'vā 'smā ānnaṃ āva
runddhe²; brahma-varcasām asi brahma-varcasāya
tvē 'ty āha, tejasvī¹ brahma-varcasī¹ bhavati yāsyai 'shā
upa-dhiyāte yā u cai 'nam evāṃ védā || 6 || asmitam, asmai,
jāyate yāsyai 'tā upadhiyānte yā u, parjanya, upadādhati sākshāt, sapta-
catvāriṣṭas ca || 2 ||

5, 6, 1, 1-4. — vāva — sūyate | atho iti — jñānasyā —
bhrātṛivyaḥ — sijncati — ārtim | eti | ṛichati — sayoniti
sa-yonj — runddhe | eti — atho iti | pātrāt — çucā | ar-
payati — ṛichati — prajā iti pra-jāḥ — asmai | anuṣitam
ity ānu-sitam — anyāḥ | upeti | dadhāti — dhṛityai.

3. bhūte-'śhakā ūpa dadhāty; ātrā-'tra vai mṛi-
tyūr jāyate, yātra-yatrai 'vā mṛityūr jāyate tāta evai 'nam
āva yajate, tasmād agni-cit sārvaṃ āyur eti sārve hy
asya mṛityāvō 've-'śhās, tasmād agni-cin nā 'bhī-caritavai
pratyāg¹ enam abhi-cārā stṛiṇute. sūyāte vā eshā yō
'gnīṃ cinuté, deva-suvām etāni havīṣhi bhavanty, etā-
vanto¹ vai devānāṃ savās, tā evā || 1 || asmai savān prá
yachanti, tā enāṃ suvante, savō 'gnīr varuṇa-savō rāja-
-sūyam brahma-savāç cītyo. devāsya tvā savitūḥ
pra-savā ity āha, savitṛi-prasūta evai 'nam brāhmaṇā de-
vātābhir¹ abhi shiñcaty². ānnasyā-'nnasyā 'bhī shiñcaty²,

3. bhūteshākābhishekādi (mantsūḥ çākhāntaragatāḥ).
avagraha. ² so (ek) AW, s. P. 6, 4.

¹ ohne

ānasyā-'nnasyā 'va-ruddhyai³. purástāt¹ pratyāñcam¹ abhī shiñcati², purástāt dhī pratinānam¹ ānnam adyāte; ċīrshatō¹ 'bhī shiñcati², ċīrshatō¹ hy ānnam adyāta; ā mukhād anv-āvasrāvayati⁴ || 2 || mukhatā¹ evā 'smā annā-'dyam dadbāty. agnēs tvā⁵ sām-rājyenā 'bhī shiñcāmī² 'ty āhai, 'sbā'vā agnēh savās, tēnai 'vai 'nam abhī shiñcati². bṛihaspātes¹ tvā⁵ sām-rājyenā 'bhī shiñcāmī² 'ty āha, brāhma vai devānām bṛihaspātī¹, brāhmaṇai 'vai 'nam abhī shiñcati². 'ndrasya tvā sām-rājyenā 'bhī shiñcāmī² 'ty āhe, 'ndriyam evā 'sminn upāriśtād¹ dadbāty. etāt || 3 || vai rāja-sūyasya rūpām, yā evām vidvān agnīm cinutā ubhāv evā lokāv abhī jayati yāc ca rāja-sūyene 'jānāsya yāc cā 'gni-cita. indrasya sushuvānāsya daça-dhé 'ndriyam vīryam parā 'patat, tād devāh sautrāmanyā¹ sām-abharant; sūyāte vā eshā yō 'gnīm cinutē, 'gnīm citvā sautrāmanyā yajeto 'ndriyam evā vīryam sam-bhṛityā 'tmān dhatte || 4 || tā evā, 'nv-āvasrāvayati, etād, ashīcatvāriṣṭaṣ ca || 3 ||

⁴Kā. 19, 1, 2. — avēstā ity avā-īshṭāh — abhicāra ity abhi-cārah — te | eva — te | enam | suvantē — prasava iti pra-save — sijncati — adyate | eti — anvāsrāvayatīty anv-āsrāvayati — sijncāmi — cinute | ubhau — jjanasyā — daçadhēti daça-dhā.

4. sa-jūr ābdō¹ 'yāva-bbīh, sa-jūr ushā āruñi-bbīh, sa-jūh sūrya étaçena, sa-jóshāv açvínā dáuso-bbīh, sa-jūr agnīr vaiçvānarā¹ idābbir, gbṛitēna svābā¹. sam-vatsarō vā ābdō¹, māsā āyāvā, ushā āruñi, sūrya étaça, imē² açvínā, sam-vatsarō 'gnīr vaiçvānarāh¹, paçāva idā,

3. ³ rudhy° ACDW. ⁴ als Compositum. ⁵ so (*s t°) AW.

4. kabeta(m) mātum homah. ¹ ohne avagraha. ² s. P. 4, 26 (11, 8 schol. pag. 264).

paçavo ghrítaw; sam-vatsarām paçávó 'nu prá jâyante, sam-vatsarēnai 'vā 'smāi paçūn prá janayati. darbha-
-stambé juhōti; yāt || 1 || vā asyā amṛitam yād vīryam
tād darbhās, tāsmin juhōti¹, prai 'vā jâyate² 'nnā-'dō
bhavati yāsyai 'vām juhvaty. etā vai devātā¹ agnēḥ pu-
rāstād-bhāgās, tā evā prīṇāty, átho cākshur evā 'gnēḥ pu-
rāstāt prāti dadhāty, ānandho bhavati yā evām védā.
"po vā idām āgre salilām āsīt, sá prajā-patīḥ push-
kara-parṇé vāto bhūtō 'lelāyat, sūḥ || 2 || prāti-
-śhṭhām nā 'vindata, sá etād apām kulāyam apaçyat, tās-
smimn agnim acinuta, tād iyām abhavat, tāto vai sá prāty
atishṭhad; yām purāstād¹ upā-'dadhāt tāt chíro 'bhavat
sā prāci¹ dig, yām dakṣiṇatā¹ upā-'dadhāt sá dakṣiṇaḥ
pakṣhō 'bhavat sá dakṣiṇā dig, yām paçcād upā-'dadhāt
tāt pūcīam abhavat sá prāci¹ dig, yām ut-taratā upā-
-'dadhāt || 3 || sá út-taraḥ pakṣhō 'bhavat só 'dīci¹ dig,
yām upāriṣṭād¹ upā-'dadhāt tāt prīṣṭhām abhavat só
'rdhvā dig. iyām vā agniḥ pāñce-'śhṭakas, tāsmād yād
asyām khānānty abhi 'śhṭakām tṛindānty abhi çárka-
rāw, sárva vā iyām váyo-bhīyo náktam dīçé dipyate, tās-
smād imāṇ vāyāsi náktam nā 'dhy āsate; yā evām vidvān
agnim cinuté prāty evā || 4 || tishṭhāty⁴ abhi dīço jay-
aty. āgneyō vai brāhmaṇās, tāsmād brāhmaṇāya sár-
vāsu dikshv árdhukaw, svām evā tād dīçam ānv ety.
apām vā agniḥ kulāyam¹, tāsmād āpo 'gnīw hārūkāḥ, svām
evā tād yōnim prá viçanti || 5 || yād, lelāyat sá, uttaratā upā-
dadhāt, evā, dvātriṇças ca || 4 ||

¹ 2 K. 22, 5. 6. Vs. 12, 74. Ç. 7, 2, 3, 8. Kā. 17, 3, 2. —

² 3 K. 22, 9. — abdāḥ | ayāvabhīr ity ayāva-bhīḥ — ime iti

1. ¹ 0nj° AW.

⁴ unbetont.

— anú | preti | jāyante — vai | aśyāḥ — eṭāḥ | vai — atho
iti — gleḥyat — ciraḥ | abhavat — pakshaḥ | abhavat —
sā | udīci — sā | ūrdhvā — tṛṇdanti — ardhukam.

5. saṃ-vatsarām ūkhyam bhṛtvā dvitīye saṃ-vatsarā
āgneyām aṣṭā-kapālam nīr vaped¹ aindrām ekādaça-ka-
pālam vaiçva-devām dvādaça-kapālam bārhaspatyām²
carūm vaiṣṇavām tri-kapālam; tṛtīye saṃ-vatsarē 'bhi-
-jītā yajeta. yād aṣṭā-kapālo bhāvaty aṣṭā-'ksharā
gāyatrī āgneyāṃ gāyatrām prātaḥ-savanām, prātaḥ-sa-
vanām evā téna dādhāra¹ gāyatrīm chāndo. yād ekā-
daça-kapālo bhāvaty ekādaça-'ksharā trisṭūg² aindrām
traisṭubham³ mādhyamdinaḥ³ sávanam, mādhyamdinam²
evā sávanam téna dādhāra¹ trisṭūbham² || 1 || chāndo.

yād dvādaça-kapālo bhāvati dvādaça-'ksharā jāgati
vaiçva-devām jāgataṃ tṛtīya-savanām, tṛtīya-savanām evā
téna dādhāra¹ jāgatiṃ chāndo. yād bārhaspatyāç³ carūr
bhāvati brāhma vai devānām brīhaspātīr², brāhmai 'vá
téna dādhāra. yād vaiṣṇavās tri-kapālo bhāvati yajno
vai viṣṇur, yajnām evā téna dādhāra. yāt tṛtīye saṃ-
-vatsarē 'bhi-jītā yājate 'bhī-jityai. yāt saṃ-vatsarām
ūkhyam bibhārti 'mām evā || 2 || téna lokāḥ sprīoti,
yād dvitīye saṃ-vatsarē 'goīm cinutē 'ntāriksham³ evā
téna sprīoti, yāt tṛtīye saṃ-vatsarē yājate 'mām evā
téna lokāḥ sprīoty. etām vai Pāra Ātṇārāḥ Ka-
kshī-vāḥ³ Auçijó Vītā-havyaḥ Črāyasās Trā-
sadasyuh³ Pauru-kutsyāḥ prajā-kāmā acinvata, tato
vai té sahasraḥ-sahasram putrān avindanta; prāthate pra-
-jāyā paçū-bhis tām mātṛām āpnoti yām té 'gachan yā

5. kānicid dhavīūshi (abhijīto 'ḡgam yac cayane).

¹ unbetont.

² ohne avagraha. ³ so ('vāḥ) AW, s. P. 9, 21.

evāṃ vidvān agnīm cinutē || 3 || dādāra trishṭubham, imām evaś,
'vām, catvāri ca || 5 ||

K. 22, 3. — °Pañc. 25, 16, 3. — samvatsara iti sam-vat-
sare — aṣṭākṣarety aṣṭā-ākṣarā — dādāra — trishṭuk
— ātṇārah | kakṣhivān iti kakṣhī-vān — agāchan.

6. °prajā-patir agnīm acinuta, sā kṣhurā-pavir bhūtvā
'tiṣṭhat, tāp devā bibhyato nō 'pā 'yan, té chāndo-bhir
ātmānam chādayitvō 'pā 'yan, tās chāndasām chandas-
-tvām; brāhma vai chāndāsi, brāhmaṇa etād rūpām yāt
kṛishṇā-'jinām, kārshṇī¹ upāuāhāv² ūpa muñcate, chāndo-
-bhir evā 'tmānam chādayitvā 'gnīm ūpa caraty ātmānō
'hiesāyai. °deva-nidhir vā eshā nī dhīyate yād agniḥ || 1 ||

anyē vā vai ni-dhīm āguptam vindānti nā vā prāti
prā jānāty, ukhām ā krāmaty ātmānam evā 'dhi-pām
kurute gūptyā; ātho khālv āhur: nā 'krāmyē 'ti, nair-
-ṛitī ukhā yād ā-krāmen nīr-ṛityā ātmānam āpi dadhyāt
tāsmān nā 'krāmyā, puruṣa-ṣirśhām ūpa dadhāti
gūptyā, ātho yāthā brūyād: etān me gopāyē³ 'ti tādṛig⁴
evā tāt || 2 || °prajā-patir vā ātharvā, 'gnir evā Dadhyān⁵
Ātharvanās, tāsyē 'ṣṭākā asthāny; etāc ha vāvā⁶ tād
ṛishir abhy-ānūvacē⁷: 'ndro dadhīcō asthā-bhir⁸ iti;
yād iṣṭākābhir agnīm cinōti sā-'tmānam evā 'gnīm ci-
nute, sā-'tmā 'mūshmin lokē⁹ bhavati yā evāṃ vēda.

°ṣāriraṇi vā etād agnēr yac cītya ātmā vaiṣvānarō³, yac
citē vaiṣvānarām juhōti ṣārīram evā saṁskṛitya⁴⁻⁶ || 3 ||
abhy-ārohati³, ṣāriraṇi vā etād yājamānaḥ sāc kurute⁷
yād agnīm cinutē, yac citē vaiṣvānarām³ juhōti ṣārīraṇi

6. pūrvasthaprakaraṇagoktān eva vidhīm kānicid (sic) anūdyā praçāṁsati
(praçāṁsūḥ tattadvidhyānuvādataḥ). ¹ s. P. 4, 12. ² ohne avagraha.

³ als Compositum.

⁴ so (°o a°) AW, s. P. 11, 17.

⁵ °ni° AW.

⁶ s. P. 16, 26., schol. zu P. 5, 6.

⁷ s. P. 5, 6.

evā saṁskṛityā¹⁻⁶ "tmānā 'bhy-ārohati³, tasmāt tāsyā nā
'va dyanti jīvaṇ evā devān āpy eti. ^avaiṣvānaryā³
'rcā pūriṣham ūpa dadhāti, 'yāp vā agnir vaiṣvānarās,
tāsyai 'shā citir yāt pūriṣham, agnīm evā vaiṣvānarāp³
cinuta, eśhā vā agnēḥ priyā tanūr yād vaiṣvānarāḥ, priyān
evā 'sya tanūvam āva runddhe² || 4 || agnī, tāt, saṁskṛityā,
'gnér, dāṇa ca || 6 ||

^a5, 4, 4, 4. — ^b5, 2, 2, 2. — ^c5, 5, 2, 2. — ^d5, 4, 7, 6. —
^e5, 2, 2, 7. — devāḥ — kārṣṇī iti — abhīśāyāi — vīndanti
— pratī | pretī | jñātī⁹ — guptyai | atha iti — na | ākram-
yety ā-kramyā — najrītīti naiḥ-ṛītī — ākrāmed ity ā-krā-
mēt | nirṛityā iti niḥ-ṛityai — guptyai | atha iti — etat |
me | gopāya — āsthāni — abhyandvācety abhi-andvāca —
sātmanam iti sa-ātmanam — sātmeti sa-ātmanā | amushmin —
saṁskṛityā | abhyārōhātīty abhi-ārōhati — sam iti | kuryate —
saṁskṛityā | ātmanā | abhyārōhātīty abhi-ārōhati — vaiṣvā-
naryā | ṛcā — iyam | vai — cinute | eśhā | vai.

7. agnér vai dikshāyā devā vi-rājam āpnuvan; tisrō
rātrir dikshitāḥ syāt, tri-pādā vi-rāṭ, vi-rājam āpnoti; shād
rātrir dikshitāḥ syāt, shād vā ṛitāvah saṁ-vatsarāḥ, saṁ-
-vatsarō vi-rāḍ, vi-rājam āpnoti; dāṇa rātrir dikshitāḥ syād,
dāṇa-ksharā vi-rāḍ, vi-rājam āpnoti; dvādaṇa¹ rātrir di-
kshitāḥ syād, dvādaṇa¹ māśah saṁ-vatsarāḥ, saṁ-vatsarō
vi-rāḍ, vi-rājam āpnoti; trāyo-daṇa rātrir dikshitāḥ syāt,
trāyo-daṇa || 1 || māśah saṁ-vatsarāḥ, saṁ-vatsarō vi-rāḍ,
vi-rājam āpnoti; pāṇca-daṇa rātrir dikshitāḥ syāt, pāṇca-
-daṇa vā ardha-māsāsyā rātrayo, 'rdhamāsa-ṇāḥ saṁ-vatsarā
āpyate, saṁ-vatsarō vi-rāḍ, vi-rājam āpnoti; sapta-daṇa
rātrir dikshitāḥ syād, dvādaṇa¹ māśah pāṇca 'rtāvah sā

6. ^a *apdhe ACDW. ⁹ svayam vā kadācit tadyasthānavismara-
gena tam nidhīm na prajānāti.

7. dikshābhākalavikalpāḥ. ¹ ohno avagraha.

sam-vatsarāḥ, sam-vatsaró vi-rāḍ, vi-rājam āpnoti; catur-viṣṇatī rātrir dikshitāḥ syāc, catur-viṣṇatir ardha-māsāḥ sam-vatsarāḥ, sam-vatsaró vi-rāḍ, vi-rājam āpnoti; triṣṇataḥ rātrir dikshitāḥ syāt || 2 || triṣṇad-akṣharā vi-rāḍ, vi-rājam āpnoti; māsam dikshitāḥ syād, yó māsah sá sam-vatsarāḥ, sam-vatsaró vi-rāḍ, vi-rājam āpnoti; catúro māsó dikshitāḥ syāc, catúro vā etám māsó vásavo 'bibharns té prithivīm ā 'jayan² gāyatrīṇ chāndo, 'shtaṁ rudrās té 'ntáriksham¹ ā 'jayan² trisṭúbham¹ chāndo, dvādaçā¹ 'dityās té divam ā 'jayaṁ² jágatiṁ² chāndas, táto vai té vy-āvṛitam agachāṁ² chraishṭhyam⁴ devānām, tasmād dvādaça¹ māsó bhṛtvā 'gnīm cinvīta, dvādaça māsāḥ sam-vatsarāḥ, sam-vatsaró 'gniḥ cītyas, tāsya 'ho-rātrāṇi¹ 'shṭakā, āpté-'shṭakam enaṁ cinuté 'tho vy-āvṛitam evā gachati² çraishṭhyam samānānām¹ || 3 || syāt tráyoðaça, triṣṇatāḥ rātrir dikshitāḥ syād, vai té, 'shṭaviṣṇatīç ca || 7 ||

K. 21, 5. — devāḥ — ābibharuḥ — eti | ajayan — āpte-
shṭakam ity āpta-ṣhṭakam — cinute | atho ití.

8. * suvar-gāya vā eshā lokāya cīyate yád agnis, tám yán nā 'nv-āróhet suvar-gāl lokād yájamāno hīyeta; prithivīm ā 'kramisham prā-'ṇó mā mā hāsīd antáriksham¹ ā 'kramisham pra-jā mā mā hāsīd divam ā 'kramisham súvar aganmé 'ty āhai, 'shā vā agnér anv-ārohás, ténai 'vai 'nam anv-ārohati², suvar-gāsya lokāsya sám-ashtyai. ³ yát pakshá-sammitám minuyāt || 1 || kániyāsam yajna-kratúm úpe 'yát pápiyasy asyā 'tmānah pra-jā syād; védi-sammitám² minoti, jyāyāsam evā

7. * unbetont. ² 'nj^o AW. ⁴ 'nchr^o AW.

8. anvārohaḥādividhayaḥ. ¹ ohne avagraha. ² als Compositum.
³ a. P. 6, 12.

yajna-kratúm úpai 'ti, ná 'syā 'tmānaḥ pāpiyasi pra-jā bhavati. ² sāhasrām cinvīta prathamām cinvānāḥ, sāhasra-sammito vā ayām lokā, imām evā lokām abhī jayati; dvi-shāhasram⁴ cinvīta dvitīyam cinvānō, dvi-shāhasram⁴ vā antāriksham¹, antāriksham evā 'bhī jayati; tri-shāhasram⁴ cinvīta tṛtīyam cinvānāḥ || 2 || tri-shāhasro⁴ vā asau lokō, 'mūm evā lokām abhī jayati. ⁴ jānu-daghnām cinvīta prathamām cinvānō, gāyatriyai 'vé 'mām lokām abhy-ārohati²; nābhi-daghnām cinvīta dvitīyam cinvānās, tri-shṭūbhāi¹ 'vā 'ntāriksham¹ abhy-ārohati²; grīvā-daghnām cinvīta tṛtīyam cinvānō, jāgatyai 'vā 'mūm lokām abhy-ārohati¹. ⁶ nā 'gnīm citvā rāmām ūpe 'yād ayonau réto dhāsyāmī 'ti, ná dvitīyam citvā 'nyāsya striyam || 3 || ūpe 'yān, ná tṛtīyam citvā kām canō¹ 'pe 'yād; réto vā ctān ní dhatte yād agnīm cinuté, yād upe-'yād rétasā vṛyidhyetā; 'tho khālv āhur: apra-jasyām tād yān nō 'pe-'yād iti, yād retah-sicāṇ upa-dādhāti té⁵ evā yājamaṇasya réto bibhṛitas, tasmād ūpe 'yād rétasō 'skandasya. 'trīṇi vāvā¹ rétāsi pitā putrah paūtrah || 4 || yād dvē⁶ retah-sicāṇ upa-dadhyād réto 'sya ví chiudyāt, tistrā ūpa dadhāti rétasah sām-tatyā; iyām vāvā¹ prathamā retah-sig vāg vā iyām tasmāt pācyanti 'mām pācyanti vācam vādantīm, antāriksham¹ dvitīyā prā-'ṇō vā antāriksham¹ tasmān nā 'ntāriksham¹ pācyanti nā prā-'ṇām, asau tṛtīyā cākshur vā asau tasmāt pācyanty amīm pācyanti cākshur; yājushe 'mām ca || 5 || amīm cō 'pa dadhāti⁷ mānasā madhyamām, eshām lokānām kṛīptyā ātho prā-'ṇānām. ⁸ ishṭō yajnō bhṛīgu-bhir āçīr-dā vāsu-bhis tāsya ta ishṭāsya vitāsya drāvīṇc

8. ⁴ s. P. 6, 13.⁵ s. P. 4, 52.⁶ s. P. 4, 49.⁷ unbetont.

'há bhakshiyé 'ty áha, stuta-çastré* evai 'tēna duhe.

pitā mātariçvā¹ 'chidrā padā dhā áchidrā
uçijah padā 'nu takshuh sómo viçva-vin netā
neshad bñhaspātir¹ ukthā-madāni² çaṇsishad
ity áhai, 'tād vā agnér ukthām, tēnai 'vai 'nam ān çaṇs-
ati || 6 || minuyāt, tritīyam cinvāśā, strīyam, padūṣa, ca, vai,
saptā ca || 8 ||

* 5, 4, 4, 5. — * K. 22, 7. — ' 5, 5, 5, 1. — yat | na | anu-
ārohet ity ānu-ārohēt — eti | ākrāmisham — anvarōhatity
ānu-ārōhati — pāpīyasi — dvishāhasram iti dvi-sāhasram
— trishāhasram iti tri-sāhasram — gāyatriyā — abhyārōha-
tity ābhi-ārōhati — atho iti — te iti — dve iti — samātatyā
iti sam-tatyai — paçyanti | imām — paçyanti | na — paç-
yanti | amūm | paçyanti — upeti | dādhatī | manāsā —
kliptyai | atho iti — āçīrdā ity āçīḥ-dāh — te — vītasā |
draviṇā | iha — stuta-çastre iti stuta-çastre — mātariçvā |
achidrā — dhāḥ — ukthāmadānity ukthā-madāni.

9. * sūyāte vā eshō 'gnīnām yā ukhāyām bhriyāte, yād
adhāḥ sādāyēd gārbhāḥ pra-pādūkāḥ syur, átho yāthā
savāt praty-avarōhati tādṛig¹ evā tād; āsandī¹⁻² sādāy-
ati gārbhāṇām dhṛityā āpra-pādāyā, 'tho savām evai
'nam karoti. ^b gārbho vā eshā yād ukhyo yōniḥ çikīyam,
yāc chikīyād ukhām nir-ūhed yōner gārbham nīr hanyāt³;
shād-ndyāmaç çikīyam bhavati, shoḍhā-vihitō vai || 1 || pū-
rusha ātmā ca çīraç ca catvāry āṅgāny, ātmān evai 'nam
bibharti. ^c prajā-patir vā eshā yād agnīs, tāsyo 'khā co
'lūkhalam¹ ca stānau, tāv asya pra-jā úpa jīvanti, yād
ukhām co 'lūkhalam co 'pa-dādhatī tābhyām evā yāja-

8. * s. P. 4, 11. * s. P. 3, 2.

9. āsandyudyāmamukhyāni. ¹ ohne avagraha. ² so (°dī)
ACDW, Locativ? tasmād āsandim āsadayati (!) mahatyām āsandyām ukhyam
sthāpayet. ³ zu s. P. 7, 3.

māno 'múshmiñ lokè' 'gnīm dñe. ^a sam-vatsaró vā eshá yád agnís, tásya tredhā-vibitā ishtakāḥ prājā-patyā vaiśhnavīḥ || 2 || vaiçva-karmanīr; aho-rātrāṇy evā 'sya prājā-patyā, yád úkhyam bibhārti prājā-patyā evā tát úpa dhatte; yát sam-ídha ā-dādhāti vaiśhnavā vai vānaspā-tayo ¹, vaiśhnavīr evā tát úpa dhatte; yád ishtakābhir agnīm cinóti 'yām vai viçvá-karmā, vaiçva-karmanīr evā tát úpa dhatte; tásmād āhus: tri-vṛd agnīr iti. ^e tám vā etām yājamāna evā cinvita; yád asyā 'nyāç cinnyād yát tám dākṣhiṇābhir ná rādhāyed agnīm asya vṛñjita, yò 'syā 'gnīm cinuyāt tám dākṣhiṇābhī rādhayed, agnīm evā tát sprīṇoti || 3 || *shodhāvhitó vai, vaiśhnavīr, anyó, vīçvatīç ca 19 ||*

^a 5, 2, 1, 5. — ^b 5, 1, 10, 5. — ^c 5, 2, 9, 1. 8, 7. — ^d K. 19, 11. — *çśhaḥ | agnīnām — atho iti — pratyavarohatīti prati-avarohāti — āsamdi — dhṛityai — atho iti — hanyāt — prājāpatyā iti prājā-patyāḥ — vaiśhnavāḥ.*

10. prajā-patir agnīm acinuta 'rtū-bbīḥ sam-vatsarām; vasantēnai 'vā 'sya pūrvā-'rdhām acinuta¹, grīshmēṇa dākṣhiṇam pakṣhām, varshābbīḥ pūchaw, çarádó 't-taram pakṣhāw, hemantēna mādhyam; brāhmaṇā vā asya tát pūrvā-'rdhām acinuta¹, kṣatréṇa dākṣhiṇam pakṣhām, paçú-bbīḥ pūcham, viçó 't-taram pakṣhām, āçáyā² mādhyam; yá evām vidvān agnīm cinutā ritū-bhir evai 'nam cinuté, 'tho etād evā sārvaṁ āva || 1 || runddhe³, çṛiṇvānty enam agnīm cikyānām, átty ānaw, rócata. iyām vāvā³ prathamā citir óśadhayo³ vānaspátayaḥ³ pūriṣham, antárikṣham³ divi³ tīyā vāyāwsi pūriṣham, asaú tṛitīyā náksatráṇi pūri-

9. ^a "nl" AW.

10. cayanasya praçauśā.
^a "mdh" ACDW.

¹ unbetont

² ohne avagraha.

śhaṃ, yajñāḥ caturthī¹ dākṣhiṇā pūrīṣhaṃ, yājamānaḥ
 pañcamī² pra-jā pūrīṣhaṃ; yāt tri-citikaṃ cinvitā yaj-
 nām dākṣhiṇām ātmānam pra-jām antār iyāt, tasmāt pāñca-
 -citikaḥ cetavīya, etād evā sārvaṃ sprīṇoti; yāt tisarāḥ cita-
 yaḥ || 2 || tri-vṛid dhī agnīr, yād dvē³ dvi-pād yāja-
 mānaḥ prāti-śtṛbityai. pāñca citayo bhavanti, pāñktaḥ⁴
 pūruṣa, ātmānam evā sprīṇoti; pāñca citayo bhavanti,
 pañcā-bhiḥ pūrīṣhair abhī ūhati, dāḥ sām padyante, dācā-
 -'ksharo vai pūruṣo⁵, yāvān evā pūruṣas tāṃ sprīṇoty,
 ātho dācā-'ksharā vi-rāḍ, ānnaṃ vi-rāḍ, vi-rājy evā 'nnā-
 -'dye prāti tishṭhati. sam-vatsarō vai śhaśṭhī citir, ṛitā-
 vaḥ pūrīṣhaḥ; śhāt citayo bhavanti¹ śhāt pūrīṣhāni, dvā-
 daḥ² sām padyante, dvādaḥ³ māsāḥ sam-vatsarāḥ, sam-
 -vatsarā evā prāti tishṭhati || 3 || āva, citayaḥ, pūrīṣhaṃ, pāñca-
 daḥ ca || 10 ||

K. 22, 4. — ācinuṭa | ṛitubbhīr ity ṛitu-bhiḥ — ācinuṭa
 — ācayā — agnim | cinuṭe — cinuṭe | atho iti — rocāte —
 dvc iti — samvatsara iti sam-vatsare | eva.

24. aṣṭamedhaḥ (Fortsetzung, 5, 6, 11-23 *).

11. rōhito dhūmrā-rohitaḥ karkāndhu-rohitaḥ¹ tē
 prajā-patyā, babhrūr aruṇā-babhruḥ cūka-babhrus² tē rau-
 drāḥ, cyeṭaḥ³ cyeṭā-'kshāḥ⁴ cyeṭa-grivas tē pitri-devatṛyās,

10. * a. P. 4, 49. * *ñt* AC. * parushasya dācāksharatvaṃ
 chidrābhiprāyeṣa drashṭavyam, yāni cīrasi sapta chidrāṇi ye cā 'dho dvc chidre
 yā ca nābbis tāni sarvāni yāvajjivam avināśād aksharāṇi ucyante.

* a. Ind. Stud. 3, 383.

11-20. aṣṭādaḥcināmānaḥ paçavo 'ṣṭamedhikāḥ; pūrvaprapāṣṭhake jāti-
 bhedā uktāḥ, iha tu varṇabhedā ucyante. ¹ sociravarṇaḥ (sauv* ?).

² haritaçukasaṃnāvarṇaḥ.

³ cyeṭaḥ āruṭakavarṇaḥ, çuklārakta ity
 eke. ⁴ raktadrishṭiḥ.

tisráh kṛishṇā vaçā vāruṇyas, tisráh çvetā vaçāh sauryo,
maitrā-bārhaspatyā dhūmrā-lalāmās tūparāh || 1 ||⁶

K. Aç. 9, 1⁶. — Vs. 24, 2. 3. — prājāpatyā iti prājā-
-patyāh — çyetāksha iti çyeta-akshah — kṛishṇāh | vaçāh
— çvetāh — maitrābārhaspatyā iti maitrā-bārhaspatyāh.

12. priçnis¹ tiraçcfna-priçnir ūrdhvā-priçnis té mārū-
tāh, phalgūr² lohito-³ rṇī balakshī⁴ tāh sārāsvatīyah⁵, pri-
shati⁶ sthūlā-prishatī⁷ kshudrā-prishati tā vaiçva-devyas,
tisráh çyāmā vaçāh paushṇīyas, tisró rōhiṇī vaçā maitriya,
aindrā-bārhaspatyā aruṇā-lalāmās tūparāh || 1 ||⁷ rōhitah,
priçniḥ, shādviçatiḥ, shādviçatiḥ⁸ || 12 ||

K. Aç. 9, 2. — Vs. 24, 4. 2. — lohītorṇīti lohita-ūrṇī —
tāh — çyāmāh — paushṇīyāh — vaçāh | maitriyāh.

13. citi-bāhūr¹ anyātaḥ-çitibāhuḥ samantā-çitibāhus
tā aindra-vāyavāh, çiti-rāndhro² nyātaḥ-çitirandhraḥ samaus-
tā-çitirandhras té maitrā-vāruṇāh, çuddhā-vālah sarvā-
-çuddhavālo maṇī-vālas tā āçvinās, tisráh çilpā³ vaçā
vaiçva-devyas, tisráh çyēniḥ⁴ parameshṭhine⁵, somā-paush-
ṇāh çyāmā-lalāmās⁶ tūparāh || 1 ||⁷

K. Aç. 9, 3. — Vs. 24, 2. 3. — te — te — çilpāh | vaçāh.

14. un-natā riṣhabhó vāmanās tā aindrā-vāruṇāh,
çiti-kakuc chiti-prishṭhāh çiti-bhasat tā aindrā-bārhaspat-

11. ¹ so (|| 1 ||) ACW, || 11 || D; über die Wortzahl des anuv. s. die Angabe am Schluss von anuv. 12. ² auch hier ist K. mit Ta. ganz identisch, während Vs. erhebliche Differenzen zeigt.

12. ¹ priçniḥ çuklavāduçitaç citravarṇah. ² phalgūr lavaṇa-
varṇah. ³ çuklāvayavā. ⁴ ohne avagraha. ⁵ çuklavādu-
bhīç citā. ⁶ s. schol. zu P. 4, 15. ⁷ so (|| 1 ||) ACD, || 2 || W. ⁸ das
zweite shādvi⁸ fehlt in D.

13. ¹ çitiḥ çuklo bāhvekadeço yasya. ² çuklachidrah. ³ çilpā
nānāvārṇah. ⁴ çyēnyah çuklavārṇah. ⁵ ohne avagraha. ⁶ çyā-
ma-lalāmāh çyāmavarṇapūçṭrah. ⁷ so (|| 1 ||) AC, || 3 || W, || 13 || D;
über die Wortzahl dieses anuv. s. die Angabe am Schluss von anuv. 14.

yāḥ, çiti-pāc chity-óshṭhāḥ çiti-bhrūs tá aindrā-vaishṇa-
vās, tistrāḥ sidhmā¹ vaçā vaiçva-karmanṇyas, tistró dhātṛé
prisho-'darā aindrā-paushṇāḥ çyéta-lalāmās tūparāḥ || 1 ||²
çitibāhūr, unnatāḥ, páścaviṣṭatīḥ, páścaviṣṭatīḥ || 14 ||³

K. Aç. 9, 4. — Vs. 24, 7. — te — çitikakud iti çiti-
-kakut — te — çitipād iti çiti-pāt | çityoshṭha iti çiti-
-oshṭhāḥ — te — sidhmāḥ — vaçāḥ — prishodara iti prisha-
-udgarāḥ.

15. karṇās¹ tráyo yāmāḥ, saumyās tráyaḥ çvitiṃgā^{2,3}
agnāye yáviṣṭhāya tráyo nakulās⁴, tistró róhiṇis try-ávyas
tā vāsūnām, tistró 'ruṇā dityauhṇyas⁵ tā rudrāṇāḥ, somai-
-ndrā babhrú-lalāmās tūparāḥ || 1 || karṇās, tráyoviṣṭatīḥ || 15 ||

K. Aç. 9, 5. — tryavya iti tri-avyāḥ — tāḥ — aruṇāḥ
— tāḥ — somaajindrā iti soma-ajindrāḥ.

16. çuṇṭhās¹ tráyo vaishṇavā, adhīlodha-kárṇās² tráyo
viṣṇava uru-kramāya, lapsudīnas^{3,4} tráyo viṣṇava uru-
-gāyāya, páncā-'vis tistrá ádityānām, tri-vatsās tistró 'ṅgira-
sām, aindrā-vaishṇavā gaurá-lalāmās tūparāḥ || 1 || çuṇṭhā,
viṣṭatīḥ || 16 ||

K. Aç. 9, 6. — viṣṇave — aṅgirasām — ajindrāvaishṇavā
ity aindrā-vaishṇavāḥ.

17. indrāya rājne tráyaḥ çiti-prishṭhā, indrāyā 'dhi-
-rājāya tráyaḥ çiti-kakuda, indrāya sva-rājne tráyaḥ çiti-
-bhasadas, tistrás turyauhṇyāḥ¹ sādhyānām, tistrāḥ pashṭhauhyo²

14. ¹ sidhmāḥ sidhmalāṅgāḥ páde çitāḥ (!) çvaltyāñkitaçebāḥ. ² so
(|| 1 ||) ACD, || 4 || W. ³ so ACW; das zweite páncav^o fehlt in D.

15. ¹ karṇāḥ chinna-karṇāḥ. ² ohue avagraha. ³ çvitiṃgāḥ
çvetapādāḥ. ⁴ nakulāḥ nakulavargāḥ.

16. ¹ çuṇṭhāḥ ávesṭitakarṇāḥ, alpakāyā ity eke. ² adhī-
lodhakarṇāḥ karṇopari prarūdhakarṇāḥ (als ob von /'rub, wachsen!).
³ ohue avagraha. ⁴ lapsudināḥ lamhamānamuchāḥ (? °kūrcāḥ?).
⁵ ohue Accent ADW.

17. ¹ ohue avagraha.

viçveshâm devânâm, âgnendrâh¹⁻² kṛishṇâ-lalâmâs tûparâh || 1 || indrâya, dvâvîçatîh || 17 ||

K. Aç. 9, 7. — âgnendrâh.

18. âdityai trâyo rohitai-'tâ¹, indrânyai trâyah kṛishṇai-'tâh¹, kuhvai trâyo 'ruṇai-'tâs¹, tisorô dhenâvo râkâyai, trâyo 'naḍvâhah² sinivâlyâ², âgnâ-vaishṇavâ rôhita-lalâmâs tûparâh || 1 || âdityâ, ashâdâça || 18 ||

K. Aç. 9, 8. — arunaitâ ity âruṇa-etâh — âgnâvaishṇavâ ity âgnâ-vaishṇavâh.

19. saumyâs trâyah piçâmgâh¹, sômâya rājne trâyah sârâmgâh¹, pārjanyâ nâbho-rûpâs², tisorô jâ malhâ¹⁻² indrânyai, tisorô meshya âdityâ, dvâvâ-prithivyâ mâlâmgâs¹⁻² tûparâh || 1 || saumyâ, êkân nâ viçatîh² || 19 ||

K. Aç. 9, 9. — Vs. 24, 6. — pārjanyâh — ajâh — âdityâh | dyâvâprithivyâ ity dyâvâ-prithivyâh.

20. vâruṇâs trâyah kṛishṇâ-lalâmâ, vâruṇâya rājne trâyo rôhito-lalâmâ, vâruṇâya riçâ-'dase¹ trâyo 'ruṇâ-lalâmâh, çilpâs trâyo vaiçva-devâs, trâyah priçnayah sarva-devatyâ, aindrâ-sûrâh çyêta-lalâmâs tûparâh || 1 || vâruṇâ, viçatîh² || 20 ||

K. Aç. 9, 10. — kṛishṇâlalâmâ ity kṛishṇa-lâlâmâh — rohitâlalâmâ ity rohita-lâlâmâh — riçâdâsa ity riça-adâse — aindrâsûrâ ity aindrâ-sûrâh.

21. sômâya sva-rājne 'no-vâhâv anaḍvâhâv¹, indrâgni-

17. ¹ âgn° C. ² ohne avagraha.

18. ¹ zum Accent s. Pâp. 6, 2, 3. ² ohne avagraha.

19. ¹ ohne avagraha. ² na bhorûpâh amjanavaryâh. ³ mal. hâh galastanâh. ⁴ so DFW, mângulâh meine Abschrift von AC, mâ. la mgâh mahâkâyâh. ⁵ ohne Accent (!) ACDW.

20. ¹ riçânâp lokahîṇâkânâp nâçayitre. ² ohne Accent DW.

21. dvandvinah paçûn âha. ¹ ohne avagraha.

-bhyām ojo-dābhyām ūṣṭārāv², indrāgnī-bhyām bala-dā-
bhyāu sira-vāhāv avi³⁻⁴, dvē³ dhenū³ bhaumī³, dig-bhyō
vādabe³, dvē³ dhenū³ bhaumī³, vairājī¹⁻³ puruṣhī³, dvē³
dhenū³ bhaumī³⁻⁴, vāyāva ārohaṇa-vāhāv anaḍvāhau¹, vā-
rupī³ kṛishṇē³⁻⁵ vaçē³⁻⁵, arāḍyau⁶ divyāv ṛishabhaū pari-
-maraū⁷ || 1 || sōmāya, cātustriṣṭat || 21 ||

K. Aç. 10, 1. — anḍvāhāv ity ānaḥ-vāhau | anaḍvāhau
— uṣṭārāu — avi itī | dve itī | dhenū itī | bhaumī itī —
vādābe itī — vairājī itī | puruṣhī itī — vāyavē — vārupī
itī | kṛishṇe itī | vaçe itī | arāḍyau.

22. ékādaça¹ prātār gavyāḥ paçāva ā labhyante chā-
galāḥ kalmāṣhaḥ² kikiḍivī¹⁻³ vidigāyas¹⁻⁴ té tvāṣṭrāḥ,
saurīr nāva çvetā⁵ vaçā anū-bandhyā⁵ bhavanty, āgneyā
aindrā-⁶gnā āçvinās té viçāla-yūpā⁶ ā labhyante || 1 || éka-
daça, páñcaviṣṭatī || 22 ||

K. Aç. 10, 2. — çvetāḥ — anūbandhyā ity ānu-bandhyāḥ
— viçālayūpa itī viçāla-yūpe.

23. piçāṃgās¹ trāyo vāsantāḥ, sārāṃgās¹ trāyo gra-
shmāḥ, priṣhantas trāyo vāreḥikāḥ, priçṇaynas trāyaḥ çāra-
dāḥ, priçni-sakthās² trāyo haimantikā, ava-liptās³ trāyaḥ

21. ² uṣṭārān çakṣavāḥinoḥ saha-kāritvena pūrogāmīyugavodhārau.
³ a. P. 4, 48-51. ⁴ āravāhau lāṅgalavāḥināu avi avisadṛiçau hravāv

anaḍvāhau, bhūmer dhenndvayam, digām baḍavādvayam, pñnar bhūmer
dhenndvayam, virāḍdevatāyāḥ puruṣhī manuṣhyastriyau, pñnar bhūmer
dhenndvayam. ⁵ kṛishṇaṃṛigaṇīye (gegen Accent! ūbrigena wohl
*jātiye?) atriya vandhye. ⁶ arāḍyāv uchṛitaçriḡgau. ⁷ parimārau
nbhayato maraṇaynktau, yasya paçor agraḡo 'pi mṛitāḥ anuḡo 'pi mṛitāḥ.

22. ntīame 'hny atirātre 'uṣṭheyān kāḡcit paçūn āha. ¹ ohne
avagraha. ² chāgalāḥ chāḡārābhakāḥ, sa ca kalmāṣhaḥ kṛishṇavarṇa-
mīçraḥ. ³ kikiḍivīa tittirīḥ. ⁴ vidigayaḥ kukkūṭaviçeshaḥ.
⁵ a. P. 3, 7. ⁶ madhyame yūpe 'tivistṛitāḡnīṣṭhāḡkhye yūpe.

23. ritupaçūn āha. ¹ ohne avagraha. ² a. P. 6, 12. ³ ava-
liptāḥ samkṛiçavarṇāḥ.

çaiçirāḥ, sam-vatsarāya ni-vakṣasāḥ⁴ || 1 || piçāṃgā, viç-
çatūḥ || 23 ||

K. Aç. 10, s. — priçniṣakthā iti priçni-ṣakthāḥ.

hiraṇyavarṇā, apām grāhan, bhūteshtakāḥ, sajdṛḥ, saṃvatsarām ūkhyam,
prajāpatiḥ sá kshurápavir, agnér vai diksháyā, suvarṅgāya⁵ tām
yán ná, sūyáto⁶, prajāpatir ritóbbi, róhitah, priçniḥ, çitibāhúr, ún-
nataḥ, karṇāḥ, çuçthā, índrāyá, 'dityai, saumyá, vāruṇāḥ, sómāyaf,
'kādāça, piçāṃgā, tráyo viçatīḥ || 23 ||

hiraṇyavarṇā (1, 1), bhūteshtakāḥ (3, 1), chāndo yát (5, 2), kánīya-
sam (8, 2), trivrid dby agnir⁷ yád dvé⁸ (10, 3), vāruṇāḥ (20, 1), çá-
tūpañcāçat⁹ || 54 ||¹⁰

Iti taṭṭirīya samhitāyām pañcamakāṇḍe
ṣhaṣṭhaḥ prapāṭhakaḥ ||

19. agnīvidhiḥ (Fortsetzung des uttarap káṇḍam 5, 7, 1-10 *).

1. 'yó vā áyathā-devatam agnīm cinutā ā devā-
tābhyo¹ vriçcyate² pāpiyān bhavati, yó yathā-devatām
ná devātābhyā ā vriçcyate³ vāsiyān bhavaty; āgneyyā
gāyatriyā prathamām citim abhī mriçet⁴ trishṭúbbhā¹ dvi-
tīyām jágatyā tṛtīyām ann-śtúbbhā caturthīm pañktyā²
pañcamīm⁴, yathā-devatām evā 'gnīm cinute³ ná devā-
tābhyā ā vriçcyate vāsiyān bhavati; 'dāyai vā eshā ví-
-bhaktiḥ, paçāva ídā, paçú-bhir enam || 1 || cinute. 'yó
vai prajā-pataye prati-prócyā 'gnīm cinóti ná 'rtim¹ ā
'rchaty²; áçvān abhítas¹ tishṭhetām kṛishnā ut-taratāḥ

23. ⁴ nivakṣasāḥ nimnena vakṣasā yuktāḥ.

⁵ fehlt AC.

⁶ yánt (ziel) sūyáto W.

⁷ 'vridhya⁶ ACDW.

⁸ yadve A, fehlt DW.

⁹ çatūḥ pañcāçat DW.

¹⁰ || 54 || hiraṇyavarṇāḥ samvatsarāya niva-

kṣasāḥ W.

* s. Ind. Stud. 3, 381. 389.

7, 1. citiṣparçādīkam.

¹ ohne avagraha.

² unbetont.

³ 'ātyā

A, 'dbhyām C (!).

⁴ agne devā īhā "vahety āgneyi gāyatrī, aganma
mahā manasā yavishṭham iti trishṭup, medhākāram iti jagati, manusḥvat
tvā (shṭha tvā Cod.) nidhīmahīty anuṣṭup, agnir hi vājinam iti pañktiḥ,
tā etā nāketacayana prakaraṇe yat te 'citam ity anuvāke (R. III,
11, 6, 3.) samūmnāṣyamānatvāt tattraiva vyākhyāyante.

⁵ s. P. 10, 9.

çvetó dākshīṇas, tāv ā-lābhyé 'shtakā úpa dadhyād, etád vai prajā-pate rūpām, prajā-patyó 'çvaḥ, sâ-'kshād evā prajā-pataye prati-prócyā 'gnīm cinoti nā 'rtim¹ ā 'rchaty²; etád vā áhno rūpām yác chvetó 'çvo rátriyaī kṛishṇā, etád áhnaḥ || 2 || rūpām yád ishtakā rátriyaī púrisham, ishtakā upa-dhāsyān chvetám³ áçvam abhí mṛiçet² púrisham upa-dhāsyān kṛishṇām, aho-rātrābhyām evai 'nam cinnte. ⁴hiraṇya-pātrām mádhoh pūrṇām dadāti, madhavyó 'sānī 'ti; sauryā citrá-vatyā⁷ 've 'kshate, citrām evā bhavati madhyāmdiné¹; 'çvam áva ghrāpayaty, asaú vā ádityā índra eshá prajā-patīḥ⁸, prajā-patyó 'çvas, tám evā sâ-'kshād řidhnoti || 3 || enam, etád áhno, 'shtācatvāriṣṭac ca || 1 ||

¹ 5, 2, 10, 1. — ² 5, 2, 6, 1. — K. 22, 8. — cinnte | etl — vṛiçyate — mṛiçet — idāyāi — ártim | etl | řichati — vai | prajāpāter itl prajā-pateḥ — yat | ishtākāḥ — madhavyāḥ | asāni — ikshate.

2. ¹tvām agne vṛishabhām cékitānam púnar yúvānam janāyanu upā-'gām¹ | asthūri ṇo² gārha-patyāni santu tigmēna no brāhmaṇā sáw çiçādhi || paçavo vā eté yád ishtakāç, cityām-cityām řishabhām úpa dadhāti, mithunām evā 'sya tád yajné karoti pra-jānanāya, tásmad yúthé-yútha řishabhāḥ. ³sam-vatsarāsyā prati-mām yām tvā rátry upā-'sate | pra-jāṇ su-vřrām kṛitvā viçvam āyur vṛy açnavat || prajā-patyām || 1 || etām úpa dadhāti, 'yām vāvai⁴ 'shai 'kā-'shtakā, yád evai 'kā-'shtakāyām ánam kriyáte tád evai 'tāyā 'va runddha⁴, eshá vai prajā-pateḥ

1. ⁶ 'nehv⁶ AW. ⁷ citraṇ devānām ity eshá saurī citraçabdayuktā ca. ⁸ yo 'yaṇ citravatyā pratipādyā ádityaḥ sa eva paramaiçvaryopetatvād índraḥ prajānām pálakatvāt prajāpatīḥ.

2. řishabheshṭakādīkam (řishabhādinām upadhānādīkam). ¹ als Compositum. ² so (vṛ) AW, s. P. 7, 2. ³ ohne avagraha.

⁴ 'mādh⁶ ACDW.

kāma-dūghā, táyai 'vá yájamāno 'múshmañ lokè² 'gnīm
 dnhe. *yéna devā jyótisho "rdhvā ud-āyan yénā
 "dityā vāsavo yéna rudrāḥ | yénā 'ngiraso mahimānam
 ānaçūs ténai 'tu yájamānaḥ svastí³ || suvar-gāya vā eshá
 lokāya || 2 || cīyate yád agnir; yéna devā jyótisho
 "rdhvā ud-āyann ity úkhyaw sám inddha⁴, ishtakā evai
 'tā úpa dhatte vānaspatyāḥ⁵ suvar-gāya lokāya sám-
 -ashtyai. ⁶çatā-"yudhāya çatā-vīryāya çatō-"taye
 'bhīmāti-shāhe | çatām yó naḥ çarādo ájītān⁷ indro neshad⁸
 áti dur-itāni víçvā || *yé catvāraḥ pathāyo deva-yānā an-
 tarā dyāvā-prithivī vi-yānti | téshām yó ájyānim⁹ ájītim
 ā-vāhāt tasmai no devāḥ || 3 || pári datte 'há sārve ||
 'grishmó hemantā utā no vasantāḥ çarād varshāḥ suvitām¹⁰
 no astu¹¹ | téshām řitūnāw çatā-çaradānām ni-vātā eshām
 ābhaye syāma || *idu-vatsarāya pari-vatsarāya sam-vatsa-
 rāya kṛiṇutā¹² bṛihān nāmaḥ | téshām vayāw su-mataū yaj-
 niyānām jyóg ájītā áhatāḥ syāma || ¹³bhadrān naḥ çréyaḥ
 sám anaishṭa devās tvāyā 'vaséna sám açīmahi tvā | sá
 no mayo-bhūḥ pito¹⁴ || 4 || ā viçasva çām tokāya tanúve
 syonāḥ || ¹⁵ájyānir etā úpa dadhāty, etā vai devātā¹⁶ áparā-
 -jitās, tā evā prá viçati nai 'vá jiyate. ¹⁷brahma-vā-
 díno vadanti: yád ardha-māsā māsā řitāvaḥ sam-vatsará
 óshadhiḥ¹⁸ pácanty átha kásmād anyābhyo devátābhyā¹⁹
 āgrayaṇām nír upyata ity; etā hí tát devātā ud-ājayan,
 yád řitū-bhyo nír-váped devátābhyah sa-mádam dadhyád;
 āgrayaṇām nír-úpyai 'tā ā-butir juhoty, ardha-māsān evā
 māsān řitūnt sam-vatsarām priṇāti, ná devátābhyah sa-
 -mádam dadhāti; bhadrān naḥ çréyaḥ sám anaishṭa

2. ² *nl² A, ²ml² W. ³ so (*o a²) AW, s. P. 11, 17. ⁷ un-
 betont! (trotz: yāh). ⁴ so (*A) AW, s. P. 3, 10. ⁹ s. P. 4, 7.
 Whitney p. 102-104.

devā ity āha, hutā-'dyāya yājamānasyā 'parā-bhāvāya || 6 ||
prājāpatyaṁ, lokāya, devāḥ, pito, dadhyād āgrayaṁ, pācaviṣṇuṇi ca || 2 ||

^b Ath. 3, 10, 3. Pār. 3, 2. — ^c zu 5, 2, 1. — ^d Pār. 3, 1.
Gobh. 3, 8, 10. — ^e Pār. 3, 2. Čāṅkh. g. 4, 18. (Āçv. g. 2, 4, 14).
— ^f Pār. 3, 2. — ^g Pār. 3, 1. Čāṅkh. g. 3, 8. Gobh. 3, 8, 15.
Kauç. 74. — upāgām ity ūpa-āgām — naḥ — yūtheyūtha
iti yūthe-yūthe — rātri | upāsāta ity ūpa-āsāte — vāva |
çhā | ekāṣṭakety ēka-aṣṭakā — ruṁdhe — amushmin —
devāḥ — ūrdhvāḥ | udāyan ity ūt-āyān — ādityāḥ — de-
vāḥ — iṁdhe — çatāyūdhāyeti çata-āyudhāya — çatotāya
iti çata-ūtaye | abhimātishāḥ ity abhimati-sāhe — ajītān
— neṣṭat — ajyānim — datta | iha — niṣṭa iti ni-vāte
— kṛiputa | bṛihat — bhadrāt | naḥ — avasenā — pīto
iti — etāḥ | vai — ardhamāsa ity ārdha-māsāḥ — upyate
— etāḥ — bhadrāt — hutādyāyeti huta-adyāya.

3. ^a indrasya vājro 'si vārtra-ghnas tanū-pā naḥ prati-
-spacāḥ¹ | yó naḥ purástād² dakṣhiṇatāḥ³ paçcād ut-tarató
'ghā-yúr⁴ abhi-dāsaty etāv só 'çmānam rīchatu || devā-'surāḥ
sām-yattā āsan, té 'surā dig-bhyā ā 'bādhanta, tām devā
ishvā ca vājreṇa cā 'pā 'nudanta; yād vajriṇir upa-dā-
dhāt' 'shvā cai 'vā tād vājreṇa ca yājamāno bhrātrivyan
āpa nudate; dikshā 'pa || 1 || dadhāti, deva-purā evai 'tās
tanū-pānīḥ pāry ūhaté. ^b gnā-vishṇu sa-joshase 'mā
vardhantu vāp girāḥ | dyumnair vājebhir ā gatam || brahma-
-vādīno vadanti: yān nā devātāyai² jūhvaty ātha kim-de-
vatyā vāsor dhāre 'ty, agnir vāsus tāsya 'shā dhārā,
viṣṇur vāsus tāsya 'shā dhārā, "gnā-vaishṇavyā 'reā
vāsor dhārāṁ juhōti, bhāga-dhēyenai 'vai 'nan sām ardh-
ayaty, ātho etām || 2 || evā "hutim āyātana-vatiṇ kar-
oti, yāt-kāma enām juhōti tād evā 'va ruṁdhe⁴. rudro

3. vajriṇiṣṭhakopadhānam (citrignyā ca vasordhārāḥ). ¹ zu ap^o s.
P. 6, 12. ² ohne avagraha. ³ s. P. 3, 2. ⁴ "ṁdhe" ACDW.

vā eshá yád agnis, tásyai 'té¹ tanúvau ghorā 'nyā² çivā 'nyā, yác chata-rudrīyam juhóti yai 'vā 'sya ghorā tanús tām téna çamayati, yád vásor dhārām juhóti yai 'vā 'sya çivā tanús tām téna prīpāti. yó vai vásor dhā-rāyai || 3 || prati-shthām véda prāty evā tishṭhati, yád ājyam uc-chishyeta³ tāsmin brahmau-'danām pacet, tám brāhmaṇāç catvárah prā 'çnyur, eshá vā agnir vaiçvā-narō² yád brāhmaṇā, eshá khálu vā agnēḥ priyā tanūr yád vaiçvānarāḥ, priyāyam evai 'nām tanúvām prāti shthāpa-yati⁴; cátasro dhenūr dadyāt, tābhīr evā yājamāno 'mū-shmin lokē⁵ 'gnim duhe || 4 || úpai, 'tām, dhārāyai, abhōtatvāris-çac ca || 3 ||

¹ 4, 7, 1, 1. — vajráḥ | asi — tanûpā iti tanû-pāḥ | naḥ² — aghāyur ity āgha-yuḥ — saḥ | açmānam — te | asūrāḥ — eti | abhādhanta — tanûpānir iti tanû-pānīḥ — ūhate | agnāvishṇu ity agnā-vishṇu — imāḥ — āgnāvaishṇavyety āgnā-vaiṣṇavyā | rīcā — atho iti — ete iti — sthāpayati.

4. *cittim juhomi mānasā gṛhiténé 'ty āhā, 'dābhyā vai nāmai 'shā¹ "-hutir vaiçva-karmanī, nai 'nam cikyānām bhrātrīvyo dabhnoty, ātho devātā¹ evā 'va runddhē². 'gne tám adyē 'ti pañktyā³ juhōti, pañktyā³ "-hutī yajna-mukhām ā rabhate. 'saptā te agne⁴ sam-īdhaḥ saptā jihvā ity āha, hōtrā evā 'va runddhe²; 'gnir devébhyō 'pā 'krāmad bhāga-dhéyam || 1 || ichāmā-nas, tasmā etād bhāga-dhéyam prā 'yachann, etād vā agnōr agni-hotrām, etārhi khálu vā eshá jātō yārhi sār-

3. ¹ s. P. 4, 44. ² Wurzel betont. ³ so (shṭh²) AW, s. P. 6, 4. ⁴ *ni¹ W, *ni¹ A. ⁵ also zwei Wörter, nicht tanû-pānaḥ.

4. homaviçeshā(s tīra āhutayāḥ) rāshṭrabhṛidākhyā ishtakāç ca. ¹ ohne avagraha. ² *mdh² ACDW. ³ *ñty² AC. ⁴ so (*e a²) AW, s. P. 11, 10. 1, 61.

vaç citō, jātāyai 'vā 'smā ānnaṁ āpi dadhāti, sā enaṁ
 prītāḥ prīṇāti, vāsyaṁ bhavati. ^abrahma-vādīno vad-
 anti: yād eśhā gārha-patyāç cīyātē 'tha kṛā 'syā "hava-
 nīya ity asāv ādityā iti brūyād, etāsmiṁ hi sārvaḥhyo de-
 vātābhyo 'jūhvati || 2 || yā evaṁ vidvān agnīm cinutē sā-
 -'kshād evā devātā ṛidhnoty. *āgne yaçasvin¹ yāçase
 'mām arpayē 'ndrā-vatim² āpa-citim³ ihā " vaha | ayām
 mūrdhā parameshthī¹ so-vārcāḥ samānānām¹ uttamā-çloko
 astu⁷ || bhadram paçyanta ūpa sedur āgre tāpo dikshām
 ṛishayaḥ suvar-vidāḥ | tātaḥ kshatrām bālam ōjaç ca jātām
 tād asmaī devā abhi sām namantu || dhātā vi-dhātā pa-
 ramā || 3 || utā sam-ḍṛik prajā-patiḥ parameshthī¹ vi-rājā |
 stómāç chāndāesi ni-vīdo ma āhur etāsmāi rāshṭrām abhi
 sām namāma || abhy-āvartadhvam⁸ ūpa mé " 'ta sākām ayāç
 çastā 'dhi-patir vo astu⁷ | asyā vi-jñānam ānu sāv rabha-
 dhvam imām paçād ānu jivātha sārve || rāshṭra-bhṛita
 etā ūpa dadhāty, eśhā vā agnēç cīti⁹ rāshṭra-bhṛit, tāyai
 'vā 'smin rāshṭrām dadhāti, rāshṭrām evā bhavati, nā 'smād
 rāshṭrām bhrauçate || 4 || bhāgadbhvaṁ, jūhvati, paramā, rāshṭrām
 dadhāti, sapta ca || 4 ||

^a 5, 5, 4, 3. — ^b 4, 4, 4, 7. — ^c 4, 6, 5, 5. — adābhyā | vai
 — atho iti — devatāḥ | ṛidhnoti — indrāvatim itindrā-
 -vatim — iha | eti | vaha — abhi | sam iti | namantu —
 me | āhuh — abhi | sam iti | namāma | abhyāvartadhvam
 ity abhi-āvartadhvam | npeti | mā | eti | ita — çastā —
 anu | sam iti | rahadhvam — citi⁹.

5. *yāthā vai putrō jātō mriyāta evaṁ vā eśhā
 mriyate yāsyā 'gnir ūkhya ud-vāyati; yān nir-manthyaṁ

1. ^a s. P. 3, 3. ^b *ttim C hinter iti. ⁷ so (*o a*) AW, s.
 P. 11, 17. ⁸ als Compositum. ⁹ so ADW, *titi C.

5. punaḥparindhanādi.

kuryād vi chindyād bhrāṭṛivyaṃ asmai janayet, śa eva pūnaḥ parī'dhyaḥ, svād evaī 'naṃ yōner janayati, nā 'smai bhrāṭṛivyaṃ janayati. tāmo vā etāṃ grihṇāti yasyā 'goīr ūkhyā ud-vāyati, mṛityūs tāmaḥ, kṛishṇāṃ vāsaḥ kṛishṇā dhenūr dākshinā, tāmasā || 1 || eva tāmo mṛityūm āpa hate. hiraṇyaṃ dadāti, jyōtir vai hiraṇyaṃ, jyōtishai 'vā tāmo 'pa haté, 'tho téjo vai hiraṇyaṃ, téja evā 'tmān dhatte. 'sūvar nā' gharmaḥ svāhā', sūvar nā' 'rkāḥ svāhā, sūvar nā çukrāḥ svāhā, sūvar nā' jyōtiḥ svāhā, sūvar nā' sūryaḥ svāhā. 'rkó vā eshá yād agnīr asāv ādityāḥ || 2 || açva-medhó, yād etā ā-hutīr juhóty arkā-çvamedhāyor eva jyōtiśhi sām dadhāty; eshá ha t' vā' arkā-çvamedhīr yasyai 'tād agnau kriyāta. 'āpo vā idām āgre salilām āsīt, śa etāṃ prajā-patiḥ prathamāṃ citim apaçyat tām upā 'dhatta tād iyām abhavat. tām viçvā-karmā 'bravid: úpa tvā " 'yānī 'ti, né 'há lokò 'stī 'ti || 3 || abravīt; śa etāṃ dvitīyāṃ citim apaçyat tām upā 'dhatta tād antārikeham² abhavat. śa yajnāḥ prajā-patim abravíd: úpa tvā " 'yānī 'ti, né 'há lokò 'stī 'ty abravīt; śa viçvā-karmāṇam abravíd: úpa tvā " 'yānī 'ti, kéna mo 'pai-'shyasī⁴ 'ti, diçyābhīr ity abravīt, tām diçyābhīr upaī-'t⁴, tā upā 'dhatta, tā diçāḥ || 4 || abhavant. śa parameshthī² prajā-patim abravíd: úpa tvā " 'yānī 'ti, né 'há lokò 'stī 'ty abravīt, śa viçvā-karmāṇam ca yajnāṃ cā 'bravid: úpa vām ā 'yānī 'ti, né 'há lokò 'stī 'ty abravīt, śa etāṃ tṛitīyāṃ citim apaçyat, tām upā 'dhatta, tād asāv abhavat. śa ādityāḥ prajā-patim abravíd: úpa tvā || 5 || ā 'yānī 'ti,

5. ¹ so (°r nn) AW, s. schol. zu P. 7, 2 p. 172. ² ohne avagraha.

³ so AW, s. P. 5, 13.

⁴ als Compositum (mit upa + ā).

né 'há lokò 'stf 'ty abravít, sá viçvá-karmāṇaṃ ca yajnāṇi
cā 'bravid: úpa vām ā 'yānf 'ti, né 'há lokò 'stf 'ty abrū-
tāṃ; sá parameshṭhīnam² abravíd: úpa tvā " 'yānf 'ti,
kéna mo 'paí-"shyasí⁴ 'ti, lokam-prīṇáyé 'ty abravít, tām
lokam-prīṇáyo 'paí-"t⁴, tásmād áyātayāmní lokam-prīṇā,
'yāta-yāmā hī asau || 6 || Ádityás. tām⁵ ṛishayo 'bruv-
ann: úpa va ā 'yāmé 'ti, kéna na upaí-"shyathé⁴ 'ti, bhūmné
'ty abruvan, tām dvābhyām citi-bhyām⁶ upā-"yant⁴;
sá páñca-citikalḥ sám apadyata. yá evām vidvān agnīm
cinuté bhūyān evá bhavaty abhí 'mān lokān⁷ jayati⁸

vidúr enaṃ devā, átho etāsām evá devátānāṃ sāyujyam²
gachati || 7 || támanā, "dityò, 'stf 'ti, dīça, ádityāḥ prajāpatim abravíd
úpa tvā, 'asau, páñcaotvāriṣṭas ca || 5 ||

² K. 40, 13. Vs. 18, 50. Ç. 9, 4, 2, 18-26. — jātah | mriyate
— yat | nirmānthyām iti nih-mānthyām — paridhyā iti pari-
-idhyāḥ — atho iti — suvāḥ | na — ha | tu | vai — krī-
yaté — tvā | eti | ayāni | iti | na | iha | lokah | asti | iti
tvā | eti | ayāni — tvā | eti | ayāni — mā | upaishyasity
upa-aishyāsi — upaid ity upa-ait — tvā | eti | ayāni —
ayātayāmety ayāta-yāmā | hi — abruvan — vāḥ | eti |
ayāma — upaishyathety upa-aishyātha — bhūmnā — citi-
bhyām iti citi-bhyām | upāyann ity upa-āyan — abhiti |
imān | lokān — atho iti.

6. ² váyo vā agnir, yád agni-cit pakshīṇo 'cniyāt tām
evā 'gnīm adyād ārtim¹ ā 'rchet²; sam-vatsarām vratām
caret, sam-vatsarāṃ hī vratām nā 'ti. ³ paçúr vā eshā
yád agnir, hināsti khālu vai tām paçúr yá enam purāstāt¹
pratyāñcam² upa-cārati, tásmāt paçcāt prān¹ upa-cārya

5. ² (tām prajāpatiṇīçvakarmayajnaparameshṭhyādityān. ⁴ s. P. 3, 7.
² "nl⁶ AW. ⁴ "mj⁶ A, "nj⁶ W.

6. vratacaranādikam (vratesṭhakāpraçāñsā). ¹ ohne avagraha.
² so (ārch⁶) AW, s. P. 10, 9.

âtmanô 'hiesāyai. °tējo 'si tējo me yacha prithivīṃ
yacha || 1 || prithivyaī mā pāhi, jyōtir asi jyōtir me yachā
'ntārikshaṃ¹ yachā 'ntārikehān mā pāhi, sūvar asi sūvar
me yacha divaṃ yacha divō mā pāhi² 'ty āhai, 'tābhir vā
imē lokā vī-dhritā; yād etā upa-dādhātī eshām lokānām
vī-dhrityai. svayam-ātṛiṇṇā upa-dhāya hiraṇye-'shṭakā
ūpa dadbhāti, 'mé vai lokāḥ svayam-ātṛiṇṇā jyōtir hiraṇ-
yam; yāt svayam-ātṛiṇṇā upa-dhāya || 2 || hiraṇye-'shṭakā
upa-dādhāti 'mān evai 'tābhir lokān jyōtishmataḥ³
kurutē 'tho etābhir evā 'smā imē lokāḥ prā bhānti. °yās
te agne⁴ sūrye rūca ud-yatō divam ā-tauvānti raçmi-
-bhiḥ | tābhiḥ sārvaḥ rucē jānāya nas kṛidhi⁵ || yā vo
devāḥ sūrye rūco gōshv āçveshu yā rūcaḥ | indrā-'gnī tā-
bhiḥ sārvaḥ rucam no dhatta bṛihaspate¹ || rucam no
dhehi || 3 || brāhmaṇēshu rūcaḥ rāja-su nas kṛidhi² | rū-
cam viçyeshu çūdrēshu māyī dhehi rucā rucam || dvedhā¹
vā agnīm eikyānāya yāça indriyāṃ gachaty agnīm vā
citām ijanām vā; yād etā ā-hutir jubōty âtmān evā
yāça indriyāṃ dhatta. °içvarō vā eshā ārtim¹ ā-'rtor yō
'gnīm cinvāun adhi-kṛāmati; tāt tvā yāmi brāhmaṇā
vāndamāna iti vārunyā 'rcā || 4 || juhuyāc, chāntir evai
'shā 'guér gūptir âtmāno. °havish-kṛito vā eshā yō
'gnīm cinutē, yāthā vai havī skāndaty evām vā eshā skānd-
ati yō 'gnīm citvā striyam npai-'ti, maitrā-varuṇyā 'mī-
kshaya¹ yajeta maitrā-varuṇātām⁶ evō 'pai 'ty âtmānō
'skandāya. °yō vā agnim řitu-sthām⁷ vēda 'rtūr-řitur
asmai kālpamāna eti prāty evā tishṭhati; sam-vatsarō vā
agnīḥ || 5 || řitu-sthās⁷, tāsya vāsantaḥ çiro grishmō dā-

6. ³ °ṇjy° A, °ṇjy° W. ⁴ so (°c u°) AW, s. P. 11, 10. ⁵ so
(°s k°) AW, s. P. 8, 25. ⁶ maitrāvaruṇasambandhitām. ⁷ s. P. 6. 7.

kshīṇaḥ pakṣhó varshāḥ pūchaw çarād út-taraḥ pakṣhó
 hemautó mādhyam pūrva-pakṣhāç citayo 'para-pa-
 kshāḥ pūrisham aho-rātrāñ 'shtakā, eshá vā agnir řitu-
 -sthā, yá evām véda 'rtúr-řitur asmai kálpamāna eti
 práty evá tishṭhati. ^b prajā-patir vā etām jyaishṭhya-kāmo
 nỳ adhatta, táto vai sá jyaishṭhyam agachad; yá evām
 vidvāu agnīm cinuté jyaishṭhyam evá gachati || 6 || pri-
 thivīm yacha, yát svayamâtrīṇāḥ upadhāya, dhehy, řicā, 'gnīç, cinuté,
 trīṇi ca || 6 ||

^b 5, 2, 6, 1. — ^c 5, 2, 8, 1. — ^d 5, 4, 9, 1. K. 40, 13. Vs. 18,
 46-48. Ç. 9, 4, 12-14. Kā. 18, 6, 6. — ^e 5, 2, 6, 1. Vs. 18, 49.
 Ç. 9, 4, 2, 15-17. — ârtīm | etl | řichet — na | atiti — ahīç-
 sâyai — antarikshāt | mñ — lokāḥ | vidhritā itī vi-dhritāḥ
 svayamâtrīṇā itī svayam-âtrīṇāḥ | jyotiḥ — atho itī —
 sarvābhiḥ — ngḥ | kṛidhi — yāḥ | vaḥ — yāḥ | rucāḥ —
 sarvābhiḥ — ngḥ | kṛidhi — dvedhā — dhatte — ârtor
 ity â-artoḥ — tat | tvā — vârunyā | řicā — havishkṛita
 itī haviḥ-kṛitāḥ — vai | haviḥ — eshaḥ — eva | upeti | eti
 — askandāya — řitusthām ity řitu-sthām | vedā — řitusthā
 ity řitu-sthāḥ | yaḥ — vedā.

7. ^a yád ā-kūtāt sam-ásusrod dhṛidó vā mánaso vā
 sām-bhṛitam cákshushe vā | tám ānu pré 'hi su-kṛitāsya
 lokām yátrā 'rshayaḥ prathama-jā yé purāṇāḥ || ^b etāw sadha-
 -stha pári te dadāmi yām ā-váhāc cheva-dhīm jātā-vedāḥ |
 anv-âgantā yajnā-patir vo átra¹ táw sma jānīta paramé v̄y-
 -oman || ^c jānītād enam paramé v̄y-oman dévāḥ sadha-sthā
 vidā rūpām asya | yád ā-gáchāt || 1 || pathí-bhir deva-yā-
 nair ishṭā-pūrté² kṛīnutād āvir asmai || ^d sām prá cyava-
 dhvam ānu sām prá yātā 'gne pathó deva-yāuān kṛīnu-

7. ākūtyābhutimantrāḥ. ¹ so ('o a') AW, s. P. 11, 16. ² s. P.
 4, 11; und zu dem A. P. 3, 6. Whitney p. 89. ³ so schon IV, 7, 13, 4.

dhvam⁴ | asmint sadhá-sthe ádhy⁵ út-tarasmin vícve devá yájamāṇaḥ ca sīdata || *pra-starēṇa pari-dhínā srucā védyā ca barhishā | řicé 'mām yajnáṁ⁶no vaha⁷ sūvar devéshu gántave || 'yád ishṭám yát parā-dānam yád dattám yā ca dá-kshinā | tát || 3 || agnír vaiçva-karmanāḥ sūvar devéshu no dadhat || *yénā⁸ sahásraṁ váhasi yénā 'gne sarva-vedasám | téne 'mām yajnáṁ no vaha sūvar devéshu gántave || ⁹yénā 'gne dákschinā yuktā yajnáṁ váhanty řitvijaḥ¹⁰ | téne 'mām yajnáṁ no vaha sūvar devéshu gántave || 'yénā 'gne su-křitāḥ pathā mādhor dhārā vy-ānaḥ | téne 'mām yajnáṁ no vaha sūvar devéshu gántave || *yātra dhārā ānape-'tā mādhor ghrítāsyā ca yāḥ | tād agnír vaiçva-karmanāḥ sūvar devéshu no dadhat || 3 || ágachāt, tát, vyāneçús téne 'mām yajnáṁ no vaha sūvar devéshu gántave, cāturdaça || 7 ||

K. 40, 13. — Vs. 18, 53-65. Ç. 9, 5, 1, 42-51. Kā. 18, 6, 22. — hřidaḥ — anū | preti | iḥi — yatrā | řishāyāḥ | prathamaḥ iti prathama-jāḥ — āvahāt ity ā-vahūt — anvāgan-tety ānu-āgantā — vyōmann iti vi-ōman — sadhasthā iti sadha-sthāḥ | vīda — ishṭāpūrte itīshṭā-pūrte² — sam | preti | cyavādhvam | anv iti | sam | preti | yāta | agne — adhīti — devāḥ — řicā | īmam — gantave — dakshināḥ | yuktaḥ — dhārāḥ — anāpetā ity anāpa-itāḥ.

8. *yās te agne¹ sam-ídho yāni dhāma yā jihvā jāta-vedo yó arcīḥ³ | yé te agne¹ meḍāyo yā índavas tébhīr ātmānam cinubi pra-jānān || utsanna-yajno vā eshá yád agniḥ, kīṁ vā 'hai 'tāsyā kriyāte kīṁ vā ná; yád vā adhvaryúr agneç cinvānn antar-éty ātmāno vai tát

7. ⁴ Plural; aber agne Voc. Sgl. ⁵ so (°e a°) AW, s. P. 11, 3, 1, 61. ⁶ vaḥ C, s. Anm. ⁷ zu I, 8, 22, 3. ⁸ so (°ā) AW, s. P. 3, 12. ⁹ ohne avagreha.

8. svayamçitiç ca kūrmaḍiḥ. ¹ so (°e a°) AW, s. P. 11, 10. ² so (°o a°) AW, s. P. 11, 17.

antār eti; yās te agne¹ sam-idho yāni || : || dhāme
 'ty āhai, 'shā vā agnēḥ svayaṃ-citir, agnir eva tād
 agnīm cinoti, nā 'dhvaryūr ātmāno 'ntār eti. ^bcātaśra
 āçāḥ prā carautv agnāya imāṃ no yajnāṃ nayatu
 pra-jānān | ghrītām pinvaṇu ajāraṃ su-vīraṃ brāhma sam-
 -id bhavaty ā-hutinām || suvar-gāya vā eshā lokāyō 'pa
 dhīyate yāt kūrmaç; cātaśra āçāḥ prā carantv
 agnāya ity āha || 2 || diça evai 'tēna prā jānāti; 'imāṃ
 no yajnāṃ nayatu pra-jānān ity āha, suvar-gāya
 lokāyā 'bhī-nītyai; brāhma sam-id bhavaty ā-huti-
 nām ity āha, brāhmaṇā vai devāḥ suvar-gām lokām āyan,
 yād brāhmaṇ-vatyō 'pa-dādhati brāhmaṇai 'vā tād yāja-
 mānaḥ suvar-gām lokām eti. ^cprajā-patir vā eshā yād
 agnis, tāśya pra-jāḥ paçāvaç chāndāśi rūpāṃ, sārvaṇ
 vārṇān īṣṭakānām kuryād, rūpēnai 'va pra-jām paçūñ
 chāndāśy² āva runddhē³; 'tho pra-jābhya evai 'nam paçū-
 -bhyaç chāndo-bhyo 'va-rūdhyā cinute || 3 || eti yās te agne
 samidho yāni, agnāya ity āhé, 'īṣṭakānām, shōḍaça ca || 8 ||

^a 5, 2, 6, 1. K. 40, 5. — ^{b,c} 5, 2, 8, 1. — yā | jībva — mç;
 çayāḥ | ye — vā | abā | çtasyā | kriyatē — agnayāḥ —
 abhinītyā ity abhi-nītyai — brahmāṇvatyeti brahmāṇv-
 — rūnddhē | atho iti.

9. ^amāyi grīhṇāmy āgre agniṃ¹ rāyās pōshāya² su-
 prajāś-tvāya su-vīryāya | māyi pra-jām māyi vārco da-
 dhāmy ārishtāḥ syāma tanūvā su-vīrāḥ || yō no agnir³
 pitaro hrit-sv antār āmartyo mārtyāṃ⁴ ā-vivēça | tām ātmān

8. ^a 'nch^a A. ⁴ 'mndh^a ACDW. ⁵ s. P. 13, 13.

9. agnigrahaṇīdikam (agnigrahaḥ sarvamukham sapritam [?]). ¹ so
 ('e a') AW, s. P. 11, 16. ² so ('s p') AW, s. P. 4, 29. ³ so ('o a')
 AW, s. P. 11, 13, 9. ⁴ so ('āṃ) AW, s. P. 9, 21, 22, 24. Whitney
 p. 222, 225.

pāri gṛihṇimāhe vayām mā sō asmāw^a ava-hāya pārā
gāt || yād adhvaryūr ātmānn agnīm āgṛihītvā 'gnīm cinu-
yād yō 'sya svō 'gnis tām āpi || 1 || yājamānāya cinu-
yād, agnīm khūlu vai paçávō 'nū 'pa tishṭhante 'pa-
-krāmukā asmāt paçávaḥ syur; máyi gṛihṇāmy āgre
agnīm^b ity āhā, "tmānn evā svām agnīm dād bhāra nā
'smāt paçávō 'pa krāmanti. ^bbrahma-vādīno vadanti:
yān mṛic cā "paç cā 'gnēr anādyām ātha kāsmān mṛidā
cā 'd-bhiç cā 'gnīç cīyata iti; yād ad-bhiḥ sam-yaūti || 2 ||

āpo vai sārva devātā^c devātābhir evai 'naw sāv sṛijati,
yān mṛidā cinōti 'yām vā agnir vaiçvānarō^d 'gnīnai
'vā tād agnīm cinoti. ^cbrahma-vādīno vadanti: yān
mṛidā cā 'd-bhiç cā 'gnīç cīyātē 'tha kāsmād agnir ucyata
iti; yāc chāndo-bhiç cinōty, agnāyo vai chāndāvesi, tasmād
agnir ucyatē; 'tho iyām vā agnir vaiçvānarō^e yāt || 3 ||
mṛidā cinōti tasmād agnir ucyate. ^dhiranye-'shṭakā
ūpa dadhāti, jyōtir vai hiranyam, jyōtir evā 'smin dadhāty;
ātho téjo vai hiranyam, téja evā "tmān dhatte. yō vā
agnīw sarvāto-mukham cinutē sārvasu pra-jāsv ānnam
atti sārva diço 'bhi jayati; gāyatrīm purastād^f ūpa da-
dhāti^g trisṭūbham^h dakshipatōⁱ jāgatīm paçcād anu-
-shṭūbham ut-taratāḥ pañktīm^j mādhyā, eshā vā agnīḥ
sarvāto-mukhas, tām yā evām vidvāṣc cinutē sārvasu
pra-jāsv ānnam atti^g sārva diço 'bhi jayaty, ātho diçy
evā diçam prā vayati, tasmād diçī dik prō-'tā || 4 || āpi, sam-
yaūti, vaiçvānarō yād, eshā vai, pāñcaviṃṣatiç ca || 9 ||

rāyaḥ | poshāya | suprajāstvāyeti suprajāḥ-tvāyā —
martyān — asmān — yaḥ | asya | svaḥ — anū | upeti |
tishṭhante — yat | mṛit | ca | āpāḥ — cīyate — sarvāḥ |

9. ^a so ('e a^e) W, ^e 'gnīm A. ^b ohne avagraha. ^c un-
betont. ^d 'nū^g AC.

devatāḥ — yat | mṛidā — ucyaṭe | iti — atho iti — attī |
sarvāḥ — madhye — proteti pra-utā.

10. prajā-patir agnīm asṛijata, sò 'smāt sṛiṣṭāḥ prāñ¹
prā 'dravat tāsmā ācvaṃ prāty āsyat, sá dakṣhiṇā² 'vart-
ata tāsmāi vṛiṣṇīm prāty āsyat, sá pratyāññ¹ ā 'vart-
ata tāsmā ṛiṣabhām prāty āsyat, sá údaññ¹ ā 'vartata
tāsmāi bastām prāty āsyat, sá ūrdhvò 'dravat tāsmāi
pūrusham prāty āsyat; yāt paçu-ṇṛiṣhāṇy upa-dādhatī
sarvāta¹ evai 'nam || 1 || ava-rūdhyā cinuta. etā vai
prāṇa-bhṛītaḥ cākshuṣmatīr¹ iṣṭākā yāt paçu-ṇṛiṣhāṇi, yāt
paçu-ṇṛiṣhāṇy upa-dādhatī tābhir evā yājamañò 'mūṣmīñ
lokē² prā 'ṇity³ átho tābhir evā 'smā imé lokāḥ prā
bhānti. mṛidā 'bhi-lipyó 'pa dadhatī medhya-tvāya.
paçúr vā eshá yād agnir ānnaṃ paçáva, eshá khálu vā
agnir yāt paçu-ṇṛiṣhāṇi; yām kāmáyeta: kániyo 'syā 'nnam
|| 2 || syād iti sam-tarāṃ tāsya paçu-ṇṛiṣhāṇy úpa da-
dhyāt kániya evā 'syā 'nnam bhavati, yām kāmáyeta:
samāvad¹ asyā 'nnaṃ syād iti madhyatás¹ tāsyo 'pa da-
dhyāt samāvad evā 'syā 'nnam bhavati, yām kāmáyeta:
bhūyo 'syā 'nnaṃ syād ity ánteshu tāsya vy-ndūhyó 'pa
dadhyād antatá¹ evā 'smā ānnaṃ áva runddhe⁴ bhūyo
'syā 'nnam bhavati || 3 || enam, asyā 'nnam, bhūyo 'syā 'nnam
bhavati || 10 ||

pratīti | āsyat — dakṣhiṇā | eti | avartata — ūrdhvah |
adravat — cinute | etāḥ — iṣṭākāḥ — amuṣmīñ — agnī |
atho iti — vyudūhyeti vi-udūhyā.

10. viçeshah paçuṇṛiṣheshu. ¹ ohne avagraha. ² *nl* AW.
³ so (q) AW, s. P. 7, 6. ⁴ *qudh* ACDW.

24. aṣvamedhaḥ (Fortsetzung, 5, 7, 11–26*).

11. stegān¹ dāwsṭrābhyām, maṇḍānkān jāmbhyebhir²,
ādakāṃ³ khādénó⁴, 'rjaw saw-sûdénā⁵, 'ranyam jāmbilena⁶,
mṛīdam barsvebbih⁷, çárkarābhir⁸ ávakām, ávakābbih⁹ çár-
karām, utsādéna¹⁰ jihvām, ava-krandéna¹¹ tāluw, sárasva-
tīm¹² jihvā-'gréna || 1 || stegān, dvāviṣṭatīḥ || 11 ||

K. Aṣ.¹³ 13, 1. — Vs. 25, 1. — stegān — ūrjām —
arānyam.

12. vājā¹ hānū-bhyām², apā āsyeṇā, 'dityān chmāçru-
-bhir³, upa-yāmām⁴ ādhareṇ' oshṭhena⁵, sād⁶ út-tareṇā, 'nta-
reṇā 'nū-kāçām^{7,8}, pra-kāçéna bāhya⁹, stanayitnūm nir-
-bādhéna⁹, sūryā-'gnī¹⁰ cākshur-bhyām, vi-dyūtan kanā-
nakābhyām¹¹, açānim mastīshkeṇa, bālam majjā-bhiḥ || 1 ||
vājā, pāñcaviṣṭatīḥ || 12 ||

K. Aṣ. 13, 2. — Vs. 25, 1. — hanūbhyām iti hanū-
-bhyām — ādityān — adhāreṇa | oshṭhena — anūkāçam ity
ānu-kāçam — vidyutān itī vi-dyutau | kanānakābhyām.

* a. Ind. Stud. 3, 375. 383. 384. 390.

11–26. aṣvamedhāṅgamantrāḥ; 11–24. çaritrahomāḥ. ¹ oṃān W
pr. m., ² gāp A. stegāḥ kshmdrajantviçeshā gokarṇagā iti loka prasiddhāḥ.
³ mṛj² W, ⁴ nj² A. jāmbhyāḥ pārçvadantāḥ. ⁵ ādakā bhaksha-
yitri prāgābbhimānini devatā. ⁶ khādo bhakshagahetur dantaviçeshāḥ.
⁷ samṣūdam samṣataksharapo nāsikādīḥ. ⁸ jāmbhilam āmāçayāḥ yatra
bhakshitaṃ tripaṃ nidbīyate tat. ⁹ barevā (?) dantamūlamānsādini.
¹⁰ çarkarāḥ tatsadriçāni kashināsthini (oṣṭhāl Cod.). ¹¹ avakāḥ çairva-
lasadriçāni māsāni. ¹² utsāda (utsāddhāda Cod.) nccapradeçāḥ.
¹³ avakrandāḥ āntaraḥ kādīhika(?) çabdābhivryaktisthānam. ¹⁴ ohne
avagraha. ¹⁵ auch hier stimmt K. drehweg, bis auf geringe Differenzen,
genau zu Ta., während Vs. sehr abweicht.

12. ¹ vājā 'nam. ² a. P. 3, 7. ³ 'nehm² AW, a. P. 5, 37,
Whitney p. 156. ⁴ upayāmāḥ prithivī, iyam vā upayāma iti çruty-
antarāt. ⁵ so ('reṇa') AW, a. P. 10, 14. ⁶ saehabdena dyaur ucyate,
sidantī aeyām puṇyākṣita iti vyutpatteḥ. ⁷ antaram oshṭhāyora ma-
dhyam (?), anūkāçam dyāvāpṛthivyor madhyam, ann krameṇa kāçanto
hhāsanto jyotiśasy asminn itī vyutpatteḥ. ⁸ prakāço 'bhyantaram pra-
kāçasthānam, bāhyam brahmāṇḍād bahiḥsthānam. ⁹ nīrhādho ga-
manakālināḥ çabdāḥ. ¹⁰ a. P. 4, 36. ¹¹ kanānake akshiethe
kṛishnamapḍale.

13. kûrmāñ chaphair¹, achālābhiḥ² kapīñjalānt³, sāma
kūshthikābhir⁴, javām⁵ jāñghābhir, agadām⁶ jānu-bhyām,
vīrām kuḥābhyām⁷, bhayām pra-cālābhyām⁸, gūho 'pa-
-pakshābhyām⁹, aṇvīnāv āśābhyām, āditī¹⁰ cīrshṇā, nīr-
-ṛitīm nīr-jālmakena¹¹ cīrshṇā || 1¹² || kûrmāñ, τράγωνα
çatīḥ¹³ || 13 ||

K. Aç. 13, s. — guhā | upapakshābhyām ity ūpa-pa-
kshābhyām.

14. yōktram grīdhrābhir¹, yugām ā-natena², cittām
mānyābhiḥ³, sam-kroçāñ⁴ prā-ṇaiḥ, pra-kāçēna tvācam⁵,
parā-kāçēnā 'ntarām⁶, maçākāñ kēçair, indraw sv-āpasā vā-
hena⁷, bhīhaspātī⁸ çakuni-sādēna⁹, rātham uśñīhābhiḥ¹⁰
|| 1¹¹ || yōktram, ὀκτριῶçatīḥ || 14 ||

K. Aç. 13, 4. — Vs. 25, 2. 3. — manyābhiḥ.

15. mitrā-vāruṇau çrōñī-bhyām¹, indrā-ḡñī çikhañdā-
bhyām², indrā-bhīhaspātī ūrū-bhyām³, indrā-vīshṇū aśthi-
vād-bhyāw⁴, savitāram pūçhena, gandharvāñ chēpenā⁵, 'psa-
rāso mushkābhyām, pāvamānam pāyūnā, pavītram pōtrā-

13. ¹ 'nch^o AFW. ² achālāḥ çaphala(?)māñsāni. ³ ohne
avagraha. ⁴ sāma gītī (?), kūshthikāḥ prakoshthārogya (?) jānuñi (?)
jāñghābhyām adhaḥpradeçāḥ. ⁵ javo vegāḥ. ⁶ agadam ārogyam.
⁷ kuḥā hastayor madhyasamdhī. ⁸ prachālau pādāyore upari pradeçau.
⁹ guhā guhanī (?), upapakshau pārçve. ¹⁰ aditir bhūmīḥ.
¹¹ nīrjālmakena keçararāhitena. ¹² || 3 || W. ¹³ so ('rmāñtr^o)
W, 'rmā tr^o AC, 'rmāq tr^o D; man erwartet hier 'rmāñs tr^o.

14. ¹ grīdhrāḥ kakāḥ. ² ānatam grīvāpradeçāḥ. ³ manyā
grīvārekāḥ. ⁴ samkroçāḥ ghoḣāḥ. ⁵ prakāço bhāyam rūpam,
tvak vāg(?) jindriyābhimāni. ⁶ parākāço 'bhyanāram rūpam,
antarā 'bhyanārapradeçābhimāni. ⁷ svapāsā vahena çobhanavyā-
pāreṇa amgaravēna (?). ⁸ ohne avagraha. ⁹ s. P. 6, 7. çakunisādāḥ
prishtham, yatra çakunayoh çaktā vīrāḥ (?) sidanti. ¹⁰ uśñīhā ratha-
vāhanadeçāḥ. ¹¹ || 4 || W.

15. ¹ s. P. 3, 7. çrōñi jaghanagatē māñse. ² s. P. 4, 36; çī-
khañde tato 'py adhastane. ³ s. P. 4, 35; ūrū tato 'py adhastane.
⁴ s. P. 4, 5; aśthivati jāñghayoh prishthābhāgagatē māñse (?). ⁵ 'nch^o
AW; 'phenn C.

bhyām⁶, â-kramaṇaṁ sthûrābhyām⁶, prati-kramaṇaṁ kūśhṭhābhyām⁶ || 1 || mitrāvāruṇaṁ, dvāvīṣṭatīḥ || 15 ||⁷

K. Aç. 13, 6. — Vs. 25, 7. — çronṣibhyām itj çronṣibhyām — indrāgni² itindra-agni — indrābrihaspatī³ itindrābrihaspatī — indrāvishnū⁴ itindrā-vishnū — gandharvān | çepēna.

16. indrasya kroḍó¹, 'dityai pájasāṁ², diçām jatrāvo³, jīmūtān hridayau-⁴paçābhyām⁴, antariksham⁵ puritātā⁶, nābha udaryeṇa⁷, 'ndrāñm plihnā⁸, valmīkān klomnā⁹, gīrṇ plāçi-bhiḥ⁹, samndrām⁶ udāreṇa⁵, vaiçvānarām⁵ bhāsmanā⁹ || 1¹⁰ || indrasya, dvāvīṣṭatīḥ || 16 ||¹¹

K. Aç. 13, 6. — Vs. 25, 8. — adityai — hridayaupāçābhyām iti hridaya-upāçābhyām — puritātā.

17. pūshnó vanisbthûr¹, andhā-'hé sthûra-gudā², sarpān gúdābhir³, řitūn řiṣṭīḥ⁴, divam řiṣṭihēna⁵, vāsūnām prathamā kikasā⁶, rudrāñām dvitīyā, 'dityāñām tṛitīyā, 'ngirasām caturthī, sādhyāñām pañcamī, viçveshām devāñāṁ shashthī || 1⁷ || pūshnóç, cāturviṣṭatīḥ || 17 ||

K. Aç. 13, 7. — Vs. 25, 6, 7. — andhāber ity andha-gheḥ — řiṣṭībhir iti řiṣṭī-bhiḥ.

15. ⁶ potrásthûrakusṭhācabdāñ pāyusamipavartina eva māñsa-
viçeshā ucyante. ⁷ so D, 'bhyām || 1 || 15 || AC, 'bhyām || 5 || W.

16. ¹ kroḍo galabbāgāḥ. ² pájasāṁ pādatalam. ³ jatravo 'ñsasamipavartiny asthīni. ⁴ hridayamadhyam (?) asṭadalam māñsa-padmam, aupāçam tadvesṭhanam māñsam. ⁵ obne avagrāha. ⁶ puritātā (?) āutrāgi. ⁷ udaryam udaragatam māñsam. ⁸ plihna-klomaçābdābhyām udarapūrcavartini māñsakhaṇḍe ucyete, tatsamipavartini māñsai plāçīni. ⁹ bhāsa jirṇatṛipādi. ¹⁰ || 6 || W. ¹¹ so D, mitrāvāruṇāḥ, indrasya, dvāvīṣṭatīḥ, dvāvīṣṭatīḥ || 16 || ACW.

17. ¹ 'shnūḥ W pr. m, vanisbthūḥ prauḍham āntam. ² (andhāheḥ unerklart) sthûragudā gudakāḇḍe sthūlo bhāgāḥ. ³ gudā gudakāḇḍasya sūkṣmabbāgāḥ. ⁴ s. P. 3, 7. řiṣṭīyo gudāsamipe varṭinyāḥ çirāḥ. ⁵ řiṣṭītham uparibhāgāḥ. ⁶ tatsamipavartino 'sthiviçeshūḥ kikasāḥ, iāç ca shatṣamkhyākāḥ. ⁷ || 7 || W.

18. ójo grivābhir¹, nir-ṛitim asthā-bhir, indraṃ sv-
-āpasā vāhena², rudrāsya vi-calā skandhò³, 'ho-rātrāyor dvi-
tīyo, 'rdha-māsānām tṛitīyo, māsām caturthā, ṛitūnām pañca-
māḥ, saṃ-vatsarāsya shashthāḥ || 1⁴ || ójo, viśvātīḥ || 18 ||

K. Aç. 13, 8. — viçala iti vi-çalaḥ.

19. ā-nandām nandāthunā¹, kāmam praty-āsābhyām²,
bhayāṃ çitimā-bhyām³, pra-çisham pra-çāsābhyām⁴, sūryā-
-candramāsau vṛikyābhyām⁵, çyāma-çabalaū mātasnābhyām⁶,
vy-ushṭiṃ rūpeṇa, ni-mruktim ārūpeṇa || 1⁷ || ānandāṃ, shō-
ḍaça || 19 ||

K. Aç. 13, 9. — Vs. 25, 8. — sūryācandramasāv iti
sūryā-candramasau.

20. āhar māśēna, rātrim pīvasā, 'pó yāshēṇa, ghrī-
tāṃ rāsena, çyām¹ vāsayā, dūshīkābhir hrādūnim, ācru-bhīḥ
pṛishvām², divāṃ rūpeṇa³, nāksatrāṇi prāti-rūpeṇa⁴, pṛi-
thivīm cārmapā⁵, chavīm chavyō⁶, 'pā-kṛitāya svāhā⁷, '-lab-
dhāya svāhā, hutāya svāhā || 1⁸ || āhar, ashṭāviśvātīḥ || 20 ||

K. Aç. 13, 10. — Vs. 25, 9. — apaḥ — chavyā | upā-
kṛitāyety upa-ākṛitāya.

21. agnēḥ pakshatīḥ¹, sárasvatyai² ní-pakshatīḥ³, só-
masya tṛitīyā, 'pām caturthy, óshadhinām⁴ pañcamī, saṃ-

18. ¹ grivās tadavayavā asthīni. ² yo 'yam vaho vāhana-
yogyapradeçāḥ avapāḥ çobhanakarmā. ³ skandho 'vayavabhedena
shodhā bhinnāḥ, tatrā 'tyantacañçalo 'vayavo rudrasya. ⁴ || 8 || W.

19. ¹ nandāthur guhyendriyam. ² pratyāsaçitimapraçāsa-
çabdair guhyasamīpavartīny avayavayugalāny abhidbhiyante. ³ vṛikya-
pārçvadavayavartīnyau māsāgranthī. ⁴ tatsamīpavartīni matasae.
⁵ || 9 || W.

20. ¹ nicht erklärt im schol. ² rūpam ntragolakam. ³ prati-
rūpam tatratyam pratibimbam. ⁴ carma pakshmapaṭalam. ⁵ chavi
ntragatā kántīḥ. ⁶ ohne avagraha. ⁷ || 10 || W.

21. ¹ dakṣhipapārçvasya mūle vartamānā ye 'yam vañkriḥ, sá pa-
kshatīḥ. ² ohne avagraha. ³ tadanantarahhāvinī vañkriḥ ní-
pakshatīḥ.

-vatsarāśya shashṭhī, marútāṃ saptamī, bṛhaspāter² aṣṭamī,
mitrāśya navamī, vāruṇasya daśamī, 'ndrasyai 'ekādaśī³,
viçveshām devānām dvādaśī³, dyāvā-prithivyōḥ pārçvām,
yamāśya pāññurāḥ⁴ || 5⁵ || agnēr, dhān nā tri-çāt || 21 ||

K. Aç. 13, 11. — Vs. 25, 4.

22. vāyōḥ pakṣhatī¹, sārvasvato² nī-pakṣhatiç, can-
drāmasas² tṛitīyā, nākṣatrāṇām caturthī, savitūḥ pañcamī,
rudrāśya shashṭhī, śarpāpāṃ saptamī, aryampō 'ṣṭamī,
tvāṣṭur navamī, dhātūr daśamī, 'ndrānyā ekādaśy³, ádityai
dvādaśī³, dyāvā-prithivyōḥ pārçvām, yamāy pāññurāḥ || 1² ||
vāyōr, aṣṭāvīçatīḥ || 22 ||

K. Aç. 13, 12. — Vs. 25, 5. — saptamī | aryampah —
indrānyāḥ | ekādaśī.

23. pānthām anūvṛg-bhyāṃ¹, śāp-tatiṃ snāvanā-
bhyāṃ², çúkān pīttena, barimāṇam yaknā³, bālīkṣhṇān⁴
pāpa-vātēna⁵, kūçmān⁴ chāka-bhiḥ⁶, çavartān⁴ ūvadhena⁷,
çúno vi-çāsanena⁸, śarpān lobita-gandhēna⁹, vāyāsi pakva-
-gandhēna, pipplikāḥ pra-çādēna¹⁰ || 1¹¹ || pānthām, dvāvīç-
atīḥ || 23 ||

K. Aç. 13, 13. — bālīkṣhṇān — kūçmān — śarpān.

24. krāmair áty akramīd vājī viçvair devair yajni-

21. ⁴ etā vañkrayo yasmin pṛiṣṭhabhāgagato 'sthipārçvaviçeshe sam-
badhyante so 'yam pāññurāḥ. ⁵ || 11 || W.

22. ¹ pūrvoktadakṣhiṇapārçvavad uttarapārçvaparatveno 'daṃ sarvaṃ
vyākhyeyam. ² ohne avagrha. ³ || 12 || W.

23. ¹ anūvṛgikābdena pūrvoktayor vṛikyayōḥ samīpavartini mānsa-
khaṇḍa ucye. ² snāvanāyāçābdena sūkṣhmāpām snāyuvīçeshāpām
mūle te (? 'lagate?) pārçvadvayavartinyau dṛo çiro ucye. ³ yakn (n
mit virāma)-çābdena pittagato varjaviçeshāḥ. ⁴ unerklärt. ⁵ pā-
pavāto 'pānavāyuh. ⁶ 'nch⁶ AW; çakāni çakṛitpiṇḍāḥ ('tyaṇḍān
Cod.). ⁷ ūvadhyaṃ apakvaṃ çakṛit. ⁸ viçāsanam chinnaśthā-
nam. ⁹ 'n⁹ AW. ¹⁰ praçādo viçāsanakālapatito mānsaleçaviçeshāḥ.
¹¹ || 13 || W.

yaiḥ saṃ-vidānāḥ | sá no naya su-kṛitāsya lokāṃ tāsya
te vayasṃ sva-dhāyā madema || 1¹ || krámair, aabṛádaṣa || 24 ||

K. Aṣ. 5, 16. — te.

25. ^a dyaús te¹ pṛishṭhám, pṛithivī sadhá-stham, átmā
'ntárikshaṃ², samudró³ yóniḥ; ^b sūryas te cákshur, vātaḥ
prā-'náç, candrámah³ crotam, māsāç câ 'rdha-māsāç ca
párvāny, řitávó 'ñgāni, saṃ-vatsaró mahimā || 1³ || dyaúḥ,
pāñcaviṃṣatiḥ || 25 ||

B. 3, 9, 4, 8. — K. Aṣ. 5, 5. — ^a Vs. 11, 20. — añgāni.

26. agniḥ paçúr āsīt, ténā 'yajanta, sá etāṃ lokām
ajayad yásminn agniḥ, sá te lokás, tāṃ jeshyasy, áthā
'va jighra; vāyúḥ paçúr āsīt, ténā 'yajanta, sá etāṃ lo-
kām ajayad yásmin vāyúḥ, sá te lokás, tásmāt tvā 'ntár
eshyāmi yádi nā 'va-jíghrasy; ádityāḥ paçúr āsīt, ténā
'yajanta, sá etāṃ lokām ajayad yásminn ádityāḥ, sá te lokás,
tāṃ jeshyasi yády ava-jíghrasi || 1¹ || yásminn, ashtaú ca || 26 ||

B. 3, 9, 4, 8. — K. Aṣ. 5, 4. — Vs. 23, 17. Ç. 13, 2, 7, 13-15.
Kā. 20, 6, 8. — athā | aveti.

yó vā áyathādevatatap, tvám agna, índrasya, cítiti, yáthā vai, váyo
vai, yád ákútāḥ, yás te², máyi grihṇāmi, prajāpatiḥ aḥ 'amāt,
stegān³, vājam, kúrmān, yóktram, mitráváruṇāv, índrasya, pūshpā,
ója, ānandām, áhar, agnér, vāyóḥ, pánthāṃ, krámair, dyaús te, 'gníḥ
paçúḥ, sháḍviṃṣatiḥ || 26 ||

yó vā (1, 1), evā "hutim (3, 8), abhavan (5, 5), pathibhir (7, 2), ava-
rúdhvā (10, 2), "nandām (19, 1), ashtaú pañcāśat⁴ || 58 ||

iti taittiriyasaṃhitāyām pañcamakāṇḍe
saptaṃśadapṛapāṭhakah ||

iti pañcamam kāṇḍam || 5 ||

24. ¹ || 14 || W.

25. ¹ so ('a te) AW. ² ohne avagraha. ³ || 15 || W.

26. ¹ || 16 || W. ² yás te agne W. ³ prajāpati stegān W.

⁴ so (als zwei Wörter) ACDW.

1. prācīna-vaṣṣam karoti; deva-manuṣhyā diṣo vṛ abhajaṇta, prācīm¹ devā dakṣiṇā² pitāraḥ pratīcim¹ manuṣhyā ūdiciṣ¹ rudrā; yāt prācīna-vaṣṣam karōti deva-lokām evā tād yājamaṇa upā³ vartate³. pāri cṛa-
yaty, antār-hito hī deva-lokō manuṣhya-lokān; nā 'smāl lokāt sv-etavyam ivē 'ty āhuḥ, kō hī tād veda yādy amū-
shmiṇ lokē⁴ 'sti vā nā vē 'ti, dikṣhv¹ atikācān¹ karoti || 1 ||

ubhāyor lokāyor abhi-jityai. keça-çmaçrū vapate⁵ na-
khāni nī kṛintate, mṛitā vā eṣhā tvāg amedhyā yāt keça-
çmaçrū, mṛitām evā tvācam amedhyām apa-hātya yajniyo
bhūtvā médham ūpai 'ty. āṅgirasasḥ suvar-gām lokām
yānto 'p-sū dikṣhā-tapāsi⁶ prā 'veçayan; ap-sū snāti, sā-
'kshād evā dikṣhā-tapāsi āva runddhe⁷; tīrthē snāti, tīrthē
hī té tām prā 'veçayan⁸; tīrthē snāti || 2 || tīrthām evā sa-
mānānām¹ bhavaty. apō 'çnāty, antaratā¹ evā médhyo
bhavati. vāsasā dikshayati, saumyāp vai kṣhaumam de-
vātayā¹, sōmam eṣhā devātām ūpai 'ti yō dīkshate; sō-
masya tanūr asi tanūvam me pāhī 'ty āha, svām evā

¹) s. Ind. Stud. 3, 375. 382; daselbst werden auch die drei ersten anu-
vāka des siebenten Buches noch hinzgerechnet. Der Comm. zu diesem
Buche ist bereits in dem des ersten Buches (von I, 2, 1 - 4, 45) mit
enthalten, und zwar ist in der Calcuttaer Ausgabe dabei auch der Text (B)
vollständig aufgeführt.

6, 1, 1 - 6, 11. somasya mantrāṅām brāhmaṇam; 1, 1 - 4, 5 adhva-
raḥ; 1. prāgvaṣṣam kṣhurakarmādisapṛitāḥ pravīcet. ¹ ohne avagraha.

² so (ṣpā) ABCDW. ³ als Compositum. ⁴ *n1° AW, *n (mit vi-
rāma) 1° B. ⁵ unbetont. ⁶ s. P. 4, 17. ⁷ *mḍh° ACDW, *ndh° B.
⁸ obachen betont, nicht mit pra komponiert (CD)!

devátām úpai 'ty, átho â-çisham evai 'tām ā çāste. 'gnés
tûshâ-"dhānam, vāyōr vāta-pānam, pitṛipām nīvir¹, ōshadhī-
nām¹ pra-ghātāḥ || 3 || ādityānām prācīna-tānō, viçveshām
devānām ōtur, nākshatrāṇām atikāçās¹; tād vā etāt sarva-
-devatāṃ yād vāso, yād vāsaś dikshāyati sārvaḥ evai
'nam devātābhir¹ dikshayati. bahiḥ-prāṇo vai manushyas,
tāsyā 'çanam prā-'ṇō, 'çnāti sā-prāṇa evā dikshata; āçito
bhavati, yāvān¹ evā 'sya prā-'ṇās tēna sahā médham úpai
'ti. ghṛitām devānām, māstu pitṛipām, nīsh-pakvam ma-
nushyāṇām, tād vai || 4 || etāt sarva-devatāṃ yān náva-
-nītam, yān náva-nītenā 'bhy-añkte sārva evā devātāḥ
prīṇāti; prā-cyuto vā eṣhō 'smāl lokād ā-gato deva-lokaṃ
yō dikshitō, 'ntarē 'va náva-nītam, tasmān náva-nītenā 'bhī
añkte; 'nu-lomām, yājushā, vy-āvṛittyā⁹. índro vṛitrām
ahan, tāsa kanīṇikā parā 'patat, tād ā-'ñjanam abhavad;
yād ā-'ñkte cākshur evā bhrāṭṛivasya vṛīñkte¹⁰; dākshir-
nam pūrvam ā 'ñkte || 5 || savyāḥ hí pūrvam manushyā
ā-'ñjāte; ná ní dhāvate, nī 'va hí manushyā dhāvante;
pāñca kṛitva ā 'ñkte, pāñcā-'ksharā pañktiḥ, pāñkto yajnō,
yajnām evā 'va runddhe⁷; pári-mitam ā 'ñkte, 'pari-mitāḥ
hí manushyā ā-'ñjāte; sā-tūlayā '' 'ñkte, 'pa-tūlayā hí ma-
nushyā ā-'ñjāte, vy-āvṛittyai⁹; yād āpa-tūlayā ''-'ñjitā
vāja iva syāt, sā-tūlayā '' 'ñkte mitra-tvāya || 6 || índro
vṛitrām ahan, sō 'pō 'bhī amriyata¹¹, tāsām yān médhyam
yajniyāḥ sā-devam āsīt tād āpō 'd akrāmat, té darbha
abhavan; yād darbha-puñjilāḥ pāvāyati¹² yā evā médhya
yajniyāḥ sā-devā āpas tābhir evai 'nam pāvayati; dvābhyām
pāvayaty, aho-rātrābhyām evai 'nam pāvayati; tri-bhiḥ pāv-

1. ⁹ vṛityā ('ai) ABCDW.10. ⁹ āt⁹ AC.11. amri⁹ AB.12. so (pā⁹) ABCDW durchweg.

ayati, tráya ime lokā, ebhír evai 'nam lokaiḥ pavayati;
 pañcā-bhiḥ || 7 || pavayati, pañcā-'ksharā pañktiḥ, pañkto⁹
 yajno, yajnāyai 'vai 'nam pavayati; śaḍ-bhiḥ pavayati,
 śaḍ vā ṛitāva, ṛitū-bhir evai 'nam pavayati; saptā-bhiḥ
 pavayati, saptā chāndāsi, chāndo-bhir evai 'nam pavayati;
 navā-bhiḥ pavayati, náva vai púruse prā-'nāḥ, sā-prānam
 evai 'nam pavayaty; éka-viṣatyā pavayati, dáṣa hástyā
 aṅgúlayo dáṣa pádyā átmaí 'ka-viṣó, yāvān evā pú-
 rushas tám ápari-vargam || 8 || pavayati; cit-pátis tvā
 punātv ity āha, máno vai cit-pátir, mánasai 'vai 'nam
 pavayati; vāk-pátis tvā punātv ity āha, vácaí 'vai 'nam
 pavayati; devás tvā savitā punātv ity āha, savitṛi-
 -prasútá evai 'nam pavayati; táśya te pavitra-pate pa-
 vitreṇa yásmai kám pune tác chakeyam ity āha,
 "ṇisam evai 'tām ā ṇāste || 9 || atikāśān karoty, áveçayan⁹
 tīrthe saṁti, praghātó, manushyáññāp tād vā, á 'ñkte, mītraváya, pañcābhir,
 áparivargam, aśtācatvāriṣṭas ca || 1 ||

1, 2, 1, 1.2. — K. 23, 1. — Ç. 3, 1, 1, 6-3, 24. — devama-
 nushyā iti deva-manushyāḥ — devāḥ | dakṣiṇā — rudrāḥ
 — upāvartata ity úpa-āvartate — manushyāḥ lokād iti ma-
 nushya-lokāt | na | asmāt — svētavyam iti su-ctavyam —
 loke | asti — atikāśān — vapate — dīkṣhātāpasī iti dī-
 kṣhā-tāpasī — preti | áveçayan⁹ — atha iti — tūshādhā-
 nam iti tūsha-ādhānam — nīviḥ — bahiḥprāṇa iti bahiḥ-
 -prāṇaḥ — aṇāti | saprāṇa iti sa-prāṇaḥ — dīkṣhate —
 nishpākvam iti niḥ-pākvam — eṣaḥ | asmāt — aṇtarā |
 iva — vyāvṛityā iti vi-āvṛityai⁹ — āñjānam ity ā-āñjānam
 — āñkta ity ā-āñkte — eti | āñkte — āñjata ity ā-āñjatē
 — niti | iva — manushyūḥ — āñkte | apārimitam ity apāri-
 -mitam — satūlayeti sa-tūlayā | eti | āñkte | apātūlayety apā-
 -tūlayā — āñjata ity ā-āñjatē — āñjitety ā-āñjita — saḥ |
 apuḥ | abhīti | amriyate — apā | ud iti | akrāmat — me-
 dhyūḥ — pādyūḥ — vācā | eva | eṇam.

2. yāvanto¹ vai devā yajnāyā 'punata tā evā 'bhavan,
yā evāṃ vidvān yajñāya punītē bhāvaty evā; bahiḥ pav-
ayitvā 'ntāḥ prā pādāyati, manushya-lokā evai 'nam pav-
ayitvā pūtām deva-lokām prā nayaty². ādikshita ekayā
"-hutyē 'ty āhuḥ, sruvēṇa cātasro juhōti dikshita-tvāya
srucā pañcamīn, pāñcā-'ksharā pañktīḥ³, pūṅkto yajnō,
yajnām evā 'va runddha⁴. ā-kūtyai pra-yūje 'gnāye
|| 1 || svāhē⁵ 'ty āhā, "-kūtyā hī pūrusho yajnām abhi
pra-yuñktē: yājeyē 'ti. medhāyai mánase 'gnāye
svāhē 'ty āha, medhāyā hī mánasā pūrusho yajnām abhi-
gāchati. sárasvatyai¹ pūshṇē 'gnāye svāhē 'ty
āha, vāg vai sárasvati¹ prithivī pūshā, vāca¹ 'vá pri-
thivyā yajnām prā yuñkta. āpo devīr bṛihatīr viçva-
-çambhuva ity āha, yā vai vārshyās tāḥ || 2 || āpo
devīr bṛihatīr viçvā-çambhuvo; yád etád yájur ná brūyād
divyā āpō 'çāntā imām lokām ā gacheyur; āpo devīr
bṛihatīr viçva-çambhuva ity āhā, 'smā evai 'nā lo-
kāya çamayati, tasmāc chāntā imām lokām ā gachanti.
dyāvā-prithivī ity āha, dyāvā-prithivyōr hī yajnā; ur̥t̥
antáriksham¹ ity āhā, 'ntárikshē hī yajnō; bṛihaspátir¹
no havishā vṛidhātu || 3 || ity āha, bráhma vai devā-
nām bṛihaspátir, bráhmanai 'vā 'smāi yajnām áva runddhe⁴;
yád brūyād: vidher iti⁵ yajna-sthānūm ṛiched, vṛi-
dhātuv ity āha yajna-sthānūm evā pári vṛinakti. prajā-
-patir yajnām asṛijata, sō 'smāt sṛishṭāḥ párāñ¹ ait, sá prā
yájur ávlināt⁶ prā sáma, tám ṛig úd ayachad, yád ṛig
ud-áyachat tād aud-grahaṇāsyau "dgrahaṇa-tvām; ṛicā

2. dikshāhutayāḥ. ¹ ohne avagraha. ² so (9*) ACW, s. P. 7, 4.
³ *ñt* AC. ⁴ *mdh* ABCDW. ⁵ havishā vidher (= vidadhātu!)
iti çākhāntare mantrapāṭhaḥ, B (p. 293); Va, 4, 7 und Kāth. 2, 2 haben
zum wenigsten eine ähnliche Lesart: bṛihaspataye havishā vidhema.
⁶ ávripot (!).

|| 4 || juhōti yajnāsya 'd-yatyā; anu-shtūp chāndasām
 ūd ayachad ity āhus, tasmād anu-shtūbhā juhōti, yajnāsya
 'd-yatyai; dvādaça¹ vātsa-bandhāny² ūd ayachann ity āhus,
 tasmād dvādaça-bhir vātsabandha-vīdo dikshayanti; sā vā
 eshā 'rg anu-shtūg, vāg anu-shtūg, yād etāya 'rcā dikshā-
 yati vācaī 'vai 'naṣ sārva-yā dikshayati. viṣve de-
 vāsya netūr ity āha sāvitrī etēna, mārto vṛiṇīta
 sakhyām || 5 || ity āha pitṛi-devatāyāi 'tēna, viṣve
 rāyā ishudhyasī 'ty āha vaiṣva-devy etēna, dyumnām
 vṛiṇīta pushyāsa ity āha paṇshy etēna, sā vā eshā
 'rk sarva-devatāyā, yād etāya 'rcā dikshayati sārva-bhir evai
 'naṃ devatābhir³ dikshayati. sapṭā-'ksharam prathamām
 padām ashtā-'ksharāṇi trīṇi, yāni trīṇi tāny ashtāv ūpa-
 yanti, yāni catvāri tāny ashtāu, yād ashtā-'ksharā tēna
 || 6 || gāyatrī, yād ekādaça-'ksharā tēna trishṭūg¹, yād
 dvādaça-'ksharā tēna jāgati, sā vā eshā 'rk sārvaṇi chān-
 dāsi, yād etāya 'rcā dikshayati sārvebhir evai 'naṃ
 chāndo-bhir dikshayati. sapṭā-'ksharam prathamām padām,
 sapṭā-padā cakvari, paçāvaḥ cakvari, paçān evā 'va rundha⁴.

ekasmād aksharād ānāptam prathamām padām, tasmād
 yād vāco 'nāptam tān manushyā ūpa jīvanti; pūrṇāyā ju-
 hoti, pūrṇā iva hī prajā-patiḥ, prajā-pater āptyai; ny-ānaya
 juhōti, ny-ānād dhī prajā-patiḥ pra-jā śṛijata pra-
 -jānāw śṛishtyai || 7 || agnāye, tē, vridhāt, ricā, sakhyām, tēna, ju-
 hoti, pāñcadaça ca || 2 ||

1, 2, 2, 1. — K. 23, 2. — Ç. 3, 1, 4, 6-23. — devāḥ — apū-
 nata | te | eva | abhavan — manuṣhyaloka iti manushya-
 -loke — nayati | adīkshitaḥ — āhutyety ā-hutyā — rundhe

2. ¹ yathā vatsa ekena pāçena badhyate tathā viṣvo devasyety-
 ādīṣu dvādaçapadeshu eknikena padena yajno badhyate, atas tāni padāni
 vātsabandhāni, vatsasyeva bandho vātsabandhaḥ, B (p. 295); der Spruch
 hat nur dann zwölf Wörter, wenn man, wie auch oben geschieht, svāhā
 nicht dazu rechnet.

— abhiti | prayuñkta* iti pra-yuñkte | yajēya — preti |
 yuñkte — yāh | vai — āsmai | eva | eñāḥ — vjdhēḥ —
 saḥ | āsmāt — parāṇ | aīt — avlñāt — ndyātyā ity ut-
 -yatyai | ānuṣṭub ity ānu-stup — vai | eṣhā | rik | ānu-
 ṣṭug ity ānu-stuk | vāk | ānuṣṭug ity ānu-stuk — etayā |
 řicā — sāvjītri — pīṭṛidēvatyeti pīṭṛi-dēvatyā — vaiçvade-
 vīti vaiçva-dēvī — puṣhyasē — paushṇī — vai | eṣhā | rik
 — etayā | řicā — sapṭākṣharam iti sapṭa-ākṣharam — āṣṭā-
 kṣhārāṇīty āṣṭā-ākṣhārāṇī — upeti | yanti — vai | eṣhā |
 rik — etayā | řicā — rūṃdhe — vācaḥ | anāptam — nyū-
 nayeti ni-ñnayā.

3. řik-sāmé¹ vai devēbhyo yajnāyā 'tishṭhamāne²
 kṛishṇo rūpām kṛitvā 'pa-kṛāmyā 'tishṭhatām; tē 'manyanta:
 yām vā iné³ upā-"vartsyātaḥ sá idām bhaviṣhyatī' 'ti, té⁴
 upā 'mantrayanta, té⁴ aho-rātrāyor mahimānam apa-ni-
 dhāya devān upā-"vartetām⁵. eṣhā vā řicó vārṇo yāc
 chuklām kṛishṇā-'jināsyai 'shā sāmno yāt kṛishṇām. řik-
 -sāmāyoḥ çilpe⁶ stha ity āha, 'rk-sāmé' evā 'va
 runddha⁷. eṣhāḥ || 1 || vā ābno vārṇo yāc chuklām
 kṛishṇā-'jināsyai 'shā rātriyā yāt kṛishṇām, yād evai
 'nayos tātra nṛ-aktam tād evā 'va runddhe⁷. kṛishṇā-
 -'jinéna dikshayati, bráhmaṇo vā etād rūpām yāt kṛishṇā-
 -'jinām, bráhmaṇai 'vai 'naṇ dikshayati. 'mām dhīyau
 çikṣhamāṇasya devé 'ty āha, yathā-yajūr evai 'tād.
 gárbhō vā eṣhā yād dikshitā ūlbaṃ vāsaḥ, pró "ṛṇute,
 tásnāt || 2 || gárbbhāḥ prāvṛitā⁸ jāyante. ná purā sómasya
 krayād āpo "ṛṇvīta; yāt purā sómasya krayād apo-"ṛṇvītā
 gárbbhāḥ pra-jānām parā-pātukāḥ syuḥ; kṛité sómé 'po
 "ṛṇute, jāyata evā tād, átho yáthā vāsīyāwsam praty-

2. * ohschon betont, nicht komponiert mit abhi!

3. kṛishṇājinena vastreṇa dikṣhā mekhalayā, tatthā kṛishṇavishāṇayā.
¹ s. P. 4, 11. ² s. P. 4, 38. ³ s. P. 4, 24. ⁴ s. P. 4, 42. ⁵ als
 Compositum. ⁶ s. P. 4, 46. ⁷ *mdh⁹ ABCDW. ⁸ ohne avagraha.

-apornutē tādriḡ⁹ evā tād. āṅgirasah suvar-gām lokām
yānta ūrjam v̄y abhajanta, tāto yād aty-ācishyata té çarā
abhavann, ūrg vai çarā; yāc chara-māyī || 3 || mékhalā
bhāvaty ūrjam evā 'va runddhe⁷; madhyatāḥ⁸ sām nab-
yati, madhyatā⁸ evā 'smā ūrjam dadhāti, tasmān madhyatā
ūrjā bhuñjata. ūrdhvām vai pūrushasya nābhyai médhyam
avācīnam⁶ amedhyām, yān madhyatāḥ⁸ sām-nāhyati mé-
dhyam cai 'vā 'syā 'medhyām ca vy-āvartayati⁵. 'ndro
vṛitrāya vājram prā 'harat, sā tredhā⁶ v̄y abhavat sphýas
trítīya⁶ ráthas trítīyam yūpas trítīyam || 4 || yē 'ntah-
-çarā ācīryanta té çarā abhavan, táç charānā⁶ çara-tvām;
vājro vai çarāḥ, kshút khálu vai manushýasya bhrātṛivyo,
yāc chara-māyī mékhalā bhāvati vājreṇai 'vā sā-'kshút
kshúdham bhrātṛivyam madhyatā⁸ 'pa hate. tri-vṛid bhav-
ati, tri-vṛid vai prā-'nās, tri-vṛitam evā prā-'nām madhyatā
yājamāne dadhāti; prithvī bhavati, rájñūnām vy-āvṛittiyai².
mékhalayā yājamānam dikshayati¹⁰ yóktreṇa pátñim, mi-
thuna-tvāya || 5 || yajno dákshinām abh̄y adhyāyat, tá⁶
sām abhavat; tād indro 'cāyat, sò 'manyata: yó vā itó
janishyáte sá idám bhavishyatī 'ti, tám prā 'viçat, tásyā
indra evā j̄āyata; sò 'manyata: yó vai mād itó 'paro jani-
shyáte sá idám bhavishyatī 'ti, tásyā anu-mṛiçya yónim ā
'chinat, sá sūtá-vaçā 'bhavat, tát sūtá-vaçāyai jānma || 6 ||
tā⁶ háste n̄y aveshṭayata, tám mṛigēshu n̄y adadhāt, sá
kṛishṇa-vishṇupā 'bhavad; indrasya yónir asi mā mā
hi⁶sīr iti kṛishṇa-vishṇupām prā yachati, sá-yonim evā
yajnām karoti¹⁰ sá-yonim dákshinā⁶ sá-yonim indra⁶,
sayoni-tvāya. kṛishyai tvā su-sasyāyā¹¹ ity āha,
tasmād akṛishṭa-pacyā óshadhayaḥ⁸ pacyante; su-pippa-

3. ⁹ "vṛity" ABCDW.¹⁰ unbetont.¹¹ zu sa⁹ s. P. 6, 12.

lābhyas tvaú 'shadhī-bhya'¹² ity āha, tasmād ósha-
dhayaḥ⁶ phālam grihṇanti. yád dhástena || 7 || kaṇḍū-
yéta pāmanam-bhāvnkāḥ pra-jāḥ syur, yát smáyeta
nagnam-bhāvukāḥ; kṛishṇa-vishṇáyā kaṇḍūyate¹⁰ 'pi-
-grihya smayate pra-jānām gopithāya⁸. ná purā dá-
kshipābhyo nétoḥ kṛishṇa-vishṇām āva cṛited, yát purā
dākshipābhyo nétoḥ kṛishṇa-vishṇām āva-cṛitéd yóniḥ
pra-jānām parā-pātukā syān; nītāsu dākshipāsu cātvāle
kṛishṇa-vishṇām prā 'syati, yónir vai yajnáśya cātvālam
yóniḥ kṛishṇa-vishṇā, yónāv evā yónim dadhāti, yajnáśya
sayoni-tvāya || 8 || rundha⁷ eshá, tasmāc, charamāyī, yūpsa trītiyam,
mithunatváya, jānma, hástena, 'shācatvāricṣac ca || 3 ||

1, 2, 2, 1-3. — K. 23, 4. — Ç. 3, 2, 1, 1-31. — rīksāme ity
rīk-sāme — atishthamāṇe iti | kṛishṇāḥ — te | amanyanta
— ime iti — te iti — upāvartetām ity ūpa-āvartetām —
çilpe iti — rīksāme ity rīk-sāme — rundhe — rātriyāḥ
— ūrṇute — prāvritāḥ — ūrṇvīta — aporṇvītety āpa-
-ūrṇvīta — ūrṇute | jāyate — atho iti — vai | çarāḥ —
ūrjā | bhuñjate — vyāvartayati vi-āvartayati — vyāvṛityā
iti vi-āvṛityai — dikshayati — acāyat | sah | amanyata —
apārah — tasyāḥ — karoti — susasyāyā iti su-sasyāyai —
oshadhībhyas ity oshadhī-bhyaḥ.

4. vāg vai devébhyo 'pā 'krāmad yājñāyā 'tishtha-
mānā, sā vānaspātīn¹ prā 'viçat, sai 'shā vāg vānaspātishu
vadati yā dundubhaú yā tūṇave yā víṇāyām; yád dikshita-
-daṇḍām pra-yāçhati vācam evā 'va rundha². aúdum-
haro¹ bhavaty, ūrg vā udumbāra¹, ūrjam evā 'va rundhe²;
múkhena sám-mito bhavati, mukhatā¹ evā 'smā ūrjam da-

3. ¹² s. P. 3, 7.

4. daṇḍam ādāya mushīkaraṇavāgyamanu | kṛitvā 'sau dikshito bhūtvā
niyamān anutishthati. ¹ ohne avagraha. ² *pṛdh° ABCDW.

dhāti, tasmān mukhatā¹ ūrjā bhūjate || 1 || krté sóme
maitrā-varuṇāya daṇḍām prā yachati, maitrā-varuṇo hí
purástād² řitvig-bhyo vācam vi-bhájati, tām řitvijo³ yāja-
māne prāti sbhāpayanti⁴. svābhā¹ yajnam manasé
'ty āha, manasā hí pūrusbo yajnam abhi-gáchati; svābhā
dyāvā-prithivībhyām ity āha, dyāvā-prithivyór hí yaj-
nāh; svāho 'rór antárikshād¹ ity āhā, 'ntáriksho hí
yajnāh, svābhā yajnam vātād ā rabha ity āhā, 'yām
|| 2 || vāvā¹ yáh pávate sá yajnās, tám evā sà-'kshād ā
rabbate. mushṭī⁴ karoti, vācam yachati, yajnásyā dhṛityā.

ádikshishṭā 'yām brāhmaṇā iti trír upā-¹ 'wçñ āha
devébhya evai 'nam prā ''ha, trír uccair¹ ubháyebhya
evai 'nam deva-manushyébhyah prā ''ha. ná purā ná-
kshatrebhyo vācam ví srijed²; yát purā nákshatrebhyo vā-
cam ví-srijéd yajnam ví chindyāt || 3 || úd-iteshu ná-
kshatresbu vratām kṛiṇuté 'ti vācam ví srijati, yajnā-
-vrato vai dikshitó, yajnam evā 'bhí vācam ví srijati. yádi
ví-srijéd vaishnavīm řicam ānu brūyād, yajnó vai víshṇur,
yajnénai 'vá yajnāw sám tanoti. daívīm dhíyam mān-
āmaha ity āha, yajnam evā tán mradayati; su-pārā
no asad⁴ vāça ity āha, vñ-usṭim evā 'va runddhe³ || 4 ||

brahma-vádino vadanti: hotavyām dikshitásya gri-
hāsi ná hotavyām iti, havír vai dikshitó, yáj juhuyād
yajamānasyā 'va-dāya juhuyād, yán ná juhuyād yajna-
-parúr antár iyād, yé devā máno-jātā mano-yúja ity
āha, prā-'ñā vai devā máno-jātā mano-yújas, téshv evā
paró-'ksham juhóti, tán né 'va butām né 'vá 'butaw. swap-
ántam vai dikshitāw rákshāesi jighāwsanty, agniḥ || 5 ||

4. ³ so (zhñ^o) ABW, s. P. 6, 4.

⁴ s. P. 4, 12.

⁵ s. P. 6, 8.

⁶ so ('²o n^o) ABW, s. P. 11, 18. 8.

khálu vai raksho-hā, 'gne tvāw sú jāgrihi vayāw sú
mandishimah' 'ty āhā, 'gnīm evā 'dhi-pām kṛtvā svap-
iti, rākshasām āpa-hatyā. avratyām iva vā eshā karoti
yó dikshitāh svāpiti, tvām agne vrata-pā asī 'ty āhā,
'gnīr vai devānām vratā-patiḥ, sā evai 'nam vratām ā lambh-
ayati. devā' ā mārtyeshv é 'ty āha, devāh⁴ || 6 ||
hī eshā sām mārtyeshu. tvām yajñeshv idya ity āhai,
'tāw hī yājñeshv idatē. 'pa vai dikshitāt sushupūsha in-
driyām devātāh¹ krāmanti, viṣve devā abhi mām ā
'vavṛitrann ity āhe, 'ndriyēnai 'vai 'nam devātābhiḥ sām
nayati. yād etād yājur nā brūyād yāvata¹ evā paṇḍu
abhi dīksheta² tāvanto¹ 'sya paçāvah syū, rāsvé 'yat
|| 7 || somā " bhūyo bhāré 'ty āhā, 'pari-mitān evā
paṇḍu āva runddhe². candrām asi māma bhógāya
bhavé 'ty āha, yathā-devatām evai 'nāh prāti grihṇāti.
vāyāve tvā vārūpāya tvé 'ti yād evām etā nā 'nu-
-diçed āyathā-devatām dākshinā gamayed ā devātābhyo
vṛiçcyeta, yād evām etā anu-diçāti yathā-devatām evā
dākshinā gamayati nā devātābhya ā vṛiçcyate. devīr
āpo apām⁶ napād ity āha, yād vo mēdhyam yajniyāw
sā-devam tād vo mā 'va kramisham iti vāvai 'tād āhā.

'chinnaṁ tāntum pṛithivyā ānu gesham ity āha,
sétum evā kṛtvā 'ty eti || 9 || bhūjate, 'yām, chindyd, runddhe²,
'guir, āha devā, (yad, devātābhya ā, trāyastriṣṣae ca || 4 ||

1, 2, 2, 3 - 3, 3. — K. 23, 4. 5. — Ç. 3, 2, 1, 32 - 2, 27. —
ruṇḍhe | audūmbarah — sthāpayanti — eti | rābhe — mushtī
iti — dhṛityai — manāmāhe — vaçē — grihāsi — hota-
vyāsm — devāh | manōjātū iti manāh-jātāh — tat | na |
iva | ahutam — sv iti | jāgrihi — apāhatyā ity apā-hatyai

4. ' Nominativ, CD. " auch der Text selbst scheint somit in
deva ā einen Nominativ zu suchen? " beobachten betont, nicht komponiert
mit abhi!

— devaḥ | eti | martyeṣhu | eti¹⁰ | iti — eti | avavṛitran —
 abhiti | dikṣhēta⁹ — syaḥ | rāsvā | iyāt | soma | eti — etāḥ |
 na — dakṣhīṇāḥ | gamayet — dakṣhīṇāḥ | gamayati — pri-
 thivyāḥ | anv iti — atiti | etj.

5. devā vai deva-yājanam adhy-avasāya diṣo nā prā
 'jānan, tē 'nyō 'nyām ūpā 'dhāvan: tvāyā prā jānāma tvāyē
 'ti, tē 'dityāḥ sām adhrianta: tvāyā prā jānāmē 'ti, sā
 'bravid: vāraṃ vṛṇai māt-prāyaṇā evā vo yajnā mād-
 -udayanā asann iti, tasmād ādityāḥ prā-'yañfyo yajñānām
 ādityā ud-ayanīyaḥ. pāṇca devātā¹ yajati² pāṇca
 diṣo, diṣām prā-jnātyai || 1 || ātho pāñcā-'kṣharā pañktiḥ,
 pāñkto yajnō, yajnam evā 'va runddhe³. pāthyāḥ svastīm¹
 ayajan, prācīm¹ evā tāyā diṣam prā 'jānann² agnīnā da-
 kṣhīṇā⁴ sōmena pratīcē⁵ savitrō 'dīcīm¹ ādityo 'rdhvām.
 pāthyāḥ svastīm¹ yajati, prācīm evā tāyā diṣam prā jānāti;
 pāthyāḥ svastīm¹ ishṭvā 'gnī-shōmau yajati, cākshushī⁵ vā
 etē⁶ yajñāsya yād agnī-shōmau, tābhyām evā 'nu paçyati
 || 2 || agnī-shōmāv ishṭvā savitāraṃ yajati, savitṛi-prasūtā
 evā 'nu paçyati; savitāraṃ ishṭvā 'ditīm yajati, 'yām vā
 āditir, asyām evā prati-shṭhāyā 'nu paçyaty; āditim ishṭvā
 mārutīm ṛicam ānū āha, mārūto vai devānām viço, deva-
 -viçām khālu vai kālpa-mānam manushya-viçām ānu kalpate,
 yān mārutīm ṛicam anv-āha, viçām klīptyai. brahma-
 -vādino vadanti: prayājā-vad ananū-yājām⁷ prā-'yañīyam
 kārīyam anūyājā-vat || 3 || apra-yājām ud-ayanīyam iti,
 'mē vai pra-yājā ami⁸ anū-yājāḥ⁷, sai 'vā sā yajñāsya
 sām-tatis. tát tāthā nā kārīyam, ātmā vai pra-yājāḥ

4. ¹⁰ Hier also mit iti (weil nicht erhellt, daß ā am Ende des Hemi-
 stichs steht); anders I, 1, 14, 4. 2, 3, 1.

5. prāyañīyā. ¹ ohne avagraha. ² unbetont. ³ °mdh⁹
 ABCDW. ⁴ so (°qā) ABCDW. ⁵ s. P. 4, 12. ⁶ s. P. 4, 44.
⁷ s. P. 3, 7. ⁸ s. P. 4, 12.

pra-jā 'nū-yājā', yāt pra-yājān antar-iyād ātmānam antār
iyād, yād anū-yājān' antar-iyāt pra-jām antār iyād, yā-
taḥ khālu vai yajnāsyā vi-tatasya nā kriyāte tād ānu
yajnāḥ parā bhavati, yajnam parā-bhāvantaṃ yajamāno 'nu
|| 4 || parā bhavati. prayājā-vad evā 'nūyājā-vat prā-'ya-
ṇīyaṃ kārīyaṃ prayājā-vad anūyājā-vad ud-ayanīyaṃ, nā
'tmānam antar-ēti nā pra-jām, nā yajnāḥ parā-bhāvati
nā yajamānaḥ. prā-'yaṇīyasya nishkāśa' ud-ayanīyaṃ
abhi nir vapati, sai 'vā sā yajnāsyā sām-tatir. yāḥ prā-
'yaṇīyasya yājyā yāt tā ud-ayanīyasya yājyāḥ kuryāt
parān' amūp lokām ā rohet, pra-māyukaḥ syād; yāḥ prā-
'yaṇīyasya puro-'nuvākyaś tā ud-ayanīyasya yājyāḥ kar-
oty, asmīn eva lokē prāti tiṣṭhati || 5 || prājātyai, paçyaty,
anūyājāvad, yajamāno 'nu, puro-'nuvākyaś tā, aṣṭad ca || 5 ||

K. 23, s. — Ç. 3, 2, s. 1-28. — devāḥ | vai — te | an-
yaḥ | anyam — te | adityām — yajnāḥ — prāyaṇīya iti
pra-ayanīyāḥ — devatāḥ — atha iti — dakṣbhinā — agni-
shomāṇ ity agni-somaḥ — cakṣuṣhī iti | vai | ete iti —
iṣṭvā | aditim — anuṇīyām ity ānanu-yājām — ami iti |
anūyājā ity ānu-yājāḥ — prajeti pra-jā | anūyājā ity ānu-
-yājāḥ — anūyājān ity ānu-yājān — anū | paretī | bhavati —
nishkāśe — abhi | nir iti | vapati | sā | eva — yājyāḥ.

6. Kadrūç ca vai Su-parṇī cā "tma-rûpāyor aspardh-
etāw, sā Kadrūḥ Su-parṇīm ajayat, sā 'bravit: tritīya-
syām ito divi sōmas tām ā hara tēnā "tmānaṃ nish
krīṇīshvé' 'tī. 'yām vai Kadrūr asaū Su-parṇī, chān-
dāwsi Sauparṇeyāḥ'. sā 'bravid: asmaī vai pitārau pu-
trān bibhritas tritīyasyām ito divi sōmas tām ā hara
tēnā "tmānaṃ nish krīṇīshva || 1 || iti mā Kadrūr avoc-

6. aruṇyā krayaḥ.
avagraha.

¹ so ('ah k*) ABW, s. P. 8, 24.

² ohne

ad iti. jágaty úd apatac cáturdaçâ-'ksharâ satî, sã 'prâ-
 -"pya ný avarata, tásyai dvé³ akshâre⁴ amiyetâw, sã paçû-
 -bhiç ca dikshâyâ câ " 'gachat, tásmâj jágati chándasâm
 paçavýa-tamá, tásmât paçu-mántam dikshó 'pa namati.
 trishṭúg² úd apatat tráyodaçâ-'ksharâ satî, sã 'prâ-"pya
 ný avarata, tásyai dvé³ akshâre⁴ amiyetâw, sã dákshinâ-
 -bhiç ca || 2 || tápasâ câ " 'gachat, tásmât trishṭúbho² loké
 mādhyamdine² sávane dákshinâ niyanta, etát khálu vāvā
 tápa ity āhur yāḥ svām dādātî 'ti. gāyatri úd apatac
 catur-aksharâ saty ājāyā jyótishā, tám asyā ajā 'bhý
 arunddha⁶, tād ajāyā ajā-tvāw, sã sómam câ " 'harac⁶
 catvāri câ 'kshārāṇi, sã 'shṭā-'ksharâ sám apadyata.
 brahma-vādīno vadanti || 3 || : kásmât satyād gāyatri
 kánishṭhā chándasāw satî yajna-mukhám pári 'yāyē 'ti, yád
 evā 'dah sómam ā 'harat⁶ tásmād yajna-mukhám páry
 ait, tásmât tejasvinī-tamá. pad-bhyām dvé³ sávane⁴ sam-
 -āgrihñān mūkhenai 'kam; yān mūkhenā sam-āgrihñāt
 tād adhayat, tásmād dvé³ sávane⁴ çukrá-vatî⁷ prātaḥ-sa-
 vanām ca mādhyamdinaṃ² ca, tásmât tṛitīya-savanā riji-
 sbhām abhī shuṇvanti⁶, dhītām iva hí mánante || 4 || ā-
 -çīram āva nayati saçukra-tvāyā 'tho sám bharaty evai
 'nat. táw sómam ā-briyámānaṃ gandharvó Viçvā-vasuḥ⁶
 páry amushpāt, sá tisró rātrīḥ pári-mushito 'vasat, tásmât
 tisró rātrīḥ kṛitāḥ sómo vasati. té devā abruvant: strī-
 -kāmā vai gandharvā striyā nish kṛināmē¹ 'ti; té vācaw
 striyam éka-bāyanīm kṛitvā táyā nīr akrīnant. sã rohiḍ
 rūpām kṛitvā gandharvébhyah || 5 || apa-krámyā 'tisṭhat,
 tād rohito jānma. té devā abruvann: āpa yushmād ákram-

6. ² s. P. 4, 49. ⁴ s. P. 4, 50. ⁵ *mdha ABCDW. ⁶ ob-
 schon betont (nach CD), doch nicht mit ā komponiert! ⁷ s. P. 4, 51.
⁸ so (sh⁶) ABW, s. P. 6, 4. ⁹ s. P. 3, 5.

fo¹⁰ nā 'smān upā-"vartate"¹¹ vi hvayāmahā iti.
brāhma gandharvā āvadann āgāyan devāḥ, sā devān gā-
yata upā-"vartata"¹¹, tasmād gāyantaw striyaḥ kāmayante.

kāmukā enaw striyo bhavanti yā evāṃ vedaḥ 'tho yā
evāṃ vidvān āpi jānyeshu bhāvati tēbhya evā dadaty
utā yād bahū-tayāḥ || 6 || bhāvanty¹². ēka-hāyanā
krīṇāti, vācai 'vai 'naw sārwayā krīṇāti, tasmād ēka-hāyanā
manushyā vācam vadanty. ākūṭayā 'karnayā 'kāṇayā 'clo-
ṇayā 'sapta-ṣaphayā krīṇāti. sārwayai 'vai 'nam krīṇāti.

yāc chvetāyā krīṇiyād duṣ-ṣarmā yājamānaḥ syād;
yāt kṛiṣṇāyā 'nu-stārāṇi¹³ syāt, pra-māyuko yājamānaḥ
syād; yād dvi-rūpāyā vārtra-ghnī syāt, sā vā 'nyāṃ
jinīyāt tāṃ vā 'nyo jinīyād; aruṇāyā piṅgā-'kshyā kṛi-
ṇāty, etād vai sōmasya rūpaw, svāyai 'vai 'nam devātayā
krīṇāti || 7 || nāḥ kṛiṣṇa, dākṣiṇābbhī ca, vadanti, mānyante, gan-
dharvēbhyo, bahūtayāḥ, piṅgākshyā, dāṣa ca || 6 ||

K. 23, 10. 24, 1. — Q. 3, 2, 4, 1-6. 3, 1, 13-16. — nir iti |
krīṇiṣhva — sā | aprūpyety aprā-āpya | nīti — dve iti |
akṣharē iti — ca | eti | agachāt — dīkshā | upeti — da-
kṣhiṇāḥ | nīyante — satī | ājayā — aśyai | ājā | ābhīti |
arūṇḍha — ca | eti | ahārat⁶ — somam | eti | ahārat⁶ —
dve iti | savāṇe iti — ṣukravātī iti ṣukra-vatī — tṛitīya-
savāṇa iti tṛitīya-savāṇe — sunvantī — atho iti — viṣvā-
vasur iti viṣva-vasuḥ — āvasat — strīkāmāḥ iti strī-kāmāḥ
— nir iti | krīṇāma — akrāmit — upāvartataḥ ity ūpa-āvār-
tate — hvayāmahaj — upāvartatety ūpa-āvartata — atho
iti — ekāhāyanā ity ekā-hāyanāḥ — ākūṭayā | ākarnayā |
ākāṇayā | aḥlōṇayā | asāptaṣaphayety asāpta-ṣaphayā —
anustarāṇity ānu-starāṇi — anyam | jinīyāt.

7. tād dhīraṇyam abhavat, tasmād ad-bhyo hīraṇyam

6. ¹⁰ betont.

¹¹ ala Compositum.

¹² unbetont (!) in W.

¹³ s. P. 6, 8.

7. tatprakārah.

punanti. brahma-vādīno vadanti: kasmāt satyād anasthikena pra-jāḥ pra-vīyante¹ 'sthan-vātīr jāyanta iti; lyād dhiranyam ghrītē 'va-dhāya juhōti tasmād anasthikena pra-jāḥ prā vīyante² 'sthan-vātīr jāyanta. etād vā agnēḥ priyam dhāma yād ghrītām téjo hīranyam, iyām te çukra tanūr idām vārca ity āha, sá-tejasam evai 'naw sá-tanum || 1 || karoty, átho sám bharaty evai 'nam. yād ábaddham ava-dadhyād gárbhāḥ pra-jānām parā-pātukāḥ syur, baddhām áva dadhāti gárbhāṇām dhṛityai. nishṭarkyam³ badhnāti, pra-jānām pra-jānanāya. vāg vā eshā yāt soma-krāyanī; jūr asī 'ty āha, yād dhī mānasā jāvate tād vācā vādati⁴; dhṛitā mānasā 'ty āha, mānasā hī vāg dhṛitā; jūshṭā vīshṇava ity āha || 2 || yajno vai vīshpur, yajnāyai 'vai 'nām jūshṭām karoti; tāsyaas te satyā-savasah pra-savā ity āha, savitṛi-prasūtām evā vācam áva runddhe⁵. kāṇḍe-kāṇḍe vai kriyāmāṇe yajuāw rákshāsi jighāṇsanty, eshā khālu vā áraksho-hataḥ pānthā yō 'gnēca sūryasya ca; sūryasya cākshur ā 'ruham agnér akshnāḥ kanīnikām ity āha, yā evā 'raksho-hataḥ pānthās tāv sam-ārohati⁶ || 3 || vāg vā eshā yāt soma-krāyanī, cid asi manā 'sī 'ty āha, çāsty evai 'nām etāt, tasmāc chishṭāḥ pra-jā jāyante. cid asī 'ty āha, yād dhī mānasā cetāyate tād vācā vādati⁴; manā 'sī 'ty āha, yād dhī mānasā 'bhi-gáchati tát karóti⁴; dhīr asī 'ty āha, yād dhī mānasā dhyāyati tād vācā || 4 || vāditi⁴; dākshinā 'sī 'ty āha, dākshinā hy eshā; yajniyā 'sī 'ty āha, yajniyām evai 'nām karoti; kshatriyā 'sī 'ty āha, kshatriyā hy eshā; 'ditir asy ubhayātaḥ-çīrshṇī 'ty āha, yād evā

7. ¹ Wurzel betont. ² unbetont. ³ ohne avagraha. ⁴ betont wegen hí. ⁵ *apdh* ABCDW. ⁶ als Compositum.

"dityāḥ prā-yañīyo yajnānām ādityā ud-ayanīyas tasmād
 evām āha. yād ābaddhā syād āyatā syād; yāt padī-
 -baddhā 'nu-stāraṇī' syāt, pra-māyuko yājamānaḥ syāt
 || 6 || yāt karna-grihitā vārtra-ghnī syāt, sā vā 'nyām
 jiniyāt tāṃ vā 'nyō jiniyān; mitrās tvā padī badh-
 nātṽ ity āha, mitrō vai çivō devānām, tēnai 'vai 'nām
 padī badhnāti. pūshā 'dhvanaḥ pātṽ ity āhe, 'yām
 vai pūshé, 'mām evā 'syā adhi-pām akaḥ, sām-aśṭyā;
 indrāyā 'dhy-akshāyē 'ty āhé, 'ndram evā 'syā ādhy-
 -akshaṃ karoti || 6 || ānu tvā mātā manyatām ānu
 pitē 'ty āhā, 'nu-matayai 'vai 'nayā krīṇāti; sā devi de-
 vām āche 'hī 'ty āha, devī hī eśā devāḥ sōma; in-
 drāya sōmam ity āhé, 'ndrāya hī sōma ā-hriyāte, yād
 etād yājur nā brūyāt parācy² evā soma-kṛāyaṇī 'yād;
 rudrās tvā "vartayatṽ ity āha, rudrō vai krūrāḥ || 7 ||
 devānām, tāṃ evā 'syai parāstād³ dadhāty ā-vṛittyai⁴,
 krūrām iva vā etāt karoti yād rudrāya kirtāyati; mi-
 trāya pathé 'ty āha, çāntyai; vācā vā eśā vī krīṇite
 yāḥ soma-kṛāyanyā, svasti⁵ sōma-sakhā pūnar é 'hi
 sahā rayyē 'ty āha, vācā 'vā vī-kṛīya pūnar ātmān vā-
 cam dhatté, 'nupa-dāsukā 'sya vāg bhavati yā evām veda
 || 8 || sātanaṃ, viśṇava ity āha, samārohati, dhyāyati tād vācā, yāja-
 mānaḥ syāt, karoti, krūrō, veda || 7 ||

1, 2, 4, 1. 2. — K. 24, 3. — Ç. 3, 2, 4, 9-21. — prāvīyānta
 iti pra-vīyānte — jāyānte — vīyānte — jāyānte — atho iti
 — niṣṭṭarkyām — jāyāte — vadāti — viśṇāve — pra-
 sava iti pra-save — panthāḥ — samārohātīti sam-ārōhati
 — çisṭāḥ | prajā iti pra-jāḥ — padībaddhetī padī-baddhā |
 anustaraṇīty ānu-stāraṇī — anyam | jiniyāt — samāśṭyā iti

7. ² a. P. 6, 8.⁴ ? ⁵ vṛittyai⁶ ABCDW.

sam-ashtyai — asyāḥ — achā | ibi | iti — parāci — iyāt
— tvā | eti — āvṛityā ity ā-vṛityai — eti | ibi.

8. śhāt padāny ānu nī krāmāti, śhaḍ-ahām vān nā
'ti vadaty, utā sam-vatsarāsyā 'yane yāvaty evā vāk tām
āva runddhe¹. saptamē padē juhōti, saptā-padā čakvari,
paçāvalḥ čakvari, paçūn evā 'va runddhe¹, saptā grāmyāḥ
paçāvalḥ saptā 'raṇyāḥ saptā chāndāsy, ubhāyasyā 'va-
-ruddhyai². vāsavy asi rudrā 's' 'ty āha, rūpām evā
'syā etān mahimānam || 1 || vy-ācashte³. bṛihaspātis⁴
tvā sumné raṇvatv ity āha, brāhma vai devānām bṛi-
haspātir, brāhmaṇai 'vā 'smāi paçūn āva runddhe¹; rudrō
vāsu-bhir ā ciketv ity āhā, 'vṛittyai⁴. pṛithivyās
tvā mûrdhānn ā jigarmi deva-yājana ity āha, pṛi-
thivyā hī ēshā mûrdhā yād deva-yājanam; idāyāḥ padā
ity āhē, 'ḍāyai hī etāt padām yāt soma-kṛāyanyai; ghṛitā-
-vati svāhā⁴ || 2 || ity āha, yād evā 'syai padād ghṛitām
āpīdyata tasmād evām āha. yād adhvaryūr anagnāv
ā-hutiṃ juhuyād andhō 'dhvaryūḥ syād⁴ rākshāsi
yajnāw hanyur; hiranyam upā-'sya juhōty, agni-vāty evā
juhōti, nā 'ndhō 'dhvaryūr bhavati⁴ nā yajnāw rākshāsi
ghnanti. kāṇḍe-kāṇḍe vai kriyāmāṇe yajuāw rākshāsi
jighāṇsanti; pāri-likhita w rākshaḥ pāri-likhitā āra-
taya ity āha, rākshasām āpa-hatyai || 3 || idām ahāw
rākshaso grīvā āpi kṛintāmi yō 'smān dvēshti
yām ea vayām dvishmā ity āha, dvaū vāvā⁴ pūrushau
yām cai 'vā dvēshti yāç cai 'nam dvēshti tāyor evā
'nantar-āyam grīvāḥ kṛintati. paçāvo vai soma-kṛāyanyai

8. padasamgrahaḥ.

¹ *mḍh* ABCDW.² *rudhyai ABCDW.³ als Compositum.⁴ ohne avagraha.⁵ ? *vṛityai ABCDW.⁶ unbetont.

padām, yāvat-tmûtāw⁷ sām vapati, paçñā evā⁸ 'va runddhe¹; 'smé⁸ rāya iti sām vapaty, ātmānam evā⁹ 'dhvaryūh || 4 ||

paçū-bhyo nā¹⁰ 'ntār eti; tvé¹⁰ rāya iti yājamānāya prā yachati, yājamāna evā rayim dadhātī; tōte¹⁰ rāya iti pātniyā, ardhō vā eshā ātmāno yāt pātū, yāthā grihēshu ni-dbattē tādrig⁴ evā tāt. tvāshṭīmatī⁴ te sapeyē 'ty āha, tvāshṭā vai paçñānam mithunānāw rūpa-kṛid, rūpām evā paçūshu dadhātī. asmai vai lokāya gārha-patya ā dhiyate⁴ 'mūshma ā-havanīyo, yād gārha-patya upa-vāped asmiñ lokē¹¹ paçu-mānt syād, yād ā-havanīye 'mūshmiñ lokē¹¹ paçu-mānt syād; ubhāyor ūpa vapaty, ubhāyor evai 'nam lokāyoh paçu-māntam karoti || 5 || mahi-mānaw, svāhā, 'pahatā, adhvaryūr, dhīyate, cāturvīṇṇaṭi ca || 8 ||

1, 2, 3, 1. 2. — K. 24, 4. — Ç. 3, 3, 1, 1-11. — anū | nīti | krāmatī — vāk | na | atīti — yāvātī | eva — vasvī — asyāh | etat — vyācāshṭa iti vi-ācāshṭe — eti | cīketu — āvṛityā ity ā-vṛityai — devayajānā iti deva-yajāne — pri-tbīvyāh — idāyāh | pade — apīdyata¹² — upāsyeṭy ūpa-asyā — agnīvatity agni-vati — yāvatmūtām iti yāvat-tmūtām⁷ — runddhe | asme iti — tve iti — yajamāne — totē — pātniyai — tvāshṭīmatī — dhiyate | amushmai — yat | gārhapatya iti gārha-patye.

9. brahma-vādīno vadanti: vi-cītyāh sōmās nā vi-cītyās iti; sōmo vā śobadhīnāw¹ rājā, tāsmin yād ā-pannam grāsītām evā² 'sya tād, yād vi-cinuyād yāthā "syād grāsītām nish-khidāti³ tādrig¹ evā tād, yān nā vi-

8. ⁷ ? so W, yāvatmū⁸ A. D vor iti, yāvatyū⁸ C vor iti (und auch nach iti prima manu: -tyū⁸); tmūtām ghṛitēnā⁸ "plutam, B (p. 343), s. Pat.W. unter tmūta. ⁸ s. P. 4, 9. ⁹ s. P. 4, 10. ¹⁰ tote kalatre, B (p. 343). ¹¹ tvāshṭur anugrahego 'petā, B (p. 344). ¹² ni¹² A. B (das erste Mal mit virāma). W. ¹³ apīdyata CD.

9. somonmānam. ¹ ohne avagraha. ² nishvidati B (p. 347 u. p. 348 wo durch: makshikādyupadravega vamatī erklärt).

-cinuyād yāthā 'kshāun ā-pannam vi-dhāvati tādrig¹ evā
tāt, kshódhuko 'dhvaryúh syāt kshódhuko yājamānāḥ:
sōma-vikrayint sōmaṃ ṣodhayé 'ty evā brūyād, yādī
'taram || 1 || yādī 'taram ubhāyenai 'vā soma-vikrayiṇam
arpayati, tasmāt soma-vikrayī kshódhuko. 'ruṇó ha smā
''haú ''pa-veçih: soma-krāyana evā 'hām tṛitīya-savanām
āva rundha iti; paçūnām cārman mimite paçūn evā 'va
runddhe², paçāvo hí tṛitīyaṃ sávanam. yām kāmāyeta:
'paçūh syād ity ūkshatās³ tāsya mimīta, 'rkshām vā
apaçavyām, apaçúr evā bhavati; yām kāmāyeta: paçu-mānt
syāt || 2 || iti lomatās⁴ tāsya mimītai, 'tād vai paçūnāṃ
rūpāṃ, rūpēpai 'vā 'smai paçūn āva runddhe², paçu-mān
evā bhavaty. apām ānte kriṇāti, sá-rasam evai 'nam kri-
ṇāty. amātyo¹ 'sī 'ty ābā, 'mai 'vai 'nam kurute. çuk-
rás te grāha ity āba, çukró hy asya grāhó. 'nasā 'cha
yāti, mahimānam evā 'syā 'cha yāti. ānasā || 3 || ācha
yāti, tasmād ano-vāhyāṃ samé jīvanam. yātra khālu vā
etāṃ çirshāḥ hāranti, tasmāc çirsha-hāryaṃ girau jīvanam.
abhi tyām devāṃ savitāram ity āti-chandasa 'rcā mi-
mīte, 'ti-chandā vai sārvaṇi chāndāsi, sārvebhir evai 'nam
chāndo-bhir mimīte; vārshma vā eshā chāndasām yād āti-
-chandā, yād āti-chandasa 'rcā mimīte vārshmai 'vai 'naṃ
samānānām¹ karoty. ékayai-'kayo⁴ 'tsārgam || 4 || mi-
mīte 'yātayāmniyā-'yātayāmniyai 'vai 'nam mimīte, tasmān
nānā viryā aṅgūlayaḥ. sārvasv aṅgushthām ūpa ni grih-
ṇāti, tasmāt samāvad-vīryo 'nyābhir aṅgūli-bhis, tasmāt
sārvā ānu sām carati. yāt sahā sārvaḥbhir mimīta sāṃ-
-çlishṭā aṅgūlayo jāyerann, ékayai-'kayo 't-sārgam mimīte,
tasmād ví-bhaktā jāyante. pāṇca kṛitvo yājushā mimīte,

9. ³ *mdh* ABCDW.⁴ vgl. P. 5, 19 schol.

pāñcā-'ksharā pañktiḥ, pāñkto yajno, yajnam evā 'va
 runddhe³, pāñca kṛitvas tūshṇīm || 6 || dāça sām padyan-
 te, dāçā-'ksharā vi-rāḍ, ānaṃ vi-rāḍ, vi-rāḍai 'vā 'nnā-'dyam
 āva runddhe⁴; yād yājñshā mīmīte bhūtām evā 'va
 runddhe⁴, yāt tūshṇīm bhaviṣhyāt. yād vai tāvān¹ evā
 sōmah syād yāvantam¹ mīmīte yājamānasyai 'vā syān
 nā 'pi sadasyānām; pra-jābhyaḥ tvé 'ty ūpa sām ūhati,
 sadasyān evā 'nv-ābhajati⁴; vāsaso 'pa nahyati, sarva-de-
 vatāṃ vai || 6 || vāsah, sārvaḥ bhīr evai 'naṃ devatābhiḥ
 sām ardhayati; paçavo vai sōmah, prā-'ñāya tvé 'ty ūpa
 nahyati, prā-'ñām evā paçūshu dadhāti; vy-ānāya tvé
 'ty ānu çinthati, vy-ānām evā paçūshu dadhāti, tasmāt
 evapāntam prā-'ñā nā jabati || 7 || itāram, paçumānt syād, yāt
 ānaso, 'tsārgam, tūshṇīm, sarvadevatāṃ vai, trīyastrīṇaḥ ca || 9 ||

1, 2, 6, 1. — K. 24, 5. — Ç. 3, 3, 2, 5-19. — somāḥ —
 vīcityās iti vi-cityāḥ — āsyāt — nīshkḥjdatitī niḥ-kḥjdati
 — yat | na — akshan — syāt — çodhaya — yadi | itāram
 — arpayati — grunah | ha | sma | āha | aupaveçir ity aupā-
 -veçih | sōmakrayāṇa iti soma-krayāṇe — runddhe — apa-
 çuḥ — riksham — amātyāḥ — amā | eva — achā | yātī
 — aya | aha — anāsā | achā | atichandasety ati-chān-
 dasā | ricā — atichandā ity ati-chandāḥ — varṣmā | eva
 — ekāyāikayety ekāyā-ekayā — upā | niti | grībhātī — anū |
 sam iti | çarātī — mīmīta — vibhāktā itī vi-bhāktāḥ —
 upā | sam iti | ābhātī — anvābhajatīty ānu-ābhajati — vyānā-
 yeti vi-anāyā — vyānam iti vi-anam — prāṇā iti pra-anāḥ.

10. yāt: kalāyā te çaphēna te kriṇāuḥ 'ti pāṇ-
 etā 'go-arghaḥ¹ sōmah kuryād āgo-argham¹ yāja-
 mānam āgo-argham adhvaryūṃ, gōs tū mahimānaṃ nā

9. ³ als Compositum.

10. anyaiç ca tatkrayaḥ.

¹ s. P. II, 16.

'va tired; gāvā te kṛiṇānī 'ty evā brūyād, go-arghām¹ evā sōmap² akarōti go-arghām yājamānam go-arghām adhvaryūm, nā gōr mahimānam āva tīraty. ajāyā kṛiṇāti, sá-tapasam evai 'nam kṛiṇāti; hīraṇyena kṛiṇāti, sá-ṣukram evā || 1 || enam kṛiṇāti; dhenvā kṛiṇāti, sá-'çiram evai 'nam kṛiṇāty; řishabhēṇa kṛiṇāti, sé-'ndram evai 'nam kṛiṇāty; anaḍūhā³ kṛiṇāti, vāhnir vā anaḍvān, vāhuinai 'vā vāhni yajnáśya kṛiṇāti; mithunābhyām⁴ kṛiṇāti, mithunáśyā 'va-ruddhyai⁵; vāsasā kṛiṇāti, sarva-devatāyām vai vāsah, sárvābhyā evai 'uam devatābhyah⁶ kṛiṇāti; dáça⁷ sáni pad-yante, dáçā-'ksharā vi-rāḍ, ánnam vi-rāḍ, vi-rājai 'vā 'nnā-'dyam āva runddhe⁸ || 2 || tāpasas tanūr asi prajā-pater vārṇa ity āha, paçú-bhya evā tād adhvaryūr ní hnuta, átmānō 'nā-vraskāya, gāhati çriyam prā paçūn āpnoti yā evām véda. ṣukráṁ te ṣukréṇa kṛiṇānī 'ty āha, yathā-yajūr evai 'tād. devā vai yēna hīraṇyena sōmam ákṛiṇan tát abhi-sháhā⁹ pūnar ā 'dadata kó hi téjasā vi-kreshyāta iti. yēna hīraṇyena || 3 || sōmap kṛiṇiyāt tát abhi-sháhā⁷ pūnar ā dadīta téja evā 'tmán dhatte. 'smé¹⁰ jyótiḥ soma-vikrayīṇi tāma ity āha, jyótir evā yājamāne dadhāti¹¹ tāmasā sōma-vikrayīṇam arpayati. yád ānupa-grathya hanyād dandaçūkās tāṁ sāmāṁ sarpāḥ syur; idām ahāṁ sarpāṇām daudaçū-kānām grīvā ūpa grathnānī 'ty āhā, 'dandaçūkās tāṁ sāmāṁ sarpā bhavanti¹² tāmasā soma-vikrayīṇam vidhyati. svāna || 4 || bhrājé 'ty āhai, 'té vā amúshmiñ loké¹³ sōmam arakshan, tébhýō 'dhi sōmam ā 'haran; yád eté

10. ² ohne avagraha.³ vatsatara vatsatari cety etābhyām.⁴ 'rudhyai ABCDW.⁵ dhenoh savatsāyā vivakshitatvād daça dravya-sompattih. ⁶ 'm dhe ABCDW. ⁷ s. P. 3, 7. 6, 2. ⁸ s. P. 1, 9.⁹ unbetont. ¹⁰ 'nī¹¹ AW, 'n (virāmo) l¹² B.

bhyaḥ soma-kṛāyaṇān nā 'nu-diçéd ákrīto 'sya sómaḥ syān⁹ nā 'syai 'tè 'múshmiñ loké¹⁰ sómaḥ rakṣheyur; yád etébhyaḥ soma-kṛāyaṇān anu-diçāti krītò 'sya sómo bhavaty⁹ etè 'syā 'múshmiñ loké¹⁰ sómaḥ rakshanti || 5 || sáçuk-ram evá, runddha⁸, iti yéna híraṇyena, svána, cátuçcatvāriṣṭaç ca || 10 ||

1, 2, 7, 1. — K. 24, 6. — Ç. 3, 3, 1-11.¹¹ — sâçīram itī sa-âçīram — sendram itī sa-indram — annādyam ity ānna-adyām — hñute — anāvṛaskāyety anā-vṛaskāya — devāḥ — abhīśahety abhi-sahā — eti | aḍaḍaṭa — vikṛeṣhyataḥ iti vi-kṛeṣhyatè — asme iti — sarpaḥ — syāt | na.

11. vāruṇo vai krītāḥ sóma ūpa-naddho; mitró na é 'hi sūmitra-dhā ity āha, çāntya. indrasyo "rūm ā viça dākṣhiṇam ity āha; devā vai yāḥ sómam ákrīṇan tám indrasyo "rau dākṣhiṇa ā 'sādayann, eshá khālu vā etārhi¹ ndro yó yājate, tásmād evám āhó. 'd āyushā sv-āyúshé 'ty āha, devātā¹ evā 'nv-ārābhyó 't || 1 || tishṭhaty. urv antāriksham¹ anv ih¹ 'ty āhā, 'nta-riksha-devatyò hy etārhi sómó. 'dityāḥ sádo 'sy ādi-tyāḥ sáda ā sīdè 'ty āha, yathā-yajūr evai 'tád. ví vā enam etád ardhayati yád vāruṇāḥ sántam maitrām karóti; vāruṇyá 'rcā " sādāyati svāyai 'vai 'nam devātayā sám ardhayati. vāsasā pary-ānāhyati², sarva-devatāyam vai vāsah, sārvaābhīr evá || 2 || enam devātābhiḥ¹ sám ardhāyaty, átho rákshasām āpa-hatyai. vāneshu v̄y an-tāriksham tatāné 'ty āha, vāneshu hí v̄y antāriksham tatāna; vājam ārvat-sv ity āha, vājam hy ārvat-su; páyo aghniyāsv³ ity āha, páyo hy aghniyāsu; h̄rit-sú krátum ity āha, h̄rit-sú hí krátum; vāruṇo viksh̄t

10. ¹¹ wo das hier verworfene paganam gelehrt wird.

11. kritam somam çakāṣena nayet. ¹ ohne avagraha. ² als Compositum; zu n^o s. P. 7, 16. ³ so (°o a^o) AW, s. P. 11, 17; °yo 'gh^o B (p. 363).

agním ity āha, vāruṇo hī vikshē agnīm; divī sūryam
 || s || ity āha, divī hī sūryaḥ; sōmam ādrāv ity āha,
 grāvāṇo vā ādrayas, tēshu vā eshā sōmam dadhāti yō yāj-
 ate, tāsmād evām āhō. 'd u tyām jātā-vedasam iti
 sauryā 'rcā kṛishṇā-jinām praty-ānāhyati², rākshasām āpa-
 -hatyā. ūsrāv é 'taṁ dhūr-shāhāv' ity āha, yathā-
 -yajūr evai 'tāt. prā cyavaśva bhuvāḥ pata³ ity
 āha, bhūtānāḥ hī || 4 || eshā pātir; viçvāny abhī dhā-
 mānī 'ty āha, viçvāni hy eshō 'bhī dhāmāni pra-cyāvate;
 mā tv ā pari-parī vidad ity āha, yād evā 'dāḥ sōmam
 ā-hriyāmāṇam gandharvō viçvā-vasuḥ⁴ pary-āmushpāt tā-
 smād evām āhā, 'pari-moshāya. yājamānasya svasty-
 -āyany aś 'ty āha, yājamānasyai 'vai 'shā yajñasyā 'nv-
 -ārambhō, 'nava-chittyai⁵. vāruṇo vā eshā yājamānam
 abhy ai 'ti⁶ yāt || s || kritāḥ sōma ūpa-naddho; nāmo
 mitrāsya vāruṇasya cākshasa ity āha, çāntyā. ā
 sōmam vahanty, agnīnā prāti tishṭhate, taū sam-bhāvantaū
 yājamānam abhī sām bhavataḥ, purā khālu vāvai⁷ 'shā mé-
 dhāyā "tmānam ā-rābhya carati yō dikshito. yād agni-
 -shomīyam paçūm ā-lābhata ātma-nishkrāyaṇa evā 'sya
 sū; tāsmāt tāsya nā "çyam, puruṣa-nishkrāyaṇa iva hy;
 ātho khālv āhur: agnī-shomābhyām vā indro vṛitrām shann
 iti, yād agni-shomīyam paçūm ā-lābhate vārtra-ghna evā
 'sya sū, tāsmād v āçyam⁸. vāruṇyā 'rcā pari carati, svā-
 yayi 'vai 'nam devātayā pari carati || s || anvārābhya⁹ 'i, sāvārābhīr
 evā, sūryam, bhūtānāḥ hy, eti yād, āhuḥ, sapta-viçvāṇi ca || 11 ||

1, 2, 7, 1-3, 1. — K. 24, 6, 7. — Ç. 3, 3, 3, 10-4, 24. —
 eti | ihī — çāntyai — devāḥ — dakṣiṇe | eti — svāyu-

11. ⁴ a. P. 5, 10. (1, 56). ⁵ so ("sp") ABW, s. P. 8, 27. ⁶ s. P. 3, 5. ⁷ "chittyai ABCDW; doch wohl von y'chid; oder ob von y'chā? dann wäre "chittyai richtig. ⁸ nicht componirt mit abhi und ā! ⁹ so ("dvā") AW, s. P. 9, 17.

sheti su-āyushā — vāṛuṇyā | ṛicā | eti — paryānāhyatīti
 pari-ānāhyati — atho iti — sauryā | ṛicā — pratyānāhya-
 tīti prati-ānāhyati — apāhatyā ity apā-hatyai — eti | itaṃ |
 dhūrshābhāv itī dhūḥ-sābau — bhuvaḥ | pāte — viṣvāvasur
 iti viṣva-vasuḥ — svastyayaniti svasti-ayāni — anāvachityā
 ity anāva-chītyai — abhi | eti | eti — cakshāse — cāntyai
 — abhi | sam iti | bhavataḥ — agnīśhomīyam ity agnī-
 -somiyaṃ — ālabhāts ity ā-labbhāte — ācyaṃ — atho iti —
 u | ācyaṃ | vāṛuṇyā | ṛicā.

prācīnavaṇṇaṃ, yāvanta, ṛiksāmē vai, vāg vai devēbhyo¹⁰, devā vai
 devayājānaṃ, kadrūḥ ca, tād dhīraṇyaṃ, shēt padāni, brahmavādīno
 vicītyo, yāt kulāyā te, vāruṇo vai kritāḥ sōma, ēkādaśa || 11 ||

prācīnavaṇṇaṃ (1,1), svāhē 'ty āha (2,2), yē 'ntaḥcarā (3,5), hy
 cōhā sūn¹⁰ (4,7), tāpasā ca (6,3), yāt kūrūagrihitē (7,6), 'ti lo-
 matō (9,3), vāruṇāḥ (11,1), shāṣṭaptaiḥ || 76 ||

iti taittirīyasamhitāyāṃ shaakhākāṇḍe
 prathamāḥ prapāthakāḥ ||

1. yād ubhaú vi-múcyā "tīthyāṃ grihīyād yaj-
 nām ví chindyād; yād ubhāv ávi-mucya yáthā 'nā-gatāyā
 "tīthyāṃ kriyāte tādrig¹ evā tād; ví-mukto 'nyō 'naḍvān¹
 bhāvaty ávi-mukto 'nyō 'thā "tīthyāṃ grihṇāti, yaj-
 nāsya sām-tatyai. pātny anv-ārabhate², pātnī hí pāri-
 -nahyasyē³ "ḥ, pātuiyai 'vā 'nu-mataṃ nír vapati, yād vai
 pātnī yajnásyā karóti mithunāṃ tād, átho pātniyā evā
 || 1 || eshā yajnásyā 'nv-ārambhó, 'nava-chittiyai⁴. yāvad-
 -bbir vai rājā 'nu-carair ā-gāchati sárvebhyo vai tébhya
 ātīthyāṃ kriyate, chāndāsi khālu vai sōmasya rājno 'nu-
 -carāṇy; agnér ātīthyāṃ asi víshṇave tvé 'ty āha,

11. ¹⁰ fehlt A. W. ¹¹ so W., sam ACW.

2. 1. ātīthyashtīḥ.

¹ obne avagraha.

² als Compositum.

³ s. P. 3, 7. 7. 4.

⁴ ? °chityai ABCDW.

gâyatriyā evai 'tēna karoti; sōmasyā 'tithyām asi
vishṇave tvé 'ty āha, trishṭúbha¹ evai 'tēna karoty; āti-
ther ātithyām asi vishṇave tvé 'ty āha, jāgatyai || 2 ||

evai 'tēna karoty; agnāye tvā rāyasposha-dāvne²
vishṇave tvé 'ty āhā, 'nu-shṭúbha evai 'tēna karoti;
çyenāya tvā soma-bhṛite vishṇave tvé 'ty āha, gā-
yatriyā evai 'tēna karoti; pāñca kṛitvo grihṇāti, pāñcā-
-ksharā pañktiḥ, pāñkto yajnó, yajnam evā 'va runddhe³.
brahma-vādīno vadanti: kāmāt satyād gāyatriyā ubha-
yāta⁴ ātithyāsyā kriyata iti, yād evā 'dāḥ sōmam ā || 3 ||
āharat⁵ tasmād gāyatriyā ubhayāta ātithyāsyā kriyate
purastāt⁶ co 'pārishtāt⁷ ca. çiro vā etād yajñasya yād
ātithyām, nāva-kapālāḥ puroḍāço⁸ bhavati, tasmān nava-
-dhā çiro vi-shyūtam. nāva-kapālāḥ puroḍāço bhavati,
té trāyas tri-kapālās tri-vṛitā stōmena sām-mitās, téjas tri-
-vṛit, téja evā yajñasya çirshān dadhāti. nāva-kapālāḥ
puroḍāço bhavati, té trāyas tri-kapālās tri-vṛitā prā-'ñēna
sām-mitās, tri-vṛit vai || 4 || prā-'ñās, tri-vṛitam evā prā-
-'ñām abhi-pūrvām yajñasya çirshān dadhāti. prajā-pater
vā etāni pākshmāṇi yād açva-vālā aikshavī⁹ tirāçci¹⁰,
yād açva-vālāḥ pra-staró bhāvaty aikshavī tirāçci prajā-
-pater evā tūc cākshuḥ sām bharati. devā vai yā ā-hutir
ājuhavus tā āsurā nishkāvam^{11, 12} ādan, té devāḥ kārsh-
maryām apaçyan karmanyo vai : kármai 'nena kurv-
itē 'ti, té kārshmarya-māyān pari-dhñ || 5 || akurvata, tair
vai té rākshāṇsy āpā 'ghnata; yāt kārshmarya-māyāḥ pari-
-dhāyo bhāvanti, rākshasām āpa-hatyai. sāv sparçayati,

1. ¹ so C (nach iti) A. W., ² dānva C vor iti, dāvnne (mit virāma
unter v) B. D sec. manu, ³ dāvumua iti rāyasposha-dāvumue D prima manu.
⁴ 'mādh' ABCDW. ⁵ nicht componirt mit ā: s. VI, 1, 5, 8. ⁶ s.
P. 4, 12. ⁷ s. P. 4, 38. ⁸ niḥçabdān, cauryeça B (p. 876).

rākshasām ānanv-avacārāya. nā purāstāt pari dadhāty,
 ādityō hy evō 'd-yān purāstāt¹ rākshāṣy apa-hānty. ūr-
 dhvā¹¹ sam-idhāv ā dadhāty, upārishtād¹ evā rākshāṣy āpa
 hanti; yājushā 'nyām tūshnīm anyām, mithuna-tvāya.
 dvē¹² ā dadhāti, dvi-pād yājamānaḥ, prāti-shthityai.
 brahma-vādīno vadanti || 6 || : agniḥ ca vā etān sōmaḥ
 ca kathā sōmāyā 'tithyām kriyāte nā 'gnāya iti; yād
 agnāv agnīm mathitvā pra-bārati tēnai 'vā 'gnāya āti-
 thyām kriyāte; 'tho khālv āhur: agniḥ sārva devatā¹ iti,
 yād dhavir ā-sādyā 'gnīm mánthati havyāyāi 'vā '-san-
 nāya sārva devatā janayati || 7 || pātniyā evā, jégatyā, ā, trivíd
 vaf, paridhīn, vadanty, ekacatvāriḥṣas ca || 1 ||

1, 2, 10, 1. — K. 24, 8. — Ç. 3, 4, 1, 1-18. — anāgatāyety
 anā-gatāya — patnī | anvārābhata ity ānu-ārābhate — pārī-
 ṇahasyeti pārī-ṇahasya | iḥe — patniyā | eva — atho iti |
 patniyāḥ | eva — gāyatriyai | eva — trīṣṭubhē | eva —
 anuṣṭubhā ity ānu-stubhē — gāyatriyai | eva — gāyatri-
 yai | ubhayatāḥ — kriyate — eti | ahārat — gāyatriyai |
 ubhayatāḥ — kriyate — vishyūtām iti vi-syūtām — aikṣhāvī
 iti | tīraçci iti — nishkāvam — enena — ūrdhve iti — dve
 iti — na | agnayē — atho iti — sarvāḥ | devatāḥ — āsannā-
 yety ā-sannāya | sarvāḥ | devatāḥ.

2. devā-surāḥ sām-yattā āsan, tē devā mithō vi-priyā
 āsan, tē 'nyō 'nyāsmāi jyāishthiyāyā 'tishthamānāḥ pañca-
 -dhā vṛ akrāmann agnir vāsu-bhiḥ sōmo rudrair
 indro marūd-bhir vārūṇa ādityair bṛhaspátir¹ víçvair
 devais; tē 'manyantā: 'surebhyo vā idām bhrātrivyebyo
 radhyāmo yān mithō vi-priyāḥ smō yā na imāḥ priyās
 tanúvas tāḥ sam-āvadyāmahai² tābhyah sá nír richād yāḥ

1. ¹¹ a. P. 4, 11.

¹² a. P. 4, 49.

2. tātūnaptram.

¹ ohne avagraha.

² als Compositum.

|| 1 || naḥ prathamò 'nyò 'nyāsmāi drúhyād iti. tāsmād
yāḥ sá-tānūnaptriṇām prathamó drúhyati sá ārtim¹ ā
'rchati². yāt tānū-naptrāw sam-avadyāti bhrātrivya-
'bhibhūtai, bhāvaty ātmānā pára 'sya bhrātrivyo bhav-
ati. páñca kṛtvó 'va dyati, pañca-dhā́ hí té tát sam-
-avādyantā, 'tho páñcā-'ksharā pañktiḥ, pāñkto yajno, yajnam
evā 'va rundha⁴. ā-pataye tvā grihṇāmī 'ty āha,
prā-'nó vai || 2 || ā-patiḥ, prā-'nām evā prīṇāti; pári-
-pataya ity āha, máno vai pári-patir, mána evā prīṇāti;
tānū-náptra ity āha, tanúvo hí té tāḥ sam-avādyanta;
çákvarāyē 'ty āha, çáktyai hí té tāḥ sam-avādyanta;
çákmann ójishṭhāyē 'ty āhaú, 'jishṭhāw hí té tát ātmā-
naḥ sam-avādyantā; 'nā-dhṛishṭam asy anā-dhṛish-
yām ity āhā, 'nā-dhṛishṭaw hy étād anā-dhṛishyam; devā-
nām ójaḥ || 3 || ity āha, devānāw hy étād ójo; 'bhi-
çasti-pā anabhi-çastenyām ity āhā, 'bhiçasti-pā hy
étād anabhi-çastenyām; ānu me dikshām dikshā-patir
manyatām ity āha, yathā-yajūr evai 'tād. ghrītām vai
devā vájraṃ kṛtvā sómam aghnann, antikām iva khálu
vā asyai 'tác caranti yāt tānū-naptrēṇa pra-cāranty.
aocúr-aocus te deva somā " pyāyatām ity āha, yāt
|| 4 || evā 'syā 'puvāyate³ yān mīyate⁴ tát evā 'syai
'ténā " pyāyaty; ā túbhyam indraḥ pyāyatām ā
tvām indrāya pyāyasvé 'ty āho, 'bhāv evé 'ndraṃ ca
sómam cá " pyāyaty; ā pyāyaya sákhint sanyā me-
dhāyē 'ty āha, 'rtvijo⁵ vā asya sákhāyas, tān evā " pyā-
yayati; svastī⁶ te deva soma sutyām açīya || 5 ||
ity āhā, " çīsham evai 'tām ā çāste. prá vā eté 'smāl
lokāc cyavante yé sómam ā-pyāyānty, antariksha-devatyò

2. ³ so (ārch*) ABW, s.P. 10, 9. ⁴ *mdhe* ABCDW. ⁵ apu-
vāyate çushyati, B (p. 386). ⁶ Wurzel betont.

hí sóma ā-pyāyita; éśhṭā rāyaḥ⁷ prē 'śhé bhāgāyé
'ty āha, dyāvā-prithivībhyām evā namaḥ-kṛtyā 'smīn loké⁸
prāti tiśṭhanti. devā-surāḥ sām-yattā āsan, té devā
bibhyato 'gnīm prā 'viṣan, tasmād āhur: agnīḥ sārva de-
vātā⁹ iti; té || 6 || agnīm evā vārūtham kṛtvā 'surān abhī
abbhavann, agnīm iva khālu vā éśhā prā viṣati yò 'vān-
tara-dikshām upaś-ti, bhrātrivya-bhibhūtyai, bhāvaty
ātmānā pārā 'sya bhrātrivyo bhavaty; ātmānam evā di-
kshāyā pāti¹⁰ pra-jām avāntara-dikshāyā; sam-tarām mé-
khalāṁ sam-āyachate¹¹, pra-jā hī ātmānó 'ntara-tarā.
taptā-vrato bhavati, mādantibhir mārjayate, nīr hī agnīḥ
citēna vāyati, sām-iddhyai¹²; yā te agne¹³ rūdriyā ta-
nūr ity āha, svāyai 'vai 'nad devātayā vratayati, sayoni-
-tvāya, çāntyai || 7 || yó, vā, ója, āha yád, aṣṭyó, 'ti tē, 'gna, ékā,
daça ca || 2 ||

1, 2, 10, 2 - 11, 2. — K. 24, 9. — Ç. 3, 4, 2, 1 - 3, 22. —
devāḥ | mīthaḥ — te | anyāḥ | anyasmai — atishṭhamānāḥ
— amanyanta — yāḥ | naḥ — samavādyāmabāḥ iti sam-avā-
dyāmabai — anyāḥ | anyasmai — eti | riçati — atho iti
— rūmdhe — paripatayaḥ iti parī-pataye — tanūnaptraḥ iti
tanū-naptre — oṣṭhṭham | hi — abhiçastipā ity abhiçasti-
-pāḥ | hi — devāḥ — soma | eti — apuvāyate — etena |
eti — eti | pyāyaya — eva | eti — ete | asmāt — éśhṭāḥ
— asmīn — devāḥ — sārvaḥ — pāti — samāyachataḥ iti
sam-āyachate — samidhyāḥ iti sam-idhyai.

3. téshām āsurāṇām tistrāḥ pūra āsann, ayasmāy¹
avamā 'tha rajatā 'tha bāriṇī; tā devā jétum nā 'çak-
nuvan, tā upa-sādai 'vā 'jigīshan; tasmād āhur yāç cai

2. ⁷ so ('éshṭā r') ABW, s. P. 8, 18-22, 8.

virāma) B. ⁹ unbetont.

ABW, s. P. 11, 10.

¹⁰ 'ni¹⁰ AW. (u mit
idhy¹⁰ ABCDW.

¹¹ so ('ve a')

3. upasad. ¹ ohne avagraha.

'vām véda yáç ca nó: 'pa-sádā vai mahā-purām jayantī
'ti; tā ishuv sám askurvātā³ 'gnim ānikaw sōmaw çal-
yām víshṇuṃ téjanam; tē 'bruvan: ká imām asishyati' 'ti
|| 1 || rudrá ity abruvan rudró vai krūrāḥ sò 'syatv iti,
sò 'bravid: váraṃ vṛiṇā ahám evā paçûnām ádhi-patir
asānī' 'ti, tásmād rudrāḥ paçûnām ádhi-patis; tās rudró
'vā 'srijat, sá tisarāḥ puro bhittvai³ 'bhyó lokébhyó 'surān
prā 'ṇudata⁴. yád upa-sáda upa-sadyānte bhrātrivya-
-parāputtyai⁵. nā 'nyām ā-hutim purástāj' juhuyād; yád
anyām ā-hutim purástāj juhuyāt || 2 || anyān mūkham kur-
yāt. sruvépā "ghārām ā ghārayati yajñasya prā-jñātai.

pārāñ¹ ati-krāmya juhōti, pārāca evai 'bhyó lokébhyo
yajamāno bhrātrivyañ prā ṇudate⁶. pūnar aty-ākrāmyo
'pa-sādāṃ juhōti; pra-ṇūdyai 'vai 'bhyó lokébhyo bhrā-
trivyañ jitvā⁷ bhrātrivya-lokām abhy-ārohati⁸. devā vai
yāḥ prātār upa-sáda upā-'sīdann āhvas tābhīr āsurān prā
'ṇudanta⁴, yāḥ sâyāw rātriyai tābhīr; yāt sâyām-prātār
upa-sādāḥ || 3 || upa-sadyānte 'ho-rātrābhyām evā tād
yajamāno bhrātrivyañ prā ṇudate⁶. yāḥ prātār yājyāḥ
syūs tāḥ sâyām puro-'nuvākýāḥ kuryād áyāta-yāmatvāya.

tisarā upa-sáda ūpai 'ti, trāya imé lokā, imān evā lo-
kān prīṇāti; shāt sám padyante, shāçṛ vā řitāva, řitūn evā
prīṇāti dvādaça¹ 'hīne sōma ūpai 'ti, dvādaça¹ māsāḥ
sam-vatsarāḥ, sam-vatsarām evā prīṇāti; cātur-vieçatiḥ sám
|| 4 || padyante, cātur-vieçatir ardha-māsā, ardha-māsān
evā prīṇāty. ārā-'grām⁹ avāntara-dīkshām ūpe 'yād yāḥ
kāmāyetā: 'smīn mé loké 'rdhukaw syād ity, ékam āgré

3. ² so (ask^o) ABW, s. P. 5, 7. ³ bhitt^o ABCDW. ⁴ so (ṇ^o)
ABW, s. P. 7, 5. ⁵ puty^o ABCDW. ⁶ so (ṇ^o) ABW, s. P. 7, 4.
⁷ nj^o AW., n mit virāma B. ⁸ als Compositum. ⁹ balivardaprato-
danam loham āram tadvad alpam agram mukham yasyāḥ sá ārāgrā B
(p. 394); nach CD ist aber das erste Glied ein Femininum (ārā).

'tha dvāva ātha trīṇ ātha catūra, eśhā vā ārā-'grā 'vāntara-
-dikshā, 'smīnn evā 'smai loké 'rdhukam bhavati. paró-
-variyaśim¹⁰ avāntara-dikshām ūpe 'yād yāḥ kāmāyetā:
'mūshmin mé loké 'rdbukaw syād iti, catúró 'gré 'tha trīṇ
ātha dvāva āthai 'kam, eśhā vai paró-variyaśy avāntara-
-dikshā, 'mūshminn evā 'smai loké 'rdhukam bhavati || 5 ||
asishyatī 'ti, juhuyāt, sāyamprātar, nṣāśdaḥ, cāturviṣṣatīḥ sām, catúró 'gre,
śbōdāḥ ca || 3 ||

K. 24, 10. 25, 1. — Ç. 3, 4, 4, 3-20. 26. 27. — Ait. Br. 1,
23. 25. — ayaśmayī | avamā — tāḥ | devāḥ — te | ishūm |
sam iti | akurvata — te | abruvan — vṛṇai — bhītvā |
ebhyaḥ — anudata — bhrātṛivyaparāṇutyā iti bhrātṛivya-
-parāṇutyai — nudate — abhyārōhatīty ābhi-ārōhati | devāḥ
— anudanta — sāyamprātar iti sāyam-prātah — nudate —
āhinē | somē — ārāgrām ity ārā-agrām — ardhukam —
vai | ārāgrety ārā-agrā — ardhukam — parovāriyaśim iti
paraḥ-variyaśim¹⁰ — parovāriyaśīti paraḥ-variyaśi.

4. suvar-gām vā eté lokām yanti yā upa-sāda upa-
-yānti; téshām yā un-nāyate¹ hīyate² evā sā, nō 'd
aneshī 'ti sū-'nniyam iva. yō vai svārthé-'tām yatāw
çrāntó hīyate² utā sā nishṭyāya^{3,4} sahā vasati; tasmāt
sa-kṛīd un-nīya nā 'param ūn nayeta. dadhnó 'n nayetai,
'tād vai paçūnāw rūpāw, rūpēpai 'vā paçūn āva runddhe⁵
|| 1 || yajno devēbhyo nīlāyate³ vishnū rūpām kṛitvā, sā
pṛithivīm prā 'viçat, tām devā hāstānt saw-rābhyaī "chan,
tām indra upāry-upary āty akrāmat, sō 'bravīt: kō mā
'yām upāry-upary āty akrāmīd ity, ahām dur-gé hānté 'ty
ātha kās tvām ity, ahām dur-gād ā-harté 'ti, sō 'bravid:

3. ¹⁰ parovasi⁶ A; avariyaśim (!) C nach iti.

4. vediḥ. ¹ nīyate C nach iti. ² Wurzel betont. ³ ohne
avagraha. ⁴ nishṭyāya paryeṇ nirgatya tīrthe gatvā B (p. 895),
also für niḥ-styāya? ⁵ runddhe ABCDW.

dur-gé vai hantā 'vocathā varāhō 'yām vāma-moshāḥ
 || 2 || saptānām girīnām parāstād⁶ vittām vēdyam
 āsurāpām bibharti⁶ tām jahi yādi dur-gé hantā 'ē 'ti,
 sá darbha-puñjīlām ud-vṛihya⁷ saptā girīn bhittvā⁸ tām
 abant, sò 'bravid: dur-gād vā ā-hartā 'vocathā etām
 ā haré 'ti, tām ebhyo yajnā evā yajnam ā 'harad, yāt tād
 vittām vēdyam āsurāpām āvindanta tād ēkaṁ vēdyai
 veditvām. āsurāpām || 3 || vā iyām āgra āsīd, yāvad⁹
 āsinaḥ parā-pācyati tāvad⁹ devānām, té devā abruvann:
 āstv evā no 'syām āpī 'ti, kīyad vo dāsyāma iti, yāvad
 iyāo sālāvṛiki¹⁰ triḥ pari-krāmati tāvan no datté 'ti, sá indrah
 sālāvṛiki¹⁰ rūpām kṛitvé 'mām triḥ sarvātah¹¹ páry akrāmat,
 tād imām avindanta, yād imām āvindanta tād vēdyai
 vedi-tvām¹² || 4 || sá vā iyāo sārvasi 'vā vēdir, iyati çak-
 shyāmi¹³ 'ti t' vā¹⁴ ava-māya yajante. triṣṭat padāni
 paṇṇat tirāçcī¹⁵ bhavati¹⁶ shat-triṣṭat prāçī¹⁷ cāc-
 -viṣṭatīḥ purāstāt¹⁸ tirāçcī; dāça-daça sām padyante, dāça-
 -'ksharā vi-rāḍ, ānam vi-rāḍ, vi-rājai 'vā 'nnā-dyam āva
 runddha¹⁹. úd dhanti, yād evā 'syā amedhyām tād āpa
 hanti. úd dhanti, tasmād ōshadhayaḥ²⁰ parā bhavanti.
 barhī strīṇāti, tasmād ōshadhayaḥ pūnar ā bhavanti. út-
 -taram barhīsha uttara-barhī strīṇāti, pra-jā vai barhīr
 yājamāna uttara-barhīr, yājamānam evā 'yajamānād út-
 -taraṁ karoti, tasmād yājamāno 'yajamānād út-tarah || 5 ||
 runddhe²¹, vāmamoshō, veditvām āsurāpām, veditvām, bhavati, pāñcavi-
 ṣṭatī ca || 4 ||

4. ⁶ emūso nāmā 'yap varāha ity abravīd ekaviṣṭatīḥ purām
 aṣmatayinām pāre yat kīp cā 'surāpām vāmam vasu tena tishṭhati — lautet
 die Stelle im Kāth. (ausnahmsweise wegen der mythischen Bedeutung der
 Legende mitgetheilt).

⁷ so ACD, uddvṛi⁸ W, udgrīhya B (p. 397).
⁸ bhittvā ABCDW. ⁹ dāçike vedibrahmaṇe 'py etad urākhyānam çru-
 tam B (p. 347); in II, 6, 4 nichts hieron. ¹⁰ so ABW, s. P. 5, 15.

¹¹ unbetont.

K. 25, 2. 6. — Ç. 3, 5, 1, 7-10. — yantī | ye — unnayāta
ity ūt-nayāte | hīyāte — aneśhī — sūnnīyam itī su-unnīyam
— svārthetām itī svārtha-itām — hīyāte — nīṣṭhāyā —
nīlāyata | viśvāḥ — devāḥ — aīchan — mā | ayam —
durga itī duḥ-ge | hantā — durgād itī duḥ-gāt | āhartety ā-
hartā — avocathāḥ | varābaḥ | ayam — udvrihyety ūt-
vribyā — agrē — aśyām — śālāvriki — tu | vai — tīraççf
— aśyāḥ — barhiḥ — uttarabarhir ity ūttara-barhiḥ | prajā
itī pra-jāḥ — ayājamānāt.

5. yād vā āniṣāno bhārām ā-datté vi vai sá liçate;
yād dvādaça¹ sâ-'hnāsyo 'pa-sādaḥ syūs tīsrō 'hīnasya
yajnāsya ví-loma kriyeta; tīsrā evā sâ-'hnāsyo 'pa-sādo
dvādaça² 'hīnasya yajnāsya savīrya-tvāyā, 'tho sá-loma
kriyate. vatsāsyaī 'ka stāno bhāgē hī só, 'thai 'ka
stānam vratām ūpai 'ty³ ātha dvāv ātha trīn ātha catūra,
etād vai || 1 || kshurā-pavi nāma vratām yēna prā jātān
bhrātrīvyān nudāte prāti janishyāmāṇān, ātho kānīyasai 'vā
bhūya ūpai 'ti. catūrō 'gre stānān vratām ūpai 'ty³ ātha
trīn ātha dvāv āthai 'kam, etād vai su-jagbhanām nāma
vratām tapasāḥ suvar-gyam, ātho prai 'vā jāyate pra-jāyā
paçū-bhir. yavāgū¹ rājanāsya vratām, krūrē 'va vai
yavāgūḥ krūrā iva || 2 || rājanō, vājrasya rūpāḥ, sám-
-riddhyā²; āmikshā¹ vaiçyasya, pāka-yajnāsya rūpām, pūsh-
tyai; páyo brāhmaṇāsya, téjo vai brāhmaṇās, téjaḥ páyas,
téjasai 'vā téjaḥ páya ātmān dhatté; 'tho páyasā vai gārbhā
vardhante, gārbha iva khālu vā eśhā yād dikshitō, yād
asya páyo vratām bhāvaty ātmānam evā tād vardhayati.

trī-vrato vai Mānur āsid² dvī-vratā āsurā éka-vratāḥ
|| 3 || devāḥ; prātār madhyāṇdine¹ sāyām tām Mānūr

5. vratānirgayaḥ.
ABCDW.

¹ ohne avagraba.

² unbetont.

³ *fidhy*

vratám ásit, páka-yajnásyá rūpám, púshtyai; prátāḥ ca sās-
yám cā 'surāpāṇ, nir-madhyám, kshudhó rūpám, tátas te
párā 'bhavan; madhyámdine¹ madhya-rātré devānām, tátas
tē 'bhavant suvar-gám lokám āyan. yád asya madhyám-
dine¹ madhya-rātré vratám bhávati madhyatō¹ vā ānnena
bhuñjate madhyatá evá tād ūrjam dhatte bhrātrivya-
-'bhībḥūtyai, bhávaty átmánā || 4 || párá 'sya bhrātrivyo
bhavati. gárbho vā eshá yád díkshító yónir díkshita-
-vimitám, yád díkshító díkshita-vimitāt pra-váset yáthā
yóner gárbha skándati tādṛg¹ evá tán, ná pra-vastavým,
átmáno gopíthāyai¹; 'eshá vai vyāghráh¹ kula-gopó yád agnis,
tásmád yád díkshítāḥ pra-váset sá enam icvarō 'nū-
-'tthāya hántor, ná pra-vastavým, átmáno gúptyai. da-
kshinatāḥ¹ çaya, etád vai yájamānasyā ''-yátanao, svá evā
''-yátane çaye; 'guím abhy-āvṛitya çaye, devatā¹ evá yajnáṁ
abhy-āvṛitya çaye || 5 || etád vai, krūrā ivat, 'kavratā, átmánā, yája-
mānasya, tráyodaça ca || 5 ||

Ár. 2, 8. — Kā. 7, 4, 27. 28. — sāhnasyeti sa-ghnasyā —
ghināsyā — atho iti — ekāḥ — upeti | eti — nudatō | pra-
titi — atho iti — yavāgūḥ — samṛidhyaḥ iti sam-ṛidhyaḥ —
garbhāḥ — manūḥ | ásit — garbhāḥ | skandāti — çaye
— sve.

6. puró-havishi deva-yājane yājayed yám kāmā-
yetó: 'pai 'nam út-taro yajno named¹ abhi suvar-gám
lokám jayed ity; etád vai puró-havir deva-yājanaṁ yāsya
bótā prātar-anuvākām anu-bruvān agním apá ádityám abhi
vi-páçyaty, úpai 'naṁ út-taro yajno namaty¹ abhi suvar-
-gám lokám jayaty. ápté deva-yājane yājayed bhrātrivya-
-vantam; pánthām vā 'dhi-sparçāyet kartám vā, yāvan ná

6. kāmā yāgabdhūmih.

¹ unbelont.

'nase yātavai || 1 || ná rāthāyai 'tād vā āptāṃ deva-
 -yājanam, āpnóty evā bhrātrivyaṃ nai 'nam bhrātrivya
 āpnoty. éko-'nnate deva-yājane yājayet paçú-kāmaṃ;
 éko-'nnatād vai deva-yājanād āṅgirasah paçūn asṛijantā;
 'ntarā sado-havirdhāné² un-natāw syād, etād vā éko-'nnataṃ
 deva-yājanam, paçu-mān evā bhavati. try-'unnate deva-
 -yājane yājayet suvargā-kāmaṃ; try-'unnatād vai deva-yāj-
 anād āṅgirasah suvar-gāṃ lokāṃ āyann, antarā "hava-
 nīyaṃ ca havir-dhānaṃ ca || 2 || un-natāw syād¹ antarā
 havir-dhānaṃ ca sūdaç cā 'ntarā sūdaç ca gārha-patyam
 cai, 'tād vai try-'unnataṃ deva-yājanaṃ, suvar-gāṃ evā lo-
 kām eti. prāti-shṭhite deva-yājane yājayet pratishṭhā-
 -kāmaṃ; etād vai prāti-shṭhitam deva-yājanam yāt sar-
 vātaḥ³ samām, prāty evā tishṭhati. yātrā 'nyā-anyā
 ōshadhayo³ vy-ātishaktāḥ syūs tād yājayet paçú-kā-
 maṃ; etād vai paçūnāw rūpāw, rūpēpai 'vā 'smai paçūn
 || 3 || āva runddhe, paçu-mān evā bhavati. nīrṛiti-
 -grihite deva-yājane yājayed yām kāmāyeta: nīr-ṛityā
 'sya yajnaṃ grābayeyam ity; etād vai nīrṛiti-grihitam deva-
 -yājanam yāt sadṛīçyai³ satyā ṛikshām, nīr-ṛityai 'vā 'sya
 yajnaṃ grābayati. vy-āvṛitte deva-yājane yājayed vyā-
 vṛit-kāmaṃ yām pātre vā tálpe vā mīmāṃseran; prācī-
 nam³ ā-havanīyāt pra-vaṇāw syāt¹ prācīnaṃ³ gārha-patyād
 etād vai vy-āvṛittam deva-yājanam, ví pāpmānā bhrātri-
 vyeṇā² vartate, nai 'nam pātre ná tálpe mīmāṃsante.
 kār̥ye deva-yājane yājayed bhūti-kāmaṃ, kār̥yo vai pū-
 rusho, bhūvaty evā || 4 || yātavai, havirdhānaṃ ca, paçūn, pāpmānā,
 'ahṭādaça ca || 6 ||

K. 25, 3. — Shaḍv. 2, 10. — ābhīti⁴ | vipaçyātīti vi-

6. ² s. P. 4, 11.

³ ohne avagraha.

⁴ nicht zum Verbum gezogen.

-paçyāti — namati — anāse | yātavai — tryūnnatā iti tri-
-ūnnatē — nirṛityeti niḥ-ṛityā — sadṛiçyai | satyāḥ — pra-
-vaṇam iti pra-vaṇam — eti | vartatē.

7. tébhya uttara-vedih̥ siḥb̥ rūpām̐ kṛitvó 'bhāyān
antarā 'pa-kṛāmyā 'tishṭhat; té devā amanyanta: yatarān
vā iyām upā-"vartsyāti tā idām bhaviṣhyanti' 'ti, tām upā
'mantrayanta, sā 'bravid: vāraṃ vṛṇai sārvaṃ māyā kṣā-
mān v̥y aṇavatha pūrvām̐ tū mā 'gnér ā-hutir aṇavatā
īti, tasmād uttara-vedīm̐ pūrvām̐ agnér vy-āghārayanti',
vāre-vṛitaḥ h̥y asyai. çamyayā pári mimīte || 1 || mātrai
'vā 'syai sā, 'tho yukténai 'vá yuktām̐ āva runddhe'.
vittā-'yani me 's' 'ty āha, vittā' h̥y enān āvat; tiktā-
'yani me 's' 'ty āha, tiktān̐ h̥y enān āvat; āvatān̐ mā
nāthitām̐ ity āha, nāthitān̐ h̥y enān āvad; āvatān̐ mā
vyathitām̐ ity āha, vyathitān̐ h̥y enān āvad. vidér
agnír nābho nāma || 2 || āgne aṅgira' itī trīr harati,
yā evai 'shū lokéshv agnāyas tān evā 'va runddhe';
tūshnūṃ caturthāḥ haraty, ānir-uktam̐ evā 'va runddhe'.
siḥb̥r̥ asi mahish̥r̥ as' 'ty āha, siḥb̥r̥ h̥y esbā rūpām̐
kṛitvó 'bhāyān antarā 'pa-kṛāmyā 'tishṭhad. urú prath-
asvo 'rú te yajná-patiḥ prathatām̐ ity āha, yāja-
mānam̐ evā pra-jāyā paçū-bhiḥ prathayati; dhruvā || 3 ||
as' 'ti sāv hanti, dhṛityai; devébhyaḥ çundhasva de-
vébhyaḥ çumbhasvé 'ty āva co 'kshāti prá ca kirati,
çúddhyā'. indra-ghoshās tvā vásu-bhiḥ purástāt
pātv ity āha, dig-bhyā evai 'nām̐ pró 'kshati. devāç
cé' 'd uttara-vedir upā-"vavartī¹⁻⁷ 'hai 'vá ví jayāmāh

7. vedir uttarā. ¹ als Compositum. ² "mdhe ABCDW. ³ so
(^otuā) ABCDW. ⁴ so (^oe a^o) ABW, s. P. 11, 17. ⁵ çudhy^o ABCDW.
⁶ so (^ouçç^o) ABW, s. P. 5, 20. ⁷ so (^orti^o) BDW, "rtti^o A. C; upa
+ ā + avavartī (für "rtata) 3 sgl. plusqpfet. ātm.?, oder: upa + ā + vavartī
(für varv^o) 3 sgl. praes. intens.?

ity ásura vájram ud-yátya devān abhý āyanta, tām indra-
-ghoshó vásu-bhiḥ purástāḥ⁹ āpa || 4 || anudata¹⁰ māno-
-javāḥ pitṛi-bhir dakṣiṇatāḥ¹¹ prā-cetā rudraiḥ paçcād
viçvā-karmā "dityair ut-tarató. yád evām uttara-vedim
pro-'kshāti dig-bhyá evá tād yájamāno bhrātrivyaṁ prā
nudata¹⁰. indro yátint sālāvṛikébhyah⁸ prā 'yachat, tām
dakṣiṇatā uttara-vedyā ādan; yát pro-'kshaṇinām uc-chish-
yeta¹¹ tād dakṣiṇatā uttara-vedyai ni nayed, yád evá
táttra krūrām tát téna çamayati; yám dvishyāt tām dhyāyec,
chucāi 'vai 'nam arpayati || 5 || mīmā, nāma, dhruvā, 'pa, çucā,
trīṇi ca || 7 ||

1, 2, 12, 1. 2. — K. 25, 6. — Ç. 3, 5, 1, 21 - 2, 7. — siçhiḥ |
rūpam | kṛtvā | ubhayān | antarā | apakramyety āpa-kramyā
— te | idam — açnavatha — açnavataj — vyāghārayanti
vi-āghārayanti — mātṛā | eva | asyai | sà | atho iti — vittā-
yaniti vitta-ayāni — vittā | hi | enān | avāt | tiktāyaniti
tikta-ayāni — tiktān — avātāt — nātātān — avātāt —
vyāthātān — vjideḥ — agnē | āgiraḥ — ye | eva — ukshati⁷
— çudhyai — devān | ca | it — upāvārtity ūpa-āvāvarti⁷ |
iḥa — jayāmahai — asūrāḥ — abhiti | āyanta — anudata
— pracētā iti pra-cetāḥ — nudate — uttaravedyā ity ūttara-
vedyāḥ — prokshaṇinām iti pra-ukshaṇinām — çucā.

8. só 'ttara-vedir abravīt: sārvaṁ māvā kāmān vj
açnavathē 'ti, té devā akāmayantā: 'surān bhrātrivyaṁ abhi
bhavemē 'ti, tē 'juhavuh: siçhīr asi sapatna-sāhī
svāhē¹ 'ti, té 'surān bhrātrivyaṁ abhý abhavan; té 'surān
bhrātrivyaṁ abhi-bhūyā 'kāmayaṁta: pra-jām vindemahi⁷ 'ti,
tē 'juhavuh: siçhīr asi suprajā-vāniḥ svāhē 'ti, té
pra-jām avindanta; té pra-jām vittvā² || 1 || akāmayanta:

7. ⁹ ohne avagraha. ⁹ unbetont. ¹⁰ so (9°) ABW, s. P. 7, 4.
¹¹ Wurzel betont.

8. vyāghāraṇam. ¹ ohne avagraha. ² vitvā ABCDW.

paçũ vindemah¹ 'ti, tẽ jubavũ: siõh²r asi rāyas-
posha-vāniḥ svāhẽ 'ti, tẽ paçũ avindanta; tẽ paçũ
vittvā³ 'kāmāyanta: prati-shṭhām vindemah¹ 'ti, tẽ 'ju-
havũ: siõh²r asy āditya-vāniḥ svāhẽ 'ti, tā imām
prati-shṭhām avindanta, tā imām prati-shṭhām vittvā³ 'kā-
mayanta: devātā⁴ ā-çisha ūpe 'yāmẽ 'ti, tẽ jubavũ: siõ-
h²r asy ā vaha devān deva-yatẽ || 2 || yājamā-
nāya svāhẽ 'ti, tẽ devātā⁴ ā-çisha ūpā 'yan. pañca
kṛitvo vy-āghārayati⁵, pāñcā-'ksharā pañktiḥ, pāñkto yajnó,
yajnām evā 'va runddhe⁶; 'kshṇayā vy-āghārayati⁵, tasmād
akshṇayā paçavó 'ṅgāni prā haranti, prati-shṭhityai. bhū-
tēbhyas tvẽ 'ti srūcam úd grihṇāti, yā evā devā bhūtās
tēsbām tād bhāga-dhēyam, tām evā tēna priṇāti. paṭu-
dravān¹ pari-dhīn pári dadhāty, eshām || 3 || lokānām vi-
-dhṛityā. agnẽ tráyo jyāyāso bhrātara āsan, tẽ devēbhyo
havyām vāhantaḥ prā 'miyanta; sò 'guir abibhed: itthām
vāvā¹ syā ārtim¹ ā 'rishyat¹ 'ti, sá nilāyata¹, sá yām vā-
naspātishv¹ āvasat tām pūtudrau¹ yām óshadhishu¹ tāv
sugandhi-tējaue yām paçúshu tām pētvasyā 'ntarā çṛiṅge²;
tām devātāḥ¹ prāi-'sham aicchan, tām ānv avindan, tām
abruvan || 4 || : ūpa na ā vartasva havyām¹ no vahẽ 'ti,
sò 'bravid: vāram vṛiṇai yād evā grihitāsyā 'hutasya
bahiḥ-paridhi⁶ skāndāt tau me bhrātriṇām bhāga-dhēyam
asad iti; tasmād yād grihitāsyā 'hutasya bahiḥ-paridhi⁶
skāndati tēsbām tād bhāga-dhēyam tām evā tēna priṇāti;
sò 'manyatā: 'sthan-vānto me pūrve bhrātaraḥ prā 'mesbatā
'sthāni çātaya¹ iti, sá yāni || 5 || asthāny āçātayata tát pū-
tudrv¹ abhavad, yān māśām ūpa-mṛitam tād gūlgulu⁷.

8. ² als Compositum. ³ runddhe ABCDW. ⁵ s. P. 4, 11. ⁶ s.
P. 8, 33. ⁷ so ACDW, guggu² B (p. 420).

yád etánt sam-bhārānt sam-bhāraty agním evá tát sám
bharaty; agnēḥ pūrīṣam asī 'ty āhā, 'gnér h̥y etát
pūrīṣam yát sam-bhārā. átho khálv āhur: eté vāvai
'nam té bhrātarah pári cere* yát paútdravāḥ¹ pari-dháya
iti || 6 || vītvā², devayata, eshām, abruvan, yāni, cátuṣcatvāriṣṣac ca 181

1, 2, 12, 2-8. 2, 6, 6, 1-2. — K. 25, 6. 7. — Ç. 3, 5, 2, 11-18.
(1, 2, 8, 1). — sà — açnavāṭha — te | ajuhāvuh — te | asū-
rān — te | imām | pratīṣṭhām iti prati-sthām — te | imām
— devayata iti deva-yate — vyāghārayatīti vi-āghārayati
— ye | eva | devāḥ — vidhṛityā iti vi-dhṛityai — syah |
ārtīm | eti | ariṣhyati — saḥ | nilāyata — çṛinge iti —
praisham iti pra-eshām — bahiḥparidhīti bahiḥ-paridhi —
amanyata — çātayai — pātūdru — gulḡulu — atho iti
— cere.

9. baddhām āva syati varuṇa-pāçād evai 'ne¹ nuñc-
ati, prā nenekti² médhye¹ evai 'ne¹ karoti. sāvitrīyā
'reā hutvā havir-dhāne³ prā vartayati, savitrī-prasūta evai
'ne¹ prā vartayati. varuṇo vā eshā dur-vāg ubhayāto
baddhō yád ākshaḥ, sá yád ut-sárjed yājamānasya grīhān
abhy-útsarjet⁴; su-vāg deva dúryāḥ⁵ ā vadé 'ty āhā,
grīhā vai dúryāḥ, çāntyai. pátnī || 1 || ūpā 'nakti, pátnī
hī sārvasya mitráṁ, mitra-tvāya. yád vai pátnī yajnásyā
karóti mithunām tát, átho pátniyā evai 'shā yajnásyā
'nv-ārambhō 'nava-chittyai⁶. vartunanā vā anv-ítya yajnāo
rākshāso jighāsoṁ; vaishnavībhyāṁ ṛig-bhyām vartunanor
juhoti, yajnó vai víshṇur, yajnuād evá rākshāsoṁ āpa hanti.
yád adhvaryúr anagnāṁ ā-hntīm juhuyād andhō 'dhvar-
yūḥ syād rākshāsoṁ yajnāo hanyuh || 2 || hīraṇyam upā-

8. * so ACDW, çerate B.

9. havirdhānam. ¹ s. P. 1, 11.

² s. P. 4, 52.

³ se* ABW, s. P. 7, 4.

⁴ als Compositum! ⁵ so (*āḥ) ABW, s. P. 9, 21.

⁶ "chity" ABCDW.

-sya juhoty, agni-váty eva juhoti, ná 'ndhò 'dhvaryúr bháv-
ati ná yajnāw rākshāṁsi ghnanti. prācī⁷* prē 'tam
adhvarām kalpāyanti⁹ ity āha, suvar-gām evaī 'né¹
lokām gamayaty; átra ramethāṁ vārshman prith-
ivyā ity āha, vārshma h̥y etāt prithivyā yād deva-yājanaṁ.

çiro vā etād yajnāsya yād dhavir-dhānam, divó vā
vishṇav¹⁰ utā vā prithivyāḥ || 3 || ity āçr-padaya¹¹
'rcā dākṣiṇasya havir-dhānasya methīm nī hanti, çirshatā⁷
evā yajnāsya yājamāna ā-çrshó 'va runddhe¹². Daṇḍó vā
Auparās tritīyasya havir-dhānasya vashaḥ-kārēṇā 'ksham
achinad; yāt tritīyaṁ chadīr havir-dhānāyor ud-āhriyāte
tritīyasya havir-dhānasyā 'va-ruddhysī¹³. çiro vā etād
yajnāsya yād dhavir-dhānam; vishṇo rarāṭam asi vish-
ṇoḥ prishṭhām asī 'ty āha, tasmād etāvad-dhā çiro
vi-shyūtam. vishṇoḥ syūr asi vishṇor dhruvām
asī 'ty āha, vaishṇavāw hí devātayā havir-dhānam. yām
prathamām granthīm¹⁴ grathniyāt yāt tām na vi-sraśāsyed¹⁵

āmeheṇā 'dhvaryúḥ prá mīyeta, tasmāt sá vi-srāsyāḥ¹⁶
|| 4 || pátnī, hanyur, vā prithivyā, vi-shyūtam vi-shṇoḥ, shádviz-çatiḥ ca || 9 ||

1, 2, 13, 1-8. — K. 25, 8. — Ç. 3, 5, 3, 7-25. — eng iti —
preti | neççkti | medhye iti | eva | eng iti — sāvitrīyā |
rīcā — havirdhāne iti havir-dhāne — eng iti — abhyutsār-
jeḍ ity ābhi-utsārjet — duryān — grīhāḥ — atho iti | patnī-
yāḥ — anāvachityā ity anāva-chītyai — vai | anvityety
ānu-ityā — syāt¹⁷ — upāsyety ūpa-asyā — agnīvatīty āguī-
vati — bhavāti | na — prācī iti — kalpayāntī iti — eng
iti — prithivyāḥ | iti — prithivyāḥ | yat — vishṇo¹⁷ | uta

9. ⁷ ohne avagraha. ⁸ a. P. 4, 33. ⁹ a. P. 4, 15. ¹⁰ so
(*av) ABW, a. P. 9, 12 (Whitney zu P. 4, 6 p. 102). ¹¹ so (āçrpa*)
ACDW, a. P. 5, 10; āçrvada* B (p. 429); und im Comm.: ity āçr yasyāḥ
rīcāḥ padeshu pratiyate so 'yam rīg āçrvadā (i). ¹² runddha ABCDW.
¹³ rudhy* ABCDW. ¹⁴ grantham C. ¹⁵ so (viar*) ABCDW, a.
P. 6, 8. ¹⁶ unbetont! ¹⁷ ohne iti, weil apragrihya.

— âçirpādayety âçih-pādayâ | řicâ — avārudhyâ ity avā-
-rudhyai — vishṇôḥ | řarātām — vishyūtām itj vi-syūtām.

10. devāsya tvā savitúḥ pra-savá ity ábhrim ā datte, prā-sūtyā; açvínor bāhú-bhyām ity āhā, 'çvinau hí devānām adhvaryū¹ āstām; pūshṇó hástābhyām ity āha, yátyai. vāja iva vā eshā yád ábhrir, ábhrir asi nārír² así 'ty āha, çāntyai. kāṇḍe-kāṇḍe vai kriyāmāṇe yajñāw rākshāsi jighāṇsanti; pári-likhitaṇ rākshaḥ pári-likhitā árātaya ity āha, rākshasām āpa-hatyai || 1 ||

idám ahāw rākshaso grīvā āpi kṛintāmi yó 'smān dvéshṭi yām ca vayām dvishmá ity āha, dvaú vāvā púrushau yām cai 'vá dvéshṭi yāç cai 'naṃ dvéshṭi táyor evā 'nantar-āyam grīvāḥ kṛintati. divé tvā 'ntá-rikshāya tvā pṛithivyai tvé 'ty āhai, 'bhyá evai 'naṃ lokébhyaḥ pró 'kshati. parástād³ arvācim⁴ pró 'kshati tásmāt || 2 || parástād arvācim mannshyā ūrjam úpa jivanti.

krūrām iva vā etát karoti yát khánaty, apó 'va nayati, çāntyai. yáva-matír áva nayaty, ūrg vai yáva, ūrg udum-bára, ūrjai 'vó "rjāw sám ardbhayati. yájamānena sám-mitaú "dumbarí⁵ bhavati, yāvān⁶ evá yájamānas távatim⁷ evá 'sminn ūrjam dadhāti. pitṛiṇāw sádanam así 'ti barhír áva stṛiṇāti, pitṛi-devatýam || 3 || hý etád yán ní-khātām; yád barhír ánava-stírya minuyāt pitṛi-devatýā ní-khātā syād, barhír ava-stírya minoty, asyām evai 'nām minoty, átho svā-rúham⁸ evai 'nām karoty. úd divaṇ stabhānā " 'ntáriksham⁹ pṛiṇé 'ty āhai, 'shām lokā-nām ví-dhṛityai. dyutānás tvā mārutó minotv ity āha, Dyutānó ha sma vai Mārutó devānām aúdumba-

10. sdaḥ. ¹ s. P. 4, 5. ² nārīḥ açatruḥ B (p. 447), aber ohne avagraha in CD. ³ ohne avagraha. ⁴ s. P. 3, 5.

rim³ minoti, tēnai 'vā || 4 || enām minoti. brahma-
-vānim tvā kshatra-vānim ity āha, yathā-yajūr evaī
'tād. gṛhitēna dyāvā-prithivī⁵ ā pṛiṇethām ity
aúdumbaryāṃ³ juhōti, dyāvā-prithivī⁵ evā rāsenā 'nakty.
ā-'ntām anv-āvasrāvayaty⁶, ā-'ntām evā yājamānam tējasā
'nakty. aindrām asī 'ti chadīr ādhi nī dadhāty, aindrāṃ
hī devātayā³ sādo; viçva-janāsyā chāyē 'ty āha, viçva-
-janāsyā hī eshā chāyā yāt sādo. nāva-chadi || 5 || tējas-
-kāmasya minuyāt tri-vṛitā stōmena sām-mitam, tējas tri-
-vṛit, tejasvī³ evā bhavaty; ēkādaça-chadi 'ndriyā-kāmasyai,
'kādaça-'ksharā trishṭūg⁸, indriyām trishṭūg, indriyāvī³
evā bhavati; pāñcadaça-chadi bhrātrivya-vataḥ, pañca-daçō
vājro, bhrātrivya-'bbibhūtyai; sapta-daça-chadi prajā-kā-
masya, sapta-daçaḥ prajā-patiḥ, prajā-pater āptyā; ēkavie-
çati-chadi pratishṭhā-kāmasyai, 'ka-vieçā stōmānām prati-
-shṭhā, prāti-shṭhityā. udāram³ vai sāda, ūrg udumbāro³,
madhyatā³ aúdumbarīm³ minoti, madhyatā evā pra-jānām
ūrjam dadhāti, tasmāt || 6 || madhyatā ūrjā bhuñjate. ya-
jamāna-loké vai dākṣiṇāni chadīṣhi bhrātrivya-lokā út-
-tarāṇi, dākṣiṇāny út-tarāṇi karoti, yājamānam evā 'yaja-
mānād út-taram karoti, tasmād yājamānō 'yajamānād út-
-taro. 'ntar-vartān⁷ karoti, vy-āvṛittyai⁸, tasmād⁹ āraṇ-
yam pra-jā ūpa jīvanti. pāri tvā girvaṇo³ gira ity
āha, yathā-yajūr evaī 'tād. indrasya syūr asī 'ndra-
sya dhruvām asī 'ty āhai, 'ndrāṃ hī devātayā sādo.
yām prathamām granthīm¹⁰ grathniyād yāt tam nā vi-
-sraośayed¹¹ āmehenā 'dhvaryūḥ prā miyeta, tasmāt sā

10. ⁵ s. P. 4, 12.⁶ als Compositum.⁷ vartān B (p. 452;

chadiṣhām antarālachidreshu triapālaiḥ pidhānam).

⁸ vṛityai ABCDW,⁹ yasmāt triṣam aragyaṇyam B.¹⁰ grantham C u. D prima manu.¹¹ so (visr⁹) ABCDW, s. P. 6, 8.

vi-srāsyaḥ¹¹ || 7 || āpahatyai, tasmāt, pīṭṛidevatyaḥ, tēna 'vā, nava-
-chadi, tasmāt, sādāḥ, pācādaḥ ca || 10 ||

1, 3, 1, 1. 2. — K. 25, 10. — Ç. 3, 6, 1, 4-25. — prasava iti
pra-save — prasūtyā iti pra-sūtyai — adhvaryū iti — atho
iti | svāruham iti sva-ruham — stabhāṇa | eti — āntam
ity ā-antam | anuvāsrāvayatīty ānu-avāsrāvayati — adhi |
nīti | dadhāti — mīṇyāt — tejasvī — trishtuk — trishtuk —
indriyāvi — āptyai — pratishthitītyā iti prati-sthītīyai — bhrā-
trīvyaloḥka iti bhrātrīvyā-loke — ayājamānāt — antarvartān
ity āntaḥ-vartān — vyāvṛtītyā iti vi-āvṛtīyai — girvanāḥ.

11. ciro vā etād yajñāsya yād dhavir-dhānam prā-
-ṇā upa-ravāḥ; havir-dhāne khāyante, tasmāc chīrshān
prā-ṇā. adhastāt¹ khāyante, tasmād adhastāc chīrshnāḥ
prā-ṇā. raksho-hāṇo valaga-hāno vaishṇavān
khanām² 'ty āha, vaishṇavā hī devātayo¹ 'pa-ravā. āsurā
vai nir-yānto devānām prā-ṇēshu vala-gān² nī akhanan,
tān bāhu-mātrē 'nv avindan, tasmād bāhu-mātrāḥ khā-
yanta. idām abāṇi tām vala-gāṇ ud vapāmi || 1 ||

yām naḥ samānō¹ yām āsamāno ni-cakhānē 'ty
āha, dvaū vāvā¹ pūrushau yāc cai 'vā samānō¹ yāc cā
'samāno, yām evā 'smāi taū vala-gāṇ ni-khānatas tām evō
'd vapati. sām triṇatti, tasmāt sām-triṇṇā antaratāḥ¹ prā-
-ṇā; nā sām bhinatti, tasmād āsam-bhinnāḥ prā-ṇā. apō
'va nayati, tasmād ādrā antaratāḥ¹ prā-ṇā. yāva-matir
āva nayati || 2 || ūrg vai yāvāḥ, prā-ṇā upa-ravāḥ, prā-
-ṇēshv evō 'rjam dadhāti. barhir āva strīṇāti, tasmāl
loma-ṇā antaratāḥ prā-ṇā. ājyena vy-āgbhārayati², tējo
vā ājyam, prā-ṇā upa-ravāḥ, prā-ṇēshv evā tējo dadhāti.

11. uparavāḥ. ¹ ohne avagraha. ² jirṇakṣapaṭādikṣapābaddhā
asthinakbaromapādapāṇsuprabhṛtayo vireddhinām mārāṇārtham ye bhūman
nikhanyante (!) te valagāḥ (B p. 456), s. Wattle der deutsche Volksberglaube
§ 492 ff. ² als Compositum.

hánû⁴ vā eté⁵ yajnáśya yád adhi-shávāṇe⁶, ná sám tṛipatty,
 āsam-tṛipṇe⁶ hí hánû⁴; átho khálu dhṛgha-somé sam-tṛidyē⁶,
 dhṛityai. çiro vā etád yajnáśya yád dhavir-dhānam || 3 ||
 prā-ṇā upa-ravā⁷ hanû⁴ adhi-shávāṇe⁶ jibvā cārma
 grāvāṇo dāntā mūkham ā-havanīyo nāsiko 'ttara-
 -vedir ndāraṇ¹ sādo; yadā khálu vai jihvāyā dat-sv ādhi
 khādāty⁷ átha mūkham gachati, yadā mūkham gachaty
 átho 'dāraṇ¹ gachati, tasmād dhavir-dhāne cārmann ādhi
 grāva-bhir abhi-shútyā⁸ -havanīye hutvā pratyāñcaḥ¹ paré-
 -tya sādasi bhakshayanti. yó vai vi-rājo yajna-mukhé
 dōham véda duhá evai 'nām, iyām vai vi-rāṭ, tāsyaí tvāk
 cārmó⁹ "dho 'dhi-shávāṇe⁶ stānā upa-ravā⁷ grāvāṇo
 vatsā¹ pṛtvijo¹ dubanti sōmaḥ páyo, yá evām véda
 duhá evai 'nām || 4 || vapāmi, yávamatir áva nayati, havirdhānam,
 evā, tráyo vívatiç ca || 11 ||

1, 3, 2, 1. 2. — K. 25, 2. — Ç. 3, 5, 4, 1-24. — uparavā ity
 ūpa-ravāḥ — prāpā itl pra-ṇāḥ | rakshobhaṇa itl rakshaḥ-
 -hanāḥ — vajshṇavāḥ — asūrāḥ — khāyante — prāṇā itl
 pra-ṇāḥ | na — vyāghārayatītl vi-āghārayati — hanū itl |
 vai | ete itl — adhibhavāṇe ity 'adhi-savāne — āsam-tṛipṇe
 ity āsam-tṛipṇe — atho itl — sam-tṛidyē itl sam-tṛidyē —
 dantāḥ — adhiti | khādāti — havirdhāṇa itl havir-dhānē |
 cārmān — paretyeti parā-ityā — duhe — ūdhāḥ — duhe.

yád ubhad, devāsura¹ mithās, téshāṇ, suvargāṇ, yád vā ānīśānēḥ,
 purōhavishi, tébhya uttaravedīḥ², sō 'ttaravedir, baddhāṇ, devāsya³
 'bhriṇ, çiro vā, śkādaça || 11 ||

yád ubhāv (1, 1), ity āha devānāṇ (2, 4), yajno devēbhya (4, 2), ná
 ráthāya (6, 2), yajamānāya (8, 3), parastād arvācīm (10, 3), náva pañ-
 cāçāt⁴ || 59 ||

iti taittirīya samhitāyām śhaṣṭhakaṇḍe
 dvitīyaḥ prapāṭhakaḥ ||

11. ⁴ s. P. 4. 5. ⁵ s. P. 4. 44. ⁶ s. P. 4. 11. ⁷ nicht com-
 ponirt mit adhi! ⁸ fehlt W. ⁹ als zwei Wörter accentnirt ACDW.

1. cātvālād dhīshñiyān āpa vapati, yónir vai yajnáśya cātvālam yajnāśya sayoni-tvāya. devā vai yajnam pára 'jayanta, tám āgni-'dhrāt púnar āpā 'jayann, etád vai yajnāśyā 'parā-jitam yád āgni-'dhrām; yád āgni-'dhrād dhīshñiyān vi-hárati yád evā yajnāśyā¹ 'parā-jitam táta evai 'nam púnas tanute. parā-jitye 'va¹ khálu vā eté yanti yé bahish-pavamānāṣ sárpanti, bahish-pavamāné stuté || 1 || áhā: 'gní-'d agnín vi bara barhí strīnāhi puroḍāçâṣ^{2,3} alāṁ kurv iti, yajnam evā 'pa-jitya púnas tanvānā yanty. āngārair dvé⁴ sāvane⁵ vi harati⁶ çalākābhis tritīyaṣ, saçukra-tvāyā, 'tho sám bharaaty evai 'nad. dhīshñiyā vā amūshmiñ loké⁷ sómam arakshan, tébhyó 'dhi sómam ā 'haran, tám anv-avāyan⁸ tám páry aviçan; yá evāṁ véda vindáte || 2 || pari-veshṭāram. té soma-pithéna v́y árdhyanta, té devéshu soma-pithám aichanta, tán devā abruvan: dvé-dve⁴ uā-mani⁹ kurudhvam átha prá vā "psyátha ná vé 'ty, agnáyo vā átha dhīshñiyās, tásmād dvi-nāmā⁹ brāhmaṇó 'rdhukas; téshām yé nédishṭham pary-aviçan té soma-pithám prá "pnuvann ā-havanīya āgni-'dhrīyo hotríyo nārjālyas, tásmāt téshu juhvaty. ati-hāya váshaṭ karoti, ví hí || 3 || eté soma-pithénā 'rdhyanta. devā vai yāḥ prācīr² ā-butir ájuhavur yé purástād² ásurā āsan táṣ tābhiḥ¹⁰ prá 'nudanta¹¹, yāḥ pratcīr² yé paçcād ásurā āsan táṣ tābhir¹⁰ āpā 'nudanta. prācīr¹ anyā ā-hutayo h́yānte

3. 1. dhīshñiyāḥ. ¹ otyaiva B (p. 468), aber im Comm. yathā loka parājitya paśyanti tadvat. ² ohne avagraha. ³ so (°āṣ) ABW, s. P. 9, 22. ⁴ s. P. 4, 49. ⁵ s. P. 4, 50. ⁶ unbetont. ⁷ °ni⁹ AW, n mit virāma B. ⁸ Verbum betont (āyan). ⁹ °smād vi⁹ B (p. 469). ¹⁰ so (tāṣ tā*) ABW, s. P. 6, 14. ¹¹ so (ṇ*) ABW, s. P. 7, 5.

pratyāñ² āsino dbishñiyān vy-āghārayati¹², paçcāc cai
 'vā purāstāc² ca yājamāno bhrātrivyañ prā nudate¹³, tasmāt
 pārācīh² pra-jāh prā viyante¹⁴ pratfīh || 4 || jāyante.
 prā-'ñā vā etē yād dhishñiyā, yād adhvaryūh pratyāñ²
 dhishñiyān ati-sārpēt prā-'ñānt sām karshet, pra-māyukaḥ
 syān; nābhīr vā cshā yajñāsya yād dhōto, "rdhvāh khālu
 vai nābhīyai prā-'nō 'vāñ² apā-'nō, yād adhvaryūh pratyāñ
 hōtāram ati-sārpēt apā-'né prā-'ñān dadhyāt¹⁴ pra-mā-
 yukaḥ syān. nā 'dhvaryūr ūpa gāyēd, vāg-vīryo vā adhvar-
 yūr, yād adhvaryūr ūpa-gāyēd ud-gātré || 5 || vācā
 sām prā yachet ūpa-dāsukā 'sya vāk syād. brahma-
 -vādīno vadanti: nā 'saw-sthite sōme 'dhvaryūh pratyāñk
 sādō¹⁵ 'tī 'yād ātha kathā dākshipāni¹⁶ hōtum eti
 yāmo hī sā tēshām kāmā āba devā yāmaṁ vā 'yāmaṁ
 vā 'nu jñāsyantī 'ty. ūt-tareṇā "gnī-dhram parī-'tya ju-
 hoti dākshipāni¹⁶, nā prā-'ñānt sām karshati. nī anyē
 dhishñiyā upyānte nā 'nyē, yān ni-vāpati tēna tān
 prīṇāti, yān nā ni-vāpati yād anu-diçāti tēna tān || 6 ||
 stutē, vindātē, hī, viyante pratfīr, udgātrā, upyānte, cāturdāṣa ca || 1 ||

(1, 3, 3, 1). — K. 26, 1. — Ç. 3, 6, 2, 19-25. — devāh | vai
 — ajayanta — āgnīdhrād ity āgni-īdhrāt — parājityeti parā-
 -jityā | iva — āha | agnīd ity āgni-īt — strīṇāhi | puro-
 -dācān — tanvānāh — dve iti | savāne iti — harati — atha
 iti — enat | dhishñiyāh — anuvāyān ity ānu-avāyān* —
 dvedve iti dve-dve | nāmāñ iti — vā | āpsyathā — ardhu-
 kaḥ — āpnuvan — āgnīdhriyā ity āgni-īdhriyāh — devāh |
 vai — preti | anudanta — hūyante — vyāghārayatīti vi-
 -āghārayati — nudate¹³ — viyante¹⁴ — prāṇā iti pra-ānāh |
 vai — dhishñiyāh | yat — karshet — syāt — hotā | ūrdh-
 vaḥ — avāñ — sam | preti | yachet — pratyāñ | sādāh |

1. ¹² als Compositum. ¹³ so (9°) ABW, s. P. 7, 4. ¹⁴ un-
 betont. ¹⁵ s. P. 5, 32; ā mit virāma BW. ¹⁶ dāksh^o C.

atiti | iyāt — kasmā | āhā | devāḥ — ayānaṃ | vā | an-
iti — upyantē — prīṇāti.

2. suvar-gāya vā etāni lokāya hūyante yād vaisarj-
anāni¹. dvābhyāṃ gārha-patye juhōti, dvi-pād yāja-
mānaḥ, prāti-shṭhityā; āgni-dhṛe juhōty, antārikṣha¹ evā
"kramata; ā-havanīye juhōti, suvar-gām evaī 'naṃ lokāṃ
gamayati. devān vai suvar-gām lokāṃ yatō² rākṣhāṣy
ajighāṣan, té sōmena rājñā rākṣhāṣy apa-bātyā 'ptūm³
ātmānaṃ kṛtvā suvar-gām lokāṃ āyan, rākṣhasām ānupa-
lābhāyā; "tataḥ⁴ sōmo bhavaty ātha || 1 || vaisarja-
nāni¹ juhōti rākṣhasām āpa-hatyai. tvāṣ soma tanū-
kṛīd-bhya ity āha, tanū-kṛīd dhī⁵ eshā. dvēsho-
-bhyo 'nyā-kṛitebhya ity āhā, 'nyā-kṛitāni⁶ hi rā-
kṣhāṣy. urū yantā 'si vārūtham ity āho, 'rū paś'
kṛīdhi⁷ 'ti vāvaī 'tād⁸ āhā. jushānō aptūr⁹ ājyasya
vetv ity āhā, 'ptūm evā yājamānaṃ kṛtvā suvar-gām lo-
kāṃ gamayati, rākṣhasām ānupa-lābhāyā. "sōmaṃ da-
date¹¹ || 2 || ā grāvṇa ā vāyavyāny¹² ā droṇa-kalaçām,
ūt pātnīm ā nayanty, ānv ānāṣi prā vartayanti, yāvad¹
evā 'syā 'sti téna sahā suvar-gām lokāṃ eti. nāya-
-vatya 'rcā "gnī-dhṛe juhōti, suvar-gāya lokāsyā 'bhī-
-nityai. grāvṇo vāyavyāni droṇa-kalaçām āgni-dhṛa ūpa
vāsayati¹³; vi hī enaṃ tāir grihṇāte, yāt sahā 'pa-vāsāyēd
apuvāyēta¹⁴. saumyā 'rcā prā pādayati, svāyā || 3 ||

2. agnīshomaprāyanam.

¹ ohue avagraha.

² yanto B.

³ āptum C u. D prima manu, B. im Comm. (p. 476 āptum rakṣhobhir
upalābdhūm açakyaṃ alpadeham).

⁴ āpt⁵ B im Comm. (āpto bha-

vati, avikṛito 'bhavat). ⁵ so BW, "kṛīdby A. ⁶ *kṛitā B. ⁷ so
(p⁸) AW; s. P. 7, 2 (B bat n⁹). ⁸ so (*sk¹⁰) ABW, s. P. 8, 25. ⁹ vā
vai tad B.

¹⁰ so (*o a¹¹) ABW, s. P. 11, 16.

¹¹ unbetont.

¹² vāyavyāny ulūkhalasadrīçāni grahapātrāṇi ¹³ sthāpayet. ¹⁴ so
māyo 'daram pūti bhavet.

evai 'nam devátayā' prā pādayaty. ádityāḥ sádo 'sy
 ádityāḥ sáda ā síde 'ty āha, yathā-yajúr evai 'tád.
 yájamāno vā etāsya purā goptā bhavaty; eshá vo deva
 savitaḥ sóma ity āha, savitrī-prasūta evai 'nam devátā-
 bhyaḥ sám prā yachaty. etát¹⁵ tváṣ soma devó
 devān¹⁶ úpā 'gā ity āha, devó hy eshá sán || 4 || de-
 vān upai'-ti; 'dām ahām manushýo manushýān ity
 āha, manushýo hy eshá sán manushýān upai'-ti; yád etád
 yájur ná brūyād ápra-jā apaçúr yájamānaḥ syāt; sahā
 pra-jáyā sahā rāyās póshené¹⁷ 'ty āha, pra-jáyai 'vá
 paçú-bhiḥ sabé 'mām lokām upā-"vartate"¹⁸. námo de-
 vébhya ity āha, namas-kāró hí devānāṃ; sva-dhā pitṛi-
 -bhya ity āha, svadhā-kāró hí || 5 || pitṛiṇām. idām
 ahām nír várūṇasya páçād ity āha, varūṇa-páçād evā
 nír mucyaté. 'gne vrata-pata; átmānaḥ pūrvā tanūr
 ā-déyē 'ty āhuḥ kó hí tád véda yád vāsīyānt své vāçe
 bhúté pūnar vā dādāti ná vé 'ti¹⁹. grāvāno vai sómasya
 rājno malimlu-senā²⁰; yá evām vidvān grāvṇa āgnī-'dhra
 upa-vāsáyati nai 'nam malimlu-senā vindati || 6 || átha, da-
 date, sváyā, sán²¹, svadhākāró hí, vindati || 2 ||

1, 3, 4, 1-3. — K. 26, 2. — Ç. 3, 6, 3, 2-21. — vāisārjanāni
 — pratishṭhityā ity prati-sthityai | āgnīdhra ity āgni-jdhre
 — antarikshe | eva | eti | kramate — aptum — āyan —
 āttāḥ — bhavati | athā — hi | eshaḥ — yantā | aḥ — naḥ |
 krīdhi — aptuḥ — veyu — aptum — eti | somām | dādate
 — nayāvatyeti nayā-vatyā | rīcā — āgnīdhra ity āgni-jdhre |
 upeti — yat | sāha — apuvāyeta | saunvā | rīcā — sam |

2. ¹⁵ so (etát) ist auch in I, 3, 4, 2 zu lesen (nicht: etām). ¹⁶ so
 (*vān) ABW. ¹⁷ so (*s p*) ABW, s. P. 8, 29. ¹⁸ als Compositum.

¹⁹ agne vratapata ity etāvat pratikam, evakīyā pūrvā tanūr agnisa-
 kácāt sahasā evikārye 'ti buddhimanta āhuḥ, tato vaçibhāvāt prāg
 evā "deyā, B (p. 481). ²⁰ su s° s. P. 6, 7; virodhitaskarasenā. ²¹ so
 (sán) ACD; sánt W.

atiti | iyāt — kasmal | ahā | devāḥ — ayānam | vā | anv
iti — upyautē — prīṇāti.

2. suvar-gāya vā etāni lokāya hūyante yād vaisarj-
anāni¹. dvābhyām gārha-patye juhōti, dvi-pād yāja-
mānaḥ, prāti-shṭhityā; āgni-dhre juhōty, antāriksha² evā
"kramata; ā-havanīye juhōti, suvar-gām evai 'naṃ lokām
gamayati. devān vai suvar-gām lokām yatō³ rākshāṣy
ajighāṣan, té sōmena rājñā rākshāṣy apa-hātyā 'ptūm⁴
ātmānam kṛtvā suvar-gām lokām āyan, rākshasām ānupa-
lābhāyā; "tāḥ⁵ sōmo bhavaty ātha || 1 || vaisarja-
nāni⁶ juhōti rākshasām āpa-hatyai. tvāṃ soma tanū-
kṛīd-bhya ity āha, tanū-kṛīd dhī⁷ eshā. dvēsho-
-bhyo 'nyā-kṛitebhya ity āhā, 'nyā-kṛitāni⁸ hī rā-
kshāṣy. urū yantā 'si vārūtham ity āho, 'rū naṣ⁹
kṛīdhi¹⁰ 'ti vāvai 'tād¹¹ āha. jushāpō aptūr¹² ājyasya
vetv ity āhā, 'ptūm evā yājamānam kṛtvā suvar-gām lo-
kām gamayati, rākshasām ānupa-lābhāyā. "sōmam da-
date¹³ || 2 || ā grāvṇa ā vāyavyāny¹⁴ ā droṇa-kalaçām,
ūt pātnīm ā nayanty, ānv ānāsi prā vartayanti, yāvad¹⁵
evā 'syā 'sti téna sahā suvar-gām lokām eti. nāya-
-vatya 'rcā "gni-dhre juhōti, suvar-gāya lokāsyā 'bhī-
-nītyai. grāvṇo vāyavyāni droṇa-kalaçām āgni-dhra ūpa
vāsayati¹⁶; vi hī enam tair grihṇāte, yāt sahā 'pa-vāsāyed
apuvāyēta¹⁷. saumyā 'rcā prā pādayati, svāyā || 3 ||

2. agnisomaprasāyanam.

¹ ohne avagraha.

² yanto B.

³ āptem C u. D prima manu, B. im Comm. (p. 476 āptum rakshobhīr
upalabdhum ācakyam alpadeham).

⁴ āpt² B im Comm. (āpto bha-

vati, svikṛito 'bhavat). ⁵ so BW, "kṛīdhy A. ⁶ ākṛitā B. ⁷ so

(ṇ") AW; s. P. 7, 2 (B hat n"). ⁸ so ("ak") ABW, s. P. 8, 25. ⁹ vā

vai tad B. ¹⁰ so ("o a") ABW, s. P. 11, 16. ¹¹ unbetont.

¹² vāyavyāny ulūkhalasadrīṇāni grahapātrāni ¹³ sthāpayet. ¹⁴ so.

masyo 'daram pāti bhavet.

evai 'naṃ devátayā¹ prá pādayaty. ádityāḥ sádo 'sy ádityāḥ sáda ā sídé 'ty āha, yathā-yajúr evai 'tád. yájamāno vā etásya purā goptā bhavaty; eshá vo deva savitaḥ sóma ity āha, savitrī-prasūta evai 'naṃ devátā-bhyaḥ sám prá yachaty. etát¹⁵ tvāṃ soma devó devān¹⁶ úpā 'gā ity āha, devó hy eshá sán || 4 || devān upai"-ti; 'dām ahām manushyō manushyān ity āha, manushyō hy eshá sán manushyān upai"-ti; yád etád yájur ná brūyād āpra-jā apaçúr yájamānaḥ syát; sahā pra-jáyā sahā rāyās póshenē¹⁷ 'ty āha, pra-jáyai 'vá paçú-bhiḥ sahé 'mām lokām upā-"vartate¹⁸. námo devébhya ity āha, namas-káro hí devānāḥ; sva-dhā pitṛi-bhya ity āha, svadhā-káro hí || 5 || pitṛiṇām. idām ahām nír varuṇasya páçād ity āha, varuṇa-pāçād evā nír mucyaté. 'gne vrata-pata; átmānaḥ pūrvā tanūr ā-deyé 'ty āhuḥ kó hí tād véda yád vásīyānt své váçe bhúté púnar vā dádāti ná vé 'ti¹⁹. grāvāṇo vai sómasya rājno malimlu-senā²⁰; yá evāṃ vidvān grāvṇa āgni-'dhra upa-vásāyati nai 'nam malimlu-senā vindati || 6 || átha, date, sváyā, sán²¹, svadhākáro hí, vindati || 2 ||

1, 3, 4, 1-3. — K. 26, 2. — Ç. 3, 6, 3, 2-21. — vaisarjanāni — pratishṭhityā iti prati-sthityai | āgnīdhra ity āgni-jdhre — antarikshe | eva | eti | kramate — aptum — āyan — āttāḥ — bhavati | atha — hi | eshaḥ — yantā | aḥi — naḥ | kṛidhi — aptuḥ — vety — aptum — eti | somām | dadate — nayāvatyeti | nayā-vatyā | ṛicā — āgnīdhre ity āgni-jdhre | upeti — yat | saha — apuvāyeta | saumyā | ṛicā — sam |

2. ¹⁵ so (etát) ist auch in I, 3, 4, 2 zu lesen (nicht: etāp). ¹⁶ so (*vān) ABW. ¹⁷ so (*s p*) ABW, s. P. 8, 29. ¹⁸ als Compositum. ¹⁹ agne vrata-pata ity etāvat pratīkṣaṃ, svakīyā pūrvā tanūr agnīsa-kāçāt sahasā svikārye 'ti buddhimanta āhuḥ, ... tato vaçibhāvāt prāç evā "deyā, B (p. 481). ²⁰ zu s^o s. P. 6, 7; virodhitaskaraseṇā. ²¹ so (sān) ACD; sānt W.

preti | yachati | etat — agāḥ — upaitīty ūpa-eti — aprājā
ity aprā-jāḥ | apaṣuḥ — rāyaḥ — upāvartata ity ūpa-āvar-
tate — vrata-pāṭe iti vrata-pāṭe | ātmanāḥ — dadāti.

3. vaiṣṇavyā 'reā hutvā yūpam āchai 'ti, vaiṣṇavó
vai devátayā' yūpaḥ, sváyai 'vai 'nam devátayā 'chāi 'ty.
āty anyān² āgām nā 'nyān² ūpā 'gām ity āhā, 'ti bhý
anyān éti nā 'nyān upai-'ty³; arvāk¹ tvā párair avid-
am paró 'varair ity āhā, 'rvāg ghý enam párair viudāti
paró 'varais; tām tvā jushe || 1 || vaiṣṇavám de-
va-yajyāyā ity āha, deva-yajyāyai bhý enam jusháte.
devás tvā savitā mádhvā 'naktv ity āha, téjasai 'vai
'nam anakty; óshadhe' trāyasvai 'nau svá-dhite
maí 'nau hiṁsír ity āha, vājro vai svá-dhitiḥ, çautyai.
svá-dhiter vṛikshasya bibhyataḥ prathaména çákalena sahá
téjaḥ parā patati; yāḥ prathamāḥ çákalāḥ parā-pátet tām
āpy ā haret, sá-tejasam || 2 || evai 'nam ā harati. 'mé
vai lokā yūpāt pra-yató⁵ bibhyati; divam āgreṇa mā
lekhr antáriksham¹ mádhyena mā hiṁsír ity āhai,
'bhyá evai 'nam lokébhyāḥ çamayati. vānaspate¹ çatá-
-valço vi rohé 'ty ā-vráçcane juhóti, tásmād ā-vráçcanād
vṛikshāṇām bhūyāsa út tishṭhanti. sahásra-valçā vi
vayáw ruhemé 'ty āhā, "çisham evai 'tām ā çásté.
'naksha-saṅgam || 3 || vṛiçced; yád aksha-saṅgām vṛiçcéd
adha-ishām yájamānasya pra-māyukaw syád⁶. yām kām-
áyetā: 'prati-shṭhitaḥ syád ity ā-rohām tásmāi vṛiçced,
eshá vai vānaspátīnām¹ āprati-shṭhító, 'prati-shṭhita evá bhav-
ati; yām kāmáyetā: 'paçúḥ syád ity aparṇām tásmāi

3. yūpakhaṇḍanam.

¹ ohno avagraha.

² so (°ān) ABW.

³ betont (wegen hi).

⁴ so W, *rvāgby* AB.

⁵ ? so (vi + pra,

Gen., aber oxytonon!) ABCDW; prayataḥ patataḥ B (p. 485); sollte nicht
besser prapáto zu lesen sein?

⁶ govatsádikam ishāyā adho marapa-

çilam bhavet.

çúsbkâ-'gram vñçced, eshá vai vânaspâtínâm¹ apaçavyò,
'paçúr evá bhavati; yám kâmáyeta: paçu-mānt syād iti
babu-parṇām tásmai babu-çákhām vñçced, eshá vai || 4 ||

vânaspâtínâm paçavyāḥ, paçu-mān evá bhavati; prāti-
-shñhitam vñçcet pratishñhā-kāmasyai, 'shá vai vânaspâtínâm
prāti-shñhito yāḥ samé bhūmyai svād yóne rūḍhāḥ práty
evá tishñhati. yāḥ pratyāññ¹ úpa-natas tām vñçcet, sá
bí médham abhy úpa-nataḥ⁷. pāñcā-'ratniṃ tásmai
vñçced yám kâmáyeto: 'pai 'nam út-taro yajno named iti,
pāñcā-'ksharā pañktiḥ, pāñkto yajná, úpai 'nam út-taro
yajnáḥ || 5 || namati; sháḍ-aratniṃ pratishñhā-kāmasya,
sháḍ vā řitáva, řitúshv evá prāti tishñhati; sapťā-'ratniṃ
paçú-kāmasya, sapťá-padā çákvarī, paçávaḥ çákvarī, paçñ
evá 'va runddhe^{*}; návā-'ratniṃ téjas-kāmasya, tri-vñtā
stómena sám-mitam, téjas tri-vñt, tejasvñ¹ evá bhavaty;
ékādaçā-'ratniṃ indriyā-kāmasyai, 'kádaçā-'ksharā trishñtúg¹,
indriyám trishñtúg, indriyāvñ¹ evá bhavati; pāñcadaçā-
-'ratniṃ bhrātrivya-vataḥ, pañca-daçó vājro, bhrātrivya-'bhi-
bhūtyai; sapťādaçā-'ratniṃ prajā-kāmasya, sapťa-daçāḥ
prajā-patiḥ, prajā-pater āptyā; ékaviñçaty-aratniṃ pra-
tishñhā-kāmasyai, 'ka-viñçá stómānām prati-shñhā, prāti-
-shñhityā. asñtā-'çrir bhavaty, asñtā-'ksharā gāyatrī, téjo
gāyatrī, gāyatrī yajna-mukhām, téjasai 'vá gāyatriyā yajna-
-mukhéna sám-mitaḥ || 6 || Juhe, sátejasam, ánakshasāñgam, babu-
çákhām vñçced eshá vai, yajná úpai 'nam úttaro yajná, āptyā, ékām ná
viñçatñ¹ ca || 3 ||

1, 3, 5, 1. — K. 26, 3, 4. — Ç. 3, 5, 4, 1-27. — vajshñgyā |
řicā — achā | etī — devatāyā | achā | etī | atīti | anyān
— na | anyān | upeti — upaitīty úpa-etī — paraḥ | avāraiḥ
— devayajyāyā itī deva-yajyāyā | itī — svadhñtā itī sva-

4. ⁷ nicht komponiert mit abhi (nach CD).

^{*} runddhe ABCDW.

-dhjete — apl | eti | haret — lokāḥ — prāyata iti pra-yataḥ — sahasrāvalçā iti sahasrā-valçāḥ — çāste | anāksha-saṃgam ity anāksha-saṃgam — yonēḥ — abhīti | upānata ity upānataḥ — sapta-rātnim itl sapta-rātnim — tejasvi — tri-shtuk | indriyāvi — āptyai — ekaviçça ity ēka-viççaḥ — pratishṭhityā iti prati-sthityai | ashtāçrīr ity ashtā-çrīḥ — ashtāksharety ashtā-aksharā.

4. pṛithivyai tvā 'ntārikshāya' tvā divé tvé 'ty āhai, 'bhyā evai 'nam lokébhyaḥ pró 'kshati. pá-rāñcam' pró 'kshati, páráñ' iva hí suvar-gó lokāḥ. krūrām iva vā etāt karoti yāt khānaty, apó 'va nayati, çāntyai; yáva-matir áva nayaty, ūrg vai yávo; yájamānena yūpaḥ sám-mito, yāvāñ' evá yájamānas tāvatim' evā 'sminn ūrjam dadhāti || 1 || pitṛipāṣ sádanam as' 'ti barhír áva stṛipāti, pitṛi-devatyaṣ' hý etād yán ní-khātaṃ, yád barhír ánava-stīrya minuyāt pitṛi-devatyō ní-khātaḥ syād, barhír ava-stīrya minoty asyām evai 'nam minoti. yūpa-çakā-lām ávā 'syati, sá-tejasam evai 'nam minoti. devás tv ā savitā mādhvā 'naktv ity āha, téjasai 'vai 'nam anakti.

su-pippalābhyaḥ tvaú 'shadhī-bhya' iti cashālam práti || 2 || muñcati, tásmāc chirshatā' óshadhayaḥ' phá-lam gṛihṇanty. anākti, téjo vā ājyam; yájamānenā 'gni-shthā' çriḥ sám-mitā, yád agni-shthām áçrim anākti yájamānam evá téjasā 'nakty; ā-'ntām anakty, ā-'ntām evá yájamānam téjasā 'nakti. sarvātaḥ' pári mṛicaty, ápari-vargam evá 'smin téjo dadhāti. úd dívaṣ stabhānā' 'ntāriksham' priçé 'ty āhai, 'shām lokāñām ví-dhṛityai. vaishṇavyā 'rcā || 3 || kalpayati, vaishṇavó vai devátaya

4. sthāpayed yūpam. ¹ ohne avagraha. ² ? *tyāiṣ AW., *tyāiṣ B (p. 493); bei Whitney p. 828 nicht aufgeführt, und in der That ist die pluti hier ohne rechten Grund. ³ a. P. 3, 7.

yūpaḥ, svāyai 'vai 'naṃ devātayā kalpayati. dvābhyāṃ kalpayati, dvi-pād yājamānaḥ, prāti-sbṛhityai. yāṃ kāmāyeta: téjasai 'naṃ devatābhir indriyéṇa vṛ ardhayeyam ity agni-sbṛhāṃ tāsya 'çrim ā-havanīyād itthāṃ ve 'tthāṃ vā 'ti nāvayet⁴, téjasai 'vai 'naṃ devatābhir indriyéṇa vṛ ardhayati. yāṃ kāmāyeta: téjasai 'naṃ devatābhir indriyéṇa sām ardhayeyam iti || 4 || agni-sbṛhāṃ tāsya 'çrim ā-havanīyena sām minuyāt, téjasai 'vai 'naṃ devatābhir indriyéṇa sām ardhayati. brahma-vānīm tvā keha-tra-vānīm ity āha yathā-yajūr evai 'tāt. pári vyayaty, ūrg vai raçanā yājamānena yūpaḥ sām-mito, yājamānam evó "rjá sām ardhayati. nābhi-daghné pári vyayati, nābhi-daghná evá 'smā ūrjāṃ dadhāti, tasmān nābhi-daghná ūrjá bhuñjate. yāṃ kāmāyeta: "rjai 'nam || 5 || vṛ ardhayeyam ity ūrdhvāṃ vā tāsya 'vácīm⁵ vā 'vo "hed, ūrjai 'vai 'naṃ vṛ ardhayati. yádi kāmāyeta: vārshukaḥ parjanyaḥ syād ity ávácīm⁵ ávo "hed, vṛiṣṭīm evá ní yachati; yádi kāmāyeta: 'vārshukaḥ syād ity ūrdhvām úd ūhed, vṛiṣṭīm evó 'd yachati. pitṛiṇāṃ ní-khātāṃ, manuṣyaṇāṃ ūrdhvāṃ ní-khātād ā raçanāyā, śhādhināṃ⁵ raçanāṃ, víçveshām || 6 || devānāṃ ūrdhvāṃ raçanāyā ā cashālād, índrasya cashālāṃ, sādhyānāṃ áti-riktāṃ; sá vā eshá sarva-devatāyo yád yūpo, yád yūpam minóti sárvā evá devatāḥ prīnāti. yajnēna vai devāḥ suvar-gāṃ lokāṃ āyan, té 'manyanta: manuṣyā no 'nv-ābhaviṣhyanti⁵ 'ti, té yūpena yopayitvā suvar-gāṃ lokāṃ āyan, tám ṛiṣhayo yūpenai 'vā 'nu prā 'jānan, tād yūpasya yūpa-tvām || 7 || yád yūpam minóti suvar-gāṃ lokāṃ prā-jnātyai. pu-

4. ⁴ āhavanīyam atilāṅghya nāvayet, na prāpayet (!), B (p. 426).

⁵ als Compositum.

rāstān¹ minoti, purāstād dhī yajnáśya pra-jnāyáté, 'pra-jnātao hí tād yád āti-panna āhúr: idāṃ kār̥yam āsíd iti.

sādhyā vai devā yajnām áty amanyanta, tām yajno ná 'spriçat, tām yád yajnāsyā 'ti-riktam āsīt tād aspriçad, āti-riktam vā etād yajnāśya yád agnāv agnim mathitvā pra-háraty, āti-riktam etāt || 8 || yūpasya yád ūrdhvām cashālāt, téshām tād bhāga-dhéyam, tām evā téna priṇāti. devā vai sāv-sthite sóme prá srucó 'haran prá yūpam, tē 'manyanta: yajna-veçasām vā idāṃ kurma iti, tē pra-starāo srucāo nish-krāyanam apaçyan⁴ svárum yūpasya, sāv-sthite sóme prá pra-starāo harati jubóti svarúm, áyajna-veçasāya || 9 || dadhāti, práty, ricā, sám ardhayeyam ity, ūrjā 'naṃ, víçreshām, yūpatvām, ātiriktam etād, dvicatvāriṃçao ca || 4 ||

1, 3, 6, 1. 2. — K. 26, 3. 6. — Ç. 3, 7, 1, 3-32. — pitṛidev-
vatyām iti pitṛi-devatyām | hí — oshādhibhya ity oshādhi-
-bhyaḥ — agniśhṭhety agni-sthā | açriḥ — āntam ity ā-antam
— staḥbhāṇa | eti — vajshpavyā | ricā — nābhīdaghna iti
nābhi-daghne | eva | asmaḥ — nābhīdaghna iti nābhi-daghne |
ūrjā — avācim | vā | aveti | ūhet — avācim | aveti | ūhet
— eti | raçanāyāḥ — raçanāyāḥ | eti — āyan | te | aman-
yanta | manushyāḥ | naḥ | anvābhāviṣhyantīty ānu-ābhāvi-
shyanti — āyan | anu | preti | ajānan — aprājñātam ity
aprā-jñātam | hí — atipanna ity ati-panne — sādhyāḥ |
vai | devāḥ — devāḥ | vai — srucāḥ | ahāran — te | aman-
yanta — apaçyan.

5. sādhyā vai devā asmiñ lokā¹ āsan, ná 'nyāt kimp
canā² mishāt³, tē 'gnīm evā 'gnāye médhāyā⁴ 'labhanta,
ná bý anyád ā-lambhyām ávindan, táto vā imāḥ pra-jāḥ
prā 'jāyanta, yád agnāv agnim mathitvā pra-háratī pra-

4. * unbetont.

5. vahnīm mathnāti. ¹ *nl* AW; n mit virāma B. ² ohne ava-
graha. ³ so ABCDW, ishāt (l) prāḥjātām Comm. in B (p. 504).

-jānām pra-jānanāya. rudró vā eshá yád agnir yájasa-
mānaḥ paçúr; yát paçúm ā-lábhyā 'gnim mánthed rud-
ráya yájamānam || 1 || ápi dadhyát, pra-māyukaḥ syād.

átho khálv āhur: agniḥ sárvā devātā² havír etád yát
paçúr iti, yát paçúm ā-lábhyā 'gnim mánthati havyāyai 'vā
"-sannāya sárvā devātā² janayaty. upā-"krityai 'vā mánth-
yas, tán né 'vā "-labdham né 'vā 'nā-labdham. agnér
janitram así 'ty āhā, 'gnér hý etáj janitram; vṛishapaḥ
stha ity āha, vṛishapaḥ || 2 || hý etáv. urváçy asy áyúr
así 'ty āha, mithuna-tvāya. ghṛiténā 'kté⁴ vṛishapaḥ
dadhāthām ity āha, vṛishapaḥ hý eté⁴ dádhatē⁴ yé⁴ agním.

gāyatrām chándó 'nu prá jāyasvė 'ty āha, chándo-
-bhir evai 'nam prá janayaty. agnáye mathyámānāyā
'nu brūhí 'ty āha, sāvitrīm řicam ānv āha, savitrī-prasūta
evai 'nam manthati. jātāyā 'nu brūhi || 3 || pra-hri-
yámāpāyā 'nu hrūhí 'ty āha, kāṇḍe-kāṇḍa evai 'nam kri-
yámāṇe sám ardhayati. gāyatrīḥ sárvā ānv āha, gāyatrā-
-chandā vā agniḥ, svénai 'vai 'nam chándasā sám ardha-
yaty. agniḥ purā bhávaty agním mathitvā prá barati,
taú sam-bhávantau yájamānam abhí sám bhavato, bháva-
tam naḥ sá-manasāv ity āha, çāntyai. pra-hṛitya ju-
hoti, jātāyai 'vā 'smā ānnam ápi dadhāt; ājyena juhoty,
etád vā agnéḥ priyām dhāma yád ājyam, priyéṇai 'vai
'nam dhāmnā sám ardhayaty átho téjasā || 4 || yájamānam,
āha vṛishapaḥ, jātāyā 'nu brūhy, ápy, ashṭádaça ca || 5 ||

1, 3, 7, 1. 2. — K. 26, 7. — Ç. 3, 7, 3, 1-8. 4, 1, 20-24. —
loke | āsan — mīshat — eti | ālabhanta — atho iti —
sarvāḥ | devatāḥ — āsannāyety ā-sannāya | sarvāḥ | deva-
tāḥ — upākrityety ūpa-ākrityā — tat | na | iva — urvaçī

5. ⁴ a. P. 4, 11.² a. P. 4, 52; Whitney p. 180.⁴ a. P. 4, 40.

— akte iti — cte iti | dadhāte iti | ye iti — anā | preti |
jāyasya — kāṇḍekāṇḍa iti kāṇḍe-kāṇḍe — gāyatrachāṇḍa
iti gāyatra-chāṇḍāḥ — bhavāti — abhi | sam iti | bhavataḥ
— atha iti.

6. ishē tvē 'ti barbīr ā datta, ichāta iva h̄y eshā
yó yājata. upa-vīr asī 'ty āhó, 'pa h̄y enān ā-karóty.

ūpo devān daivīr vīcaḥ prā 'gur ity āha, daivīr
h̄y etā vīcaḥ satīr devān upa-yānti. vāhnīr uçija ity
āha, 'rtvijo¹ vai vāhnaya uçijas, tasmād evām āha. bṛi-
haspate² dhārāyā³ vāsūnī 'ti || 1 || āha, brāhma vai
devānām bṛihaspātīr, brāhmaṇai 'vā 'smai paçūn āva
runddhe⁴. havyā te svadantām ity āha, svadāyaty
evai 'nān⁵. deva tvashṭar vāsu raçvė 'ty āha, tvashṭā
vai paçūnām mithunānāw rūpa-kṛid, rūpām evā paçūshu
dadhāti. révatī⁶ rāmadhvam ity āha, paçāvo vai re-
vātīḥ, paçūn evā 'smai ramayati. devāsya tvā savitūḥ
pra-savā itī || 2 || raçanām ā datte, prā-sūtyā; açvīnor
bāhū-bhyām ity āhā, 'çvīnau hī devānām adhvaryū⁷
āstām; pūshnó hāstābhyām ity āha, yātyā. řitāsya
tvā deva-haviḥ pāçenā " rabha ity āha, satyām vā
řitāw, satyénai 'vai 'nam řiténā " rabhate. 'kshpayā pari
harati, vādhyaw hī pratyāñcam¹ prati-muñcānti, vy-āvṛittyai².

dhārshā³ mānushān itī nī yunakti, dhṛityā. ad-
-bhyāḥ || 3 || tvaú 'shadhī-bhyāḥ⁴ pró 'kshām⁵ 'ty
āhā, 'd-bhyó h̄y eshā óshadhi-bhyāḥ⁶ sam-bhāvati yāt paçūr.

apām perūr asī 'ty āhai, 'shā h̄y apām pātā yó mé-
dhāyā "rabhyāte. svāttām cit sá-devaw havyām
āpo devīḥ svādatai 'nam ity āha, svadāyaty evai 'nam.

6. niyunakti paçum. ¹ ohne avagraha. ² so (°ā) ABW, s.
P. 3, 8. ³ rñqdhe ABCDW. ⁴ °nām B. D prima manu. ⁵ s. P. 4, 5.
⁶ vṛittyai ABCDW. ⁷ s. P. 3, 7.

upárishtāt¹ pró 'kshaty, upárishtād evai 'nam médhyam
karoti; páyaty, antaratá¹ evai 'nam médhyam karoty;
adhástād¹ úpo 'kshati, sarváta¹ evai 'nam médhyam karoti
|| 4 || vāsūnī 'ti, pra-savá ity, adbhýð, 'ntaratá evai 'nam, dáça ca || 6 ||

1, 3, 7, 1 - 3, 1. — K. 26, 7. 8. — Ç. 3, 7, 3, 9 - 4, 6. — datte |
jehaté — yajáte — upavír ity úpa-viḥ — upo iti — aguh
— etāḥ — dhārāya — enān | devā — revātīḥ — rēvatīḥ
— prasava iti pra-save — prasūtyā iti pra-sūtyai — adhvar-
yū iti — yatya — devahavir iti deva-haviḥ — eti | rabhe
— eti | rabhate — vyāvṛityā iti vi-āvṛityai | dharshā —
dhrityai — oshādhībhyā ity oshādhi-bhyāḥ — svāttam —
svadāta.

7. agnínā vai hótrā devā ásurān abhý abhavann;
agnāye sam-idhyámānāyā 'nu brūhī 'ty āha, bhrātrivya-
-bhibhūtyai. saptā-daça sām-idhenīr ānv āha, sapta-daçaḥ
prajā-patiḥ, prajā-pater āptyai. saptā-daça 'nv āha, dvā-
daça¹ māsāḥ pāñca 'rtāvaḥ sá sam-vatsaráḥ, sam-vatsarām
pra-jā ānu prá jāyante, pra-jānām, pra-jānanāya. devā vai
sām-idhenīr anū-'cya yajnām nā 'nv apaçyant, sá prajā-
-patis tūshṇīm ā-ghārām || 1 || ā 'ghārayat, táto vai devā
yajnām ānv apaçyan; yāt tūshṇīm ā-ghārām ā-ghārayati
yajnāsyā 'nu-khyātyā. ásureshu vai yajnā āsīt, tám devās
tūshṇīc-homénā 'vṛīnjata; yāt tūshṇīm ā-ghārām ā-ghāraya-
ati bhrātrivyaasyai 'vá tát yajnām vṛīnkte². pari-dhīnt
sām mārshī, punāty evai 'nān; tris-triḥ sām mārshī, try-
-āvṛid dhī yajnó, 'tho rákshasām āpa-batyai; dvādaça¹ sām
padyante, dvādaça || 2 || māsāḥ sam-vatsaráḥ, sam-vatsa-
rām evā prīṇāty, átho sam-vatsarām evā 'smā úpa dadhāti,
suvar-gásya lokásya sām-ashtyai. çíro vā etád yajnásya

7. sāmidenyāḥ, āghāraṇ, prayāñāḥ

⁴ ohne avagraha.³ *Ste AC.

yád â-ghârò, 'gniḥ sârvâ devâtâ¹; yad â-ghârâm â-ghârâ-yati çirshatâ¹ evâ yajnâsya yâjamânaḥ sârvâ devâtâ âva runddhe². çiro vâ etâd yajnâsya yád â-ghârâ âtmâ paçûr, â-ghârâm â-ghârâya paçûṣ sâṃ anakty, âtmân evâ yajñâsya || 3 || çiraḥ prâti dadhâti. sâṃ te prâ-'nô vâyûnâ gachatâm ity âha, vâyu-devatyo vai prâ-'nô, vâyâv evâ 'sya prâ-'nâṃ juhōti; sâṃ yâjatrair âṅgâni sâṃ yajnâ-patir â-çishê 'ty âha, yajnâ-patim evâ 'syâ ''-çisham gamayati. Viçvâ-rûpo vai Tvâshtrâ upâriṣhât¹ paçûm abhî avamîṭ, tasmâd upâriṣhât paçôr nâ 'va dyanti; yád upâriṣhât paçûṣ sam-anâkti médhyam evâ || 4 || enaṃ karoty. řitvijo¹ vřiṇite, chândâṣy evâ vřiṇite; saptâ vřiṇite, saptâ grâmyâḥ paçâvaḥ saptâ ''ranyâḥ, saptâ chândâṣy ubhâyasya 'va-ruddhya⁴. êkâdaça¹ pra-yâjân yajati, dâça vai paçôḥ prâ-'nâ âtmaî 'kâdaçô¹, yâvân¹ evâ paçûṣ tām prâ yajati. vapâṃ⁵ êkaḥ pâri çaya, âtmaî 'vâ ''tmânam pâri çaye. vâjro vai svâ-dhitr, vâjro yûpa-çakalô, ghřitâm khâlu vai devâ vâjraṃ křitvâ sômam aghnan, ghřitênâ 'ktaû paçûṃ trâyethâm ity âha, vâjreṇai 'vai 'naṃ vâçe křitvâ '' labhate || 5 || âghârâm, padyante dvâdaçâ, ''imân evâ yajñâsya, médhyam evâ, khâlu vâ, ashâdaça ca || 7 ||

1, 3, 8, 1. — K. 26, 8. 9. — Ç. 3, 7, 4, 7 - 8, 1, 5. — sâmiḥ dhēnīr iti sâṃ-jdheṇiḥ — anū | preti | jâyante — devâḥ — anūcyety ānu-ucyâ — eti | aghârāyat — devâḥ — anū-khyâtyaḥ ity anū-khyâtyaḥ | tryāvřid iti tri-âvřit — atho iti — asmai | upeti — sarvâḥ | devatâḥ | yat — sarvâḥ — avâ-rudhyaḥ ity avâ-rudhyaḥ | çaye | âtmâ — devâḥ — vâçe | křitvâ | eti.

7. ² runddhe ABCDW.
samipe B (p. 516).

⁴ rudhy³ ABCDW.

⁵ vapâhoma-

8. páry-agni karoti, sarva-hútam evai 'nam karoty, áskandâyā, 'skannaw hí tād yád dhutasya skándati; triḥ páry-agni karoti, trý-āvṛid dhi yajno, 'tho rákshasām ápa-hatyai. brahma-vādino vadanty: anv-árabhyāḥ pa-çūr ná 'nv-árabhyās iti; mṛityáve vā eshá niyate yát paçús, tám yád anv-árabheta pra-máyuko yájamānaḥ syád, átho khálv áhuḥ: suvar-gāya vā eshá lokāya niyate yát || 1 || paçúr iti yán ná 'nv-árabheta suvar-gāl lokād yájamāno hīyeta; vapā-çrápanibhyām anv-árabhate¹, tán né 'vā 'nv-árabdham ué 'vā 'nanv-árabdham. úpa pré 'shya hotar havyā devébhya ity áhe, 'shitā hí kárma kriyáte. révatir² yajná-patim priya-dhā³ "viçaté 'ty áha, yathā-yajūr evai 'tád. agnínā purástād eti rákshasām ápa-hatyai. pṛithivyāḥ sam-pṛicaḥ páhī 'ti barhīḥ || 2 || úpā 'syaty, áskandâyā, 'skannaw hí tād yád barhishi skándaty, átho barhi-shádām evai 'nam karoti.

pārāṇ² ā vartate 'dhvanyūḥ paçóḥ sam-jnapyāmānāt, paçū-bhya evā tán ní hanta, átmánó 'nā-vraskāya. gáhati çriyam prá paçūn āpnoti yá evām véda. paçcāl-loka vā eshá prācy² ud-āniyate¹ yát pátnī; námas ta ā-tāné 'ty áhā, "dityasya vai raçmāyaḥ || 3 || ā-tānās, tébhya evā námas karoty². anarvā pré 'hī 'ty áha, bhrātrivyo vā árvā, bhrātrivya-pannttyai⁴; ghṛitasya kulyām ánu sahā pra-jáyā sahā rāyās pósheṇé⁵ 'ty áhā, "çisham evai 'tām ā çāsta; āpo devīḥ çuddhā-yuva⁶ ity áha, yathā-yajūr evai 'tát || 4 || lokāya niyate yád, barhī⁷, raçmāyaḥ, sapátiricçac ca || 8 ||

1, 3, 8, 1. 2. — K. 26, 8. — Ç. 3, 8, 1, 6 - 2, 4. — paryagniti

8. hiñāsam paçóḥ.

¹ als Compositum.

² ohne avagraha.

³ so ("s k") ABW, s. P. 8, 80.

⁴ nnty^o ABCDW.

⁵ so ("s p")

ABW, s. P. 8, 29.

⁶ s. P. 3, 2.

⁷ barhīḥ C.

pari-agni — tryāvṛjīd iti tri-āvṛjī — atho iti — paçûṣh |
 na | anvârabhyâs ity ânu-ârabhyâṣh — atho iti — anvârâ-
 bhata ity ânu-ârabhate | tat | na | iṣa — upa | preti | iṣhya
 — revâtīh — priyadhēti priya-dhâ | eti | barhiṣhadam iti
 barhi-sadâm — hnyte — paçcâlloketi paçcât-lokâ — prâcī |
 udânīyata ity út-ânīyate — te — namâh | karoti — preti |
 jhi — bhrâtrīvyâpanutyâ iti bhrâtrīvyâ-spanutyai — râyah |
 poshēṇa — çâste — çuddhâyuvâ iti çuddha-yuvâh.

9. paçór vâ â-labdhasya prâ-'nân chûg¹ rīchati. vâk
 ta â pyâyatâm prâ-'nâs ta â pyâyatâm ity âha,
 prâ-'nēbhya evâ 'sya çúcaṡ çamayati; sâ prâ-'nēbhyô 'dhi
 prithivīṡ çúk prâ viçati; çâm áho-bhyâm iti ni nayaty,
 aho-râtrābhyâm evâ prithivyaī çúcaṡ çamayaty. óshad be²
 trāyasvai 'naw svâ-dhite mai 'naw hīosīr ity âha,
 vājro vai svâ-dhitiḥ || 1 || çāntyai. pārçvatâ³ â chyati⁴
 madhyatô¹ hī manushyâ â-chyānti², tiraçcnam³ â chyaty⁴

anūcñaw² hī manushyâ â-chyānti², vy-āvṛittyai⁴. rá-
 kshasâm bhāgô 'sī 'ti sthavimatô² barbīr aktvâ³ 'pâ
 'syaty, asnai 'vâ rākshāṡī nir-āvaḍayata⁴. idâm ahâṡ
 rāksho 'dhamāṡ tāmō nayāmi yô 'smān dvēshṭi
 yām ca vayām dvishmâ ity âha, dvaú vāvâ³ pūrushau
 yām cai 'vâ || 3 || dvēshṭi yāç cai 'nam dvēshṭi tāv
 ubbhāv adhamāṡ tāmō nayatī. 'shé tvé 'ti vapām út
 khidatī, 'chāta iva bhī eshâ yô yājate. yād upa-trīndyād

rudrô 'sya paçūn ghātukaḥ syād, yān nó 'pa-trīndyād
 áyatâ syād; anyáyo 'pa-trīpátty anyáyâ ná, dhṛityai.
 ghṛiténa dyāvâ-prithivī⁷ pró 'rṇvāthām ity âha,
 dyāvâ-prithivī⁷ evâ rāsenâ 'nakty. áchinnaḥ || 3 || rá-

9. vapâhomah.

⁴ vṛity⁶ ABCDW.

⁷ s. P. 4, 12.

¹ 'nch⁶ ABW.

³ aâktvâ B (p. 527).

² ohne avagraha. ³ archy⁶ B.

⁴ als Compositum.

yah su-vfra ity āha, yathā-yajūr evai 'tāt'. krūrām
iva vā etāt karoti yād vapām ut-khidāty, urv antāri-
ksham⁹ anv ihī 'ty āha, cāntyai. prā vā eshō 'smāl
lokāc cyavate yah paçum mṛityāve niyāmānam anv-ārābhate,
vapā-çrāpaṇi' pūnar anv-ārābhate¹⁰, 'smīnn evā loké prāti
tishṭhaty. agnīnā purāstād eti rākshasām āpa-hatyā,
ātho devātā¹¹ evā havyēna || 4 || anv eti. nā 'ntamām āng-
āram āti hared, yād antamām āngāram ati-hāred devātā
āti manyeta. vāyo vī 'hi¹² stokānām ity āha, tasmād
vi-bhaktā stokā āva padyanté. 'gram vā etāt paçūnām
yād vapā 'gram ōshadhīnām¹³ barhīr, āgreṇai 'vā 'graw
sām ardhayaty, ātho ōshadhishv¹⁴ evā paçūn prāti shṭhāpa-
yati¹⁵. svāhākṛiti-bhyaḥ¹⁶ prē 'shyē 'ty āha || 5 ||
yajnāsya sām-ishtyai. prāṇā-'pānau vā etaṁ paçūnām yāt
prishad-ājyām ātmā vapā, prishad-ājyām abhi-ghārya
vapām abhi ghārayaty, ātmānn evā paçūnām prāṇā-'pānau
dadhāti. svāho¹⁷ "rdhvā-nabhasam mārutām gach-
atam ity āho, "rdhvā-nabhā ha sma vai Mārutō devā-
nām vapā-çrāpaṇi' prā harati, tēnai 'vai 'ne¹⁸ prā harati;
vishūci¹⁹⁻²⁰ prā harati, tasmād vishvañcau²¹ prāṇā-'pānau || 6 ||
svādhitē, cai 'vā, 'chiano, havyēne, 'shyē 'ty āha, śbāçcatvārīḥçac ca || 9 ||

1, 3, 9, 1. 2. — Ç. 3, 8, 2, 5-29 (24 Carakādhvaryavaḥ!). — çuk
— te | eti — ahōbhyām ity ahāḥ-bhyām — eti | chyati —
āchyantīty ā-chyanti — vyāvṛityā iti vi-āvṛityai — āsnā |
eva — nīravādayatā iti nīh-avādayate — ishe — khidati |
jchaté — ūrṇvāthām — vapāçrapāṇi iti vapā-çrapāṇi — anv-
ārābhata ity ānu-ārābhate — apāhatyā ity apā-hatyai | atho
iti — vāyo iti | vīti | ihī — vibhaktā iti vi-bhaktāḥ — atho
iti — sthāpayati | svāhākṛitibhya ity svāhākṛiti-bhyaḥ | preti |
ishya — svāhā — ūrdhvanābhā ity ūrdhva-nābhāḥ — va-

9. ⁹ evā tāt C. ¹⁰ als zwei Wörter! ¹¹ so (shth^o) ABW, s.
P. 6, 4. ¹² s. P. 3, 7. ¹³ s. P. 4, 11. ¹⁴ s. P. 4, 38.

pāçrapāṇi iti vapā-çrapāṇi — eṇe iti — viśhūci iti — viśhvānūcau.

10. paçūm ā-lābhya puroḍāçaṃ¹ nīr vapati, sā-medham evai 'nam ā labhate. vapāyā pra-cārya puroḍāçena prā caraty, ūrg vai puroḍāça, ūrjam evā paçūnām madhyatō² dadhāty, ātho paçōr evā chidrām āpi dadhāti. prishad-ājyasyo 'pa-hātya triḥ prichati: çritāo haviṣḥ çamitar iti, tri-shatyā hi devā; yō 'çritāo çritām āha sā énasā.

prāṇā-'pānaū vā etaū paçūnām || 1 || yāt prishad-ājyām, paçōḥ khālu vā ā-labdhasya hṛdayam ātmā 'bhi sām eti, yāt prishad-ājyēna hṛdayam abhi-ghārāyaty ātmān evā paçūnām prāṇā-'pānaū dadhāti. paçūnā vai devāḥ suvar-gām lokām āyan, tē 'manyanta: manushyā no 'nv-ābhav-ishyanti³ 'ti, tāsya çiraç chittvā médham prā 'kshārayant, sā prakshō⁴ 'bhavat, tát prakshāsya praksha-tvām; yāt plaksha-çākhō 'ttara-barhī bhāvati sā-medhasyai 'vā || 2 ||

paçōr āva dyati. paçūm vai briyāmāṇao rākshāsoy ānu sacante⁵, 'ntarā yūpaṃ cā "havanīyam ca harati, rāksha-sām āpa-hatyai. paçōr vā ā-labdhasya māno 'pa krāmati.

manótāyai¹ haviṣho 'va-dīyāmānasyā 'nu brūhī 'ty āha, māna evā 'syā 'va rundha². ékādaça³ 'va-dānāny āva dyati, dāça vai paçōḥ prā-'pā ātmā 'kādaçō⁴, yāvān⁵ evā paçūs tāsya 'va || 3 || dyati. hṛdayasyā 'grē 'va dyaty⁶ ātha jihvāyā ātha vākshaso, yād vai hṛdayenā 'bhi-gāchati táj jihvāyā vadati, yāj jihvāyā vādati tát ūrasō 'dhi nīr vadaty. etād vai paçōr yathā-pūrvām; yāsya 'vām ava-dāya yathā-kāmām út-tareshām ava-dyāti yathā-pūrvām evā 'sya paçōr ávattam¹ bhavati. madh-

10. svadānāni.

¹ ohne avagraha.

² als Compositum.

³ zu 3° (nicht sh) s. P. 5, 12 (daher im sūtra bloß sak, nicht saktha, wie Whitney lesen möchte).

⁴ rundha ABCDW.

⁵ unbetont.

yatô¹ gudásyâ² 'va dyati madhyatô hí prâ-'ná, ut-tamásyâ
'va dyati || 4 || ut-tamó hí prâ-'nó, yádí³ 'tarap yádí⁴ 'ta-
ram ubháyam evâ⁵ 'jâmi. jâyamâno⁶ vai brâhmanâs tri-
-bhîr řîpa-vâ jâyate brahma-câryeṇâ⁷ 'rshi-bhyo yajnâna
devébhyaḥ pra-jâyâ pitri-bhya, eshâ⁸ vâ anṛiṇô yâḥ putri⁹
yâjvâ brahmacâri-vâsî, tād ava-dânair evâ¹⁰ 'va dayate, tād
ava-dânânâm avadâna-tvâṇi. devâ-'surâḥ sâṃ-yattâ āsan,
té devâ agnim abruvan: tvâyâ víreṇâ¹¹ 'surân abhi bhav-
âmé¹² 'ti || 5 || sô 'bravîd: vâram vṛiṇai paçôr ud-dhârâm
úd dharâ iti, sâ etâm ud-dhârâm úd aharata dôḥ pûrvâ-
-'rdhâsya gudâm madhyatâḥ¹³ 'çronim jaghanâ-'rdhâsya,
tâto devâ ābhavan parâ¹⁴ 'surâ; yât try-aṅgâṇâṃ sam-
-avadyâti bhrâtrivya-'bhîbhûtyai, bhâvaty âtmânâ parâ¹⁵
'sya bhrâtrivyo bhavaty. akshapayâ¹⁶ 'va dyati, tasmâd
akshapayâ paçâvô¹⁷ 'ṅgâni prâ haranti, prâti-shṭhityai || 6 ||
etai paçûśu, sâmedhasyai¹⁸ 'vâ, tasyâ¹⁹ 'vo, 'ttamâ-²⁰ evâ²¹ 'va dyati, 'ti, pârâ-
catvârîṇaḥ ca || 10 ||

Ç. 3, 8, 3, 1-19 (1, 7, 2, 1). — atha iti — havish — tri-
shatya iti tri-satyâḥ — devâḥ | yaḥ | açritam — âtmâ |
abhi | sam iti | eti — âyan | te | amanyanta | manushyâḥ |
naḥ | anvâbhâvishyanti²² ânu-âbhâvishyanti — akshârayan
— prakshaḥ | abhavat — manotâyai | havishâḥ — rûmdhe
— dyati | atha | jîhvâyâḥ — urâsaḥ | adhi | nir iti | vadati
— avattam — yadi | itâram — ajâmi — řîpavety řîpa-vâ
— řishibhya ity řishi-bhyaḥ — uddhâram ity út-hâram —
harai — abhavan — asurâḥ — tryâṅgâṇâm iti tri-aṅgânâm
— akshapayâ | aveti — aṅgâni.

11. médasâ srúcau pró²³ "rṇoti, médo-rûpâ vai paçâvo,
rûpâm evâ paçûshu dadhâti. yûshannâ²⁴ ava-dhâya pró

10. ⁶ Wurzel betont.

11. anûyâjâḥ.

"ṛṇoti, rāso vā eshā paçûnām yād yā, rāsam evā paçûshu dadhāti. pārçvéna vasā-homām prā yauti, mādhyam vā etāt paçûnām yāt pārçvāo rāsa eshā paçûnām yād vāsā, yāt pārçvéna vasā-homām pra-yaūti madhyatā¹ evā paçûnāo rāsam dadhāti. ghnānti || 1 || vā etāt paçûm yāt sam-jnapāyanty, aindrāḥ khālu vai devātayā prā-'ṇā aindrō 'pā-'nā, aindrāḥ prā-'ṇō āṅge-aṅge² nī dedhyad ity āha, prāṇā-'pānāv evā paçûshu dadhāti. déva tvashṭar bhūri te sāv-sam etv ity āha, tvāshṭrā hī devātayā paçāvo. vīshu-rūpā yāt sá-lakshmāṇo bhāv-athē 'ty āha, vīshu-rūpā hī etē sántaḥ sá-lakshmāṇa etārhi bhāvanti. deva-trā yāntam || 2 || āvase sá-khāyō 'nu tvā mātā pitāro³ madantv ity āhā, 'nu-matam evai 'nam mātṛā⁴ pitṛā suvar-gām lokām gamayaty. ardha-'rcē vasā-homām juhoty, asau vā ardha-'rcā iyām ardha-'rcā, imē⁵ evā rāsenā 'nakti; diço juhoti, diçā evā rāsenā 'nakty, átho dig-bhyā evō 'rjao rāsam āva rundhe⁶. prāṇā-'pānau vā etaú paçûnām yāt pṛishad-ājyām, vānaspatyāḥ¹ khālu || 3 || vai devātayā paçāvo, yāt pṛishad-ājyāsyō 'pa-hātyā 'ha: vānaspātayē² 'nu brūhi vānaspātaye pré 'shyē 'ti prāṇā-'pānāv evā paçûshu dadhāty. anyāsyā-'nyasya sam-avattāo sam-āva-dyati³, tasmān nānā-rūpāḥ paçāvo. yūshnō 'pa siñcati, rāso vā eshā paçûnām yād yā, rāsam evā paçûshu dadhātī. 'dām úpa hvayate, paçāvo vā idā, paçûn evō 'pa hvayate; catúr úpa hvayate || 4 || cātush-pādo hī paçāvo. yām kāmāyeta: 'paçūḥ syād ity amedās-kam tasmā ā dadhyān, médo-rūpā vai paçāvo, rūpēnai 'vai 'nam paçū-bhyo nīr

11. ¹ ohne avagraha.

² so ('ó āṅge-a') ABW, s. P. 11, 17.

³ als zwei Wörter.

⁴ mātā C.

⁵ s. P. 4, 24.

⁶ rundhe ABCDW.

⁷ als Compositum.

bhajaty, apaçúr evá bhavati. yám kāmáyeta: paçu-mānt
syād iti médasvat¹ tásmā ā dadhyān, médo-rûpā vai
paçávo, rûpénai 'vā 'smai paçūn āva runddhe², paçu-mān
evá bhavati. prajā-patir yajnām asrijata, sá ājyam || 5 ||
purástād¹ asrijata² paçúm madhyatāh¹ prishad-ājyām
paçcāt, tásmād ājyena pra-yājā ijyante² paçúnā madhya-
tāh prishad-ājyénā 'nū-yājās³, tásmād etān miçrān iva
paçcāt-srištāw hy. ékādaça¹ 'nū-yājān² yajati, dāça vai
paçóh prā-'ñā, ātmai 'kādaçó¹, yāvān evá paçús tám ānu
yajati. ghnānti vā etāt paçūm yāt sam-jnapāyanti, prāñā-
'pānāu khālu vā etaú paçúnām yāt prishad-ājyām, yāt
prishad-ājyénā 'nū-yājān² yajati prāñā-'pānāv evá pa-
çúshu dadhāti || 6 || ghnānti, yāntam, khālu, catúr úpa bhavata, ājyam,
yāt prishadājyēna, shāt ca || 11 ||

1, 3, 10, 1. 2. — Ç. 3, 8, 2, 20-27. — ūrṇoti | medórûpā iti
medāh-rûpāh — yûh — amge-aupa ity amge-amge — dedhyat
— tvāshtrāh — vishúrûpā ity vishú-rûpāh | yat — vishú-
rûpā ity vishú-rûpāh | hi — mātā | pitarāh — mātā | pitrā
— ardharca ity ārdha-ṛce — vai | ardharca ity ārdha-ṛcah |
iyam — ime iti — atho iti — preti | jshya — samavattam
iti sam-avattam | samavadyatiti sam-avadyati — yûh —
catuh — amedaskam ity amedaḥ-kam — medórûpā ity me-
dāh-rûpāh — medasvat — medórûpā ity medāh-rûpāh —
asrijata — ijyante — anūyājā ity ānu-yājāh — anūyājān
ity ānu-yājān.

cātvalāt, suvargāya vaisarjanāni, vaiśhavyā 'rck, prithivya, sādhyā,
ishē tré 'ty, agnīnā¹⁰, páryagni, paçóh, paçúm álábhya, médasā
arúch, ékādaça || 11 ||

cātvalād (1, 1), devān upaś-ti (2, 5), muñcati (4, 8), prasriyámāṇāya
(5, 4), páryagni (8, 1), paçúm álábhya (10, 1), cātushpādo (11, 4),
dvishashṭiḥ || 62 ||

iti taittirīyasaṃhitāyām śaśṭhakaśāḍṣe
trītiyaḥ prapāṭhakaḥ ||

11. ² unbetont. . ³ s. P. 3, 7. ¹⁰ ishē 'gnīnā W.

1. yajuéna vai prajā-patīḥ prajā sṛjāta, tā upayād-
-bhir¹ evā 'sṛjāta, yād upa-yāja upa-yājati prajā evā
tād yājamānaḥ sṛjate. jaghanā-'rdhād āva dyati², jaghanā-
-'rdhād dhī prajāḥ prajāyante³. sthavinatō⁴ 'va dyati,
sthavinatō hi prajāḥ prajāyante². 'sam-bhīdān āva
dyati prā-'ñānāni āsam-bhedāya. nā pary-āvartayati⁵; yāt
pary-āvartāyed udāvartāḥ⁴ prajā grāhukāḥ syāt. sam-
udrām⁴ gacha svāhé 'ty āha, retāḥ || 1 || evā tād
dadhāty. antārikṣam⁴ gacha svāhé 'ty āha, 'ntāri-
ksheṇai 'vā 'smāi prajāḥ prajā janayaty, antārikṣaḥ hy ānu
prajāḥ prajāyante. devāḥ savitāram gacha svāhé
'ty āha, savitrī-prasūta evā 'smāi prajāḥ prajā janayaty.
aho-rātré gacha svāhé 'ty āha, 'ho-rātrābhyām evā
'smāi prajāḥ prajā janayaty, aho-rātré hy ānu prajāḥ pra-
-jāyante. mitrā-vāruṇau gacha svāhā || 2 || ity āha,
prajāśv evā prajātāsu prāṇā-'pānau dadhāti. sōmam
gacha svāhé 'ty āha, saumyā hi devātayā⁴ prajā.
yajnām gacha svāhé 'ty āha, prajā evā yajniyāḥ kar-
oti. chāndāsi gacha svāhé 'ty āha, paçāvo vai
chāndāsi, paçūn evā 'va rundhe⁶. dyāvā-prithivī
gacha svāhé 'ty āha, prajā evā prajātā dyāvā-prithivī-
bhyām ubhayātāḥ⁴ pāri grihṇāti. nābhāḥ || 3 || divyām
gacha svāhé 'ty āha, prajābhyā evā prajātābhyo vṛṣh-
ṭim nī yachaty. agnīm vaiçvānarām⁴ gacha svāhé
'ty āha, prajā evā prajātā asyām prāti shṭhāpayati.
prā-'ñānām vā eshō 'va dyati yō 'va-dyāti gudāsyā, māno
me hārdi yaché 'ty āha, prā-'ñān evā yathā-sthānām

4, I. gudayāgaḥ. ¹ dbhi² C; auch nach iti prima manu ³ t-bhiḥ
(³ t-bhiḥ sec. m.). ² dyanti B (p. 519). ³ Wurzel betont. ⁴ ohne
avagraha. ⁵ als Compositum. ⁶ rundhe ABCDW. ⁷ so (shth²)
ABW, s. P. 6, 4.

úpa hvayate. paçór vā ā-labdhasya hṛdayaṃ cūg ricinati,
 sā hṛdaya-çulām || 4 || abhi sám eti, yát prithivyāṃ hṛi-
 daya-çulām ud-vāsāyet prithivīṃ çucā 'rpayeḍ, yád ap-sè
 apāḥ çucā 'rpayec, chūshkasya cā 'rdrāsyā ca sam-dhāv
 úd vāsāyaty ubhāyasya çāntyai. yām dvishyāt tāu
 dbyāyec, chucāi 'vai 'nam arpayati || 5 || réto, mitrávárūṇa gacha
 svāhā, nábbho, hṛdayaçulām, dvātrigçac ca || 1 ||

1, 3, 11, 1. — Ç. 3, 8, 4, 1 - 6, 10. — upayaḍbhīr ity úpa-
 yat-bhīh¹ — sthaviṃataḥ — asāmbhindann ity asām-bhindan
 — paryāvartayatīti pari-āvartayati — udāvartah | prajā iti
 pra-jāḥ — saṃnyāḥ | hi — prajā iti pra-jāḥ | yajnam —
 eva | prajātā iti pra-jātāḥ — vṛiṣṭīm — aśyām — sthāpa-
 yati — abhi | sam iti | eti — çucā | arpayet.

2. devā vai yajnam āgñi-'dhre vṛy abhajanta, táto yád
 aty-āçishyata tát abruvann: vāsatu nú na idām iti, tát
 vasativáritāṃ¹ vasativarī-tvām; tāsmin prātār ná sám
 açaknuvan, tát ap-sú prā 'veçayan, tā vasativárir¹ abhava-
 an; vasativárir grihṇāti, yajnó vai vasativárir, yajnam evā
 '-rábhya grihítvá 'pa vasati. yásyā 'grihítā abhi ni-
 mroced ānārabdho 'sya yajnāḥ syāt || 1 || yajnam vi
 chindyāj. jyotishyā² vā grihṇīyād dhirapyaṇi vā 'va-
 dhāya sá-çukrāṇām evā grihṇāti; yó vā brāhmaṇó bahu-
 -yāj³ tāsya kumbhyānām grihṇīyāt, sá hí grihítā-vasati-
 variko. vasativárir grihṇāti, paçávo vai vasativáriḥ, pa-
 çūn evā '-rábhya grihítvá 'pa vasati. yád anvīpām¹
 tishṭhan grihṇīyān nir-mārgukā asmāt paçávaḥ syuḥ;
 pratipām¹ tishṭhan grihṇāti, prati-rūdhyai 'vā 'smai paçūn
 grihṇātī. 'ndrah || 2 || vṛitrām ahant, sò 'pò 'bhī amri-
 yata, tāsām yān médhyaṃ yajniyāṃ sá-devam āsit tát

¹ 2. vasativaryāḥ. ² ohne avagraha. ³ ohne visarga in CD¹,
 aber ulkayā dyotitāḥ B (p. 554).

áty amucyata, tá váhantír abhavan; váhantínāṃ grihṇāti, yā evā mēdhyā yajniyāḥ sá-devā āpas tāsām evā grihṇāti. nā 'ntainā váhantír áti 'yād, yād antamā váhantír ati-'yād yajnam áti manyeta. ná sthāvarāṇāṃ grihṇīyād, várṇa-grihītā vai sthāvarā; yāt sthāvarāṇāṃ grihṇīyāt || 3 || várūṇā 'sya yajnam grāhayed. yād vai divā bhāvaty apó rātriḥ prá viçati, tasmāt tāmṛā āpo divā dadṛiçe; yān náktam bhāvaty apó 'haḥ prá viçati, tasmāc candrā āpo náktam dadṛiçe; chāyāyai cā "tāpataç" ca sam-dhaū grihṇāty, aho-rātrāyor evā 'smai várṇam grihṇāti. havishmatír¹ imā āpa ity āha, havish-kṛitānām evā grihṇāti. havishmāw² astu || 4 || sūrya ity āha, sá-çukrāṇām evā grihṇāty. anu-sbtūbhā grihṇāti, vāg vā anu-sbtūg, vācai 'vai 'nāḥ sārveyā grihṇāti. cātush-padaya 'rcā grihṇāti, triḥ sādāyati, saptā sām padyante, saptā-padā çākvarī, paçāvaḥ çākvarī, paçūn evā 'va runddhe³. 'smai vai lokāya gārba-patya ā dhiyate⁴ 'múshmā ā-havanīyo, yād gārba-patya ŋpa-sādāyed asmiñ loké⁵ paçu-mānt syād, yād ā-havanīye 'múshmin || 5 || loké paçu-mānt syād, ubháyor ŋpa sādāyaty, ubháyor evai 'naṃ lokāyoḥ paçu-māntam karoti. sarvātāḥ⁶ pári harati, rákshasām ŋpa-hatyā. indrá-'gniyoṛ bhāga-dhéyī sthé 'ty āha, yathā-yajúr evai 'tād. āgnī-'dhra ŋpa vāsāyaty, etād vai yajnásyā 'parā-jitam yād āgnī-'dhrām, yād evā yajnásyā 'parā-jitam tād evai 'nā ŋpa vāsāyati. yātāḥ kbālu vai yajnásyā ví-tatasya ná kriyāte tād ānu yajnáw rákshāwey āva caranti, yād váhantínāṃ grihṇāti kriyā-mānam evā tād yajnásyā çāye, rákshasām ānav-avacārāya.

2. ³ *tapaç A.
ABCDW. ⁶ unbetont.

⁴ so (*âw) ABW, s. P. 9, 21.
⁵ *nl^o A.

³ runddhe

ná hy etā ilāyanty², ā tṛitīya-savanāt pári çere, yajnāsya
sām-tatyai || 6 || syād, índro, grīhṛīśd, asiv, amúśhmin, kriyáte, shád.
viçetīç ca || 2 ||

1, 2, 12, 1. — Ç. 3, 2, 2-17. — devāḥ — āgnīdhra ity
āgni-jdhre — vasatīvaritvam iti vasatīvari-tvam — tāḥ |
vasatīvarīḥ — agrīhītāḥ | abhīti³ | nīmroçed iti ni-mroçet —
jyotiṣhyā — anvipam — pratipam — ahaṇ | saḥ | apaḥ |
abhīti | amriyata — tāḥ — medhyāḥ — na | antamāḥ —
yat | antamāḥ — varūṇagrihītā iti varūṇa-grīhītāḥ — sthā-
varāḥ — divā — apaḥ | ahāḥ — ātapāta ity ā-tapātaḥ —
haviṣmān — catuṣpadasyeti catuḥ-padayā | riçā — rūndhe
— dhīyate — gārhāpatya iti gārhā-patye — apāhatyā ity
apā-hatyai — bhāga-dheyīr iti bhāga-dheyīḥ — āgnīdhra
ity āgni-jdhre — ilāyanti | etl.

3. brahma-vādīno vadanti: sā t' vā¹ adhvaryūḥ
syād yāḥ sōmam upā-'vahārant sārvaḥbhyo devātābhyā² upā-
'vahāred iti; hṛidē tvē 'ty āha manushyēbhyā evai
'tēna karoti, mánase tvē 'ty āha pitṛī-bhyā evai 'tēna
karoti, divē tvā sūryāya tvē 'ty āha devēbhyā evai
'tēna karoty; etāvatīr³ vai devātāḥ, tābhyā evai 'nao sār-
vābhyā upā-'vaharati⁴. purā vācāḥ || 1 || prā-vaditoḥ
prātar-anuvākām upā-'karoti⁵, yāvaty⁶ evā vāk tām āva
rundhe⁷. 'pó 'gre 'bhi-vyābarati⁸, yajno vā āpo, yaj-
nām evā 'bhī vācam ví sṛijati. sārvaṇi chāndāsi ānv
āha, paçāvo vai chāndāsi, paçūn evā 'va rundhe⁹.
gāyatriyā téjas-kāmasya pári dadhyāt¹⁰ trishṭúbhe¹¹ 'ndriyā-
-kāmasya jágatyā paçú-kāmasyā 'nu-sbṭúbhā pratisbṭhā-
-kāmasya pañktyā¹² yajnā-kāmasya vi-rājā 'nna-kāmasya.

2. ² avagamayanti B (i p. 558). ³ nicht componirt mit nīmroçet.

3. somopāvaharānam. ⁴ so (ivā) ABW, s. P. 5, 18. ⁵ ohne
avagraha. ⁶ als Compositum. ⁷ rūndhe ABCDW. ⁸ unbetont.

⁹ 'āty¹⁰ AC.

çriṇótṽ agniḥ sam-ídḥā hávam || 2 || ma ity áha,
savitṛi-prasūta evā devatābhyo ni-védyā 'pó 'chai 'ty.
apá ishya hotar ity áhe, 'shitāṃ hi kárma kriyáte.

maitrā-varuṇasya cāmasā-'dhvaryav ā dravé
'ty áha, mitrā-varuṇau vā apām netārau, tābhyām evai 'nā
áchai ti. dévīr āpo apām⁷ napād ity áhā, "-hutyai
'vai 'nā uisb-kṛīya grīhṇāty átho bavīśh-kṛitānām evā 'bhi-
-ghṛitānām grīhṇāti || 3 || kārshir as' 'ty áha, çámalam
evā "sām āpa plāvayati. samudrāsya² vó 'kshityā
ún naya ity áha, tāsmād adyāmānāḥ pīyāmānā āpo ná
kshiyante. yónir vai yajnásyā cātvalāṇi yajno vasatīvārī¹.
hotṛi-camasūp ca maitrāvaruṇa-camasūp ca saṃ-spārçya va-
satīvārī vy-ānayati³ yajnásyā sayoni-tvāyā, 'tho svād evai
'nā yóneḥ prā janayaty. ádhvaryó 'ver apās ity áho,
'té "m anamnamur uté 'māḥ paçyé 'ti vāvai² 'tād áha.

yády agni-shṭomó juhóti, yády ukthāḥ pari-dhaú
ni mārshīti, yády ati-rātró yájur vādan prā padayate,
yajna-kratūnām⁹ vy-āvṛittyai¹⁰ || 4 || vácó, hávam, abhīghṛitānām
grīhṇāty, utá, páñcaviṃṣatīç ca || 3 ||

1, 3, 13, 1. 2. — Ç. 3, 9, 3, 2-33. — saḥ | tu | vai — upā-
vāharatīty úpa-avāharati | purā — upākārotīty úpa-ākāroti
— ruṃdhe | apaḥ | agró | abhīvyāharatīty abhi-vyāharati
— dādhyāt — me | iti — apaḥ | achā | eti | apaḥ | ishya
— ishītam — cāmasādhvaryav iti camasa-dhvaryo | eti |
drava | iti — achā | eti — áhutyety á-hutyā | eva | enāḥ
— atho iti — akshityai — uaye — vyānayatīti vi-ānayati
— atho iti — enāḥ | adhvāryo iti | avēḥ apāḥ — uta |
im | anamnamuḥ | uta | imāḥ.

4. devásya tvā savitūḥ pra-savā iti grāvānam

3. ⁷ so (*o a*) ABW, s. P. 11, 8. ⁸ s. Whitney zu P. 1, 6 p. 103.
⁹ *ritū⁹ B (p. 565). ¹⁰ vṛity⁹ ABCDW.

4. somonmānam.

ā datte, prā-sūtyā; aṣvīnor bāhū-bhyām ity āha, 'cvi-
 nau hi devānām adhvaryū¹ āstām; pūshnō hāstābhyām
 ity āha yātyai. paçávo vai sómo vy-ánā upāṇ-
 -sāvano, yád upāṇ-sāvanam abhi mimīte² vy-ánām evā
 paçúshu dadhātī. 'ndrāya tvé 'ndrāya tvé 'ti mimīta,
 indrāya hi sóma ā-hriyāte. pāñca kṛitvo yājushā mimīte
 || 1 || pāñcā-'ksharā pañktīḥ, pāñkto yajuó, yajuám evā
 'va runddhe³, pāñca kṛitvas tūshṇīm, dāça sám padyante,
 dāça-'ksharā vi-rāḍ, ānuṇ vi-rāḍ, vi-rājai 'vā 'nnā-'dyam
 āva runddhe⁴. çvātrā stha vṛitra-túra ity āhai, 'shā
 vā apāṇ soma-pithó; yá evāṇ vēda ná 'p-sv ārtim⁵ ā
 'rchati⁶. yāt te soma divi jyótir ity āhai, 'bhyā evai
 'nam || 2 || lokébhyah sám bharati. sómo vai rājā diço
 'bhī adhyāyat, sá diço 'nu prā 'viçat; prāḡ⁷ āpāḡ⁸
 údag⁹ adharāḡ¹⁰ ity āha, dig-bhyā evai 'naṇ sám bhar-
 aty ātho diça evā 'smā āva runddhé¹¹. 'mba ní shvaré¹²
 'ty āha, kāmukā enaṇ strīyo bhavanti yá evāṇ vēda.
 yāt te somā 'dābhyam nāma jāḡgrivī 'ti || 3 || āhai,
 'shā vai sómasya soma-pithó; yá evāṇ vēda ná saum-
 yām ārtim¹³⁻¹⁴ ā 'rchati¹⁵. ghnānti vā etāt sómam yád
 abhi-shuṇvānti¹⁶; aṇṇ āpa grihṇāti, trāyata evai 'nam.
 prā-'ñā vā aṇṇāḥ paçávaḥ paçávaḥ sómo, 'ṇṇ pūnar āpi sṛjī-
 ati, prā-'ñā evā paçúshu dadhāti; dvaú-dvāv āpi sṛjati,
 tásinād dvaú-dvau prā-'ñā || 4 || yājushā mimīta, enaṇ, jāḡgrivī
 'ti, cátuṣṭvārīṇṇaṇ ca || 4 ||

1, 4, 1, 1. 2. — Ç. 3, 3, 4, 3-21. — prāsava iti pra-save —
 prasūtyā iti pra-sūtyai — adhvaryū iti — vyāna iti vi-

4. ¹ s. P. 4, 5. ² nicht componirt mit abhi. ³ runddhe
 ABCDW. ⁴ ohne avagraha. ⁵ so (ārch⁹) ABW, s. P. 10, 9. ⁶ so
 (shv⁶) ABW, s. P. 6, 4. 13. ⁷ somayāgavināçam. ⁸ s. P. 6, 2.
 (7, 2.) 13, 6. 7.

-aṇaḥ — abhīti | minṛte | vyānam iti vi-ṇnam — mīmṛte
— evātrāḥ — eṣaḥ | vai — ārtim | eti | ṛichatī — diṇaḥ |
abbhīti | adhyāyat | saḥ | diṇaḥ | anū | preti | aṇiṇat — aṇo
iti — ambā | nīti | svaga — adābhyam — jāgrīvi — eti |
ṛichatī — abhīshuṇvantīty abhī-sunvanti — trāyate — prāṇā
iti pra-aṇaḥ — aṇcūn.

5. prā-'ṇo vā eṣā yād upā-'aṇcūr, yād upāaṇc-
-agra grāhā grīhyānte prā-'ṇam evā 'nu prā yanty.
Aruṇo ha smā "haū 'pa-veṇiḥ: prātaḥ-savanā evā
'hām yajñāw sāw sthāpayāmi tēna tātaḥ sāw-sthitena carāmi
'ty; ashtaū kṛitvō 'gre 'bhī shuṇoty', ashta-'ksharā gāyatrī,
gāyatrām prātaḥ-savanām, prātaḥ-savanām evā tēnā "pnoty;
ékādaṇa¹ kṛitvo dvitīyam, ékādaṇa-'ksharā trisṭūp², traī-
shṭubham³ mādhyaṇḍinam⁴ || 1 || sāvanam, mādhyaṇḍi-
nam evā sāvanam tēnā "pnoti; dvādaṇa⁵ kṛitvas tṛitīyam,
dvādaṇa-'ksharā jāgati, jāgataṁ tṛitīya-savanām, tṛitīya-sa-
vanām evā tēnā "pnoty; etāw ha vāvā⁶ sā yajñāsya sāw-
-sthitim uvācā, 'skandāyā, 'ekannāw hī tād yād yajñāsya sāw-
-sthitasya skādaty. ātho khālv āhur: gāyatrī vāvā prā-
taḥ-savanē nā 'ti-vāda ity, ānati-vāduka enam bhrātrīvyo
bhavati yā evām vēda; tāsmād ashtaṇv-ashtaū || 2 || kṛitvo
'bhī-shūtyam. brahma-vādīno vadanti. pavitra-vanto
'nyē grāhā grīhyānte kīm-pavitra upā-'aṇcūr iti, vāk-pa-
vitra iti brūyād, vācās pātaye⁷ pavaśva vājinn ity
āha, vācāi 'vai 'nam pāvayati. vṛishṇo aṇcū-bhyām⁸
ity āha, vṛishṇo hī etāw aṇcū⁹ yaū sōmasya; gābhasti-
pūta ity āha, gābhastinā¹⁰ hī enam pāvayati; devō de-
vānām pavitram aśī 'ty āha, devō hī eṣāḥ || 3 || sām

5-5, 11. grāhāḥ; 5. upāaṇcūḥ. ¹ s. P. 6, 4. 13, 6. ² ohne
avagraha. ³ so ('s p^o) ABW, s. P. 8, 27. ⁴ so ('s a^o) ABW, s.
P. 11, 16. ⁵ s. P. 4, 5.

devānām pavitraṃ; yéshām bhâgô 'si tébhyas tvé 'ty
 âha, yéshâṃ h̥y eshâ⁶ bhâgâs tébhya enam gribhāti.
 svām̐kṛito³ 'sī 'ty âha, prâ-'nām evā svām̐ akṛita; mā-
 dhu-matir na iśhas kṛidhī⁷ 'ty âha, sārvaṃ evā 'smā
 idāṃ svadayati; viçvebhyas tve 'ndriyébhyo divyē-
 bhyah pārthivebhya ity âho, 'bhāyeshv evā deva-ma-
 nushyēshu prâ-'nān⁸ dadhāti. mānas tvā || 4 || aṣṭv
 ity âha, māna evā 'çouta; ur̥v antāriksham² ānv ibī
 'ty âhā, 'ntariksha-devat̥yo hi prâ-'nāḥ; svāhā² tvā su-
 -bhavaḥ sūryāyē 'ty âha, prâ-'nā vai svā-bhavaṃ de-
 vās, tēshv evā parō-'ksham̐ jubhoti; devébhyas tvā ma-
 rīci-pébhya ity âhā, 'dityāsya vai raçmāyo devā marīci-
 -pās, tēshām̐ tād bhāga-dbéyaṃ, tām̐ evā tēna prīṇāti.
 yādi kāmāyeta: vārshukaḥ parjānyah || 5 || syād̐ itī nīcā²
 hāstena nī mṛijyād, vṛiṣṭim̐ evā nī yachati; yādi kāmā-
 yetā: 'varshukaḥ syād̐ ity ut-tānēna nī mṛijyād, vṛiṣṭim̐
 evō 'd yachati. yādy abhi-cāred amūṃ jahy ātha
 tvā hoṣhyām̐ 'ti brūyād, ā-hutim̐ evai 'nam pre-'psān
 hanti; yādi dūrē syād̐ ā tāmitos tishṭhet, prâ-'nām evā
 'syā 'nu-gātya hanti. yādy abhi-cāred amūshya || 6 ||
 tvā prâ-'nē sādāyam̐ 'ti sādāyed, āsauno vai prâ-'nāḥ,
 prâ-'nām evā 'sya sādāyati. śhaḍ-bhir̐ aṇḍū-bhiḥ pāva-
 yati, śhaḍ vā ṛitāva, ṛitū-bhir̐ evai 'nam pāvayati; triḥ pāv-
 ayati, trāya imē lokā, ebhir̐ evai 'nam lokaiḥ pāvayati.
 brahma-vādīno vadanti: kāsmāt̐ sātyāt̐ trāyah paçūnāṃ
 hāstā-'dānā itī; yāt̐ trīr̐ upā-'aṇḍūṃ hāstena vi-gribhāti, tā-
 smāt̐ trāyah paçūnāṃ hāstā-'dānāḥ pūruṣho hastī mar-
 kātah || 7 || mādhyandinam, aṣṭāṅv-aṣṭāṅv, eshā, mānas tvā, parjānyo,
 'mūshya, pūruṣho, dvē ca || 5 ||

5. ⁶ esha fehlt C.
 8, 25. ⁸ prāṇam B.

⁷ so (*ak*) AW, ḥ* k* B (p. 596); c. P.

prāṇā-'pānāyor vi-dhṛityai. prāṇā-'pānau vā etaū yād
 upāṇv-antaryāmaū vy-ānā upāṇv-sāvano³; yām kāmā-
 yeta: pra-māyukaḥ syād ity āsaw-sprishṭau tāsyā sāda-
 yed, vy-ānēnai 'vā 'sya prāṇā-'pānau vi chinatti, tājāk prā-
 miyate; yām kāmāyeta: sārvaṃ āyur iyād iti sāv-sprishṭau
 tāsyā sādayed, vy-ānēnai 'vā 'sya prāṇā-'pānau sām tanoti,
 sārvaṃ āyur eti || 4 || tā, ubhāyān, grihyate, cāluṣcatvāriṣṭaś ca || 6 ||

1, 4, 3, 1. — K. 27, 2. — Ç. 4, 1, 2, 1-20 (Carakāḥ). 27. — de-
 vāḥ — akūrvata — te : asūrāḥ — āyanta — devāḥ —
 antaryāmenety āntaḥ-yāmenā — uru — abruvan — sa-joshā
 iti sa-joshāḥ — anvābhājad ity ānu-ābhājat | sa-joshā ity sa-
 -joshāḥ — anvābhājatīty ānu-ābhājati — anū | nīti | ṛchet
 — vyāna iti vi-anaḥ | upāṇv-sāvāṇa ity upāṇv-sāvānaḥ —
 vyāneneti vi-ānenā.

7. vāg vā eshā yād aindra-vāyavō, yād aindra-
 vāyavā-'grā grāhā grihyānte vācam evā 'nu prā yanti.
 vāyūṃ devā abruvant: sōmaś rājānaś hanūmē 'ti, sō 'brav-
 id: vāraṃ vṛṇai mād-agrā evā vo grāhā grihyāntā iti,
 tasmād aindravāyavā-'grā grāhā grihyante; tām aghnant,
 sō 'pūyat, tāṃ devā nō 'pā 'dhṛishṇvan, tē vāyūṃ abruv-
 ann: imāṃ vaḥ svadaya || 1 || iti, sō 'bravid: vāraṃ vṛ-
 ṇai mad-devatāny evā vaḥ pātrāny neyāntā iti, tasmān
 nānā-devatāni sānti vāyavāny neyante; tām ebhya vāyūr
 evā 'svadayat, tasmād yāt pūyati tāt pra-vātē vi shajanti¹,
 vāyūr hi tāsyā pāvayitā svadayitā; tāsyā vi-grāhaṇaṃ nā
 'vindant, sā 'diti abraid: vāraṃ vṛṇā ātha māyā vi
 grihṇūdhvam mad-devatā evā vaḥ sōmāḥ || 2 || sannā
 asann ity, upayāmā-grihito 'si 'ty āhā 'diti-devatāś

6. ³ zu s⁶ s. P. 6. 10.

7. aindravāyavaḥ. ¹ (sh*) ABW, s. P. 6, 4 (in sak P. 6, 12 nicht eingeschlossen).

téna, yāni hí dāru-máyāni pātrāny asyai tāui yōneḥ sām-
-bhūtāni, yāni mṛin-máyāni sã-³keṣāt tāny asyai, tasmād
evām āha. vāg vai pārācy² āvy-ākṛitā⁴ 'vadat, té devā
indram abruvann: imām no vācam vy-ākurv⁵ iti, sò 'brav-
id: vāram vṛipai mābyam cai 'vai 'shā vāyāve ca sahā
grihyātā iti, tasmād aindra-vāyavāḥ⁴ sahā grihyate⁶; tām
indro madhyatò² 'va-krānya vy-ākaroṭ², tasmād iyām vy-
-ākṛitā vāg udyate. tasmāt sakṛid² indrāya madhyatò
grihyate⁶ dvir vāyāve, dvaú hí sá vārāv āvṛiṇita || 3 ||
avadaya, sómāḥ, sahā, 'shāviṣṭatiḥ ca || 7 ||

(1, 4, 4, 1). — K. 27, 3. — Ç. 4, 1, 3, 1-10. — aindravāya-
vāgrā ity aindravāyava-agrāḥ | grahāḥ — anū | preti | yanti
— grahāḥ | grihyāntai — aindravāyavāgrā ity aindravāyava-
-agrāḥ | grahāḥ — devāḥ — ucyāntai — sajanti — sã |
adītiḥ — vṛipai — dārumayāṇīti dāru-mayāni — mṛinma-
yānti mṛit-mayāni — parāci | avyākṛitety avi-ākṛitā | ava-
dat — vyākurv iti vi-ākuru — grihyātai — vyākaroṭ iti
vi-ākaroṭ — vyākṛitety vi-ākṛitā — grihyate.

8. mitrām devā abruvant: sómaw rājānaw hanāmé 'ti,
sò 'bravin: nã 'hãw sãrvasya vã ahām mitrām asmí 'ti;
tām abruvan: hanāmai 'vé 'ti, sò 'bravid: vāram vṛipai
pāyasai 'vã me sómaw çṛiṇann¹ iti, tasmān maitrā-varuṇām
pāyasā çṛiṇanti. tasmāt paçāvó 'pã 'krāman: mitrāḥ sãn
krūrām akar iti; krūrām iva khálu vã eshāḥ || 1 || karoti
yāḥ sómēna yājate, tasmāt paçāvó 'pa krāmanti; yān maitrā-
-varuṇām pāyasā çṛiṇāti paçú-bhir evā tán mitrāw sam-
-ardhāyati paçú-bhir yājamānan. purā khálu vāvai²
'vām mitrò 'ved: āpa māt krūrām cakrúshah paçāvāḥ kram-

7. ² ohne avagraha. ³ als Compositum. ⁴ für indravāyubhyām!
vgl. VI, 4, 8, 4 und váyosāvitraḥ VII, 5, 22, 1. ⁵ grihyātai C. ⁶ un-
betont; grihyāte C prima manu.

8. maitrāvaruṇaḥ. ¹ so ABCDW; man erwartet: çṛiṇān. ² ohne
avagraha.

ishyant' 'ti, tasmād evām avṛiṇṭa. varuṇam devā abruv-
an: tvāyā 'ṣṇa-bhūvā sōmaṃ rājānaṃ hanāmé 'ti, sò 'brav-
id: varam vṛiṇai máhyam ca || 2 || evai 'shá mitrāya
ca sahā grihyātā iti; tasmān maitrā-varuṇāḥ sahā grihyate,
tasmād rājñā rājānam aṣṇa-bhūvā ghnanti³ vaiṣyēva
vaiṣyaṃ çûdrēṇa çûdrām. ná vā idam divā ná náktam
āśīd ávy-āvrīttam; té devā mitrā-varuṇāv abruvann: idam
no vi vāsayatam iti, tāv abrūtām: varam vṛiṇāvahā éka
evā 'vāt pūrvo grāho grihyātā iti; tasmād aindra-vāyavāḥ
pūrvo maitrā-varuṇād grihyate. prāṇā-'pāṇau hy etaú
yád upāṣṇv-antaryāmaú⁴. mitró 'bar ājanayat varuṇo
rātrim, táto vā idam vṛiṇāvahā; yān maitrā-varuṇo grih-
yāte vṛi-ushṭyai || 3 || eshá, cai, "ndravāyavó, dvāvīṣṇatīḥ ca || 8 ||

(1, 4, 5, 1). — K. 27, 4. — Ç. 4, 1, 4, 7-10. — çriṇan —
akṣaḥ — aṣṇv — grihyātai — ghnanti — vai | idam — āśīt |
avyāvrīttam ity avl-āvrīttam — devāḥ — vṛiṇāvahai — āvat |
pūrvāḥ — grihyātai — abāḥ | ājanayat.

9. yajñāsya çiro 'chidyata; té devā açvināv abruvan:
bhishájau¹ vai stha idam yajñāsya çiraḥ prāti dhattam
iti, tāv abrūtām: varam vṛiṇāvahai grāha evā nāv atrā
'pi grihyatām iti; tābhyām etām açvinām agriḥṇan, táto
vai taú yajñāsya çiraḥ prāty adhattām; yád açvinó grih-
yāte yajñāsya nish-kṛityai. taú devā abruvann: ápūtau
vā imaú manushya-caraú || 1 || bhishájāv² iti, tasmād brāh-
maṇéna bheshajām³ ná kār̥yam, ápūto hy eshò 'medhyó
yó bhishák¹; taú bahish-pavamānēna pāvayitvā tābhyām
etām açvinām agriḥṇan, tasmād bahish-pavamāné³ stutá

¹ 8. ² nnetont. ³ tayoh pūrvabhāvitram avivādam; itareshu tu
grāheshv aindravāyava eka eva maitravaruṇāt pūrvāḥ.

9. Açvināḥ. ¹ ohne avagraha. ² s. P. 8, 23.

âçvinô grihyate. tasmâd evaṃ vidūshâ bahish-pavamânâ²
 upa-sūdyah, pavitraṃ vai bahish-pavamânâ, âtmānam eva
 pāvayate. tāyos tredhâ¹ bhaishajyam¹ vi ny adadhur,
 agnau tṛtīyam ap-sū tṛtīyam brāhmaṇé tṛtīyam; tā-
 smâd uda-pâtrām || 2 || upa-nidhāya brāhmaṇāṃ dakṣiṇatô¹
 ni-shādyā bheshajām¹ kuryād; yāvad¹ eva bheshajām tēna
 karoti³, sam-ārdhukam asya kṛitām bhavati. hrahma-
 -vādīno vadanti: kasmât satyād ēka-pātrā dvi-devatāyā
 grihyānte dvi-pātrā hūyanta iti; yād ēkapātrā grihyānte
 tasmâd ēko 'ntaratāḥ¹ prâ-'nô, dvi-pātrā hūyante tasmâd
 dvan-dvan bahishṭāt¹ prâ-'nāḥ. prâ-'nā vā etē yād dvi-de-
 vatāyāḥ, paçāva idā; yād idām pūrvāṃ dvi-devatāyebhya
 upa-hvāyeta || 3 || paçû-bhiḥ prâ-'nān antār dadhīta, pra-
 -māyukaḥ syād; dvi-devatāyān bhakshayitvê 'dām ūpa hva-
 yate, prâ-'nān eva 'tmān dhitvā paçūn ūpa hvayate.
 vāg vā aindra-vāyavāç cākshur maitrā-varuṇāḥ çrōtram
 âçvināḥ; purāstād¹ aindra-vāyavām bhakshayati tasmât
 purāstād vācā vadati, purāstān maitrā-varuṇām tasmât
 purāstāc cākshushā paçyati, sarvātāḥ¹ pari-hāram âçvinām
 tasmât sarvātāḥ çrōtreṇa çṛiṇoti. prâ-'nā vā etē yād
 dvi-devatāyāḥ || 4 || âriktāni pātrāṇi sādāyati, tasmâd âriktā
 antaratāḥ¹ prâ-'nā, yātāḥ khānu vai yajñāsya vī-tatasya nā
 kriyāte tād ānu yajñāc rākshāṇsya āva caranti; yād ârik-
 tāni pātrāṇi sādāyati kriyāmāṇam eva tād yajñāsya
 çaye rākshasām ānav-avacārāya. dākṣiṇāsya havir-
 -dhānasyô 't-tarasyāṃ vartanyāc sādāyati, vācē eva vācam
 dadhāti. ā tṛtīya-savanāt pari çere, yajñāsya sāṃ-
 -tatyai || 5 || manushyacārāṃ, udapâtrām, upahvāyeta, dviddevatāyāḥ, śat-
 catvāriṣṭaç ca || 9 ||

9. ² unbetont; yāvad eva bildet somit wohl den Vordersatz (vgl. VII, 5, 5, 2), bh. tēna k. den Nachsatz?

(1, 4, 6, 1. 7, 1.). — K. 27, 4. 5. — Ç. 4, 1, 5, 1. 13. 14. — amedhyaḥ | yaḥ — stute — vi | nīti | adadhuh — niśhādayeti ni-sādyā — tenā | karoti — ekāpātrā ity ekā-pātrāḥ | dvīdevatyā ity dvi-devatyāḥ | grihyantē | dvīpātrā ity dvi-pātrāḥ | hūyante — ekāpātrā ity ekā-pātrāḥ | grihyantē — dvīpātrā ity dvi-pātrāḥ | hūyante — prāṇā ity prā-ṇāḥ | vai — prāṇā ity prā-ṇāḥ | antaḥ | dadbhīta — prāṇā ity prā-ṇāḥ | vai — prāṇā ity prā-ṇāḥ | yatāḥ — vāci — eti.

10. bṛhaspātir¹ devānām purō-hita āsīc cāṇḍā-mārkāv āsurāṇām, brāhmaṇ-vanto² devā āsan brāhmaṇ-vanto³ 'surās, tē 'nyō 'nyām nā 'çaknuvann abhi-bhavitum; tē devāḥ cāṇḍā-mārkāv ūpā 'mantrayanta, tāv abrūtām: vāraṃ vṛṇāvabai grāhāv evā nāv ātrā 'pi grihyetām iti, tābhyām etaū çukrā-manthīnāv agrihṇan, tāto devā ābhavan pārā 'surā, yāsyai 'vām vidūṣhaḥ çukrā-manthīnau grihyēte⁴ bhāvaty ātmānā pārā || 1 || asya bhātrivyo bhavati. taū devā apa-nūdyā 'tmāna indrāyā 'juhavur; āpa-nuttan cāṇḍā-mārkau sahā 'mūcē 'ti⁵ brūyād yām dvishyād, yām evā dvēṣṭi tēnai 'nau sahā 'pa nudate. sā prathamāḥ sām-kṛitir viçvā-karmē 'ty⁶ evaī 'nāv ātmāna indrāyā 'juhavur, indro hy etāni rūpāṇi kārīkrad ācarad. asaū vā ādityāḥ⁷ çukrāç candrā-mā⁸ manthī, api-grihya prāñcau⁹ nīḥ || 2 || krāmatas, tasmāt prāñcau yāntau nā paçyanti; pratyāñcāv ā-vṛitya juhntas, tasmāt pratyāñcau yāntau⁷ paçyanti. cākṣuṣhī¹⁰ vā etē¹¹ yajnāsya yāc çukrā-manthīnau nāsiko 'ttara-vedir; abhītaḥ¹² pari-krāmya juhntas, tasmād abhīto nāsī-

10. çukrāmanthīnau. ¹ 'ohne avagraha. ² 'q vor iti CD, s. P. 13, 18. ³ s. P. 4, 40. ⁴ vādityaḥ B (p. 625). ⁵ anyatra samāmnātam mantram, anyatrā 'mnātena mantrēṣa, s. Çatap. Br. ⁶ paçcīmadīçy astam gatvā punar udayāya prāñmukhatayā gachantau, B. ⁷ udayād ūrdhvam. ⁸ s. P. 4, 12. ⁹ s. P. 4, 44.

kāṃ cākshuṣhī¹⁰, tāsmān nāsikayā cākshuṣhī vī-dhṛite¹¹;
sarvātaḥ¹ pári krāmato rākshasām āpa-batyai. devā vai
yāḥ prācīr¹ ā-hutir ájuhavur yé purástād¹ ásurā ásan
tāos tābhiḥ¹¹ prā || 3 || anudanta, yāḥ pratcīr¹ yé
paçcād ásurā ásan tāos tābbir¹¹ ápā 'nudauta; prācīr anyā
ā-hutayo hūyānte pratyāñcau çukrā-manthinau, paçcāc
cai 'vá purástāc ca yájamāno bhrātrivyaṇ prā nūdate¹², tā-
smāt páráciḥ¹ pra-jāḥ prā vīyante¹³ pratcīr jāyante.
çukrā-manthinau vā ánu pra-jāḥ prā jāyante 'ttrīç¹⁴ ca
"dyāç ca; su-vīrāḥ pra-jāḥ pra-janāyan pári 'hi
çukráḥ çukrá-çocishā || 4 || su-prajāḥ pra-jāḥ
pra-janāyan pári 'hi manthī manthī-çocishé 'ty
āhai¹⁵, 'tā vai su-vīrā yā átrīr¹⁴, etāḥ su-prajā yā ādyā,
yā evāṃ védā 'ttrī¹⁴ asya pra-jā jāyate¹³ nā "dyā.
prajā-pater ákshy açvayat, tát párá 'patat, tát ví-kaṅkatam
prā 'viçat, tát ví-kaṅkate nā 'ramata, tát yávam prā 'viçat,
tát yāve 'ramata, tát yāvasya || 5 || yava-tvāṃ; yád vai-
kaṅkatam¹ manthi-pātrām bhāvati saktu-bhiḥ çrīṇāti
prajā-pater evā tác cākshuḥ sám bharati. brahma-vā-
dīno vadanti: kasmāt satyān manthi-pātrāo sádo nā 'çnuta
ity; ārtā-pātrāo¹⁶ hī 'ti brūyād, yád açnuvītā 'ndhō
'dhvaryūḥ syād ārtim¹ ā 'rchet¹⁷, tāsmān nā 'çnute || 6 ||
ātmānā párá, nūḥ, prā, çukráçocishā, yāvasya, sapatātriçca ca || 10 ||

(1, 4, 8, 1. 9, 1). — K. 27, 8. — Ç. 4, 2, 1, 1-6. 11. 16-18. 27.
— āsīt | çandāmarkāḥ iti çandā-markāḥ — brahmāṇvantaḥ
iti brahmāṇ-vantaḥ² — āsān — asūrāḥ | te | anyāḥ | anyam
— çukramanthinau iti çukrā-manthinau — abhāvan — asū-

10. ¹⁰ s. P. 4, 11.

¹¹ so (*āos t^o) ABW, s. P. 6, 14.

¹² so

(ç^o) ABW, s. P. 7, 4.

¹³ nubetout.

¹⁴ *tr^o ABCDW.

¹⁵ sūtra-

kāreço 'dāhṛitau parikramagamantrau pradeçāntarīḥ (*re! s. Va. Çatap. Br.)
samāmnātāu iha vyācāṣṭe.

¹⁶ ārtapātram rogayuktaṃ cakṣu(h)ava-

rūpam idam pātram.

¹⁷ so (ārçh^o) ABW, s. P. 10, 9.

rāḥ — grihyete iti — ātmanē — āmunā — sah | prathamah |
 samkṛtiḥ iti sam-kṛtiḥ — ātmanē — cāndramāḥ | manthi
 — cakshuṣhī iti | vai | ete iti — vidhṛite iti vi-dhṛite —
 dēvāḥ | vai — tān | tābhīḥ — hūyantē — nudate — vi-
 yante — atriḥ | ca | ādyāḥ — etāḥ | vai | suvirā iti su-
 -virāḥ — suprajā iti su-prajāḥ | yāḥ | ādyāḥ — atri —
 prajeti pra-jā — na | ādyā — āramata — bhavati — cṛi-
 nāti — satyāt — aṇute — aṇuvīta | āndhaḥ — ārtim |
 eti | rīchet.

11. devā vai yād yajné 'kurvata tād āsurā akurv-
 ata; té devā āgrayanā-'grān grāhān apaçyan, tān agrih-
 nata, táto vai té 'gram páry āyan; yāsyai 'vām vidúsha
 āgrayanā-'grā grāhā grihyánté 'gram evā samānānām¹
 páry eti. rugnā-vatya 'reā bhrātrivya-vato grihṇiyād, bhrā-
 trivyasyai 'vá ruktā² 'grā samānānām páry eti. yé
 devā divy ékādaça³ sthé 'ty āha || 1 || etāvātir¹ vai
 devātās¹, tābhya evai 'naw sárvaḥbyo grihṇāty; eshá te yó-
 nir víçveḥbyas tvā devébhya ity āha, vaiçva-devó hý
 eshá devátayā¹. vāg vai devébhyó 'pā 'krāmad, yajñāyā
 'tishṭhamānā, té devā vācy āpa-krāntāyām tūshṇīm grāhān
 agrihṇata, sā 'manyata vāg: antār yanti vai mé 'ti, sā "gra-
 yanām prāty ā 'gachat³, tād āgrayanāsyā "grayana-tvām || 2 ||

tāsmād āgrayanē vāg ví sṛijyate. yāt tūshṇīm pūrve
 grāhā grihyānte yāthā tsārī: 'yati ma ākha¹ iyati nā 'pa
 rātsyāmī 'ty npā-'vasṛijāty evām evā tād, adhvaryūr
 āgrayanām grihītvā yajnam ā-rābhya vācam ví sṛijate.
 trīr hīm karoty, ud-gātrin evā tād vṛiṇte; prajā-patir vā
 eshá yād āgrayanó, yād āgrayanām grihītvā hīm-karóti
 prajā-patir evā || 3 || tát pra-jā abhí jighrati, tásmād vat-

11. āgrayanāḥ. ¹ ohne avagraha. ² rogam utpādyā. ³ nicht komponiert mit prati und ā.

sām jātān gaūr abhi jighraty. ātmā vā eśhā yajñāya yād āgrayaṇāḥ, sāvane-savane⁴ 'bhi grihṇāty ātmān evā yajñāḥ sām tanoty. upārishtād¹ ā nayati rēta evā tād dadhāty; adhāstād¹ ūpa grihṇāti prā janayaty evā tād. brahma-vādīno vadanti: kasmāt satyād gāyatrī kaniśhṭhā chāndasāḥ satī sārvaṇi sāvanāni vahatī² ty; eśhā vai gāyatriyāi vatsō yād āgrayaṇās, tām evā tād abhi-nivartāḥ sārvaṇi sāvanāni vahati; tasmād vatsām apā-³krītaṇ gaūr abhi nī vartate || 4 || ābā, "grayaṇatvām, prajāpatir evā, 'ti, viṣ-ṣatīḥ ca || 11 ||

(1, 4, 10, 1. 11, 1). — K. 27, 9. — Ç. 4, 2, 2, 1-4. 9. 11. — devāḥ — akūrvata — āgrayaṇāgrāṇ ity āgrayaṇa-agrāṇ — āyan — āgrayaṇāgrā ity āgrayaṇa-agrāḥ | grabhāḥ — rugṇa-vatyeti rugṇa-vatyāḥ | rīcā — ruktvā — devāḥ | dīvi — atishṭhamānā — devāḥ | vāci — sā | āgrayaṇam | prati | eti | agachāt — grabhāḥ — tsārī | iyāti | me | ābhāḥ | iyāti | na | apeti — apākṛitam ity āpa-ākṛitam — abhi | nīti | vartate.

yajñéna tá upa-yáqbhir⁴, devā vaf yajñám āgnidhre, brahmavādīnaḥ sá tvaf, devāya grāvāṇam, prāḡó vā⁵ upāṣṭvagrā, devā vā upāṣṭṣau, vāḡ vaf, mitrāṇ, yajñāya cīro⁷, brīhaspātīr⁸, devā vā āgrayaṇāgrāṇ, ekādaṣa || 11 ||

yajñéna (1, 1), loké paṇumānt syāt (2, 6), sāvanam mādhyandinaṁ (5, 2), vāḡ vā (7, 1), áriktāni (9, 5), tát prajā abhy⁹ (11, 4), cha-pancāṣat¹⁰ || 51 ||

iti taittirīyasaṁhitāyāṁ shasbṭhakāṇḍe
caturthaḥ prapāṭhakaḥ ||

1. índro vṛitrāya vājram úd ayachat, sá vṛitró vājrad úd-yatād abibhet, sò 'bravin: mā me prā hār ásti vā

11. ⁴ s. P. 6, 10. ⁵ yadbhi⁶ AC. W prima manu. ⁶ prāḡá D. ⁷ fehlt D. ⁸ tīr devānām W. ⁹ so (abhy) W, fehlt D, agr⁹ AC. ¹⁰ 54 ACDW.

5, 1. ukthyagrahāḥ.

idām māyi viryāṃ tāt te prā dāsyāṃf 'ti, tāsmā ukthyaṃ
 prā 'yachat; tāsmā dvitīyaṃ ūd ayachat, sō 'bravin: mā
 me prā hār āsti vā idām māyi viryāṃ tāt te prā dāsyāṃf
 'ti || 1 || tāsmā ukthyaṃ evā prā 'yachat; tāsmā tṛitīyaṃ
 ūd ayachat, tāṃ viśṇur ānv atishṭhata: jahf 'ti, sō 'bravin:
 mā me prā hār āsti vā idām māyi viryāṃ tāt te prā
 dāsyāṃf 'ti, tāsmā ukthyaṃ evā prā 'yachat; tāṃ nīr-
 māyaṃ bhūtām ahan, yajnō hī tāsa māyā "sid; yād
 ukthyo grihyāta indriyāṃ evā || 2 || tād viryāṃ yāja-
 māno bhrātrīvyasya vṛṅkta. indrāya tvā bṛihād-vate
 vāyasvata¹ ity āhé, 'ndrāya hī sá tám prā 'yachat².
 tāsmā tvā viśṇave tvé 'ty āha, yād evā viśṇur
 anv-átishṭhata: jahf 'ti tāsmād viśṇum anv-ābhajati³.
 trīr nīr grihṇāti, trīr hī sá tám tāsmā prā 'yachat⁴. eshā
 te yōniḥ pūnar-havir asī⁵ 'ty āha, pūnaḥ-punaḥ || 3 ||
 hī asmān nir-grihṇāti. cākshur vā etād yajñasya yād
 ukthyaḥ, tāsmād ukthyaḥ hutāḥ sōmā anv-āyanti⁶, tāsmād
 ātmā cākshur ānv eti, tāsmād ékaṃ yāntam bahāvō 'nu
 yanti, tāsmād éko bahūnām bhadro bhavati, tāsmād éko
 bahvīr jāyā vindate. yādi kāmāyeta 'dhvaryúr: ātmānam
 yajna-yačasēnā 'rpayeyam ity antarā "-havanīyaṃ ca
 havir-dhānam ca tishṭhann āva nayet || 4 || ātmānam evā
 yajna-yačasēnā 'rpayati; yādi kāmāyeta: yājamānam yajna-
 -yačasēnā 'rpayeyam ity antarā sado-havirdhāné⁷ tishṭhann
 āva nayet, yājamānam evā yajna-yačasēnā 'rpayati; yādi
 kāmāyeta: sadasyān yajna-yačasēnā 'rpayeyam iti sāda ā-
 -lābhyā 'va nayet, sadasyān evā yajna-yačasēnā 'rpayati || 5 ||
 ūt, 'ndriyāṃ evā, pūnaḥ-punar, nayet, trāyastrīṇaḥ ca || 1 ||

1. ¹ ohne avagraha. ² obachon betont, doch nach CD mit pra
 nicht componirt. ³ als Compositum. ⁴ diese Worte fehlen I, 4, 12. 1.
⁵ s. P. 4, 11.

1, 4, 12, 1. 2, 4, 12, 3-5. — K. 27, 10. — Ç. 4, 2, 8, 10. 5, 5, 1, 1-5. — hāḥ | asti — jahi | iti | saḥ — māyā | āst — grīh-
yatō — vṛjñkte — vayāsvate — preti | ayāchat — jahi —
gavābhājatīty ānu-ābhājati — preti | ayāchat — asmāt —
gavāyantīty ānu-āyanti — jāyāḥ — arpayeyam.

2. āyur vā etād yajñāsya yād dhruvā, ut-tamō grāhā-
ṇaṃ grihyate tasmād āyuh prā-¹ṇānām ut-tamām. mūr-
dhānam divō aratim¹ pṛithivyā ity āha, mūrdhānam
evai 'nao samānānām² karoti. vaiçvānarām² ritāya
jātām agnim ity āha, vaiçvānarāo hi devātayā 'yur.
ubhayāto-vaiçvānaro grihyate, tasmād ubhayātāḥ² prā-¹ṇā,
adbāstāc¹ co 'pāriśṭāc² cā. 'rdhīuo 'nyē grāhā grih-
yānte 'rdhī dhruvās, tasmāt || 1 || ardhy āvān² prā-¹ṇō
'nyēshān prā-¹ṇānām. ūpo-¹pte 'nyē grāhāḥ sādyaṇtē
'nupo-¹pte dhruvās, tasmād asthnā 'nyāḥ pra-jāḥ prati-
-tīṣṭhanti māśēnā 'nyā. āsurā vā ut-taratāḥ pṛithivīm
pary-ācīkirshan², tāṃ devā dhruvēṇā 'driṣhan, tād dhru-
vāsya dhruva-tvām, yād dhruvā ut-taratāḥ sādyaṇtē dhṛityā.

āyur vā etād yajñāsya yād dhruvā ātmā hōtā, yād
dhotṛi-camasē dhruvām ava-nāyaty ātmān eva yajñāsya
|| 2 || . āyur dadhāti. purāstād nkthāsya 'va-nīya ity
āhuḥ, purāstād dhy āyusho bhuñktē; madhyatō² 'va-nīya
ity āhur, madhyamēna hy āyusho bhuñktā; uttarā-¹rdhē
'va-nīya ity āhur, ut-tamēna hy āyusho bhuñktē. vaiçva-
-devyām rici çasyā-mānāyām āva nayati, vaiçva-devyō vai
pra-jāḥ, pra-jāsv evā 'yur dadhāti || 2 || ardhi dhruvās tasmād,
evā yajñāsya, 'kān nā catvāriṣṭac ca || 2 ||

1, 4, 13, 1. — K. 28, 1. — Ç. 4, 2, 4, 1 (Carakebhyo vā) -8. 15.
23. 24. — ardhināḥ | anye | grāhāḥ — ardhi | avān — upōpta

2. dhruvāḥ. ¹ ao (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. ² ohne ava-
graha. ³ als Compositum.

ity upā-upte — anūpopta ity anūpa-upte — asthnā — asū-
rāḥ — paryācīkirshann iti pari-ācīkirshan — devāḥ — dhṛi-
tyai — āvanīya ity āva-nīyāḥ — bhūṅkte.

3. yajñéna vai devāḥ suvar-gāṃ lokām āyan, tē 'mau-
yanta: manusbṛā no 'nv-ābhavishyanti¹ 'ti, té saṃ-vatsa-
reṇa yopayitvā suvar-gāṃ lokām āyan; tām řishaya řitu-
-grabair evā 'nu prā 'jānan, yād řitu-grahā gṛihyānte
sivar-gāsya lokāsya prā-jnātyai. dvādaça² gṛihyante, dvā-
daça māsāḥ saṃ-vatsarāḥ, saṃ-vatsarāsya prā-jnātyai.
sahā prathamāu gṛihyete³⁻⁴ sahā 't-tamaū, tāsmād dvaū-
-dvāv řitū⁵. ubhayāto-mukham řitu-pātrām bhavati, kāḥ
|| 1 || hí tād veda yāta řitūnām mūkham. řitūnā pré
'shyē 'ti shāṭ kṛitva āha, shāṭ vā řitāva, řitūn evā prī-
nāty; řitū-bhir iti catūṣ, catuṣ-pada evā paṇḍn prīnāti;
dvīḥ pūnar řitūnā "ha, dvi-pāda evā prīnāty. řitūnā
pré 'shyē 'ti shāṭ kṛitva āha⁶ 'rtū-bhir iti catūs, tā-
smād catuṣ-pādaḥ paṇḍva řitūn⁶ ūpa jīvanti; dvīḥ || 2 ||
pūnar řitūnā "ha, tāsmād dvi-pādaḥ catuṣ-padaḥ paṇḍn
ūpa jīvanty. řitūnā pré 'shyē 'ti shāṭ kṛitva āha³
'rtū-bhir iti catūr dvīḥ pūnar řitūnā "hā, "krāma-
ṇam evā tát, sétuṃ yājaniṃnaḥ kurute suvar-gāsya lo-
kāsya sānu-ashtyai. nā 'nyò 'uyām ānu prā padyeta,
yād anyò 'nyām ānu-prapādyeta 'rtūr řitūm ānu prā
padyeta 'rtāvo móhukāḥ syuḥ || 3 || prā-siddham evā
'dhvaryūr dākṣiṇena prā padyate³ prā-siddham prati-
-prasthātò 't-tareṇa, tāsmād ādityāḥ shāṇ māsò dākṣi-
ṇenai 'ti³ shāṭ út-tareṇo. 'payāmā-gṛihīto 'si sa o-
-sārpo 'sy aḥnas-patyāya tvé 'ty āhā, 'sti trayo-

3. řitugrahāḥ. ¹ als Compositum. ² ohne avagraha. ³ un-
betont. ⁴ s. P. 4, 40. ⁵ s. P. 4, 5. ⁶ paṇḍn C prima manu.

-daçó mäsä ity ähus, tám evä tát priṇāti || 4 || kó, jīvanti
devā, syuḥ, cātustriṇṣas ca || 3 ||

1, 4, 14, 1. — K. 28, 2. — Ç. 4, 3, 1, 4-20. — maṇuṣhyāḥ |
naḥ | anvābhāviṣhyantīty ānu-ābhāviṣhyauti — āyan — anū |
preti | ajānaṁ — ṛitugrahā ity ṛitu-grahāḥ — grihyete iti
— ṛitū iti — preti | iṣhya — āha | ṛitu-bhīr ity ṛitu-bhīḥ —
ākramāṇam ity ā-kramāṇam — na | anyah | anyam | anū |
preti | padyeta — preti | padyate — eti.

4. suvar-gāya vā eté lokāya grihyante yád ṛitu-grahā,
jyótir indrā-'gnī, yád aindrā-'gnám ṛitu-pātrēṇa grih-
ṇāti jyótir evā 'smā upāriṣṭād¹ dadhāti, suvar-gāya
lokāsyā 'nu-khyātyā. oja-bhṛitau vā etaṁ devānāṁ yád
indrā-'gnī, yád aindrā-'gnó grihyāta oja evā 'va runddhe².

vaiçva-devāḥ çukra-pātrēṇa grihṇāti, vaiçva-devyo vai
pra-jā, asāv ādityāḥ çukró, yád vaiçva-devāḥ çukra-pātrēṇa
grihṇāti tasmād asāv ādityāḥ || 1 || sárvaḥ pra-jāḥ pra-
tyāñ³ úd eti, tasmāt sárva evā manyate: mām práty úd
agād iti. vaiçva-devāḥ çukra-pātrēṇa grihṇāti, vaiçva-
-devyo vai pra-jās, téjaḥ çukró, yád vaiçva-devāḥ çukra-
pātrēṇa grihṇāti pra-jāsv evā téjo dadhāti || 2 || tasmād
asāv ādityās, triṇṣas ca || 4 ||

(1, 4, 15, 1. 16, 1). — K. 28, 2. — Ç. 4, 5, 1, 21-27. — ṛitu-
grahā ity ṛitu-grahāḥ — aindrāḥnam ity aindra-agnam —
anūkhyātyā ity anū-khyātyai — grihyatē.

5. indro marúd-bhīḥ sām-vidyena mādhyamdine¹ sá-
vane vṛitrām aban; yán mādhyamdine sávane marutvatīyā
grihyānte vārtra-ghnā evā té yājamānasya grihyante.
tāsya vṛitrāṇi jaghnúsha ṛitāvo 'mubhyant, sá ṛitu-pātrēṇa

4. aindrāḥnaḥ (und vaiçvadevāḥ).
ABCDW.

¹ ohne avagraha.

² runddhe

5. marutvatīyā mahendraç ca.

¹ ohne avagraha.

marutvatīyān agrihṇāt, tāto vai sā ṛitūn prā 'jānād, yād
ṛitu-pātrēṇa marutvatīyā grihyānta ṛitūnām prā-jnātyai.

vājraṃ vā etāṃ yājamāno bhrātrivyaṃ prā harati yān
marutvatīyā, ūd evā prathamēna || 1 || yachati prā har-
rati dvitīyena sṛiṇutē tṛitīyenā. "yudham¹ vā etād
yājamānaḥ sāvas kurute² yān marutvatīyā, dhānūr evā pra-
thamō jyā dvitīya īshus tṛitīyaḥ; prāty evā pratha-
mēna dhatte vi sṛijati dvitīyena vidhyati tṛitīyenē.

'ndro vṛitrāṃ hatvā pārām parā-vātam agachad: āpā 'rā-
dham iti mānyamānaḥ, sā bārīto³ 'bhavat, sā etān marut-
vatīyān ātma-spārāṇā⁴ apaṇyat, tān agrihṇita || 2 ||

prā-'nām evā prathamēnā 'sṛiṇutā⁵ 'pā-'nām dvitīyenā

"tmānaṃ tṛitīyenā; "tma-spārāṇā vā etē yājamānasya
grihyante yān marutvatīyāḥ, prā-'nām evā prathamēna sṛi-
ṇute⁵ 'pā-'nām dvitīyenā "tmānaṃ tṛitīyenē. 'ndro
vṛitrām aban, tāṃ devā abruvan: mahān vā ayām abbūd
yō vṛitrām āvadhīd iti, tān mabe-'ndrāsya mahendra-tvāṃ,
sā etāṃ mabe-'ndrām ud-dhārām ūd aharata vṛitrāṃ hatvā
'nyāsu devātāsv¹ ādhi; yān mabe-'ndrō grihyāta ud-dhā-
rām evā tāṃ yājamāna ūd dharate 'nyāsu pra-jāsv ādhi.

ṣukra-pātrēṇa grihṇāti, yajamāna-devatyo vai māhe-
'ndrās tējaḥ ṣukrō, yān māhe-'ndrāṃ ṣukra-pātrēṇa grih-
ṇāti yājamāna evā tējo dadhāti || 3 || prathamēnā, 'grihṇita,
devātāsv, ashtāvīṇṣṭi ca || 5 ||

(1, 4, 17, 1 - 21, 1). — K. 28, 3. — Ç. 4, 3, 3, 6-17. — sām-
vidyāneti sām-vidyāṇā — yat | mādhyandine — marutvatī-
yāḥ — amuhyān — marutvatīyāḥ | grihyantē — yachati⁵ —
sam iti | kurute | yat | marutvatīyāḥ — dhatte⁵ | viti —
asṛiṇutā — ātmasparāṇā ity ātma-sparāṇāḥ — sṛiṇute —

5. ² so ("sa k") ABW, s. P. 5, 6.
bhitinivāraṇena priṇayitṛin. ⁵ unbetont.

³ vivaraṇaḥ.

⁴ svasya

mābendrasyeti māhā-jndrasyā — mābendram iti māhā-jndram
— yddbhāram ity ūt-bhāram — adbhīti — grihyatē — yajā-
māne | eva.

6. āditiḥ putrá-kāmā sādhyēbhyo devēbhyo brahma-
-danām apacat, tāsya ūc-chéshaṇam adadus, tát prā 'ṇāt,
sā réto 'dhatta, tāsyaī catvāra ādityā ajāyanta; sā dviṭ-
yam apacat, sā 'manyato: 'c-chéshaṇān ma imē 'jnata
yád āgre prā-'ṇishyāmī 'tó me vāsīyāso janishyanta iti,
sā 'gre prā 'ṇāt, sā réto 'dhatta, tāsyaī vṛ-ṛiddham āṇḍām
ajāyata; sā "dityēbhya evā || 1 || tṛtīyam apacad: bhō-
gāya ma idāu ṇrāntām astv iti, tē 'bruvan: vāraṇ vṛṇā-
mahai yó 'to jāyātā asmākaḥ sā éko 'sad yó 'sya pra-
-jāyām ṛidhyātā¹ asmākam bhōgāya bhavād iti; táto ví-
vasvān ādityō 'jāyata, tāsya vā iyām pra-jā yān manushyās,
tāsv éka evā 'rddhō² yó yājate, sā devānām bhōgāya bhav-
ati. devā vai yajñād || 2 || rudrām antár āyant, sā āditi-
yān anv-ākramata³, té dvi-devatāyān prā 'padyanta, tān ná
prāti prā 'yachan; tasmād āpi vādhyam prā-pannam na
prāti prā yachanti. tasmād dvi-devatēbhyo ādityó nīr
grihyate. yád ūc-chéshaṇād ajāyanta tasmād ūc-chésha-
ṇād grihyate. tisṛi-bhir ṛig-bhír grihṇāti; mātā pitā pu-
trās tát evā tán mithunām, ūlbam gārbho jarāyu tát
evā tát || 3 || mithunām. paçávo vā etē yád ādityā
ūrg dādhi, dadhñā madhyatāḥ⁴ ṇrṇātý ūrjam evā paçū-
nām madhyatō dadhāti; ṇritā-"tañkyena"⁵, medhya-tvāya,
tasmād āmā pakvām duhe. paçávo vā etē yád ādityāḥ,
pari-ṇritya grihṇāti, prati-rūdhyaī 'vā 'smai paçūn grihṇāti.
paçávo vā etē yád ādityā, eshā rudró yád agniḥ, pari-

6. ādityagrahaḥ. ¹ riddhy⁶ B. ² rddho A. ³ ala Com-
positum. ⁴ ohne avagraha. ⁵ so BDW, ⁶ taky⁶ C.

-çritya grihñāti rudrād evā paçñn antār dadhāti || 4 ||
 eshā vai vīvasvān ādityō yād upāṇṇu-sāvanāḥ, sā etām evā
 soma-pīthām pāri çaya ā tṛitīya-savanād; vīvasva
 ādityai 'shā te soma-pīthā ity āha, vīvasvantam evā
 "dityāu soma-pīthēna sām ardhayati. yā divyā vṛiṣh-
 tiṣ tāyā tvā çrīṇāmī 'ti vṛiṣṭi-kāmasya çrīṇīyād, vṛiṣh-
 tim evā 'va runddhe"; yādi tājāk pra-skānded vārshu-
 kaḥ parjānyaḥ syād, yādi cirām āvarshuko. nā sādā-
 yaty, āsannād dhī pra-jāḥ pra-jāyante; nā 'nu vāshaṭ kar-
 oti, yād anu-vashaṭkuryād rudrām pra-jā anv-āvasṛijen";
 nā hutvā 'nv īksheta, yād anv-īksheta cākshur asya pra-
 -māyukaḥ syāt, tasmān nā 'nv-īkshyaḥ || 5 || evā, yaṇāj, ja-
 rāyu tād evā tād, antār dadhāti, nā, sapṭāṇḍaṇḍiṣ ca || 6 ||

1, 4, 22, 1. — K. 28, 6. — Ç. 4, 2, 5, 4-12. — uccheshāṇam
 ity ūt-çeshāṇam — preti | āçñāt — adhatta — amanyata
 — ajnata — janishyante — āçñāt — me — atah | jāyātai
 — asat — ridhyātai — vivāsvān — prajeti pra-jā — riddhaḥ
 — devāḥ — antaḥ | āyan — anvākramatety ānu-ākramata
 — prati | preti | ayachan — apīti — prati | preti | ya-
 chantī — ādityaḥ | ūrk — çrītātāñkyēneti çrīta-ātāñkyēna
 — çaye | eti — anv iti | vashat | karoti — anuvashaṭkuryād
 ity ānu-vashaṭkuryāt — anvavasṛijed ity ānu-avāsṛijet.

7. antaryāma-pātrēṇa sāvitrām āgrayaṇād grihñāti,
 prajā-patir vā eshā yād āgrayaṇāḥ, pra-jānām pra-jāna-
 nāya. nā sādāyaty, āsannād dhī pra-jāḥ pra-jāyante; nā
 'nu vāshaṭ karoti, yād anu-vashaṭkuryād rudrām pra-jā
 anv-āvasṛijed¹. eshā vai gāyatrō devānām yāt savitā,
 'shā gāyatriyai lokē grihyate yād āgrayaṇō, yād antar-
 yāma-pātrēṇa sāvitrām āgrayaṇād grihñāti svād evai

6. * runddhe ABCDW.

7. sāvitrāḥ, vaiçvadevaḥ. ¹ als Compositum.

'nam yóner nír grihṇāti. víçve || 1 || devās tṛitíyaṃ sávanam nó 'd ayachan, té savitāram prātaḥsavanā-bhāgaṃ sántaṃ tṛitíya-savanám abhí páry aṇayan², táto vai té tṛitíyaṃ sávanam úd ayachan; yát tṛitíya-savané sāvitró grihyáte tṛitíyasya sávanasyó 'd-yatyai. savitṛi-pātréṇa vaiçva-devám kalāçād grihṇāti, vaiçva-devýo vai pra-jā, vaiçva-deváh kalāçaḥ; savitā pra-savānām içe, yát savitṛi-pātréṇa vaiçva-devám kalāçād grihṇāti savitṛi-prasūta evā 'smai pra-jāḥ prá || 2 || janayati. sóme sómam abhi grihṇāti, réta evá tát dadhāti. su-çármā 'si su-pratishṭhāná ity āha, sóme hí sómam abhi-grihṇāti, práti-shtbityā. etásnuin vā ápi grāhe manushyebhyo devébhyaḥ pitṛi-bhyaḥ kriyate; su-çármā 'si su-pratishṭhāná ity āha, manushyebhya evai 'téna karoti; bṛihád ity āha, devébhya evai 'téna karoti; náma ity āha, pitṛi-bhya evai 'téna karoty; etāvatir³ vai devátās³, tábhya evai 'naṃ sárva-bhyo grihṇaty. eshá te yónir víçvebhyas tvá devébhya ity āha, vaiçva-devó hy esháḥ || 3 || víçve, prá, pitṛibhya evai 'téna karoty, ékán ná víçvátíç ca || 7 ||

1, 4 (23, 1.), 26, 1. — K. 28, 7. — Ç. 4, 4, 1, 1-14. — anv iti | vashat | karoti — anuvashatkuryad ity ānu-vashatkuryāt — anavāsrijed ity ānu-avāsrijet — abhi | pariti | aṇayan — prajā iti pra-jāḥ — suçarmeti su-çarmā — pratishṭhityā iti prati-sthityai — apiti.

8. prā-'nó vā eshá yád upā-'vçūr, yád upāvçu-pātréṇa prathamāç co 't-tamāç ca grāhau grihyéte¹ prā-'nām evā 'nu pra-yānti prā-'nām āuḥ 'd yauti. prajā-patir vā eshá yád āgrayanāḥ prā-'nā upā-'vçūḥ pātniḥ pra-

7. ² so (ap^o) ABW, s. P. 7, 5. ³ ohne avagraha.

8. pātnivato grahaḥ. ¹ s. P. 4, 40.

-jāḥ prā janayanti, yād upāṇṇ-pātrēṇa pātnī-vatām āgrā-
yaṇād gṛihṇāti pra-jānām pra-jānanāya, tasmāt prā-ṇām
pra-jā ānu prā jāyante. devā vā itā-itāḥ pātnīḥ suvar-
-gām || 1 || lokām ajigāṃsan, té suvar-gām lokām ná prā
'jānan, tā etām pātnī-vatām apaṇyan, tām agṛihṇata, táto
vai té suvar-gām lokām prā 'jānan; yāt pātnī-vatō gṛih-
yāte suvar-gāsyā lokāsyā prā-jnātyai. sá sómo ná
'tishṭhata sribhyō gṛihyāmānas, tām gṛhitām vājraṇ kṛtvā
'ghnan, tām nīr-indriyam bhūtām agṛihṇan, tasmāt striyo
nīr-indriyā ādāyā-'dir² āpi pāpāt puṣā upasti-taram || 2 ||

vadanti; yād gṛhitēna pātnī-vatāṃ ṇṇāti vājreṇai 'vai
'nam vāce kṛtvā gṛihṇāty. upayāmā-gṛihito 'sī 'ty
āhe, 'yām vā upa-yāmās, tasmād imām pra-jā ānu prā
jāyante. bṛhaspāti-sutasya³ ta ity āha, brāhma vai
devānām bṛhaspātī⁴, brāhmaṇai 'vā 'smai pra-jāḥ prā jan-
ayati. 'ndo⁵ ity āha, réto vā indū, réta evā tād da-
dbāti. 'ndriyā-va⁶ iti || 3 || āha, pra-jā vā indriyām,
pra-jā evā 'smai prā janayaty. āgnās⁷ ity āhā, 'gnīr
'vai reto-dbhāḥ; pātnī-va ity āha, mithuna-tvāya. sa-
-jūr devēna tvāshṭrā sómam pibé 'ty āha, tvāshṭā
vai paṇṇām mithunānāṃ rūpa-kṛid, rūpām evā paṇṇānu
dadbāti. devā vai tvāshṭāram ajigbāṃsant, sá pātnīḥ prā
'padyata, tām ná prāti prā 'yachan, tasmād āpi || 4 ||

8. ² ādā° A. ³ s. P. 6, 7. ⁴ ohne avagraha. ⁵ tonlos, weil
so in der citirten Stelle; zu o s. P. 4, 7 Whitney p. 104. ⁶ s. P. 3, 5;
man erwartet (s. I, 4, 27, 1) unbedingt 'yāvata, und so hat auch B (p. 668),
aber in ACDW (s. auch Anm. ¹) steht nur 'yāva und zwar in ADW un-
accentuiert, also als Vocativ! es erscheint dies als ein direktes Vorgehen gegen
den Text des citirten Spruches, veranlaßt vermuthlich durch die drei andern
Vocative, die darans hier, vorher und nachher, aufgeführt sind (indo, āgnāsi,
pātnīvaḥ). Aus C habe ich mir die Oxytonirung des ersten Gliedes vor
und nach iti notirt, was Hr. Bergaigne, der die Stelle nochmals darin nach-
zusehen die Güte hatte, als richtig bestätigt; darin liegt wohl noch eine Spur
der ursprünglichen Lesart vor. (In K ist richtig indriyāvata iti citirt).
⁷ so (agnāsi) ABW; sgnāsi C sec. m. D.

vádhyam prá-pannam ná prāti prá yachanti; tasmāt pātni-
-vaté tvāshtré 'pi grihyate. ná sādāyaty, āsannād dhi
pra-jāḥ pra-jāyante. nā 'nu vāshaṭ karoti; yād anu-
-vashaṭkuryād rudrām pra-jā anv-āvasrijed⁸, yān nā 'nu-
-vashaṭkuryād ācāntam agnī-'t sōmam bhakshayed, upā-
-ʾeçv ānu vāshaṭ karoti ná rudrām pra-jā anv-avasrijāti
cāntām agnī-'t sōmam bhakshayaty. āgni-'n nēshṭur
upā-stham ā sīda || 5 || nēshṭaḥ pātnīm ud-ānāyē⁹
'ty āhā, 'gnī-'d evā nēshṭari rōto dādhatī nēshṭā pātni-
yām. ud-gātrā sām khyāpayati, prajā-patir vā eshā yād
ud-gātā, pra-jānām pra-jānāyā. 'pā ūpa prá vartayati,
réta evā tát sīcēty. ūrūnō 'pa prá vartayaty¹⁰, ūrūṇā
hī rétaḥ sicyāte. nagnam-kṛītyo 'rūm ūpa prá varta-
yati, yadā hī nagnā ūrūr bhāvaty ātha mithunī¹¹ bhav-
atō, 'tha rétaḥ sicyatē, 'tha pra-jāḥ prá jāyante || 6 ||
pātnīḥ suvargām, ūpastīteram, indriyāva¹² ity, āpi, sīda, mithunī¹², haṣṭaś
ca || 8 ||

1, 4, 27, 1. — K. 28, 8. — Ç. 4, 4, 2, 9-18. — grihyete itl
— anv iti¹² | prayantīti — anū | ud itl | yanti — anū | preti |
jāyante | devāḥ | vai | ita-ita itītaḥ-itāḥ — te | etam —
strībhyah — adāyādīr ity adāya-adīḥ¹³ — anū | preti | jā-
yante — te | itl — indō¹ itl — indūḥ — indriyāva itīndriya-
-vaḥ⁶ — prajā itl pra-jāḥ | vai — agnāsi — patuīva itī
patuī-vaḥ — devāḥ — prati | preti | ayachan — prati |
preti | yachantī — apīti — anv itl | vashat | karoti — anu-
vashaṭkuryād ity ānu-vashaṭkuryāt — anvavasrijed ity ānu-
-avasrijet — agnīd ity āgni-it — upāeçv ity ūpa-eçvu —
anvavasrijatīty ānu-avasrijati — udānāyety ūt-ānāya — da-
dhāti — apaḥ | upā | preti — ūrum | upā | preti — mi-
thunī | bhavataḥ.

8. ⁸ als Compositum. ⁹ ūrupradeçe srāvītam jalap guhyaparyan-
tam pravartate. ¹⁰ s. P. 4, 53. ¹¹ so ('yāva und unbetonnt!) ACW.
¹² nicht componiert mit prayantī. ¹³ als ob von 'ad!

9. indro vṛitrām ahan, tāśya cīrsha-kapālām úd aubjat, sá droṇa-kalaṣò 'bhavat, tasmāt sómaḥ sám asravat, sá hāri-yojanò 'bhavat; tám vṛy acikitsaj: juhávānāḥ mā haushāsm iti, sò 'manyata: yád dhoshyāmy āmāw hoshyāmi

yán ná hoshyāmi yajna-veçasām karishyāmī 'ti, tám adhriyata¹ hótuv; sò 'gnīr abravīn: ná máyy āmāw ho-
shyasi² 'ti, tám dhānābhīr aṇṇāt || 1 || tám cṛitām³ bhūtām ajuhót; yád dhānābhīr hāri-yojanāw cṛitāti cṛita-tvāya⁴, cṛitām evai 'nam bhūtām juhōti; bahvībhīh cṛitāty, etā-
vatir⁵ evā 'syā 'mūshmin loké⁶ kāma-dūghā bhavanty; átho khālv āhur: etā vā indrasya pṛiṇayaḥ kāma-dūghā yád dhāri-yojanīr⁷ iti, tasmād bahvībhīh cṛitīyād. rik-

sāmé vā indrasya hāri⁸ soma-pānau, táyoh pari-dhāya ā-
dhānam⁹, yád āpra-hṛitya pari-dhīn juhuyād¹⁰ antár-
ādhānābhyām || 2 || ghāsām prá yachet, pra-hṛitya pari-
dhīn juhōti¹¹ nīr-ādhānābhyām evā ghāsām prá yachaty.

un-netā juhōti, yātā-yāme 'va hṛy etārhy adhvaryūḥ svagā-
-kṛito, yád adhvaryūr juhuyād yātbā ví-muktam pūnar
yunākti tādṛig¹² evā tác. chīrshān adhi-nidhāya jñhoti,
cīrshatò¹³ hí sá sam-ābhavad; ví-krāmya juhōti, ví-krāmya
hī 'ndro vṛitrām áhant, sám-ṛiddhyai¹⁴. paçávo vai hāri-
-yojanīr; yāt sam-bhindyād¹⁵ ālpāh || 3 || enam paçávo
bhūñjanta¹⁶ ūpa tishṭheran, yán ná sam-bhindyād baháva
enam paçávo 'bhūñjanta ūpa tishṭheran, mánasā sám bādhe-
ata, ubhāyam karoti, baháva evai 'nam paçávo bhūñjanta
ūpa tishṭhanta. un-netāry ūpa-havām ichante, yá evā

9. hāriyojanāḥ. ¹ aghri⁹ C., addhri⁹ ABW. ² cṛitām D, cṛutatvāya B (Comm.). ³ ohne avagraha. ⁴ *nl⁴ AW, n mit virāma B. ⁵ dhānāḥ. ⁶ s. P. 4, 11. 15. ⁷ ādhīyate mukhe prakshipyate 'cram niyantum ity ādhānam khalīnam B (p. 674), s. T. Br. I, 6, 3, 10. ⁸ *nj⁸ A. W (das zweite Mal), *mj⁸ W (das erste Mal); n mit virāma B. ⁹ ṛiddhyai ABCDW. ¹⁰ dantāḥ khaṇḍayot. ¹¹ pālayantāḥ.

tātra soma-pīthās tām evā 'va rundhata. uttara-vedyām
 nī vapati, paçávo vā uttara-vedih, paçávo hāri-yojanīh,
 paçúshv evā paçūn prāti shthāpayanti¹² || 4 || *açriçād, antār-*
ādhānābbyām, ālpā, sthāpayanti || 9 ||

(1, 4, 28, 1). — K. 28, 9. — Ç. 4, 4, 8, 2-13. — juhavāntis |
 mā | haushāsm — kāmādughā itī kāma-dughāh — atho itī
 — etāh — kāmādughā itī kāma-dughāh — rikśāme ity rik-
 -śāme — harī itī — yātayāmetī yāta-yāmā — ābhiniḍhā-
 yety ādhi-niḍhāyā — bhūñjantāh — abhūñjantaḥ — bādhate
 — tiṣthante — rundhate — sthāpayanti.

10. grāhān vā ānu pra-jāh paçávaḥ prā jāyanta,
 upāṇv-antaryāmāv ajā-vāyaḥ, çukrā-mantḥinau pūrushā,
 rītu-grahān ēka-çaphā, āditya-grahāp gāva. āditya-grahō
 bhūyishthābhīr ṛig-hhīr grihyate, tāsmād gāvaḥ paçūnām
 bhūyishthā; yāt trir upā-ṇvā hāstena vi-grihṇāti, tāsmād
 dvaū trīn ajā janāyaty āthā 'vayo bhūyasiḥ. pitā vā
 eshā yād āgrayaṇāḥ putrāḥ kalāço; yād āgrayaṇā upa-
 -dāsyet kalāçād grihṇīyād, yāthā pitā || 1 || putrām
 kṣhitā¹ upa-dhāvati tādrig² evā tād. yāt kalāça upa-
 -dāsyed āgrayaṇād grihṇīyād, yāthā putrāḥ pitāram kṣhitā
 upa-dhāvati tādrig evā tād. ātmā vā eshā yajñāsya
 yād āgrayaṇō; yād grāho vā kalāço vo 'pa-dāsyed āgra-
 yaṇād grihṇīyād, ātmāna evā 'dhi yajñām niṣh karoty³.
 āvi-jnāto vā eshā grihyate yād āgrayaṇā, sthālyā⁴ grih-
 ṇāti vāyavyena⁵ juhōti tāsmāt || 2 || gārbheṇā 'vi-
 -jñātena brahma-hā⁶. 'va-bhṛithām āva yanti, pūrā sthālīr

9. ¹² so (shth*) ABW, s. P. 6, 4.

10. kabaye tv āgrayaṇādīnām punargrahaḥ.

¹ ohne avagraha.

² so (*ahk*) ABW, s. P. 8, 24.

³ kṣhigavṛittih.

⁴ ōlyām C.

⁵ dārupātreṇa.

⁶ avijnātas (! s. Çat. IV, 5, 2, 10), tena garbbheṇa 'tṛāṇnam brahma jahāti (! parityajati brahmahā (!).

śyauty ūd vāyavyāni haranti, tāsmāt striyaṃ jātām parā
 'syanty⁷ ūt pumāṃśaḥ haranti⁸. yāt puro-rūcam āha
 yāthā vāsyasa ā-hāṛati tādrig² evā tād; yād grāhaṃ grih-
 nāti yāthā vāsyasa ā-hṛitya prā-"ha tādrig evā tād; yāt
 sādāyati yāthā vāsyasa upa-nidhāyā 'pa-kṛāmati tādrig
 evā tād. yād vai yajñasya sāmnā yājushā kriyāte pithi-
 lām tād, yād ṛicā tād dṛiḍhām, purastād-npayāmā yā-
 jushā grihyanta⁷ upārishtād-upayāmā ṛicā, yajñasya dhri-
 tyai || 3 || yāthā pitā, tāsmāt, apa-kṛāmati tādrig evā tād yād, saṣṭā-
 daṣa ca || 10 ||

K. 27, 9. — 'C. 4, 5, 5, 1-10; ²2, 2, 5. — jāyante⁷ — bhū-
 yishtbāḥ — avāyaḥ — adhiti — nir iti | karoti — sthālyā |
 grihnāti — asyanti — paretī | asyanti — vasyase — preti |
 āhā — purastādupayāmā iti purastāt-upayāmāḥ — grihyante.

11. prā 'nyāni pātrāṇi yujyānte nā 'nyāni; yāni pa-
 rācñāni¹ pra-yujyānte 'mum evā taṛ lokām abhī jayati,
 pārāñ¹ iva hye asaṁ lokó; yāni pūnaḥ pra-yujyānta imām
 evā taṛ lokām abhī jayati, pūnaḥ-punar iva hye ayām lokāḥ.
 prā 'nyāni pātrāṇi yujyānte nā 'nyāni; yāni parācñāni
 pra-yujyānte tāny ānv ōshadhayaḥ¹ parā bhavanti; yāni
 pūnaḥ || 1 || pra-yujyānte tāny ānv ōshadhayaḥ pūnar ā
 bhavanti. prā 'nyāni pātrāṇi yujyānte nā 'nyāni; yāni
 parācñāni pra-yujyānte tāny ānv āraṇyāḥ paçavo 'raṇyam
 āpa yanti; yāni pūnaḥ pra-yujyānte tāny ānu grāmyāḥ
 paçavo grāmam upā-'vayanti². yó vai grāhānām ni-dānam
 véda nidāna-vān bhavaty; ājyam ity ukthām tād vai

10. ⁷ unbetont.

⁸ sthālival loka 'pi striyaṃ dubitaraṃ vivā-
 hena (!) varakule parityajanti, pumāṃśaḥ tu vāyavyavad nāddharanti
 samyak poṣhanti; dābī ist jātām ganz ausgelassen! s. Nir. 3, 4. Ind.
 Stud. 9, 481.

11. (somapātrāḍipraçñāḥ).

¹ ohne avagraha.

² als Compositum.

grāhāṇām ni-dānaṃ, yād upā-³ṣṣū çāṣati tāt || 2 ||
 upāṣṣv-antaryāmāyor, yād uccaṣ tād itareshām grāhā-
 ṇām, etād vai grāhāṇām ni-dānaṃ, yā evām veda nidāna-
 -vān bhavati. yō vai grāhāṇām mithunām veda prā
 pra-jāyā paçū-bhir mithunair jāyate; sthālfbhir anyé grāhā
 grihyānte vāyavyair anyā, etād vai grāhāṇām mithunām,
 yā evām veda prā pra-jāyā paçū-bhir mithunair jāyata.

indras tvāshṭuḥ sómam abhî-sháhâ³ 'pibat, sá vishvañ¹
 || 3 || vṃ ārchat, sá ātmānn ā-rāmaṇam nā 'vindat, sá
 etān anu-savanām⁴ puroḍāçān¹ apaçyat, tān nīr avapat,
 taír vai sá ātmānn ā-rāmaṇam akuruta; tásmād anu-sava-
 nám puroḍāçā nīr upyante, tásmād anu-savanām puroḍā-
 çānām prā 'çñiyād ātmānn evā³ "rāmaṇam kurute naí
 'naw sómó 'ti pavate. brahma-vādīno vadanti: ná 'rcā
 ná yājushā pañktír āpyatē 'tha kíṃ yajnāsya pāñkta-tvām
 iti, dhānāḥ karambhāḥ pari-vāpāḥ puroḍāçāḥ¹ payasyā, téna
 pañktír āpyate, tād yajnāsya pāñkta-tvām || 4 || bhavanti yāni
 pūnāḥ, çāṣati tād, vishvañ, kíṃ, cātordāça ca || 11 ||

³2, 3, 2, 6. — ⁴Ç. 4, 2, 4, 18. Ait. Br. 2, 23. — yujyantē |
 na — prayujyanta itl pra-yujyantē — upāvhyantity upa-avā-
 yanti — grihyantē — jāyate — abhîshahety abhî-sahā —
 anu-savanam ity anu-savanam — puroḍāçāḥ | nīr itl —
 na | řicā.

śndro vṛitrāyā, "ynr vai, yajñena, suvargāyē, 'ndro marūdbhir, āditir,
 antaryāmapātréça, prāçā npāṣṣupātréçé, 'ndro vṛitrām ahan tāsya,
 grāhān vai, prā 'nyāni pātrāṇy, ékādāça || 11 ||

śndro vṛitrāya (1, 1), pūnar řitānā "ha (3, 3), mithunām paçavo
 (6, 4), nēshṭah pātūim (8, 6), upāṣṣv-antaryāmāyor (11, 3), dvicatvā-
 riçat || 42 ||

iti taittiriyasamhitāyām aśaśṭhakāḍça
 pañcamah prapāṭhakah ||

11. ³ s. P. 3, 7, 6, 2.

⁴ s. P. 6, 10.

1. suvar-gāya vā etāni lokāya hūyante yād dākshi-
 ṇāni¹. dvābhyāṃ gārha-patye juhōti, dvi-pād yājamā-
 naḥ, prāti-sbṛhityā. āgni-'dhre juhōty, antāriksha² evā
 " kramate. sādo 'bhy ai 'ti³, suvar-gām evai 'naṃ lokāṃ
 gamayati. saurībhyaṃ ṛig-bhyaṃ gārha-patye juhōty,
 amūm evai 'naṃ lokāw sam-ārohayati⁴; nāya-vatya 'rcā
 "gni-'dhre juhōti, suvar-gāsyā lokāsyā 'hī-nītyai. divaṃ
 gacha sūvaḥ paté 'ti hiraṇyam || 1 || butvó 'd grīh-
 ṇāti, suvar-gām evai 'naṃ lokāṃ gamayati. rūpēṇa vo
 rūpām abhy ai 'mī⁵ 'ty āha, rūpēṇa hy āsāw rūpām
 abhy ai 'ti⁶ yād dhiranyena. tuthó vo viçvá-vedā
 ví bhajatv ity āha, tuthó ha sma vai viçvá-vedā devā-
 nām dākṣiṇā ví bhajati, tēnai 'vai 'nā ví bhajaty. etāt
 te agne⁶ rādhah || 2 || ai 'ti⁷ sōma-cyutam ity āha,
 sōma-cyutaw hy asya rādhā ai 'ti⁸. tán mitrāsyā
 pathā nayé 'ty āha, çāntyā. ṛitāsyā pathā pré 'ta
 candrá-dakṣiṇā ity āha, satyāṃ vā ṛitāw, satyēnai
 'vai 'nā ṛitēna ví bhajati. yajnāsyā pathā suvitā⁹
 nāyantīr ity āha, yajnāsyā hy etāḥ pathā yānti yād dā-
 kṣiṇā. brāhmanām adyā rādhyaśam || 3 || ṛishim
 ārsheyām ity āhai, 'shā vai brāhmanā ṛishir ārsheyó yāḥ
 çuçruvān, tasmād evām āha. ví sūvaḥ páçya vṃ
 antāriksham² ity āha, suvar-gām evai 'naṃ lokāṃ gam-
 ayati. yātasva sadasyair ity āha, mitra-tvāyā.
 'smād-dātrā deva-trā gachata mādhu-matīḥ prá
 dātāram ā viçaté 'ty āha, vayām ihā pra-dātārah smó
 'smān amūtra¹ mādhu-matīr ā viçaté 'ti || 4 || vāvai² 'tād

6, 1 - II (dākṣiṇādini). I. dākṣiṇāni. ¹ dakṣiṇāṃ ditsunā ho-
 tavyāni. ² ohne avagraha. ³ nicht componirt mit abhi und ā.
⁴ als Compositum. ⁵ trotz hi in CD unbetont! ⁶ so (*e a*) ABW,
 a. P. II, 10. ⁷ rādhā eti B (p. 697).

āha. hiranyaṃ dadāti, jyótir vai hiranyaṃ, jyótir eva purastād dhatte, suvar-gāsyā lokāsyā 'nu-khyātyā. agnī-
-dhe dadāty, agnī-mukhān eva 'rtūn prīṇāti; brahmāṇe
dadāti, prā-sūtyai; hōtre dadāty, ātmā vā eshā yajñāsya
yād dhótā, "tmānam eva yajñāsya dākshīṇābhīḥ sām ardha-
yati || 6 || hīranyaṃ, rūho, rādhyāsam, mādhumatir ā viçatē 'ty, ashīḥ
triṣṇac ca || 1 ||

1, 4, 48, 1. 2. — K. 28, 4. — Ç. 4, 3, 4, 6-22. — pratishṭhityā
iti prati-sthityai | āgnīdhra ity āgnī-dhre — antarikshe |
eva | eti — abhi | eti | eti¹ — samārōhayatiti sam-ārōha-
yati | nayāvatyeti nayā-vatyā | rīcā — abhi | eti | emi² —
abhi | eti | eti³ — viçvavēdā ity viçva-vedāḥ | viti — vai |
viçvavēdā ity viçva-vedāḥ — dakṣhīṇāḥ — enāḥ — agne |
rādhaḥ | eti | eti — asya | rādhaḥ | eti | eti¹ — çāntyai
— suvītā — dakṣhīṇāḥ — āsmaddātṛā ity āsmat-dātṛāḥ —
smāḥ | āsmān | āmutṛā — anūkhyātyā ity anū-khyātyai.

2. samishṭa-yajñeshi juhōti, yajñāsya sām-ishtyai;
yād vai yajñāsya krūrāṃ yād vī-lishtāṃ yād aty-ēti yān
nā 'ty-ēti yād ati-karōti¹ yān nā 'pi karōti² tād eva
tañ prīṇāti. nāva juhōti, nāva vai pūrushe prā-'ñāḥ,
pūrushēṇa yajñāḥ sām-mito, yāvān³ eva yajñas tām prī-
ṇāti. shād rīgmiyāṇi juhōti, shād vā rītāva, rītūn eva
prīṇāti; trīṇi yajñeshi || 1 || trāya imē lokā, imān eva
lokān prīṇāti. yājna yajñāṃ gacha yajñā-patim
gachē 'ty āha, yajñā-patim evai 'naṃ gamayati; svām
yōniṃ gachē 'ty āha, svām evai 'naṃ yōniṃ gamayaty;
eshā te yajñō yajna-pate sahā-sūktavākāḥ su-
-vīra ity āha, yājamāna eva vīryāṃ dadhāti. Vāsishṭhō

1. ¹ betont C prima manu.

2. samishṭayajñ. ¹ so (eti¹) ABCDW. ² nach CD nicht com-
poniert (mit api), trotz Betonung. ³ ohne avagraha.

ha Sâtya-havyô Deva-bhâgâm papracha: yât Srin̄jayân bahu-
-yâjinô 'yiyajo yajné || 2 || yajnam prâty atishthipâs
yajná-patâśv iti, sâ ho 'vâca: yajnâ-patâv iti, satyâd vai
Srin̄jayâh parâ babbhûvur iti ho 'vâca yajné vâvâ yajnâh
pratishthâpya âsîd yâjamânasyâ 'parâ-bhâvâyē 'ti. dévâ
gâtu-vido gâtûm vittvâ⁴ gâtûm itē 'ty âha, yajnâ
evâ yajnam prâti shthâpayati⁵, yâjamânasyâ 'parâ-bhâvâya
|| 3 || yâjûveshi, yajnâ, êkacatvâriṣṣac ca || 2 ||

1, 4, 44, 3. — Ç. 4, 4, 4, 1-14. — yat | atikarotīty atī-
-karoti | yat | na | apīti | karoti — rigmīyāni | juhōti —
yajāmāne | eva — ayīyajaḥ — atishthipāśh | yajnapatāśv iti
yajna-patāśu — devāḥ — yajne — sthâpayati.

3. avabhṛitha-yajûveshi juhōti, yâd evâ 'rvâcīnam' éka-
-hâyanâd énaḥ karōti tād evâ taīr âva yajate. 'pô 'va-
-bhṛithâm âvai 'ty, ap-sû vai vâruṇâh, sâ-'kshâd evâ vâru-
ṇam âva yajate. vârtunânâ vâ anv-itya yajnâw rākshâṁsi
jighâṁsanti, sâmnâ pra-stotâ 'nv-âvâiti², sâma vai raksho-
-hâ, rākshasâm âpa-hatyai. trīr ni-dhānam ūpai 'ti, trāya
imē lokâ, ebhyâ evâ lokēbhyo rākshâṁsi || 1 || âpa hanti.

pûrushaḥ-purusḥ ni-dhānam ūpai 'ti, pûrushaḥ-purusḥ
hī rakshasvī¹⁻², rākshasâm âpa-hatyâ. urûw hī rājâ
vâruṇaḥ cakârē 'ty âha, prâti-shthityai. çatām te
râjan bhishâjaḥ³ sahâsram ity âha, bheshajâm evâ
'smai karoty. abhī-shthito vâruṇasya pâça ity âha,
varuṇa-pâçâm evâ 'bhī tishthati. barhīr abhī juhōty, â-
-hutnām prâti-shthityâ âtho agni-vâty evâ juhōty⁴. âpa-

2. ⁴ vittvâ DW. ⁵ zu shth⁰ s. P. 6, 4.

3. avabhṛithaḥ. ¹ ohne avagraha. ² als Compositum. ³ sar-
veshām pratyekam bādhakam raksho 'ti (!); ebenso schol. zu T. Âr. 5, 9, 4
sarvesh vāpi purusheshu sādhakāni rakshāṁsi anugachanti (!). ⁴ agnīvān
vai darbhasambā itī çruter agniyuktatvam.

-barhishah pra-yājān || 2 || yajati, pra-jā vai barhiḥ, pra-jā evā varuṇa-pācān muñcaty. ājya-bhāgau yajati, yaj-nāsyai 'vā cākshuḥ¹ nā 'ntār eti. varuṇam yajati, varuṇa-pācād evai 'nam muñcaty. agni-varuṇau yajati, sākshād evai 'nam varuṇa-pācān muñcaty. āpa-barhishāv anū-yāja² yajati, pra-jā vai barhiḥ, pra-jā evā varuṇa-pācān muñcati. catūrah pra-yājān yajati³ dvāv anū-yāja⁴, śhāt sām padyante, śhād vā ṛitāvah || 3 || ṛitūshv evā prāti tishṭhaty. āva-bhṛitha ni-caṇkuṇē⁵ 'ty āha, yatho-'dītām evā varuṇam āva yajate. samudré⁶ te hṛidayam ap-sv antār ity āha, samudré by antār varuṇah. sām tvā viçantv ōshadhī⁷ utā "pa ity āhā, 'd-bhīr evai 'nam ōshadhī-bhiḥ⁸ samyāncam⁹ dadhāti.

dévīr āpa eshá vo gárbha ity āha, yatbā-yajūr evai 'tāt. paçavo vai || 4 || sómo, yād bhindūnām¹⁰ bhakshāyet paçu-mānt syād⁷ varuṇas tv enam grihṇīyād, yān nā bhakshāyed apaçūb syān⁷ nai 'nam varuṇo grihṇīyād, upa-sprīçyam evā paçu-mān bhavati⁷ nai 'uam varuṇo grihṇāti. prāti-yuto varuṇasya pāça ity āha, varuṇa-pācād evā nir mucyaté. 'prati-"ksham ā yanti varuṇasyā 'ntār-bityā. édho 'sy edhishīmahī⁷ 'ty āha, sam-idhai 'vā 'gnīm namasyānta upā-"yanti³. téjo 'si téjo máyi dhehī⁷ 'ty āha, téja evā "tmán dhatte || 5 || rákshāṇi¹¹, prayājān, ṛitāvo, vai, namasyānto, dvādaça ca || 3 ||

1, 4, 45, 1-3. — 'Ār. 5, 3, 4. — Ç. 4, 4, 5, 1-22. — aveti | eti — anuvajitīty ānu-avalti — upeti | eti — apāhatyā ity apā-hatyai — pratishṭhityā iti prati-sthityai | atho iti | agni-vatīty agni-vati — prajā iti pra-jāb | vai — varuṇapācād

3. ¹ s. P. 1, 12. ² s. P. 3, 7. ³ unhetont. ⁴ "cuṇik" C prima manu vor iti. ⁵ so (bhindū) ACDW, vind⁶ Pet. W. (unter hindu). B (p. 718), doch im schol. somasya paçuprāptisādhanastrāt paçutvam bhīd-yata iti vindavo jalakaṇāb; s. Pet. W. unter hindu. ¹⁰ lokēbhyo rákshāṇi W.

iti varuṇa-pāṭāt | mūṇcati — cakṣhūbhī iti — agnivarūṇāv
 ity agnī-varūṇau — anūyājāu ity ānu-yājau — prajā iti pra-
 -jāḥ | vai — yajati | dvau — yathoditam iti yathā-uditam
 — antaḥ | iti — āpāḥ | iti — ośadhībhir ity ośādhi-bhiḥ
 — bhindūnām — syāt — tu | enām — syāt | na — bhavati |
 na — aprātikṣham ity aprāti-ḥkṣham — antarhityā ity antaḥ-
 -hityai — upāyantīty ūpa-āyanti.

4. sphyrēna vēdim ūd dhanti rathā-'kṣhēṇa vī mi-
 mīte yūpam minoti, tri-vṛitam evā vājraṁ sam-bhṛitya
 bhrātrivṛyāya prā harati, strītyai. yād antar-vedi minu-
 yād deva-lokām abhi jayed, yād bahir-vedi manushya-
 -lokām, vedy-antāsyā sam-dhaū minoty ubhāyor lokāyor
 abhi-jityā. ūpara-sammitām minuyāt¹ pitṛilokā-kāmasya
 raṇanā-sammitām manushyalokā-kāmasya caśhāla-sammi-
 tām indriyā-kāmasya sārvaṇt samān pratishṭhā-kāmasya;
 yē trāyo madhyamās tānt samān paçū-kāmasyai, 'tān vai
 || 1 || ānu paçāva ūpa tishṭhante, paçu-mān evā bhavati.

vy-ātishajed² itarān, pra-jāyai 'vai 'nam paçū-bhir vy-
 -ātishajati³. yām kāmāyeta: pra-māyukaḥ syād iti
 garta-mitam⁴ tāsyā minuyād, uttarā-'rdhyam vārshishṭham
 ātha hrāsīyāṁsam⁵ eshā vai garta-mid, yāsyai 'vām mi-
 nōti tājāk prā miyate; dakṣiṇā-'rdhyam vārshishṭham
 minuyāt suvargā-kāmasyā 'tha hrāsīyāṁsam, ā-kramāṇam⁶
 evā tāt sētum yājamānaḥ kurute suvar-gāsyā lokāsyā
 sām-aṣṭhyai || 2 || yād ēkasmin yūpe dvē⁷ raṇanē⁸ pari-
 -vyāyati tāsmād ēko dvē⁹ jāyē⁷ vindate, yān nai 'kāw

4. yūpaikādaçīni. ¹ unbetont. ² als Compositum. ³ garta-
 çabdena dakṣiṇadeçanimitratvam (!) çmaçñam (!) vivakṣhitam, gartavan mi-
 yante yūpā aśyām ekādaçīnyām iti gartamit. ⁴ agnishṭhanāmako yo
 madhyamo yūpaḥ, tāsmād uttarārdhe sthitam yūpapañcakam vārshishṭham
 atyunnatam, dakṣiṇārdhe sthitam pañcakam hrāsīyāṁsam hrāvam.
⁵ ākramyata āruhyate svargo 'nena setunety ākramaṇaḥ (!). ⁶ s. P.
 J. 49. ⁷ s. P. 4, 50.

raçanām dvāyor yūpayoh pari-vyāyati tāsmān nai 'kā
 dvaṁ pātī⁸ vindate. yām kāmāyeta: strī asya jāyeté 'ty
 upā-'nté tāsyā vy-ātishajet², strī evā 'sya jāyate; yām
 kāmāyeta: pūmān asya jāyeté 'ty ā-'ntām tāsyā prā
 veshṭayet, pūmān evā 'sya || 3 || jāyaté. 'surā vai devān
 dakṣhiṇatā⁹ ūpā 'nayan, tān devā upa-çayēnai 'vā 'pā 'nu-
 danta, tād upa-çayāsyō 'paçaya-tvām; yād dakṣhiṇatā upa-
 -çayā upa-çāye bhrātrīvyā-'panuttyai¹⁰. sārve vā anyé
 yūpāḥ paçu-māntó 'tho 'pa-çayā evā 'paçūs, tāsyā yāja-
 mānaḥ paçúr, yān ná nir-diçéd ārtim⁹ ā 'rched¹¹ yāja-
 māno; 'sau te paçúr iti nír diçéd yām dvishyād, yām
 evā || 5 || dvēshṭi tām asmai paçúm nír diçati. yādi
 ná dvishyād ākhūś⁹ te paçúr iti brūyān, ná grāmyān
 paçūn hināsti nā 'raṇyān. prajā-patiḥ pra-jā asrijata,
 sō 'nnā-'dyena vṛ ārdhyata, sá etām ekādaçinim⁹ apaç-
 yat, táyā vai sō 'nnā-'dyam āvā 'runddha¹²; yād dāça
 yūpā bhāvanti dāça-'ksharā vi-rād ānnaṁ vi-rād vi-
 -rājai 'vā 'nnā-'dyam āva runddhe¹³ || 5 || yā ekādaçā⁹
 stāna evā 'syai sá duhá evai 'nām téna. vājro vā eshā
 sām miyate yād ekādaçinī⁹, sé 'çvarā purastāt⁹ praty-
 āñcam⁹ yajñāś sām-marditor; yāt pātnī-vatām minōti yaj-
 nāsyā prāty út-tabdhyai¹⁴ saya-tvāya¹⁵ || 6 || vai, sámashṭyai,
 pūmān evā 'sya, yām evā, runddhe¹², triçác ca || 4 ||

K. 29, 8. — Ç. 3, 7, 1, 22. 2, 1-8. — hanti — mimīte —
 abhijityā ity abhi-jityai — raçanāsāmmitām iti raçana-sam-
 mitām — vyatishajed iti vi-atishajet — vyatishajatīti vi-
 -atishajati — dve iti | raçane iti — dve iti | jāye iti —

4. * s. P. 4, 35.

* ohne avagraha.

10 nuty⁹ ABCDW.11 so (ā 'reh⁹) ABW, s. P. 10, 9.

12 *runddha ACDW, rundhata B

(p. 724). 13 runddha ABCDW.

14 als zwei Wörter!

15 sayoni.

tvāya C prima manu vor wie nach iti; sayo bandhaḥ, shīḥ bandhane, sa-
 yatvāya dīdhatvāya.

patī iti — stri | asya — upānta ity ūpa-ante — vyatishas-
jēd iti vi-atishajet | stri | eva — āntam ity ā-antam — asū-
rāḥ — aṣayan — upaṣaya ity ūpa-ṣayaḥ | upaṣaya ity ūpa-
-ṣayē — ārtim | eti | rīchet — ākbuḥ | te — yūpāḥ —
ekādaṣaḥ — duḥe — sā | iṣvarā — pratīti | uttābdbhya ity
ut-stābdbhyaḥ | sṣyātvāyeti saya-tvāyā.

5. prajā-patīḥ pra-jā asṛijata, sā riricānō 'manyata,
sā etām ekādaṣinīm¹ apaṣyat, tāyā vai sā āyur indri-
yāṃ viryām ātmān adhatta; pra-jā iva khālu vā esha
sṛijate yō yājate, sā etārhi riricānā iva, yād esha 'kāda-
ṣiṇī bhāvaty āyur evā tāye 'ndriyāṃ viryāṃ yājamāna
ātmān dhatte. prai 'vā "gneyēna vāpayati, mīthunā² sārā-
vatyā³ karoti, rétaḥ || 1 || saūmyena dadhāti, prā janayati
paushṇēna; bārhaspatyō⁴ bhavati, brāhma vai devānām bṛi-
haspātir, brāhmaṇai 'vā 'smāi pra-jāḥ prā janayati; vaiṣva-
-devō bhavati, vaiṣva-devyō vai pra-jāḥ, pra-jā evā 'smāi
prā janayati; 'ndriyām evai "ndrēṇā 'va runddhe⁵ viṣam
mārutēnau 'jo bālam aindrā- 'gnēna, pra-savāya sāvitrō,
nirvarupa-tvāya vārupō. madhyatā⁶ aindrām ā labhate
madhyatā evē 'ndriyām yājamāne dadhāti || 2 || purāstād⁷
aindrāsyā vaiṣva-devām ā labhate, vaiṣva-devām vā ānnam,
ānnam evā purāstād dhatte, tasmāt purāstād ānnam ad-
yata; aindrām ā-lābhya mārutām ā labhate, viḍ vai ma-
rūto, viṣam evā 'smā ānu badhnāti. yādi kāmāyeta: yō
'va-gataḥ⁸ sō 'pa rudhyatām⁹ yō 'pa-ruddhaḥ sō 'va
gachatv ity aindrāsyā lokē vārupām ā labheta¹⁰ vāru-
nāsyā lokā aindrām || 3 || yā evā 'va-gataḥ sō 'pa rudh-
yate, yō 'pa-ruddhaḥ sō 'va gachati. yādi kāmāyeta:

5. paṣvekādaṣiṇī.

1. obne avagraha.

2. runddhe ABCDW.

3. unbetont.

4. prāptaiṣvaryaḥ.

5. aiṣvaryād bhraṣyatām.

pra-jā muhyeyur iti paçūn vy-ātishajet*, pra-jā evā mohayati. yād abhi-vāhatō 'pām vāruṇām ā-lābbheta pra-jā vāruṇo gribhīyād, dakṣhiṇatā¹ udāñcam¹ ā labhate 'pa-vāhatō 'pām, pra-jānām āvaruṇa-grāhāya || 4 || réto, yā jamāne dadhāti, lokā aindrāṇ, sapātātriṇṇaṇ ca || 5 ||

K. 29, 2. — Ç. 3, 2, 1, 5-25. — adyate — labheta — lōke | aindram — prajā iti pra-jāḥ — vyatishajed iti vi-atishajet — prajā iti pra-jāḥ.

6. Indraḥ pātniyā Mānum ayājayat, tām pāryagni-kṛitām úd asrijat, tāyā Mānur ārdhnod; yāt pāryagni-kṛitam pātnī-vatām ut-srijāti yām evā Mānur řiddhim ārdhnōt tām evā yājamāna řidhnoti. yajñāsya vā āprati-shṭhitā¹ yajñāḥ parā bhavati, yajñām parā-bhāvantaṁ yājamānō 'nu parā bhavati; yād ājyeṇa pātnī-vatāṇ saṇ-ethāpāyati yajñāsya prāti-shṭhityai, yajñām prati-tiṣṭhan-taṁ yājamānō 'nu prāti tiṣṭhati. 'shṭāṁ vapāyā || 1 || bhāvaty āniṣṭaṁ vaçāyā 'tha pātnī-vatēna prā carati, tīrthā² evā prā caraty, ātho etārhy evā 'sya yāmas³. tvāshṭrō bhavati, tvāshṭā vā rētasāḥ siktāsya rūpāṇi ví karoti, tām evā vṛishāṇam pātnīshv āpi srijati, sō 'smāi rūpāṇi ví karoti || 2 || vapāyā, shātriṇṇaṇ ca || 6 ||

K. 30, 1. — (Ç. 1, 1, 4, 16.) — anū | paretī | bhavati — anū | pratīti | tiṣṭhātī — bhavati | anisṭam — tīrthe | eva — atho iti.

7. ghnānti vā etāt sōmaṁ yād abhi-shuṇvānti; yāt

5. * als Compositum.

6. pātnīvatapaṇḇ. ¹ asaṁsthāpanāt. ² tīrtham ucitaṁ sthānam. ³ etasmin kāle anūbandhyākhyasya (?) paṇḇ yāmaḥ nparamaḥ samāptir bhavati, tasya cā 'ntimapaṇḇvāt tatsamāptēḥ prāḡ eva pātnīvata-pracāro yuktaḥ.

7. sanmyacarughṛitayāḡanūbandhyāḥ.

saumyo bhāvati yāthā mṛitāyā 'nu-stāraṇīm¹ ghnānti
tāḍṛig² evā tād. yād uttarā-'rdhé vā mādhye vā juhu-
yād devātābhyah³ sa-mādaṃ dadhyād, dakṣiṇā-'rdhé
juhoty eṣhā vai pitṛiṇām dik svāyām evā diṇi pitṛiṇ nir-
-āvadaya⁴. udgātṛi-bhyo haranti, sāma-devatyo vai
saumyo, yād evā sāmnaḥ chambat-kurvānti tāsyaī 'vā
sā⁴ cāntir. āva || 1 || ikṣhante, pavitraṃ vai saumya,
ātmānam evā pāvayante. yā ātmānam nā pari-pācyed
itā-'suḥ syād; abhi-dadīm⁵ kṛitvā 've "kṣheta, tāsmin hy
ātmānam pari-pācyaty ātho ātmānam evā pāvayate. yō
gatā-manāḥ syāt sō 've "kṣheta yān me mānāḥ
pārā-gataṃ yād vā me āparā-gataṃ⁶ | rājā sō-
mena tād vayām asmāsu dhārayāmas⁷ 'ti, māna evā
"tmān dādāhā || 2 || nā gatā-manā bhavaty. āpa vai
tṛitīya-savanē yajñāḥ krāmātī "jānād ānjānam abhy,
āgnā-vaishnavyā 'rcā ghṛitāsya yajaty, agniḥ sārva de-
vātā⁸ viṣṇur yajnō devātāc cai 'vā yajñam ca dā-
dhāro. 'pā-'uṇi yajati, mithuna-tvāya. brahma-vā-
dīno vadanti: mitrō yajñāsya sṅ-ishtam yuvate⁹ vāruṇo
dūr-ishtam kṛa tārhi yajñāḥ kṛa yājamāno bhavāt¹⁰ 'ti;
yān maitrā-varuṇīm vaçām ā-lābhate mitrēṇai 'vā || 3 ||
yajñāsya sṅ-ishtam çamayati¹¹ vārupena dūr-ishtam, nā
"rtim¹² ā 'rchati¹³ yājamāno. yāthā vai lāṅgaleuo 'rvārām
pra-bhindānty evām ṛik-sāmē¹⁴ yajñam prā bhintto¹⁵, yān
maitrā-varuṇīm vaçām ā-lābhate yajñāyai 'vā prā-bhin-

7. ¹ s. P. 6, 8; mṛitaṃ dikṣhitam anu stīryate hanyata ity anusta-
raṇi kacid gauḥ, dikṣhitāçavasyā 'vayavesu hṛidayahastādīshu goçavasya
hṛidayādyavayavān samsthāpya tap dikṣhitam dabet. ² ohne avagraha.

³ als Compositum. ⁴ caruḥ. ⁵ dadhim D prima manu vor und
nach iti; abhito dīyate prakshipyate ājyam asmiñ caruḥ ity abhidadiḥ.
⁶ so ("a") ABW, s. P. 11, 12. ⁷ unbest. ⁸ so (ā 'rch") ABW,
s. P. 10, 9. ⁹ s. P. 4, 11. ¹⁰ bhinto ("ab") ABCDW.

nāya matyam¹¹ anv-āvāsyati², cāntyai. yātā-yāmāni vā
etāsya chāndāsi yā jñānāc chāndasām eśhā rāso yād
vaçā, yān maitrā-varuṇīm vaçām ā-lābhate chāndāsy evā
pūnar ā prīnāty āyātayāma-tvāyā 'tho chāndaḥ-sv evā
rāsam dadhāti || 4 || āva, dādāhā, mitrēṇai 'vā, prīṇāti, śhāt ca || 7 ||

K. 29, 4. — ābbiṣṣuṇvantīty ābbi-suṇvanti — anustarā-
ṇim ity ānu-starāṇim — samadāṃ iti sa-madāṃ — nīravā-
dayatā itī niḥ-avādayate — eva | saḥ — pavayante — itā-
sur itīta-asuḥ — ikṣhetā — atho itī — ikṣhetā | yat —
dādāhā — gatamānā itī gata-manāḥ — jñānāt — ābhīti |
āguḥvājshnavyety āgnā-vājshnavyā | rīcā — sarvāḥ | de-
vatāḥ — svīṣṭam itī su-īṣṭam | yuvate — çamayati —
eti | rīçhatī — urvarām — rīksāṃ ity rīk-sāṃ — anv-
avāsyantīty ānu-avāsyanti — atho itī.

8. devā vā indriyāṃ vīryaṃ vā abhajānta, tāto yād
aty-āçishyata tād ati-grāhā abhavan, tād ati-grāhā-
nām atigrāhya-tvām; yād ati-grāhā grihyānta indriyām
evā tād vīryaṃ yājamaṇa ātmān dhatte, téja āgneyēno
'ndriyām āindrēṇa brahma-varcasāw sauryēṇo. 'pa-
-stāmbhanam vā etād yajnuśya yād ati-grāhāc cakrē¹
prīṣṭhāni, yāt.prīṣṭhye nā² grihṇiyāt prāñcam³ yajnam
prīṣṭhāni sāw çṛiṇiyur; yād ukthye⁴ || 1 || grihṇiyāt
pratyañcam⁵ yajnam ati-grāhāḥ sāw çṛiṇiyur; viçva-jīti⁶
sārva-prīṣṭhe grabhitavā yajnuśya savīrya-tvāya. prajā-

7. ¹¹ matyam çaktyādhānasādhanaṃ gomayādi dravyam (I), mad-
abbhīmatam phalam arhatīti (I) matyam; matyaprakṣhepavat phalajanana-
çaktir bhavati.

8. atigrāhāḥ. ¹ s. P. 4, 28. ² so ADW; prīṣṭhyena C,
prīṣṭhena B (p. 733), aber schol.: prīṣṭhyashadāhe atigrāhyarūpotāmbha-
nābhāve tāni prīṣṭhāni tap yajnaratham puraḥ pātayitvā samçṛiṇi-
yuḥ vināçayeyuḥ. ³ ohne avagraha. ⁴ uttāmbhanam antareṇai 'va
purata-unnatasādṛiçāḥ ukthyaḥ; prīṣṭhyashadāhe 'py ukthyasadbhāvād etam
pratishedham vārayitum pūrvavākyenai 'te vibhātā. ⁵ tadvad viçvajidyā-
gasyā 'pi ukthyaçamethasya çākāntare sadbhāvāt tatā 'pi nishedham vā-
rayitum vidhatte.

-patir devebhyo yajñān vy-ādiçat⁶, sá priyās tanūr āpa n̄y
 adhatta, tād ati-grāh̄yā abhavan, ví-tanus tāsya yajnā ity
 āhur yāsya 'ti-grāh̄yā nā grihyānta ity. āpy agni-eh̄tomē
 grabh̄itavyā yajnāsya satanu-ivāya. devātā⁸ vai sārvaḥ
 sadriçīr⁹. āsan, tā nā vy-āvṛitam⁷ agachan, té devāḥ || 2 ||
 etā etān grāh̄ān apaçyan, tān agrih̄natā, 'gneyām agnir
 aindrām indrah sauryāw sūryas, tāto vai tē 'nyā-
 bhir devātābhir vy-āvṛitam agachan; yāsya 'vām vidūsha
 etē grāh̄ā grihyānte vy-āvṛitam evā pāpmānā bhrātri-
 vyeṇa gachatī. 'mé lokā jyótishmantah¹⁰ samāvad-viryāḥ
 kāryā ity āhur, āgneyēnā 'smīn lokē¹¹ jyótir dhatta⁸
 aindreṇā 'ntāriksha⁹, indra-vāyū¹⁰ hí sa-yōjan, sauryēṇā
 'mūshmin lokē¹¹ || 3 || jyótir dhatte, jyótishmanto 'smā imē
 lokā bhavanti samāvad-viryān enān kuruta. etān vai
 grāh̄ān Bambā-Viçvāvayasāv¹¹ avittām, tābhyām imē lokāḥ
 pārāñcaç⁹ cā 'rvāñcaç⁹ ca prā 'bhur; yāsya 'vām vidūsha
 etē grāh̄ā grihyānte prā 'smā imē lokāḥ pārāñcaç cā
 'rvāñcaç ca bhānti || 4 || ukthyē, devā, amūshmin lokā, etān nā
 catvāricçāc ca || 8 ||

(3, 3, 1, 1. 2. 5, 10, 1). — K. 29, 7. — (Ç. 4, 5, 4, 2-14). —
 stigrah̄yā ity āti-grāhyāḥ | grihyāntē — dhātte — çakre iti
 — priçhyē | na⁸ — grabh̄itavyāḥ — vyādiçad iti vi-ādiçat
 — āpa | n̄iti | adhatta — stigrah̄yā ity āti-grāhyāḥ | na |
 grihyāntē — grabh̄itavyāḥ — devatāḥ — sadriçīr — tāḥ —
 ete | etān — grabh̄āḥ — dhātte — indravāyū itindra-vāyū
 — lokāḥ — kurute — bambāviçvāvayasāv iti bambā-viçva-
 vayasau — abhuh — grabh̄āḥ.

9. devā vai yād yajnē 'kurvata tād āsurā akurvata;

8. * als Compositum. ⁷ bhrātrivṛyād aivaryādhiyam. ⁸ *nl°
 AW. ⁹ unbetont. ¹⁰ s. P. 4, 5. ¹¹ Bambāç ca Viçvāvayāç ca
 devāḥ (Plur. I B p. 785); lambā⁹ Im gaṇa vanaspati zu Paç. 6, 2, 140.

9. adābhyah.

té devā ádābhye chāndāsi sávanāni sām asthāpayan,
tāto devā ábhavan párá 'surā; yāsyai 'vām vidúsho
'dābhyo grīhyāte bhāvaty ātmānā párá 'sya bhrātrīvyo
bhavati. yād vai devā ásurān ádābhyenā 'dabhnuvan
tād ádābhyasyā 'dābhya-tvām; yā evām véda dabhnóty
evā bhrātrīvyam nai 'nam bhrātrīvyo dabhnoti || 1 || eshā
vai prajā-pater ati-mokshīṇi nāma tanūr yād ádābhya, úpa-
-naddhasya¹ grīhṇāty āti-muktyā; āti pāpmānam bhrātri-
vyam mucyate yā evām véda. ghnānti vā etāt sōmam
yād abhi-shuṇvānti, sōme hanyāmāne yajno hanyate²
yajné yājamāno; brahma-vādīno vadanti: kīṃ tād yajno
yājamānaḥ kurute yēna jīvant suvar-gām lokām éti³ 'ti,
jīva-grahó vā eshā yād ádābhýó, 'nabhi-shutasya grīhṇāti,
jīvantam evai 'naw suvar-gām lokām gamayati. ví vā
etād yajnam chindanti yād ádābhye sae-sthāpáyanty, aṣṇūn
āpi srijati yajnásyā sām-tatyai || 2 || dabhnoty, ánabhishtasya
grīhṇāty, ékām ná viṣṇatī ca || 9 ||

(3, 3, 3, 1 - 4, 1). — K. 30, 7. — (C. 11, 5, 2, 1-12). — asúrāḥ |
yasyā — atimuktyā ity ati-muktyai — hanyatē.

10. devā vai pra-bāhug¹ grāhān agrihṇata, sá etām
prajā-patir aṣṇūm apaṇyat, tām agrihṇata, téna vai sá
ārdhnod; yāsyai 'vām vidúsho 'eṣūr grīhyāta rīdhnóty
evā. sakṛd-abhishtasya grīhṇāti, sakṛd² dhí sá tēnā
"rdhnon. mánasā grīhṇāti, mána iva hí prajā-patīḥ, prajā-
-pater āptyā. áudumbareṇa³ grīhṇāty, ūrg vā udumbāra⁴,

9. ¹ upanaddhasya vastreṇa baddhasya somasya, bandhanād ati-
muktyartham; cakatād avaropito vastrabaddha(h) soma(h) adhishtavaṣṇa-
lakayor upary avatishṭhate, tasya ca somasya bandham npāñṇgrahakālo
visarasya indrāya tvā vjitragna ity-ādibhir mantraiḥ somam mīmīte, tasmād
visarāsanāt prāg eva adābhyo grahitavyaḥ. ² unbetont.

10. áṣṇugrahaḥ. ¹ prabāhuk tulyaevabhāvan. ² ohne
avagraha.

ñrjam evā 'va runddhe²; catuḥ-srakti bhavati, dikshū || 1 ||
 evā prāti tishṭhati. yó vā aṣṭór ā-yátanam veda 'yā-
 tana-vān bhavati; vāma-devyām iti sāma tād vā asyā
 "yátanam mánasā gāyamāno grihñāty, ā-yátanavān evā
 bhavati. yád adhvaryúr aṣṭūm grihñān nā 'rdhāyed
 ubhābhyām nā 'rdhyetā 'dhvaryāve ca yājamānāya ca, yád
 ardhāyed ubhābhyām řidhyetā, 'navā-'nam grihñāti sai
 'vā 'syā 'rddhir. hīranyam abhi vī anity⁴, amṛitam vai
 hīranyam āyuh prā-'ná āyushai 'vā 'mṛitam abhi dhi-
 noti; çatā-mānam⁵ bhavati, çatā-'yuh pūrushaḥ çatē-'ndriya,
 āyushy evē 'ndriyé prāti tishṭhati || 2 || dikshv, ānti, vic-
 çatīç ca || 10 ||

(3, 3, 2, 1-4, 2). — K. 29, 6. — grihyatē — āptyai —
 catuḥsraṅgīti catuḥ-srakti — na | ardhayēt — na | řidhyetā
 — anāvānam ity anāva-aṅgam — sā | eva | asya | řiddhiḥ
 — abhi | viti | aniti — çatāyur iti çata-āyuh | çatendriya iti
 çata-indriyah.

11. prajā-patir devébhyo yajnān vy-ādicat¹; sá riri-
 cāno 'manyata, sá yajnānāw shodaça-dhé 'ndriyām vīryam
 ātmānam abhi sām akkhidat², tát shodaçy³ abhavan, nā
 vai shodaçi³ nāma yajno 'sti⁴, yád vāvā⁵ shodaçāw⁵ stotrāw
 shodaçāw çastrām téna shodaçi; tát shodaçīnaḥ shodaçi-
 -tvām; yát shodaçi grihyāta indriyām evā tād vīryam

10. ² runddhe ABCDW. ⁴ kathaṃeid nchvāṣ ced taddoshanivā-
 rapāya (i die in B p. 739 dem Herausgeber dunkel gebliebene sūtra-Stelle ist
 ganz richtig, nur anders abzutheilen, nämlich: yadi vyavāned ā naḥ prapa
 etu . . .). ⁵ çataniekkaparimitaḥ çatamānaparimitaḥ (!) vā.

11. shodaçigrahāḥ. ¹ als Compositum. ² so (akkh²) AB;
 akkh² CDW, s. Whittney zu P. 14, 8 p. 294; akhid² Pet. W. irrig (s. Anm. ¹
 zu II, 1, 5, 1). ³ ohne avagraha. ⁴ tae ca sāmāthyam shodaçi (!)-
 nāmakaḥ krator abhavat, sa ca somayāgyatirīkto yajnaḥ kaçin oūtano
 na B (p. 739. 740). Diese Stelle ist wohl polemisch gegen Jene gerichtet, die
 den shodaçin als vierte saṃsthā einführen, vgl. Ind. Stud. 9, 120. 10, 352;
 so faßt sie wenigstens auch der schol. zu Pañc. 9, 3, 1. In 7, 4, 3, 5, 7, 3.
 10, 1 erscheint indessen der shodaçin doch als besondere saṃsthā anerkannt!

yájamāna ātmān dhatte. devébhyo vai suvar-gó lokāḥ || 1 ||
 ná prā 'bhavat, tá etāu shoḍaṇnam apaṇyan, tām agrih-
 ṇata, táto vai tébhyah suvar-gó lokāḥ prā 'bhavad; yāt
 shoḍaṇ grihyāte suvar-gāsyā lokāsyā 'bhī-jityā. indro
 vai devānām ānu-jāvarā¹¹ āsīt, sā prajā-patim ūpā 'dbāvat,
 tasmā etāu shoḍaṇnam prā 'yachat, tām agrihṇīta, táto vai
 sō 'gram devātānām páry aid; yāsyai 'vām vidúshah sho-
 ḍaṇ grihyāte || 2 || ágram evā samānānām¹² páry eti.
 prātaḥ-savané grihṇāti, vājro vai shoḍaṇ, vājrah prātaḥ-
 -savanāu, svād evai 'nam yóner nír grihṇāti. sávane-
 -savane¹³ 'bhī grihṇāti, sávanāt-savanād evai 'nam prā jan-
 ayati. tṛtīya-savané paçú-kāmasya grihṇīyād, vājro vai
 shoḍaṇ paçavas tṛtīya-savanām, vājreṇai 'vā 'smai tṛ-
 tīya-savanāt paçūn āva runddhe. nó 'kthye grihṇīyāt,
 pra-jā vai paçáva ukthāni, yād ukthye || 3 || grihṇīyāt
 pra-jām paçūn asya nír dahed¹⁴. ati-rātré paçú-kāmasya
 grihṇīyād, vājro vai shoḍaṇ, vājreṇai 'vā 'smai paçūn ava-
 -rúdhya rátriyo 'párishtāc¹⁵ chamayaty. ápy agni-shṭomé
 rájanīasya grihṇīyād, vyāvṛit-kāmo hí rájanīo yūjate.
 sá-'hná evā 'smai vājrah grihṇāti¹⁶, sā enam vājro bhūtyā
 indhe¹⁷⁻¹⁸ nír vā dahaty, eka-viçāc¹⁹ stotrām bhavati
 práti-shṭhityai; hāri-vac²⁰ chasyata, indrasya priyām dhāina
 || 4 || ūpā 'pnoti. káníyāsi vai devéshu chándāsy
 āsañ jyāyāsy²¹ āsurehu, té devāḥ káníyasā chándasā
 jyāyaç chāndo 'bhī vṛy açāsan, táto vai té 'surāṇām lokām

11. ¹¹ anujebhyo nikṛṣṭebhyo 'varo (!) 'tyantanikṛṣṭah. ¹² a. P. 6, 10. ¹³ mdhe ABCDW. ¹⁴ ukthyakratugatānām çastrāṇām pra-

jāpaçurūpatvād vajrarūpeṇa shoḍaṇinā dāhaḥ ayāt; çākhāntare vidhānād
 iha nishedhāc ca vikalpah sūtre darçitah. ¹⁵ ahnā saha varata iti sāmnaḥ,

ekadivasañishpādyaḥ somayāgaḥ sāmnaḥ, tasmin yajamānārtham adhvaryuḥ
 shoḍaṇirūpaṇ vajrah grihṇāti. ¹⁶ unbetont; aicvaryārtam prakāçayati.

¹⁷ indram id dhuri vahata ity-ādyrikshu hariçabdo bahulam upalabhyata.

¹⁸ 'njy° AW.

avṛiṇjata¹³; yāt kaniyasā chāndasā jyāyaç chāndo 'bhi vi-
-çāṣati¹⁴ bhrātrivasyai 'vā tāl lokāṃ vṛiṅkte. shāḍ
akshārāṇy āti recayanti¹⁵, shāḍ vā ṛitāva, ṛitūn evā pṛi-
ṇāti; catvāri pūrvāṇy āva kalpayanti || 5 || cātush-pada
evā paçūn āva ruuddhe⁷ dvē¹⁶ út-tare¹⁶ dvi-pāda evā
'va runddhe⁷; 'nu-shṭūbham abhi sám pādayanti, vāg vā
anu-shṭūp, tasmāt prā-'pānāṃ vāg ut-tamā. samayā-vishitē
sūrye¹⁷ shoḍaṣina stotrām upā-'karoty', etāsmiṇ vai lokā
indro vṛitrām ahant, sā-'kshād evā vājram bhrātrivāya prā
haraty. aruṇa-piçāṇḡo 'çvo dākshinai, 'tād vai vājrasya
rūpāḥ, sám-ṛiddhyai¹⁸ || 6 || lokā, vidūṣhaḥ shoḍaṣi grihyāte, yā
ukthyē, dhāma, kalpayanti, sapṭcatvāriṣṭaḥ ca || 11 ||

(C. 4, 5, 3, 1-8). — (Pañc. 12, 18, 1-33). — vyādicat iti
vi-ādicat — shoḍaṣadbeti shoḍaṣa-dhā — abhi | sam iti |
akshkijdat² — shoḍaṣi — grihyatē — te | etam — abhijityā ity
abhi-jityai — ānujāvara ity ānu-jāvarah — savānesavāṇ ity
savāne-savāṇ — prajeti pra-jā | vai — rātriyā | uparishṭāt —
sāhna iti sa-ahne — bhūtyai | imdhe — çasyate — āsān —
abhi | viti | açṣaṣan — abhiti | viçṣaṣatti vi-çṣṣati — dvē
iti | uttāre ity ut-tare — abhi | sam iti | pādayanti — sho-
ḍaṣināḥ — upākārotīty ūpa-ākāroti — loke — dakshinā.

suvarṇāya yād dākshināṇi, samishṭayajūṣhy, avabhrithayajūṣhi,
sphyrēna vedit¹⁹, prajāpatir²⁰, indro²¹, gñānti, devā vā indriyām,
devā vā ādābhye, devā vai prabāhok, prajāpatih²² sá riricānāḥ
shoḍaṣadha²³, 'kādaça || 11 ||

suvarṇāya (1, 1), yajati prajāḥ (3, 3), saumyēna (3, 2), grihīṣrāt praty-
āḥcam (8, 2), grihīyāt prajāṃ paçūn (11, 4), trīcatvāriṣṭat || 43 ||

iti taittiriyasamhitāyām shashṭhakāṇḍe
shashṭhaḥ prapāṭhakaḥ ||

11. ¹³ vgl. Ind. Stud. 8, 75. 114. 129; tac ca çāstram dvividhaṃ vi-
hṛitam avihṛitam ca, nānāchandasām picām sammelanena nishpādditām vihṛitam,
tathā-'vasthitas avihṛitam; ... tatra devā gāyatrīchandasā pañctichando
'bhito vihṛitya çāstram apāthan, vihāra Āçvalayana sūtre (6, 8, 2 ff.) darç-
itaḥ .. tena vihṛitena çāstreṇa bhrātrivasthānaṃ vināçyati. ¹⁴ nicht
componiert mit abhi. ¹⁵ çākhāntaram abhipretya viharāṇaṃ darçayati (s.
Āçval. 6, 8, 12. 13.) ¹⁶ s. P. 4. 49. 50. ¹⁷ ardhāstamayakāle. ¹⁸ 'ṛidhy²
ABCDW. ¹⁹ vedim fehlt D. ²⁰ prajāpatir ekādaṣinim D. ²¹ indrah
pātniyā DW. ²² prajāpatir devēbhyaḥ D. ²³ sá sho² W.

1. pra-jānanam¹ jyótir agnir devātānām² jyótir vi-
-rāṭ chāndasām jyótir, vi-rāṭ vācò³ 'gnaú sām tishṭhate,
vi-rājam ahbi sām padyate⁴, tasmāt táj jyótir ucyate.
dvaú stómau prātaḥ-savanām vahato yáthā prā-'nāc cā
'pā-'nāc ca, dvaú mādhyamdinau⁵ sávanam yáthā cākshuḥ
ca prótram ca, dvaú tritīya-savanām yáthā vāk ca prati-
-shṭhā ca. pūrusa-sammito vā eshá yajnó 'sthûriḥ⁶ || 1 ||
yām kāmam kāmáyate tám eténā 'bhý açnute, sárva
hy ásthûriṇā⁷ 'bhý-açnutè. 'gni-shṭoména vai prajā-
-patiḥ pra-jā asrijata, tá agni-shṭoménai 'vá páry agrhi-
nāt, tāsām pári-grihitānām açvataró⁸ 'ty apravata⁹; tásyā
'nn-hāya¹⁰ réta ā 'datta, tád gardabhé ný amārt, tasmād
gardabhó dvi-rétā; átho āhur: vāḍabāyām ný amārd iti,
tasmād vāḍabā dvi-rétā; átho āhur: óshadbīshu¹¹ || 2 || ný
amārd iti, tasmād óshadhayó¹² 'nabhy-aktā rebhanty¹³; átho
āhuḥ: pra-jāsu ný amārd iti, tasmād yamaú jāyete¹⁴; tasmād
açvataró¹⁵ ná prá jāyata ātta-retā hí, tasmād harhishy

1, 1-5, 25. ekābāhinasa(t)trāṇi somabhedā ime trayāḥ | varjyante sap-
tamakāyāde, mantrāḥ ka 'py açva medhagāḥ; (1, 1-3 ekābāḥ); 1. soma-
yāgnām ādyo jyotiḥśto mas, tadīyasaptasamsthānām ādyasamsthāro 'gni-
shṭomaḥ. ¹ nāmlich; manushyāpām madhya. ² ohne avagraha.
³ vācāḥ sambandhinī virāḍ-upalakṣitā daçasamkhyā. ⁴ ayaḥ soma-
yāgaḥ. ⁵ kenā 'py aūgena ('na Cod.) nyūnaḥ athûrir ity ucyate, na
tv ayaḥ nyūnaḥ, prāpānādikṛitana purushāvayavasāmīyasya pratipāditatvāt.
⁶ sarvāvayavasampūrṇena sādhanena. ⁷ prajāpatiparigraham ullaṅghyā
'tyantadūram gataḥ. ⁸ tasyā 'cva(tara)sya prishṭhato gatvā. ⁹ sārā-
dhikyena vardhante, snigdhavead dījyante. ¹⁰ s. P. 4, 40.

ánava-kliptaḥ, sarva-vedasé vā sahásre vā 'va-kliptó¹¹, 'ti hy ápravata. yá evāṃ vidvān agni-shṭoména yájate

prā 'jātāḥ pra-jā janáyati pári prá-jātā grihṇāti; tásmād āhur: jyeshṭha-yajná iti || s || prajā-patir vāvá¹² jyeshṭhaḥ, sá hy eténā 'gré 'yajata. prajā-patir akāma-yata: prá jāyeyé 'ti; sá mukhatás¹³ tri-vṛitaṃ nír amimíta, tám agnir devátā¹⁴ 'nv asṛijyata¹⁵ gāyatrī chāndo rathaṃ-taráṃ sáma brāhmaṇo manushyāṇām ajāḥ paçūnām, tásmāt te mūkhyā, mukható hy asṛijyantó; 'raso bāhú-bhyām pañca-daçāṃ nír amimíta, tám índro devatā 'nv asṛijyata¹⁶ trishṭúp¹⁷ chāndo bṛihāt || + || sáma rájan yo manushyāṇām áviḥ paçūnām, tásmāt té víryā-vanto¹⁸, víryād dhy asṛijyanta; madhyatáḥ¹⁹ sapta-daçāṃ nír amimíta, tám víçve devā devatā ánv asṛijyanta²⁰ jágatī chāndo vairūpāṃ²¹ sáma vaiçyo manushyāṇām gāvaḥ paçūnām, tásmāt tá ādyā, anna-dhānā²² dhy asṛijyanta, tásmād bhū-yāso 'nyébhyo, bhūyishṭhā hí devatā ánv asṛijyanta²³; pattá²⁴ eka-viçāṃ nír amimíta, tám anu-shṭúp chāndaḥ || s ||

ánv asṛijyata²⁵ vairājāṃ²⁶ sáma çūdró manushyāṇām, áçvaḥ paçūnām, tásmāt taú bhūta-saṃkrāmiṇā²⁷ áçvaç ca çúdrāç ca, tásmāc chūdró yajné 'nava-klipto, ná hí devatā ánv asṛijyata²⁸, tásmāt pādāv úpa jīvataḥ, pattó²⁹ hy asṛij-yetām. prá-'ñā vai tri-vṛid, ardha-māsāḥ pañca-daçāḥ, prajā-patīḥ sapta-daçás, tráya imé lokā, asāv ādityā eka-viçā, etásmin vā eté çritā etásmin práti-shṭhitā; yá evāṃ védai 'tásminn evá çrayata³⁰ etásmin práti ti-

1. ¹¹ yajne 'yogyah, yas tu yajnaviçeshah sarvasvadakshigākaḥ sahasra-dakshigāko vā tatrá 'yam niyamena dāna-yogyah. ¹² unbetont. ¹³ s. P. 3, 5. ¹⁴ annādhrād udarāt. ¹⁵ trotz Betonung nicht mit ann komponiert. ¹⁶ bhūtānām pūrvoṭpannānām brāhmaṇādīnām saṃkrāmaḥ samyag ākramāṇaṃ tadadhimatvenā 'vasthānaṃ, so 'yam bhūtasam-krāmo yayoh.

śhṭhati || 6 || āsthūrīr, ōśhadhīśhu, jyeshṭhayaṁnā itī, brīhād, anuśhṭp
chāndaḥ, prāśhṭhitā, nāva ca || 1 ||

Pañc. 6, 1, 1-12. — vācaḥ | agnau — abhi | sam iti |
padyate — vahaṭaḥ — yajnaḥ | āsthūrīḥ — abhiti — aṇyute
— abhyaṇṇuta ity abhi-aṇyute | agniśhṭomenety āgni-sto-
menā — aṇvataḥ | atīti — eti | adatta — nīti | amāṭṭ —
dviretā itī dvi-retāḥ | atbḥ itī — anābhyaktā ity anābhi-
-aktāḥ — jāyete itī — jāyate | āttāretā ity āttā-retāḥ —
atīti | hi | aprāvata — prajāṭā itī pra-jāṭāḥ — anv itī |
asṛjyanta — mukhyūḥ | mukhaṭaḥ | hi | asṛjyanta | urāsaḥ
— vīryāvanta itī vīrya-vaṇṭaḥ | vīryāt | hi | asṛjyanta —
devāḥ | devatāḥ — te | ādyūḥ — bhūyishṭhāḥ | hi — anv
itī | asṛjyanta | pattaḥ — anv itī | asṛjyanta — prāṇā itī
pra-aṇāḥ — pratishṭhitā itī prati-śhṭhitāḥ — ṇyate.

2. prātaḥ-savané vai gāyatrēṇa chāndaśā tri-vṛite stō-
māya jyōtir dādhad eti, tri-vṛitā brahma-vareasēna pañca-
-daṇṇya jyōtir dādhad eti, pañca-daṇṇau 'jaśā vīryēṇa
sapta-daṇṇya jyōtir dādhad eti, sapta-daṇṇena prajā-patyēna
pra-jānanenai 'ka-viṇṇya jyōtir dādhad eti; stōma evā tāt
stōmāya jyōtir dādhad ety, ātho stōma evā stōmam abhi
prā ṇyati¹. yāvanto² vai stōmās tāvantaḥ³ kāmās, tā-
vanto lokās, tāvanti jyōtiśhy. etāvata² evā stōmān etā-
vataḥ kāmān etāvato lokān etāvanti jyōtiśhy āva runddhe
|| 1 || tāvanto lokās, trāyodaṇṇa ca || 2 ||

atbḥ itī — abhi | preti | ṇyati.

3. brahma-vādīno vadanti: sā t' vai¹ yajeta yō
'gni-śhṭomēna yājamānō 'tha sārva-stomena yājetē 'ti.
yāsyā tri-vṛitam antar-yānti prā-ṇāś tāsyā² 'ntār

2. stomapraṇāśā.

¹ su ṇ a. P. 7, 4.

² ohne avagraha.

³ runddhe ACDFW.

3. sarvastomo 'tirātraḥ, sa cai 'kāha itī sarve 'py ekāhā eteno 'pala-
khitāḥ. ¹ so (trai) AFW, a. P. 5, 18. ² so ('ṇāś t') AW, a. P. 6, 1, 4

yanti, prā-ñéshu mé 'py asad iti khálu vai yajnéna yájamāno yajate. yásya pañca-daçám antar-yánti viryam tásyā 'ntár yanti, virye mé 'py asad iti khálu vai yajnéna yájamāno yajate. yásya sapta-daçám antar-yánti || 1 ||

pra-jām tásyā 'ntár yanti, pra-jāyām mé 'py asad iti khálu vai yajnéna yájamāno yajate. yásyai 'ka-viçám antar-yánti prati-shthām tásyā 'ntár yanti, prati-shthāyām mé 'py asad iti khálu vai yajnéna yájamāno yajate.

yásya tri-ṇavám antar-yanty řitūç ca tásyā nakshatriyām ca vi-rājam antár yanty, řitúshu mé 'py asan nakshatriyāyām ca vi-rāñi 'ti || 2 || khálu vai yajnéna yájamāno yajate. yásya trayas-triçám antar-yánti devátās² tásyā 'ntár yanti, devátāsu mé 'py asad iti khálu vai yajnéna yájamāno yajate. yó vai stómānām avamām paramátāp³ gáchantaṁ véda paramátām evá gachati, tri-vříd vai stómānām avamās tri-vřit paramó; yá evāp véda paramátām evá gachati || 3 || sapta-daçám antaryānti, virāñi 'ti, cátuçcatvāriçāc ca || 3 ||

saḥ | tu | vai — agnishtōmenety āgni-stōmenā — prāñān iti pra-ñnān | tasyā | antaḥ — me | apīti | asat — triṇavam iti tri-ṇavam — řitūn — apīti | asat.

23. sattrāyaçam (7, 1, 4 - 5, 25 *).

4. āṅgirasō vai sattrām¹ āsata, té suvar-gām lokām āyan, téshāḥ Havishmāç² ca Havish-křic cá 'hiyetāp, tāv

* s. Ind. Stud. 3, 375. 382-4; ausgenommen die zum açvamedha gehörenden Stücke 1, 11-20. 2, 11-20. 3, 11-20. 4, 12-22. 5, 11-23. 25. (5, 24 wird hierbei ganz übergangen!).

4 - 2, 10. athā 'hīnā dvirātrādayaḥ krameṇo 'cyante; catvāro hi divi-
rātrabhedāḥ (kedāḥ Cod.), tatra vyushādvirātro rājñā (??) vihitaḥ, athā
'āṅgirasām dvirātro vidhīyate. ¹ sattrā^o ACDFW (und so durchweg). ² ohne avagraha.

akāmayetāḥ: suvar-gāṃ lokām iyāvē 'ti; tāv etāṃ dvi-
-rātrām apaçyatām, tām ā 'haratām, tēnā 'yajetām, tāto vai
taū suvar-gāṃ lokām aitām; yā evāṃ vidvān dvi-rātrēṇa
yajate suvar-gām evā lokām eti. tāv aitām pūrveṇā
'hnā⁴ 'gachatām út-tareṇa || 1 || abhi-plaváh⁴ pūrvam
áhar bhavati⁵ gátir⁶ út-taram. jyóti-shtōmo⁷ 'gni-shtō-
máh pūrvam áhar bhavati téjas tēnā 'va runddhe⁸, sārva-
-stomo 'ti-rātrā út-taraḥ sārvasyā 'ptyai sārvasyā 'va-
-ruddhyai⁹. gāyatrām pūrvē 'hant sāma bhavati, téjo
vai gāyatrī, gāyatrī brahma-varcasām, téja evā brahma-
-varcasām ātmān dhatte; traishṭubham² út-tara, ójo vai
vīryām trishṭúg², ója evā vīryām ātmān dhatte. ratham-
-tarām pūrve || 2 || áhant sāma bhavati, 'yām vai ratham-
-tarām, asyām evā prāti tishṭhati; bṛihád út-tare, 'sau vai
bṛihád, amúshyām evā prāti tishṭhati. tād áhuḥ: kva
jágati cá 'nu-shtúp cé 'ti; vaikhānasām² pūrvē 'hant sāma
bhavati tēna jágatyai nai 'ti, shoḍaçy² út-tare tēnā 'nu-
-shtúbhó. 'thā 'hur: yāt samānē 'rdha-māsē syātām
anyatarāsyā² 'hno vīryām ānu padyetē 'ty; amā-vāsyāyām
pūrvam áhar bhavaty⁵ út-tarasminu út-taraṃ, nānai 'vā
'rdha-māsāyor bhavato, nānā-vīrye¹⁰ bhavato. havishman-
-nidhanam pūrvam áhar bhavati⁵ havishkrīn-nidhanam
út-taram, prāti-sbṭhityai || 3 || úttareṇa, rathamtarām pūrvē, 'nv,
ekaviçcatiç ca || 4 ||

Pañc. 20, 11, 1-11. — sūtram — āyan — abhyetām —
iyāva — aitām — tau | aitām — ahnā | agachatām —

4. ² atra sarvatrá 'ha ḥṣaḥdena ekadinasādhya-tomaprayera upalaksh-
yate. ⁴ abhiplavākhyāḥ kaçit shadabhyāḥgaviçeshaḥ, tasya ca prathama-
dīne jyotishtōmah prathamasaṃsthārūpo 'gnishtōmo vibhō 'ti, sa evā 'trā
'bhiplavaçabdeno 'palakshyete (!). ⁵ unbetent. ⁶ gamyato avargo
yenā 'tirātreṇa so 'ysm atirātraviçesho gatiḥ. ⁷ s. P. 6, 13. ⁸ runddhe
ACDW. ⁹ rudhyai ACDFW. ¹⁰ s. P. 4, 52.

ahāḥ | bhavati — jyotiṣṭoma itī jyotiḥ-stomaḥ | agniṣṭoma
ity agni-stomaḥ — pūrvē | ahān — uttara ity ut-tare | ojaḥ
— triṣṭuk — tat | āhuḥ — eti | shoḍaḥi — anyatarasya
— ahāḥ | bhavati — ahāḥ | bhavati.

5. āpo vā idāṃ āgre salilāṃ āsit, tāsmin prajā-patir
vā yūr bhūtvā 'carat, sā imāṃ apaçyat, tāṃ varāḥ bhūtvā
" 'harat, tāṃ viçvā-karmā bhūtvā vṃ amāṛ; sā 'prathata,
sā pṛthivī abhavat, tāt pṛthivyaī pṛthivī-tvām. tāsyām
açramyat prajā-patiḥ, sā devān aarijata vāsūn rudrān
ādityān; té devāḥ prajā-patim abruvan: prā jāyāmahā iti,
sō 'bravit || 1 || :yātbā 'hām yushmāṣ tāpasā¹ 'srikshy
evām tāpasi pra-jānanam ichadhvam iti; tébhyo 'guṃ ā-
-yātanam prā 'yachad: etēnā "-yātanena çramyatē 'ti, té
'guṃnā "-yātanenā 'çramyan, té saṃ-vatsarā ēkām gām asrij-
anta, tāṃ vāsu-bhyo rudrēbhya ādityēbhyaḥ prā 'yachann:
etāṃ rakshadhvam iti; tāṃ vāsavo rudrā ādityā arakshanta,
sā vāsu-bhyo rudrēbhya ādityēbhyaḥ prā 'jāyata trīṇi
ca || 2 || çatāni trāyas-triçcatuṃ cā, 'tha sai 'vā sahasra-
-tam ā abhavat. té devāḥ prajā-patim abruvant: sahasreṇa
no yājayē 'ti; sō 'gni-sṣṭomēna vāsūn ayājayat, tā imāṃ
lokām ājayan, tāt cā 'daduḥ; sā ukthēna rudrān ayāja-
yat, té 'ntāriksham² ājayan, tāt cā 'daduḥ; sō 'ti-rātrēṇā
'dityān ayājayat, té 'mūṃ lokām ājayan, tāt cā 'dadus.

tād antāriksham || 3 || vy-āvairyata³, tāsmād rudrā ghā-
tukā, anā-yatānā hi; tāsmād āhuḥ: çithilām vai madhya-
mām āhas tri-rātrāsyā vī hi tād avai-ryatē 'ti; trai-
shṭubham⁴ madhyamāsyā 'bna ājyam bhavati, saṃ-yānāni⁴
sū-ktāni çaṣati, shoḍaḥinaṃ² çaṣaty, āhno dhṛityā āçithi-

5-7. Gargatrirātraḥ; 5. ākhyāyikā.

¹ so (*us t^o) AW, s. P. 6, 14.

² ohne avagraha.

³ als Compositum.

⁴ dāçatayyām prasiddhāni
(aber wo? ich kenne nur die sampāta-Hymnen, s. z. B. Ait. Br. 4, 30. 6, 18).

lam-bhāvāya. tasmāt tri-rātrāsya 'gni-sṣṭomā eva prathamam āhaḥ syād⁵ ātho 'kthyō 'thā 'ti-rātrā, eśhām lokānām vi-dhṛityai. trīṇi-trīṇi ṣatāny anūcinā-'hām āvy-ava-chinnāni dadāti || 4 || eśhām lokānām ānu sām-tatyai⁶. daṣātam nā vi chindyād: vi-rājam né 'd vi-chinādāni 'ty.

ātha yā sahasra-tamy āsīt tāsyaām indraḥ ca viśhṇuḥ ca vy-āyachetāw³, sā indro 'manyatā: 'nāyā vā idām viśhṇuḥ sahasram varukshyata iti; tāsyaām akalpetām, dvī-bhāga indras trītiye viśhṇus; tād vā eśhā 'bhy-ānūcyata⁴: ubhā jigyathur iti⁷. tām vā etām achāvākāḥ³ || 5 || eva ṣaṣṣaty. ātha yā sahasra-tamī sā hōtre deyē 'ti, hōtāram vā abhy-ātiricyate³, yād ati-rīcyate³ hōtā 'nāptasyā 'payitā. 'thā "hur: un-netrē deyē 'ty, āti-riktā vā eśhā sahasrasyā, 'ti-riktā nn-netā 'rtvijām³. āthā "huḥ: sārvebhyaḥ sadasyebhyo deyē 'ty. āthā "hur: ud-ākṛityā sā vācam cared ity. āthā "hur: brahmāṇe cā 'gnī-'dhe ca deyē 'ti || 6 || dvī-bhāgam brahmāṇe trītiyam agnī-'dha, aindro vai brahmā vaishṇavō 'gnī-'d, yāthai 'vā tāv akalpetām ity. āthā "hur: yā kalyāṇī bahu-rūpā sā deyē 'ty. āthā "hur: yā dvi-rūpō 'bhayāta-enī sā deyē 'ti sahasrasya pāri-gṛihītyai. tād vā etāt sahasrasyā 'yanaw, sahasraw stotrīyāḥ, sahasram dākṣiṇāḥ, sahasra-sammitaḥ suvar-gō lokāḥ, suvar-gāsya lokāsya 'bhī-jityai || 7 || abravīc, ca, tād antarikṣam, 'dadāty, achāvākāḥ, ca deyē 'ti, sapta-catvāriṣṭṣaḥ ca || 5 ||

Pañc. 20, 14-16. — bhūtvā | eti | aharat — viti | amārt | sā | aprathata | sā | prithivī — jāyāmahai — yushmān | tapasā | asṛikṣi — samvatsara iti sam-vatsare — sā | eva | sghasratamiti sahasra-tamī — gdaḍuḥ — vyavairyateti vi-

5. ⁵ unbetont.

⁶ als zwei Wörter!

⁷ s. III, 2, 11, 2. VII,

1, 6, 7.

⁸ Wurzel betont.

-avalryata — rudrāḥ — anāyatanā ity anā-yatanāḥ — avair-
yatety āva-airyāta — bhavati — sūktānti su-uktāni —
dhṛityai — ukthyāḥ | athā — avyāvachinnānity avl-avachin-
nāni — anv itl | samtātyā itj sam-tātyai — na | it | vichina-
dānti vi-chinadāni — vyāyāchetām itl vi-āyāchetām —
varkshyate — dvibhāga itj dvi-bhāge — abhyānūcyata ity
ābhi-anūcyate — achāvākaḥ — deyā | itl — abhyatiricyata
ity ābhi-atiricyate — atiricyata ity āti-ricyate — anāptasya |
āpayitā | athā — deyā | iti — atirikta ity āti-rijtaḥ | unne-
tety ūt-ṇetā — agnīdha ity āgni-idhē — ayanam.

6. sómo vai sahāsrām avindat, tām indró 'nv avindat,
taū yamó ny-āgachat¹; tāv abravīd: ástu mé 'trā 'pr' 'ty,
ástu bhī ity abrūtāu; sá yamá ékasyāṃ vír̥yam páry apaç-
yad, iyām vā asyā sahāsrasya vír̥yam bibhartī 'ti tāv
abravīd iyām māmā 'stv etád yuváyor iti, tāv abrūtāu:
sárve² vā etád etásyāṃ vír̥yam || 1 || pári paçyāmó 'uçam
ā harāmahā iti, tásyāṃ āuçam ā 'haranta. tām ap-sú prā
'veçayant: sómāyo 'd-éhr' 'ti, sá róhiṇī³ piṅgalāi 'ka-hāyanī
rūpām kṛtvā trāyas-triṇṇatā ca tri-bhīç ca çataīḥ sabó
'd-aít⁴, tásmād róhiṇyā piṅgalāyai 'ka-hāyanyā sómam kri-
ṇīyād; yá evām vidvān róhiṇyā piṅgalāyai 'ka-hāyanyā
sómam kriṇāti trāyas-triṇṇatā cai 'vā 'sya tri-bhīç ca || 2 ||

çataīḥ sómam kṛtí bhavati, sú-kṛitena yajate. tām
ap-sú prā 'veçayann: indráyo 'd-éhr' 'ti, sá róhiṇī³ laksh-
maṇā pashṭhaubhī⁴ vārtra-ghnī rūpām kṛtvā trāyas-
triṇṇatā ca tri-bhīç ca çataīḥ sabó 'd-aít⁴, tásmād róhiṇīm
lakshmaṇām pashṭhaubhīm vārtra-ghnīm dadyād; yá evām
vidvān róhiṇīm lakshmaṇām pashṭhaubhīm vārtra-ghnīm dá-
dāti trāyas-triṇṇatā cai 'vā 'sya triṇī ca çatāni sá dattā

6. sahāsrāmam praçasya tadaṅgabdhūtam homādikam. ¹ ala Com-
positum. ² sárvaṃ C. ³ róhiṇī C. ⁴ ohne avāgraha.

|| 8 || bhavati. tām ap-sū prā 'veçayan: yamāyo 'd-éhi'⁶
 'ti, sā jārati mûrkhā taj-jaghanyā rūpām kṛitvā trāyas-
 -trieçatā ca tri-bhiç ca çataih sabō 'd-ait', tasmāj jārati
 mûrkhāim taj-jaghanyām⁷ anu-stāraṇīm⁸ kurvita; yā evāim
 vidvāñ jārati⁹ mûrkhāim taj-jaghanyām anu-stāraṇīm kurutē
 trāyas-trieçac cai 'vā 'sya trīṇi ca çatāni sā 'mūshmiñ lokē¹⁰
 bhavati. vāç evā sahasra-tamī, tasmāt || 4 || vāro dēyaḥ;
 sā hi vāraḥ, sahasram asya sā dattā bhavati, tasmād vāro
 nā prati-gribyaḥ; sā hi vāraḥ, sahasram asya prati-grihi-
 tam bhavati; 'yām vāra iti brūyād, āthā 'nyām brūyād:
 iyām māmē 'ti, tāthā 'sya tāt sahasram āprati-grihitam
 bhavaty. ubhayata-enf⁹ syāt; tād āhur: anyata-enf⁹ syāt
 sahasram parāstād⁴ étam iti. yai 'vā vāraḥ || 5 || kal-
 yāñ rūpā-samṛiddhā sā syāt, sā hi vāraḥ, sām-riddhyai¹⁰.
 tām út-tareṇā 'gnī-'dhram pary-āñyā¹¹ "havanīyasyā 'nte
 droṇa-kalāçām āva ghrāpayed; ā jighra kalāçam mahy
 urnū-dhārā pāyasvaty⁴ ā tvā viçantv indavaḥ
 samudrām⁵ iva sūdhavah, sā mā sahasra ā bhaja
 pra-jāyā paçú-bhiḥ sahā púnar mā⁷ viçatād
 rayir iti; pra-jāyai 'vai 'nam paçú-bhi rayyā sām || 6 ||
 ardhayati; prajā-vān paçu-mān rayi-mān bhavati yā evāim
 veda. tāyā sahā 'gnī-'dhram paré-'tya purāstāt pratiçyām
 tishṭhantyām jubuyād: ubhā jigyaathur nā pārā jay-
 ethe¹¹ nā pārā jigye katarāç⁴ canai⁴ 'noḥ | in-
 draç ca viṣṇo yād āpasṛidhethām tredhā⁴ sa-
 hasram vi tād airayethām iti. tredhā-vibhaktām vai
 tri-rātrē sahasraç, sāhasrīm evai 'nām karoti, sahasrasyai

6. ⁶ mûrkhā roshaçaçlā, sai 'va jaghanyā tajjaghanyā iyam evā
 'tyantakurūpā. ⁷ a. P. 6, 8. ⁸ 'nī⁸ AW, a. P. 5, 24. ⁹ 'nī⁹ AW.
¹⁰ ubhayoḥ pārçvayoḥ çuklarekhā yasyāḥ. ¹¹ 'ridhyai ACDFW.
¹² a. P. 4, 40.

'vai 'nām mātrām || 7 || karoti. rūpāṇi juhoti, rūpaṁ evai
 'nāw sām ardhayati. tāsyā upo-'tthāya kārṇam ā japed:
 iḍe rāntē 'dite sārāsvatī⁴ priye prēyāsi māhi vi-
 -ṣṛuty etāni te aghniye¹² nāmāni, su-kṛitam mā
 devēshn hrūtād iti; devēbhya evai 'nam ā vedayaty,
 ānv enaṁ devā budhyante || 8 || etād etāyāṁ vīryāṁ, asya trībhīḥ
 oṁ, dattā, sahasratamī tāmād, evā vārāḥ, sām, mātrām, dīkām nā catvā-
 riṣṭāc oṁ || 6 ||

Pañc. 21, 1, 1-8. — (⁴⁻⁶ Vs. 8, 42. 43.) Ç. 4, 5, 8, 1-16. Kā.
 13, 4, 15-25. — nyāgāchat itj ni-āgāchat — hīs — mamā | astū
 — harāmahaj — eti | aharantā — udehity ut-ehi — tājaghaṇ-
 yeti tat-jaghanyā — uḍaid ity ut-ait — tat | ābūḥ — āgnī-
 dhram ity āgni-jdhrām — māhi — payāsvatī | eti — sahasrē |
 eti — mā | eti — paṣubbij itl paṣu-bhij — jayetbe itl —
 katarah | cana — vjehṇo itl — adite — viṣrutitī vi-ṣṛuti
 — dēvāḥ.

7. sahasra-tamṛā vai yājamānaḥ suvar-gām lokām
 eti, saī 'naw suvar-gām lokām gamayati; sā mā suvar-
 -gām lokām gamayē 'ty āha, suvar-gām evai 'naṁ lo-
 kām gamayati. sā mā jyōtishmantam¹ lokām gam-
 ayē 'ty āha, jyōtishmantam evai 'naṁ lokām gamayati; sā
 mā sārvaṇ pūṇyān lokān² gamayē 'ty āha, sārvaṇ evai
 'nam pūṇyān lokān³ gamayati; sā || 1 || mā prati-
 -shthāṁ gamaya pra-jāyā paṣū-bhiḥ sahā pūnar
 mā² viṣatād rayīr iti pra-jāyai 'vai 'nam paṣū-bhiḥ ra-
 yyām prāti shthāpayati³; prajā-vān paṣu-mān rayi-mān
 bhavati yā evāṁ veda. tāṁ agnī-'dhe vā brahmāṇe vā
 hōtre vo 'd-gātrē vā 'dhvaryāve vā dadyāt, sahasram asya
 sā dattā bhavati. sahasram asya prāti-grīhitam bhavati

6. ¹² so (^{6e} a⁷) AW, s. P. 11, 17.

7. sahasratamidānam. ¹ obne avagraha. ² °ql° A. W das
 zweite Mal. ³ zu shth° (AFW), s. P. 6, 4.

yás tām ávidvāu || 2 || prati-grihñāti; tām prāti grihñiyād:
 ékā 'si ná sahasram, ékām tvā bhūtām prāti grih-
 ñāmi ná sahasram, ékā mā bhūtā " viça mā
 sahasram ity; ékām evai 'nām bhūtām prāti grihñāti'
 ná sahasram yá evāp véda; syonā 'si su-shádā su-
 -çévā syonā mā " viça su-shádā mā " viça
 su-çévā mā " viça || 3 || ity āha, syonai 'vai 'naw su-
 -shádā su-çévā bhūtā " viçati nai 'naw hinasti. brah-
 ma-vādīno vadanti: sahasraṃ sahasra-tamy ānv etiḥ sa-
 hasra-tamṃ sahasrām iti; yāt prācīm¹ ut-srijēt sahasraṃ
 sahasra-tamy ānv iyāt, tāt sahasram apra-jñātrāṃ, suvar-
 -gām lokām ná prā jāniyāt; pratiçim¹ ut srijati, taw sa-
 hasram ānu pary-āvartate², sā pra-jānatī, suvar-gām lokām
 eti. yājamānam abhy ut srijati, kshipré sahasram prā
 jāyata; ut-tamā niyate prathamā devān gachati || 4 || lokām
 gamayati sā, 'vidvān, suçévā mā "viça, yājamānam, dvādaça ca || 7 ||

mā | eti | viçatāt — sthāpayati — bhūtā | eti | viça
 — sushadeti su-sadā — mā | eti | viça — bhūtā | eti | viçati
 — sahasratamīti sahasra-tamī | anv iti | etiḥ — sahasrām
 — anv iti | paryāvartata iti pari-āvartate — abhi | ud iti |
 srijati — jāyate — niyate.

8. Ātir adadād Aúrvāya pra-jām putrá-kāmāya, sá
 riricānò 'manyata nír-vīryaḥ çithiló yâtá-yāmā, sá etāp
 catû-râtrám apaçyat, tām ā 'harat, ténā 'yajata, táto vai
 tāsya catvāro virā ā 'jāyanta sú-hotā sú-'dgatā¹ sè-adhvar-
 yuḥ sú-sabheyo²; yá evāp vidvāṣ catû-râtréna yājata
 ā 'sya catvāro virā jāyante sú-hotā sú-'dgatā¹ sè-adhvar-
 yuḥ sú-sabheyo². yé catur-viçāḥ pávamānā brahma-

7. ¹ unbetont. ² als Compositum (aber ánu nicht dazugezogen).

8. catúrâtra Ātreyaḥ. ¹ s. P. 10, 17. ² s. P. 6, 12.

-varcasām tāt || 1 || yá ud-yānta stómāḥ ṣṛṣṭi sā. 'triṣ
 ṣṛaddhā-devam³ yájamānam catvāri viryāṇi nó 'pā 'nāman
 téja indriyām brahma-varcasām annā-'dyaw, sā etāṃ
 catúraṣ catu-sbṛōmānt⁴ sōmān apaṣyat, tān ā 'harat tair
 ayajata; téja evā prathamēnā 'vā 'runddhe^{5,6} 'ndriyām
 dvitīyena brahma-varcasām tṛitīyenā 'nnā-'dyam catur-
 thēna; yá evām vidvāṃ catúraṣ catu-sbṛōmānt⁴ sōmān
 ā-hāratī tair yajate téja evā prathamēnā 'va runddha^{5,6}
 indriyām dvitīyena brahma-varcasām tṛitīyenā 'nnā-
 -'dyam caturthēna, yām evā 'trir ṛiddhim ārdhnot tām
 evā yájamāna ṛidhnoti || 2 || tāt, téja evā, 'shṛāḍaṣa ca || 8 ||

Pañc. 21, 9, 2. — amanyata — catūrātram iti catuḥ-
 -rātram — sūdgāteti su-udgātā — yajāte | eti | asya —
 virāḥ — pavāmānāḥ — ye | udyanta ity ut-yantāḥ — sā |
 atrim — annādyam ity anna-adyām — catuśbṛōmān itī catuḥ-
 -stōmān — aveti | grūndha — yajāte — aveti | rūndhe.

9. Jamādagniḥ¹ pūṣṭi-kāmaṣ catū-rātrēṇā² 'yajata, sā
 etān pōshāw apushyat³, tāsmāt palitau Jāmadagniyau¹ nā
 sām jānāte³. etān evā pōshān pushyati yā evām vidvāṃ
 catū-rātrēṇa yajate. puroḍāciyua¹ upa-sādo bhavanti, pa-
 çāvo vai puroḍāçaḥ, paçūn evā 'va runddhé⁴, 'nnam vai
 puroḍāçó, 'nuam evā 'va runddhe; 'nnā-'dāḥ paçu-mān bhav-

8. ³ ṣṛaddhā devo yasyā 'sau, yathā devatāyām ādāras tathā ṣṛad-
 dhāyām. ⁴ s. P. 6, 18. ⁵ nnetont. ⁶ *mdh* ACDW.

9. Jāmadagnyaḥ catūrātrāḥ. ¹ obne avagraha. ² so ('āw a°)
 AW, s. P. 9, 21. ³ s. P. 4, 40; tadvaṣṇotpannan dvau pitṛipntrau pushṭim
 antareṣa vṛithaiva palitau daridrau (!) na jānāte (sam fehlt hierbei!)
 no 'tpadyete (!), yadvā vṛithaiva palitam svakiyam deham na jānāte; ayam
 arthāḥ, pushṭisampradāyasya Jāmadagninā pravartitatvāt tadvaṣṇe ko 'pi
 daridro nā 'sti, yadi kaçcit pramādit syāt tathāpi nairantaryeṣa dvan pu-
 rushau pushṭim antareṣa vṛithā palitau na sta evati. — Bei Pañc. 21, 10, 6
 na vā Aurvau palitan samjānāte giebt der schol. dazu, in der von
 mir copirten Pariser Handschrift (D. 143 A.), keine specielle Erklärung.
⁴ *mdh* ACDW.

ati yá evám vidvāṣ catû-râtréṇa yájate || 1 || jamádāgnir,
ashtācatvāriṣṭat || 9 ||

Pañc. 21, 10, 5-10. — catûrâtreṇeti catuḥ-râtreṇa — po-
shān | apuṣhyat — jānāte iti — rundhe — annāda ity
ānna-gdaḥ.

10. sam-vatsaró vā idám éka āsīt, sò 'kāmāyata: 'rtūnt
srijeyé 'ti, sá etám pañca-râtrám apaçyat, tám ā 'harat
ténā 'yajata, táto vai sá řitūn asrijata; yá evám vidvān
pañca-râtréṇa yájate prai 'va jāyate. tá řitávaḥ řiṣiṣṭā
ná vy-āvantanta¹, tá etám pañca-râtrám apaçyan, tám ā
'haran, téna 'yajanta, táto vai té vy-āvantanta¹ || 1 || yá evám
vidvān pañca-râtréṇa yájate ví pāpmānā bhrātrivyeṇā²
vartate. Sārva-senīḥ Čauceyò³ 'kāmāyata: paçu-mānt
syām iti, sá etám pañca-râtrám ā 'harat, téna 'yajata, táto
vai sá sabāsram paçūn prā 'pnod; yá evám vidvān pañca-
râtréṇa yájate prā sabāsram paçūn āpnoti. Babarāḥ
Prāvāhaṇir⁴ akāmāyata: vácāḥ pra-vaditā syām iti, sá
etám pañca-râtrám ā || 2 || aharat, téna 'yajata, táto vai
sá vácāḥ pra-vaditā 'bhavad; yá evám vidvān pañca-râtréṇa
yájate pra-vaditai 'vā vácó bhavaty átho enaṃ vácās
pútir⁵ ity āhur. ānāptaḥ catû-râtró 'ti-riktaḥ shaḍ-
râtró 'tha vā eshá sam-pratī yajnó yát pañca-râtró, yá
evám vidvān pañca-râtréṇa yájate sam-pratý evā yajnéna
yajate. pañca-râtró bhavati, pañca vā řitávaḥ sam-
vatsaráḥ || 3 || řitúshv evā sam-vatsaré prāti tishṭhaty;
átho pāncā-'ksharā pañktiḥ, pāñkto yajnó, yajnáṃ evā 'va
runddhe¹. tri-vřid agni-śṣṭomó bhavati⁶, téja evā 'va

10. pañcarâtraḥ. ¹ als Compositum. ² Čaucy-ākhyāyā striyā
spatyam. ³ ohne Avagraha. ⁴ so ('s p') AFW, a. P. 8, 27.

⁵ *mḍh* ACDFW. ⁶ prakṛtau hi trivṛtpañcadaṣasaptadaśaikaviṇściḥ ca-
turbbhiḥ stomaś agniśṣṭomagatāni dvādaṣa stotrāṇi nisbpādyaṇte, atra tv ekena
trivṛtatomena sarvastotranishpattiḥ, tādṛṣṇo 'gniśṣṭomaḥ prathamam ahaḥ.

runddhe⁵; pañca-daçó bhavati⁷, 'ndriyám evá 'va runddhe⁵; sapta-daçó bhavaty⁸, annā-'dyasyā 'va-ruddhyā⁹, átho prai 'vá téna jáyate; pañca-viçó 'gni-shñtomó bhavati¹⁰ prajā-pater āptyai, mahāvratā-vān annā-'dyasyā 'va-ruddhyai⁹; viçva-jit sárva-prishñtho 'ti-rátró bhavati¹¹, sárvasyā 'bhí-jityai || 4 || té vyāvartanta, pravaditā syām íti sá etám pañcarātrám ā, sampvatsaró, 'bhājityai || 10 ||

ṛitūn | sṛijeya — te | ṛitavāḥ | sṛiṣṭāḥ | na | vyāvartanteti vi-āvartanta | te — vyāvartanteti vi-āvartanta — eti | vartate — prāvūhapīḥ — atho iti — vācaḥ | patīḥ — catūrātra iti catuḥ-rātraḥ — sampratīti sam-pratī — atho iti — ānnādyasyety ānna-adyāsyā | avārudhyā ity avā-rudhyai | atho iti.

24. aṣvamedhaḥ (Fortsetzung, 7, 1, 11-20 *).

11. * devāsya tvā savitūḥ pra-savē 'çvīnor bāhū-bhyām pūṣṇó hūstābhyām ā dada. ^b imām agribhñan raçanām ṛitāsya pūrva āyushi vidātheshu kāvyā | táyā devāḥ sutām ā habhūvur ṛitāsya sāmānt sarām ā-rāpantī¹ || * abhi-dhā asi, bhūvanam asi, yantā 'si, dhartā 'si, sò 'gnīm vaiçvānarāo² sū-prathasaṃ gacha svābhā-kṛitah; ^d pṛithivyām yantā rāḍ, yantā 'si yāmano, dhartā 'si dharūpaḥ; * kṛishyai tvā kshē-

10. ⁷ pañcadaçenaikenai va stomena yukta ukthyo dvitīyam abah. ^a sapta-daçenaikenai stomena yukta ukthyaḥ tṛitīyam abah. ⁸ * rudhyai ACDW. ¹⁰ pañcaviñçenaikenai 'va stomena yukto 'gnishñtomāç catur-
tham abah, sa cā 'gnishñtomāḥ mahāvratādharmavān; gavāmāyane mahā-
vratākhyam ekam abah, tasminn abhī yāni stotrāṇi tāny atra prayoktavyāni.
¹¹ viçvajit nāmā 'gnishñtomavikārah kaçcid ekābāḥ, so 'trā 'tirātravikṛititvam
āpāditaḥ pañcamam abar bhavati; sa punaḥ sarvapṛishñthah, rathantara-
bṛihadvairūpavairājaçākvarasatvātākhyāni pṛishñthostotragatāni sāmāni sarvāṇy
apī yasyā 'sau.

* s. Ind. Stud. 3, 383. 389.

11-20. aṣvamedhamantrāḥ. ¹ kidrīçī raçanā? yajnasya sam-
āptau saraçam pravṛittim kathayanti, he ṛitvīyajāmanāḥ çighraṃ yajnaṃ
samāpāyati vadanti. ² ohne avagraha.

māya tvā, rayyai tvā pōshāya tvā; 'prithivyai tvā 'ntāri-
ksbāya tvā divē tvā; *satē tvā 'sate tvā, 'd-bhyās tvā
'shadhī-bhyas^a tvā, viṣvebhyas tvā bhūtēbhyah || 1 || dharā,
paṣ, pāṇaviṣṭiṣṭiṣṭi ca || 11 ||

B. 3, 8, 3, 2-6. *7, 3. — K. Aṣ.⁴ 1, 2. — ^{a-c}Vs. 22, 1-3. Ç.
13, 1, 2, 1-3. Kā. 20, 1, 27. 28. — dāde — pūrvē — sāmān |
saram | ārapantīty ā-rapantī — yantā | aṣi | dhartā | aṣi —
yantā | aṣi — dhartā | aṣi — asāte | tvā — oshādhibhyas
ity oshādhi-bhyāḥ.

12. *vi-bhūr mātṛā pra-bhūḥ pitṛā, 'cvo 'si hāyo 'sy
ātyo 'si nāro 'sy ārvā 'si sāptir aṣi vājy aṣi vṛishā 'si nṛi-
-mānā¹ aṣi, yāyur nāmā 'sy, ādityānām pātṛā² 'nv iby.
^bagnāye svāhā³, svāhe 'ndrāgnī-bhyāḥ, svāhā prajā-pa-
taye, svāhā viṣvebhyo devēbhyah, svāhā sārvaḥbhyo devās
tābhyas^a. ^ciḥā dhṛitīḥ svāhe, 'hā vi-dhṛitīḥ svāhe, 'hā
rāntīḥ svāhe, 'hā rāmatīḥ svāhā. ^dbhūr aṣi bhuvē tvā
bhāvyaḥ tvā bhaviṣyatē tvā, viṣvebhyas tvā bhūtēbhyo.
^edēvā ācā-pālā etāṃ devēbhyo 'cvaṃ mēdhāya prō-'kṣitam
gopāyata || 1 || rāntīḥ svāhā, dvāviṣṭiṣṭiṣṭi ca || 12 ||

B. 3, 8, 9, 1-3. 17, 1. 9, 19, 1. — K. Aṣ. 1, 3. — Vs. 22, 19.
Ç. 13, 1, 6, 1. 2. (4, 2, 15). Kā. 20, 2, 18 - 3, 4. — vājī — nṛi-manāḥ
iti nṛi-manāḥ — nāmā — pātṛā | anv iti — agnaye | svāhā |
svāhā — prokṣitam ity pra-ukṣitam | gopāyata.

13. ā-'yanāya svāhā¹, prā-'yanāya svāho, 'd-drāvāya²

11. ^a s. P. 3, 7. ⁴ K. Aṣ. stimmt auch hier durchweg auf das Ge-
nannte zu Ts., während Vs. sehr differiert (wobei einige speciella Beziehun-
gen zu T. Br. eintreten).

12. aṣvanāmān. ¹ s. P. 7, 9. ² pātṛā W. ³ ohne avagraha.

13. uddrāvāḥ. ¹ ohne avagraha. ² *hodrá*, *hodru* C vor
iti; kecana dhṛtā aṣvā gantum anichantae tādītāḥ santaḥ pūrvapādāḥ nnuam-
ayanti, anya cā 'parau pādāḥ nnuamayanti, tad ubhayam nd(d)rāvod(d)ruta-
cādhābhyām abhidhīyate.

svāhó, 'd-drutāya² svāhā, çû-kārāya² svāhā, çû-kritāya² svāhā, palāyitāya¹ svāhā, "palāyitāya⁴ svāhā, "vālgate⁴ svāhā, parā-vālgate svāhā, "yaté svāhā, pra-yaté svāhā, sārvasmai⁶ svāhā || 1 || āyanāya⁷, ahādvīṣṭiṣṭiḥ || 13 ||

B. 3, 8, 17, 1. — K. Aç. 1, 4. — Vs. 22, 8 (7). Kā. 20, 3, 3 (prakramān). — āyanāyety ā-ayanāya — prāyāpāyety pra-ayānāya — palāyitāya — āpalāyitāyety ā-palāyitāya — āvalgātā ity ā-valgāte — āyata ity ā-yate.

14. agnāye svāhā¹, sómāya svāhā, vāyāve svāhā, 'pām módāya² svāhā, savitré svāhā, sárasvatyai¹ svāhé, 'ndrāya svāhā, bṛhaspātaye¹ svāhā, mitrāya svāhā, vāruṇāya svāhā, sārvasmai svāhā || 1 || agnāye vāyāve 'pām módāyē 'ndrāya², trāye. viṣṭiṣṭiḥ || 14 ||

B. 3, 8, 17, 1. — K. Aç. 1, 5. — Vs. 22, 6. Ç. 13, 1, 3, 3. Kā. 20, 2, 3.

15. prithivyai svāhā¹, 'ntárikshāya¹ svāhā, divé svāhā; sūryāya svāhā, candrámasē¹ s., nákshatrebhyaḥ s., prācyai¹ diçé s., dákshināyai diçé s., pratīcyai¹ diçé svāhó, 'dīcyai¹ diçé svāho, "rdhvāyai diçé s., dig-bhyaḥ svāhā, 'vāntara-diçābhyaḥ s., sámābhyaḥ² s., çarād-bhyaḥ² s., 'ho-rātrébhyaḥ s., 'rdha-māsebhyaḥ s., māsēbhyaḥ svāha, 'rtū-bhyaḥ s., sam-vatsarāya² s., sārvasmai svāhā || 1 || prithivyai sūryāya nákshatrebhyaḥ prācyai², sapṭacātrāviṣṭat || 15 ||

13. ¹ kaçayā ghātitenó 'd(d)raçāñrtham kriyamāṇasya çabdaviçేశasyā 'nukarañrtham çûkára iti prayuktam, çûkṛitam etad eva, pūrvāparapā-daviśhayatvena (!) dvedhā 'bhīdhanam. ⁴ ābhīmukhyena dhāvanam āpa-lāyanam. ⁵ caturāṣṭi api pādānāp sakrid-annamanam ābhīmukhyaviśha-yam āvalganam. ⁶ sarvasmai sarvaprákārāgamānaviçeshayuktāçva-prityartham. ⁷ so W, āyanāyó 'taram āpalāyitāya ACD (!).

14. pūrvabomāh. ¹ ohna avagraha. ² apām módaḥ parjan-yah. ³ so (agnāye bis 'ndrāya) ACDW, zum Unterschiede von anuv. 16.

15. pūrvanāmakahomāntāpātītrenaiva hutvá. ¹ ohne avagraha. ² samā-çarat-samvatsaraçabdāḥ sauracāndranákshatraviśhayāḥ (!). ³ so (prithivyai bis prācyai) ACDW, zum Unterschiede von anuv. 17.

B. 3, 8, 17, 1. — K. Aç. 1, 6. — Vs. 22, 29. 24. 28. — udīcyai — ūrdhvāyai — ṛitubhya ity ṛitu-bhyaḥ.

16. agnāye svāhā¹, sómāya svāhā, savitré s., sárasvatyai¹ s., pūshné s., bṛhaspátaye¹ svāhā, 'pām módāya s., vāyāve s., mitrāya s., váruṇāya s., sárvasmai svāhā || 1 || agnāye savitré¹ pūshné 'pām módāya vāyāve², tráyoiviṣatīḥ || 16 ||

B. 3, 8, 6, 3. 17, 1. — K. Aç. 1, 7. — Vs. 22, 6. 27.

17. pṛthiviyai svāhā¹, 'ntárikshāya¹ svāhā, divé svāhā; 'gnāye svāhā, sómāya s., sūryāya s., caudrámase¹ svāhā; 'hne s., rātriyai svāhā; 'rjāve s., sādhave s., su-kshityai s., kshudhé svāhā, 'çitimné¹⁻² s.; rógāya s., himāya s., çitāya svāhā, "tapāya svāhā, 'raṇyāya s., suvar-gāya s., lokāya s., sárvasmai svāhā || 1 || pṛthivyā agnāyé 'hne³, cātūçatvāriṣat || 17 ||

B. 3, 8, 17, 2. — K. Aç. 1, 8. — rījavé — āçitimne — ātapāyety ā-tapāya — arāṇyāya.

18. ^a bhūvo devānāṃ kármanā 'pāsa 'rtāya pathyā 'si; vāsu-bhir devébhir devátayā¹ gāyatrēna tvā chāndasā yunajmi, vasantēna tva 'rtūnā havishā dikshayāmi. ^b rud-rébhir devébhir devátayā traishṭubhena¹ tvā chāndasā yunajmi, grīshmēna tva 'rtūnā havishā dikshayāmy. ^c ādit-yébhir devébhir devátayā jāgatena tvā chāndasā yunajmi, varshābhis tva 'rtūnā havishā dikshayāmi. ^d viçvebhir devébhir devátayā "nu-shṭubhena tvā chāndasā yunajmi

16. pūrvadīkshā. ¹ ohne avagraha. ² "tré sárasvatyai W.

³ so (agnāye his vāyāve) ACW, zum Unterschied von annv. 14; (in D ist Irrig der zu annv. 14 gehörige Colophon repetirt!).

17. akaviñçini dikshā.

¹ ohne avagraha.

² āçitimaçabdena

kshunnivārakam (ksha^a Cod.) āçitriçahdatvam abhidhlyate; CD lesen āçitimné, Sattsein).

³ so (pṛi^ahna) in ACDW, zum Unterschied von annv. 16; C fügt noch rātriyai hinzu.

18. ṛitodikshāḥ. ¹ ohne avagraha.

|| 1 || çaradâ tva 'rtûnâ havishâ dikshayâmy. * ângiro-
-bhir devébhir devátayâ pânktena tvâ chândasâ yunajmi,
hemanta-çîçirâbhyâm tva 'rtûnâ havishâ dikshayâmy.
'â 'hâm dikshâm aruham řitâsya pânktim gâyatrena chân-
dasâ brâhmaṇâ ca, 'rtâw satyê 'dhâw satyâm řitê 'dhâm ||
s² mahim û shû³, s² su-trâmânam. s^{1-m} ihâ dhṛitih svâhe¹,
'há vi-dhṛitih svâhe, 'há rántih svâhe, 'há rámatih svâhâ || 2 ||
ânushtubhena tvâ chândasâ yunajmy, êkân ná pañcâçâc ca || 18 ||

B. 3, 8, 17, 2. — K. Aç. 1, 9. — karmâṇâ | apasâ | řita-
syâ | pathyâ | asi — yunajmi — tvâ | řitunâ — ânushtu-
bhenety ânû-stubhena — etl | gham — ca | řitam | satyê |
adhâm — řite | adhâm — u | sv itl.

19. ĩp-kârâya¹ svâhé² 'm-kṛitâya svâhâ, krândate³
svâhâ 'va-krândate⁴ s., prôthate s. pra-prôthate s., gandhâya⁵
s. ghrâtâya⁶ s., prâ-'ñâya s. vy-ânâya⁷ svâhâ 'pâ-'nâya s.
sam-diyâmânâya⁸ s. sam-ditâya s., vi-çṛityâmânâya s. vi-
-çṛittâya s., palâyishyâmânâya⁹ s. pâlâyitâya¹⁰⁻¹¹ svâho, 'pa-
-raesyaté¹² svâhó 'pa-ratâya s., ni-vekshyaté¹³ s. ni-ñiçâmâ-
nâya s. ni-vištâya s., ni-shatsyaté¹⁴ s. ni-shādate s. ni-
-shannâya svâhâ || 1 || âsishtyaté¹⁵ svâhâ "sinâya svâhâ
"sitâya s., ni-patsyaté¹⁶ s. ni-pâdyamânâya s. ni-pannâya s.,
çayishyaté¹⁷ s. çâyânâya s. çayitâya s., sam-milishyaté s.
sam-milate s. sám-militâya s., svapsyaté s. svapaté s. sup-

18. ¹ nur die pratika, obschon bisher nur in einem yâjñyâ-Abschnitt (I, 6, 11, 5) vorliegend. ² so (û shu) AFW, s. P. 3, 14. 6, 2.

19. açvâcaritâni. ¹ khâdyam dṛishṭvâ mandaçabdâṃ karoti tadanu-
karaṇam, tad ĩm ity aneno 'cyate. ² ohne avagraha. ³ vaçabâm
dṛishṭvoccairghoṣheṇa utsâhajanitam krândanam. ⁴ virodhinam açvam
dṛishṭvâ krodhenocair ghoshaṇam avakrândanam. ⁵ açvântaraghrâṇam
gandhaḥ. ⁶ sa evâ 'tito ghrâtaḥ. ⁷ s. P. 3, 15. ⁸ hadhyamânâḥ.
⁹ nivartitapâlâyanâḥ. ¹⁰ pâlâyanaparitâga uparamâḥ. ¹¹ çâlâpra-
veçô niveçanam. ¹² pravîçya çâlâyâṃ sthitir nishadanam. ¹³ kṣhaṇa-
mâtram pâdasamkocâ āsanam. ¹⁴ pārçvanya bhûmiparçô nipaṭanam (!).
¹⁵ pâdaprasâre çayanam

tāya s., pra-bhotsyate s. pra-búdhya-mānāya s. prá-buddhāya s., jāgarishyate s. jāgrate s. jāgaritāya s., çuçrúshamānāya s. çriṇvate s. çrutāya s., vi-"kshishyate"¹⁶ svāhā || 2 || vi-"kshamānāya s. vi-"kshitāya s., saṃ-hāsyate"¹⁷ s. saṃ-jībānāya svāho 'j-jībānāya s., vi-vartsyate"¹⁸ s. vi-vartamānāya s. vi-vṛittāya svāho, 't-thāsyate"¹⁹ svāho 't-tishṭhate svāho 't-thitāya"²⁰ s., vi-dhaviśhyate"²⁰ s. vi-dhūnvānāya s. vi-dhū-tāya svāho, 't-kraśsyate"²¹ svāho 't-kṛāmate svāho 't-kṛāntāya s., caṃkramishyate"²² s. caṃkramyāmānāya s. caṃkram-itāya s., kaṇḍūyishyate"²³ s. kaṇḍūyāmānāya s. kaṇḍūyitāya s., ni-kashishyate"²⁴ s. ni-kāshamānāya s. ni-kashitāya s.; yād āti tāsmai s., yāt pibati tāsmai s., yān mēhati t. s., yāc chākṛit karōti t. s., rétase s. pra-jābhyah s. pra-jānanāya s., sūrasmai svāhā || 5 || nāhaṇḍāya svāhā, vīkshishyate svāhā, nīkāshamānāya svāhā, sapṭāvīṣṭaṇṭi ca || 19 ||

K. Aç. 1, 10. — Vs. 22, 7. 8. Kā. 20, 3, 3 (prakramān). — īṃkṛitāyetyim-kṛitāya — vyānāyeti vi-ānāya — upa-raśsyata ity ūpa-raśsyate — niśatsyata iti ni-satsyate — niśānpāyetyi ni-ānpāya — āśishyate — vīkshāmānāyetyi vi-īkshāmānāya — vīkshitāyetyi vi-īkshītāya — ūjjihānāyetyi ūt-jihānāya — utthāsyata ity ūt-sthāsyate — utthitāyetyi ut-sthītāya — utkraśsyata ity ūt-kraśsyate — çakṛit.

20. *agnāye svāhā¹, vāyāve svāhā, sūryāya svāhā. ^b'rtām asy ṛitāya 'rtām asi, satyām asi satyāya satyām asy. ^c'ritāya pānthā asi devānām chāyā 'mṛitāya nāma, tāt satyām yāt tvām prajā-patir āsy².

19. ¹⁶ triṣaṅkhādyañveshaṇam vīkshaṇam. ¹⁷ çūlāyā bahir nirgaṇam samāhānam. ¹⁸ nirgatya bhūman viluṭṭhanam vivartanam. ¹⁹ s. P. 5, 14. ²⁰ nṭhitāya dhūlim āpanctum çariracālanam vidhūnanam. ²¹ pādasyonnamanam spa(?)kramaṇam. ²² mandagemaṇam caṃkramaṇam. ²³ dantapañktibhyām priśṭhabhāge daṇḍanam. ²⁴ kuḍya-tam-bhādan çairagharahāṇam nīkshaṇam.

20. sāvitrāpi. ¹ ohne avagraha. ² unbetont in C (!).

¹² ādhi yād asmin vājini 'va çúbha spárdhante divaḥ
sūryeṇa viço, 'pó vṛiṇānāḥ pavate kavyān paçum ná go-
-pā iryaḥ pári-jmā || 1 || agnāye vāyāve, 'shūcatvāriçat || 20 ||

B. 3, 8, 17, 2. — K. Aç. 1, 11. — řitam | aṣi | řitasyā —
panthāḥ — chāyā | amṛitāsyā — adbhiti — vājini | iṣa | çu-
bhāḥ — viçāḥ | apaḥ — kavyān — gopā iti go-pāḥ | iryāḥ.

prajānanam, prātaḥsavane vai, brahmanādināḥ sā t' vī, āḡgiraṣa,
āpo vai, sōmo vai⁴, sahasratamyā, 'trir, jamādagnih, samvatsarō,
devāsya, vibhūr, āyanāya, 'gnāye, prithivyā, agnāye, prithivyaī, bhūva,
īmkārāyā, 'gnāya vāyāva⁵, viçatīḥ || 20 ||

prajānanam (1, 1), āḡgiraṣaḥ (4, 1), sōmo vai (6, 1), pratigrihṣāti (7, 3),
vibhūr (12, 1), vīkshamāṇāya (19, 3), dvīpācāçat⁶ || 52 ||

iti taittirīyasaṃhitāyāṃ sapta mahāṇḍe
prathamah prapāṭhakah ||

23. sattrāyaṇam (Fortsetzung 2, 1-10).

1. sādhyā vai devāḥ suvargā-kāmā etāu shaḍ-rātrām
apaçyan, tām ā 'haran, tēnā 'yajanta, tāto vai té suvar-gām
lokām āyan; yā evām vidvāṣaḥ shaḍ-rātrām āsate su-
var-gām evā lokām yanti. deva-sattrāp¹ vai shaḍ-rātrāḥ,
praty-ākshaw hy etāni pṛishthāni; yā evām vidvāṣaḥ shaḍ-
-rātrām āsate sā-'kshād evā devatā² abhy-ārohanti³.
shaḍ-rātrō bhavati, shāḍ vā řitāvaḥ, shāt pṛishthāni || 1 ||

20. * yasmat kārāçād asminn açe çobhano guṇasamgṇaḥ adbhī 'va
davebhyo 'py adhika iva dṛiçyate tasmād divaḥ sambandhino viço ma-
rndaçāḥ sūryasamānenā 'çvena řārdham spardhante; idam karma pravarta-
yitum iehan pavate viçvam punāti, kavyān paçum na, yathā yāgeshu
stutim iehan deva(ḥ) paçum vṛiçite tathā 'yam açaḥ karma 'dam vṛiçite;
kidṛiço 'çvaḥ? gopāḥ řitvīgyajamānānām rakshakah, iryaḥ karmadvārā
'nnahetuh ('rānnahi⁶ Cod.), pari jmā paritah svargalokādau gantum sam-
aribah. ⁴ āpāḥ sōmaḥ W. ⁵ vāyāve sūryāya D. ⁶ dvīpā-
cāçat ACDFW.

2, 1-10. abināḥ shaḍrātrādyāḥ (dvīpācāçahaparyantāḥ); 1. shaḍ-
rātrāḥ. (3, 4 sārasyatasattrādharmāḥ). ¹ sattrāp ACDFW.
² ohne avagraha. ³ als Compositum.

prishṭhair evā 'rtūn anv-ārohanty³⁻⁴ ritū-bhiḥ saṇi-
-vatsarām, té saṇ-vatsarā evā prāti tishṭhanti. bṛihad-
-rathamtarābhyām yanti, 'yām vā² ratham-tarām asaū
bṛihād, ābhyām evā yanty, ātho anāyor evā prāti tishṭhanty,
etē⁵ vai yajnāsya 'ñjasā-'yani⁶ sruti⁷, tābhyām evā suvar-
-gām lokām yanti. tri-vṛid⁸ agni-sṅtomō bhavati, téja
evā 'va rundhate; pañca-daçō bhavati, 'ndriyām evā 'va
rundhate; sapta-daçāḥ || 2 || bhavaty, annā-'dyasyā 'va-
-ruddhya⁹, ātho prai 'vā téna jāyanta; eka-viçō bhavati
prāti-sṅthityā, ātho rūcam evā 'tmān dadhate; tri-ṇavō
bhavati vi-jityai; trayas-triçō bhavati, prāti-sṅthityai.

sado-havirdhānina¹⁰ etēna shaḍ-rātrēṇa yajerann; āçva-
tthi¹¹ havir-dhānam cā 'gnī-'dhram ca bhavatas, tād dhi
suvar-gyām; cakrīvati¹² bhavataḥ, suvar-gāsya lokāsya
sām-ashtyā; ulūkhala-budhno yūpo bhavati, prāti-sṅthityai.
prāñcō³ yanti, prāñ² iva hi suvar-gāḥ || 3 || lokāḥ; Sā-
rasvatyā⁴ yanty, eśā vai deva-yānaḥ pānthās, tám
evā 'nv-ārohanty⁵; ā-kroçanto yanty, āvartim⁶⁻¹⁰ evā 'nyā-
smin prati-shājya prati-sṅthām gachanti. yadā dāça¹¹
çatām kurvānty āthai 'kam ut-thāna¹², çatā-'yuh pū-
rushaḥ çatē-'ndriya, āyushy evē 'ndriyē prāti tishṭhanti;
yadā çatāw sahāsraṁ kurvānty āthai 'kam ut-thāna¹³, sa-
hāsra-sammito vā asaū lokō, 'mūm evā lokām abhi jayanti;

I. ⁴ unbetont (das Verbum).

⁵ a. P. 4, 52, Whitney p. 180.

⁶ prakṛitirūpe prishṭhyashaḍahe trivṛid agnisṅtomo rathamtarasāmā prathamam ahaḥ, pañcadaça ukthyo bṛihataśmā dvitīya(m ahaḥ), sapta-daça ukthyo vairūpasāmā tritīyaḥ, ekaviñçaḥ shoḍaṣi vairājasāmā caturthaḥ, triṇava ukthyaḥ çākvarasāmā pañcamah, trayastriñça ukthyo rai-vatasāmā shashṭhaḥ; taḥ idam dvādaçāhāntargatasya prishṭhyashaḍaḥasya svarūpam, tadvikṛititvād atrāpi tathāvidhāny evā 'hāni draṣṭavyāni. ⁷ *ru-dhy* ACDW. ⁸ aṭha sārasvatasattradharmān vidhīṣyaḥ. ⁹ tayā saha, tattīre. ¹⁰ dhanasampkocam antareṇa jīvanam vartitḥ, tadvaiparītyena dāridryam avartitḥ (!) avṛittīḥ. ¹¹ ekena vṛjahheṇa sahitaḥ daça gāvaḥ. ¹² a. P. 5, 14.

yadaí 'shám pra-míyeta¹³ yadá vá jíyeraun¹⁴ áthai 'kam
ut-thānam; tát dhi tīrthām¹⁴ || 4 || prishṭhāni, sapta-daśā, su-
vargó, jayanti yadaí, 'kádaśa ca || 1 ||

²⁻⁴ Pañc. 25, 10, 5. 19. 21. Kā. 24, 5, 26-28. 6, 15. 16. Lāty.
10, 15, 9-14. 17, 4-9. Čānkh. 13, 29, 7-9. 20-23. Āçval. 12, 6. —
sādhyaḥ — āharaṇ — āyaṇ — ye — abhyārōhantīty ābhi-
-ārōhanti — jīṭān | anvārōhantīty ānu-ārōhanti — samvatsara
iti sam-vatsare | eva — atho iti — ete iti — āñjasañāñ
ity āñjasañ-āyāñ | sruṭi iti — atho iti — jāyante — prati-
-shṭhityā iti prati-shṭhityai | atho iti — triṇava iti tri-ṇavaḥ
— āçvātthī iti — āgnīdhrāṇ ity āgnī-dhrāṇ — çakrivāñ
iti — samāshtyā iti sam-āshtyai — sarāsvatyā — anvārō-
-hantīty ānu-ārōhanti — avartim — utthānam ity ūt-sthānam
— çatāyur iti çata-āyuh — çatendriya iti çata-indriyaḥ —
pra-míyetaṭi pra-míyeta — jíyerañ.

2. Kusurubinda¹ Aūd-dālakir akāmayata: paçu-mānt
syām iti, sá etāw sapta-rātrām ā 'harat, téuā 'yajata,
téna vai sá yāvanto¹ grāmyāḥ paçávas tñ āvā 'runddha²;
yá evāñ vidvānt sapta-rātrēṇa yājate yāvanta¹ evā grām-
yāḥ paçávas tñ evā 'va runddhe². sapta-rātró bhavati,
saptā grāmyāḥ paçávaḥ saptā 'rañyāḥ saptā chāñdāsy,
ubháyasyā 'va-ruddhyai². tri-vṛd agni-shṭomó bhavati,
téjaḥ || 1 || evā 'va runddhe²; pañca-daçó bhavati, 'ndri-
yām evā 'va runddhe²; sapta-daçó bhavaty, annā-'dyasyā
'va-ruddhyā², átho prai 'vá téna jāyata; eka-viçó bhavāti,
prati-shṭhityā, átho rúcam evā 'tmāu dhatte; tri-ṇavó bhav-
ati, ví-jityai; pañca-viçó 'gni-shṭomó bhavati prajā-pater
āptyai, mahāvratā-vāñ annā-'dyasyā 'va-ruddhyai²; viçva-

1. ¹³ Wurzel betont. ¹⁴ uktavidham yad utthānam tat tīrtham
pāpēbhyas tārakam, tasmāt tatparyantañ shadrātra āvartaniyaḥ.

2. saptarātrah. ¹ ohne avagraha. ² rundh^o ACDW.
² rudhy^o ACDW.

-jít sárva-prishtho 'ti-râtró bhavati, sárvasyâ 'bhi-jityai.

yát praty-áksham pūrveshv áhaḥ-su prishthāny upe-
- 'yūḥ praty-áksham || 2 || viçva-jíti yáthā dugdhām
upa-sfḍaty evám ut-tamám áhaḥ syān, naí 'ka-râtrác caná'
syád; bṛihad-rathantaré pūrveshv áhaḥ-sū 'pa yantí, 'yām
vāvá' ratham-tarám asaú bṛihád, ábhyám evá ná yanty

átho anáyor evá práti tishthanti; yát praty-áksham viçva-
-jíti prishthāny upa-yánti yáthā prátāp¹ dubé tādṛig¹
evá tát || 3 || téja, upeyūḥ pratyáksham, dvicatvāriṣṭac ca || 2 ||

Pañc. 22, 15, 10 (daçarâtra!). Kā. 23, 5, 18. — avārudhyā ity
avā-rudhyai | atho iti — jāyate — pratishthityā iti prati-
-sthityai | atho iti — ahasv ity áhaḥ-su — upeyur ity úpa-
-iyuḥ — yanti | atho iti.

3. bṛihaspátir¹ akāmayata: brahma-varcasī syām iti,
sá etám ashṭa-râtrám apaçyat, tám ā 'harat, téna 'yaj-
ata, táto vai sá brahma-varcasī abhavad; yá evám vidvān
ashṭa-râtréna yájate brahma-varcasī evá bhavaty; ashṭa-
-râtró bhavaty, ashṭā-'ksarā gāyatrī, gāyatrī brahma-var-
casām, gāyatriyai 'vá brahma-varcasām áva runddhe²; 'shṭa-
-râtró bhavati, cátasro vai diçaç, cátasro 'vāntara-diçā,
dig-bhyá evá brahma-varcasām áva runddhe². || 1 || tri-
-vṛid agni-shṭomó bhavati, téja evā 'va runddhe²; pañca-
-daçó bhavati, 'ndriyám evā 'va runddhe²; sapta-daçó
bhavaty annā-'dyasyā 'va-ruddhyā³, átho prai 'vá téna
jāyata; eka-vieçó bhavati, práti-shṭhityā, átho rūcam evá
'tmán dhatte; tri-ṇavó bhavati, vi-jityai; trayas-triṇavó
bhavati, práti-shṭhityai; pañca-vieçó 'gni-shṭomó bhavati
prajā-pater āptyai, mahāvratá-vān annā-'dyasyā 'va-

3. ashṭarâtraḥ.
² rudhy² ACDW.

¹ ohne avagraha.

² rundh² ACDW.

-ruddhyai²; viçva-jit sārva-prishtho 'ti-rātró bhavati, sārvasyā 'bhi-jityai || 2 || digbhyā evā brahmanavarcasām āva runddhe³, 'bhūjityai || 3 ||

gāyatriyā — avāntaraḍiçā ity āvāntara-diçāḥ — agni-sbṛōma ity āgni-stōmaḥ — avārudhyā ity avā-rudhyai | atho iti — jāyate — pratishṭhityā iti prati-stbityai | atho iti.

4. prajā-patiḥ pra-jā asrijata, tāḥ srishtāḥ kshúdhām nī āyant, sā etām nava-rātrām apaçyat, tām ā 'harat, téuā 'yajata, táto vai pra-jābhyo 'kalpata; yārhi pra-jāḥ kshúdhām ni-gácheyus tárhi nava-rātrēṇa yajete, 'mé hi vā etāsām lokā ákṛiptā átbai 'tāḥ kshúdhām ní gachanti, 'mán evā 'bhyo lokān kalpayati, tām kálpamānān pra-jābhyo 'nu kalpate, kálpante || 1 || asmā imé lokā ūrjam pra-jāsu dadbāti. tri-rātrēṇai 'vé 'mām lokām kalpayati¹ tri-rātrēṇā 'ntáriksham² tri-rātrēṇā 'mūm lokām; yátbā guṇé guṇām³ anv-ásyaty evām evā tál loké lokām anv asyati dhṛityā áçithilam-bhāvāya. jyótir gaúr āyur iti jñátā stómā bhavanti⁴, 'yām vāvā⁵ jyótir antáriksham² gaúr asāv āyur, eshv evā lokéshu prátishṭhanti, jñātram⁶ pra-jānām || 2 || gachati. nava-rātró bhavaty, abhi-pūrvām evā 'smin téjo dadbāti. yó jyóg-āmayāvi syāt sā nava-rātrēṇa yajeta, prā-'ñā hi vā etāsyā 'dhṛitā; átbai 'tāsyā jyóg āmayati prā-'ñān evā 'sinin dadbhāro, 'tā yádī 'tā-'sur bhāvati jīvaty evā || 3 || kálpante, prajānām, trāyastriçāc ca || 4 ||

4. nava-rātrap. ¹ unhetont. ² ohne avagraha. ³ sūtre sūtram. ⁴ jyotiṣā diçahdatrayapūrvakastomaçahdenā 'bhidhiyamānāḥ sāmagaḥ sarvair jñātā trayo 'harviçeshāḥ, jyotiṣṭōmaḥ prathamam ahaḥ goṣṭōmo dvitīyāḥ āyusṭōmaḥ tritīyam ahaḥ; eto cā 'harviçeshāḥ strā 'pi garāmāyana-prasāṅge spashṭhahaviṣyanti ... (s. VII, 4, 11, 1. 2), evam asyaṁ api çākhāyām jñātāḥ prasiddhāḥ (çakṣāçākhāyām tu trikadrakā iti jñātāḥ); die Angabe des Textes sieht fast so aus, als ob diese Namen gerade noch nicht sehr bekannt gewesen seien! ⁵ khyātim.

uiti | âyau — lokaṃ | kalpayati — dhṛityai — jñātāḥ |
stomāḥ — prāṇā iti pra-ṇāḥ — āmayati — dādāhāḥ —
itāsur itīta-gsuḥ.

5. prajā-patir akāmayata: prā jāyeyé 'ti, sá etám
dāṇa-hotāram apaçyat, tám ajuhót, téna dāṇa-rātrām
asrijata, téna dāṇa-rātrēṇa prā 'jāyata; dāṇa-rātrāya dikshi-
shyāmāṇo dāṇa-hotāram¹ juhuyād, dāṇa-hotrai 'vá dāṇa-
-rātrāw srijate, téna dāṇa-rātrēṇa prā jāyate. vairājó²
vā eshá yajnó yád dāṇa-rātró, yá evám vidvān dāṇa-rā-
trēṇa yájate vi-rājam evá gachati. prājā-patyó vā eshá
yajnó yád dāṇa-rātrāḥ || 1 || yá evám vidvān dāṇa-rātrēṇa
yájate prai 'vá jāyata. índro vai sa-dṛīṇ devátābhir³
āsīt, sá ná vy-āvrítam agachat, sá prajā-patim ūpā 'dhāvat,
tásmā etám dāṇa-rātrām prā 'yachat, tám ā 'harat, téna
'yajata, táto vai sò 'nyābhir devátābhir vy-āvrítam agachad;
yá evám vidvān dāṇa-rātrēṇa yájate vy-āvrítam evá pāp-
mánā bhrātrivyeṇa gachati. tri-kakúd vai || 2 || eshá
yajnó yád dāṇa-rātrāḥ⁴, kakút pañca-dāçāḥ⁵ kakúd eka-
-viçāḥ⁶ kakút trayas-trivçó⁷; yá evám vidvān dāṇa-
-rātrēṇa yájate tri-kakúd evá samānāṇām⁸ bhavati, yá-
jamānaḥ pañca-dāçó yájamāna eka-viçó yájamānas
trayas-trivçāḥ púra itarā⁹. abhi-caryāmāṇo dāṇa-
-rātrēṇa yajeta, deva-purā evá páry ūhate, tása ná kútaç³

5. dāṇarātrāḥ. ¹ citti(h) sruk cittam ājyam ity-ādikam mantram
āragyakāṇḍoktam (s. Ār. 8, 1.); tasmin mantre citti(h) sruk ity ārabhya sā-
mā 'dhvaryur ity-antair vākyaḥ homanishpādakānām sruḡādinām dāṇānām
abhidhānād ayaṃ mantram dāṇahotā. ² obne avagraha. ³ triṇi ka-
kutsadriçāni unnatastomayuktāny ahāni yasya. ⁴ pañcadāṇa ukthyo dviti-
yam ahaḥ tad ekaṃ kakutsthānīyam, prathamatṛitīyayo trivridagnishṭomayor
ahnor nicastomayuktatvāt; yathā vṛishasambandhikakudaḥ purovarti gala-
bhāgaḥ paççadvarti prishṭhabhāgaḥ cety ubhau nimbau tadvat. ⁵ eka-
viçā ukthyaḥ pañcamam ahaḥ. ⁶ trayastriṇḥ ukthyo 'shṭamam
ahaḥ. ⁷ yathā purāṃ sarvasām rājā svāmi evaṃ anyāśām prajānām ya-
jamānaḥ svāmi.

canó² 'pā-'vyādhó bhavati, nai 'nam abhi-cárant stripute.

devā-surāḥ sām-yattā āsan, té devā etāḥ || 3 || deva-
-purā apaçyan yád daça-rātrās, tāḥ páry auhanta, téshāṃ
ná kútaç canó 'pā-'vyādhó 'bhavat, táto devā ábhavan
pārā 'surā; yó bhrātrīvyā-vānt syāt sá daça-rātrēna yaj-
eta, deva-purā evá páry ūhate, tāsya ná kútaç canó 'pā-
-'vyādhó bhavati, bhávaty átmánā pārā 'syá bhrātrīvyo
bhavati; stóma stómasyó 'pastir²⁻⁵ bhavati, bhrātrīvyam
evó 'pastim² kurute. jāmi vai || 4 || etát kurvanti yáj
jyāyāṁsaw stómam upé-'tya kánīyāṁsam upa-yānti, yád
agnishṭoma-sāmāny avástāc² ca parástāc² ca bhávanty
ájāmi-tvāya⁹. tri-vṛd agni-shṭomó 'gni-shṭúd āgneyīṣhu
bhavati¹⁰, téja evā 'va runddhe¹¹; pañca-daça ukthya ain-
drīshv, indriyām evā 'va runddhe¹¹; tri-vṛd agni-shṭomó
vaiçva-devīṣhu, púshṭim evā 'va runddhe¹¹. sapta-daço
'gni-shṭomāḥ prajā-patyāsu tīvra-somó¹², 'nnā-'dyasyā 'va-
-ruddhyā¹³, átho prāi 'vá téna jāyate || 5 || eka-vioçā
ukthyaḥ saurīṣhu prāti-shṭhityā, átho rúcam evā 'tmán
dhatte; sapta-daço 'gni-shṭomāḥ prajā-patyāsu 'pa-havya¹⁴,
upa-havām¹⁵ evá gachati. tri-ṇavāv agni-shṭomāv abhita²

5. ⁸ kakudrūpasya pañcadaçastomasasya sampavartī trivṛddīsto-
maḥ upastīḥ kshīyo bhavati. ⁹ yathā loke kaçcid rājāmūtyādir ma-

batīḥ sampadam anubhūya paçcād dāridryam anubhavann atyantam alasaḥ
kleshṭo bhavati tathā 'trā 'pi dvitīye 'hni jyāyāṁsam pañcadaçastomam
kakudrūpam anuśhṭhīya tatas tritīye 'hni kanīyāṁsam nimnabhāgaśhṭhī-
yam trivṛtatomam anuśhṭhantīti yat tad etaj jāmi kurvanti, āsya-
yaktam kurvanti; ata āsya-parihārāya dvitīyasmād aho 'vastāt prathame
'hany upariśhṭac ca tritīye 'hany agnishṭomasāmāni yajnyajniya-
khyāni kuryāt; evam pañcamād [asṭamād] ahaḥ pūrvottaradinayo apl.

¹⁰ prathamam ahaḥ (yatra sarveshv api stotreshv agnir eva sthīyate).

¹¹ rundh⁸ ACDFW. ¹² tīvrasomo nāma kaçcid ukthya-vāntaravi-
çeshāḥ, yasminn āçīrārtham gavām çatam duhanti; tam ukthyam agnishṭoma-
rūpatām āpūdyā 'nutishṭhet; pañcadaçasu stotreshv antīmastotratraye pari-
tyakte sati dvādaçastotratvenā 'gnishṭomatā sampadyate. ¹³ rudhy⁸

ACDW. ¹⁴ upahavyo nāma kaçcid akāhaviçeshāḥ. ¹⁵ sarveshām

anujñam pūjāviechayām.

aindrīṣhu, vi-jityai; trayas-triṣā ukthyo vaiṣva-devīṣhu, prāti-shṭhityai. viṣva-jit sārva-prishṭho 'ti-rātró bhavati, sārvasyā 'bhi-jityai || 6 || prājāpatyó vá eshá yajno yád daśarātrás, trikakúḍ vá, etá, vá, jāyata, ékatriṣṣe ca || 5 ||

Pañc. 22, 14, 1-7. — Kā. 23, 3, 16. Čāṅkh. 16, 29, 14-20. Āçval. 10, 3, 21. 22 (navarātra). — vajrājah | vai | eśhaḥ — jāyate — sadṛiṇ itl sa-dṛiṇ — purāḥ | itārāḥ — kutāḥ | çana | upāvyādhā ity ūpa-āvyādhāḥ — asūrāḥ | yaḥ — stomāḥ | stomāsya | upāstih — avārudhya ity avā-rudhyai | atho iti — pratishṭhityā iti prati-ṣṭhityai | atho iti.

6. řitāvo vai prajā-kāmāḥ pra-jām nā 'vindanta, té 'kāmayanta: pra-jāṃ srijemahi¹ pra-jām āva rundhimahi pra-jām vindemahi prajā-vantaḥ syāmé 'ti; tá etām ekādaça-rātrām apaçyan, tám ā 'haran, tēnā 'yajanta, táto vai té pra-jām asrijanta¹ pra-jām āvā 'rundhata pra-jām avindanta prajā-vanto 'bhavan; tá řitāvo 'bhavan, táḍ ārtavānām ārtava-tvām, řitūnām vá eté² putrās, tá-smāt || 1 || ārtavā ucyante; yā evām vidvāṣa ekādaça-rātrām āsate pra-jām evā srijante¹ pra-jām āva rundhate pra-jām vindante prajā-vanto bhavanti. jyótir ati-rātró bhavati³, jyótir evā purástād⁴ dadhate, suvar-gāsya lokásyā 'nu-khyātyai. prishṭhyāḥ śaḍ-ahó bhavati, śaḍ vá řitāvaḥ śaṭ prishṭhāni, prishṭhair evā 'rtūn anv-ārohan⁵ ty⁶ řitū-bhiḥ sam-vatsarām, té sam-vatsarā evā prāti tishṭhanti. catur-vieçó bhavati⁷, caturvieçaty-akṣharā gāyatrí || 2 || gāyatrām brahma-varcasām, gāyatriyām evā brahma-varcasé prāti tishṭhanti. catuḥ-catvā-

6. řitūnām ekādaçarātrāḥ. ¹ unbetont. ² ete sarva prāṇināḥ (!), s. Anm. ³. ⁴ prathamam ahaḥ; jyotiḥśabdābhīdheyo ya ekaha uktaḥ tam atir 'tirātrasamīhārūpaṃ kuryāt. ⁵ ohue avagraha. ⁶ als Composition. ⁷ unbetont (das Verbum). ⁸ caturviṣastomayukto rathasparasāmā ya ukthyaḥ so 'yam atir 'śṭamam ahaḥ.

riṣṭó⁸ bhavati, cátuṣcatvāriṣṭad-akṣharā trisṭúg⁹, indri-
yām trisṭúp, trisṭúbhy evé 'ndriyé prāti tishṭhanty.
asṭā-catvāriṣṭó⁹ bhavaty, asṭācatvāriṣṭad-akṣharā jágati,
jágatāḥ paçávo, jágatyām evá paçúshu prāti tishṭhanty.
ekādaça-rātró bhavati, páñca vā řitáva ārtavāḥ¹⁰ páñca,
'rtúshv evā 'rtavéshu sam-vatsaré prati-shṭhāya pra-jām
áva rundhate. 'ti-rātrāv abhito⁴ bhavataḥ¹¹, pra-jāyai
pāri-grihītai || 3 || eté putrá tásmād, gāyatri, ékā ná pañcā-
śat ca || 6 ||

śrījemañi — te | řitavāḥ — anvaróhantīty ānu-āróhanti
— samvatsara iti sam-vatsare — trisṭuk | indriyam | tri-
shṭup — pañcā | řitushú.

7. aindra-vāyavā-'grān grihītyād yāḥ kāmāyeta:
yathā-pūrvām pra-jāḥ kalperann iti, yajnáśya vai kṛiptim
ānu pra-jāḥ kalpante¹ yajnáśyā 'kṛiptim ānu ná kalpante;
yathā-pūrvām evá pra-jāḥ kalpayati, ná jyāyāśam káni-
yān áti krāmaty. aindra-vāyavā-'grān grihītyād āma-
yávinah², prā-'néna vā eshá v̄y řidhyate yáśyā 'māyati,
prā-'ná aindra-vāyavāḥ, prā-'nénai 'vai 'naś sám ardhayati.

maitrā-varuṇā-'grān grihītran yéshām dikṣhitānām
pra-mīyeta³ || 1 || prāṇā-'pānābhyām vā eté v̄y řidhyante
yéshām dikṣhitānām pra-mīyate³, prāṇā-'pānau mitrā-vā-
ruṇau, prāṇā-'pānāv evá mukhatāḥ² pári haranta. āçvinā-
-'grān grihītā 'nu-jāvaró⁴, 'çvinau vai devānām ānu-jāva-

6. ⁸ bṛihadhrathantarasmā ya ukthyaḥ, navamam abah. ⁹ bṛihat-
sāmā ya ukthyaḥ, daçamam abah. ¹⁰ pushpodgamādayaḥ řitasambha-
dhinaḥ svabhāvāḥ. ¹¹ ekonatriṣṭastomayukto yo 'yam atirātra ekāhavi-
ṣṭabhaḥ so 'yam atrai 'kādaçam abah; jyotir atirātro bhavatīty uktena pra-
çamenā 'hnā saba nirdeçād atirātrāv iti dvivacanānirdeçah.

7-10. dvādaçarātraḥ; 7. kāmāgrahānuṣṭhānaprakārāḥ. ¹ un-
betont. ² ohne avagraha. ³ Wurzel betont. ⁴ avayam sarveśhām
agrajatevna pūjyaḥ sann apy anujavad avaro ('padaparo Cod.!) bhūtvā (!)
yaḥ sarvais tiraskriyate.

raú paçcé 'vá 'gram páry aitām, açvínāv etāsya devatā²
 yā ānu-jāvarās, tāv evai 'nam āgram pári ṇayataḥ³.
 çukrá-'grān gñihñita gatā-çñih pratisbñhā-kāmo, 'sau vā
 ādityāḥ çukrá eshó 'ntó, 'ntam manushyāḥ || 2 || çriyai
 gatvā ní vartatē, 'ntād evā 'ntam ā rabhate, ná tátāḥ pā-
 piyān bhavati. manthī-agrān gñihñitā 'bhi-cārann, āta-
 -pātrām⁶ vā etād yān manthi-pātrām, mñityúnai 'vai 'nam
 grāhayati, tájāg ārtim⁷ ā 'rchaty⁷. āgrayañā-'grān
 gñihñita yāsya pitā pitāmahāḥ⁸ pñnyāḥ syād ātha tán
 ná prā-"pnuyād, vācā vā eshā indriyēṇa vñ řidhyate yāsya
 pitā pitāmahāḥ pñnyāḥ || 3 || bhāvaty ātha tán ná prā-
 -"pnóty, úra ivai 'tād yajñāsya vāg iva yād āgrayañó,
 vācā 'vai 'nam indriyēṇa sám ardhayati, ná tátāḥ pāpi-
 yān bhavaty. ukthī-ā-'grān gñihñitā 'bhi-caryāmāṇāḥ,
 sārveshām vā etāt pātrāṇām indriyām yād ukthya-pātrāṇ,
 sārveṇai 'vai 'nam indriyēṇā 'ti prá yuñkte; sārvasvaty²
 abhi no nesbi vāsya⁸ iti puro-rūcam kuryād, vāg vai
 || 4 || sārvasvati, vācā 'vai 'nam āti prá yuñkte; mā tvāt
 kshétrāṇy āraṇāni ganmé 'ty āha, mñityór vai kshé-
 trāṇy āraṇāni, tēnai 'vá mñityóḥ kshétrāṇi ná gachati.
 pñrñān grāhān gñihñiyād āmayāvinaḥ², prā-'ñān vā etāsya
 çúg řichati yāsya 'māyati, prā-'ñā grāhāḥ, prā-'ñān evā
 'sya çucó muñcati, utā yādī 'tā-'sur bhāvati jīvaty evā.
 pñrñān grāhān gñihñiyād yārhi parjānyo ná vārshet, prā-
 -'ñān vā etārhi pra-jānāṇ çúg řichati yārhi parjānyo na vār-
 shati, prā-'ñā grāhāḥ, prā-'ñān evā pra-jānāṇ çucó muñcati,
 tájāk prá varshati || 5 || pramīyeta, manushyā, řidhyate yāsya pitā
 pitāmahāḥ pñnyo, vāg vā, evā pñrñān grāhān, pñncaviṇṇatyāḥ ca || 7 ||

7. ⁵ so (q^o) AFW, s. P. 7, 4.

7. ⁷ so (ā 'rch^o) AW, s. P. 10, 9.

⁶ parasyā "rtatvaprapāṇād idam

⁸ s. B. II, 4, 3, 1.

K. 30, 2. 3. — Ç. 4, 5, 9, 1-13. — aindravâyavâgrân ity aindravâyava-âgrân — kalpante | yajnasyâ — harante — ânu-jâvara ity ânu-jâvaraḥ — paçcâ | iva | âgrâm | pariti — nayataḥ — eśhaḥ | antâḥ | antâm — ârtim | eti | rjchati — tat | na — urâḥ | iva — ukthyâgrân ity ukthyâ-âgrân — ati | preti | yuñkte | sarâsvati — ati | preti | yuñkte — âmayâvinâḥ — âmayâti | prâṇâ iti pra-anâḥ — itâsur itâta-asuḥ.

8. gâyatró vâ aindra-vâyavó, gâyatrám prâ-'ya-
nīyam áhas, tásmât prâ-'yapīyé 'hann aindra-vâyavó grih-
yate, svá evai 'nam â-yátane grihñāti; traishṭubho¹ vai
çukrás, traishṭubham dvitīyam áhas, tásmât dvitīyé
'hañ chukró² grihyate, svá evai 'nam â-yátane grihñāti;
jāgato vâ āgrayaṇó, jāgataṃ tritīyam áhas, tásmât tri-
tīyé 'hann āgrayaṇó grihyate, svá evai 'nam â-yátane grih-
ñāti; etád vai || 1 || yajñám āpad yác chāndāsy āpnóti,
yád āgrayaṇáh çvó grihyáte yátrai 'vá yajñám ādriṇan
táta evai 'nam pūnaḥ prá yuñkte. jāgan-mukho vai
dvitīyas tri-rātró, jāgata āgrayaṇó, yác caturthé
'hann āgrayaṇó grihyáte svá evai 'nam â-yátane grih-
ñāti, átho svám evá chāndó 'nu pary-āvartante³; rātham-
-taro vâ aindra-vâyavó, rātham-taram pañcamám áhas,
tásmât pañcamé 'han || 2 || aindra-vâyavó grihyate, svá
evai 'nam â-yátane grihñāti; bārható vai çukró, bārhatas
shashṭhám áhas, tásmât shashṭhé 'hañ chukró² grihyate,
svá evai 'nam â-yátane grihñāti; etád vai dvitīyam yaj-
ñám āpad yác chāndāsy āpnóti, yác chukráḥ çvó grih-
yáte yátrai 'vá yajñám ādriṇan táta evai 'nam pūnaḥ
prá yuñkte. trishṭúñ-mukho vai tritīyas tri-rātrás,

8. dvādaśhasya vyūḍhaprakāraḥ.
AW.

¹ ohne avagraha.

² *nch"

³ als Compositum.

traishṭubhaḥ || 3 || çukró, yát saptamé 'hañ chukró²
grihyáte svá evai 'nam â-yátane grihñāty, átho svám
evá chándó 'nu pary-āvartante³; vāg vā āgrayaṇó, vāg
asṭamám áhas, tásmād asṭamé 'hann āgrayaṇó grihyate,
svá evai 'nam â-yátane grihñāti; prâ-'ṇó vā aindra-vâ-
yaváh, prâ-'ṇó navamám áhas, tásmān navamé 'hann
aindra-vâyavó grihyate, svá evai 'nam â-yátane grihñāty;
etát || 4 || vai tritīyaṃ yajnám āpad yác chándāṣy
āpnoti, yád aindra-vâyaváh çvó grihyáte yātrai 'vá yajnám
ādriṣan táta evai 'nam pūnaḥ prá yuñkté, 'tho svám evá
chándó 'nu pary-āvartante³. pathó vā eté 'dhy āpa-
thena yanti yé 'nyénai 'ndra-vâyavāt prati-pádyanté, 'ntaḥ
khálu vā eshá yajnásyā yád daṣamám áhar, daṣamé 'hann
aindra-vâyavó grihyate, yajnásyā || 5 || evá 'ntaṃ gutvā
'pathāt pánthām āpi yanty, átho yáthā váhiyasā prati-sāraṃ
vābanti⁴ tādṛig⁵ evá tác. chándāṣy anyò-'nyasya lokām
abhý adhyāyan, tány eténai 'vá devā v̄y avāhayann⁶; aindra-
-vâyavásyā vā etád â-yátanam yác caturthám áhas, tá-
sminn āgrayaṇó grihyate, tásmād āgrayaṇásyā "-yátane na-
vamé 'hann aindra-vâyavó grihyate; çukrásyā vā etád
â-yátanam yát pañcamám || 6 || áhas, tásminn aindra-
-vâyavó grihyate, tásmād aindra-vâyavásyā "-yátane sap-
tamé 'hañ chukró² grihyata; āgrayaṇásyā vā etád â-yá-
tanam yát shashṭhám áhas, tásmiñ chukró² grihyate, tá-
smāc chukrásyā "-yátane 'shṭamé 'hann āgrayaṇó grihyate;
chándāṣy evá tād ví vāhayati, prá vásyaso vi-vāhām āpnoti
yá evām védā, 'tho devátābhya¹ evá yajné sam-vídaṃ da-

N. ¹ yathā loka váhiyasā prauḍhabhāravāhinā balivardasamūhena
yuktā vaṇijaḥ pratisāraṃ vabanti pārcvadvaṃyagatān kṣudramārgān pa-
rityajya (!) prasiddha eva rājamārgo balivardapañktyākāro yathā bhavati
tathā nayanti. ² vivāhaṃ kárayanti, sthānaviparyāseṇa vicārayanti.

dbāti, tasmād idām anyō 'nyāsmāi dadāti⁶ || 7 || etād vai,
pañcamē 'han, trāśhṭubha, etād, grihyate yajñasya, pañcamām, anyāsmā,
ekam ca || 8 ||⁷

prāyaṇīyam iti pra-yaṇīyam — sve | eva — dvitīyē |
abān | çukrah — sve | eva — atho iti — anv iti | pary-
āvartantaḥ iti pari-āvartante — śhaśṭhe | abān | çukrah —
triśṭubhmukhaḥ iti triśṭubh-mukhaḥ — saptaṁ | çukrah —
pathaḥ | vai | ete | adbhiti | apāthēna — ye | anyenā —
antāḥ | khalū — anyāḥ | anyasyā — saptaṁ | abān | çukrah |
grihyate — tasmin | çukrah — anyāḥ | anyasmai.

9. prajā-patir akāmayata: prā jāyeyē 'ti, sā etām
dvādaça-rātrām apaçyat, tām ā 'harat, tēnā 'yajata,
tāto vai sā prā 'jāyata; yāḥ kāmāyeta: prā jāyeyē 'ti
sā dvādaça-rātrēṇa yajeta, prā 'vā jāyate. brahma-
-vādi no vadanty: agniśṭomā-prāyaṇā yajñā ātha kasmād
ati-rātrāḥ pūrvāḥ prā yujyata iti; cākshuṣhī¹ vā etē² yaj-
ñasya yād ati-rātraū kanṛike³ agni-śṭomaū, yāt || 1 ||
agni-śṭomām pūrvam pra-yuñjirān bahir-dhā kanṛike³
dadhyus, tasmād ati-rātrāḥ pūrvāḥ prā yujyate, cākshuṣhī⁴
evā yajñē dhitvā madhyatāḥ⁴ kanṛike³ prāti dadhati.
yō vai gāyatrīm jyōtiḥ-pakṣhām vēda jyōtiṣhā bhāṣā su-
var-gām lokām eti; yāv agni-śṭomaū tau pakṣhaū, yē
'ntare 'śṭāv ukthyaḥ sā ātmaī, 'shā vai gāyatrī jyōtiḥ-
-pakṣhā, yā evām vēda jyōtiṣhā bhāṣā suvar-gām lokām

8. ⁶ tasmā loka 'pi idam konyakārūpam apatyam anyāḥ pitā an-
yaasmai jāmātre dadāti. ⁷ In CD folgender Zusatz: (|| 8 ||) gāyatrā,
trāśṭubha, jāgato, jāganmukhō, 'tho, rāthantaro, hārṣhata, etād vai dvitīyam,
triśṭubhmukhō, 'tho, vāk, prāpā, etād, āho, pathāç, catuṛthām navamē,
pañcamāç saptaṁ, śhaśṭhām aṣṭamē 'han ('hamp D), chāndāçai; es
sind dies die Anfangs-, resp. Stichwörter der einzelnen Sätze dieses anuvāka;
es muß wohl die Bedeutung seines Inhaltes irgend wem sehr große Erschienen
sein, daß er ihn so besonders auszuzeichnen für nöthig hielt.

9. 10. dvādaçāṇasyā 'harīçṣhāḥ; 9. ekādaçā 'hāni. ¹ s. P. 4, 12.
² s. P. 4, 44. ³ s. P. 4, 11. ⁴ ohne avagraha. ⁵ so ('b p")
ACDFW, s. P. 8, 38.

|| 2 || eti. prajā-patir vā eshā dvādaça-dhā vi-hito yād dvādaça-râtró, yāv ati-râtraú tau pakshaú, yé 'ntare 'shātv ukthyaḥ sá átmā, prajā-patir vāvai 'shā sánt sād dha vai sattréṇa⁶ sprīṇoti, prā-'ṇā vai sāt, prā-'ṇān evā sprīṇoti. sārvasām vā eté pra-jānām prā-'ṇair āsate yé sattrám⁶ āsate, tasmāt prīchanti: kím eté sattrīṇa⁶ iti. priyāḥ pra-jānām út-thito⁷ bhavati yá evām véda || 3 || agnīṣṭomaú yát, savargám lokám, priyāḥ prajānām, páṭha ca || 9 ||

K. 34, 8. — agnīṣṭomaprāyaṇā ity agnīṣṭoma-prāyaṇāḥ — yujyate — cakshuṣhī iti | ete iti — kanīṇike iti — jyotiḥpakshām iti jyotiḥpakshām — ye | antāre | aṣṭān — eṣaḥ | san | sat | ha | vai — prāṇā iti pra-ṇāḥ — utthita ity ut-sthitaḥ.

10. ná vā eshò 'nyáto-vaiçvānaraḥ¹ suvar-gāya lokāya prā 'bhavad, ūrdhvó ha vā eshā ā-tata āsīt, té devā etaṃ vaiçvānarám² páry aubant³ suvar-grāya lokāya prā-bhūtyā. řitávo vā eténa prajā-patim ayājayan, téshv ārdhnod ādhi tát, řidhnóti ha vā řitvikshu⁴ yá evām vidvān dvādaça-ā-'hēna yājate. té 'sminn aichanta, sá rāsam āha vasantāya prā 'yachat⁵ || 1 || yávam grīshmāyáú 'shadhīr² varshābhyo vribiṇ charāde⁵ māsha-tilaú hemanta-çiçirābhyām. téné 'ndram prajā-patir ayājayat, táto vā indra indro 'bhavat, tasmād āhur: ānu-jāvarāsyā yajná iti, sá hy eténā 'gré 'yajatai. 'shā ha vai kuṇāpam² atti yāḥ

9. ⁶ satir^o ACDW.

⁷ s. P. 5, 14 jagaty utkrīṣṭaḥ.

10. dvādaçam aḥaḥ. ¹ vaiçvānarákhyenā 'gnīnā dīpīṣṭatvād atirātro vaiçvānaraḥ (!), anyata ekasminn eva bhāge vaiçvānaraçabdavāçyo 'tirátro yasya so 'yam, ādāy evā 'tirátrayukto na tv avasāna ity arthaḥ. ² ohne avagraha. ³ etaṃ vaiçvānaraçabdavāçyam atirātram paryauhan parito 'vasānasthāna niyāmakatvena sthāpitavantaḥ, ... tasmād upariṣṭād atirātraḥ kartavya iti vidhyannayaḥ. ⁴ nicht komponiert, obschon betont, nach CD und s. Anm. ¹⁶. ⁵ eñch^o AW.

sattre⁶ prati-grihñāti puruṣa-kuṇapām açva-kuṇapām⁷; gaúr vā ánnam⁸; yéna pātreṇā 'nnam bíbhṛati yát tán ná nir-ñenijati tátó 'dhi || 2 || málam jāyata⁹. éka evá yajetaí, 'ko hí prajā-patir ārdhnod. dvādaça¹⁰ rātrir di-kshitāḥ syād, dvādaça māsāḥ sam-vatsaráḥ, sam-vatsaráḥ prajā-patiḥ, prajā-patir vāvai 'shá, eshá ha t' vai¹⁰ jāyate yás tápasó 'dhi jāyate¹. catur-dhā vā etās tísṛas-tísro rātrayo yád dvādaço 'pa-sádo; yāḥ prathamā yajnam tābhiḥ sám bharati, yā dvitīyā yajnam tābhir ā rabhate || 3 || yās tṛitīyāḥ pátrāṇi tābhir nír ñenikte¹¹, yāç ca turtḥr āpi tābhir átmānam antaratāḥ¹² çundhate. yó vā asya paçúm átti māwsāw sò 'tī¹², yāḥ puroḍācam¹ mastīshkaw sá, yāḥ pari-vāpām púrīshaw sá, yá ājyam majjánaw sá, yāḥ sómaw svédaḥ sá, 'pi ha vā asya çīrshanyā nish-pádaḥ¹³ práti grihñāti yó dvādaçā-'hé prati-grihñāti, tasmād dvādaçā-'héna ná yājyam¹⁴ pápmāno vy-āvṛityai¹⁵ || 4 || áyachad¹⁶, ádhi, rabhate, dvādaçāhēna, catvári ca || 10 ||

K. 34, 11. — preti | abhavyat — prabbūtyā iti pra-bhūtyai — ārdhnod | adhīti | tat | rīdhnoti — preti | ayāchat¹⁶ — bíbhṛati — tat | na — tataḥ | adhīti — jāyate — eshaḥ | eshaḥ | ha | tu | vai — adhīti | jāyate — prathamāḥ — dvitīyāḥ — çīrshanyāḥ | nishpada iti nish-padaḥ — yājyam — vyāvṛityā iti vi-āvṛityai.

10. ⁶ satre ACDWF.

⁷ aa pratigrahita çavabhakṣaṇaṇa yaḥ pratyavāyas tam prāpuoti, ná 'tra pañcannakṣaṇavo vivakṣitaḥ kim tu puruṣā-çvādikṣavah.

⁸ anena yad annam bhakṣyate tad gaur eva bhavati, gomāśābhakṣaṇasamam pratyavāyo bhavati (? vgl. VII, 1, 1, 5).

⁹ çodhanābhāvat tadyukto grihe 'dhikam málam jāyate, tena pātreṇa vya-vahartṛiṇām adhikāḥ pratyavāyo bhavati. ¹⁰ a. P. 5, 13. ¹¹ a. P. 7, 2.

¹² yaḥ kaçcid itivig bhūtvā dvādaçāḥ paçuhaviḥçesham átti so 'yam asya yajamānasyai 'va māsam átti, puruṣādimūñśabhakṣaṇasamam pratyavāyam prāpuvāt. ¹³ nishpada dvārair (?) uirgachantī malimajātīḥ.

¹⁴ yājane tu çāstroktam prāyaçcittam kartavyam. ¹⁵ vṛityai ACDWF.

¹⁶ so (4y*) ACDW, s. Ann. ⁴.

24. aṣvamedhasaḥ (Fortsetzung, 7, 2, 11-20 *).

11. ékasmai svāhā¹, dvābhyāu s., tri-bhyāḥ s., catūr-
-bhyāḥ s., pañcā-bhyāḥ s., śhaḍ-bhyāḥ s., saptā-bhyāḥ s.,
'śtābhyāḥ s., navā-bhyāḥ s., daśā-bhyāḥ svāhai, 'kādaśā-
-bhyāḥ s., dvādaśā-bhyāḥ s., trayodaśā-bhyāḥ s., caturdaśā-
-bhyāḥ s., pañcadaśā-bhyāḥ s., śhodaśā-bhyāḥ s., saptā-
daśā-bhyāḥ s., 'śtādaśā-bhyāḥ svāhai, 'kān ná viṣatyai
s., náva-viṣatyai svāhai, 'kān ná catvāriṣṭe s., náva-
-catvāriṣṭe svāhai, 'kān ná śhasṭyai s., náva-śhasṭyai
svāhai, 'kān ná 'ṣṭyai s., náva-'ṣṭyai svāhai, 'kān ná ṣa-
tāya svāhā, ṣatāya s., dvābhyāu ṣtābhyāu s., sārvasmai
svāhā || 1 || návacatvāriṣṭe svāhai 'kān ná, 'kaviṣṭiṣṭe ca || 11 ||

K. Aṣ. 2, 1. — Vs. 22, 34. Ç. 13, 2, 1, 5. 6. Kā. 20, 4, 32. —
ekāt | na.

12. ékasmai svāhā, tri-bhyāḥ s., pañcā-bhyāḥ s., saptā-
-bhyāḥ s., navā-bhyāḥ svāhai, 'kādaśā-bhyāḥ s., trayodaśā-
-bhyāḥ s., pañcadaśā-bhyāḥ s., saptadaśā-bhyāḥ svāhai,
'kān ná viṣatyai s., náva-viṣatyai svāhai, 'kān ná catvā-
riṣṭe s., náva-catvāriṣṭe svāhai, 'kān ná śhasṭyai svāhā,
náva-śhasṭyai svāhai, 'kān ná 'ṣṭyai s., náva-'ṣṭyai svāhai,
'kān ná ṣatāya svāhā, ṣatāya svāhā, sārvasmai svāhā || 1 ||
ékasmai, pañcāśat || 12 ||

K. Aṣ. 2, 2. — ekāt | na.

13. dvābhyāu svāhā, catūr-bhyāḥ s., śhaḍ-bhyāḥ s.,
'śtābhyāḥ s., daśā-bhyāḥ s., dvādaśā-bhyāḥ s., caturdaśā-
-bhyāḥ s., śhodaśā-bhyāḥ s., 'śtādaśā-bhyāḥ s., viṣatyai

* s. Ind. Stud. 3, 383. 390.

11-20. aṣvamedhasatamantrāḥ. ¹ ohne avagraha.

s., 'śtā-*navatyai* s., *çatāya* s., *sārvasmai svāhā* || 1 || *dvā-*
bhyām aśtānavatyai ¹, *śāḍvīçatīḥ* || 13 ||

K. Aç. 2, 3.

14. *tri-bhyāḥ svāhā*, *pañcā-bhyaḥ* s., *saptā-bhyaḥ* s.,
navā-bhyaḥ s. [ganz wie anuv. 12 bis] *sārvasmai svāhā* || 1 || *tri-*
bhyò, *'śtācatvāriçat* || 14 ||

K. Aç. 2, 4. — *ekāt* | na.

15. *catūr-bhyaḥ svāhā*, *'śtābhyāḥ* s., *dvādaçā-bhyaḥ*
s., *śoḍaça-bhyaḥ* s., *vīçatyai* s., *śāṇ-*navatyai** s., *çatāya*
s., *sārvasmai svāhā* || 1 || *catūrbhyaḥ śāṇnavatyai* ¹, *śoḍaça* || 15 ||

K. Aç. 2, 5. — *śāṇnavatyā* itī *śaṭ-*navatyai**.

16. *pañcā-bhyaḥ svāhā*, *daça-bhyaḥ* s., *pañcadaça-*
bhyaḥ s., *vīçatyai* s., *pañca-*navatyai** s., *çatāya* s., *sār-*
vasmai svāhā || 1 || *pañcābhyāḥ pāñcanavatyai* ¹, *caturdaça* || 16 ||

K. Aç. 2, 6.

17. *daça-bhyaḥ svāhā*, *vīçatyai* s., *triçate* s., *catvā-*
riçate s., *pañcāçate* s., *śaṣṭyai* s., *saptatyai* s., *'çityai*
s., *navatyai* s., *çatāya* s., *sārvasmai svāhā* || 1 || *daçābhyo*,
dvāvīçatīḥ || 17 ||

K. Aç. 2, 7.

18. *vīçatyai svāhā*, *catvāriçate* s., *śaṣṭyai* s.,
'çityai s., *çatāya* s., *sārvasmai svāhā* || 1 || *vīçatyai*, *dvā-*
daça || 18 ||

K. Aç. 2, 8.

13. ¹ so ACD, *aśtā*¹⁰ fehlt W. In K ist der hier wie in Vs. abge-
kürzte Text (*luptaḥ svādhyāyaḥ* s. schol. zu Kā. 20, 4, 32) voll aufgeführt;
ebenso in den anuvāka 15 ff.

15. ¹ so AC, *śāṇ*⁹ fehlt DW.

16. ¹ so ACD, *pāñcanavatyai* fehlt W.

19. pañcācāte svāhā, çatāya s., dvābhyāṃ çatābhyāṃ s., tri-bhyāḥ çatēbhyāḥ s., catūr-bhyāḥ ç. s., pañcā-bhyāḥ ç. s., śhaḍ-bhyāḥ ç. s., saptā-bhyāḥ ç. s., 'shṭābhyāḥ ç. s., navā-bhyāḥ ç. s., sahasrāya s., sārvasmai svāhā || 1 || pañcācāte, dvātriṇṣat || 19 ||

K. Aç. 2, 9.

20. çatāya svāhā¹, sahasrāya s., 'yūtāya s., ni-yūtāya s., pra-yūtāya svāhā, 'rbudāya s., ny-arbudāya s., sam-udrāya¹ s., mādhyāya svāhā, 'ntāya s., parā-'rdhāya svāho.

'shāse s., vṛ-yuṣṭyāi svāho, 'd-eshyatē svāho, 'd-yatē svāhō, 'd-itāya s., suvar-gāya s., lokāya s., sārvasmai svāhā || 1 || çatāyā, 'shṭātriṇṣat || 20 ||

K. Aç. 2, 10. — Vs. 22, 34. Ç. 13, 2, 1, 6. Kā. 20, 4, 33. 34. — gyutāya — arbudāya — antāya.

sādhyaḥ śhaḍrātrām, kusurubhūdaḥ saptarātrām, bṛhaspātīr aṣṭarātrām, prajāpatīḥ kṣudhāṃ navarātrām, prajāpatīr dāśahotāram, pitāva, sindravāyavāgrān, gāyatrō vai, prajāpatīḥ sā dvādaçarātrām, nā vā, ēkaśmā, ēkaśmai, dvābhyāṃ, tribhyāḥ, catūrbhyāḥ, pañcābhyo, daṣābhyo, viṣṭatyā, pañcācāte, çatāya, viṣṭatīḥ || 20 ||

sādhya (1, 1), asmā imē lokā (4, 2), gāyatrām² (6, 3), vai tṛtīyam (8, 5), ēkaśmai (11, 1). pañcācāt || 50 ||

iti taittirīyasamhitāyāṃ saptamakāṇḍe
dvitīyāḥ prapāṭhakaḥ ||

23. sattrāyaṇam (Fortsetzung, 3, 1-10).

1. pra-jāvaṃ vā etēna yanti yād daçamām ābaḥ, pāpā-'vahīyaṃ vā etēna bhavanti yād daçamām āhar; yō vai pra-jāvaṃ yatām āpathena prati-pādyate yā sthānūḥ bānti yō bhrēshaṃ ny-ēti sā hīyate, sā yō vai daçamē 'hann avi-vākyā upa-hanyāte sā hīyate; tasmai yā ūpa-

20. ¹ ohne avagraha. ² *trām brahmavareṇasām W.

3, 1 - 5, 10. sattrajātam; 1. dvādaṣāhagatam avivākyam āhaḥ.

-hatāya vy-āha tām evā 'nv-ārābhya sām açnuté, 'tha
 yó vy-āha sáh || 1 || hiyate, tásmād daçamé 'hann avi-
 -vākya úpa-hatāya ná vy-úcyam. átho khálv āhur: yaj-
 násya vai sām-ṛiddhena devāḥ suvar-gām lokām āyan
 yajnásyā vṛ-ṛiddhenā 'surān pára 'bhāvayann iti; yát khálu
 vai yajnásyā sām-ṛiddham tát yájamānasya yád vṛ-
 -ṛiddham tát bhrāṭṛivasya, sá yó vai daçamé 'hann avi-
 -vākya upa-hanyáte sá evā 'ti recayati, té yé hāhyā
 dṛiçikāvaḥ || 2 || syús té ví br̥hyur. yádi táttra ná
 vindéyur antaḥ-sadasād vy-úcyam, yádi táttra ná vindé-
 yur gṛihá-patinā vy-úcyam; tát vy-úcyam evā. 'tha
 vā etát sarpa-rājñiyā ṛig-bhí stuvanti, 'yām vai sárps-
 ato rājñí, yád vā asyām kim cá 'rcanti yád āṇṛicūs
 téne 'yāw sarpa-rājñí, té yád evā kim ca vācā 'ṇṛicúr
 yád átó 'dhy¹ arcitāraḥ || 3 || tát ubháyam āptvā 'va-
 -rúdhyo 't tishṭhāmé 'ti; tābhir mánasā stuvate, ná vā
 imām açva-rathó ná 'çvatarí-rathāḥ sadyāḥ² páry-āptum
 arhaṭi, máno vā imāw sadyāḥ páry-āptum arhati³ mánah
 pári-bhavitum; átha bráhma vadanti, pári-mitā vā ṛicalḥ
 pári-mitāni sāmāni pári-mitāni yájñuṣhy áthai
 'tásyai 'vā 'nto ná 'sti yád bráhma, tát prati-grīṇatá ā
 cakṣhita, sá prati-garáḥ || 4 || vyāha sá, dṛiçikāvo, 'rcitāraḥ, sá,
 ókam ca || 1 ||

Çāṅkh. 27, 1. — Pañc. 4, 8, 8. 9, 4-12. — pāpāvaḥīyam
 iti pāpa-avahīyam | vai — ahāḥ | yaḥ — yaḥ | sthānum —
 saḥ | vai — ahān | avivākyā ity āvi-vākye — vyucyam iti
 vi-ucyam | atha iti — āyan — vyṛiddheneti vi-ṛiddhena —
 pareti — saḥ | yaḥ | vai — bāhyāḥ — sarparājñiyā iti
 sarpa-rājñiyāḥ | ṛigbhir ity ṛik-bhiḥ — āṇṛicuḥ | yat |

1. ¹ at^o ohne Accent in ACDW, und zwar ist im Padapāṭha (CD)
 atóḍhi als ein Wort aufgeführt (statt átah | adhūti)! vgl. tátó 'dhi VII, 2,
 10, 2. ² ohne avagraha. ³ unbetont.

atodhi¹ | arcitārāḥ — śadyaḥ — arhaṭi — parimitā iti pari-
-mitāḥ — antāḥ | na — pratigriṇata iti prati-griṇate.

2. brahma-vādīno vadanti: kiṃ dvādaça-'hāsya
prathamēnā 'hna 'rtvijām¹ yājamāno vṛiṅkta iti, tēja in-
driyām iti; kiṃ dvitīyenē 'ti, prā-'ñān annā-'dyam iti; kiṃ
tṛitīyenē 'ti, trīn imān lokān² iti; kiṃ caturthēnē 'ti, cā-
tush-padaḥ paçūn iti; kiṃ pañcamēnē 'ti, pāñcā-'ksharām
pañktīm iti; kiṃ shashṭhēnē 'ti, shāḍ ṛitūn iti; kiṃ sapta-
ménē 'ti, saptā-padāw çākvarīm iti || 1 || kiṃ aṣṭamēnē
'ty, aṣṭā-'ksharām gāyatrīm iti; kiṃ navamēnē 'ti, tri-
-vṛitaḥ stōmam iti; kiṃ daçamēnē 'ti, dāçā-'ksharām vi-
-rūjam iti; kiṃ ekādaçēnē¹ 'ty, ekādaça-'ksharām trisṭū-
bham¹ iti; kiṃ dvādaçēnē¹ 'ti, dvādaça-'ksharām jāgatīm
ity; etāvad¹ vā asti yāvad¹ etād, yāvad evā 'sti tād
eshām vṛiṅkte || 2 || çākvarīm ity, ékacatvāriṣṭaç ca || 2 ||

ahnā | ṛitvijām — vṛiṅkte — aṣṭāksharām ity aṣṭā-
-aksharām — eva | asti.

3. eṣā vā āptó dvādaça-'hó yāt trayodaça-râtrāḥ,
samānāw¹ hī etād āhar yāt prā-'yañfyaç co 'd-ayanfyaç
ca. trī-ātirâtro bhavati, trāya imē lokā, eṣām lokānām
āptyai. prā-'nó vai prathamō 'ti-râtrō vy-ānō dvitīyo
'pā-'nās tṛitīyaḥ, prānāpāno-'dānēshv evā 'nnā-'dye prāti
tishṭhanti² sārvaṃ āyur yanti yā evān vidvāṣas trayo-
daça-râtrām āsate. tād āhur: vāg vā eṣā vi-tatā || 1 ||
yād dvādaça-'hās, tāṃ vī chindyur yān mādhye 'ti-râtrāṇi
kuryūr upa-dāsukā gṛihā-pater vāk syād, upāriṣṭhāt³
chando-mānām mahā-vratām kurvanti sūp-tatām evā

2. dvādaçāḥayajinaḥ praçāṇsā. ¹ ohne avagraha. ² "nl" W.

3. trayodaçarâtrāḥ. ¹ ohne avagraha. ² unbetont.

vācam āva rundhaté 'nupa-dāsukā grihā-pater vāg bhavati. paçavo vai chando-mā ānnam mahā-vratām, yād upāri-
shtāt¹ chando-mānām mahā-vratām kurvānti paçūshu
cai 'vā 'nnā-'dye ca prāti tishṭhanti || 2 || vītatā, trīcatvāri-
ṣaṣ ca || 3 ||

ahāḥ | yat | prāyaṇīya iti pra-yaṇīyāḥ — vyāna iti
vi-śnah — prāṇāpānōdāneshv iti prāṇāpāna-udāneshū |
eva | annādya ity ānna-adye — ye | evam — kurvanti² —
kurvanti³.

4. ādityā akāmayanto: 'bhāyor lokāyor řidhnuyāmé
'ti, tā etām caturdaça-rātrām apaçyan, tām ā 'haran,
ténā 'yajanta, táto vai tā ubhāyor lokāyor ārdhnvanu asmieç
cā 'múshmieç ca; yā evām vidvāseç caturdaça-rātrām.
āsata ubhāyor evā lokāyor řidhnvanty asmieç cá 'mú-
shmieç ca. caturdaça-rātrō bhavati, saptā grāmyā ūsha-
dhayaḥ¹ saptā 'raṇyā ubhāyishām āva-ruddhyai². yāt
parācīnāni¹ řiṣṭhāni || 1 || bhāvanty amūm evā tāir
lokām abhi jayanti, yāt praciñāni¹ řiṣṭhāni bhāvanti
'mām evā tāir lokām abhi jayanti. trayas-triçau madh-
yatā¹ stómau bhavataḥ sām-rājyam evā gachanty, adhi-
-rājaḥ bhavato 'dhi-rājā evā samānānām¹ bhavanty.
ati-rātrāv abhito¹ bhavataḥ, pári-grihītyai || 2 || řiṣṭhāni,
cātustriçae ca || 4 ||

eti | aharan — te | ubhayōḥ — asmin | ca | amushmin |
ca | ye — āsāte — madhyataḥ.

5. prajā-patiḥ suvar-gām lokām ait, tām devā ānv
āyau, tām ādityāç ca paçávaç cū 'nv āyan; té devā abruvan:

3. ³ in D prima manu unbetont.

4. caturdaçarātrāḥ. ¹ ohne avagraha. ² "rudhy" ACDW.

5. dvitīyaç caturdaçarātrāḥ.

yān paçñn upā-'jivishma tā imē 'nv-āgmann¹ iti, tébhya etām caturdaça-râtrām prāty auhan, tā ādityāḥ pri-
 shṭhaiḥ suvar-gāṃ lokām ā 'rohan² try-ahābhyām asmiñ
 loké paçñn prāty auhan, priṣṭhaiḥ ādityā amúshmiñ lokā
 ārdhnuvan try-ahābhyām asmiñ || 1 || loké paçavo. yā
 evām vidvāṣaṣ caturdaça-râtrām āsata nbhāyor evā
 lokāyor řidhnvanty asmīṣ ca 'múshmiṣ ca, priṣṭhaiḥ
 evā 'múshmiñ lokā³ řidhnvantī try-ahābhyām asmiñ
 loké³. jyótir gaúr āyur iti try-ahó bhavati, 'yām
 vāvá⁴ jyótir antárikshaṃ⁴ gaúr asāv āyur, imān evā
 lokān abhy-ārohani¹; yād anyātaḥ⁴ priṣṭhāni syúr vi-
 -vivadhaṣ syān, mádhye priṣṭhāni bhavanti savivadha-
 -tvāya || 2 || ójo vai víryam priṣṭhāny, ója evā víryam
 madhyató⁴ dadhate. bṛihad-rathamtarābhyām yanti, 'yām
 vāvá ratham-tarām asaú bṛihád, ābhyām evā yanti,
 átho anāyor evā prāti tishṭhanti, eté⁵ vai yajnāsya 'ñjasā-
 -'yanti⁶ sruti⁶, tābhyām evā suvar-gāṃ lokām yanti. pá-
 rāñco⁴ vā eté suvar-gāṃ lokām abhy-ārohani¹ yé parā-
 cñāni⁴ priṣṭhāny upa-yānti, pratyāñ⁴ try-ahó bhavati
 praty-āvarūḍhyā átho prāti-shṭhityā, ubhāyor lokāyor
 řiddhvó⁶ 't tishṭhanti. catur-daçai 'tās; tāsām yā dāça
 dāçā-'ksharā vi-rāḍ ānam vi-rāḍ vi-rājai 'vā 'nnā-
 -'dyam āva rundhate, yāç cātasraç cātasro diço dikshv
 evā prāti tishṭhanti. ati-rātrāv abhító⁴ bhavataḥ pári-
 -grihītyai || 3 || ārdhnuvan try-ahābhyām asmiñ, savivadhatváya, prá-
 ti-shṭhityā, ákatriṣṭaṣ ca || 5 ||

te | ime | ānvāgmann ity ānu-āgmān — auhan | te —
 eti | arohan — loke | ārdhnūvan — ye | evam — āsate —
 řidhnvantī — loke | řidhnvantī — abhyārōhantīty ābhi-

¹ 5. ¹ als Compositum.
 avagraha. ⁵ s. P. 4, 52.

² unbetont.
⁶ řidhv⁶ ACDW.

³ "nl" W.

⁴ ohne

-ārōhanti — atho iti — ete iti — gñjasāyaṇi ity āñjasā-
-ayaṇi | sṛuṭi iti — abhyārōhantīyā abhi-ārōhanti — praty-
avarūḍhyā iti prati-avarūḍhyai | atho iti | pratishṭhityā iti
prati-sthītyai — rīdhvā | ud iti — yāḥ | daṣa.

6. indro vai sa-dṛiṇ devātābhir¹ āsīt, sā nā vy-āvṛi-
tam agachāt, sā prajā-patim upā 'dhāvat, tasmā etām pañ-
cadaṣa-rātrām prā 'yachāt, tām ā 'harāt, tēnā 'yajata,
tāto vai sō 'nyābhir devātābhir vy-āvṛitam agachāt; yā
evāṃ vidvāṃsaḥ pañcadaṣa-rātrām āsate vy-āvṛitam evā
pāpmānā bhrātṛivyeṇa gachanti. jyōtir gaūr āyur iti
try-ahō bhavati, 'yāṃ vāvā jyōtir antāriksham¹ || 1 ||

gaūr asāv āyur, eshē evā lokēshu prāti tishṭhanti. āsat-
trām² vā etād yād achando-mām, yāc chando-mā bhāv-
anti tēna sattrām³, devātā evā prishṭhāir āva rundhate⁴

paṇṇ chando-māir⁴, ōjo vai vīryam prishṭhāni paṇ-
vaṇ chando-mā, ōjasy evā vīrye paṇuṣhu prāti tishṭhanti.

pañcadaṣa-rātrō bhavati, pañca-daṣō vājro, vājram evā
bhrātṛivyebhyaḥ prā haranti. ati-rātrāṃ abhito¹ bhav-
ata, indriyāṣya pāri-grihītyai || 2 || antāriksham, indriyāṣya,
'kaṃ ca || 6 ||

sa-dṛiṇ iti sa-dṛiṇ — eti | aharāt — ye | evam — cha-
ndmā iti chandaḥ-māḥ — rundhate.

7. indro vai çithilā ivā 'prati-shṭhita āsīt, sō 'surebhyo
'bibhet, sā prajā-patim upā 'dhāvat, tasmā etām pañca-
daṣa-rātrām vājram prā 'yachāt, tēnā 'surān parā-bhāvya
vi-jītya çriyam agachāt, agni-shṭūtā pāpmānaṃ nīr adah-
ata¹ pañcadaṣa-rātrēṇa² 'jo bālām indriyām vīryam

6. pañcadaṣarātrāḥ.

¹ ohne avagraha.

² *sutr^o ACDW.

³ unbetont. ⁴ *sch^o AW.

7. dvitīyaḥ pañcadaṣarātrāḥ.

¹ unbetont.

âtmān adhatta. yā evaṃ vidvāṃsaḥ pañcadaça-râtrām
 āsate bhrātṛivyaṇ eva parā-bhāvya vi-jītya çriyaṃ gach-
 anty, agni-shṭūtā pāpmānaṃ niḥ || 1 || dahante¹ pañca-
 daça-râtrēṇau² 'jo bālam indriyaṃ viryaṃ âtmān dadhatta.

etā eva paçavāḥ, pāñca-daça vā ardha-māsasya rātrayo,
 'rdhamāsa-çāḥ saṃ-vatsarā āpyate, saṃ-vatsarām paçāvó
 'nu prā jāyante, tasmāt paçavā. etā eva suvar-gyāḥ,
 pāñca-daça vā ardha-māsasya rātrayo, 'rdhamāsa-çāḥ saṃ-
 vatsarā āpyate, saṃ-vatsarāḥ suvar-gó lokās, tasmāt suvar-
 -gyā. jyótir gaúr āyur iti try-ahó bhavati, 'yaṃ vāvā
 jyótir antáriksham³ || 2 || gaúr asāv āyur, imān eva
 lokān abhy-ārohani⁴. yád anyātaḥ⁵ priṣṭhāni syúr⁶ *bis*⁷
 sruti⁸, tābhyām eva suvar-gām lokām || 3 || yanti. pá-
 rāñco⁹ vā *bis*¹⁰ řiddhvó¹¹ 't tishṭhanti. pāñcadaçai 'tās;
 tāsām yā dāça *bis*¹² āva rundhate, yāḥ pāñca pāñca diçaḥ

dikshv eva prāti tishṭhanty. ati-rātrāv abhito¹³ bhavata,
 indriyasya viryasya pra-jāyai paçūnām pári-grīhityai || 1 ||
 gachanty agni-shṭūtā pāpmānaṃ nṛ, antáriksham, lokām, prajāyai, dvé ca || 7 ||

adabata⁷ — ye | evam — dahante⁸ — dadbata — anu |
 preti | jāyante — suvargyā iti suvaḥ-gyāḥ | jyotiḥ — abhyā-
 rōhantīty ābhi-ārōhanti — atho iti — ete iti — āñjasāyaṇi
 ity āñjasā-ayāni | sruti iti — abhyārōhantīty ābhi-ārōhanti
 — pratyavārūḍhyā iti prati-avārūḍhyai | atho iti | prati-
 shṭhityā iti prati-sthityai — řiddhvā⁹ — yāḥ | daça.

8. prajā-patir akāmayatā: 'nnā-'dāḥ syām iti, sā etāṃ
 saptadaça-râtrām apaçyat, tām ā 'harat, tēnā 'yajata,
 tato vai sō 'nnā-'dō 'bhavad; yā evaṃ vidvāṃsaḥ saptadaça-
 -râtrām āsate 'nnā-'dā eva bhavanti. pañcā-'hó bhav-

7. ² ohne avagraha. ³ als Compositum. ⁴ s. VII, 3, 5, 2. 3.
⁵ s. P, 4, 52. ⁶ řiddhv⁹ ACDW. ⁷ adabata D prima manu. ⁸ da-
 hanti D prima manu.

8. saptadaçarātraḥ.

ati, pāñca vā ṛitávaḥ sam-vatsará, ṛitúshv evā sam-vatsarē
 prāti tishṭhanti, átho pāñcā-'kshará pañktiḥ, pāñkto yajnó,
 yajnáṃ evā 'va rundhaté. 'sattraṃ¹ vā etát || 1 || yád
 achando-mām *ḍis*² vírṇe paçúshu prāti tishṭhanti. sapta-
 daça-rātró bhavati, sapta-daçaḥ prajā-patiḥ, prajā-pater
 āptyā. ati-rātrāv abhito³ bhavato, 'nnā-'dyasya pári-
 -grīhītyai || 2 || etát, septátriwçac ca || 8 ||

annāda ity ānna-adaḥ — eti | aharat — ye | evam —
 atho iti — asātram | vai — yat | chandomā iti chandaḥ-
 -māḥ — āptyai — annādyasyety ānna-adyāsya.

9. sā vi-rāḍ vi-krāmyā 'tishṭhad bráhmaṇā de-
 vėshv ānnenā 'sureshu; té devā akāmayanto: 'bhāyav
 sám vṛiñjimabi bráhma cá 'nnaṃ cé 'ti; tá etā vīç-
 çatiw rātrir apaçyan, táto vai tá ubhāyav sám avṛiñjata
 bráhma cá 'nnaṃ ca brahma-varcasino 'nnā-'dā abhav-
 an; yá evāṃ vidvāsa etā āsata ubhāyam evā sám
 vṛiñjate bráhma cá 'nnaṃ ca || 1 || brahma-varcasino
 'nnā-'dā bhavanti. dvé¹ vā eté² vi-rājan, táyor evā nānā
 prāti tishṭhanti, vīççó vai pūrusho dáça hástyā aṅgūlayo
 dáça pādya, yāvān evā pūrushas tám āptvó 't tishṭhanti.

jyótir gaúr āyur iti try-ahā bhavanti, 'yām vāvā³
 jyótir antáriksham⁴ gaúr asāv āyur, imān evā lokāu
 abhy-ārohanti⁵; abhi-pūrvām try-ahā bhavanti, abhi-pūrvā-
 m evā suvar-gām || 2 || lokām abhy-ārohanti⁶. yád
 anyātaḥ⁷ prishṭhāni *ḍis*⁸ řiddhvó⁹ 't tishṭhanti. ati-rātrāv
 abhito³ bhavato, brahma-varcasāsyā 'nnā-'dyasya pári-grī-

8. ¹ astr^o ACDW. ² s. VII, 3, 6, 2. ³ ohne avagraha.

9. viççatirātrah. ¹ s. P. 4, 49. ² s. P. 4, 51. ³ ohne
 avagraha. ⁴ als Compositum. ⁵ s. VII, 5, 5, 2. 9. ⁶ řidhv^o
 ACDW.

hityai || 3 ||

vriṣṭjate bráhma cá 'nnap ca, suvargám, eté suvargám,
tráyoviṣṭcatiḥ ca || 9 ||

te | etāḥ — ye | evam — āsāte — annādā ity ānna-
-adāḥ — dve iti | vai | eti — pādyaḥ — tryahā iti tri-ghāḥ
— abhyārōhantīty ābhi-ārōhanti — tryahā iti tri-ghāḥ —
abhyārōhantīty ābhi-ārōhanti — atha iti — ete iti — ān-
-jāsāyāṇi ity āñjasā-ayāni | sruṭi iti — abhyārōhantīty ābhi-
-ārōhanti — pratyavārūḍhyaḥ iti prati-avārūḍhyai | atha iti |
pratishṭhityaḥ iti prati-sthityai — řidhvā | ud iti — annād-
-yasyety ānna-adyāsa.

10. asāv ādityò 'smiṇ loká¹ āsīt, tāṃ devāḥ pri-
shṭhāḥ pari-grihya suvar-gám lokám agamayan, párair
avástāt² páry agriḥṇan³ divā-kirtýena suvar-gé loké
práty asthāpayan, páraiḥ parástāt² páry agriḥṇan³ pri-
shṭhāir upā-'vārohan⁴; sá vā asāv ādityò 'múshmiṇ loké¹
párair ubhayátāḥ² pári-griḥito. yāt prishṭhāni bhāvanti
suvar-gám evā tair lokám yājamānā yanti, párair avás-
tāt² pári griḥṇanti³ divā-kirtýena || 1 || suvar-gé loké
práti tishṭhanti, páraiḥ parástāt² pári griḥṇanti³ pri-
shṭhāir upā-'varohanti⁴. yāt páre parástān ná syúḥ
pārāñcaḥ² suvar-gāl lokān nish padyeran⁵, yād avástān
ná syúḥ pra-jā nír daheyur; abhíto² divā-kirtýam páraḥ-
-sāmāno bhavanti, suvar-gā evai 'nān loká¹ ubhayátāḥ²
pári griḥṇanti. yājamānā vai divā-kirtýaḥ, sam-vatsaráḥ
páraḥ-sāmāno, 'bhíto² divā-kirtýam páraḥ-sāmāno bhavanti,
sam-vatsará evó 'bhayátāḥ || 2 || práti tishṭhanti. pri-
shṭhām vai divā-kirtýam pārçvé⁶ páraḥ-sāmāno, 'bhíto
divā-kirtýam páraḥ-sāmāno bhavanti, tásmād abhítaḥ pri-
shṭhām pārçvé⁶; bhūyishṭhā grāhā grihyante, bhūyishṭhaḥ

10. ekaviṣṭatirātraḥ.

¹ *nl* AW.² ohne avagraha.³ un-betont. ⁴ als Compositum.⁵ so AW, s. P. 6, 4.⁶ s. P. 4, 11.

casate, yajñāsyaī 'vá tán madhyató³ granthim grathnanti
 āvi-sraṣṣāya. saptā grihyante, saptā vai cīrsanāyāḥ
 prā-'nāḥ, prā-'pān evā yajamāneshu dadhati. yāt parā-
 cināni² prishṭhāni bhāvanti amūm evā tair lokām abhy-
 -ārohani⁴, yād imām lokām nā || 3 || praty-avarōheyur
 úd vā mādyeyur yajamānāḥ prā vā miyeran, yāt prati-
 cināni² prishṭhāni bhāvanti 'mām evā tair lokām praty-
 -āvarohanti⁴ ātho asminn evā loké prati tishṭhanti
 ānun-mādāyē. 'ndro vā āprati-shṭhita āsit, sá prajā-patim
 ūpā 'dhāvat, tasmā etām ekavieçati-râtrām prā
 'yachat, tám ā 'harat, tēnā 'yajata, táto vai sá praty ati-
 shṭhad, yé babu-yājino 'prati-shṭhitāḥ || 4 || syūs tā eka-
 vieçati-râtrām āsran, dvādaça² māsāḥ pāñca 'rtāvas
 trāya imé lokā asāv ādityā eka-vieçā, etāvanto² vai
 deva-lokās, téshv evā yathā-pūrvām prati tishṭhanti. asāv
 ādityo nā vṛy arocata, sá prajā-patim ūpā 'dhāvat, tasmā
 etām ekavieçati-râtrām prā 'yachat, tám ā 'harat, tēnā
 'yajata, táto vai sò 'rocata; yā evām vidvāṣa ekavieçati-
 -râtrām āsate rúcanta evai; 'kavieçati-râtró bhavati, rūg
 vā eka-vieçó, rúcām evā gachanti ātho prati-shṭhām evā,
 prati-shṭhā hy eka-vieçó. 'ti-râtrāḥ abbhito bhavato
 brahma-varcasāsya pári-grihītyai || 5 || grihṇanti divākirtyēnai,
 'ró 'bhayáto, nā, 'pratishṭhitā, ānta, ekavieçatiç ca || 10 ||

3, 3, 6, 1-3. — K. 33, 4. 6. — lōke — agrihṇan — upā-
 vārohan ity ūpa-avārohan — yajamānāḥ — grihṇanti —
 upāvarohantīty ūpa-avārohani — parastāt | na — suvar-
 gād iti suvaḥ-gāt | lokāt | nir iti — avastāt | na —
 prajā iti pra-jāḥ — suvarga iti suvaḥ-ge | eva | enān |
 lōke — yajamānāḥ — samvatsara iti sam-vatsare — pūr-
 ve iti — bhūyishṭhāḥ | grabhāḥ | grihyante — abhyāro-
 hantīty abhi-ārōhanti — mādyēyuh — pratyavarohantīti
 prati-avārohani | atho iti — eti | aharat — te — saḥ |

arocata | ye — rocānte — atho iti | pratīṣṭhām iti prati-
-sthām.

24. aṣṭamedhaḥ (Fortsetzung, 7, 8, 11-20*).

11. *arvāñ¹ yajnāḥ sām krāmatv amūśhmād ādhi
mām abhi | rīṣhīṇām yāḥ pnró-bitāḥ ||² nīr-devaṃ nīr-viraṃ
kṛitvā vi-shkandham³ tāsmin hīyatām yò 'smān dvéshṭi |
çárirāṃ yajna-çamalām kūsīdam⁴ tāsmint sīdatu yò 'smān
dvéshṭi ||⁵ yājna yajnāsya yāt téjas téna sām krāma mām
abhi | brāhmaṇāñ rītvījo⁶ devāñ yajnāsya tāpasā té savā⁷
'hām ā huve ||⁸ ishténa pakvām ūpa || 1 || te huve savā
'hām | sām te vṛiñje su-kṛitāw sām pra-jām paçāñ ||⁹ prai-
-shānt sām-idhenīr ā-ghārāv ājya-bhāgāv ā-çrutam praty-
-āçrutam ā çṛiṇāmi¹⁰ te | prayājā-'nōyājānt svisṭa-kṛitam
īdām ā-çīsha ā vṛiñje sūvaḥ ||¹¹ agníné 'ndreṇa sómēna sáras-
vatyā¹² vishṇunā devatābhiḥ | yājyā-'nuvākýābhyām ūpa
te huve savā 'hām yajnam ā dade te vāṣaṭ-kṛitam ||
stutāw çastrām prati-garāṃ grāham īdām ā-çīshaḥ || 2 ||
ā vṛiñje sūvaḥ | patni-samyājāñ ūpa te huve savā 'hāw
samishṭa-yajūr ā dade tāva ||¹³ paçānt sutām puroḍāçānt¹⁴
sávanāny ó 'tā yajnam | devānt sé-'ndrāñ ūpa te huve savā
'hām agnī-mukhānt sōma-vato yé ca víçve || 3 || ūpa, grāham
īdām āçīsho, drátriçāc ca || 11 ||

B. 3, 8, 18, 8. — K. Aç. 3, 1⁶. — adhīti | mām | abhi⁷
— viškandham iti vi-skandham — kusīdam — mām | abhi⁷

* a. Ind. Stud. 3, 375. 383. 390.

11 - 20. aṣṭamedhagatā mantrāḥ. 11. āpty-ākhyānām ashtabutinām
mantrāḥ. ¹ ohne avagraha. ² virūpā(h) skandhādysavayavā yasya tad
viškandham (zu çarīram gezogen?). ³ so (ān pī*) AW. ⁴ sū-
yate abhihiçyate atrety abhihiçayukto yajnaḥ savāḥ (das Kāth. hat hier
durchweg: ūpa te huve 'sā [d. i. a-sau] aham). ⁵ sarvataḥ çāstramukhāc
cbrutvā sampādayāmi. ⁶ bis auf einige Varianten stimmt auch hier (in
11 - 20) das Kāthaka vollständig zu Ts. ⁷ ohne iti, weil am pāda-Schluss.

— sava | āham | eti — praishān iti pra-eshān — eti | uta
— sendrān iti sa-jindrān.

12. bhūtām bhāvyam bhavishyād vāshaṭ svāhā¹ nāma,
rīk sāma yājur vāshaṭ svāhā nāmo, gāyatrī trishṭub¹
jāgati v. s. nāmaḥ, prithivī antārikshaṃ¹ dyaur v. s. nāmo,
'gnir vāyúḥ sūryo v. s. nāmaḥ, prā-'ṇó vy-ānò 'pā-'nó
v. s. namó, 'nnaṃ kṛishir vṛishṭir v. s. nāmaḥ, pitā putráḥ
paútro v. s. nāmo, bhūr bhúvaḥ súva vāshaṭ svāhā nāmaḥ
|| 1 || bhūvaṭ catvāri ca || 12 ||

B. 3, 8, 17, 8. — K. A. 3, 2. — trishṭup — prithivī —
vyāna iti vi-ānaḥ | āpāna ity āpa-ānaḥ — annām — vṛishṭih.

13. 'ā me grīhā bhavantv ā pra-jā ma ā mā yajno
viçatu viryā-vān¹ | āpo devīr yajniyā mā " viçantu sa-
hāsrasya mā bhūmā mā prā hāsīt ||² 'ā me grāho bhavtv
ā puro-rūk stuta-çastre³ mā " viçatāṃ samici^{3 4} | ādityā
rudrā vāsavo me sadasyāḥ sahāsrasya mā bhūmā mā
prā hāsīt ||⁵ 'ā mā 'gni-shṭomó viçatū 'kthyaç cā 'ti-rātró
mā " viçatv āpi-çarvarāḥ | tiro-ahniyā mā sú-hutā ā viç-
antu sahāsrasya mā bhūmā mā prā hāsīt || 1 || agni-
shṭomó viçatv, aṣṭādaça ca || 13 ||

B. 3, 8, 17, 8. — K. A. 3, 2. — eti — grīhāḥ — eti |
prajeti pra-jā | me | eti — viryāvān iti viryā-vān — yaj-
niyāḥ | mā | eti — stutaçastre iti stuta-çastre | mā | eti —
samici³ iti — ādityāḥ | rudrāḥ — mā | eti — tiroahniyā
iti tīraḥ-ahniyāḥ.

14. agninā tāpó 'nv abhavad, vācā brūhma, mañinā
rūpāni, 'ndreṇa devān, vātena prā-'ṇant, sūryeṇa dyām,

12. paryāptināmākā mantrāḥ.

¹ ohne avagraha.

13. ābhūnāmākā homamantrāḥ.

² s. P. 3, 5.

³ s. P. 4, 11.

³ ohne avagraha. ⁴ s. P. 4, 31.

14. anubhūnāmākā mantrāḥ.

candrāmasā¹ nākshatrāṇī, yamēna pitṛīn, rājuā manushyān,
phalēna nādeyān, ajagarēṇa¹ sarpān, vyāghrēṇa¹ "raṇyān
paçḍū, chyenēna² patatṛiṇo, vṛishṇā³ 'çvān, ṛishabhēṇa gā,
bastēna⁴ 'jā, vṛishṇinā⁵ 'vīr, vṛihīṇā⁶ 'nnāni, yāvenau⁷ 'shadhīr¹,
nyagrōdhena¹ vānaspātīn², udumbāreṇo¹ "rjāṃ, gāyatriyā
chāndāśai, tri-vṛitā stōmān, brāhmaṇēna vācam || 1 || brāh-
maṇēnai, kaṃ ca || 14 ||

B. 3, 8, 17, 3. — K. Aç. 3, 4. — ajagarēṇa — gāḥ —
ajāḥ — nyagrodhēna.

15. svāhā¹ "dhīm ā-dhītāya svāhā svāhā "dhī-
tam, mánase svāhā svāhā mánah, prajā-pataye svāhā,
kāya svāhā, kásmāi svāhā, katamāsmāi svāhā. 'dityai
svāhā, 'dityai mahyāi svāhā, 'dityai su-mṛīḍikāyāi svāhā.
sārasvatyai¹ svāhā, sārasvatyai bṛihatyāi svāhā, sārasvatyai
pāvākāyāi svāhā. pūshnē svāhā, pūshnē pra-pathyāya²
svāhā, pūshnē narāṃdhishāya¹⁻³ svāhā. tvāshṭre svāhā,
tvāshṭre turīpāya¹⁻⁴ svāhā, tvāshṭre puru-rūpāya svāhā.
vishṇave svāhā, vishṇave nikhurya-pāya⁵ svāhā, vishṇave
nibhūya-pāya⁶ svāhā. sārvasmāi svāhā || 1 || pururūpāya
svāhā, dáça ca || 15 ||

B. 3, 8, 11, 1. 17, 3. — K. Aç. 3, 5. — Vs. 22, 20. Ç. 13,
1, 7, 2-8. Kā. 20, 4, 3-5. — ādhim ity ā-dhim — adityai —
nagrāṃdhishāya — turīpāya.

16. dad-bhyāḥ svāhā¹, hánū-bhyāḥ² svāhā, óshthā-
bhyāḥ³ svāhā, múkhāya svāhā, nāsikābhyāḥ svāhā, 'kshī-

14. ¹ ohne avagraha. ² "nchy^o AW.

15. vaiçvadevābhitmantrāḥ. ¹ ohne avagraha. ² prakṛishṭāya
çrantaśmārtamārgāya hitaḥ prapathyāḥ. ³ narāṃgām dhārayitā naraṃ-
dhishāḥ. ⁴ tūrgam prāptas tūripaḥ. ⁵ nitarūṃ khuram pādato
gā (?) vivādham arhantīti nikhuryāḥ, teshām pāṭā. ⁶ vidyaicvar-
yādirābhityena nyagbhāvayogyā ("vaṃ yo" Cod.) nibhūyāḥ, teshām pāṭā.

16. paçvañgahomamantrāḥ (50). ¹ ohne avagraha. ² s. P. 3, 7.
³ so ("ho") AW, s. P. 10, 14.

bhyāo svāhā, kārṇābhyāo svāhā, pārā ikshāvo 'vāryebhyaḥ
pākshma-bhyaḥ svāhā⁴, 'vārā⁵ ikshāvāḥ pāryebhyaḥ pāksh-
ma-bhyaḥ svāhā, cīrshpé⁶ svāhā, bhrūbhyāo svāhā, la-
lāṭāya svāhā, mūrdho⁶ svāhā, mastishkāya⁶ svāhā, kéce-
bhyāḥ svāhā, vāhāya⁷ svāhā, grivābhyāḥ⁸ svāhā, skandhé-
bhyāḥ⁹ svāhā, kīkasābhyāḥ¹⁰ svāhā, prishṭi-bhyaḥ¹¹⁻¹¹
svāhā, pājasyāya¹² svāhā, pārçvābhyāo svāhā || 1 || āśā-
bhyāo svāhā, doṣhā-bhyāo¹³ svāhā, bāhū-bhyāo¹³ svāhā,
jāṅghābhyāo¹⁴ svāhā, çrōṇi-bhyāo¹⁴⁻¹⁵ svāho, "rū-bhyāo
svāhā, 'shṭhivād-bhyāo svāhā, jāṅghābhyāo svāhā, bhas-
āde¹⁶ svāhā, çikhaṇḍebhyaḥ¹⁷ svāhā, vāla-dhānāya svāhā,
'ṇḍābhyāo svāhā, çépāya svāhā, rétase svāhā, pra-jābhyāḥ
svāhā, pra-jānanāya svāhā, pad-bhyāḥ svāhā, çaphēbhyāḥ
svāhā, lōma-bhyāḥ svāhā, tvacē svāhā, lōhitāya svāhā,
māṣāya svāhā, suāva-bhyāḥ svāhā, 'sthā-bhyāḥ svāhā,
majjā-bhyāḥ svāhā, 'ṅgebhyaḥ¹⁸ svāhā, "tmāne svāhā¹⁹,
sārvasmai²⁰ svāhā || 2 || pārçvābhyāo svāhā, majjābhyāḥ svāhā,
shāt ca || 16 ||

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 6. — Vs. 25, 1-9. Ç. 13, 3, 4, 1.
Kā. 20, 8, 4. — hanūbhyām iti hanū-bhyām | svāhā | oshṭhā-
bhyām — akshibhyām²¹ — pāre | ikshāvāḥ | avāryebhyaḥ

16. ⁴ ikshavo 'kshiromāṣi, te ca pāre uparibhāge variante. kasmāt
pāra iti tad ucyate: avāryebhyaḥ pākshmahhyaḥ adhobhāgavarti-
bhyo romabhyaḥ upari variante. ⁵ avārā 'dhobhāge ye kecid ikshavo
variante. ⁶ cīraḥ-çabdena lalāṭād adhobhāge vivakshitāḥ, mūrdha-
çabdena co 'paribhāgaḥ, tatratyam māśasam mastishkāḥ. ⁷ vaha-
çabdena rathayngasya vāhakaḥ pradeça ucyate. ⁸ grivā galagata-
uḍyāḥ. ⁹ galasyoparibhāgāvayavāḥ. ¹⁰ prishṭhasthigatā gulikāḥ.
¹¹ ubhayapārçvagatā asthivješāḥ. ¹² pājā(?) balaṃ tatsthānam hrida-
yam pājasam. ¹³ doṣḥ-çabdena bāhu-çabdena ca pūrvapādāyor (pa²
Cod.) nttarādharabhāgāu ucyete. ¹⁴ jāṅghāçabdena madhyabhāgaḥ.
¹⁵ çroṇyādiçabdaiç caturbbiḥ prishṭhagatayoḥ pādāyoç catvāra ūrdhvādho-
bbhāgā ucyante. ¹⁶ bhasa cchabdenā 'pānapradeçaḥ. ¹⁷ çikhaṇḍā
ūrdhvakeçāḥ. ¹⁸ aṅgāny annktā avayavāḥ. ¹⁹ ātmā tatratyo
jīvaḥ. ²⁰ sarvaṃ kṛtsuṣarīram. ²¹ akshibhyām ity akshi-
-bhyām D prima manu.

— avāre | ikshavāḥ — prīṣṭhībhyā iti prīṣṭhi-bbhyāḥ — cros-
nībhyām iti crosni-bbhyām — ūrubbhyām ity ūru-bbhyām —
āṇḍābbhyām.

17. āñjy-etāya¹ svāhā², 'ñji-sakthāya³ svāhā, çiti-
-pāde⁴ svāhā, çiti-kakude⁵ svāhā, çiti-rāndhrāya⁶ svāhā,
çiti-prīṣṭhāya svāhā, çity-āśasāya svāhā, pushpa-kārnāya⁷
svāhā, çity-ōṣṭhāya svāhā, çiti-bhrāve svāhā, çiti-bhasade⁸
svāhā, çvetā-'nūkāçāya⁹ svāhā, 'ñjāye¹⁰ svāhā, lālāmāya¹¹
svāhā, 'sita-jnave svāhā, kṛīṣṇai-'tāya¹² svāhā, robhitai-
-'tāya¹³ svāhā, 'ruṇai-'tāya¹⁴ svāhe, "dṛiçāya¹⁵ svāhā, kīdṛi-
çāya¹⁶ svāhā, tādṛiçāya¹⁷ svāhā, sadṛiçāya¹⁸ svāhā, vi-sadṛi-
çāya^{19, 20} svāhā, sū-sadṛiçāya²¹ svāhā, rūpāya svāhā, sār-
vasmai svāhā || 1 || rūpāya svāhā, dvē ca || 17 ||

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 7. — āñjyētāyety āñji-etāya
— çitipada itl çiti-pade — çitlikaknda iti çiti-kakude —
çityaśasāyety çiti-āśasāya — çitibhasada iti çiti-bhasade —
çvetānūkāçāyety çveta-anūkāçāya — āñjāye — asitajnava
ity asita-jnave — kṛīṣṇaitāyety kṛīṣṇa-etāya.

18. kṛīṣṇāya svāhā¹, çvetāya svāhā, piçāṃgāya^{2, 3}
svāhā, sārāṃgāya^{4, 5} svāhā, 'ruṇāya⁶ svāhā, gaurāya⁷
svāhā, babhrāve svāhā, nakulāya⁸ svāhā, rōhitāya svāhā,

17, 18. rūpahomamantrāḥ; 17. açvāvayavarūpamantrāḥ (°pā° Cod.).
¹ āñjīḥ çuklaḥ, etaḥ sāmḍhyo varṇaḥ, āñjyetaḥ mīçravarṇaḥ. ² ohne
avagraha. ³ çvetārūpaḥ; zu s° s. P. 6, 12; zum Acc. s. Pāp. VI, 2,
198. 199. ⁴ çitīḥ çvetaḥ; zum Accent s. Pāp. VI, 2, 138. ⁵ randh-
rāṇi karpādicchidrāṇi. ⁶ p n aḥ pākāralakṣhaṇaḥ karpayor yasya.

⁷ anūkāçāḥ cakshuḥpradeçāḥ. ⁸ āñjīḥ çvetakṛitsnaçariraḥ. ⁹ lālā,
taçvaityayukto lālāmaḥ. ¹⁰ kṛīṣṇamiçrasamḍhyāvarṇayuktaḥ kṛīṣṇa-
paitaḥ; zum Accent s. Pāp. VI, 2, 8. ¹¹ japākusumavad atyantārāga-
yuktaḥ samḍhyāvarṇo lobhitaitaḥ (sic!). ¹² īśhadāruṣayayuktaḥ samḍhyā-
varṇo 'ruṇaitaḥ. ¹³ zu s° s. P. 6, 8. ¹⁴ nāmārahito viadṛiçāḥ.

18. avayavirūpamantrāḥ. ¹ ohne avagraha. ² piçāṃgo roca-
navarṇaḥ. ³ sārāṃgaç çātakavarṇaḥ. ⁴ īśhadrakto 'ruṇaḥ.
⁵ gaurō 'tyantaçvetaḥ. ⁶ nakulavarṇaḥ.

çópāya⁷ svāhā, çyāvāya⁸ svāhā, çyāmāya⁹ svāhā, pākā-
lāya¹⁰ svāhā, su-rûpāya svāhā, 'nu-rûpāya svāhā, ví-rûpāya
svāhā, sá-rûpāya svāhā, prāti-rûpāya svāhā, çabálāya svāhā,
kamalāya¹¹ svāhā, pñçnaye svāhā, pñçni-sakthāya¹² svāhā,
sárvasmai svāhā || 1 || kñishpāya, shátcatvāriṣṭat || 18 ||

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 8. — aruṇāya.

19. óshadhî-bhyaḥ¹ svāhā², mûlebhyaḥ svāhā, tûle-
bhyaḥ³ svāhā, kãṇḍebhyaḥ⁴ svāhā, váḷcebhyaḥ⁵ svāhā,
pûshpebhyaḥ svāhā, phálebhyaḥ svāhā, gñihîtebhyaḥ⁶ svāhā,
'gñihîtebhyaḥ svāhā, 'va-pannebhyaḥ⁷ svāhā, çáyānebhyaḥ⁸
svāhā, sárvasmai svāhā || 1 || óshadhîbhyas, çaturviṣṭatib || 19 ||

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 9. — Vs. 22, 28. — oshādhi-
bhyas ity oshādhi-bhyaḥ — agñihîtebhyaḥ.

20. vānaspāti-bhyaḥ svāhā¹, mûlebhyaḥ svāhā, tûle-
bhyaḥ svāhā, skándho-bhyaḥ² svāhā, çākshābhyaḥ svāhā,
parñcebhyaḥ svāhā, pûshpebhyaḥ svāhā, phálebhyaḥ svāhā,
gñihîtebhyaḥ svāhā, 'gñihîtebhyaḥ svāhā, 'va-pannebhyaḥ
svāhā, çáyānebhyaḥ svāhā, çishṭāya³ svāhā, 'ti-çishṭāya⁴
svāhā, pári-çishṭāya⁵ svāhā, sās-çishṭāya⁶ svāhā, 'c-chish-

18. ⁷ çopāḥ pitalohitaḥ. ⁸ çyāvāḥ pítakñishpāḥ. ⁹ çyāmāḥ
ñilaḥ. ¹⁰ atyantakñishpāḥ pākalaḥ. ¹¹ kamalavarūḥ. ¹² zu
s* s. P. 6, 12.

19. oshadhîhomamantrāḥ. ¹ s. P. 3, 7. ² ohne avagraha.
³ tûlāny agrāpi. ⁴ kãṇḍāni daṇḍasandriçā bhāgāḥ. ⁵ vaiçāni
dvaidhîbhāvasampadhayaḥ. ⁶ gñihîtāni prāgibhir opayuktāni. ⁷ ava-
panuāni atambabhyo viyujya bhūman patitāni. ⁸ stambaiḥ saha
bhūmau patitāni.

20. vñikshamantrāḥ. ¹ ohne avagraha. ² skandhāūsi
dvaidhîbhāvasampadhayaḥ. ³ ekasmin karmaḇi 'dānīm upayuktād
anyaḥ kālātara upayokshyamāḥ çishṭāḥ, kālāntare 'pi tatkarṇmopa-
yuktād anyo 'tiçishṭāḥ, karmāntareshv apy upayuktād anyaḥ pari-
çishṭāḥ, lokavyavahāre 'py upayuktād anyaḥ sampçishṭāḥ, upayujya
tyakta uchishṭāḥ.

ṭāya² svāhā, riktāya⁴ svāhā, 'riktāya⁴ svāhā, prā-riktāya⁴ svāhā, sāṃ-riktāya⁴ svāhó, 'd-riktāya svāhā, sārvasmai svāhā || 1 || vānaspatibhyaḥ, śhāicavāriṇṇat || 20 ||

B. 3, 8, 17, 4. — K. Aç. 3, 10. — ariktāya.

prajāvam, brahmavādīnaḥ kīm, eśā vā āptā, ādityā ubhāyoh, prajāpatir ānū āyann⁴, śndro vā sadgfūḥ, śndro vā cithilāḥ, prajāpatir akāmayatā 'nnādāḥ, sá virāḍ, asāv ādityò, 'rvāḥ, bhūtam, á ma, 'gnūnā, tāpaḥ, svāhā 'dhīm, dadbhyyò, 'ājyātāya, kṛishṇāyā, 'śhadhībhyo, vānaspatibhyo, viṇṇatīḥ || 20 ||

prajāvam (1, 1), prajāpatir (5, 1), yād achandomām (8, 2), te have savā 'hām, śhadhībhyo, dvicavāriṇṇat || 42 ||

iti taittirīyasamhitāyām sapṭamakāṇḍa
trītiyaḥ prapāṭhakaḥ ||

23. sattrāyaṇam (Fortsetzung, 7, 4, 1-11 *).

1. brīhaspātir¹ akāmayata: çrān me devā dādhrān gācheyam puro-dhām iti, sá etām caturviṇṇati-rātrām apaçyat, tām ā 'harat, tēnā 'yajata, tāto vā tasmai çrād devā ādadhatā 'gachat puro-dhām; yā evām vidvāṇsaç caturviṇṇati-rātrām āsate çrād ebhyo manushyā dadhate²

gāchanti puro-dhām. jyótir gaúr āyur iti try-ahā bhavanti, 'yām vāvā¹ jyótir antārikṣham¹ gaúr asāv āyuh || 1 || imān evā lokān abhy-ārohanty³. abhi-pûrvām try-ahā bhavanty, abhi-pûrvām evā suvar-gām lokām abhy-ārohanty³. āsattram⁴ vā⁵ etād yād achando-mām, yāc chando-mā bhāvanti tēna sattrām⁴, devātā¹ evā pri-

20. ⁴ idānīm pûrvāḥ palair (pattrair?) varjito riktaḥ, tadvyuktas tv ariktaḥ, sarvadā tadvarjitaḥ paririktaḥ, parçair api vivarjitaḥ aaç-riktaḥ. ⁵ ānū āyann fehlt W.

* s. Ind. Stud. 3, 375. 382.

4, 1. 2. caturviṇṇatirātrām. ¹ ohna avagraha. ² unbetont.
³ als Compositum. ⁴ *tra* ACDW. ⁵ so schon VII, 3, 6, 2.

śbṭhāir āva rundhate² paçũñ chando-mair³, ójo vai vir̥yam
 prishṭhāñi paçávaç chando-mā, ójasy evā vir̥ye paçúshu
 prāti tishṭhanti. bṛihad-rathamtarābhyām⁷ yanti, 'yam
 vāvā¹ ratham-tarām asaū bṛihád, ābhyām evā || 2 ||
 yanty, átho anáyor evā prāti tishṭhanty, eté³ vai yajnásyā
 'ñjasā-'yani⁸ sruti⁹, tābhyām evā suvar-gām lokām yanti.

caturviçcati-rātró bhavati, catur-viçcatir ardha-māsāḥ
 sam-vatsaráḥ, sam-vatsaráḥ suvar-gó lokāḥ, sam-vatsará
 evā suvar-gé loké prāti tishṭhanty; átho caturviçcaty-
 -akshará gāyatrī, gāyatrī brahma-varcasām, gāyatriyai 'vá
 brahma-varcasām āva rundhate. 'ti-rātrāv abhito¹ bhav-
 ato, brahma-varcasāsya pári-grihītyai || 3 || gaúr asāv āyur,
 ābhyām evā, páñcavatvāriçcatir ea || 1 ||

çrat | me | devāḥ | dadhīran — eti | āharat — adā-
 dhata | agāchat — ye — manushyāḥ | dadhate — tryahā
 iti tri-ahāḥ — ābhyārōhantīyā ābhi-ārōhanti — tryahā iti
 tri-ahāḥ — ābhyārōhantīyā ābhi-ārōhanti — yat | chandomā
 iti chandaḥ-māḥ — atho iti — ete iti — āñjasāyāñi ity
 āñjasā-ayāñi | sruti iti — samvatsara iti sam-vatsare | eva
 — atho iti — gāyatriyā.

2. yāthā vai manushyā evām devā āgra āsan, tē
 'kāmayañtā: 'vartim¹ pāpmānam mṛityúm apa-hátya daívi
 sau-sádam gachemé 'ti; tá etām caturviçcati-rātrám
 apaçyan, tám ā 'haran, tēnā 'yajanta, táto vai té 'vartim'
 pāpmānam mṛityúm apa-hátya daívi sau-sádam agachan;
 yā evām vidvāsaç caturviçcati-rātrám āsaté 'vartim evā
 pāpmānam apa-hátya çriyam gachanti, çrīr hí manushyasya
 || 1 || daívi sau-sáj. jyótir ati-rātró bhavati, suvar-gāsya
 lokásyā 'nu-khyātyai. prishṭhyāḥ śhaḍ-ahó bhavati, śhaḍ

1. * 0neh⁸ AW. ⁷ so schon VII, 8, 5, 8. * s. P. 4, 52.

2. dvitīyaç caturviçcatirātrāḥ. ¹ ohne avagraha.

vā řitāvah saṃ-vatsarās, tām māsā ardha-māsā řitāvah pra-
-viçya daivīṣ saṃ-sādam agachan; yā evāṃ vidvāṣaṣ catur-
viṣṇṇā-rātrām āsate saṃ-vatsarām evā pra-viçya vāsyasiṣ
saṃ-sādam gachanti. trāyas trayas-triṣṇā avāstād¹ bhava-
anti² trāyas trayas-triṣṇā parāstāt¹, trayas-triṣṇair evā
'bhayātō¹ 'vartim¹ pāpmānam apa-bātya daivīṣ saṃ-sādam
madhyatāh¹ || 2 || gachanti, prishṭhāni hī daivī saṃ-sāj.
jāmi vā etāt kurvanti yāt trāyas trayas-triṣṇā anvāñco¹,
mādhye 'nir-ukto bhavati tēnā 'jāmy. ūrdhvāni pri-
shṭhāni bhavanti² ūrdhvāṣ chando-mā, ubhābhyāṣ rūpā-
bhyāṣ suvar-gāṃ lokāṃ yanti. āsattram³ vā⁴ etād yād
achando-māṃ, yāc chando-mā bhāvanti tēna sattram³,
devātā¹ evā prishṭhair āva rundhate² paçñā chando-
-mair⁵, ōjo vai vīryam prishṭhāni paçāvah¹ || 3 || chando-
-mā, ōjasy evā vīrye paçūshu prāti tishṭhanti. trāyas
trayas-triṣṇā avāstād¹ bhavanti² trāyas trayas-triṣṇā
parāstān¹ mādhye prishṭhāny, ūro vai trayas-triṣṇā
ātmā prishṭhāny, ātmāna evā tād yājamānāḥ çarma nah-
yautē 'nārtyai. bṛihad-rathamtarābhyām⁶ yanti, 'yām
vāvā¹ ratham-tarām asaū hṛibād, ābhyām evā yanti, ātho
anāyor evā prāti tishṭhanti, etē⁷ vai yajnāsya 'ñjasū-'yanti⁷
sruti⁷, tābhyām evā || 4 || suvar-gāṃ lokāṃ yanti; pārāñco
vā etē suvar-gāṃ lokāṃ abhy-ārohani⁸ yē parācñāni¹
prishṭhāny upa-yānti, pratyāñ¹ shad-ahō bhavati praty-
-āvarūḍhyā ātho prāti-shṭhityā, ubhāyor lokāyor řiddhvō⁹
't tishṭhanti. tri-vṛitō 'dhi tri-vṛitam ūpa yanti stōmā-
nāṣ sām-pattiyai¹⁰ pra-bhavāya. jyōtir agni-shṭomō bhava-
aty, ayām vāvā sā kshāyo, 'smād evā tēna kshāyān nā

2. ² unbetout. ³ *satr^o ACDW. ⁴ so schon VII, 8, 6, 2.
⁵ *nch^o AW. ⁶ so schon VII, 8, 5, 3. ⁷ s. P. 4, 52. ⁸ als
Compositum. ⁹ řidhv^o ACDW. ¹⁰ *paty^o ACDW.

yanti. caturviṣṭati-râtró bhavati *bis* áva rundhate¹¹.

ati-râtrāv abhito¹ bhavato, brahma-varcasásya pári-grīhityai || 5 ||
manushiyāsya, madhyantáh, paçávas, tábhyám evá, samvatsarāç, caturviṣṭatiç ca || 2 ||

agré — avārtim — te | etam — eti | gharāṇ — te |
avārtim — ye | evam — āsāte | avārtim — anirukta ity
anīḥ-uktaḥ — ajāmi — yat | chandomā iti chandah-māḥ
— ātmané | eva — anārtyai — atho iti — ete iti — gñjā-
sāyāñi ity āñjasā-ayāñi | sryti iti — abhyārōhantīty ābhi-
-ārōhanti — pratyavārūḍhyā iti prati-avārūḍhyai | atho iti |
pratishṭhityā iti prati-sthityai — řidhvā — adhīti — ksha-
yāt | na — samvatsara iti sam-vatsare | eva — atho iti.

3. řikshā vā iyām alomākā "sīt, sā 'kāmayataū:
'shadhi-bhir¹ vānaspati-bhiḥ prā jāyeyé 'ti, sai 'tās triṣ-
ṭataṃ rātrir apaçyat, táto vā iyām óshadhi-bhir¹ vānas-
pāti-bhiḥ prā 'jāyata. yé prajā-kāmāḥ paçú-kāmāḥ syús

tá etā āsiran, prai 'vá jāyante pra-jāyā paçú-bhir. iyām
vā aksbudhyat, sai 'tām vi-rājam apaçyat, tām ātmán dhítvā
'nnā-'dyam áva 'runddhaú² 'shadhiḥ³ || 1 || vānaspatin³
pra-jām paçūn, ténā 'vardhata, sā jemānam mahimānam
agachad; yā evām vidvāsa etā āsate vi-rājam evā 'tmán
dhítvā 'nnā-'dyam áva rundhate, vārdhante pra-jāyā paçú-
-bhir, jemānam mahimānam gachanti. jyótir ati-râtró (1)
bhavati suvar-gásya lokásyā 'nu-khyátai. řiśhṭhyah
shad-ahó (2-7) bhavati, shád vā řitávaḥ shát řiśhṭhāui,
řiśhṭhair evá 'rtūn anv-ārohanty^{4 5} řitú-bhiḥ sam-
-vatsarām, té sam-vatsará evá || 2 || práti tiśhṭhanti.
trayas-triṣṭat trayas-triṣṭam (8) úpa yanti yajnásya

2. ¹¹ wie oben 1, 8.

3. triṣṭadrātrah. ¹ s. P. 3, 7. ² *ndh* ACDW. ³ ohne
avagraha. ⁴ als Compositum. ⁵ unbetont (das Verbum).

sāṃp-tatyā, ātho prajā-patir vai trayas-triṇṇāḥ prajā-
-patim evā³ "rabhante prāti-shṭhityai. tri-ṇavó (9)
bhavati ví-jityā. eka-viṇṇó (10) bhavati prāti-shṭhityā,
ātho rúcam evā "tmán dadbate. tri-vṛid agni-shṭud
(11) bhavati, pāpmānam evā téna nír dahanté 'tho téjo
vai tri-vṛit téja evā "tmán dadbate. pañca-daçá (12)
indra-stomó bhavati, 'ndriyám evā 'va || 3 || rundhate.
sapta-daçó (13) bhavaty, annā-'dyasyā 'va-ruddhya⁴, ātho
prai 'vá téna jāyanta. eka-viṇṇó (14) bhavati, prāti-
-shṭhityā; ātho rúcam evā "tmán dadbate. catur-viṇṇó
(15) bhavati, catur-viṇṇatir ardha-māsāḥ sam-vatsaráḥ, sam-
-vatsaráḥ suvar-gó lokāḥ, sam-vatsará evā suvar-gé loké prāti
tishṭhanti; ātho eshá vai viśbū-vān⁵, viśbū-vānto⁶ bhav-
anti yá evāṃ vidvāṃsa etā āsate. catur-viṇṇāt pṛiśṭhāny
(16-21) ūpa yanti, sam-vatsará evā prati-shṭhāya || 4 || de-
vātā⁷ abhy-ārohani⁸. trayas-triṇṇāḥ trayas-triṇṇām
(22) ūpa yanti, trayas-triṇṇād vai devātā, devātāsv evā prāti
tishṭhanti. tri-ṇavó (23) bhavati, 'mé vai lokās tri-ṇavā,
eshv evā lokéshu prāti tishṭhanti. dvāv eka-viṇṇau
(24. 25)⁹ bhavataḥ, prāti-shṭhityā, ātho rúcam evā "tmán
dadbate. bahávaḥ shoḍaçínó¹⁰ (26-29)¹¹ bhavanti, tásmād
bahávaḥ pra-jāsu vṛiśāpo. yád eté stómā vy-átishaktā
bhāvanti tásmād iyám óshadhí-bhir¹² vānaspāti-bhir vy-
-átishaktā || 5 || vy-átishajyante¹³ pra-jáyā paçú-bhir yá
evāṃ vidvāṃsa etā āsaté. 'kliptā vā eté suvar-gāṃ lokāṃ
yanti, uccāvacañ¹⁴ hí stómān nṇa-yānti; yád etā ūrdhvāḥ
kliptā stómā bhāvanti kliptā evā suvar-gāṃ lokāṃ yanti
ubháyor ebhyo lokáyoḥ kalpate. triṇṇād etās, triṇṇād-

3. "rudhy³ ACDW. ⁷ nach dem schol. Tag 23. 24 (also 28
nochmals!). ⁸ s. VI, 6, 11, 1 not.⁴. ⁹ nach dem schol. Tag 25-29.

-aksharā vi-rāḍ, ānnaṃ vi-rāḍ, vi-rājai 'vā 'nnā-'dyam āva rundhate. 'ti-rātrāṇ (1 u. 30) abbīto bhavato, 'nnā-'dyasya pāri-grīhītyai || 6 ||
 śādhāh, sam-vatsarā evā, 'va, prati-sṭhāya, vyatishaktā, 'kā nā paścādo ca || 3 ||

rikshā | vai — ośādhībhir ity ośādhī-bhīḥ — te |
 etāḥ — dhītvā | annādyam ity āna-adyām — grumbha —
 ye | evam — anvārōhantīty ānu-ārōhanti — samvatsara iti
 sam-vatsare — samtātyā itī sam-tātyai | atho iti — eti |
 rabhate — triṇava iti tri-navaḥ — vijītyā itī vi-jītyai —
 pratishṭhityā itī prati-sṭhītyai | atho iti — agnisṭud ity
 āgni-stut — dghante | atho iti — avārudhyā ity avā-rudhyai |
 atho iti — jāyate — pratishṭhityā itī prati-sṭhītyai | atho
 iti — samvatsara iti sam-vatsare | eva — atho iti — vishṭu-
 vān itī vishu-vān — ye | evam — samvatsara iti sam-
 -vatsare | eva | pratishṭhāyeti prati-sṭhāyā — abhyārōhantīty
 ābhi-ārōhanti — devatāḥ — pratishṭhityā itī prati-sṭhītyai |
 atho iti — stomāḥ | vyatishaktā itī vi-atishaktāḥ — vyatī-
 shajyanta itī vi-atishajyante — ye | evam — āsate | akṣiptāḥ
 — ete | ūrdhvāḥ | kṣiptāḥ | stomāḥ.

4. prajā-patīḥ suvar-gām lokām ait, tāṃ devā yēna-
 -yena chāndasā 'nu prā 'yuñjata¹ tēna nā "pnuvan; tā
 etā dvātriṇṇadā² rātrīr apaṇyan, dvātriṇṇad-aksharā
 'nu-sṭūg, ānu-sṭubhaḥ prajā-patīḥ, svēnai 'vā chāndasā
 prajā-patīm āptvā 'bhy-ārūhya suvar-gām lokām āyan; yā
 evāṃ vidvāsa etā āsate dvātriṇṇad² etā, dvātriṇṇad-
 -aksharā 'nu-sṭūg, ānu-sṭubhaḥ prajā-patīḥ, svēnai 'vā
 chāndasā prajā-patīm āptvā ṇriyam gachanti || 1 || ṇrīr bī
 manushyasya suvar-gō lokō. dvātriṇṇad² etā, dvātriṇṇad-
 -aksharā 'nu-sṭūg, vāg anu-sṭūp, sārvaṃ evā vācam āpnu-
 vanti, sārve vācō vaditāro bhavanti, sārve bī ṇriyam gach-

4. dvātriṇṇadrātrāḥ.

¹ obsehon betont (CD), doch nicht compo-

nirt mit anu und pra.

² ohne avagraha.

anti. jyótir gaúr āyur iti try-ahā bhavanti², 'yām vāvā² jyótir antáriksham² gaúr asāv āynr imān evā lokān abhy-ārohanti⁴; abhi-pūrvām try-ahā bhavanty, abhi-pūrvām evā suvar-gām lokām abhy-ārohanti⁴. bṛihad-rathamtarābhyām⁵ yanti || 2 || iyām vāvā² ratham-tarām

asaū bṛihád, ābhyām evā yanty, átho anáyor evā prāti-tishṭhanty; eté⁶ vai yajnásyā 'ñjasā-'yanti⁶ sruti⁶, tābhyām evā suvar-gām lokām yanti. páráñco² vā eté suvar-gām lokām abhy-ārohanti⁴ yé párácas try-ahān nṛa-yānti, pratyāñ² try-ahó bhavati praty-avarūḍhyā átho prāti-shṭhityā, ubháyor lokáyor řiddhvó⁷ 't tishṭhanti. dvā-triṇṇad² etās, tāsām yās triṇṇad triṇṇad-aksharā vi-rāḍ ānnam vi-rāḍ vi-rājai 'vā 'nnā-'dyam áva rundbate, yé⁶ dvé⁶ aho-rātré⁶ evā té⁶ ubhābhyāu rūpābhyāu suvar-gām lokām yanty. ati-rātrāv abhito² bhavataḥ pári-ḡṛihṭiyai || 3 || gachanti, yanti, triṇṇadaksharā, dvātriṇṇatiḥ ca || 4 ||

devāḥ — anú | preti | ayūñjata¹ — te | etāḥ — anu-shṭug ity ānu-stuk | ānūshṭubha ity ānū-shṭubhaḥ — ye | evam — etāḥ — anu-shṭug ity ānu-stuk — etāḥ — anu-shṭug ity ānu-stuk | vāk | anu-shṭub ity ānu-stup — tryahā iti tri-ahāḥ — abhyārohantīty abhi-ārohanti — atho iti — ete iti — āñjasāyāñi ity āñjasā-ayāñi | sruti iti — pratyavarūḍhyā iti prati-avarūḍhyai | atho iti | pratishṭhityā iti prati-shṭhityai — řiddhvā — ye iti | dve iti | aho-rātre ity ābha-rātre | eva | te iti.

5. dvé¹ vāvā² deva-sattré² dvādaçā-'hāç ca trayastriṇṇad-ahāç ca, yā evām vidvāsas trayastriṇṇad-

4. ² so schon VII, 3, 9, 2.
VII, 3, 5, 3. ⁶ s. P. 4, 52.

⁴ als Compositum.

⁷ řiddhv⁶ ACDW.

⁶ so schon
⁸ s. P. 4, 49.

² s. P. 4, 11.

5. trayastriṇṇadrātraḥ. ¹ s. P. 4, 49. ² ohne avagraha. ³ sattr⁶ ACDW. ⁴ s. P. 4, 51.

-ahám āsate sâ-'kshād evā devātā abhy-ārohani⁵; yāthā khālu vai śrēyān abhy-ārūḍhaḥ kāmāyate tāthā karoti.

yādy ava-vidhyati⁶ pāpiyān bhavati, yādi nā 'va-
-vidhyati⁶ sa-dṛiṇ. yā evāp vidvāśas trayastriṇṣad-
-ahám āsate vi pāpmanā bhrātrīvyenā⁷ vartante. 'bar-
-bhājo vā etā devā āgra ā 'haran || 1 || ābar ēko 'bhajātā
'har ēkas, tābhīr vai té pra-bāhug⁸ ārdhnuvan; yā evāp
vidvāśas trayastriṇṣad-ahám āsate sārva evā pra-bāhug
ridhnuvanti, sārve grāma-nīyam prā⁹ pnuvanti. pañcā-
-hā bhavanti, pāñca vā pītāvaḥ saṃ-vatsarā, pītūshv evā
saṃ-vatsarē prāti tishṭhanti, ātho pāñcā-'ksharā pañktiḥ,
pañkto yajno, yajnam evā 'va ruadhate. trīṇy ācvi-
nāni¹⁰ bhavanti, trāya imē lokā, eśhū || 2 || evā lokēshu
prāti tishṭhanti, ātho trīṇi vai yajñāsye 'ndriyāṇi, tāny evā
'va ruadhate. viṇṣva-jid bhavaty annā-'dyasyā 'va-
-ruddhyai¹¹. sārva-prishṭho bhavati, sārvasyā 'bhi-
-jityai. vāg vai dvādaçā-'hō, yāt purāstād¹² dvādaçā-
-'hām upe-'yūr ānāptām vācam ūpe 'yur ūpa-dāsukai
'shām vāk syād, upāriṣṭād¹² dvādaçā-'hām ūpa yanti
āptām evā vācam ūpa yanti tasmād upāriṣṭād vācā
vadāmo. 'vā-'ntarām || 3 || vai daça-rātreṇa prajā-patiḥ
pra-jā asrijata, yād daça-rātrō bhāvati pra-jā evā tād
yājamānāḥ srijanta. etāc ha vā Udañkāḥ¹³ Çaulbā-
yanāḥ¹⁰ sattrāsyā¹¹ 'rddhim uvāca yād daça-rātrō, yād
daça-rātrō bhāvati sattrāsyā¹¹ 'rddhyā¹²; ātho yād evā
pūrveshv āhaḥ-su vi-loma kriyāte tāsyai 'vai 'shā çāntir.

5. * als Compositum. 6. apa (!) vidhyati tasminn upāye pra-
mādyati. 7. samam yathā bhavati tāthā. 8. ācvinena çatreçopā-
lakṣitāny ahāni. 9. *rudhyo ACDW. 10. ço C., *yanamaḥ D.
11. satro ACDW. 12. *rdhyo ACDW.

dvy-anikā¹⁵ vā etā rātrayo yajamānā viçva-jīt, sahā
 'ti-rātrēṇa pūrvāḥ shōḍaça² sahā 'ti-rātrēṇo 't-tarāḥ shō-
 ḍaça, yā evāṃ vidvāṇsas trayastriṇṣad-ahām āsata ai 'shāṃ
 dvy-anikā pra-jā¹⁴ jāyate. 'ti-rātrāṇ abhito³ bhavataḥ,
 pári-grihītyai || 4 || aharann, eshv, kvāntarāṇ, shōḍaça sahā, septā-
 ḍaça ca || 5 ||

dve iti | vāva | devasatre iti deva-satre | dvāḍaḍāha iti
 dvāḍaḍa-ghaḥ — ye — sākshād iti sa-akshāt — abhyārō-
 hantīty abhi-ārōhanti — yadi | aṇvavidhyatīty āva-vidhyāti
 — sadrīṇṇ iti sa-drīṇ | ye — eti | vartante — etāḥ | de-
 vāḥ | agrē | eti | aharan | ahāḥ | ekāḥ | abhājata | ahāḥ —
 ārdhnavan | ye — sarvē | eva — grāmāṇīyam iti grāmā-
 -nīyam — pañcāḥ iti pañca-ghāḥ — atho iti — āçvīnāni
 — atho iti — upēyur ity ūpa-īyuh — upeti | iyuh — va-
 dāmāḥ | āvāntaram ity āva-antaram — srijante | etām —
 udamkāḥ — satrasyā | riddhim — satrasyā | ridhyai | atho
 iti — dvyanikā itl dvi-anikāḥ | vai | etāḥ — yajamānāḥ —
 ye | evam — āsate | eti | eshām.

6. ādityā akāmayanta: suvar-gām lokām iyāmē 'ti,
 té suvar-gām lokām nā prā 'jānan¹ nā suvar-gām lokām
 āyan; tā etāṇ shaṭtriṇṣad-rātrām apaçyan, tām ā
 'haran, tēnā 'yajanta, tāto vai té suvar-gām lokām prā 'jā-
 nant¹ suvar-gām lokām āyan; yā evāṃ vidvāṇsah shaṭ-
 triṇṣad-rātrām āsate suvar-gām evā lokām prā jānanti³
 suvar-gām lokām yanti. jyōtir ati-rātrāḥ || 1 || bhav-
 ati, jyōtir evā purāstād² dadhate, suvar-gāsyā lokāsyā 'nu-

5. ¹⁵ senādvyasamānāḥ, tatra prāyagīyātirātreṇa saha trayāḥ pañ-
 cāḥ shōḍaça pūrvabhāvinyo rātrayaḥ ekā senā, ndayaniyēnā 'tirā-
 treṇa sahai 'kaḥ pañcāho ḍaçarātrām ("traç") ce 'ty nttarabhāvinyaḥ etāḥ
 shōḍaça rātrayo dvitīyā senā, viçvajid yajamānasthānīyatvād abhaya-
 pārçvavartinyoḥ senayor madhye 'vasthito rāje 'va saptaḍaçaṣamkhyāpūrake
 madhyamāṇe prayoktavyaḥ. ¹⁴ bahuputrārūpā bahukanyakārūpā ca
 dvividhā prajā.

6. shaṭtriṇṣadrātrāḥ.

¹ ohna Accent.

-khyātyai. śhaḍ-ahā bhavanti, śhaḍ vā rītāva, rītūshv evā
prāti tishṭhanti. catvāro bhavanti, cātasro diṣo, dikshv²
evā prāti tishṭhanti. āsattraṃ³ vā⁴ etād yād achando-
-mām, yāc chando-mā bhāvanti tēna sattraṃ⁵, devātā⁶
evā priṣṭhāir āva rundhate¹ paṇṇ chando-mair⁷, ōjo
vai viryam priṣṭhāni paṇṇaṇ chando-mā, ōjasy evā || 2 ||

virye prāti tishṭhanti. śhaṭtriṇṇad-rātrō bhavati, śhaṭ-
triṇṇad-aksharā bṛihatī, bārhatāḥ paṇṇaṇ, bṛihatyai 'vā
paṇṇ āva rundhate; bṛihatī chāndasāo svā-rājyam⁸ ācnuṭā,
'cnuvāte svā-rājyam⁹ yā evām vidvāsoḥ śhaṭtriṇṇad-rātrām
āsate suvar-gām evā lokām yanty. ati-rātrāṇv abhito¹⁰
bhavataḥ suvar-gāsya lokāsya pāri-grīhītyai || 3 || atirātrā,
ōjasy evā, śhaṭtriṇṇad ca || 6 ||

preti | ajāṇan — te | etam — eti | aharan — ye | evam
— śhaḍahā iti śhaṭ-ahāḥ — chandomā iti chandaḥ-māḥ —
rundhate — svārājyam iti sva-rājyam⁸ — ye | evam.

7. Vāsishṭho hatā-putro 'kāmayata: vindēya pra-
-jām abhi Saudāsān^{1,2} bhaveyam iti; sā etām eka-
smān-napañcāṇām apaṇyat, tām ā 'harat, tēnā 'yajata,
tāto vai sō 'vindata pra-jām abhi Saudāsān abhavad.
yā evām vidvāso ekasmān-napañcāṇām āsate vindānte
pra-jām abhi bhrātrivyaṇ bhavanti. trāyas tri-vṛito
(2-4) 'gni-śhṭomā bhavanti, vājasyai 'vā mūkhaḥ sāo
ṇyanti. dāṇa pañca-daṇḍā (5-13. 16) bhavanti, pañca-daṇḍō
vājraḥ || 1 || vājram evā bhrātrivyebhyaḥ prā haranti.
śhoḍaṇi-mād daṇḍamām āhar (14) bhavati, vājra evā vīr-

6. ¹ obne avagraha. ² "sati" ACDW. ⁴ so schon VII, 8, 6, 2.
⁵ "neh" AW. ⁶ s. P. 3, 5.

7. ekonapañcāṇadrātrah. ¹ Viṇvāmītraṇāpena hateshu putreshu.
² obne avagraha. ³ Sudāsasya (?) putrāḥ Saudāsāḥ, te ca Vāsishṭhasya
catravah.

yaṃ dadhati. dvādaça² sapta-daça (16-27) bhavanty, annā-'dyasyā 'va-ruddhyā⁴, átho prai 'vá tair jáyante. prishṭhyāḥ shaḍaḥó (28-33) bhavati, sháḍ vá řitávaḥ, sbát prishṭhāni, prishṭhair evá 'rtūn anv-ārohanty⁵ ritū-bhiḥ sam-vatsarāṃ, té sam-vatsará evá prāti tishṭhanti. dvādaçai² (34-45) 'ka-vieçā bhavanti, prāti-shṭhityā, átho rūcam evā 'tmán || 2 || dadhate. bahávaḥ (46-48) shoḍaçino² bhavanti, ví-jityai. sháḍ āçvināni bhavanti, sháḍ vá řitáva, řitūshv evá prāti tishṭhanty. ūnā-'tiriktā vá etā rātraya, ūnāś tād yád ékasyai ná pañcāçád āti-riktāś tād yád bhūyasir aṣṭā-catvārieçata, ūnāc ca khālu vá āti-riktāc ca prajā-patiḥ prā 'jáyata. yé prajā-kāmāḥ paçú-kāmāḥ syús tá etā āsiran, prai 'vá jáyante pra-jáyā paçú-bhir. vairájó² vá eshá yajnó yád ekasmān-napañcāçó, yá evāṃ vidvāsa ekasmān-napañcāçām āsate ví-rājam evá gachanty⁶ annā-'dā bhavanty. ati-rātrāṃ (1 u. 49) abhító² bhavato, 'nnā-'dyasya pári-grihityai || 3 || vājra, ātmán, prajāyā, dvāvieçatiç ca || 7 ||

'Çāṅkh. B. 4, 8. — saudāsān — ekasmānnapañcāçam ity ékasmāt-napañcāçam — eti | gharat — saḥ | avin-data — | evam — agnisṭomā ity āgni-ṣṭomāḥ — pañca-daça iti pañca-daçaḥ — aḥāḥ — vajre — sapta-daça iti sapta-daçaḥ — annādyasyety āna-adyāsya | avārudhyā ity avā-rudhyai | atho iti — anvārōhantity anu-ārōhanti — éka-vieçā ity éka-vieçāḥ — pratishṭhityā iti prati-ṣṭhityai | atho iti — ūnātiriktā ity ūna-atiriktāḥ | vai | etāḥ — aṣṭācatvārieçata ity aṣṭā-catvārieçataḥ — te | etāḥ — vairājaḥ — ye | evam — annādā ity āna-adāḥ — annādyasyety āna-adyāsya.

7. ⁴ °rudhyā ACDW.
(das Verbum).

⁵ ala Compositum.

⁶ unbetont

8. saṃ-vatsarāya dikshishyāmāṇā ekā-'shṭakāyāṃ¹ diksherann, eshā vai saṃ-vatsarāya pātnī yād ekā-'shṭakāi, 'tāsyāṃ vā eshā² etāc rātriṃ vasati, sā-'kshād evā saṃ-vatsarām ā-rābhya dikshanta. ārtam³ vā etē saṃ-vatsarāsyā 'bhī dikshante⁴ yā ekā-'shṭakāyāṃ dikshantē 'nta-nāmānāv rītū⁵ bhavato, vṃ-astam⁶ vā etē saṃ-vatsarāsyā 'bhī dikshante yā ekā-'shṭakāyāṃ dikshantē 'nta-nāmānāv rītū⁶ bhavataḥ; phālgunī-pūrṇamāsē⁷ diksheran, mūkham vā etāt || 1 || saṃ-vatsarāsyā yāt phalgunī-pūrṇamāsō, mukhatā⁸ evā saṃ-vatsarām ā-rābhya dikshante. tāsyai 'kai 'vā nir-yā⁹ yāt sām-meghye⁹ vishū-vānt¹⁰ sam-pādyate¹¹; citrā-pūrṇamāsē¹² diksheran, mūkham vā etāt saṃ-vatsarāsyā yāc citrā-pūrṇamāsō¹³, mukhatā⁸ evā saṃ-vatsarām ā-rābhya dikshante, tāsyā nā kā canā⁹ nir-yā bhavati. catur-ahē purāstāt⁹ paurṇa-

8-11. saṃvatsarasattam. 8. saṃvatsarasattirasya dikshākālāḥ. ¹ māghakṛṣṇāṣṭamīyām. ² esha saṃvatsarābhīmānī devaḥ etām māghakṛṣṇāṣṭamī rātriṃ sarvām apy etasyām ekāshṭakādevatīyām eva vasati. ³ ohaḥ avagraha. ⁴ pūshyamāgharūpāv pitravayavan saṃvatsarāsyā 'nta ity etannāmādhārīgau, tayorḥ ṇīṣṭarūpātṛvāt, tena ca 'ntānā pūrvasaṃvatsarāsyā samāptatvāt pāṇḍyapūrṇamāsīm ārahya phālgunapūrṇamāsīyāḥ prācīnāḥ kālāḥ saṃvatsarāsyā 'ntaḥ; s. meine Abh. über die nakshatra 2, 341-344. ⁵ s. P. 1, 5. ⁶ vyastam viparyāsam; ādan hi dikshā kartavyā, ayam ca saṃvatsarāsyā 'nta kālāḥ, pitravayavayor ekayor (eta⁹?) uktanyāyenā 'ntaūsmopetavāt. ⁷ uttaraphālgunī, yukte pūrṇamāsē, tāsyā ca bhāviṣṭasaṃvatsaropakramadinatvāt; ādhāna, hrāhmanā samāmunātam (B. I, 1, 2, 8); uttarayor ādadhita eshā vai prathamā rātriḥ saṃvatsarāsyā yad uttara phalgunīti ('nī itī!). ⁸ niryā doshaḥ.

⁹ samīcinā ativarshaṇakṣhamā meghā yasmīn varshartau so 'yam sammeghaḥ, tāsyā sambandhī pratyāsannaḥ kālāḥ sāmmeḥ ghaḥ. ¹⁰ s. P. 3, 7. ¹¹ phālgunīpūrṇamāsam ārahya dvādaça dikshā dvādaço 'paśaḍaḥ cā 'nushṭhāyo 'ttaradine prathamamāso pakramāḥ kāryaḥ, tathā satī citraçuddha-

navamyām upakramo bhavati, āçvayujāçuddhāṣṭamīyām māsashaṭkaṃ samāpya navamyām vishūvān kāryaḥ, sa ca varshartor pratyāsannaḥ, bhādrapadaçaur-ḡamāsyām varshartau samāpte saty anantaramāsavartitvāt. ¹² citrā, nakshatrayuktīyām paurṇamāsīyām. ¹³ s. 'pi vasantartmadhyapātītvāt saṃvatsarāsyā mukham eva; evaṃ satī kārṭtiçāçuddhanavamyām vishūvān sampadyate, tac ca dinam varshartor dūravartī, ato vṛjīṭṭiçāçākāyā ubhā-

vād visrambhēgā 'nushṭhātum çakyate.

-māsyai diksheran¹⁴, téshām ekā-'śhṭakāyām¹⁵ krayāḥ sām
padyate, tēnai 'kā-'śhṭakām ná chambāt kurvanti¹⁶; téshām
|| 2 || pūrva-pakshé sutyā sām padyate¹⁷, pūrva-pakshām
māsā abhi sām padyante¹⁸, té pūrva-pakshā ut tishṭhanti¹⁹,
tān ut-tishṭhata śśhadhaya² vānaspātayō³ 'nū 't tishṭhanti,
tān kalyāṇī kīrti ānū 't tishṭhaty: ārātsur imé yājamānā
īti, tād ānu sārve rādhnuvanti || 3 || atāc, chambāt kurvanti
téshām, cātastriṣṭaś ca || 8 ||

Pañc. 5, 9, 1-14. Kā. 13, 1, 2-10. — Čāṅkh. Br. 19, 2. 3. čr.
13, 19, 1-5. — ekāśhṭakāyām ity ēka-śhṭakāyām — dikshantē |
ārtām | vai — řitū iti — ye — ekā | eva — viśhūvān iti
viśhu-vān — abhi | sam iti | padyante — pūrvapaksha iti
pūrva-pakshe | ud iti — anū | ud iti | tiśṭhanti.

9. suvar-gām vā eté lokām yanti yé sattrām¹ upa-
-yānty, abhi² 'ndhata evā dikshābhīr ātmānā³ črapaya-
anta⁴ upasād-bhir. dvābhyām lómā⁵ 'va dyanti⁶ dvābhyām tvācam,
dvābhyām āśrid⁶, dvābhyām māśasām,
dvābhyām āśthi, dvābhyām majjānam; ātmā-dakṣiṇām vai
sattrām¹, ātmānam evā dākṣiṇām nītvā suvar-gām lokām
yanti. čikhām ānu prā vapanta, řiddhyā⁷, ātho rāghī-

8. ¹⁴ aha guṇaviśeṣam avalokya pakṣhāntaraṃ vidhātā; māgha (?),
pañcāmāsyāḥ pñastāc catuṣahe čuklaikādaśyām. ¹⁵ māgha-
kṛiṣṭasaptamyām dvādaśadikṣhāṇām samāptatvāt tadanantaravartinyām ekā-
śhṭakāyām. ¹⁶ nishprayojanām na kurvanti. ¹⁷ téshām ekāśhṭa-
kāyām krayam anutishṭhatām yajamānānam taddīnam ārabhya 'nśhṭhiya-
mānā npasadač catračnddha catarthyām sampadyante, tata nttrādine
kriyamāṇā sutyā čuklapaksha ayo 'pakrāntā bhavati. ¹⁸ tata
ārabhya, sarve 'pi māsāḥ čuklapaksham evā 'bhiḥlakṣhya samāpyante.
¹⁹ 'nte A; tesu samāpteshu sattriṣo 'pi pūrvapaksha eva sattrād
nttiśṭhanti.

9. dikṣhā npasadač ca. ¹ satr² ACDW. ³ ātmānam sva-
deham abhīta eva sarvato jvalayanty eva. ⁴ unbetont. ⁵ svadeham
pacanti. ⁶ tāsām ubhayavidhānām dvādaśatvam prakaṣayati, dvā-
bhyām dinadvayānśhṭheyābhyām dikṣhābhyām upasadbhyām ca svakiyām
loma haviṛarthaṃ avadyanti. ⁷ s. Ind. Stud. 8, 54. ⁸ řidhy⁹
ACDW; mṛitatvagrūpāṇām kečānām apagamāt.

yāsaḥ⁷ suvar-gāṃ lokām ayāmé 'ti || 1 || suvargām, pañ-
cāśāt || 9 ||

abbhīti | indhate — çrapayante — dyanti — asrit —
anū | preti | vapante | řidhyat | atho iti.

10. brahma-vādiṇo vadanty: ati-rātrāḥ paramó¹
yajna-kratūnām kāmāt tām prathamām úpa yanti² 'ty; etád
vā agni-śtōmām prathamām úpa yanti átho 'kthīyam
átha shoḍaśīnam³ áthā 'ti-rātrām⁴, anu-pūrvām evai 'tád
yajna-kratūn upé-'tya tām ā-lābhya pari-grīhya sómam evai
'tāt pibanta āsate; jyóti-śtōmām⁵ prathamām úpa yanti,
jyóti-śtōmo vai stómānām mūkham, mukhatā⁶ evá stómān
prá yuñjate⁷. té || 1 || sáw-stutā vi-rājam abhī sám pad-
yante, dvé⁸ ca 'rcāv āti ricyete⁹, ékayā gaúr āti-rikta
ékayā 'yur ūnāḥ¹⁰; suvar-gó vai lokó jyótiṣ ūrg vi-rāt¹¹
suvar-gām evá téna lokām yanti. ratham-tarām divā
bhāvati ratham-tarām náktam ity āhur brahma-vādi-
naḥ kéna tād ājāmī 'ti¹², saubharām¹³ řitiya-savané

9. ⁷ rathī¹⁰ C; kaçabbhārahitā raghīyāśo laghutaráḥ.

10. prāyaçtyākhyam prathamam ahaḥ. ¹ caramaḥ, agniśtōma
ukthyaḥ shoḍaśy atirātra ity etasya tādīyakramatvāt, agniśtōmasya ca prā-
thamīyam. ² ohne avagraha. ³ nā 'trā 'gniśtōmaḥ parityaktaḥ,
athā 'gniśtōmekthyaśhoḍaśyatirātrāḥ uttarottarasya pūrvapūrvagarbhita-
tvād, dvādaçastotram agniśtōmam antarbhāvyā punaḥ stotratrayādhikeyeno
'kthyaḥ sampadyate, tam apy antarbhāvyā punar ekastotrādhikīyena sho-
ḍaśī sampadyate, tam apy antarbhāvyā punaḥ trayodaçastotrādhikīyena 'ti-
rātrāḥ sampadyate. ⁴ s. P. 6, 13. ⁵ tasmād agniśtōmaparityāgā-
bhāvad atirātrarūpaṃ jyotiśtōmam prathamam anuśiṣṭheyuḥ, sa hi jyoti-
śtōmo jyotiṣ gaur āyur ity etannāmakanām stómānām kratūnām mu-
khasadriṣaḥ, tasmān mukhata evā 'rabhya stómān kratūn sattriṣaḥ pra-
yuñjate. ⁶ s. P. 4, 49. ⁷ s. P. 4, 40. ⁸ jyotiśtōme stotragatā
ye řigviçeṣhūḥ santi te sapetutāḥ virājaṃ daçasamkhyām prāpuvanti na
tu ūnā nā 'py adhikāḥ, itarāyo tu goshṭomāyushṭomayoḥ dve řicāv ati-
ricyete, daçasamkhyām na prāpuṃtāḥ. ⁹ bhāçakatvāḥ jyotiśtōmaḥ
svargalokātmakāḥ, virāḍrūpaḥ. ¹⁰ divā pñeṣṭastotram ratham-
tarām gīyate, náktam apī rātriparyāyeṣu ratham-tarām gīyate, tat tadā-
nīm ālasyam bhavati.

brahma-sāmām bṛihāt¹¹, tām madhyatō¹² dadhati¹³ vi-
-dhrityai, tēnā 'jāmi¹⁴ || 2 || tā, ēkān nā pañcāṣṭe ca || 10 ||

K. 33, 2. — agnīśtōmam ity āgni-stōmam — upe-
tyety ūpa-ityā — jyotiśtōmam iti jyotiḥ-stōmam — sa-
stūtā iti sa-stūtāḥ — abhi | sam iti | padyante | dve
iti — ricyete iti — ekāyā | āyūḥ — bhavāti — tat
— ajāmi.

11. jyōti-śtōmam¹ prathamām ūpa yanty, asmīn
evā tēna lokē prāti tishṭhanti; gō-śtōmam² dvitīyam
ūpa yanty, antāriksha³ evā tēna prāti tishṭhanti; āyu-
-śtōmam¹ tritīyam ūpa yanty, amūshminn evā tēna lokē
prāti tishṭhanti; 'yām vāvā⁴ jyōtir antārikshaṃ⁴ gaūr,
asāv āyur, yād etānt stōmān upa-yānty eshṇ evā tāl lo-
kēshu sattrīṇaḥ⁵ prati-tishṭhanto yanti. té sa-
-stūtā⁶ vi-
-rājam || 1 || abhi sām padyante, dvē⁷ ca 'rcāv āti ricyete⁸,
ekāyā gaūr āti-rikta ekāyā 'yur āuāḥ, suvar-gō vai lokō
jyōtir ūrg vi-rād ūrjam evā 'va rundhate; té nā
kshudhā 'rtim⁴ ā 'rchanty⁹, ākshodhukā bhavanti, kshūt-
-sambādha iva hi sattrīṇa⁵⁻¹⁰. 'gni-śtōmān abhītaḥ⁴

10. ¹¹ brahmasāmāmatvena geyam tac ca bṛihat prauḍham.
¹² tad etad bṛihad rathauptarayo ubhaya madhye sthāpayanti. ¹³ āla-
syaparihārah.

11. māsaḡatāny ahāni. ¹ s. P. 6, 13. ² s. P. 6, 2. ³ jyoti-
śtōmagoshṭōmāyushṭōmā ekāhaviṣṭāḥ, etair evā 'nlomapratilomagatair
abhiplavaḥ shaḡaḥ sampadyate; pūrvasmīnn anuvāke prathamadino
'nushṭheyaḥ prāyagīākhyo 'tirātrārūpo jyotiśṭōmo vihitāḥ, iha tu tri-
tīya diue 'nushṭheyo 'gniśṭōmātmako jyotiśṭōma iti viṣṭāḥ. Der
zweite Tag ist das caturviṡṭam ahaḥ, s. meine Abb. über die Nakshatra
2, 282 n. ⁴ ohne avagraha. ⁵ satr⁹ ACDW. ⁶ tasyai 'tasyā
'gniśṭōmarūpasya jyotiśṭōmasya prāthamyam 'pūrvoktātirātravat pra-
cāḡsatī. ⁷ s. P. 4, 49. ⁸ s. P. 4, 40. ⁹ so (ārṇh⁹) AW, s. P.
10, 9. ¹⁰ sa(t)tripām anushṭhānaprayāśahāhulyāt prāyeṇa te kshutsam-
pādītā hādha yuktā iva bhavanti, tasmāt teshām kshutparihārāyo 'rgrūpa-
virātā sampattīnykto jyotiśṭōma eva prathamam anushṭheyaḥ.

pra-dhī¹¹ tāv¹², ukthā mādhya¹³ nābhyam tát, tát etāt pari-yād¹⁴ deva-cakrām, yād etēna || 2 || shaḍ-ahēna yānti deva-cakrām evā sam-ārohanty¹⁵ ārishtyai, té svastī⁴ sám aṇuvate. shaḍ-ahēna yānti, shāḍ vā ṛitāva, ṛitūshv evā prāti tishṭhanty. ubhayāto-*vyotishā*¹⁶ yānti, ubhayā⁴ evā suvar-gé loké prati-tishṭhanto yānti. dvaú shaḍ-ahāú bhavatas, tāni dvādaḥ⁴ 'hāni sám padyante, dvādaḥ⁴ vai pūruṣo dvé⁷ sakthīyau dvaú bāhū¹⁷ ātmā ca ciraḥ ca catvāry āṅgāni stānau dvādaḥ⁴ || 3 || tát pūruṣam ānu pary-āvartante¹⁸. trāyaḥ shaḍ-ahā bhavanti, tāny aṣṭā-daḥ⁴ 'hāni sám padyante, nāvā 'nyāni nāvā 'nyāni, nāva vai pūruṣe prā-'nās, tát prā-'nān¹⁶ ānu pary-āvartante¹⁸. catvāraḥ shaḍ-ahā bhavanti, tāni cāturu-*viṣṭatir* āhāni sám padyante, cāturu-*viṣṭatir* ardha-māsāḥ sam-vatsarās, tát sam-vatsarām ānu pary-āvartantē¹⁹⁻¹⁹. 'prati-shṭhitaḥ sam-vatsarā iti khālu vā āhur vārshīyān prati-shṭhīyā²⁰ ity, etāvad⁴ vai sam-vatsarāsyā brāhmaṇam yāvan⁴ māsō²¹, māsī-māsy evā prati-tishṭhanto yānti²² || 4 || virājam, otēna, dvādaḥ⁴, etāvad vā, aṣṭāú ca || 11 ||

Kāth. 33, 3. Ait. Br. 4, 15. 16. — *vyotishṭomam* iti *vyotish-*

11. ¹¹ a. P. 4, 12. ¹² uktair *vyotirādhīr anulomapratiṣṭomagatair* nieṣpannam abhiplavaśhaḍaḥ rathacakrarūpakṛīptā vidhatte; loka rathacakram phalakatrāyega niehpādyate, tatra pārcavatāntini phalake pradhi ity ucyete, prakarshega dhīyate dhāryate madhyaphalakam ābhyām iti pradhi; madhyaphalakam tu nabhyam ity ucyate, nābhīathāniyatvāt; abhiplavaśhaḍaḥasyā 'dyantadinayor annaṣṭheyau *vyotiḥṣaḍādhīdheyau yāv agni* aṣṭo mau tāv nābha pradhi. ¹³ madhyavartino gaur āyur āyur gaur ity etannāmāna ukthīyārūpāḥ catvāraḥ kratavaḥ. ¹⁴ pūnaḥ-pūnaḥ pravartamānam. ¹⁵ ala Compositum. ¹⁶ *vyotir* gaṇr āyur ity evam ānulome saty ādeu *vyotiḥ*, āyur gaṇr *vyotir* ity evam prātīlome saty ante *vyotiḥ*. ¹⁷ a. P. 4, 5. ¹⁸ navachidragatān. ¹⁹ atra māsapūrapāya prishṭhyāḥ shaḍaḥ 'dhyāhartavyāḥ. ²⁰ pūrvoktanyāyena māsā ekaḥ pratisṭhīto, na samvatsaraḥ, tasya 'kta pratisṭhībhāhetor māsād vārehi yastvād atyantādhīkīyatvāt. ²¹ pūrvoktaritā māsasya pratipādakam brāhmaṇaṇa vākyam. ²² anenai 'va prakāreṇa pratimāsam anu-*ti*shṭhanto yajamānāḥ.

-stomam — goshtomam iti go-stomam — antarikshe — Ayu-
shomam ity ayuḥ-stomam — saestutā iti sam-stutāḥ —
gbbi | sam iti — dve iti | ca | ṛicau | atiti | ṛicyeṭe iti —
kshudhā | ārtim | eti | ṛichanti | aksbódhukāḥ — pradbī iti
pra-dbi — ukthyāḥ — pariyad iti pari-yat — samārōhan-
titi sam-ārōhanti — dve iti — bāhū iti — anv iti | pary-
āvartantā iti pari-āvartante — shaḍḍhā iti sbaṭ-ḡhāḥ —
apratishṭhita ity aprāti-sthitaḥ — pratishṭhāyā iti prati-
-sthāyāḥ — yāvāt | māsaḥ.

24. aṣvamedhaḥ (Fortsetzung, 7, 4, 12-22 *).

12. * meshās tvā pacatair avatu¹, lōhita-grivaḥ chā-
gaiḥ, ḥalmalir² vṛiddhyā³, parṇō⁴ brāhmaṇā, plakṣhō⁵ mé-
dhena⁶, nyagródhaḥ^{7,8} camasair, udumbāra⁹ ūrjā, gāyatrī
chāndo-bhis, tri-vṛit stōmair. ^bāvanti sthā¹⁰ [']vantis tvā
[']vantu, priyāṃ tvā priyāṇāṃ vārshishṭham āpyānām¹¹,
ni-dhinām tvā nidhi-pātic havāmahe vaso mama¹² || 1 ||
meshāḥ, shāṭṭriṣṭat || 12 ||

B. 3, 8, 17, 5. 9, 6, 1. — K. Aḥ.¹² 4, 1. — Vs. 23, 13. Ḥ.
13, 2, 7, 3. Kā. 20, 6, 7. — vṛidhyā — nyagrodhāḥ — avāntiḥ |
sthā — āpyānām — vāso iti | mama¹².

13. kūpyābhyah svāhā¹, kūlyābhyah² svāhā, vi-kar-

* a. Ind. Stud. 3, 375. 383. 390.

12-22. aṣvamedhāḥgamantrāḥ; 12. apāvyahomamantrāḥ. ¹ avi-
jātan mukhyaḥ pumān yo mesho 'sti se 'yam pacatuir hviṣṭvena paca-
niyāḥ kshudrair aviṣṭhaiḥ saha ha aṣva tvām avatu. ² atyunnato
vṛikshaviṣṭhaiḥ. ³ vṛidhyā ACDW. ⁴ palṣṭavṛikshaḥ. ⁵ yajni-
yeshu mukhyo vṛikshaḥ. ⁶ yajnena. ⁷ ebne avagraha. ⁸ cama-
sahetur vṛikshaḥ. ⁹ he rājapatniyo yāyam aṣvasya pālayitryaḥ stha.
¹⁰ āpyānām kāmaprāptihetunām. ¹¹ mama vāso vāsavitāḥ.
¹² auch hier (in 4, 12-22) stimmt K. Aḥ. genau zu Ts. ¹³ tonles,
weil zum Vocativ gehörig.

13. 14. apām homāḥ. ¹ ohne avagraha. ² nadipūraṇena kūle
tīre bhavāḥ.

yābhyah³ svāhā, 'vatyābhyah svāhā, khānyābhyah svāhā, hrādyābhyah svāhā, sūdyābhyah⁴ svāhā, sarasyābhyah svāhā, vaiçantībhyah⁵ svāhā, palvalyābhyah⁶ svāhā, varshyābhyah svāhā, 'varshyābhyah svāhā, hrādūnī-bhyah⁷ svāhā, prishvābhyah⁸ svāhā, syāndamānābhyah svāhā, sthāvarābhyah svāhā, nādeyībhyah svāhā, saindhaviḥbhyah⁹ svāhā, samudrīyābhyah svāhā, sārvaḥbhyah svāhā || 1 || kṛpyābhyah, catvāriḥśat || 13 ||

B. 3, 8, 17, 5. — K. Aç. 4, 2. — Vs. 22, 25. — vikaryābhyah iti vi-karyābhyah — avatyābhyah — sūdyābhyah — varshyābhyah — avarshyābhyah — hrādunībhyah iti hrādunī-bhyah — prishvābhyah.

14. ad-bhyāḥ svāhā¹, vāhantībhyah svāhā, pari-vāhantībhyah svāhā, sam-antām vāhantībhyah svāhā, çighrām² vāhantībhyah svāhā, çībham³ vāhantībhyah svāho, 'grām⁴ vāhantībhyah svāhā, bhīmām vāhantībhyah⁵ svāhā, 'mbho-bhyah⁶ svāhā, nābho-bhyah⁶ svāhā, māho-bhyah⁶ svāhā, sārvasmai svāhā || 1 || adbhya, ekām nā triḥśat || 14 ||

B. 3, 8, 13, 1-3. — K. Aç. 4, 3. — Vs. 22, 25.

15. 'yo arvantam¹ jīghāṣati² tām abhy amīti³ vārunah | parō mārtaḥ parāḥ çvā⁴ ||⁵ ahām⁶ ca tvām ca vṛitra-

13. ³ vikare bhūvivare bhavāḥ. ⁴ sūde pañke bhavāḥ. ⁵ veçante bhavāḥ; yatra kūlyādan punaḥ-punaḥ āpo viçanti tatratyāḥ. ⁶ palvale 'tyalpajalāçaye bhavāḥ. ⁷ s. P. 3, 7. pravāhadhvanisahitāḥ. ⁸ avacyāyanyāḥ prishvāḥ; /parsh? anders Petersh. W. ⁹ sindhan punnade bhavāḥ.

14. ¹ ohne avagraha. ² nimnādhikeya çighrām. ³ ishan-nimnatvena çībham çohhamam (!) yathā bhavati. ⁴ parvatāgrād adbhā. ⁵ dṛiçyamānamakarādijivopetāḥ. ⁶ amhho-nabho-mahāḥ-çabdaḥ lokatrayagatā āpa ucyante.

15. çunah prahāraḥ. ¹ so ('o a') AW, s. P. 11, 17. ² yo 'yam çvā jale snapyamānam arvantam avayam apī jale praviçya hantum icchati. ³ sarvato rogagrastam karoti. ⁴ jalādhipatiḥ. ⁵ prabalo 'yam çvā parastād gatvā mṛito bhavatu. ⁶ aham brahmā.

-bant⁷ sám babbhūva sanī-bhya ā⁸ | arāṭivā⁹⁻¹⁰ cid adri-
-vó¹¹ 'nu nau çūra mawatai¹² bhadraṁ indrasya rāṭayaḥ ||
° abhī krátve 'ndra bhū¹³ ādha jmán¹⁴ ná te vivyañ⁵ ma-
himānaw rájāsi¹⁵ | svenā¹⁶ hí vṛitrāw çávasā jaghántha ná
çátrnr ántam vidad yudhā te || 1 || vidad, dvé cā || 15 ||

K. Aç. 4, 4. — Vs. 22, 5. Ç. 13, 1, 2, 9. Kā. 20, 1, 38 - 2, 2.
— ā¹⁷ | arāṭivā — adriṇa ity ādri-vaḥ | anv iti — mawatai
— kratvā — bhūḥ | adhā | jman — vivyak — svenā.

16. nāmo rājne¹, nāmo vāruṇāya, nāmó 'çvāya, nāmaḥ
prajā-pataye, nāmó 'dhi-patayé², 'dhi-patir asy ādhi-
-patim mā kurv ādhi-patir abām pra-jānām bhūyāsam,
māp dhebi, māyi dhehy, upā-'kṛitāya svāhā³, "labdhā-
ya svāhā, hutāya svāhā || 1 || nāmā, ékā ná triçāt || 16 ||

B. 3, 8, 18, 3. 9, 16, 1. 2. — K. Aç. 4, 5. — upākṛitāyety
ūpa-ākṛitāya — ālabdhāyety ā-labdhāya.

17. ° mayo-bhūr vāto abhī¹ vātū 'srā² ūrjasvatir³⁻⁴
ōshadbīr⁵ ā riçantām⁶ | pīvasvatir³ jivā-dhanyāḥ pibantv
avasāya pad-vāte rudra mṛiḍa || yāḥ sá-rūpā ví-rūpā éka-
-rūpā yāsām agnir íṣṭyā⁸ nāmāni véda | yā āngirasas tāpase

15. ⁷ indrasamāna yajamāna. ⁸ bahubhyo lābhahhyāḥ ā sambah-
bhūva sarvataḥ samyuktan bhavāna. ⁹ ohne avagraha. ¹⁰ rāṭir ba-
virdānam tadyuktan rāṭimantan, tadrahitāv arāṭimantan, tāv evā 'rāṭivā.
¹¹ parvatasaḍṛiço vajro 'syā 'stity adrimān indraḥ sa evā 'drivān, tadrūpa
he yajamāna. ¹² anumanyantām, aṅgikurvantu; yady apy āvām havir-
dānarahitau tathā 'pi 'ndradattāni phalāny āvām praty āgachantu. ¹³ he
indra paramaiçvaryayukta yajamāna, anana kratunā çatrum abhibhū-
tavān asi. ¹⁴ asyām bhūman. ¹⁵ tvadiyam mahimānam rajānsi
jagadrajākāni caritāni ca na vivyak kaçcid api vivekṭum na samarthāḥ.
¹⁶ s. P. 3, 10. ¹⁷ ohne iti, weil am Schluss des páda.

16. gavyāni (gavyākhya homaḥ). ¹ rājā somaḥ. ² adhipati.
çabdēna dharmadvato 'cyate. ³ ohne avagraha.

17. gavyāni (gavyākhyaḥ mantrair homaḥ). ¹ so (°o a°) AW,
s. P. 11, 6. ² gāvaḥ. ³ ohne avagraha. ⁴ rasayuktāḥ. ⁵ ā siç-
antām (?) āvādayantu. ⁶ yāgena.

'há cakrús' tábhyah parjanya máhi çarma yacha || ^c yā de-
vēshu tanūvam airayanta⁹ yāsāw sómo viçvā rūpāni veda |
tā asmā-bhyam páyasā pūvamānāḥ prajā-vatir indra || 1 ||

go-shthē riribi⁹ || ^d prajā-patir máhyam etā rārāṇo viçvair
devaḥ pṛī-bhiḥ saṃ-vidānāḥ | çivāḥ satir ūpa no go-shthām
ā 'kas tāsāṃ vayam pra-jáyā sāv sadema¹⁰ || ^{e-b} ihā dhṛi-
tiḥ svāhe', 'há ví-dhṛitiḥ svāhe, 'há rántiḥ svāhe, 'há rá-
matiḥ svāhā. ¹¹ mahīm ū shū¹², su-trāmāṇam || 2 || indra,
'shāstirīçac ca || 17 ||

B. 3, 8, 18, 8. — K. Aç. 4, 6. — vātu | usrah — avasāyā |
padvataḥ iti pat-vatē — sarūpā iti sa-rūpāḥ — ekārūpā ity
ekā-rūpāḥ — ishṭyā — tapāsā | iha — yāḥ — go-shtha iti
go-sthe — etāḥ — eti | akāḥ — u | sv iti.

18. ^a kiw svid āsit pūrvā-cittiḥ¹ kiw svid āsid bṛihād
vāyah² | kiw svid āsit piçamgilā³⁻⁴ kiw svid āsit pilip-
pilā⁵⁻⁶ || ^b dyaūr⁶ āsit pūrvā-cittir āçva āsid bṛihād vā-
yah | rātrir āsit piçamgilā 'vir⁷ āsit pilippilā⁴ || ^c kāḥ svid
ekākī carati ká u svij jāyate pūnaḥ | kiw svid dhimāsya
bheshajām kiw svid ā-vāpanam⁸ mahāt || ^d sūrya ekākī car-
ati || 1 || candráma⁴ jāyate pūnaḥ | agnir himāsya bhe-
shajām bhūmir ā-vāpanam mahāt || ^e prichāmi tvā páram
āntam prithivyāḥ prichāmi tvā bhūvanasya nābhim | prich-
āmi tvā vṛishṇo āçvasya⁹ rétaḥ prichāmi vācāḥ paramām

17. ¹ aṅgiras o maharshayah svakiyena tapaśśamarthyena yā gā iha
bhūman sthāpitavantaḥ. ² çaritam-bhūman pravartitavatyāḥ. ³ goçā-
lāyam prāpaya. ¹⁰ madema (!) C. ¹¹ so schon VII, 2, 12, 1.
¹² so schon I, 5, 11, 5. ¹³ so (ū shn) AW, s. P. 3, 14, 6, 2.

18. brahmedyam. ¹ cittir jñānam, pūrvā cittiḥ pūrvacittir janma-
prabhṛiti jñānam utpannānām yasyām vidyate sā pūrvacittiḥ. ² atyan-
tam kamanīyaṃ vastu. ³ miçravarūpā. ⁴ oḥne avagraha. ⁵ atyan-
tam prakāçamānā çvetā. ⁶ tatratyānām devānām janmaprabhṛiti jñāno-
petatvāt. ⁷ avati sarvam prāçijātām iti çrīr aviḥ, sai 'vā 'tiprakāçā.
⁸ bahūnām bijānām āvāpāyo 'payuktaṃ, viçālam. ⁹ so ('o a') AW,
s. P. 11, 16.

vý-oma || 'védim áhuḥ páram ántam prithivyā yajnám áhur
bhúvanasya nábbim | sómam áhur vṛishṇo áçvasya⁶ réto
brahmaí 'vá vacúḥ paramám vñ-oma || 2 || sūrya akákī carati,
śhāçatvāriṇṇa ca || 18 ||

B. 3, 9, 5, 1-5. — K. Aç. 4, 7. — Vs. 23, 9-12. 53-54. 61. 62.
Ç. 13, 2, 6, 10-17. 5, 2, 12-22. Kā. 20, 5, 20-22. 7, 10-15. — Çāṅkh.
16, 5, 1-6. Åçval. 10, 9, 1-3. Lāṭy. 9, 10, 8-14. — aṇiḥ — u |
svīt — çandramāḥ — prithivyāḥ.

19. *ámbe ámbāly¹ ámbike², ³ná mā nayati káç
canā⁴ | sasāsty açvakāḥ || *sū-bhage⁵ kāmṇīlā-vāsini⁶ su-
var-gé loké sám pró "rṇvāthām" | ⁷ā' hām ajāni garbha-
-dhām, ā tvám ajāsi garbha-dhām | ⁸taú sabā çatūrah pa-
dāḥ sám prá sārāyāvahai | ⁹vṛishā vāu reto-dhā réto da-
dhātū. ¹⁰t sakthīor grīdām dheby añjīm úd-añjim
ánv aja | yā strīṇām jīva-bhōjano yā āsām || 1 || bila-dhā-

19. açvasya maraṇottarakālina upaśraḥ (rājapatnīnām vilāparūpo mṛi-
tāçvopacārah).

¹ so ("e a") AW, s. P. 11, 17. Pāp. VI, 1, 118.

² uttamā madhyamā adhamā ce 'ty avam trividhā rājapatnyāḥ tās tīrasa
tribhir mātṛivācakaṣṇiḥ padaiḥ pratiprasthātrā sambodhyante.

³ evam

sambodhyā "hūtānām tīrṇām madhye pradhānābhūtā mahiṣy uttarām vakti,
kaçeld api pumān mām bhogārtham rhasi nai 'va nayati, esho 'çvakāḥ
sasasti nidrām karoti, bhogābhāvaduḥkhena enena (?) garhārtho 'yam ka-
pratyayaḥ, kutsito 'çva ity arthaḥ.

⁴ ohne avagraha.

⁵ he çobha-

nabhaḥ mahiṣi.

⁶ nī (!) G., kāmṇīlāçahdēna çlāghyo vastravi-

çasṇa (?) ucynte (vgl. kambala).

⁷ tādṛiçi tvam açvaç co 'bhau svarga-

sadṛiçe 'emin sthāne idam kṣaṇmavastram samyag āchādayatam.

⁸ āchād-

yamānā ca tenā 'çvena sabai 'vam hrūhi, ha açva garbhadhāriṇam tvām

aham mahiṣi ābhimukhyena prāpnvāni, tvam api garbhadhātrīm mām

ābhimukhyena prāpnūhi.

⁹ he açva yas tvam yā eā 'ham mahiṣi tāv

āvām ubhau madhyam pādadvayam tvadiyam paçāddhāgavartipādadvayam

ity evam çaturah pādān, saṃgatāḥ parasparam çliṣṭā yathā bhavanti tathā

prasṛitān karavāva.

¹⁰ yuvayor madhya vṛishā secako 'çvaḥ sūçatv

ity adhyāhārah (!), retodhāḥ vīryadhāriṇi tvadiyam reto dhārayatu.

¹¹ he açva grīda(m) tvadiyam gudasam(pavartinam) paçēatyam bhāgam

mahiṣisambandhin(y)or ūrvor ūrdhvaṃ sthāpaya; ajyate strītvam abhivyaj-

yate 'neueti añjir yonih, tathā puṇstram abhivyajyate 'neueti meḍhro 'py

añjiḥ, sarvonnataç cā 'sāv añjiç cety udañjiḥ, ha açva mahiṣisambandham

añjim anulekṣya tvadiyam udañjim aja preraya.

vanah¹² | priyā strīṇām apicyah¹³ | yā āsām kṛishṇé lāksa-
maṇi sārdiridim⁴ parā-'vadhīt¹⁴ ||¹⁵ āmbe āmbāly¹ ām-
bike, nā mā yabhati kāç canā⁴ | sasāsty açvakāḥ ||¹⁶ ūrdh-
vām enām ūc chrayatād veṇu-bhārām girāv iva | āthā
'syā mādhyam edhatāw çité vāte pūnann iva¹⁷ ||¹⁸ āmbe ām-
bāly¹ āmbike, nā mā yabhati kāç canā⁴ | sasāsty açva-
kāḥ ||¹⁹ yād dharinī yāvam ātti nā || 2 || pusbhām paçū
manyate | çûdrā yād ārya-jārā nā pōshāya dhanāyati²⁰ ||
"āmbe āmbāly¹ āmbike, nā mā yabhati kāç canā⁴ | sasāsty
açvakāḥ ||²¹ iyām yakā çakuntikā "bālam iti sārpati | ā-
-batam gabhē pāso nī jalguliti dhāṇikā²² ||²³ āmbe āmbāly¹

19. ¹² bilap yonim prati dhāvati sahasā praviçati. ¹³ apleyate
atyādareṇa prāpyate. ¹⁴ çkrapāstasthānaviçeshap vegena tādāyāmān,

yena tādānena çkrapāto bhavati tat karoti; antarbhāḥpradeçahhedena sthā-
natrayam strīryahjanam vidyate, ata evā 'nyatrā "mnātam: trivṛt prajana-
nam npastho yonir madhyameti, tatra ye 'yam madhyamā garbhadhāriṇi sā
aardigrīdīḥ. ¹⁵ sā mahishi bhogābhāvadnḥkkena vilapanti svaduh-

khakbyāpanya svakiyām mātaram triḥ sambodhya svadnḥkham kathayati,
loke by asannihitā mātā svakiyāpadvelāyām sambodhyate, bālye mātā
eva sarvāpannivārakatvena tatsambodhanasya pātītatvād (?) anyadā 'pi
tatsambodhanam eva sahasā jīhvāyām āyāti; tām sambodhyai 'vam hrūte:
rirāṇsum mām ko 'pi na yabhati, açvakas tu nidrāti. ¹⁶ ma-

hishim prati vastrāchādanād bahir eva sthitā itarā rājapatnyo huddhipradā-
nam kurvanti, enām tvadiyām yonim ūrdhvābhīmukham kṛito 'nnatām ava-
sthāpaya, yathā loke kaśmīc cid giran veṇuṁ khaḍgayitvā svagṛhe netum
prauḍhabhāram ābadhya prathamam bhūman ūrdhvam nchrayati. ¹⁷ asyā

yoner madhyasthānam svābhīmatapṛāptyā 'bhivardhatām, vṛiddhir atra har-
shaviçeshah, yatbā loke kaçcid khalapūr nōdhrītena çūrpeya dhānyam pūnan
vyāpārābhānyena çrāntaḥ khinnagātraḥ çīte vāte pravṛitte sati hṛishyati
tadvat. ¹⁸ yadā kadācit mṛgi rātran samāgatya kshetre phalitam yavam

bhakshayati, pūnan apy arāṇya gatam paçṇ pusbhām api na man-
yate na jānāti, he mahishi tathā tvam api devatārūpeṇa tvām anubhūyā
'ntarhitam açvam na jānāsi, bhogas tu tava jāta eveti patnīnām abhiprāyaḥ.

¹⁹ tadānīm sā dāsi svāmisvikāramātreḡ 'tyantam hṛishyati na tn svakiya-
kuṭumba pośhāya dhanāyati dhanam ātmana ichati, na hi svāmisvikārīd
(? svāmī²⁴ Cod.) dhanam adhikam manyate; tathā manushyaçarirā tvam api
devatārūpasyā 'çvasya svikārād eva paritushṭā bhava, na tu tucham imam

mānsham bhogam apekshasva. ²⁰ pratyakshato dṛiçyamānā yā kūcit
pakshiatrī vidyate, āhalaçabdah pakshidhvaner anukaraṇam ity etādrīṇam
çabdām kurvantī sā çakuntikā sarpati pnmāhsam pakshīḥam (bha²⁵ Cod.)
pṛishthato gachati, na triptā kvacid avatisṭhate, he mahishi evam tvam api
na tripyasi, tad etad anyuktam. ²¹ garbhasya dhārayitri yosbit; gabha-
çabdena paçaçabdena ca varṇavyatyayo drashtavyaḥ, yoniḥ (²²niap Cod.) sa-

ámbike, ná má yabhati kác caná⁴ | sasásty açvakáh ||
² mātā ca te pitā ca té 'gram vṛikshāsya²² rohataḥ || s ||
 prá sulāmī 'ti te pitā gabbhé mushtīm ataśsayat²³ ||
¹ ²⁴ dadhi-krāvno²⁵ akārisham²⁶ jishnór açvasya vājinaḥ |
 surabhi⁴ no mūkhā karat prá ṇa²⁷ āyūwehi tārishat || ²⁸ āpo
 hí sbhā²⁹ mayo-bhūvas tā na ūrjé dadhātana | mabé rá-
 ṇāya cākshase || ³⁰ yó vaḥ çivá-tamo rāsas tāsya bhājayate
 'há naḥ | uçatir iva mātāraḥ || ³¹ tasmā áram gamāma vo
 yāsya ksháyāya jīnvatha | āpo janáyatha³⁰ ca naḥ || 4 ||
 āsām, átti ná, rohato, jīnvatha, catvāri ca || 19 ||

B. 3, 2, 6, 8-7, 5. — K. Aç. 4, 8. — Vs. 23, 18-32. Ç. 13,
 2, 8, 3-9, 9. Kā. 20, 6, 12-21. — Çākh. 16, 2, 34-4, 6. Açv. 10,
 8, 9-13. Lāty. 9, 10, 1-4. — ambé | ambāli | ambike | na | mā
 — sasasti — kāmṇāvāsiniṭi kāmṇā-vāsini — sam | preti |
 ūrjavāthām | eti | aham — sam | preti — reṭṭdhā iti retah-
 -dhāḥ — sakthyoh | grīdam | dhēhi — aja | yaḥ — priyaḥ
 — apīcyāḥ — sardigrīdim | parāvādhid iti parā-avādhit —
 ud iti | çrayatāt — athā | asyāḥ — yat | harinī — paçu |
 manyate — dhanāyati — āhalām ity ā-halām — jalguliti —
 sulāmi | iti — surabhi | naḥ — preti | naḥ — hi | stha —
 tāḥ | naḥ — bhājayata | iha — tasmā — janayātha.

20. *bhūr bhūvaḥ sūvar. ^b vāsavaḥ tvā 'ñjantu gā-
 yatrēna chāndasā, rudrās tvā 'ñjantu traishṭubhena¹ chān-
 dasā, ^c dityās tvā 'ñjantu jāgatena chāndasā. ^e yād vāto

paṇyanam retaḥ ca; yathā loke garbhadhāriṇī stri yonāv āhitam reto nigirati
 garbharūpeṇā 'ntar dhritvā samtuṣhyati, evam tvam api devatārūpāçvasvī-
 kāreṇa samtuṣṭum arhasi. ²² vṛikshāsya kasya cic chākhānirmitam

talpam. ²³ prasulāmi praveçayāmi 'ty evam uktvā yonau mushtīsa-
 dṛiçam meḍhram praveçayati; evam ayam apy açvaç cakāra ato he mahishi
 tvam uttiṣṭhe 'ty abhiprāyaḥ. ²⁴ so echon I, 6, 11, 4. ²⁵ dadhi

krāmatī prāpnōtiti dadhipriyaḥ kaçcid devatāviçeshaḥ, agnir ity anye.
²⁶ so (°o a°) AW, s. P. 11, 3 (I, 61). ²⁷ so (°a) AW, s. P. 7, 4.

²⁸ so echon IV, 1, 6, 1. ²⁹ so (sbhā) AW, s. P. 3, 8, 6, 2. ³⁰ so
 (°ā) AW, s. P. 3, 10, 8.

20. jivato 'çvasyo 'pacāraḥ. ¹ ohno avagraha.

apó³ ágamad² índrasya tanúvam priyām¹ | etāw stotar
etēna pathā pūnar áçvam ā vartayāsi naḥ || ⁴lājīn chā-
cīśn⁴ yāço mamāsm³ | ⁵yavyāyai⁶ gavyāyā⁶ etād devā
ānnam attai⁷, 'tād annam addhi prajā-pate | 'yuñjānti
bradhnam arusham carantam pari tasthushah | rocānte ro-
canā divi || ⁸yuñjānty asya kāmā hāri⁸ vi-pakshasā rāthe |
çōṇā⁹ dhṛishṇū¹⁰ nṛi-vāhasā || ¹¹ketūm kṛiṇvānn aketāve pēço
maryā apeçāse | sām ushād-bhir ajāyathāḥ || 1 || bradhnam,
pāñcaviçcatiç ca || 20 ||

B. 3, 9, 4, 1-8. — K. Aç. 4, 9. — Vs. 23, 5-8. Ç. 13, 2, 6, 1-3.
Kā. 20, 5, 10-18. — tvā | āñjantū — lājīn | çācīśn | yaçāḥ |
mamāsm — gavyāyai — hāri iti — dhṛishṇū iti — maryāḥ
— uśadbhir ity uśat-bhiḥ.

21. prā-ñāya svāhā¹, vy-āñāya svāhā, 'pā-ñāya svāhā,
snāva-bhyaḥ svāhā, sam-tānēbhyaḥ² svāhā, pari-samtāne-
bhyaḥ² svāhā, pārva-bhyaḥ svāhā, sam-dhānebhyaḥ svāhā,
çāfirēbhyaḥ svāhā, yajnāya svāhā, dākṣiṇābhyaḥ svāhā,
suvar-gāya svāhā, lokāya svāhā, sārvasmai svāhā || || prā-
ñāya, 'ahṛivṛiçcatiḥ || 21 ||

B. 3, 8, 18, 8. — K. Aç. 4, 10. — vyāñāyeti vi-āñāya —
apāñāyety āpa-āñāya.

20. ¹ so ('to apo ag') AW, s. P. 11, 6. 7; prāpayat. ² parjan-
yarūpām. ³ 'nchā' AW. ⁴ rātran yair daçabbhir annair homāḥ
kritāḥ tadannaçeshehu lājī api vidyante, tām ayam açvo bhakshayati, ato
lājī asya santiti lājī; bhakshayitum çakyā annaviçeshāḥ çācāḥ, tā asya
santiti çācī; açvo hi avāmino yaçāḥ kirtim sampādāyati, tadvipakshayā
(tadapeksh⁶?) yaço mameti vākyam etannāmatvena prayujyate; tair etair
lājyādibhis tribhir nāmabbir açvam sambodhya (so auch Vs. Prāt. 2, 20) tisraḥ
patnya śhūyante (śhriyanti Cod.); dūrād āhvātum ete plutāḥ (mama ist eigent-
lich tonlos, weil zum Vocativ gehörig, vgl. VII, 4, 12, 1; die letzte Silbe aber
ist eben pluta, s. Whitney p. 322). ⁷ im Comm. nicht erklärt. ⁸ evam
sambodhyā 'çvaçariragatān dāvān praty avam bruvate. ⁹ s. P. 4, 15.
¹⁰ Ishallohiten. ¹¹ s. P. 4, 5.

21. annahomeçebhaḥ (annahomesheṇ samtatyākhyo homāḥ). ¹ ohne
avagraha. ² snāvasū 'tpannāḥ çākṣhāñādyāḥ sam-tānāḥ. ³ zu a
(nicht sh) s. P. 6, 12; tāsū 'tpannā nṛpāçākṣhāñādyāḥ parisamtānāḥ.

22. sitāya svāhā¹ 'sitāya² svāhā, 'bhi-hitāya svāhā
'nabhi-hitāya³ svāhā, yuktāya⁴ svāhā 'yuktāya svāhā, sū-
-yuktāya svāhā 'd-yuktāya svāhā, vi-muktāya svāhā prā-
-muktāya⁵ svāhā, vāñcate⁶ svāhā pari-vāñcate svāhā sam-
-vāñcate svāhā 'nu-vāñcate svāhā 'd-vāñcate svāhā, yaté⁷
svāhā dhāvate svāhā tishthate svāhā, sārvasmai svāhā || 1 ||
sitāya, 'abhtātriṣṭat || 22 ||

B. 3, 8, 18, 4. — K. Aç. 5, 1. — asitāya — ayuktāya.

hr̥haspātīḥ çrād, yāthā vā, pīkshā vaf, prajāpatir yēna-yēna, dvē
vāvā, 'dityā, vāsishṭhah, samvatsarāya, suvargām, brahmavādīno, jyō-
tishṭomam, meshāḥ, kūpyābhya, 'dbhyō, yō ārvantam, vāmo rājne, ma-
yobhūḥ, kīc svid, āmbe, bhūḥ, prākya, sitāya, dvāvīṣṭatīḥ || 22 ||

hr̥haspātīḥ (1, 1), prāti tishṭhanti (3, 3), vaf daçarātrēya (5, 4), suvar-
gām (9, 1), yō ārvantam (15, 1), bhūḥ (20, 1), trīpañcāt || 53 ||

iti taittirīyasamhitāyām septamakāṣṭhe
caturthaḥ prapāṭhakaḥ ||

23. sattrāyaṇam (Fortsetzung, 7, 5, 1-10 *).

1. gāvo vā etāt sattrām¹ āsatā 'çriṅgāḥ satṭḥ: çriṅ-
gāṇi no jāyāntā iti kāmēna; tāsām dāça māsā nī-shaṇṇā
āsann ātha çriṅgāṇy ajāyanta, tā ūd atishṭhann: ārātsmē
'ty; ātha yāsāṇi nā 'jāyanta tāḥ sam-vatsarām āptvō 'd

22. annabomeshv eva pramukty-ākhyā homāḥ. ¹ ohne ava-
graha. ² sitāsita çahdābhyām ārohaçakālinabandbābandhan vivakshitan.

³ abhihitāna bhīhitāçahdābhyāmpaṇānyugale bandhābandhan. ⁴ yuktā:
dicatuaṣṭayena rathayojanaviçeshāḥ. ⁵ mocanaviçeshan. ⁶ vāñca-
tādi(?)çahdapañcakena gamanaprakāraaviçeshāḥ. ⁷ uparyārūḍhena preritā

vāñcanādayaḥ, ya tādi(?)çahdais tu svechākrītāḥ. ⁸ trīpañcāt ACDW.

* s. Ind. Stnd. 3, 382. 383. 390.

5, 1-10. gavāmayanānamakam samvatsarasattram kaic cid vi-
çeshāḥ saha; divrātram ārabhyai 'kādaçarātraparyantā ahināḥ, ekādaçarā-
tradvādaçarātrau tu dividhan: ahinarūpaṇ sattrarūpaṇ ca, trayodaçarā-
tram ārabhyo 'paritanāni sattrāṇy eva; tāny api dividhāni: rātrisattrāṇy
ayanātmakasattrāṇi ca, tatra çatrarātraparyantāni rātrisattrāṇi, samvatsara-
sattram ārabhyo 'paritanāny ayanarūpāṇi, tesāṇ ca sarveṣhām prakṛiti-
bhūtam idam gavāmayanam. ¹ satr° ACDW.

atishṭhaṇṇaḥ: āraṭsmé 'ti; yāsāṃ cā 'jāyanta yāsāṃ ca nā
 tā ubhāyir ūd atishṭhaṇṇaḥ: āraṭsmé 'ti; go-sattrāṃ¹⁻¹
 vai || 1 || saṃ-vatsaró, yá evāṃ vidvāṃsaḥ saṃ-vatsarām
 upa-yānty rīdhnuvānty evā. tasmāt tūparā vārshikau
 māsau pārtvā caratī², sattrā-'bhijitaw³ hī asyai⁴. tasmāt
 saṃvatsara-sādo yāt kim ca gribé kriyāte tād āptām
 āva-ruddham abhi-jitam kriyate. samudrām⁵ vā eté prá
 plavante⁶ yé saṃ-vatsarām upa-yānti, yó vai samudrāsya⁷
 páram ná pápyati ná vai sá tāta ūd eti, saṃ-vatsaráḥ
 || 2 || vai samudrás, tāsya 'tāt páram yád ati-rātraū;
 yá evāṃ vidvāṃsaḥ saṃ-vatsarām upa-yānty ānārtā evó
 'd-ṛicam gachantī. 'yāṃ vai pūrvo 'ti-rātró 'sāv út-
 -taro, mánah pūrvo vāg út-tarah, prá-'nāḥ pūrvo 'pā-
 -'ná út-tarah, pra-ródhanam⁷ pūrva ud-āyanam út-taro.
 jyóti-shṭomo⁸ vaiçvānaró⁹⁻⁹ 'ti-rātró bhavati, jyótiḥ evā
 purāstād⁵ dadhate, suvar-gāsya lokāsya⁶ 'nu-khyātai.
 catur-viçāḥ prá-'yañño¹⁰ bhavati, catur-viçatir
 ardha-māsāḥ || 3 || saṃ-vatsaráḥ, pra-yānta evā saṃ-vatsaré
 práti tishṭhanti; tāsya trīṇi ca çatāni shashṭiç ca stotrī-
 yās¹¹, tāvatiḥ⁵ saṃ-vatsarāsya rātraya, ubhé¹² evā saṃ-
 -vatsarāsya rūpé¹³ āpnuvanti. té sāv-sthityā ārishtyā út-

1. ² zu s (nicht sh) s. P. 6, 8. ³ partvā pritim prāpyā 'raṇye
 carati; vārshikayor hi māsayor arāṇye saṃcarantīnām dirghaçriṅgayuktā-
 nām gavām mahān kleçā jāyate, praharāvāpeta yā tīvrayā vṛiṣṭyā mukhe
 pratihataḥ satyo mukham arvāg bhūmau kṛitrā çriṅgabhāreṇa pīḍyante, tū-
 parāpāṃ tu nā 'aty ayaṃ kleçah. ⁴ etad asyai tūparāyā gor varshāsu
 pritiṣampādānaṃ sattrānushṭhānalabdham. ⁵ ohne avagraha. ⁶ hāhu-
 bhyāṃ taritam udyuñjate. ⁷ laukikasya valdikasya vā vyāpārasya
 prārambhaḥ. ⁸ s. P. 6, 18. ⁹ vaiçvānareṇa dṛiṣṭaḥ. ¹⁰ yad etad
 ārambhāṇiyam ahaṃ tad etat pūrvoktād atirātrād uttarabbhāvito 'pi vakṣ-
 yamāpehhyo 'bhīplavashaḥābhāvprittirūpehhyo māsebhyaḥ prathamabbhāvitvāt
 prāyañña ity ucyate; na cā 'harviçeṣaḥ caturviñçastomayuktaḥ kār-
 yaḥ. ¹¹ etasyā 'ha ukthyarūpatvād ukthyasya en pañcadvastotrāyukta-
 tvād, eknikaṣmīn stotre caturviñçatisamkhyākāṃv pīkṣhu stotrīyāsu satīshu.
¹² s. P. 4, 49. ¹³ s. P. 4, 11.

-tarair āho-bhiṣ¹⁴ caranti. shaḍ-ahā bhavanti, shaḍ
vā ṛitāvaḥ saṃ-vatsarā, ṛitūshv evā saṃ-vatsarē prāti ti-
shṭhanti. gaūṣ¹⁵ oḥ "yuṣ ca madhyatā¹⁶ stōmau bhav-
ataḥ, saṃ-vatsarāsyai 'vā tām mithunām madhyatāḥ || 4 ||
dadhati¹⁶, pra-jānanāya. jyōtir¹⁷ abhīto¹⁸ bhavati, vi-mō-
canam evā tāt, chāndāsy evā tād vi-mōkaṃ yanti, ātho
ubhayāto-jyotishai 'vā shaḍ-ahēna suvar-gāṃ lokāṃ yanti.

brahma-vādīno vadanty: āsate kēna yanti¹⁹ 'ti, deva-
-yānena pathē 'ti hrūyāt, chāndāsi vai deva-yānaḥ pānthā
gāyatrī trishṭūh²⁰⁻¹⁸ jāgati, jyōtir vai gāyatrī gaūś
trishṭūg¹⁹ āyur jāgati, yād ete stōmā bhāvanti deva-
-yānenai 'vā || 5 || tāt pathā yanti. samānā²⁰ sāma bhav-
ati¹⁹, deva-lokō vai sāma²⁰, deva-lokāḍ evā nā yanti.
anyā-anyā ṛico bhavanti²¹, manushya-lokō vā ṛico, ma-
nushya-lokāḍ evā 'nyām-anyam deva-lokām abhy-ārōhanto
yanti. abhī-vartō brahma-sāmām bhavati²², suvar-gāsyā
lokāsyā 'bhi-vṛittyā²³. abhi-jīd bhavati²⁴, suvar-gāsyā
lokāsyā 'bhi-jityai. viṣva-jīd bhavati²⁵ viṣvasya jityai.

māsi-māsi prishṭhāny ūpa yanti²⁶, māsi-māsy ati-grābhā
grihyante, māsi-māsy evā vīryam dadhati, māsām prāti-
-shṭhityā. upārisṭhān²⁷ māsām prishṭhāny ūpa yanti, tā-

1. ¹⁴ jyotir gaṇv āyur ity-ādibhiḥ. ¹⁵ ukte shaḍahe madhyavarty
ahardvayam praśāṣati. ¹⁶ saṃvatsarasattatrasya madhye mithunam
sampaḍayanti. ¹⁷ shaḍahasyādyasutāv aharviṣeshau praśāṣati. ¹⁸ so

("shṭub") AW; auch C hat "shṭup, D dagegeu "shṭuk. ¹⁹ sarvashv abhā-
su prishṭhastotre sōmaikyam, hrihad evā vā rathamtarām evā vā. ²⁰ pa-

kshapātārābhītyeṣa sarvasamatvāt. ²¹ tasya sāmua ādhārabhūtānām ṛicām
etesv abhāsu bhedaṃ vidhatte. ²² prākṛitam sāmā hādhitam sāmān-
tarām vidhatte; brahmaṇaḥ sambandhi yat sāma. ²³ vṛitye²⁴ ACDW,

abhitāḥ prāptyai. ²⁴ viśhūvadākhyam yat prathamam (Cod., yan madh-
yamam!) ahas tasmāt pūrve svarasāmākhyās trayo 'harviṣeshāḥ, tebhya 'pi

pūrvam abhijidākhyam ekam abhā kartavyam. ²⁵ viśhūvadākhyād
ahna ūrdhvabhāvīno ye trayāḥ svarasāmāno 'harviṣeshāḥ tebhya ūrdhvam

viṣvajidākhyam abhā. ²⁶ prātimsām abhiplavaashaḍahebhya ūrdhvam
prishṭhyam shaḍaḥam atigrāhyeuiyamam ca vidhatte.

smād upārishtād ōśadhayaḥ¹ phālam gṛihṇanti || 6 || go-
sattrām vā, etl samvatsarē, 'rdhamāśā, mithunām madhyatō, devayāṇaī 'vā,
viryāp, trāyodaṣa ca || 1 ||

K. 33, 1. 2. — Pañc. 4, 1, 1 - 3, 7. — Ait. Br. 4, 17. — jā-
yantaī — māśāḥ | nishāṇṇā² iti ni-sannāḥ — ye | evam
— tūparā — partvā — satrābhijitā iti satra-abhijitā —
anārtāḥ — jyotiṣṭomaḥ iti jyotiḥ-stomaḥ — prāyaṇīya iti
pra-yaṇīyāḥ — ubhe iti — rūpe iti — sacsthityā iti sam-
-sthityai | arisṭyai — śaḍāḥ iti śaṭ-āḥ — atho iti —
panthāḥ — triṣṭup³ — triṣṭuk — stomāḥ — abhivṛityā
ity abhi-vṛityai — atigrāhyā ity āti-grāhyāḥ — pratisthityā
iti prati-sthityai.

2. gāvo vā etāt sattrām¹ āsatā 'çṛiṅgāḥ sat'ḥ çṛiṅ-
gāṇi śiśbāsanti², tāsām dāça māśā nī-śaṇṇā³ āsann, ātha
çṛiṅgāṇy ajāyanta, tā abruvann: ārātmo 't tishṭhāmā 'va
tām kāmam arutsmahi yēna kāmēna ny-āśhadāmē⁴ 'ti.
tāsām u t' vā⁵ abruvann ardhā vā yāvatiṛ vā: "samahā
evē 'maū dvādaçaū" māsau sam-vatsarāw sam-pādyō 't
tishṭhāmē 'ti, tāsām || 1 || dvādaçē⁶ māsi çṛiṅgāṇi prā
'vantanta çrad-dhāyā vā 'çrad-dhaya vā, tā imā yās tū-
parā; ubhāyyo vāvā⁷ tā ārdhnuvau yāç ca çṛiṅgāṇy
āsanvan⁸ yāç cō "rjam avā-'rundhata. 'rdhnōti daça-su
māśū⁹ 't-tishṭhann ridhnōti dvādaça-su yā evām vēda.

padēna khālu vā etē yanti vindāti khālu vai padēna
yān. tād vā etād piddhām āyanam, tasmād etād go-
-sāni¹⁰ || 2 || tishṭhāmē 'ti tāsām, tasmād, dvē ca || 2 ||

1. ²⁷ priṣṭhyasya śaḍāhasya māśeṣhū "rdhvabhāgaṁ sthānatvena
vidhatte. ²⁸ nirgataḥ (?).

2. tasya daça māsa-dvādaçamāsa-vikalpaḥ. ¹ sotr² ACDW.
³ sanitum lahdhum ichantyaḥ. ⁴ anuṣṭhitāḥ. ⁵ s. P. 6, 3; ekatra
sthāne nishāṇṇāḥ. ⁶ so (betout) ACDW, und im Pada (CD) aus tū
vāi (s. P. 5, 18) erklärt; ist aber richtiger wohl als: tvāḥ (tonlos und Nom.
Plur. Fem.) zu fassen. ⁷ ohne avagraha. ⁸ asbhanta. ⁹ so
ACDW (nicht: māśau). ¹⁰ au s (nicht sh) s. P. 6, 12.

māsāḥ | nishāṇṇā ity ni-sannāḥ — nyashādāmeti⁴ ni-asā-
dāma — u | tu | vai — ardhāḥ — āsāmahai — aṇṇādhā-
yety aṇṇādhāyā — imāḥ — māsu — gosāṇṇi⁵ go-sāṇi.

3. prathamé māsi¹ prishṭhāny ūpa yanti madhyamā
ūpa yanty ut-tamā ūpa yanti. tād āhur²: yāṃ vai trīr
ékasyā³ hna upa-sīdanti dahrām vai sã 'parābhyām dōhā-
bhyām duhé 'tha kūtāḥ sã dhokshyate yāṃ dvādaça³
kṛitva upa-sīdanti¹ 'ti, sam-vatsarāṃ sam-pādyo 't-tamé māsi
sakṛit² prishṭhāny ūpe 'yus, tād yājamānā yajnam paṇṇ
āva rundhate. samudrām³ vai || 1 || etē 'navārām apārām
prā plavante⁴ yé sam-vatsarām ūpa-yānti, yād bṛihad-
-rathamtarā⁵ anv-ārjeyur yāthā mādhye samudrāsya⁶
plavām⁷ anv-ārjeyus tādṛik⁸ tād, ānnt-sargam⁷ bṛihad-
-rathamtarābhyām itvā prati-shṭhām gachanti, sārvebhyo
vai kāmēbhyāḥ sam-dhīr duhé⁹, tād yājamānāḥ sārvaṇ kā-
mān āva rundhate⁹ || 2 || samudrām vai, cātastriṇṇaḥ ca || 3 ||

K. 33, 6. — madhyame — uttama ity ūt-tame — tat |
āhuḥ — sã | apārābhyām — upeti | iyuh — yājamānāḥ —
ete | anavāram — anvarjeyur ity ānu-arjēyuh.

4. samānya¹ rīco bhavanti, manushya-lokó vā rīco,
manushya-lokāḍ evā ná yanty. anyād-anything sāmā bhav-

3. prishṭhyashadābhaviṣayo vikalpaḥ. ¹ sarveshu māseṣu prishṭhya-
shadāho ná 'uṣṭhēyaḥ, kīṇṇa prathamamadhyamottameshu trisv eva mā-
seṣu. ² pakṣāntaram vidhatte; gosamānasya prishṭhyashadābhavyā 'pi
māstrayānuṣṭhānam aucitam, kim u dvādaṇamānuṣṭhānam, tasmāt sam-
vatsaram anuṣṭhāyā 'ut(im)ā māsi sakṛid eva prishṭhyāḥ shadāho 'nu-
ṣṭhēyaḥ, itareshu tn māseṣu pañcamaṇā 'bhiplavashadābhavai 'va māsapūra-
ṇam. ³ bāhubhyāṃ taritum icchanti. ⁴ s. P. 4, 11. ⁵ tarāṇaṣa-
dhanam. ⁶ kadācid apy aparityajya. ⁷ anyadiyeuā 'pi vatsena dog-
dhum ṇakya gauḥ sam-dhīr ity ucyate, sã ca samdhīḥ sarvebhyāḥ kã-
mebhyo duhe yathā-yathā kshiram apekshitam tathā-tathā yam kamcid
vatsam ādāya dogdhum ṇakya. ⁸ anyadiyābhyām prakṛitigatābhyām
bṛihadrathamtarābhyām tattaddine prayujyamānābhyām.

4. dvitīyashamāsātmaṇa uttare pakṣasā prakāraṇiṇeṣaḥ (rīgāikyaṃ
sāmānātvaṃ ca). ¹ ohne avagraha.

ati, deva-lokó vai sáma, deva-lokād evā 'nyám-anyam manushya-lokám praty-avaróhanto yanti. jágatīm ágra úpa yanti³, jágatīm vai chándāesi praty-ávarohanty^{3.4} ágrayanám gráhā bṛihát pṛishṭhāni trayas-triṣṭāśw stómās, tásmā jyāyāsam kánlyān praty-ávarohati^{3.5}. vaiçva-karmaṇó gṛihyate⁶, víçvāny evá téna kármāṇi yájamāná áva rundhata; ádityáh || 1 || gṛihyata, iyám vā áditir, asyām evá prāti tishṭhanty; anyò-'nyo gṛihyete⁷ mithuna-tvāya prá-jātyā. avā-'ntarām⁸ vai daça-rātréṇa prajā-patīḥ pra-jā sṛijata, yád daça-rātró bhávati pra-jā evá tát yájamānāḥ sṛijanta; etāṃ ha vā Udañkáh¹ Çaulbāyanáh satrásyā⁹ 'rddhim uvāca yád daça-rātró, yád daça-rātró bhávati satrásyā⁹ 'rddhyā¹⁰; átho yád evá pūrveshv āhaḥ-su vi-loma kriyáte tásyai 'vai 'shā çántīḥ || 2 || ádityás, tásyai 'vá, dvé ca || 4 ||

samānyāḥ — agré — pratyavārohaṇtīti prati-avārohani — grabāḥ — pratyavārohaṇtīti prati-avārohati — rundhate — gṛihyate — anyò-'nyo ity anyāḥ-anyāḥ | gṛihyete iti — prajātyā iti pra-jātyai — sṛijante — satrásyā | riddhim — satrásyā | riddhyai | atho iti.

5. yádi sóman sāv-sutau¹ syātām mahatī rātriyai prātar-anuvākām upā-'kuryāt², pūrvo vācam pūrvo devātāḥ pūrvaḥ chándāesi vṛīṅkte³ vṛishaṇ-vatīm⁴ prati-pādam kuryāt, prātaḥ-savanād evai 'shām indram vṛīṅkte⁵.

4. ³ pūrvāsmīn pakṣasāi gāyatrī prathamam anuṣṭhītā. ³ als Compositum. ⁴ das Verbum nicht betont. ⁵ vāhanād agvāder avārohati. ⁶ atigrāhyadvayam vidhatte, ekaikasmin dīno vaiçvakarmaṇo gṛihyate, tataḥ pāredyur ádityāḥ. ⁷ s. P. 4, 40. ⁸ dvādaçāhiyam daçarātram vidhatte; so schon VII, 4, 5. 4. ⁹ satr^o ACDW. ¹⁰ "rddhy" AW, riddhy^o CD.

5. mātaryeṇa pravṛittīyōr dvayor gavāmānāyōr vīṣeṣaḥ. ¹ sam-bhūyā 'bhishutan. ² als Compositum. ³ ádatte. ⁴ s. P. 13, 13; prakṛitau : śpo revatīḥ kahayathā hi vasva ity eṣā prathamā. ⁵ indram prātaḥsavanād apanayati.

'tho khālv āhuḥ: savanamukhē-sananamukhe kārye⁶ 'ti, savanamukhāt-savanamukhād evai 'shām indram vṛṇkte. sam-veçāyo⁷ 'pa-veçāya gāyatriyās trishṭúbho⁸ jāgatyā anu-shṭúbhaḥ pañktyā abhi-bhūtyai svā⁹ hā¹⁰. chāndāsi vai sam-veçā upa-veçāç, chāndo-bhir evai 'shām || 1 || chāndāsi vṛṇkte. sa-janyā¹¹ çāsyam, vi-havyā¹² çāsyam, Agastyasya kayā-çubhiyā¹³ çāsyam; etāvad¹⁴ vā asti yāvad¹⁵ etād, yāvad evā 'sti tād eshām vṛṇkte. yādi prātaḥ-savanē kalāço dīryeta¹⁶ vaishṇa-vīṣhu çipivishṭā-vatīṣhu stuvīran, yād vai yajnāsya 'ti-ricyate¹⁷ vīṣṇuḥ tāt chipi-vishṭām¹⁸ abhy āti ricyate, tād vīṣṇuḥ çipi-vishṭo 'ti-rikta evā 'ti-riktaḥ dadhāty, ātho āti-riktenai 'vā 'ti-riktaḥ āptvā¹⁹ 'va rundhate. yādi madh-yāpḍine²⁰ dīryeta²¹ vashaṭkārā-nidhana²² sāma kuryur, vashaṭ-kāro vai yajnāsya prati-shṭhā, prati-shṭhām evai 'nad gamayanti; yādi tṛtīya-savanā etād evā || 2 || chāndobhir evai 'shām, evai, 'kām nā vīçatīç ca || 5 ||

3, 1, 7, 1-2. — K. 34, 4. (13, 10. 14, 10). — Ç. 4, 5, 10, 7. Kāty. 25, 14, 8-18. 12, 22. — Pañc. 9, 4, 1-18. 5, 1. 2, 9. 10. — Çāṅkh. 13, 5, 1-16. 12, 1. — upākūryād ity ūpa-ākūryāt — vṛishāpvatīm iti vṛishāp-vatīm — atho iti — kūr्या | iti — jāgatyāḥ — pañktyāḥ — abhi | atiti | ricyate — atiriktā ity atiriktā | eva — atho iti — tṛtīyasavna ity tṛtīya-egvane.

5. ⁶ trayāgām api savanānām prārāmbhe so 'yam vṛishapvati patha-niyā.

⁷ abhihūtibomamantrān pañca paṭhati, s. III, 1, 7, 1; gāyatri: ādināp svakīyayajne samyak-praveçāya, pravishṭānām cā 'tra sthīravasthitaye.

⁸ ohne avagraha. ⁹ parakīyasya gāyatrichandaso 'bhibhavāya. ¹⁰ nishkevalyaçastro indrasya na viryāpīty asya sthāne. ¹¹ mahāvaçva-devaçastro ā no bhadrā ity asya sthāne. ¹² marutvatīyaçastro janishṭhā ngra ity asya sthāne; yadvā tattachastrādu çastrāt purā yathektam sūktajātam paṭhanīyam; da es kein zweites kayāçubhiyam giebt ausser R. 1, 165, so befremdet der Beisatz Agastyasya (ebenso Kāth., Pañc.). ¹³ Wurzel betont. ¹⁴ paçavaḥ çipir iti çrutāntarāe chipiçandah paçuvāci, tesu svāmītvēna pravishṭah çipivishṭah. ¹⁵ nidhanam sāmnah pañcama bhāgaḥ, vashaṭ-çandhe nidhanam sāmshaktiviçesho yasya sāmnah.

6. shad-ahair¹ māsānt sam-pādyā 'har út srijanti, shad-ahair¹ hī māsānt sam-pācyanty. ardha-māsair² māsānt sam-pādyā 'har út srijanty, ardha-māsair² hī māsānt sam-pācyanty. amā-vāsāyā³ māsānt sam-pādyā 'har út srijanty, amā-vāsāyā³ hī māsānt sam-pācyanti. paurṇamāsyā⁴ māsānt sam-pādyā 'har út srijanti, paurṇamāsyā⁴ hī māsānt sam-pācyanti. yó vai pūrpā ā-siñcati parā sā siñcati, yāḥ pūrpād ud-ācati || 1 || prā-'ṇām asmint sā dadhāti⁵; yāt paurṇamāsyā māsānt sam-pādyā 'har ut-srijanti sam-vatsarāyai 'vá tát prā-'ṇām dadhati, tát ānu sattriṇa⁶ prā 'ṇanti⁷. yád āhar nó 't-srijeyur yathā dṛitir ūpa-naddho vi-pātaty evāṁ sam-vatsaró vi pated⁸, ārtim⁹ ā 'rcheyur¹⁰, yāt paurṇamāsyā māsānt sam-pādyā 'har ut-srijanti sam-vatsarāyai 'vá tát ud-ānām dadhati, tát ānu sattriṇa⁶ út || 2 || ananti, nā 'rtim⁹ ā 'rchanti¹⁰.

6. gavāṇmayanasya guṇavikārarūpaḥ [ahar]utsargaḥ (s. Naksh. 2. 282).
¹ ye 'hhiplavashadāhāḥ taiḥ pañcakṛitva āvṛittaiḥ ekam māsam anuśthāyā 'nantare māsē prathamādine kartavyam jyotirākhyam āhar ntsrijeyuḥ, yadvā caturbhīr ahhiplavair ekena prishṭhyena ca māsam samāpyo 'ttaram ahar utrashtavyam; yasmāl loka 'pi pañcābhīḥ shadāhais triṇśad dināni gaṇayitvā sāvanamāso 'yam iti niṣcinvanti. ² pūrvāsmīn pakṣe prāyaḥyārambhāḥ pūrvā aharviṣṇau dvau parityajya tṛtīyādine shadāhasyā 'rambhāḥ, tad ārahya triṇśaddinātmake sāvanamāse gato sati tata ūrdhvam ahar ntsrahtavyam; idānīm prāyaḥyadinam ārahya pañcadaśadinaātmakābhyām dvābhyām ardhamāśābhyām ekam māsam samāpya tadanantarahhāv y ahar ut-srahtavyam, loka hī dvābhyām ardhamāśābhyām eko nishpadyata ity evam ardhamāśair eva māsasavarūpam niṣcinvanti. ³ tad idam pakṣadavayam sāvanamāśābhiḥprāyam, atha cāudramāśābhiḥprāyena pakṣadavayam; cāudramāśa(°māsa°Cod.)darṣināḥ kecīd amāvāsyāy māsasamāptim niṣcinvanti, ato 'trā 'pi tathaiva māsam samāpya cūklapratipadi yad āhar annshtheyam tat parityajyam. ⁴ cāudramāśam (°māsam Cod.) ācṛityaiva pakṣāntaram āha; cūklapratipadam ārahya 'māvāsyantaḥ cāudro māsa ity atitāḥ pakṣāḥ, kṛishṇapratipadam ārahya paurṇamāsyanta ity apara(h) pakṣāḥ, etaṣmīn kṛishṇapratipadi yad āhar prāptam tad utrashtavyam. ⁵ gṛhitakṣhirādīnā pūrge pātre punar apy npari yad dravyam āśiñcati sa bhūman pātayitvā tad dravyam viñcayati, yas tu buddhimān pūrpāt pātrāt svalpam uddharati so 'amin pātre pūrpārūpam vāyam dadhāti. ⁶ sātṛ° ACDW. ⁷ a. P. 7, 5. ⁸ ndakapūrge dṛitir dṛiḍham hadhyamāno 'pi yathā dvaidhī bhāvena naçyati evam samvatsarātmakāḥ kratur viñcayet. ⁹ ohne avagraha. ¹⁰ so (ārch°) AW, s. P. 10, 9.

pûrṇā-māse vai devānāṃ suto, yāt paurṇa-māsyā māsānt sam-pādyā 'har ut-srijānti devānām evā tād yajnēna yajnam praty-āvarohanti¹¹. vi¹² vā etād yajnam chind-anti yāt shaḍaḥ-samtataṃ sántam¹³ áthā 'har ut-srijānti, prajā-patyām¹⁴ paçum ā labhante, prajā-patiḥ sārva devā-tā⁹, devatābhir evā yajnāṃ sām tanvanti. yānti vā eté sávanād¹⁵ yé 'haḥ || 3 || nt-srijānti, turīyaṃ khālu vā etát sávanam yāt sām-nāyyām¹⁶⁻¹⁷, yāt sām-nāyyām¹⁶ bhāv-ati ténai 'vá sávanān ná yanti. sam-upahūya¹⁸ bhakshaya-anty, etát-somapīthā hy etārhi¹⁹. yathā-'yatanām vā etéshāṃ savana-bhāḷo devatā⁹ gachanti²⁰ yé 'har ut-srijānty, anu-savanām²¹ pñroḍāçān⁹ nīr vapanti, yathā-'yatanād evā savana-bhāḷo devatā āva rundhate. 'shṭā-kapālān prātaḥ-savanā ékādaça-kapālān mādhyamdiṇe⁹ sávane dvādaça-kapālāṃs²² tṛitiya-savané, chāndāsy evā "ptvā²³ 'va rundhate. vaiçva-devām carūm tṛitiya-savané nīr vapanti, vaiçva-devām vai tṛitiya-savanām, ténai 'vá tṛitiya-savanān ná yanti || 4 || udācay, úd, yé 'har, āptvā, páñca-daça ca || 6 ||

Kā. 24, 7, 23. 24. — Çāṅkh. 13, 20, 1-20. — ahāḥ | ud iti — pûrṇe — anv iti | satriṇāḥ | preti | gaṇti — ārtim | eti | riçheyuḥ — udānam ity út-ānam — eti | riçhanti — pratyavārohaṇtīti prati-avārohani — sántam | athā | ahāḥ — sarvūḥ | devatāḥ — savānāt | na — etatsomapīthā ity

6. ¹¹ als Compositum. ¹² yasmin diṇe kartavyam ahar utsrijyate tasmā diṇe kartavyam anyad vidhatte. ¹³ der schol. ergänzt: upetya (shaḍahair abhiplavapriṣṭhyarūpāḥ sāmtyena vartamānam yajnam upetya). ¹⁴ tatparihārāya. ¹⁵ prātaḥsavanāder anuṣṭhānābhāvāt. ¹⁶ "nā-yaṃ C. ¹⁷ yat sām-nāyyam asti tat prātaḥsavanādibhyas tribhyo 'py atirikta(m) caturthasavanasthāniyam. ¹⁸ tasya sām-nāyya-çeshaṃ somavad upahvānapūrvakam bhakṣaṇam vidhatte. ¹⁹ utariṣṭe 'hni mukhya-śa-mābhāvād etasmiṃ kāle yajamānā etatsomapīthāḥ, etad eva sām-nāyya-çeshabhakṣaṇam somapīthāḥ somapūnam yeshāṃ te. ²⁰ savanābhāvān nirāçāḥ satyaḥ svasvasthānam gachanti. ²¹ zu s⁹ (nicht sh⁹) s. P. 6, 10. ²² so ('lāṃs) AW, s. P. 6, 14. ²³ aṣṭatṛādisamkhyāsamvāt.

etat-somapithāḥ — devatāḥ — prātaḥsavāna iti prātaḥ-
-savāne.

7. ut-srījyāsm nō 't-srījyāsm iti mīmāṃsante brahma-
-vādīnas¹, tād v āhur²: ut-srījyam evē 'ty. amā-vāsyā-
yām ca paurṇa-māsyām co 't-srījyam ity āhur, etē³ hī
yajoṇām vāhata iti. té⁴ t' vāvā⁵⁻⁶ nō 't-srījye⁷ ity āhur
yé⁷ avā-'ntarām yajnām bhejāte⁸ iti⁹. yā prathamā
vṃ-ashtakā¹⁰ tāsyaṃ ut-srījyam ity āhur, eshā¹¹ vai
māso¹² vi-çarā iti. nā 'dishtam¹³ || 1 || út srijeyur.
yād¹⁴ ā-dishtam ut-srījeyur yādriçe⁶ pūnaḥ pary-āplāvé
mādhye shaḍ-ahāsyā sam-pādyeta shaḍ-ahair māsānt sam-
-pādyā yāt saptamām āhas¹⁵ tāsminn út srijeyus¹⁶.
tād¹⁷ agnāye vāsu-mate puroḍāçam⁶ ashtā-kapālam nīr vap-
eyur¹⁸ aindrām dādhi⁷ 'ndrāya marūtivate⁸ puroḍāçam
ékādaça-kapālam vaiçva-devām dvādaça-kapālam. agnēr
vai vāsu-mataḥ prātaḥ-savanām, yād agnāye vāsumate pu-
roḍāçam ashtā-kapālam nīr-vāpanti devātām evā tād
bhāginīm kurvānti || 2 || sāvanam 'ashtābhīr ūpa yanti¹⁹.
yād aindrām dādhi bhavatī⁷ 'ndram evā tād bhāga-

7. utsargipām-ayauamimānsā. ¹ utsargapakṣe yajuvichedaḥ, anutsargapakṣe çvasanirodha itī manasi nidhāya. ² so ('dvā') AW, s. P. 9, 17; prājāptyaapaçvādibhir vichedasya samādhātum çakyatvāt çvasaniro-
dhaparihārāya utsarganapakṣam eva niçcitavantaḥ. ³ s. P. 4, 44. ⁴ s. P. 4, 42. ⁵ so (tv') AW, s. P. 5, 13. ⁶ ohne avagraha. ⁷ s. P. 4, 52. ⁸ s. P. 4, 40. ⁹ paurṇamāsyamāvāsyā sarvathai 'va no 'tsrījye, na kevalam ate prakṛitirūpam darçapūṇamāsakarmāi 'va nīshpādayataḥ, kṛitv ayanādigatam avāntaram karmā 'pi. ¹⁰ kṛishṇapratipat. ¹¹ esha dinaviçesho viçaro viçriçe māsaḥ, paurṇamāsyām eva pūrvamāssasya sam-
āptatvāt, ato māsavichedābhāvād atra yukta utsargaḥ. ¹² Gen., dem Accent nach. ¹³ vishuvān mahāvratam itī nāmagrahaṇapūraḥsaaram viçenāhākṛeṇa yad ucyaate tad. ¹⁴ yadi çatropadiṣṭasyā 'py utsargāpekṣā tadānim
api yādriçe yādriçam ahar jyoti(rādi)kam pūnaḥ paryāvantamāna shaḍ-
ahasya madhye sampadyate tādriçam eva 'tsrijet, na tu pratipadok-
tam (?) vishuvadādikam. ¹⁵ abhiplavapriṣṭhyākhyaiḥ māsam pūrayitvā
priṣṭhyashaḍahād ūrdhvabhāvi yat. ¹⁶ prāptam jyotiryāgam utarijet.
¹⁷ tat tasmieu utsargadiu catvāri havīṣhi. ¹⁸ unbetout. ¹⁹ ashta-
vāsapkhyayā gāyatrīdvārā savanapṛāptiḥ.

-dhéyān ná cyāvayanti. 'ndrasya vai marūtvrato⁶ mādhyamdinaw⁶ sávanam, yád indrāya marūtvate puroḍaṣam ekādaṣa-kapālam nir-vāpanti devātā evā tād bhāginīm kurvānti sávanam ekādaṣa-bhir ūpa yanti. viṣvashām vai devānām ṛibhu-mātām tṛitīya-savanām, yád vaiṣva-devām dvādaṣa-kapālam nir-vāpanti devātā evā tād bhāginīm kurvānti sávanam dvādaṣa-bhiḥ || 3 || ūpa yanti. prajā-patyām paçum ā lahbante, yajnó vai prajā-patir yaj-nasyā 'nanu-sargāyā. 'hhi-vartā²⁰ itāḥ⁶ śhān māsó brahma-sāmām bhavati, bráhma vā abhi-vartó, bráhmanai 'vá tát suvar-gām lokām abhi-vartāyanto yanti, prati-kūlām iva hí 'tāḥ suvar-gó lokā. índra krátum na ā bhara pitā putrēbhyo yáthā | cikshā²¹ no asmín²² puru-hūta yāmani jivā jyótir açimahr 'ty amūta⁶ ā-yata²³ śhān māsó brahma-sāmām bhavaty, ayām vai lokó jyótiḥ pra-jā jyótir²⁴, imām evā tál lokām páçyanto 'hhi-vadanta ā yanti || 4 || ná "dishtam, kurvānti, dvādaṣabhir, iti, viṣvatiḥ ca || 7 ||

K. 33, 7. — Pañc. 5, 10, 1-11. Anupada 7, 11. — utsriḥyāsm ity út-sriḥyāsm | na | utsriḥyāsm ity út-sriḥyāsm — tat | u | āhuh — ete iti — te iti | tu | vāva | na | utsriḥyē ity út-sriḥyē — ye iti — hhejāte iti — vyāshṭaketī vi-ashṭakā — vai | māsaḥ | viçara iti vi-çaraḥ — ādishtam ity ā-dishtam — kurvanti — ashtābhiḥ — bhāgadbheyād iti bhāga-dheyāt | na — kurvanti — kurvanti — anānusargāyety anānu-sargāya | abhivarta ity ābhi-vartaḥ | itaḥ | shaṭ | māsaḥ — ciksha | naḥ — jivāḥ — amutaḥ — prajeti pra-jā — abhi-vadanta ity ābhi-vadantaḥ.

7. ²⁰ gavāmāyanavikṛititvād asyā 'py utsargiḥyāsm-āyanasya dve pakṣhasi, tatra prathamena pakṣhasā svargapṛāptiḥ, dvitīyena pakṣhasā punarbhūlokapṛāptiḥ; ito bhūlokaṁ viçatya avargam gachātām yajamānānām pūrve pakṣhasi pratidinam abhivartākyam brahmasāma bhavet. ²¹ so (6a) AW, s. P. 3, 8. ²² so (6o a*) AW, s. P. 11, 13. ²³ utterasmin pakṣhasi. ²⁴ asyām pñi jyotiḥçahdeṇa bhūlokaḥ tatrasyaprajā ca vivakṣitāḥ.

8. devānām vā āntām¹ jaguṣhām indriyām viryam
 āpā 'krāmat, tāt kroṣṇā 'vā rundhata, tāt kroṣāsyā kroṣa-
 -tvām; yāt kroṣṇa cātvalasyā 'nte stuvānti yajñāsyaī
 'vā 'ntam gatvā 'ndriyām viryam āva rundhate. sattra-
 -syārdhā² "havaniyasyā 'nte stuvanty, agnīm evā 'pa-
 -drashtārām kṛtvā 'rddhim ūpa yanti. prajāpaterhṛī-
 -dayena³ havir-dhāne 'ntā stuvanti, premānam evā 'sya
 gachanti. ṣlokēna purāstat⁴ sādasaḥ || 1 || stuvanty⁵
 ānu-ṣlokēna paṇṇā, yajñāsyaī 'vā 'ntam gatvā ṣloka-
 -bhājo bhavanti. navā-bhir adhvaryūr ūd gāyati⁶, nāva
 vai pūrushe prā-'nāḥ, prā-'nān evā yajamāneshu dadhāti.
 sārva āindriyo bhavanti, prā-'nēshv evā 'ndriyām dadhaty.
 āprati-hṛitābhir⁶ ūd gāyati, tasmāt pūruṣaḥ sārvaṇy an-
 yāni cīrṣhō 'ngāni prāty acati⁷, cīra evā nā. pañca-
 -daṣa⁸ ratham-tarām bhavati 'ndriyām evā 'va rundh-
 ate, sapta-daṣam⁹ || 2 || bṛihād annā-'dyasyā 'va-
 -ruddhyā⁹ ātho prā 'vā tēna jāyanta; eka-vieṣām bha-
 -rām dvi-pādāsu prāti-shṭhityai. pātnaya ūpa gāyanti,
 mithuna-tvāya prā-jātyai. prajā-patiḥ prā-jā asṛijata, sō
 'kāmayatā: "sām abāṣ rājyām pāri 'yām iti, tāsāṣ rāja-
 -nenai 'vā rājyām pāry ut, tād rājanāsya rājana-tvām, yād
 rājanām bhavati prā-jānām evā tād yajamānā rājyām
 pāri yanti. pañca-vieṣām bhavati prajā-pateḥ || 3 ||
 āptyai. pañcā-bhis tishṭhanta stuvanti¹⁰ deva-lokām

8-10. tāvatā vikṛitīm samāpyā 'tha prakṛitāv eva gavāmayano yau
 mahāvratam asti tasmin viṣeṣhāḥ kecid ucyaṇte; 8. sāmaviṣeṣhāḥ kecid
 (kroṣṇasādhāni). ¹ sattrasamāptim. ² als ein Wort CD (sattrāyārdhyā
 ACDW). ³ ohne avagraha. ⁴ anbetont. ⁵ asya sāmnaḥ (des anu-
 ṣloka) ādhārabbhūtāḥ stotriyā pīṇa nava, gānakartā cā 'dhvaryur, na tā 'dgūtā.
⁶ pīṇi gīyamānasya sāmnaḥ pañca bhāgāḥ, himkāra-prastāvo-'dgūtha-prati-
 bhāra-nidhanākhyāḥ; pratibhārabhāgaṃ varjayitvā. ⁷ cīrovyatirikṭhāni
 pratyāhṛitāni samkucitāni karoti. ⁸ pañcadaṣastomakam; sapta-daṣastoma-
 yuktam. ⁹ rudhy" ACDW. ¹⁰ pañcaviṣṭhāḥ yā ādyāḥ
 pañca stotriyāḥ tā pīṇibhir utthitaiḥ pāthanīyāḥ.

evā 'bhī jayanti, pañcā-bhir āsīnā manushya-lokām evā
 'bhī jayanti, dāṣa sām padyante dāṣā-'ksharā vi-rāḍ, ān-
 naṃ vi-rāḍ, vi-rājai 'vā 'nnā-'dyam āva rundhate. pañca-
 -dhā vi-nishāḍya stuvanti¹¹, pāṇca dīṇo, dikshv evā prāti
 tishṭhanty. ekai-'kayā¹² 'stutayā sam-āyanti¹³ dig-bhyā
 evā 'nnā-'dyau sām bharanti. tābhir¹⁴ ud-gātō 'd gāyati,
 dig-bhyā evā 'nnā-'dyam || 4 || sam-bhṛitya tēja ātmān
 dadhate, tasmād ékaḥ prā-'nāḥ sārvaṇy āngāny avaty, átho
 yáthā su-parṇā ut-patishyān chīra¹⁵ ut-tamāṃ kurutā
 evām evā tát yajamānāḥ pra-jānām ut-tamā bhavanty. ā-
 -sandīm ud-gātā¹⁶ rohati sām-rājyam evā gachanti¹⁷,
 pleṅkhāu¹⁸⁻¹⁷ hótā nākasyai 'vā pṛishṭhāu robanti, kūrcaṃ¹⁶
 adhvaryūr bradhnāsyai¹⁹ 'vā viśṭāpam²⁰⁻²⁰ gachanty,
 etāvanto² vai deva-lokāḥ téshv evā yathā-pūrvām prāti ti-
 shṭhanty, átho ā-kramāṇam evā tát sētum yajamānāḥ kur-
 vate suvar-gāsyā lokāsyā sām-ashtyai || 5 || sádasah, sapta-
 daśam, prajāpater, gāyati digbhyā evā 'nnādyam, praty, ékadāṣa ca || 8 ||

B. 1, 2, 6, 1-6. — K. 34, 5. — Ç. 4, 6, 9, 11. — Kā. 13,
 2, 1. 2. — Pañc. 5, 4, 1-5, 14. Lāṭy. 3, 12, 1-15. — cātvalasya |
 antē — sātṛasyardhyā — antē — kṛtvā | riddhim — pra-
 jāpātṛhrīdāyena — antaḥ — stuvanti — ajndriyāḥ — cīrsh-
 nāḥ | āngāni — acatī — avārudhyā ity avā-rudhyai | atho
 iti — jāyante — yajamānāḥ — āsīnāḥ — annādyam ity
 ānna-adyam — ekakāyety ekayā-ekayā¹² | astūtayā | samā-
 yantīti sam-āyanti — atho iti — kuryte — eti | rohati —
 pleṅkham — viśṭāpam — atho iti.

8. ¹¹ pañcabhiḥ prakāraiḥ sthānaviṣeṣeshū 'paviṣya. ¹² so (ekaik⁰)
 AW, ekayā-ekayā AC, s. P. 5, 19; pañcasu sthāneshū 'pavecanakāle kvacid
 udgātā prathamam upaviṣati, tadānim itare sarve 'py astutayā stotriyayā
 tam udgātāram samāgatyo 'paviṣanti, evaṃ tattatsthāneshu prathamam ayo
 'dgātary upaviṣṭe sati tattad-ricām stuteḥ prāḡ aya sarve 'py udgātāram
 upagacheyuḥ, tathā sati sarvābhyo digbhyo 'nnaṃ sampādāyanti. ¹³ als
 Compositum. ¹⁴ itareṣv āgateshu. ¹⁵ uch⁰ AW. ¹⁶ sarva yaja-
 mānāḥ. ¹⁷ pleṅkha(l) ḍolā. ¹⁸ darbhaviṣeshu. ¹⁹ ādityasya.
²⁰ sthānam.

9. arkýeṇa¹ vai sahasra-ṣāḥ prajā-patiḥ pra-jā asrij-
ata, tābhya ilāṃdenē²⁻³ 'rām lūtām⁴ āva 'runddha⁵; yād
arkyam bhāvati pra-jā evā tād yājamānāḥ srijanta, ilāṃ-
dam bhavati pra-jābhya evā sṛiṣṭābhya irām lūtām āva
rundhate; tasmād yāw sāmāw sattrāw sām-riddham⁶ kshó-
dhukās tāw sāmām pra-jā⁷ ishaw hy āsām ūrjam ā-dā-
date⁸, yāw sāmām vṛ-riddham⁹ ākshodbukās tāw sāmām
pra-jāḥ || 1 || ná hy āsām ishām ūrjam ā-dādāta. nt-
-krodām¹⁰ kurvate¹¹; yāthā bandhān mumucānā ut-krodām
kurvāta evām evā tād yājamānā deva-bandhān¹² mumu-
cānā ut-krodām kurvata ishām ūrjam ātmān dādhanā.
vānāḥ ṣatā-tantur bhavati, ṣatā¹³-ynḥ pūrushaḥ ṣatē¹⁴-ndriya,
āyushy evē 'ndriyē prāti tishṭhanty. ājīm dhāvanty
ānabhi-jitasyā 'bhi-jityai. dundubhīnt sam-āghnanti¹⁵,
paramā vā eshā vāg yā dundubhau, paramām evā || 2 ||
vācam āva rundhate. bhūmi-dundubhīm ā ghnanti, yai
'vé 'mām vāk prā-vishṭā tām evā 'va rundhatē, 'tho
imām evā jayanti. sārva vāco¹⁶ vadanti, sārvasām vācām
āva-ruddhyā¹⁷. ādrē cārman vy-āyachete¹⁸⁻¹⁹, indri-
yāsyā 'va-ruddhyā¹⁴. ā 'nyāḥ krócati¹⁶ prā 'nyāḥ ṣaṣ-
ati, yā ā-krócati punāty¹⁷ evai 'nānt sá, yāḥ pra-ṣaṣ-
ati pūtēshv evā 'nnā-'dyaṃ dadhāty. ṛishi-kṛitam ca

9. ṣatātantuvipādīkam (ntkrodādīkam). ² kasyacit sāmno nāma-
dheyam. ³ ohne avagraha. ⁴ sāmāntarasya nāmādhayam. ⁵ pūr-
vavichīnam annam (lūta alen für lūna!). ⁶ 'mdha° ACDW, punar apy
avichedena sampāditavān. ⁷ yasmin sampatāre nairantaryeṇa sattram
pravṛttam. ⁸ sattripām samipe sarvadighhyāḥ samāgachanti. ⁹ sat-
tripo hy āsām prajānām nānāvidham annam rasam ca samādāya prayā-
chanti. ¹⁰ na pravṛttam. ¹¹ harshanimitto 'tyuccadhvanir utkrudh.
¹² sattrasamāptā samptashṭāḥ. ¹³ cirakālānnaśṭheyaṣattraṇrūpāt. ¹⁴ als
Compositum. ¹⁵ 'rudhy° ACDW. ¹⁶ s. P. 4, 40. ¹⁷ ime sattrā-
nashṭhāyino yajamānā dravyavyayam kṛtvā sarvaṣṇyākārīṇāḥ ato durvyā-
pāram akurvann ity avam anya ekāḥ gūdraḥ nindeta. ¹⁸ godhayitvā
nishpāpān karoti.

|| 3 || vā etē devā-kṛitaṃ ca pūrvair māsaṃ āva rundhate, yād bhūte-śhādā¹⁰ sāmāni bhāvanti ubhāyasyā 'va-ruddhyai¹⁴. yānti vā etē mithunād yē saṃ-vatsarām upa-yānti, antar-vedī mithunā sām bhavatas¹⁹, tēnai 'vā mīthunān nā yanti || 4 || vyāddham āśhobhukāś tē sāmam prajāḥ, paramām evā, ca, triśśāś ca || 9 ||

B. 1, 2, 6, 7. — K. 34, 6. — Kā. 13, 3, 3-18. — Çāṅkh. 17, 6, 1. 2 (tad etat purāṇam utsannam na kāryam). — Pañc. 5, 3, 1, 5, 15-21. 6, 8-13. Anup. 7, 10. Lāṭy. 4, 1, 1-3, 22. — gr̥ṇḍha — srijante — ādadāta ity ā-dadāte — bandhāt — kurvātē — yajāmānāḥ | devābandhāt iti deva-bandhāt — kurvātē — dadhānāḥ — çatāyur iti çata-āyurḥ — çatendriya iti çata-īndriyaḥ — samāghnanti | sam-āghnanti — atha iti — sarvāḥ — avārudhyā ity avā-rudhyai — vyāyāçete iti vi-āyāçete — avārudhyā ity avā-rudhyai | eti | anyāḥ — mīthunāt.

10. cārmā 'va bhindanti, pāpmānam evai 'shām¹ āva bhindanti. mā 'pa rātsīr mā 'ti vyātsīr ity āha², sam-pratē evai 'shām pāpmānam āva bhindanti. nda-kumbhān adhi-nidhāya dāśyo mārjāḥṭyam pāri nṛityanti³ padō ni-ghnatīr⁴ idām-madhun⁵ gāyantiyo, mādhu vai devānām paramām annā-'dyam, paramām evā 'nnā-'dyam āva rundh-

9. ¹⁰ bhūteçhannāmākānām ūbhāyām. ¹¹ yo yajāmānāḥ saṃ-vatsara-sattram anutishṭhanti te cira-kālāhbrahmacaryābhyaśān mithuna-çakteḥ apagachanti, ataḥ punaḥ tachaktiprāptyarthaṃ vedimadhye brahmacāripuñç-calirūpan mithunāyayavau sambhavaṃ kuryātām; antarvedideçāç ca sūtra-kāreṇa darçitāḥ: uttarasyāṇa veditroṇyam puñçcalyai mūgadhāya ca pari-çranyantīti, Māgadhadēçotpanno brahmacāri Māgadhaḥ; (hier, beim sūtra-kāra, liegt somit wohl eine böhmische Beziehung auf den Buddhismus vor? s. Ind. Stud. I, 52, 53. Acad. Vorl. über ind. Lit. Gesch. p. 76. 108).

10. dāśnṛityam. ¹ yajāmānām. ² vedhanāt pūrvam kava-çishv adhvaryoḥ çāsanam. ³ so (u²) AW, s. P. 7, 16. ⁴ dakṣhiṇān bhūmau tadāyantiyaḥ. ⁵ idam mādhu ity etam çabdām, athavā idam eva sārāḥṇam mādhu ity-ādimantram.

ate; padó ni ghnanti, mahiyām⁶ evai 'shu' dadhati || 1 ||
cāmas, 'kām ná pañcācāt || 10 ||

K. 34, 5. — Kā. 13, 3, 10-14. 19 - 4, 1. — Čānkh. 17, 14, 13
- 17, 9. — Pañc. 5, 6, 15. Anup. 7, 10. Lāṭy. 4, 3, 17-23. — atiti |
vyātsiḥ — idamādhūm itī 'dam-magdhūm.

24. aṣvamedhaḥ (Schlnfs, 7, 5, 11-25 *).

11. prithivyaī svāhā¹ 'ntārikshāya¹ svāhā divē svāhā,
sam-ploshyatē² svāhā sam-plāvamānāya s. sam-plutāya s.,
meghāyishyatē³ s. meghā-yatē³ s. meghitāya s. meghāya s.,
nihāraya¹⁻⁴ s. ni-hākāyai⁵ s., prāsacāya¹⁻⁶ s. pra-calākā-
yai⁷ s., vi-dyotishyatē s. vi-dyōtamānāya s. sam-vidyōtamā-
nāya s., stanayishyatē s. stanāyate svāho 'grāw stanāyate
s., varshishyatē s. vārshate svāhā 'bhi-vārshate s. pári-
-varshate s. sam-vārshate || 1 || svāhā 'nu-vārshate s., čikā-
yishyatē¹⁻⁸ s. čikā-yatē³ s. čikitāya s., proshishyatē⁹ s.
prushnatē s. pari-prushnatē svāho, 'd-grahishyatē¹⁰ svāho
'd-grihnatē svāhó 'd-grihitāya s., vi-ploshyatē¹¹ s. vi-plāva-
mānāya s. ví-plutāya svāhā, "tapsyatē¹² svāhā "tāpate

10. * pūjām. ⁷ yajamāneshn.

* s. Ind. Stnd. 3, 373. 383. 384. 390 (annv. 24 ist resp. gar nicht erwähnt).

11-25. aṣvamedhāgamantrāḥ; 11. 12. annahomamantrāḥ. ¹ obue
avagraha.

² meghotpādanāya dhūmajyotiḥsalilamarutāḥ saṁnipātāḥ
samplavaḥ, sa ca trividhaḥ āgāmi vartamāno bhūtaḥ ca; aṣva eva sarvāt-
makaprajāpatyabhinnavāt tadrūpeṇa nirdiṣyate. ³ zn ā s. P. 3, 5, 2.

⁴ meghaniṣpatter ūrdhvaṁ drapsapatanam nihāraḥ. ⁵ drapsānām
bābulyena śhaḍ-andhakārāpādanam nihākā.

⁶ tadyaṣaityenā 'vayava-
sankocāḥ prāsacāḥ. ⁷ sankocād ūrdhvaṁ palāyanam (prāḥ?) pra-
calākā.

⁸ vṛṣṭiklīnasya paruseasya ṣaityāvasthā čikāyanam.
⁹ gharṇakāle saṁtaptāyām bhūman prathamavṛṣṭer avasīne samutthita
ūśmā proshaḥ. ¹⁰ vṛṣṭer nparama ndgrahagām. ¹¹ tata

ūrdhvaṁ meghalecānām apagamanaṁ viplavaḥ. ¹² meghalecṣebu apa-
gateebu sūryaprakāśasamcāra ūtapaḥ.

svāho 'grām ā-tāpate svāha, 'rg-bhyaḥ s. yājur-bhyaḥ s. sāma-bhyaḥ svāhā 'ñgiro-bhyaḥ¹³ s., védebhyaḥ¹⁴ s. gāthābhyaḥ¹⁵ s. nārācaśbhyaḥ¹⁶ s. raibhibhyaḥ¹⁷ s., sárvasmai svāhā || 2 || sampvāśhate, raibhibhyaḥ svāhā, dvé ca || 11 ||

B. 3, 8, 18, 4. — K. Aç.¹⁸ 5, 2. — Vs. 22, 26. — meghāyata iti megha-yate — çikāyata iti çika-yate.

12. datvāte¹ svāhā¹ 'dantākāya s., prāṇīne¹ svāhā 'prāṇāya s., mūkhavate svāhā 'mukhāya s., nāsikā-vate svāhā 'nāsikāya svāhā, 'kṣhaṇ-vāte² svāhā 'nakshikāya s., karnīne svāhā 'karnākāya s., çirshaṇ-vāte² svāhā 'çirshākāya s., pad-vāte svāhā 'pādākāya s., prā-ṇatē svāhā 'prā-ṇate s., vādāte svāhā 'vadāte s., pāçyate svāhā 'paçyate s., çriṇvate svāhā 'çriṇvate s., manasvine¹ svāhā || 1 || amanāse s., retasvine svāhā 'retās-kāya s., pra-jābhyaḥ s. pra-jānanāya s., lōma-vate svāhā 'lōmākāya s., tvacē svāhā 'tvākkāya s., cārmaṇ-vate² svāhā 'carmākāya s., lōhita-vate svāhā 'lohita-āya s., māṇsan-vāte svāhā 'māṇsākāya s., snāva-bhyaḥ svāhā 'snāvākāya svāhā, 'sthan-vāte svāhā 'nasthikāya s., majjan-vāte svāhā 'majjākāya svāhā, 'ngīne svāhā 'naṅgāya svāhā, 'tmāne svāhā 'nātmane svāhā, sárvasmai svāhā || 1 || manasvine svāhā, 'nātmane svāhā, dvé ca || 12 ||

B. 3, 8, 18, 4. — K. Aç. 5, 3. — amukhāya — anāsikāya — akshaṇvataḥ ity ākshaṇ-vatē — anakshikāya — akarnākāya — çirshaṇvataḥ iti çirshaṇ-vatē — açirshākāya — apādākāya — prāṇata iti pra-ṇate — aprāṇataḥ ity aprā-ṇate

11. ¹³ aṅgirobhir munibhir dṛiṣṭāç caturthavedotpannā aṅgiraśaḥ. ¹⁴ vidhibhāgaṇiḥ sahitās te sarve vedāḥ. ¹⁵ devatāvishayākhyānaparā mantrāḥ.

¹⁶ manuṣyaviṣayākhyānaparā ṛcaḥ. ¹⁷ rebhaḥ çabha-krīd agniḥ (!), tadviṣayaḥ ṛcaḥ. ¹⁸ auch hier (in 11-25) stimmt K. im Wesentlichen zu Ts., jedoch mit einigen erheblichen Differenzen, s. im Verlauf.

12. çarirahomamantrāḥ. ¹ ohne avagraha. ² zu ç s. P. 13, 13.

— avādate — apācyate — aṣṛiṇvate — aṃanasē — aṛetas-
kāyety aṛetaḥ-kāya — aḷmakāya — aṭvakkāya — carmāṇ-
vataḥ iti carmāṇ-vatē — aṇarmakāya — aḷbhitāyā — mās-
saṇvataḥ iti mānsan-vatē — aṃśasakāya — aṇśvakāya —
asthaṇvataḥ iti āsthan-vatē — aṇasthikāya — majjanvataḥ iti
majjan-vatē — amajjakāya — aṇḡinē — aṇaṇḡāyā — ātmanē
— anātmane.

13. kās tvā yunakti sā tvā yunaktu, viśṇus tvā yn-
naktv, aśyā yajnasyā 'rddhyai¹ māhyas sām-natyā²,
amūshmai kāmāyā; "yushe tvā prā-'ñāya tvā 'pā-'ñāya tvā
vy-āñāya tvā, vy-nṣṭyai tvā, rayyā tvā rādhasē tvā, ghō-
shāya tvā pōshāya tvā "rād-ghoshāya³ tvā, prā-cyutyai⁴
tvā || 1 || kō, 'shtātriṣṭat || 13 ||

B. 3, 8, 18, 4. — K. Aṣ. 5, 2. — rīdhyai — samnātyā iti
sam-natyai — vyānāyeti vi-āñāya — vyūshṭyā iti vi-ushtyai
— āṇrādghoshāyety ārāt-ghoshāyā.

14. agnāye gāyatrāya tri-vṛite rātham-tarāya vā-
santāyā 'shtā-kapāla, indrāya trāishṭubhāya¹ pañca-da-
çāya bārhatāya graishmāyāi 'kādaça-kapālo, viçvebhyo
devēbhyo jāgatebhyah sapta-daçēbhyo vairūpēbhyo² vār-
shikebhyo dvādaça-kapālo, mitrā-vāruṇābhyām ānu-
-shṭubhābhyām eka-viçābhyām vairājābhyas³ çāradābhyām
payasyā⁴, bṛihaspātaye⁵ pāñktāya tri-ṇavāya çākvarāya
haimantikāya carūḥ, savitrā āti-chandasāya trayas-tri-
çāya raivatāya çaiçirāya dvādaça-kapālō, 'dītyai viśṇus-
-patnyai carūr, agnāye vaiçvānarāya⁶ dvādaça-kapālō,

13. paridhimantrāḥ. ¹ "rdhy" AW, rīdhy" CD. ² mām prati
sarveshām prāṇinām samnāmanāya. ³ dvādaçadagrāhitvam. ⁴ sar-
vaduḥkhanivṛittih.

14. 15. daçahaviḥ sarvapriṣṭhā. ¹ ohne avagraha. ² payasi
bhavā āmikebā.

'nu-matyai carūḥ, kāyā ékakapālaḥ || 1 || agnaye gāya-
trāyā 'dityā² ānmatyai² = ⁴, sap̄tācatvāriṣṭat || 14 ||

(4, 4, 13, 1.) 7, 5, 15, 1-3. — K. (22, 14.) Aṣ. 5, 10. — Vs.
29, 60. Ç. 9, 4, 3, 11. — Çāṅkh. Br. 19, 5. çr. 9, 27, 1. — triṇa-
vāyeti tri-navāyā — savitre — adityai.

15. yó vā agnāv¹ agniḥ² pra-hriyāte yāç ca sómo
rājā³ táyor eshá ātithyām yād agni-shomīyó⁴; 'thai 'shá
rudró⁵ yāç ciyāte⁶, yāt sām-cite. 'gnāv etāni havīṣhi ná
nir-vāped, eshá evā rudró 'çānta upo-'tthāya pra-jām pa-
çūn yājamānasyā 'bhī manyeta, yāt sām-cite 'gnāv etāni
havīṣhi nir-vāpati bhāga-dhēyenai 'vai 'naw çamayati
nā 'sya rudró 'çāntaḥ || 1 || upo-'tthāya pra-jām paçūn
abhi manyate. dāça haviṣhi bhavanti, náva vai pūrushe
prā-'ñā nābhīr daçamī, prā-'ñā evā yājamāne dadhāty;
ātho dāçā-'ksharā vi-rāḍ, ānam vi-rāḍ, vi-rājy evā 'nnā-
-dye prāti tishṭhāty. řitū-bhir vā eshá chāndo-bhi stó-
maiḥ priṣṭhāiç cetavā ity āhur, yād etāni havīṣhi nir-
-vāpaty řitū-bhir evai 'nam chāndo-bhi stómaiḥ priṣṭhāiç
cinute. diçāḥ sushuvāṇéna || 2 || abhi-jityā ity āhur,
yād etāni havīṣhi nir-vāpati diçām abhi-jityā. etāyā
vā indram devā ayājayan tasmād indra-savā, etāyā
Mānum manushyās tasmān Manu-savó⁷; yāthé 'ndro
devānām yāthā Mānur manushyānām evām bhavati yā
evām vidvān etāyé 'sbtyā yājate. dig-vatiḥ puro-'nuvākya
bhavanti, sārvasām diçām abhi-jityai || 3 || asya rudró 'çāntaḥ,
sushuvāṇéna⁸, 'kacatvāriṣṭe ca || 15 ||

14. ² wozu diese beiden Wörter zugefügt sind, ist nicht ersichtlich,
da kein anderer anuv. mit agnaye gāy² beginnt. ⁴ *tyai carūḥ W.

15. eteshām baviṣhām utpattim abhidhāya prayogam vidhatte. ¹ ādhā-
nasiddhe. ² mathivā. ³ vallirūpaḥ sthāpitaḥ. ⁴ paçuḥ. ⁵ krūrāḥ.
⁶ cayanena nishpadyate. ⁷ zn s^o s. P. 6, 10.

7, 5, 14, 1. — agñishomīya ity agñi-somīyāḥ — upotthāyety ūpa-utthāyā — prāṇā iti pra-āṇāḥ — atha iti — chandōbhīr iti chandāḥ-bhīḥ — abhijityā ity abhi-jityāḥ | iti — abhijityā ity abhi-jityai — puruṇuvākyaḥ iti puraḥ-ānuvākyaḥ.

16. * yāḥ prā-ṇatō ni-mishatō mahi-tvai 'ka id rājā jāgato babhūva | yā ṛce asyā dvi-pādaḥ cātush-padaḥ kāsmai devāya havishā vidhema || ^b upayāmā-grihīto 'si, prajā-pataye tvā jūṣṭaṃ grihṇāmi, tāsya te dyaūr mahimā nākshatrāṇi rūpām, ādityās te téjas, tasmai tvā mahimné prajā-pataye svāhā³ || 1 || yāḥ prāṇatō dyaūr⁴ ādityō⁴, 'shjā-triṣṭat⁵ || 16 ||

B. 3, 8, 18, 5. — K. A. 5, 13. — prāṇata iti pra-āṇataḥ — mājīveti mahi-tvā.

17. * yā ātma-dā bala-dā yāsya viśva upā-'sate pra-ṇīṣaṃ yāsya devāḥ | yāsya chāyā 'mṛitaṃ yāsya mṛityūḥ kāsmai devāya havishā vidhema || ^b upayāmā-grihīto 'si, prajā-pataye tvā jūṣṭaṃ grihṇāmi, tāsya te prithivī māhimaū 'shadhayo¹ vānaspātayo¹ rūpām, agnis te téjas, tasmai tvā mahimné prajā-pataye svāhā¹ || 1 || yā ātmadā, ākṣa nā catvāriṣṭat || 17 ||

B. 3, 8, 18, 5. — ātmadā ity ātma-dāḥ | baladā iti bala-dāḥ — viśve | upāsata ity ūpa-āsate — amṛitaṃ.

18. ā brāhmaṇa brāhmaṇō brahma-varcasī jāyatām, ā 'smīn rāśhṭrē rājanya ishavyāḥ cūro mahā-rathō jāyatām, dōgdhri dhenūr, vōḍhā 'nadvān¹, ācuḥ sāptilī, pūraṃdhīr¹

16. pūrvasya mahimāḥhyagrahasya mantrāḥ. ¹ so schon IV, 1, 8, 4. ² so ('e a') AW, s. P. 11, 3. 1, 61. ³ ohne avagraha. ⁴ weshalb diese beiden Wörter in ACD zugefügt sind (in W fehlen sie), ist nicht ersichtlich, da kein anderer anuv. mit yāḥ prāṇato beginnt. ⁵ prāṇatō 'shjātr⁶ W.

17. dvitīyagrahamantrāḥ. ¹ ohne avagraha.

18. annahomamantrāḥ. ¹ ohne avagraha.

yóshā, jishṇū rathe-shṭhāḥ, sabhéyo yúvā, " 'syā yájamā-
nasya víró jāyatām, nikāmé-nikāme naḥ parjányo varshatu,
phalīnyo na óshadhayaḥ¹ pacyantām, yoga-kshemó naḥ kalp-
atām || 1 || á bráhmān, ákacatváriṣṭat || 18 ||

B. 3, 8, 18, 1-3. 18, 5. — K. Aṣ. 5, 14. — Vs. 22, 22. Ç.
13, 1, 2, 1-2. Kā. 20, 4, 11. — eti | asmin — anadván —
jishṇuḥ — eti | asya.

19. " á 'krān vājī prithivīm agnīm yújam akṛita
vājy árvā; " 'krān vājy antárikshaṃ¹ vāyúṃ yújam
akṛita vājy árvā; dyāṃ vājy á 'kraweta sūryaṃ yújam
akṛita vājy árvā. " 'gnis te vājin yúnñ, ánu tvā " rabhe,
svastí¹ mā sám páraya; vāyús te vājin yúnñ, ánu tvā " rabhe,
svastí¹ mā sám || 1 || párayā; " dityás te vājin
yúnñ, ánu tvā " rabhe, svastí mā sám páraya. prāṇa-
dhṛig asi prā-'ṇām me dṛiṣha, vyāna-dhṛig asi vy-
-ānām me dṛiṣhā, 'pāna-dhṛig asy apā-'nām me dṛiṣha;
cákshur asi cákshur máyi dhehi, çrótram asi çrótram
máyi dhehy, áyur asy áyur máyi dhehi || 2 || vāyús te
vājin yúnñ ánu tvā " rabhe svastí mā sám, trīcatváriṣṭat ca || 19 ||

K. Aṣ. 5, 15. — eti | ákrān — vājī | árvā | eti | ákrān |
vājī — vājī | árvā — vājī | eti | ákraweta — vājī | árvā |
agnih — yunñ | anv iti | tvā | eti | rabhe — prāṇadhṛig iti
prāṇa-dhṛik — vyānam iti vi-ānam.

20. jājni bñam, vārshṭā parjányaḥ, páktā¹ sasyáṃ,
su-pippalā óshadhayaḥ², sv-adhicarāṇé 'yáṃ, sū-'pasadanó
'gniḥ, sv-adhyakshám antárikshaṃ², su-pávāḥ pávamānaḥ,
sū-'pasthānā dyaúḥ, çivám asaú tápan, yathā-pūrvám aho-

19. aṣṭānumantraṇam. ¹ ohne avagraha.

20. anye annahomamantrāḥ. ¹ pákṣātilam. ² ohne avagraha.

-râtré², pañca-daçino 'rdha-mâsâs, triçino mâsâh, kṛiptâ
ritāvah, çântâh saṃ-vatsarâh || 1 || jājny, ékatricçat⁴ || 20 ||

B. 3, 8, 18, 5. — K. Aç. 5, 17. — aḥorâtre ity âhaḥ-râtre.

21. âgneyò 'shṭâ-kapâlah, saumyâç carûh, sâvitro 'shṭâ-
-kapâlah, paushnâç carû, raudrâç carûr, agnâye vaiçvâna-
râya¹ dvâdaça-kapâlo mṛigâ-"kharé yâdi nâ"-gâched,
agnâye 'oho-mûce 'shṭâ-kapâlah, sauryâm páyo, vâyavyâ
âjya-bhâgaḥ || 1 || âgneyâç, caturvicçatiḥ || 21 ||

B. 3, 9, 17, 1-5. — K. Aç. 5, 16. — caruh — mṛigâkhara
iti mṛiga-âkhare — na | âgached ity â-gachet.

22. agnâye 'oho-mûce 'shṭâ-kapâla, indrâyâ 'oho-mûca
ékâdaça-kapâlo, mitrâ-vârunâbhyâm âgomûg-bhyâm payas-
yâ, vâyo-sâvitra¹ âgomûg-bhyâm carûr, açvi-bhyâm âgo-
mûg-bhyâm dhânâ², marûd-bhya enomûg-bhyaḥ saptâ-ka-
pâlo, viçvebhyo devébhya enomûg-bhyo dvâdaça-kapâlô, 'nu-
-matyai carûr, agnâye vaiçvânarâya³ dvâdaça-kapâlo, dyâvâ-
-prithivibhyâm aḥomûg-bhyâm dvi-kapâlâh || 1 || agnâye 'oho-
mûce tricçat || 22 ||

4, 7, 18, 1-7. — K. Aç. 5, 19. — aḥomuceḥ ity âhaḥ-muceḥ
— vâyo-sâvitra ity vâyo-sâvitrah — dhânâh.

23. agnâye sâṃ anamat¹ prithivyaí sâṃ anamad,
yâthâ 'gnîḥ prithivyâ² sam-ânamad³ evâm mâhyam bhad-
râḥ sâṃ-natayaḥ sâṃ namantu; vâyâve sâṃ anainad

20. ² a. P. 4, 11. ⁴ so W, jājneka⁶ AD, jājnityeka⁶ C.

21. açvasya rogâdinimitte prâpte prâyaçcitteshtayaḥ. ¹ ohne ava-
graha. ² açvanivâsasthâne.

22. daçahavir mṛigâçeshṭiḥ. ¹ zu a⁶ a. P. 6, 8; vâyoç ca savitâ
ca vâyo-sâvitrah (?), vâyo-savitribhyâm ity arthaḥ. ² bhrishṭayavâh.
³ ohne avagraha.

23. saṃnatihomâḥ (annahomeshu). ¹ sarvo 'pi yajamânâḥ paricar-
yâm akarot. ² sahitaḥ. ³ aśmai yajamânâya upakâram akarot.

antáriksháya¹ sám anamad, yáthā vāyúr antárikshēṇa; sūryāya sám anamad divé sám anamad, yáthā sūryo divā; candrāmase⁴ sám anaman nákshatrebhyaḥ sám anamad, yáthā candramā nákshatrair; váruṇāya sám anamad ad-bhyaḥ sám anamad, yáthā || 1 || váruṇo 'd-bhiḥ; sāmne sám anamad ricé sám anamad, yáthā sāma 'rcā; bráhmaṇe sám anamat kshatrāya sám anamad, yáthā bráhma kshatrēṇa; rájne sám anamad viçé sám anamad, yáthā rájā viçā; ráthāya sám anamad áçvebhyaḥ sám anamad, yáthā rátho 'çvaiḥ; prajā-pataye sám anamad bhūtēbhyaḥ sám anamad, yáthā prajā-patir bhūtaḥ sam-ánamad evám máhyam bhadrāḥ sám-natayaḥ sám namantu || 2 || adbhyāḥ sám anamad yáthā, máhyam, catvāri ca || 23 ||

B. 3, 8, 18, 5. — K. 5, 20. — candramāse | sam iti | ṇṇaḥ — catvāri — sámā | ricā.

24. *yé te pánthānaḥ savitaḥ pūrvyāso 'reṇāvo ví-tatā antárikshē¹ | tébbir no adyā² pathi-bhiḥ su-gēbhī rakshā³ ca no ádhi² ca deva brūhi ||¹ námo 'ḡnāye prithivī-kshíte loka-spríte, lokám asmaí yájamānāya dehi; námo vāyāve 'ntariksha-kshíte loka-spríte, lokám asmaí yájamānāya dehi; námaḥ sūryāya divi-kshíte loka-spríte, lokám asmaí yájamānāya dehi || 1 || yé te, catvārcatvāriṣṭat || 24 ||

B. 3, 9, 4, 2. — K. Aç. 1, 1. — aṇṇavāḥ — sugebhīr iti su-gebhīḥ | rakshā.

25. yó vā áçvasya médhyaśya çiro véda çirshaṇ-

23. ¹ ohne avagraha.

24. adhvaryuḥ yajamānam vācayati. ¹ ohne avagraha. ² so (*o a*) AW, s. P. 11, 13. ³ so (*ā*) AW, s. P. 3, 8. ⁴ so (*o a*) AW, aus P. mir nicht belegbar.

25. sarvajagadātmakatvenā 'çvaḥ stūyate; athavā virāḍrūpeṇā 'çvopā-

-vān¹ médhya bhavaty; ushā vā ācvasya médhyaśya ciraḥ,
 sūryaḥ cūksbur, vātaḥ prā-'ṇāḥ, candrāmāḥ² cōtrām, dī-
 ḥaḥ pādā, avāntara-diḥāḥ pārḥavo, 'ho-rātrē³ ni-meshò,
 'rdha-māsāḥ pārvāni, māsāḥ sam-dhānāny, ṛitāvó 'ngāni,
 sam-vatsará ātmā⁴, raḥmāyaḥ kéçā, nākshatrāni rūpām, tā-
 rakā asthāni, nābho māśśāny, óshadhayo⁵ lómāni, vānas-
 pātayo⁶ vālā, agnir mūkhaḥ, vaiçvānaró⁷ vy-āttam || 1 ||
 samudrá⁸ udāram⁹, antāriksham¹⁰ pāyūr, dyāvā-prithivī¹¹
 āṇḍāu, grāvā çépaḥ, sómo róto, yáj jāñjabhyāte tād ví
 dyotate, yád vi-dhūnuté tát stanayati, yān méhati tát
 varshati, vāg evā 'śya vāg; āhur vā ācvasya jāyamānasya
 mahimā purastāj¹² jāyate rātrir enam mahimā paççād
 ānu jāyata, etaú vai mahimānāv ācvam abhitaḥ¹³ sām ba-
 bhūvatur; háyo devān avahat¹⁴ árvā 'surān vājī gan-
 dharvān āçvo manushyānt; samudró¹⁵ vā ācvasya yónih
 samudró bāndhuḥ¹⁶ || 2 || vyāttam, avahat, dvādaça¹⁷ ca || 25 ||

(B. 3, 9, 23.) — Ç. 10, 6, 4, 1. — çirshapvān iti çirshap-
 -vān — ushāḥ | vai — ghōrātre ity ābah-rātre — keçāḥ —
 vyāttam iti vi-āttam — avahat — samudrah | vai | ācvasya |
 yonih | samudrah || 2 ||

gāvo, gāvaḥ śiśāsantiḥ, pratbame māśi, samānyò⁸, yādi sómau,
 oḥāḥāhāir, uterjyāḥ⁹, devānām, arkyēṇa, cārmā 'va, prithivyai,
 datvāto, kās tvā, 'gnāye, yó vai, yāḥ prāpató, yā ātmadā, ā hrīh:
 mann, ā 'krān vājī, jāñi¹⁰ bījam, āgnyò 'shākapāto, 'gnāye 'oḥo:

sanapratipādako 'yam anuvākaḥ prakaraṇād ntkriḥyo 'panishadādau drash-
 ṭavyaḥ; ata eva Vājaśaneyina etadarthapratipādakam brāhmaṇam upa-
 nishadādāv āmananti (die Kāvya nämlich, am Beginn des Bṛihad-āraṇyaka).
¹ s. P. 13, 13. ² ohne avagraba. ³ s. P. 4, 11, 12. ⁴ hier beginnt Wb.
⁵ unhetont. ⁶ ? so (samudro bandhuḥ) F in der Text-Aufführung und im
 Comm., ebenso der Comm. zu P. 18, 1; aber alle Text-Mss. (ACDW. Wb.)
 haben nur: yónih samudrah, was theils keinen Sinn giebt, theils auch gegeu
 die Angabe der Wortzahl des anuvāka (s. Anm.) verstößt; s. Whitney p. 354.
 355. Das Çatap. liest: samudrá evā 'śya bāndhuḥ samudró yónih (in hei-
 den Recensionen). ⁷ so (dvādaça) ACDW. Wb.; also nach avahat zwölf
 Wörter, während es ohne bandhuḥ nur elf sind! ⁸ samānyā pīco W. Wb.
⁹ 'jyāp ACD. ¹⁰ ā 'krāp jāñi DW. und prima manu in Wb.

-mūco, 'gnāye¹¹ sām anamad, yé te pānthāno¹², yó vā ācvaśya
médhyaśya śīraḥ, pāñcaviṃṣatīḥ || 25 ||

gūvaḥ (1, 1), samānyāḥ (4, 1), sāvanam aṣṭābhīr (7, 4), vā eté devā
kritam cā (9, 4), 'bhijītyā¹³ ity āhur (15, 3), vāruṣo 'dbhīḥ sāmne
(23, 2), cātūḥpañcāṣat || 54 ||

iti taittiriyasamhitāyāṃ saptamakāṇḍe
pañcamaḥ prapāṭhakaḥ ||

iti saptamaṃ kāṇḍam || 7 ||

samāptā ce 'yaṃ taittiriyasamhitā ||

25. ¹¹ *mūco 'aṣṭākapālo 'gnāye D. W. Wb.
W. Wb. ¹² vā eté 'bhijītyā W. Wb.

¹³ panthāno fehlt

Appendix.

1. sūcīpattram.

kāṇḍa I.

1. puroḍāṣīyam 1, 1-18. (B. III, 2, 1 - 3, 9).

1, 1-18 darṣapūrṇamāsamantrā ādhvaryavāḥ; 1-3 parvadinakartavyam, 1. vatsāpākaraṇam, 2. barhiraḥaraṇam, 3. dohaḥ; — 4-13 pratipaddīnakartavyam, 4. havirmirvāpaḥ, 5. vṛhyavaghātāḥ, 6. perhaṇam, 7. kapālopadhānam, 8. puroḍāṣaṣṭapaṇam, 9. vedīḥ, 10. ājyagrahaṇam, 11. idhmābarhiherucām prokhaṇādi, 12. āghārau, 13. arugvyūhanādi.

14. kām्यeshṭīyājyāḥ (xu II, 1, 1 - 2, 2).

2. adhvaraḥ 2, 1-3, 18. (Vī, 1, 1 - 4, 8).

2, 1-18. somakrayapraṇaḥ; 1. prācinavañṣaṣṭālūkhyapraveṣaḥ, — 2. vratasampādanādikahā, — 3. devayajanam, — 4. somakrayaṇigamanam, — 5. somakrayaṇipadasaṇagrahāḥ, — 6. somonmānam, — 7. somakrayaḥ, — 8. somasya ṣkaṭāropanam, — 9. āropitasya somasya prācinavañṣam pratiḡamanam, — 10. ātithyeshṭīḥ, — 11. upasadaḥ, — 12. uttaravedīḥ, — 13. havirdhānamapāpanirmāṇam; —

14. kām्यeshṭīyājyāḥ (xu II, 2, 2, 2-3).

3, 1-11. agnīśhomīyapaṇapraṇaḥ, 1. sadonirmāṇam, — 2. havirdhānagatoparavanirmāṇam, — 3. 4. dhīshṭīyājyāḥ, — 5. yūpaśchedaḥ, — 6. yūpaśthāpanam, — 7. paṇor upākaraṇam, — 8. paṇor samjnapanam, — 9. vaśpotkheḍaḥ, — 10. vaśāhomāḥ, — 11. gudakūḍḍeno 'payatṣamjnakahomāḥ; — 12. 13. somābhīshavaḥ, 12. vasatīvarigāṇam grahaṇam, 13. somasya ṣkaṭād upāvarohāḥ; —

14. kām्यeshṭīyājyāḥ (xu II, 2, 2, 3 - 4, 8).

3. grahāḥ 4, 1-42 (Vī, 4, 4 - 5, 9. A. III, 16-21).

4, 1-42. grahāpraṇaḥ; 1. ābhīshavaḥ, — 2. upāñṣugrahaḥ, — 3. antaryūmaḥ, — 4. āindravāyavaḥ, — 5. mātrāvaruṇaḥ, — 6. 7. āçvinaḥ, — 8. 9. çukrāmanthinau, — 10. 11. āgrayaṇaḥ, — 12. ukthyaḥ, — 13. dhruvaḥ, — 14. řitagrahāḥ, — 15. āindrāgnaḥ, — 16. vaiçvadevaḥ, — 17-19. marutvatiājyāḥ, — 20. 21. māhendraḥ, — 22. ādītyaḥ, — 23-25. sāvitraḥ, — 26. vaiçvadevaḥ, — 27. pātñivataḥ, — 28. bhāriyojanaḥ, — 29-31. atigrahāḥ, — 32-34. agnau, — 35. 36. āçvamedho, — 37-42. shoḍaṣṭī.

4. dākṣhiṇī 4, 43-45 (VI, 6, 1-3).

43. dākṣhiṇā, — 44. samisṭṭayajurhomaḥ, — 45. avahṛithaḥ; —

46. kām्यeṣṭṭiyājyāḥ (za II, 2, 4, 4-8).

6¹⁾. punarādheyam 5, 1-4.

5, 1. punarādheyasya pradhānavidhiḥ, — 2. yājyādyaṅgaśāntam; — 3. ādhānamantrāḥ, — 4. tadvyākhyānam.

7. agnyupasthānam 5, 8-10.

5, 6. agnyupasthānamantrāḥ, — 7, 8. tadvyākhyānam; — 9. upasthānasya 'gnihotrāṅgātā, — 10. pravatsyato yajamānasya 'gnyupasthānamantrāḥ, dārṣṭikayājyamānamantrāc ca.

11. kām्यeṣṭṭiyājyāḥ (za II, 2, 5, 1-6, 5).

8. aishṭikam yājyamānam 6, 1-6 (I, 6, 10-7, 6).

6, 1. ājyagrahaṇam, — 2. havirhomaḥ, — 3. bhakṣhya idādhigāḥ, — 4. anayājādiṣṭhāntiḥ, — 5. āpyāyanādīmantrāḥ, — 6. euryopasthānādīmantrāḥ.

9. aishṭikayājyamānavidhiḥ 6, 7-7, 6 (I, 5, 10, 8-6, 4).

7. devatāparigrahaḥ, — 8. yajñaṣṭyudhasambhṛitiḥ, — 9. dvādaśadvap-dvasampattiḥ, — 10. haviṣādanam, — 11. ācārvaṇādīmantrāḥ.

12. kām्यeṣṭṭiyājyāḥ (za II, 2, 7, 1-5).

7, 1. idānamantraṇam, — 2. idājyāḥ praśāsaḥ, — 3. savāhāryaḥ, — 4. ṣṣṭhāntyanamantraṇam, — 5. āpyāyanādīmantrāḥ, — 6. upasthānādīmantrāḥ.

10. vājapeyaḥ 7, 7-12 (B. I, 8, 5-9).

7-12. ādhvaryavamantrāḥ, 7. rathamantrāḥ, 8. rathadhāvanamantrāḥ, 9. yūpārohaṇam, 10. annahomaḥ, 11. ujjitimantrāḥ, 12. atigrāhyamantrāḥ.

13. kām्यeṣṭṭiyājyāḥ (za II, 2, 8, 1-6).

12²⁾. rājasūyaḥ 8, 1-21 (B. I, 6, 1-8, 10).

8, 1. ānumatādayo 'śṭṭa yāgāḥ; 2-7. cātarmāsyāḥ, 2. vaiśvadevākhyaṁ prathamam parva, 3. varuṇapregḥāsākhyaṁ dvitīyam parva, 4-6. sākamedhākhyaṁ tṛtīyam parva, 4. pradhānavidhiḥ, 5. mahāpitṛiyajnaḥ, 6. tryambhakaṇproḍācāḥ, 7. cūpāsiryādīkarmacatusṣṭayam, — 8. devikādikarmasāṅgam, — 9. ratnīnām haviṣāḥ, — 10. devasuvām haviṣāḥ, — 11. abhishekaśāntamantrāḥ, — 12. abhishekaśāntamantrāḥ, — 13. dīgvyāsthāpanamantrāḥ, — 14. abhishekaḥ, — 15. rathena vijayaḥ, — 16. sarvāḥ sevayam, — 17. sameripām haviṣāḥ, — 18. daṇapeyaḥ, — 19. dīcām aveshṭṭayaḥ, paṇḍvayam, sātyadūtānām haviṣāḥ ca, — 20. prayujām haviṣāḥ, — 21. sautrāmaṇyā mantrāḥ paṇḍvayam haviṣāḥ ca.

22. kām्यeṣṭṭiyājyāḥ (za II, 2, 9, 1-10, 5).

kāṇḍa II.

13. kāmyaḥ paṇḍavaḥ 1, 1-10.

1, 1. bhūtikāmādīnām śvetādyaḥ paṇḍavaḥ, — 2. varuṇapṛithādīnām, — 3. jayakāmādīnām, — 4. brahmanavareśakāmādīnām, — 5. paṇḍukāmādīnām,

¹⁾ za kāṇḍa 5 a. das za I, 5, 1 Bemerkte.

²⁾ za kāṇḍa 11 a. das za I, 8, 1 Bemerkte.

— 6. grāmākāmādinām, — 7. 8. brahmavareṇasakāmādinām, — 9. annādyakāmādinām, — 10. naimittikāḥ paçavaḥ.

11. kām्यeṣṭiyājyāḥ (su II, 2, 11, 1-6).

14. kām्यā iṣṭāyaḥ 2, 1-4, 13.

2, 1. prajākāmādinām iṣṭāyaḥ, — 2. pāthikṛitādyāḥ, — 3. kāmukeṣṭyādyāḥ, — 4. annavadyādyāḥ, — 5. abhiçastīṣṭyādyāḥ, — 6. āditya: carvādyāḥ, — 7. aindracarvādyāḥ, — 8. anvijupramukhāḥ, — 9. abhicārādyāḥ, — 10. saumāraudrādyāḥ, — 11. aindrādyāḥ.

12. kām्यeṣṭiyājyāḥ (su II, 6, 2, 1-9).

3, 1. bhūtikāmādinām caravaḥ, — 2. mṛityubhūtikāmādinām iṣṭāyaḥ, — 3. yajñavibhṛeṣṭādinām, — 4. avargakāmādinām, — 5. rājyaksabmagrihīṭasye 'ṣṭīḥ, — 6. anuṣṭānaçaktikāmāsyā tridhātūr yāgaḥ, — 7. sarvapriṣṭhā vir: yakāmābhīçastayoh, — 8. cakṣuṣhākāmāsyā trihaviṣṭha 'ṣṭīḥ, — 9. grāma: kāmīnaḥ sāmagraṇaḥ 'ṣṭīḥ, — 10. āyushkāmēṣṭimantrāḥ, — 11. dīrgha: rogy-āyurarthinor iṣṭīḥ, — 12. açvādānīna iṣṭīç catuṣkapālā, — 13. pāpa: manā grihīṭasye 'ṣṭīḥ.

14. kām्यeṣṭiyājyāḥ (su II, 6, 8, 1-4, 4).

4, 1. bhṛtīçtyavataḥ spardhamānāsyā trihaviṣṭha 'ṣṭīḥ, — 2. tasyaiva vijitīsaḥjue 'ṣṭīḥ, — 3. tasyaiva samvargēṣṭīḥ, — 4. gārmutaç caruḥ prajā: paçvarthinuḥ, — 5. citrāyāgasya upahomamantrāḥ, — 6. paçukāmāsyā citrāyāgaḥ, — 7-10. kārtrīṣṭīḥ, 7. prāgghomamantrāḥ, 8. kāriryuttarabhāgasthā mantrāḥ, 9. prācyāḥgamantravyākhyānam, 10. uttarabhāgasthamantravyākhyānam, — 11. traidhātaviye 'ṣṭīḥ, — 12. traidhātaviyasya devatā, — 13. sin: drābārhaspatyaç earuḥ (çaktīstamabhauvārakaḥ).

14. kām्यeṣṭiyājyāḥ (su II, 8, 5, 1-9, 3).

15. dārçyam brāhmaṇam 5, 1-6. 11 (s-s). 6, 1-6.

5, 1. paurṇamāṣigataṣyā 'gnīṣhomīyapuroḍāçasyo 'podghātāḥ, — 2. agnī: ṣhomīyayāgaḥ pūrpimāḍīna, — 3. amāvāsyayām sāgnāyyayāgaḥ, — 4. āgnā: vaiṣṇavādayaḥ, — 5. abhyudayeṣṭyādayaḥ, — 6. dārçpūrpṇamāṣayoh soma: yāgena sāha paurvāpyam.

38¹⁾. dārçyam ha utram 5, 7-11 (1-s). 6, 7-10.

7. 8. sāmīdhenmantrāḥ, — 8. pravaranividādayaḥ, — 10. naimittikyaḥ kām्यāç ca sāmīdhenyaḥ, — 11. hotur niyamaviçeṣho, (s-s) 'dhvanyor āghā: rādiviçeṣhaç ca.

12. kām्यeṣṭiyājyāḥ (su II, 8, 11, 1-4, 2, 4).

15. dārçyam brāhmaṇam (Fortsetzung).

6, 1. prayājāḥ, — 2. ājyabhāgaḥ, — 3. āgneyapuroḍāçāḥ, — 4. vedīnir: māgaḥ, — 5. harhīrvīṣhayaḥprayogaḥ, — 6. upāñçuyājñavīṣṭhāçritau.

38¹⁾. dārçyam ha utram (Fortsetzung).

7. idopahvānavidhīḥ, — 6. idāprāçitrahakṣaḥagaḥ, — 9. anūtyājāḥ sū: ktavākavyākhyā ca, — 10. çamyuvākamantravyākhyā patuṣamāyājāç ca,

11. samvargēṣṭīhautramantrāḥ (su II, 4, 8, 1-4, 8). — 12. pītriyaḥ nasya haviṣhāḥ ha utram.

¹⁾ s. das su II, 5, 7 Bemerkte.

kāṇḍa III.

16. aupānnvākyaṃ I, 1-5, 10.

1, 1-10. somaśeṣaḥ. 1. dīkṣhitena vaktavyā mantrās tadvidhayaḥ ca, — 2. somapasthānmantrāḥ, — 3. somakṛyaṣṭipadāñjanādividhayaḥ, — 4. paçūpakaraṇamantrāḥ, — 5. teshām mantrāṇām brāhmaṇam, — 6. abhi-marçanavidhaye mantraviçeshāḥ ca, — 7. spardhāvukṭasya viçeshavidhayaḥ, — 8. upśāḍugrahasamṃyuktā mantrāḥ, — 9. savanābhutyādīmantrāḥ, — 10. pravṛtīahomādīmantrāḥ.

11. kām्यeshṭīyājyāḥ (zu II, 4, 6, 1-10, 8).

2, 1-10. somaśeṣaḥ. 1. pavamānagrahāḥ, — 2. savanāni, — 3. somāvekṣhaṇam, — 4. sphyādyupasthānemantrāḥ, — 5. bhakṣhamantrāḥ, — 6. priṣhadājyam (mantraḥ ca dadbhigrahmagāḥ), — 7. stotaçastre, — 8. tri-tiyasavanagatā mādhyamādināsavanagatā homaviçeshamantrāḥ (praasthitayājyākhyahomādīyāḥ), — 9. pratigrahaḥ sādgaḥ samantrāḥ, — 10. pratiniṛgrāh-yamantrāḥ.

11. kām्यeshṭīyājyāḥ (zu II, 4, 11, 1-6).

3, 1-10. somaśeṣaḥ. 1. atigrāhyagatā maotrāḥ, — 2. stotropākaraṇapratigrahāḍgamantrāḥ, — 3. adābhyyāḍugraharthā mantrāḥ, 4. teshām brāhmaṇam, — 5. dvādaçāḥasya çeṣhāḥ priçnigrahākhyā unmānaviçeshāḥ, — 6. gavāmāyanagatāḥ parasaṃjnakā atigrāhyaviçeshāḥ, — 7. somāñgatvenā "çrāvayaty-ādaya mantrā vidbhīyante, — 8. avabhṛithāñgahomādīyāḥ (vedīdāḥ), — 9. jīṛavṛiṣahabhālambbah, — 10. pāçukam garbhapṛāyaçaittam.

11. kām्यeshṭīyājyāḥ (zu II, 4, 13, 1. III, 4, 9, 1-7).

4, 1-11. kām्यā naimittikāḥ. 1. vaçāgarbhāsya darçananimittāḥ pūrvoktā (3, 10) mantrā vyākhyāyante, — 2. bhūtyādīkāmasya vaçūlambhārthā mantrāḥ, — 3. tadvidhiḥ, — 4. jayākhyamantra-taddhomāḥ, — 5. abhyātānāḥ, 6. taddhomavidhiḥ, — 7. rāṣṭrahṛinmantrāḥ, 8. teshām kām्यāḥ prayogaḥ, 9. davikāhaviśhi, — 10. prayāçam karishyato 'gnihotriḥ 'gnisamāçropaṇam (vrātoṣpatiṃto homāḥ).

11. kām्यeshṭīyājyāḥ (zu I, 8, 10, 1-2).

5, 1-10. someshṭīyoḥ çeṣhāḥ. 1. darçapūṛṇamāseṣṭīyāñgabbhūtā 'nvārambhapiṇe 'eṣṭīḥ, — 2. saumikahrahmatavidhiḥ (atomabhāgāḥ), — 3. viṣṭv-atikramāḥ, — 4. atimokṣahajapa mantrāḥ, — 5. ādityagrahamantrāḥ, — 6. patnīviśhayā mantrāḥ (yoktrabandhādī), — 7. darçapūṛṇamāseñgabbhūtānām sruçāṃ vṛikahaviçeshāḥ, — 8. dadbhigrahamantrāḥ, 9. tadvidhiḥ, — 10. gavāmāyana 'tigrāhyāḥ pṛāçagrahāḥ ca.

11. pāçukahautropayogimantrāḥ (zu B. III, 6, 1, 1-3).

kāṇḍa IV.

17. agniḥ I, 1-6, 5 (V, 1, 1-4, 7).

1, 1-10. nkhya 'gniḥ. 1. abhryādānam, — 2. mṛidākṛāntīḥ, — 3. kha-nanam, — 4. mṛidāharaṇam, — 5. nkhānirmāṣam, 6. tateṣāṃskārāḥ, — 7. pañçapaçvañgabbhūtā ṣṇīkyāḥ sāmīdhenyāḥ, — 8. prayājnyāḥ āprīmānakāḥ, — 9. agnyutpādānam, 10. agnīdhāraṇam.

11. cāturmāsyagata vaçvadevākhyā prathama parvaṣi vihitānām ha-viṣhām yājyānnvākyaḥ (zu I, 8, 2).

2, 1-10. citikṣhetram. 1. āsandyām ukhyāgnīsthāpanam, — 2. tasyā 'gner upasthānam (vātapreṣa), — 3. cayanārthasya devayajanasya parigrahaḥ

(vahner ukhyasya cayanadeṣam prati nayanam), — 4. gūrhapatyacayanam, — 5. āhavanīyacayanārtham bhuvāḥ karehaṣam, — 6. ośadhivāpāḥ, — 7. lo-
śhtakāhepādīkam, — 8. rukmādyupadhānam, — 9. svayamātriṇṇādiśhtako-
padhānam, — 10. paṇḍīroshopadhānam.

11. cāturmāsīyeshu varuṣapraghāsākhye dvitīye parvāḥ yājñānuvāk-
yāḥ (xu I, 8, 3).

3, 1-12. pañca citayāḥ. 1-3. prathamācītiḥ, 1. apasyābhīdhānā
īśhtakāḥ, 2. prāṣābhṛta īśhtakāḥ, 3. apānabhṛta īśhtakāḥ; — 4. 5. dvi-
tīyā cītiḥ, 4. ācīnyākhyā īśhtakāḥ, 5. vayasākhyā īśhtakāḥ; — 6. 7. tri-
tīyā cītiḥ, 6. svayamātriṇṇādyā īśhtakāḥ, 7. brīhatyākhyā īśhtakāḥ; —
8-11. caturthī cītiḥ, 8. 9. akṣayastomīyā īśhtakāḥ, 10. śrīśhtānīmakā
īśhtakāḥ, 11. vyūṣṭyākhyā īśhtakāḥ; — 12. pañcamyām cītvā asapat-
nādyā īśhtakāḥ.

13. cāturmāsīyeshu śākamedhākhye tṛtīye parvāḥ yājñānuvākyaḥ
(xu I, 8, 4).

4, 1-11. pañcamacīteḥ ṣeṣaḥ. 1. atomabhāgākhyā īśhtakāḥ, — 2.
nākasad-ākhyāḥ, — 3. pañcacoḍādayaḥ, — 4. chando-²bhīdhāḥ, — 5. sayu-
gādayaḥ, — 6. viṣvajyotirādyāḥ, — 7. bhūyaskṛidādayaḥ, — 8. indratānvāk-
yāḥ, — 9. yajñātānvākhyāḥ, — 10. nakṣatresbītakāḥ, — 11. pītavyākhyāḥ.

12. (mahāprīṣṭham) yājñānuvākyaḥ aṣvamedhaprakaraṇe (xu
VII, 5, 14).

5, 1-11. rudrādhyāye cītyāgnau homeḥ. 1. rudrasya prasādanam, —
2-4. uhhayatonamaskārāḥ yajñūṣhi, — 5-9. anyataratonamaskārāḥ yajñūṣhi,
— 10. pīrūpāḥ kecin mantrāḥ, — 11. śīṣṭā pīcāḥ śīṣṭāni yajñūṣhi ca.

6, 1-5. (vikarehaḥ) agnīsamakṛitīḥ. 1. pariṣheccanavikarehaḥ pīda-
yāḥ, — 2. vaiṣvakarmayāhomāḥ, — 3. agnīprasayanam, — 4. (tadaṣṭam)
apratirathasūktam, — 5. agnīsthāpanam (cītyārohaṇādāyo mārutahomāntā aṣ-
taviṣeṣāḥ).

24⁴). aṣvamedhaḥ 6, 6-9.

6-9. mahāprīṣṭham (prīṣṭhīya). 6. aṣvamedhakartuḥ rathasajjī-
karaṇa-kavacaḥvikīrādīny aṣṭāni; — 7-9. aṣvastomīyā mantrāḥ pañcatrīṇṇaḥ.

17. agni (Śchīnū) 7, 1-14.

7, 1-14. vasordhārādayaḥ śīṣṭāḥ sampekārāḥ. 1-11. vasordhārā (6.
ardhendrāḥ, 8. yajñādyudhāni), — 12-14. vīhavyāḥ, 12. vājaprasāvyāho-
māḥ, 13. agnīyogaḥ (punaḥcītiḥ), 14. vīhavyākhyā īśhtakāḥ.

15. (prīṣṭhīya, mahāprīṣṭhīya) aṣvamedhasambandhīno yāj-
ñānuvākyaḥ (xu VII, 5, 22).

kāṇḍa V.

18. agnīvidhīḥ, pūrvam kāṇḍam I, 1-4, 12 (IV, 1, 1-7, 14).

1, 1-10. ukhyāgnīḥ, 1. sāvitrāhotir abhreṣ ca svikārāḥ, — 2. mṛit-
khanam gachann agnēnā ²kramayed bhuvam, — 3. utkramayyā ³cvam bhū-
sampekāro jalādībhiḥ, — 4. mṛidam khātvā samābharec carmapattrayoh, —
5. samābhṛtām etāṃ yajñābhūmau samābharet, — 6. ukhām nirmimīta, —

⁴) s. das xu IV, 6, 6 Bemerkte.

7. sampakaroti tām, — 8. paçavaḥ, — 9. vahner ukhyasya janīḥ, — 10. ukhyam dadhita.

11. (daharapriṣṭham) açvasyā "priyaḥ.

2, 1-10. cityupakramah. 1. āsandyam vahnyavasthitiḥ, vātsapreṣā 'py upasthānam, — 2. ukhyanayanam, — 3. gārhaspatyam cinoti, — 4. ukhyāgnim tatra samvapeḥ, — 5. kṛishati kshetram, — 6. atra sikatādīkam vapeḥ, — 7. rukmādy upādadyāt, — 8. sthāpayat svayamāṅgīṣam, — 9. ukhādīn, — 10. apasyāç ca prāpabhṛitas tathā 'pānabhṛitaç citau prasthamāyam upādadyāt.

11.12. (daharapriṣṭham) āçvamedhika u, 11. sūcibhir asipathakṛiptiḥ, 12. viçasanam.

3, 1-11. citicatushtayam. 1. dvitīyasyām citāḥ āçvinyāḥ, pītavyāḥ, prāpabhṛitaḥ, apasyāḥ, vayasyāḥ, — 2. tṛitīyasyām citau svayamāṅgīṣāḥ, diçyāḥ, prāpabhṛitaḥ, hṛihatryāḥ, bālakhilyāḥ, — 3. 4. caturthyām citau akahayāstomiyāḥ, spīshṭayāḥ, vyushtayāḥ, — 5-8. pañcamyām citau, 5. asapatnākhyā virādākhyāç ca, 6. stomabhāgākhyāḥ, 7. ukasatsamjuskāḥ, coḍākhyāḥ, svayamāṅgīṣāḥ, vikargī, 8. chando'bhiddhāḥ, — 9-11. avaçishṭāḥ yathāciti, 9. sayujāḥ, maṇḍalākhyāḥ, viçvajyotiṣāḥ, 10. vṛiṣṭisani-sampyānikābhiddhāḥ, ādityākhyāḥ, gṛitākhyāḥ, yaçoḍāḥ, 11. bhūyaskṛid-agnirūpābhiddhāḥ, draviṇoḍāḥ, āvushyāḥ, agnihṛidayābhiddhā, pītavyāḥ.

12. āçvamedhasya vidhiḥ.

4, 1-11. citisampskārāḥ. 1. iṣṭakā indratānvākhyāḥ, yajñātānvābhiddhāḥ, nakehatrākhyāḥ, — 2. pītavyāḥ, vaiçvadeçvyāḥ, prokshasam, — 3. çatarudriyahomāḥ, — 4. pariṣhecanam, vikarṣhaṇam, — 5. vyāghrāṣam, vaiçvakar-maṇḍāḥ, — 6. samiddhāṇam, agniprapayanam, apratiratham, — 7. citim āruhya vahnim tatra vinikshapat, — 8. vasordhārā, — 9. vājaprasaviyāḥ, — 10. vahniyogāḥ, punaçcitāḥ, — 11. kūmyāni, vikavyāḥ.

12. āçvamedhiyastotrāyam.

19. agnividhiḥ, uttaram kṛādam 5, 1-7, 10.

5, 1-7, 10. çishṭam aṅgam; 5, 1-10. vāyavyapaçvādīyāḥ. 1. dikshaçiyeye 'shtis trihavīḥ, — 2. cayanasya vidhis, tasya phalam, ukhyasya dhāraṇam, — 3. ukhāhutiḥ, pumçirāḥ, vāmabhṛit, — 4. retāḥsigādīyāḥ, — 5. hiraçyeshṭakādīyāḥ, — 6. ahuṣm rūpāḥ, lokampriyāḥ, — 7. ekayūpādividhayaḥ, — 8. upasthānādīkam (ātmeshtakānām), — 9. āhutyādīkam, — 10. sarpāhntir mahūhomo mokaç ca.

24. āçvamedhaḥ (Fortsetzung, 5, 11-24).

11-24. āçvamedhaçeshabhūṭā aikādaçīnāḥ paçavaḥ (jāti-bhedāḥ). 11. prasthamā ekādaçīni, — 12. daçīni, — 13-24. ekādaçīni daçīni ceti dvau sampghan yathāhyogam.

19. agnividhiḥ (Fortsetzung, 6, 1-10).

6, 1. kumhçeshtakāmantrasārthā mantrāḥ (hiraṇyavargīyam), 2. tadishṭakopadhānam (cetuç ca), — 3. bhūteshtakābhishekādi, — 4. kshetram mātum homāḥ, — 5. kāmī cid dhavīṣhi (ahhijito 'āgam), — 6. praçānsāḥ, tattadvidhyamuvādatāḥ, — 7. dikshākālāvikalpāḥ, — 8. anvārohaçādividhayaḥ, — 9. āsandyudyānamukhyāni, — 10. cayanasya praçānsāḥ.

24. āçvamedhaḥ (Fortsetzung, 6, 11-23).

11-20. aṣṭādaçi-nāmānāḥ paçavaḥ (varṇābhedaḥ), — 21. dvandvinaḥ paçavaḥ, — 22. uttama 'huy atirātre 'nushṭheyāḥ keçi paçavaḥ, — 23. ritupaçavaḥ.

19. agnividhib (Fortsetzung, 7, 1-10).

7, 1. citisparçādikam, — 2. pishabheshtakādikam, — 3. vajriçishako padhānam (citriyaç ca vasordhārā), — 4. homaviçeshā rāshtrabhṛidākhyā iṣṭakāç ca, — 5. pñasaparinḍhanādi, — 6. vratacarapādikam, — 7. ākūtya-
 āhutimantrā, — 8. avayampitiç ca kūrmaḍi, — 9. agnigrahapādikam, —
 10. viçeshā paçuçirshesbu.

24. açvamaḍhaḥ (Fortsetzung, 7, 11-26).

11-26. açvamedhāḍgamantrā; 11-24. çarīrahomāḥ.

kāṇḍa VI.

20. adhvarādīnāṃ trayāṇāṃ vidhib 1, 1-6, 11. VII, 1, 1-3.

(I, 2, 1'-4, 45).

1, 1-6, 11. somaçya mantrāṇāṃ hrāhmaṇam; 1, 1-4, 4. adhvarāḥ.
 1. prāçvaṇçam kshurakarmādisapkritaḥ pravīçet, — 2. dikshāhantayā, —
 3. kriçhāḍjinana vastreṇa dikshā mekhalayā, tathā kriçhāçavishāpayā, — 4.
 danḍam ādāya mñshṭikaragavyamau kṛitvā 'sau dikshito bhūtvā niyamān
 anutishṭhati, — 5. prāyaçyā, — 6. aruṇyā krayā, — 7. tatprakārah, —
 8. padasapgrahā, — 9. somomānam, — 10. anyaiç ca tatkrayā, — 11.
 kṛitam somaṃ çakaçena nayat.

2, 1. ātithyeshṭi, — 2. tānūnaptram, — 3. upsat, — 4. vedī, —
 5. vratanirpayā, — 6. kāmā yāgabdhūmī, — 7. vedir uttarā, — 8. vyā-
 ghāçam, — 9. havirdhānam, — 10. sadā, — 11. nparavāḥ.

3, 1. dhishṭiyā, — 2. agniabomaprapayanam, — 3. yūpakhaḍanam,
 — 4. atāpayed yūpam, — 5. vahnim mathnāti, — 6. niyunakti paçum, —
 7. sāmīdhenyā, āghāran, prayājā, — 8. hiṇsanam paçuḥ, — 9. vapāho-
 mā, — 10. avadānāni, — 11. anūyājā.

4, 1. gudyāçā, — 2. vasativaryā, — 3. somopāvaharaçam, — 4. so-
 momānam. — 5-5, 11. grahāḥ. 5. uplūçuḥ, — 6. antaryāmā, — 7.
 aindravāyavā, — 8. māitravarupā, — 9. āçvinā, — 10. çukramanthinau,
 — 11. āgrayapā.

5, 1. ukthyagrahā, — 2. dhruvā, — 3. ritnagrahā, — 4. aindrāçā,
 — 5. marutvatīyā māhendraç ca, — 6. ādityagrahā, — 7. sāvitrah, vaiçva-
 dāvā, — 8. pātnivata, — 9. hāriyojanā, — 10. kshaye tv āgrayapādi-
 nām punargrahā, — 11. somapātrādīpraçauśā.

6, 1-11. (dākshīṇīdīni). 1. dākshīṇī, — 2. samishṭaynuḥ, —
 3. avabhṛithā, — 4. yūpaikādaçīni, — 5. paçvakādaçīni, — 6. pātnivata-
 paçuḥ, — 7. saumyacarnghṛitayāçānūbandhyā, — 8. atigrāhyā, — 9. adā-
 bhyā, — 10. anūçugrahā, — 11. shoḍaçiçgrahā.

kāṇḍa VII.

1, 1-3. ekābāḥ. 1. agniṣṭomā, — 2. stomapraçauśā, — 3. atirātrā.

23. sattrāyayam 1, 4-5, 10.

4-2, 10. abhūāḥ, dvirātrādayā. 4. Aḍgirasāṃ dvirātrā, — 5-7.
 Gargatrirātrā, 5. ākhyāyikā, 6. sahasratamī, tadaḍgabdhūtam homādikam,

7. sahasratamidānam, — 8. catūrātra Ātreyaḥ, — 9. Jāmadagnyaḥ catū-
rātraḥ, — 10. pañcarātraḥ.

21. aṣvamedhaḥ (Fortsetzung) I, 11-20.

11-20. aṣvamedhamantrāḥ. 12. aṣvanāmāni, — 13. uddrāvāḥ, —
14. 15. pūrvahomāḥ, — 16. pūrvadikāḥ, — 17. ekaviñcinī dikāḥ, — 18.
pitudikāḥ, — 19. aṣvacaritāni, — 20. sāvitṛāpi.

23. sattrāyaṇam (Fortsetzung) 2, 1-10.

2, 1. śhaḍrātraḥ (a. t. sūrasvatasattradharmāḥ), — 2. saptarātraḥ, —
3. aṣṭarātraḥ, — 4. navarātraḥ, — 5. daṣarātraḥ, — 6. pitūnām ekā-
daṣarātraḥ, — 7-11. dvādaṣarātraḥ, 7. kṣmyagrahānushthānoprakāraḥ,
8. dvādaṣāḥasya vyūḍhaprakāraḥ, 9. 10. abarviṣeḥāḥ, 9. ekādaṣā 'hāni, 10.
dvādaṣam ahaḥ.

24. aṣvamedhaḥ (Fortsetzung) 2, 11-20.

11-20. aṣvamedhagamamantrāḥ.

23. sattrāyaṇam (Fortsetzung) 3, 1-10.

3, 1-5, 10. sattrajātām; 3, 1. dvādaṣāhagamam avivākyam ahaḥ,
2. dvādaṣāhayājinaḥ praçāṇā, — 3. trayodaṣarātraḥ, — 4. caturdaṣa-
rātraḥ, — 5. dvitīyaḥ caturdaṣarātraḥ, — 6. pañcadaṣarātraḥ, 7. dvitī-
yaḥ pañcadaṣarātraḥ, — 8. saptaḍaṣarātraḥ, — 9. viñṣatirātraḥ, —
10. ekaviñṣatirātraḥ.

24. aṣvamedhaḥ (Fortsetzung) 3, 11-20.

11. āpty-ākhyānām aśvāhūtinām mantrāḥ, — 12. paryāptināmākā man-
trāḥ, — 13. ābhūnāmākā homamantrāḥ, — 14. anubhūnāmākā mantrāḥ, —
15. vaiçvadevāhūtimantrāḥ, — 16. paçvañgahomamantrāḥ, — 17. 18. rūpa-
homamantrāḥ, 17. aṣvāyavarūpamantrāḥ, 18. avayavirūpamantrāḥ, — 19.
ośhadhihomamantrāḥ, — 20. vṛkṣhamantrāḥ.

23. sattrāyaṇam (Fortsetzung) 4, 1-11.

1. caturviñṣatirātraḥ, — 2. dvitīyaḥ caturviñṣatirātraḥ, — 3. triṇ-
ṣadrātraḥ, — 4. dvātriñṣadrātraḥ, — 5. trayastriñṣadrātraḥ, — 6.
ṣaṭtriñṣadrātraḥ, — 7. ekonapañcāṣadrātraḥ, — 8-11. samvatsara-
sattram, 8. dīkṣhākāḥ, 9. dikāḥ nṛpasadaḥ ca, 10. prāyañjīkhyam utta-
mam ahaḥ, 11. māṣgātīny ahāni.

24. aṣvamedhaḥ (Fortsetzung) 4, 12-22.

12. apāvyahomamantrāḥ, — 13. 14. apām homāḥ, — 15. çṇnāḥ pra-
hāraḥ, — 16. yavyāni (yavyākhyo homaḥ), — 17. gavyāni (gavyākhyair
mantrair homaḥ), — 18. brahmodyam, — 19. aṣvāya maraṣottarakālina
nṛpacāraḥ (rājapatnīnām vilāparūpo mṛtāçvopacāraḥ), — 20. jīvato 'çvāyo
'pacāraḥ, — 21. annahomaçeḥāḥ (annahomesu samptaty-ākhyo homaḥ), —
22. annahomesv eva pramṅky-ākhyā homāḥ.

23. sattrāyaṇam (Schluß) 5, 1-10.

1-10. gavāmāyananāmākāṃ sattram kaiçcid viçeḥaiḥ saha, — 2.
tasya daṣamāsadvādaçamāsavikalpaḥ, — 3. priṣṭhyāṣaḍāhaviṣhāyo vi-
kalpaḥ, — 4. dvitīyāṣaḍmāstṛmāka uttare pakṣhasi prakāraḥviçeḥāḥ, — 5.

mātsaryeṣa pravṛittasyor dvayor gavāmayanayor viṣeṣaḥ, — 7. utsargi-
pām-ayanamimāṃsā, — 8-10. mahāvratam, 8. sāmaviṣeṣaḥ kecit, 9.
çatatantuvipādikam (utkrodhādikam), 10. dāśmṛityam.

24. aṣṭamedhaḥ (Schlnfa) 5, 11-25.

11. 12. annahomamantrāḥ, 12. çarishomamantrāḥ, — 13. paridhima-
ntrāḥ, — 14. 15. daçahaviḥ sarvapriṣṭhā, 15. eteṣāṃ havishām utpattim
abhidhāya prayogaṃ vidhatte, — 16. pūrvasya mahimākhyagrahasya man-
traḥ, — 17. dvitīyagrahasmantraḥ, — 18. annahomamantrāḥ, — 19. aṣṭa-
numantraṇam, — 20. anye annahomamantrāḥ, — 21. prāyaçcitteshtayaḥ, —
22. daçahavir mṛigāreṣṭhiḥ, — 23. sapnatihomāḥ (annahomeṣu), — 24.
adbharyur yajamānaṃ vācayati, — 25. sarvajagadātmakatvenā 'çvaḥ stūyate.

2. der kâṇḍānukrama der Ātreya-Schule¹⁾).

§ 1.

atha kâṇḍānukramah |

1. puroḍāçiyam 1, 1, 1-18²⁾ —
2. adhvaro 1, 2, 1-3, 13 —
3. grahâ 1, 4, 1-42³⁾ —
4. dâkshinâny 1, 4, 43-45 —
5. âdhâna- B. 1, 1, 7. 2, 1. 1, 2-6. 8-10 —
6. punarâdbeye 1, 5, 3. 1. 2. 4. B. 1, 3, 1 —
7. agnyupasthânam 1, 5, 5-10¹⁻³⁾ —
8. aishṭikam yâjamânam 1, 5, 10³⁻⁴⁾. 6, 1-6 —
9. tadvidhir 1, 6, 7. 7, 1. 3-6 —
10. vâjapeyas 1, 7, 7-12 —
11. tadvidhî B. 1, 3, 2-9 —
12. râjasūyah 1, 8, 1-21. B. 1, 5, 5 —
13. kâmyâḥ paçava 2, 1, 1-10 —
14. ishṭayo 2, 2, 1-4, 13 —
15. dārçyam brâhmanam 2, 5, 1-6. 11⁸⁻⁹⁾. 6, 1-6. B. 1, 3, 10 —
16. upānuvākyaṃ 3, 1, 1-5, 10 —
17. agnis 4, 1, 1-7, 14. 1, 4, 32-34. B. 1, 5, 7. 8 —

¹⁾ a. Ind. Stud. 3, 375-401.

²⁾ die beigefügten Stellen entsprechen den Angaben des Commentars.

³⁾ anuv. 32-34 gehören resp. zu kâṇḍa 17, und anuv. 35. 36 zu kâṇḍa 24.

18. 19. tadvidhir, dve kâṣṭhe, pūrvam dvicātvāriṣṭikam
5, 1, 1 - 4, 11⁴⁾), uttaram traīṣṭikam 5, 5, 1 - 7, 10⁴⁾), tad
agnyupānuvākyaṁ ity ācakshate —
20. 'dhvarādīnām trayāṇām vidhir 6, 1, 1 - 7, 1, 3. B. 1,
5, 9-12. 4, 1. 5, 4 —
21. yājyā(h) 1, 1, 14. 2, 14. 3, 14. 4, 46. 5, 11. 6, 12. 7, 13. 8, 22.
2, 1, 11. 2, 12. 3, 14. 4, 14. 5, 12. 6, 11. 12. 3, 1, 11. 2, 11. 3, 11.
4, 11. 5, 11. 4, 1, 11. 2, 11. 3, 13. [4, 12. 7, 15 aṣvamedhe] —
22. rājasūyavidhiḥ B. 1, 6, 1 - 8, 10. 4, 9. 10. 5, 6 —
23. sattrāyaṇam 7, 1, 4 - 5, 10⁴⁾). B. 1, 2, 2-6. 4, 6-7 —
24. aṣvamedhas, tasya kramāḥ:
pañcā "dau sāttrikā daṣiṇyo 'nuvākaṇāḥ 7, 1, 11-20.
2, 11-20. 3, 11-20. 4, 12-22. 5, 11-23
śhaḍanuvākam āgnikam mahāprishṭham nāma 4, 4, 12.
6, 6-9. 7, 15
dve traīṣṭike daṣiṇyau 5, 5, 11-24. 6, 11-23
tryanuvākam dvicātvāriṣṭikam daharapriṣṭham nā-
ma 5, 1, 11. 2, 11. 12
traīṣṭiko 'ttamā daṣiṇi 5, 7, 11-24. 1, 4, 33. 36. 5, 7,
25. 26⁵⁾)
dvicātvāriṣṭikāv anuvākau 5, 3, 12. 4, 12
daṣiṇy-uttamaḥ ca 7, 3, 25 —
25. pravargyas A. 4, 1-42 —
26. tadvidhir A. 5 (1-12) —
27. agnihotravidhir B. 2, 1 (1-11). 1, 4, 3. 4 —
28. hotāras A. 3, 1-13 —
29. tadvidhir B. 2, 2 (1-11). 3 (1-11) —

⁴⁾ ausgenommen die zu kâṣṭha 24 gehörigen Stücke.

⁵⁾ wenn der schol. von achtzehn anuvāka spricht, die mit 5, 7, 11
beginnen, so sind die beiden anuvāka 1, 4, 33. 36, die er als ṣoḍa zu 5,
7, 24 bezeichnet, eben mit eingeschlossen.

30. upahomāḥ B. 2, 4 (1-8). 5 (1-8) —
 31. kaukilī B. 2, 6 (1-20). 1, 4, 2 —
 32. savāḥ B. 2, 7 (1-18) —
 33. sūktāni B. 2, 8, 1-9⁶). A. 3, 14. 15 —
 34. nakshatreshṭayāḥ B. 3, 1 (1-6). 1, 5, 1-8 —
 35. puroḍāçavidhir B. 3, 2 (1-10). 3 (1-11) —
 36. nṛimedha- B. 3, 4 (1-19) —
 37. piṛimedhau A. 6 (1-12) —
 38. dārçyaḥ hautram B. 3, 5 (1-13). S. 2, 5, 7-11⁷. 1, 7, 2.
 2, 6, 7-10 —
 39. pāçukam cā B. 3, 6 (1-15) —
 40. 'chidrakāṇḍam B. 3, 7 (1-14) —
 41. açvamedhavidhir B. 3, 8 (1-23). 9 (1-23) —

ity etāvanti çākḥākāṇḍāny. upanishado vedāntās, tās trayyaḥ:

- 1 (42) sāṃhityo A. 7, 1-12 —
 2 (43) yājñikyo A. 10 (1-80? oder 1-64?) —
 3 (44) vārunyaç A. 8. 9⁷) cai —

'tāvat Tittirih provācā. 'thā 'shṭau Kāṭhakāni:

- 1 (45) sāvitra- B. 3, 10 (1-11) —
 2 (46) nāciketa- B. 3, 11 (1-10) —
 3 (47) cāturhotra- B. 3, 12, 5 —
 4 (48) vaiçvasṛijā- B. 3, 12, 6-9 —
 5 (49) "ruṇāḥ A. 1 (1-32) pañca citayo —
 6 (50) divaḥ-çyenayo B. 3, 12, 1. 2 —
 7 (51) 'pādyāç ce 'shṭayāḥ B. 3, 12, 5. 4 —

⁶) unser Text von B hat in 2, 8 überhaupt nur neun anuvāka, A. 3, 14. 15 sind somit wohl einzurechnen, wenn der schol. dem achten praçna elf anuvāka zuteilt, s. not. ⁵.

⁷) der schol. spricht hier von drei anuvāka statt von zwei praçna, s. Ind. Stud. 3, 386. 2, 209.

8 (52) svâdhyâyabrâhmanam A. 2 (1-20) asṣṭamam*) |
atha çlokaḥ || 1 ||

§ 2.

çâkhâdi 1 yâjamânam 8 ca hotṛin 28 hautṛam 33 ca dârci-
kam 15 | tadvidhin 35. 9. 29 pitṛimedham 37 ca navâ "huḥ
kasya tadvidah || 1 ||

adhvaraprabhṛiti trîṇi 3-4 tadvidhir 29 vâjapeyike 10. 11. |
savâḥ 32 çukriyakâṇḍe 35. 26 ca nave 'ndor iti dhâ-
raṇâ || 2 ||

trishv agnyâdheyapûrveshu 5. 6. 7 agnau 17 ca savidhidvaye
18. 19 | vidbau cai 'vâ 'gnihotrasya 27 saptasv agnim
ṛishim viduḥ || 3 ||

avaçisṭhâni yâni syuḥ kâṇḍâny anyâni shoḍaça | viç-
vân devân ṛishîns teshu vidur vedavido janâḥ || 4 ||

*) wenn aus dem Vorstehenden sich für S. im Ganzen dieselbe Reihen-
folge ergibt, die unser Text beobachtet, mit Ausnahme freilich der zu kâṇḍa
21. 24. 38 geböhrigen Stücke, die ganz auseinander gerissen sind (7, 5, 24
fehlt gänzlich), so ist dagegen bei B und A die Reihenfolge in den vor-
liegenden Texten im höchsten Grade abweichend; es erscheinen resp. die be-
treffenden Stücke zum größten Theil geradezu durcheinander geworfen, wie
die folgende Uebersicht zeigt:

B.		B.		A.	
1, 1, 1	siehe kâṇḍa 2	2, 1	siehe kâṇḍa 27	1	siehe kâṇḍa 49
- 2-10	- 5	- 2. 3	- 29	2	- 52
- 2, 1	- 5	- 4. 5	- 30	3	- 28
- 2-6	- 23	- 6	- 31	4	- 25
- 3, 1	- 6	- 7	- 32	5	- 26
- 2-9	- 11	- 8	- 33	6	- 37
- 10	- 15	3, 1	- 34	7	- 42
- 4, 1	- 20	- 2. 3	- 35	8, 9	- 44
- 2	- 31	- 4	- 36	10	- 43
- 3-4	- 27	- 5	- 38		
- 5-7	- 23	- 6	- 39		
- 8	- 2	- 7	- 40		
- 9-10	- 22	- 8. 9	- 41		
- 5, 1-5	- 34	- 10	- 45		
- 4	- 20	- 11	- 46		
- 5	- 12	- 12, 1. 2	- 50		
- 6	- 22	- 3. 4	- 51		
- 7. 8	- 12	- 5	- 47		
- 9-12	- 20	- 6-9	- 48		
- 6, 1-8, 10	- 22				

rājasūyah 12 sabrahmaṇah 22 paçubandhaḥ 13 sahe 'shṭi-
 bhiḥ 14 | upānuvākyaṃ 16 yājyāç 21 ca açvamedhaḥ 24
 sabrahmaṇah 41 || 5 ||
 sattrāyaṇaṃ 23 ca homāç 30 ca sūktāni 33 ca sahe 'shṭibhiḥ
 34 | sautrāmaṇi 31 sahā 'chidrair 40 hautram 39 medhaç
 36 ca shoḍaça || 6 ||
 kāṇḍanāmo 'panishatsu 42-44, Kāṭhakāgnishu 45-49 havya-
 vāt | tadishṭikāṇḍayor 50. 51 viçve, brahmā "mnāyavi-
 dhāv 52 řishih || 7 ||
 aikāgniko vidhiḥ 53 kāṇḍam¹⁾ vaiçvadevam iti sthitiḥ |
 āraṇyako²⁾ vidhiḥ 54 kāṇḍam³⁾ aruṇās tatra daivatam || 8 ||
 kāṇḍaçeshān yathākāṇḍam vidadhyāt tu vicakshaṇah | yathā
 Sārasvate pāṭhe jñānamātram iho 'çyate || 9 ||
 atha kāṇḍa-řishin etān⁴⁾ udakāñjalibhiḥ çuciḥ | avyagras tar-
 ayen nityam annaiḥ parvāshṭamishu ca || 10 ||
 kāṇḍopākaraṇeshv etān purastāt sadasaspateḥ⁵⁾ | juhuyāt⁶⁾
 kāṇḍasamāptau ca çrutir eshā sanātani || 11 ||

§ 3.

hotrīn 28 pravargyakāṇḍam 25 ca yāç co 'panishado 42-44
 viduḥ | aruṇā-"mnāyavidhi"⁶⁾ 49. 52 cai 'va Kāṭhake pari-
 kirtitau || 12 ||

¹⁾ die Angaben des schol. über dieses (ebenso wie das folgende) in § 1 ganz übergangene kāṇḍam, s. Ind. Stnd. 3, 387. 391 (adite 'nnmanyasvety-śdayah parishecanamantrāḥ, agnaye svāhety-śdayo vaiçvadevamantrā skonacatrāriṇat, pra s n gmanteti praçnadvayam), zeigen, daß es in unserem Taitt.-Text sich nicht findet.

²⁾ oh āraṇyako?

³⁾ nach dem schol., s. am s. O., wäre hierunter A. I zu verstehen, doch ist dies Stück ja bereits in § 1 als das fünfte Kāṭhakam (kāṇḍa 49) angeführt, kann somit hier doch nicht noch ein zweites Mal verwendet werden!

⁴⁾ prajāpatiprahṛitin aruṇaparyantān dvādaça kāṇḍařishin.

⁵⁾ wer ist hiermit gemeint? s. schol. zu v. 34.

⁶⁾ juhuyāt √-, für √-; ebenso aruṇā⁶⁾ in v. 12. 18, çatarud⁶⁾ in v. 18, niyamān in v. 23.

rudrâ (S. 4, 5) nârâyanaç 43¹⁾ cai 'va medho yaç cai 'va
pitriyaḥ 37 | etad âraṇyakam sarvaṃ nâ 'vratî çrotum
arhati || 13 ||

kârîryâç (S. 2, 4, 7-12) câ 'tha pitryâç (S. 1, 8, 5. 2, 6, 12. B. 1, 3, 10.
6, 8, 9. 2, 6, 16) ca divâkirtyeti yesu ca (S. 7, 3, 10) | rudrâḥ
(S. 4, 5) saṃtatir ity etâv auvâkau ca sâttrikau (B. 1,
2, 3, 4) || 14 ||

hotṛividhyavasâne 28 câ 'nuvâkacatusṭayam²⁾ (B. 2, 3, 8-11) |
sûkteshu 33 sûktam yat sauryam (B. 2, 8, 7) medho yaç
cai 'sha pitriyaḥ 37 || 15 ||

Kâṭhakâni ca sarvâṇi 45-52 sarvâṇy³⁾ âraṇyakâni 28. 25.
42-44 ca | divâkirtyâni çâkhâyâm etâvantî 'ti dhâ-
raṇâ. — || 16 ||

kalpe⁴⁾ pitṛividiḥ cai 'va pravargyavidhir eva ca | Kâṭha-
kânâṃ vidhiḥ cai 'va kârîrividhir eva ca || 17 ||

arupâmnâyavidhiḥ cai 'va çatarudriyavidhis tathâ. — |
kalpeshu tu yâ âmnâtâ mantrâs tâṇ apy atandritaḥ || 18 ||
yathâkramam upâkṛityâ 'dhîḥite 'ti⁵⁾ co 'cyate |

akshârâlavanam bhûman mukhena paçuvat kavilḥ || 19 ||
catûrâtraṃ tu bhuñjîta, kârîry-adhyayane (S. 2, 4, 7-12) vra-
tam. — | kârîrivratavac câ 'pi kâlavratam iho 'cyate
|| 20 ||

na tatra paçuvad bhuñjen⁶⁾ na ca bhûmâv iti sthitiḥ. — | kâ-

¹⁾ ist aber schon in v. 12 unter den upanishadaḥ enthalten!

²⁾ das Metrum verlangt ca ann^o, resp. *kṛitya adhi^o.

³⁾ alle die in v. 12. 13 aufgeführten Stücke? dann war aber die noch-
malige Aufzählung der rudrâḥ in v. 14, und des medhaḥ pitriyaḥ (kâṇḍa 37)
in v. 15 überflüssig; es können also nur die noch nicht speciell aufgeführten,
resp. alle noch übrigen âraṇyaka-Stücke, d. i. eben kâṇḍa 28. 25. 42-44,
gemeint sein; statt: sarvâṇy sollte man somit: çeashâṇy erwarten!

⁴⁾ kalpe sūtre divâkirtyâny ncyante.

⁵⁾ bhuñjân secunda manu, bhuktit ala pāṭha am Rande.

lavratam tu yat proktam agnikāṇḍe 17 tad ishyate || 21 ||
 sāvitrībhyah prabhṛity (S. 4, 1, 1) ūrdhvam au 'shadhyanu-
 vākād (S. 4, 2, 6) iti. — | samitkalāpaṃ tryaham āharanti
 mṛigāreshṭyām (S. 4, 7, 15). — || 22 ||

yeshv anyeshu tu yān anyān niyamān¹⁾ ācakshate dvijāḥ |
 tān yathoktān yathoktaiḥ cā 'dhīyīti ca çāsanam || 23 ||

svādhyāyabrāhmaṇaṃ kāṇḍaṃ 52 Kāṭhake paṭhito vidbhiḥ |
 svayambhūc cā 'tra daivatam sarvabhūtādhipapatiḥ²⁾ || 24 ||

§ 4.

Vaiçampāyano Yāskāya etām prāha³⁾ Paiṅgaye |
 Yāskas Tittiraye prāha Ukhāya prāha Tittirih || 25 ||
 Ukhaḥ çākham imām prāha Ātreya yaçasvine |
 tena çākha prapīte 'yam Ātreya 'ti ca so 'cyate || 26 ||
 yasyām padakṛd Ātreya vṛittikāras tu Kuṇḍinaḥ |
 tāṃ vidvāso mahāçākham bhadram açnuvate mabat || 27 ||

triçirshāpaṃ navātmānam aṣṭapuchaṃ dviraṇsakam | tri-
 çatpaksham samanvichec chakunim brahmasammī-
 tam || 28 ||

upanishado 42-44 'sya çiro, 'rkāv 25. 26 āṇsau, bhuvanapater
 nava yāny 1. 8. 28. 38. 15. 35. 9. 29. 37. ātmā saḥ | Kāṭhavihi-
 tāni viduḥ puche 'sṭau 46-52, yad api ca çesham atas tau
 pakshau. — || 29 ||

mantrātmā gharmaçṛiṅgo 25 'sāv aṣṭāsyō 45-52 'panishat-
 kakut⁴⁾ 42-44 | vidhyaṅga 9. 11. 18-20. 22. 26. 27. 29. 35. 41 ri-
 shabha(h) svarvic caturhotṛilālāmavān 47. — || 30 ||

¹⁾ s. die Note zu v. 11.

²⁾ die Lesart des Schlusses ist zweifelhaft, s. Ind. Stud. 3, 395; der ganze Vers erscheint als überflüssig, da er nur das in v. 7 Gesagte wiederholt,

³⁾ ein akshara fehlt zum Metrum. ⁴⁾ für 'sṭāsyā upa⁵⁾.

çâkhâdyâdîṃ 1 vipâpmanâṃ vidbimantramayaṃ çakam¹⁾ | sâ-
 mântam etam panthânâṃ diva âhur manîṣinâḥ. — || 31 ||
 rahasyamûla 42-44 rikparṇo yajushpushpapravâlavân |
 yajnakarmaphalaḥ çrîmân viprabhramarasevitaḥ || 31 ||
 chanda(h)skandhaḥ çâkhâçâkko brâhmo vṛikshaḥ sâksbâd
 eshaḥ | yas taṃ vidyât saba řishibhir vipraḥ sa svar
 gached âptvâ kirtim²⁾ || 33 ||

etân řishin³⁾ yajurvede yaḥ paṭhan veda vedavit | řishîṇâm
 eti sâlokyam svayambbhûç câ 'tra daivatam, svayambbhûç
 câ 'tra daivatam || 34 ||

iti kâṇḍânnukramaḥ samâptaḥ ||

¹⁾ so Comm., sakam Cod.

²⁾ unmetrischer Schluß!

³⁾ sind etwa hiernach v. 28-33 als Einschub zu erachten, so daß näm-
 lich v. 34 unmittelbar an v. 27 anknüpfte? Der schol. freilich hat die Er-
 klärung: etân prajāpatyâdi řishin sadāsapatiparyantân (s. v. 11), und be-
 zieht somit die Worte etân řishin wohl mit Recht nicht auf die in v.
 25-27 aufgeführten Namen, sondern auf die Angaben in v. 1-11. Soll man
 aber deshalb alles Zwischenstehende, also v. 12-33, als Einschub betrachten?!
 Einfacher jedenfalls, man faßt v. 34 als sekundären Zusatz.

3. alphabetisches Verzeichniss
der anuvākapatika¹⁾ und der rikpratika²⁾ in Taitt. Sam-
hitā, Taitt. Brāhmaṇa (B) und Taitt. Āraṇyaka (A).

as̥car as̥cus te deva 1, 2, 11. 6, 2, 2, 4 y.	agna āyūcshi pavasa iti B 1, 4, 6, 6.
as̥cnc̥ ca me 4, 7, 7 y.	— indraç ca medinā B 2, 4, 5, 7.
as̥cesbv ā marutaḥ khādayo B. 2, 8, 5, 6.	— udadhe yā ta isbur 5, 5, 9.
as̥sau grivāç ca B. 2, 5, 6, 5.	agnaye 'c̥homuce 7, 5, 22.
as̥homuceam vṛishabham 1, 6, 12, 4.	— kāmāya 2, 2, 3.
as̥homuceā vṛishabhā B 2, 8, 4, 6	— gāyatrāya 7, 5, 14.
as̥homuce pra bhareṃā 1, 6, 12, 8. 2, 5, 12, 5.	— grīhapataye 1, 8, 10.
akāryakāry avakīrpi A 10, 1. 15 y.	— devebhyāḥ pitṛibhyāḥ B 1, 6, 9.
akrau karma 1, 8, 3.	— 'uikavate puro* 1, 8, 4.
akrandas agni stanayan 1, 3, 14, 2. 4, 2, 1, 2. 2, 2. 5, 2, 1, 2. 2, 8.	— — robītāñjir 5, 5, 24.
akruddhasya yotsyamānasya A 1, 4, 2.	— 'nnavate 2, 2, 4.
akshanu amimadanta 1, 8, 5, 2.	— pathikṛite 2, 2, 2.
akshan pitaraḥ B 2, 6, 8, 2.	— sam anamat 7, 5, 23.
akṣarājāya kitavam B 3, 4, 16.	— svāhā vāyave 7, 1, 20.
akṣhiduḥkhotthitasyaiva A 1, 4.	— — viçvebhyo A 10, 67.
akṣodayae chravasā B 2, 4, 5, 2.	— — somāya svāhā vāyave 7, 1, 14.
agnoma mahā manasā B 3, 11, 6, 3.	— — — savitre 7, 1, 16.
— suvar suvar aganma 1, 6, 6.	agnayo vāyavaç caiva A 1, 8, 4.
— — — agsuma 'ty āha 1, 7, 6.	agnāv agniç 1, 8, 7, 2.
Agastyo marudbhya B 2, 7, 11.	agnāvishvā mahi tad 1, 8, 22. 2, 5, 12, 1.
agna ā yāhi vitaya ity āha 5, 5, 6.	— — dhāma 1, 8, 22. 1. 2, 5, 12, 1.
— — — vitaye 2, 5, 7, 8. 8, 1. 5, 1, 5, 8. — B 3, 5, 2, 1.	— sajoshase 'mā 4, 7, 1. 5, 7, 8, 3.
— āyūcshi pavasa ā 1, 8, 14, 7. 4, 29, 1. 5, 5, 2. 6, 6, 2. — B 2, 6, 3, 4. — A 2, 5, 4.	— — — B 3, 11, 3.
	agniḥ kshatraḥhriḍ anibḥṛisḥtam B 2, 4, 6, 12.
	— paçur 5, 7, 26.
	— prajām bahulām B 2, 6, 3, 5.
	— pratnena jaumanā B 2, 5, 6, 1.
	— prathamāḥ prā 'çuatu 2, 4, 8, 7.

¹⁾ nur mit drei Zahlen bezeichnet, in Ār. resp. nur mit zwei. — Für das zehnte Buch des Taitt. Ār. gebe ich die 80 pratika des Āndhra-Textes, die 64 der Drāviḍa-çākhā (s. Ind. Stud. 1, 76) resp. in Parenthese. — Ein * bezeichnet etwaige Differenzen.

²⁾ ein y bedeutet, daſs die Stelle wohl eher als yajus zu faſſen ist.

agnih prathamā 2, 1, 11, 3.
 — prātaḥsavane 3, 1, 9, 1.
 — cucivratatamaḥ 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3.
 agniṃ yunsjmi 4, 7, 13. 5, 4, 10, 1.
 — vaḥ pūrvyam 1, 8, 22, 3.
 — vā etasya 2, 3, 11.
 agniṃ suditiḥ B 3, 3, 9, 1.
 — sūryaṃ candram B 3, 12, 7, 5.
 — stomena 4, 1, 11, 4.
 — hotāram iha 1, 5, 10, 3. 6, 8, 3.
 — manya 4, 4, 4, 8.
 agniṃ grihāmi suratham B 3, 7, 4, 3.
 agniṃ 'gniḥ sam 1, 4, 46, 3. 3, 5, 11, 5. 5, 5, 6, 1. — B 2, 7, 12, 3.
 — tapo 7, 3, 14.
 — daveṇa 3, 5, 3.
 — rayim 3, 1, 11, 1. 4, 3, 13, 5.
 — viśvābhāt 4, 4, 8.
 — vai hotā 6, 3, 7. — B 3, 8, 7.
 agniṃ dūtam 2, 5, 8, 5. 5, 5, 6, 1. — B 3, 5, 2, 3.
 agniṃ agniṃ 4, 3, 13, 8.
 — adya hotāram avipita | ayam B 2, 6, 15.
 — — — avipitā 'yam B 3, 6, 15.
 — ide purohitam 4, 3, 13, 3.
 — praṇyo 'paamādhyā A 1, 26.
 agniṃ agre prathamā B 2, 4, 3, 3.
 — asi vaiśvānaro A 4, 19.
 — indro navasya B 2, 4, 8, 4.
 — risiḥ pāñcajanyaḥ A 2, 5, 3.
 — ekākshareṇa 1, 7, 11.
 — dā draviṇam 2, 2, 12, 6.
 — devānāṃ jatharam B 2, 7, 12, 3.
 — devabhyo 5, 4, 9.
 — naḥ pātu krittikūḥ B 3, 1, 1.
 — bhūtānām 3, 4, 5.
 — manyum 4, 7, 14, 2.
 — mā durihāt 1, 6, 3.
 — mārdaḥ 1, 5, 4, 1. 5, 1. 4, 4, 4, 1.
 — B 3, 5, 7. 1, 3, 3. 12, 5, 4.
 — yajurbhiḥ savitā A 3, 8.
 — vā akāmāyata | annādo B 3, 1, 4.
 — vāva sampatsaraḥ B 1, 4, 10.
 — vibhrāṣṭiṇaḥ A 1, 12, 3.
 — vritrāṇi 4, 3, 13. 5, 5, 6, 1. — B 3, 5, 5.
 — hi vājinaṃ B 3, 11, 6, 4.
 — hotā | agniṃ 'dhvayū A 3, 3.
 — — — grihapatiḥ B 3, 5, 12, 1.
 — — — nī shasādā 1, 3, 14, 1.
 — — — no adhvaṇe | vāji B 3, 6, 4.
 — — — vetv agniḥ B 3, 5, 11.

agniḥ ca jātavedāḥ ca A 1, 9.
 — — — ma indraḥ 4, 7, 6.
 — — — mā manyuḥ A 10, 31 (24).
 — — — me gharmaḥ 4, 7, 9.
 agniḥriyo maruto viṇva^o B 2, 7, 12, 3.
 agniḥstomam agra ā harati B 1, 8, 7.
 agniḥ tvā vasubhiḥ purastād A 5, 5.
 agniḥsvātātāḥ pitarah 2, 3, 12, 2. — B 2, 6, 16, 1.
 agniḥsvātātāṃ ritumato 2, 6, 13, 1.
 agniḥ tigmena 4, 6, 1, 5. — B 1, 5, 5, 1.
 — triṇi tri^o 3, 2, 11, 3.
 agniḥ sono varuṇo B 2, 5, 3, 3.
 agnihotram juhōti 1, 5, 9.
 agnidha ā dadbhāty 2, 6, 9.
 agniḥ raskhāṇi sedhati B 2, 4, 1, 6.
 agniḥstomā ceti tad B 2, 8, 7, 10.
 — ya āhutiṃ B 2, 8, 7, 10.
 — yo adya vām B 2, 8, 7, 9.
 agniḥstomāṃ imaṃ 2, 3, 14, 2. — B 2, 8, 7, 10.
 agniḥstomāḥ svedaḥ 2, 3, 14, 1. — B 3, 5, 7, 10.
 — haviḥ 2, 3, 14, 2. — B 2, 8, 7, 10.
 agniḥstomaṃ prathamā 3, 5, 1, 2.
 agne aṅgiraḥ ṣtam 4, 2, 1, 2.
 — achā vada 'ha 1, 7, 10, 2.
 agneḥ pakṣatīḥ 5, 7, 21.
 — parisham asi 4, 3, 4, 2.
 agne gobhir na 2, 4, 5.
 — jātān pra ṇdāḥ naḥ sapatnān 4, 3, 12. — A 2, 5, 7.
 — — — — iti 5, 3, 5.
 — jātā tvam jaya B 2, 4, 7, 4.
 — tam adyā 4, 4, 4, 7. 5, 7, 4, 1.
 — tava ṣṭavo vaya iti 5, 2, 6.
 — — — vayo 4, 2, 7, 2.
 — tejasvin 3, 3, 1.
 — tri te vājinaḥ 2, 4, 11, 2. 3, 2, 11, 1.
 — tvam su jāgrīhi 1, 2, 3, 1.
 — tvam no antamaḥ 1, 5, 3, 2. 4, 4, 8.
 — tvam smad yuyodhy B 2, 8, 2, 4.
 — — — pārāyā 1, 1, 14, 4. — B 2, 8, 2, 5. — A 10, 2, 1.
 — dā dāṣuḥ 2, 2, 12, 6.
 — divo arṇam 4, 2, 4, 2.
 — devāḥ iha " vaha B 3, 11, 6, 2.
 — naya supathā 1, 1, 14, 3. 4, 43, 1. 4, 2, 11, 3. — B 2, 8, 2, 3. — A 1, 8, 8.

agne pavasva svapā 1, 3, 14, 8, 5,
5, 2, 6, 6, 2. — B 2, 6, 3, 4. — A
2, 5, 5.
— pāvaka rocisbā 1, 3, 14, 8, 5, 5, 3,
4, 6, 1, 2.
— purisbyā 'dhipā 4, 2, 5, 1.
— pre 'hi 4, 6, 5, 2, 5, 4, 7, 1.
— bādhasva vi B 2, 5, 8, 11.
— bṛihann 4, 2, 1, 4.
— bhūrlīl tava 3, 1, 11, 8.
— 'bhyāvartin 4, 2, 1, 2.
— mahāw asi brāhmaṇa B 3, 5, 8.
— — asi 'ty 2, 5, 9.
— yam yajnam 4, 1, 11.
— yat te divi 4, 2, 4, 2.
— — — parṣṇ 4, 4, 7, 2.
— — — cakraṁ 4, 2, 7, 1.
— yad adya 4, 3, 13, 4. — B 3, 5,
7, 6, 6, 12, 2.
— yaçasvin 5, 7, 4, 3.
— yān devān ayāt B 3, 5, 9, 1.
— yāhi dūtyam B 2, 8, 6, 4.
— yuksvā hi 4, 2, 9, 5, 5, 3, 2.
— yo ne 'bhito janah B 2, 4, 1, 1.
— — — A 2, 5, 9.
— — — 'bhīdāsati B 2, 4, 1, 2, 3,
7, 6, 17. — A 2, 5, 10.
— rakṣā ṇo B 2, 4, 1, 6.
agner anikam apa 1, 4, 45, 1.
— āsthyam 1, 2, 10.
agne retas candrav B 1, 2, 1, 4.
agner bhāgo 'si 4, 3, 9.
— — 'si 'ti 5, 3, 4.
— manve prathameṣya 4, 7, 15.
— varma pari A 6, 1, 4.
— vai dikṣayaḥ 5, 6, 7.
agne vājasya 4, 4, 4, 5.
— viṣvebhīḥ 3, 5, 11, 2.
— cakema te B 2, 4, 2, 5.
— ṣardba mahate B 2, 4, 1, 1, 5, 2, 4.
— sahintam A 1, 3, 14, 8.
— sahasrākṣha 4, 3, 5, 2, 5, 4, 7, 2 y.
agne(h) stomam 5, 5, 6, 1.
agnes trayo 2, 8, 6.
agne svāhā kṛipñhi 4, 1, 3, 3.
— haṇai ny atriṇam B 2, 4, 1, 7.
agre bṛihann 4, 2, 1, 4, 5, 2, 1, 5.
agshorebhyo 'tha gshorebhyo A 10,
19 (45).
aṅkau nyaṅkāv 1, 7, 7, 2. — B 1,
3, 5, 4, 2, 7, 8, 1, 16, 1.
aṅgāny ātman bhīṣajāḥ 2, 6, 4, 6.
aṅgīraso naḥ pitaro 2, 6, 12, 6.

aṅgīraso vai sattram āsata 7, 1, 4. —
B 2, 1, 1.
aṅgīrobbir A gahi 2, 6, 12, 6.
aṅgushṭhamātrah puruṣo 10, 71 (38).
acitti yac cakṛimā 4, 1, 11, 1.
acikradad vṛiṣhā A 4, 11, 6, 5, 9, 8.
acyntām bahulāw cṛiyam | mahyam
A 3, 11, 7.
— — — | sa barir A 3, 11, 7.
acbā giro mntayo B 2, 8, 2, 4.
— 'yam eti 4, 1, 8, 1.
— vada tavseam B 2, 4, 5, 5.
aja ekapād nd B 3, 1, 2, 8.
ajaseram tvā sabhāpālāḥ B 3, 7, 4, 5.
ajasram indnm 4, 2, 10, 2.
ajān ha vai pṛiṇṇṇṇ A 2, 9.
ajām ekām lobita* A 10, 12, 5.
ajācvaḥ paṇḍu B 2, 8, 5, 4.
ajā 'si rayiṣṭhā 3, 4, 2, 2.
— by agner 4, 2, 10, 4.
ajījanann amṛitam B 1, 2, 1, 19.
ajaid agniḥ | asanad B 3, 6, 5.
ajo 'bhāgas (l) tapasā A 6, 1, 4.
ajyāyo yavamātrah B 3, 7, 5, 6.
ajānti tvām adhvere B 3, 6, 1.
— yam prathayanto A 4, 5, 2.
ajyētāya 7, 3, 17.
ajubhiḥ ca mahadubhiḥ ca | nighṛiṣh-
valr A 1, 12, 2.
— — — | samārūḍhaḥ A 1,
2, 3.
ajor aṅyān A 10, 12 (10).
ataḥ param nā 'nyad A 10, 1, 1.
— samudrā girayaḥ A 10, 12, 3.
ati krāmāmi dṛiṣitam B 3, 7, 12, 5.
— tāmrāṇi vāṣṇai A 1, 5.
— drava sūrameyan A 6, 8, 1.
— nibo ati 4, 1, 7, 2.
— viṣvāḥ pariṣṭhā 4, 2, 6, 8. — B
2, 8, 4, 8.
atṛiṣhyasv trīṣhyat A 1, 11, 6.
aty anyāw ayām 1, 8, 5.
atyāso na yo 4, 3, 13, 7.
atyārdhvākeho 'tirācāt A 1, 6.
atrā te rūpam 4, 6, 7, 3.
— ba gor B 1, 5, 8, 1.
Atriṣā tvā krime A 4, 36.
Atrir adadād Anrvāya 7, 1, 8.
atharva (l) pitum me B 1, 2, 1, 25.
Atharvā tvā prathamō 4, 1, 3, 2, 5,
1, 4, 3 y.
atha vāyor ekādaṣṣpuruṣasya A 1,
17.

atha erucāv anuṣṭupbhyaṃ B 3, 8, 9.
 atbā 'gner aṣṭapuruṣasya A 1, 18.
 — "dityasyā 'ṣṭapuruṣasya A 1, 15.
 atbaltān arūpebhya B 3, 4, 19.
 adabdebbhiḥ savitāḥ 1, 4, 24. — B
 2, 4, 4, 7.
 adastam ai viṣṇave B 3, 7, 4, 17 y.
 adābhyaḥ puraetā B 2, 4, 8, 1.
 adīraspid bhavatu B 3, 7, 5, 12.
 aditiḥ pācam 3, 1, 4, 4.
 — putrakāmā 6, 5, 6.
 aditir devā gandharvā A 10, 28 (21).
 — dyaus aditir A 1, 13, 2.
 — na nruṣyatu 1, 5, 11, 5. — B
 3, 1, 8, 3.
 adite 'nu manyasva 2, 8, 1, 2.
 adityai trayo 5, 6, 18.
 adityann riṣam yad B 3, 7, 12, 3.
 adnābho dāḥkhaśhūr A 1, 3, 4.
 ado giriḥhyo adhi B 2, 5, 6, 4.
 adbhyaḥ kākram B 2, 6, 2, 2.
 adbhyaḥ tirodhā A 1, 31.
 adbhyaḥ sambhūtāḥ A 3, 13, 10, 1, 8.
 — svābhā 7, 4, 14.
 adyā devā nditā B 2, 8, 7, 2.
 — no deva savitāḥ B 2, 4, 6, 8. —
 A 10, 89.
 adhā yathā naḥ 2, 6, 12, 4.
 — hotā ny asde B 3, 6, 10, 1.
 — hy agna 4, 4, 4, 7.
 adhi yad asmin 7, 1, 20, 1.
 adhy avocad 4, 5, 1, 2.
 adhvaro yajno 3, 1, 9, 8.
 anaḍvābam anv ārabhāmahe A 6, 10, 1.
 anantām antād adhi B 2, 8, 8, 4.
 ananyānt somapān 3, 2, 8, 2.
 anamivāsa idayā B 2, 8, 7, 4.
 anavarṇe ime A 1, 8, 2.
 anavaḥ te ratham 1, 6, 12, 6. — B
 2, 8, 4, 3.
 anāgasas tvā B 3, 7, 9.
 anājnātām yad ājnātām B 3, 7, 11, 5.
 anādhriṣhyo jātavedā 4, 1, 7, 8.
 anānjam anjām 4, 6, 11, 8.
 anābhogāḥ param A 1, 8, 5.
 anu te dāyī 1, 6, 12, 1. 7, 13, 1. 2,
 5, 12, 5. — B 2, 6, 5, 7.
 — tvā mātā 1, 2, 4, 2. 6, 1, 7, 7.
 — — mitrāvaruṣāḥ B 2, 7, 6, 2.
 16, 2.
 — — ratho 4, 6, 7, 8.
 — tve 'ndro madatv 2, 7, 8, 1. 16, 2.
 — no 'dyā 'nmnatir 3, 3, 11, 3. 4,

4, 12, 5. 7, 15, 5. — B 3, 1, 8, 3.
 12, 1, 1. 8, 4. — A 4, 11, 2. 5, 9, 1.
 anumatyai puroḍācam 1, 8, 1. — B
 1, 6, 1.
 anu manyatām anumanyamānā 3, 6,
 11, 4.
 — mā sarvo yajno B 3, 7, 10, 2.
 anuḥapam 3, 4, 2, 2.
 anu svadhām aksharann B 2, 8, 6, 4.
 anṛiṇā asminn B 3, 7, 9, 8. — A 2,
 15, 4.
 antaḥ praviṣṭāṃ kartāram etam | an-
 taḥ A 3, 11, 5.
 — — — | tvaṣṭāram A 3, 11, 2.
 — — — | devānām A 3, 11, 6.
 antar agne rucā 4, 1, 9, 8. 2, 1, 5.
 — asminn ime B 2, 8, 8, 9.
 antarā 'gnī paçavaḥ B 3, 7, 4, 4.
 — mitrā⁹ 5, 1, 11, 2.
 antariksṇam ca kevalam B 3, 12, 7, 1.
 antar bahiḥ ca tat A 10, 13, 5.
 — yacha maghavan 1, 4, 3, 1.
 antaryāmapātrecā 6, 5, 7.
 antaḥ carati bhūteshn A 10, 70 (81).
 antas te dadhāmi 1, 4, 3, 8. 6, 4,
 6, 1 y.
 anti dūre sato B 2, 4, 2, 6.
 anto vā esha yajnasya B 2, 2, 6.
 andho mapim avindat A 1, 11, 5.
 annau hi bhūtānām A 8, 2, 2.
 annap na nindyāt A 9, 7.
 — — pari A 9, 6.
 annapate 'nnasya no dehi 4, 2, 8. —
 B 3, 11, 4.
 — — no dehi 'ty 5, 2, 2.
 annamaya prāgamaya (A 10, 57).
 annam āvasathiyam B 3, 7, 4, 6.
 — prāgam annam B 2, 8, 8, 3.
 — bahu kurvīta A 9, 9.
 — brahmeti vy ajānāt A 9, 2.
 annāt perisuto B 2, 6, 2, 2.
 annād bhūtāni jāyante A 8, 2, 4.
 — vai prajāḥ pra jāyante A 8, 2, 1.
 anyam amad 2, 6, 11, 8.
 anyā ve anyām 4, 2, 6, 8. — B 2,
 8, 4, 8.
 anyo 'nyam to na hi varātāḥ A 1, 6, 1.
 anv agnir nshasām 4, 1, 2, 2. 5, 1,
 2, 5. — B 1, 2, 1, 26.
 anv aba mādā 1, 7, 16.
 — id anumate 3, 3, 11, 3. 4, 4, 12, 5.
 7, 15, 5. — B 3, 1, 6, 8. 12, 1, 1.
 3, 4. — A 4, 11, 2.

anv stī parivṛityā A 1, 10, 4.
 apakāmaṣ syandamānā 5, 6, 1, 3.
 apa krāmanta garbhīyāḥ A 1, 13.*
 apacitīḥ potṛiyām B 3, 12, 9, 6.
 apa janyam bhayaṃ nuda B 3, 7,
 7, 14.
 apadyamānaḥ prithivyām A 4, 8, 2,
 5, 8, 6.
 apadyamānā prithivī 4, 1, 6, 8, 5, 1,
 7, 8.
 apa nahyāmi te bābū B 2, 4, 2, 3.
 — naḥ ṣoṣucad A 6, 10, 1, 11, 1.
 — pāpmaṇam bharaṣir B 3, 1, 2, 11.
 — prāca indra B 2, 4, 1, 2.
 — mṛityum apa B 3, 10, 8, 1.
 aparimitānām parimitāḥ B 3, 7, 4, 10.
 apa vā etasmāc chri . . . | ūrdhvām
 B 3, 9, 7.
 — — — — . . . | . . . | brāhmaṇaḥ B
 B 3, 9, 14.
 — — etasmāt prāpāḥ B 3, 9, 6.
 apaṣyaṃ gopām A 4, 7, 5, 6, 4.
 apaṣyāma yuvatiṃ A 6, 12.
 apāṃ yo dravaṇe B 2, 7, 7, 7.
 apāḥ rasam nd ayāṣam A 1, 22, 8.
 — — ndavyasam 1, 7, 12, 2.
 apā 'guhata savitā A 1, 11, 3.
 apām kṣayaṃ pīṣaya B 3, 7, 9, 1 y.
 — grahān 5, 6, 2.
 — tve 'mant 4, 3, 1.
 — napād ācñhemaṇ B 1, 3, 5, 4.
 — ā hy 2, 5, 12, 1.
 — naptre 5, 5, 18.
 apāma somam amṛitā 3, 2, 5, 4.
 apām idaṃ nyayanam 4, 6, 1, 8.
 — pusbpaṃ aṣy B 3, 7, 14, 2 y.
 — prīṣṭham ai 4, 1, 5, 1, 2, 8, 1, 5,
 1, 4, 1, 2, 6, 5.
 — medhyaṃ vajniyam B 3, 7, 4, 9.
 apā 'ṣaynehim (?) A 1, 1, 8, 21, 2.
 api panthām agasmahī 1, 2, 9, 1.
 apūpavān ghṛitavāṣṣ carur A 6, 8.
 ape 'ta vi 'ta 4, 2, 4, 5, 2, 3, 1. —
 B 1, 2, 1, 16. — A 1, 27, 5, 6, 6, 1.
 ape 'ndra dvīṣato 3, 5, 8, 1.
 apai 'ta mṛityur B 3, 7, 14, 4. — A
 10, 45.
 apo anv acāriṣham 1, 4, 45, 3, 46, 2.
 — — B 2, 6, 6, 5.
 — devir npa 4, 1, 2, 4.
 — — madhumatir 1, 8, 11, 1.
 apratiṣṭhāṃ vā ete B 1, 2, 5.
 apratiṣṭhāto vā eṣa ity B 1, 8, 10.

aprasraṣṣya yajnaṣya B 3, 7, 4, 18.
 apsarāṣu ca yā medhā A 10, 42 (41).
 apsa te somo abravīt B 2, 5, 8, 6.
 apsa agne sadhīḥ 4, 2, 3, 2, 11, 8.
 — antar amṛitam B 1, 8, 5, 2.
 abaddham mano 3, 1, 1, 2.
 abodhy agniḥ 4, 4, 4, 1.
 abbi kratva 'ndra 7, 8, 15, 1.
 — kranda stanaya 3, 1, 11, 6.
 — gotrāṇi B 2, 8, 8, 8.
 — tiṣṭha pritanantaḥ B 2, 4, 2, 9.
 — tyam devaṣ 1, 2, 6, 1, 6, 1, 9, 4.
 — tvā deva 3, 5, 11, 3.
 — — varcaśā 'siṣoam B 2, 7, 15, 4.
 — — ṣūra 2, 4, 14, 2.
 abbinno gharṇo 1, 5, 10, 4.
 abbi pre 'hi vīrayaṣa . . . | ā tiṣṭha
 mitravardhanaḥ B 2, 7, 8.
 — — — — | . . . | — vṛitrahana-
 tamaḥ B 2, 7, 16.
 abbiḥhūtir aham B 2, 5, 7, 1.
 abhiḥhūr agnir atarad B 2, 4, 7, 11.
 abhiḥṣatā 'numantā 3, 10, 1, 8, 9, 7,
 10, 3 y.
 abbi sidhmo ajigād B 2, 8, 4, 4.
 — strigīhi pari dhaḥi B 3, 7, 5, 13.
 — spridho mithatir B 2, 8, 8, 3.
 abhi 'mām mahinā 4, 1, 6, 2. — A
 4, 3, 1 (abhi 'mām).
 abhivṛitaṃ kṛiṇasir B 2, 8, 6, 1.
 abhi sru ṣaḥ A 4, 42, 8.
 abhūd idaṃ vīṣaya 4, 2, 9, 6.
 — davaḥ savitā B 3, 7, 18, 4.
 abhūm mama sumatan 4, 3, 11, 4.
 abhy asthād vīṣvāḥ 4, 2, 8.
 — ā vartadhvam 5, 7, 4, 4.
 — — vartasva 4, 2, 7, 1.
 amāvāsyā subbagaḥ B 3, 7, 5, 13.
 ami ya rīkṣhā A 1, 11, 2.
 — ya subbaga A 2, 6, 8.
 amuto jetum ishn° A 1, 4, 2.
 amutrabbūyād 4, 1, 7, 4. — A 10, 48.
 amum āhuh param A 1, 8, 4.
 amūn ādayate 'ty anyan A 1, 8, 2.
 amṛiṃmayam devapātrām B 3, 7, 4, 14.
 amṛitam ebhya ud agāyat B 12,
 9, 8.
 amṛitāpidbānam (A 10, 85).
 amṛitopastaraṇam (A 10, 82).
 amoci yakṣmād daritād B 2, 5, 6, 2.
 ambe ambaly ambike 7, 4, 19, i-3.
 ambhaya apāre A 10, 1.
 ambhāṣai jūhoti B 3, 8, 18.

ayam yajnaḥ sam asadaḥ B 3, 7, 6, 13.
 — yajno vardhatām B 2, 5, 5, 1. 3.
 12, 1, 1.
 — yaḥ cṛvato raçmiḥ A 3, 11, 10.
 — vām pari 3, 5, 11, 1.
 — — mitrāvaruṇā 1, 4, 5.
 — vāva yaḥ pavate B 3, 11, 7.
 — vedaḥ prithivīm anv B 3, 7, 8, 13.
 — venaç 1, 4, 8.
 — vai tram A 6, 1, 4.
 ayam çriṇve adha B 2, 8, 3, 3.
 — so agnir 4, 2, 4, 2. 5, 2, 8, 3.
 ayakṣmāya tvā 4, 1, 5, 2.
 ayakṣmā vaḥ prajāyā B 3, 7, 4, 15.
 ayam kṛitnur agribhitaḥ B 2, 4, 7, 8.
 ayajno vā eha yo 'patnikāḥ B 3, 5, 5.
 — — — 'sāmā 'gna 2, 5, 8.
 — — — 'sāmo 'pa 1, 5, 7.
 ayathādevastam 5, 7, 1.
 ayam te yonir pṛitviyaḥ 1, 5, 5, 2. 3.
 4, 10, 4. 4, 2, 4, 8. 7, 13, 5. — B
 1, 2, 1, 16. 2, 5, 8, 8.
 — so agnir 1, 3, 4, 1. 4, 43, 3.
 — — nabhasā 3, 5, 8, 2.
 ayam agniḥ çreṣṭhaḥ 1, 5, 10, 2.
 — — sahasriṇo 2, 8, 11, 1. 4, 4, 4, 1.
 — agnir uruṣhyaty 3, 5, 11, 1.
 — — viratamo 4, 7, 13, 4.
 — iha prathamō 1, 5, 5, 1.
 — u aha 3, 5, 11, 1.
 — payaḥ somam B 3, 7, 4, 17.
 — pitṛiṇām agniḥ B 3, 7, 4, 5.
 — puro bhuvas 4, 3, 2.
 — — harikṣaḥ 4, 4, 8.
 — prastara abhayaṣya B 3, 7, 6, 8.
 — prāpaç cā 'pānaç B 3, 7, 4, 12.
 — mitro namasyaḥ B 2, 8, 7, 4.
 ayā te agne 1, 2, 14, 8.
 — viśvā 1, 7, 12, 2.
 ayukta sapta çundhyuṇaḥ B 2, 4, 5, 4.
 ayoddbha 'va durmada ā B 2, 5, 4, 8.
 aragyaṇy aranyaṇy B 2, 5, 5, 5.
 arā lveda scaramā aheva B 2, 8, 5, 7.
 ariṣṭo rājann agadaḥ B 3, 7, 13, 4.
 aruṇaṁ tvā vṛikaro B 2, 7, 15, 8.
 arupo 'ruparajūḥ B 3, 10, 1, 4. 9, 8.
 10, 3 y.
 arkaḥ pavitraḥ rajaso B 3, 7, 9, 9.
 arkyeya vai 7, 5, 9.
 arcāmi te aumatiḥ 1, 2, 14, 8.
 artheta sthā 'pām 1, 8, 11.
 — stha 'ti juhoti B 1, 7, 5.
 ardbamāsāḥ parūṣhi 5, 2, 12, 1.

ardbamāsā māsā pṛitvaḥ A 10, 1, 2.
 — mnhūrtāḥ A 1, 8, 1.
 ardebhyo hastipam B 3, 4, 9.
 aryanagaṁ brīhaspatim 1, 7, 10, 2.
 aryamā " yāti 2, 3, 14, 4.
 aryaṇṇe carum 2, 3, 4.
 arvāṣ yajnaḥ 7, 3, 11.
 arvāṇcam indram 4, 7, 14, 4. — B
 2, 4, 3, 2.
 arban bībharsy B 2, 8, 6, 9 (zwei-
 mai). — A 1V, 5, 7. 5, 4, 10.
 aliḥ āntarikṣa 5, 5, 20.
 avatatyā dhanuḥ 4, 5, 1, 4.
 avatam vā samanaṣu B 2, 4, 2, 5.
 ava te heḍo varuṇa 1, 5, 11, 3. 2, 5,
 12, 1. 4, 2, 11, 2. — B 2, 7, 16, 4.
 8, 1, 3. — A 2, 4, 4 (heḍo).
 — drapo aṣṇumatim A 1, 6, 5.
 avadhūtaḥ rakṣo 'vadhūtā arātayo
 1, 1, 6.
 — — — arātaya ity āha B 3, 2, 6.
 avapantantir avadan 4, 2, 6, 5.
 avabhṛitha nicamkṇa 1, 4, 45, 2. —
 B 2, 6, 6, 3 y.
 avabhṛithayañjūṣhi 6, 6, 3.
 ava sṛija puner agne A 6, 4, 2.
 avasṛiṣṭā parā pata çaravya 4, 6, 4, 4.
 avasṛiṣṭaḥ parā pata çaro B 3, 7, 6, 23.
 avā 'mha rudram 1, 8, 6, 3.
 — 'ham bādha B 3, 7, 6, 9.
 avir na meṣho B 2, 6, 4, 5.
 avishṭaṁ dhishv B 2, 4, 8, 7.
 aviridham vo 3, 1, 8, 2.
 avocāma kavaye 4, 4, 4, 2.
 açaçad brahmaṇas B 3, 12, 9, 4.
 açṛitāṣaḥ çṛitāsaç ca A 1, 27, 4.
 açmann ūrjani ity 5, 4, 4.
 — — parvate 4, 6, 1.
 açmanvatī revatiḥ (?) A 6, 9, 2. 4, 2.
 9, 2.
 açmā ca me 4, 7, 5.
 açyāma tap kāmam 1, 8, 14, 3. — B
 3, 12, 1, 1.
 açravaḥ hi 1, 1, 14, 1.
 açvakraṇte rathakraṇte A 10, 1, 8.
 açvatthād dhavyavāhād B 1, 2, 1, 8.
 açvatthe vo nishadanam 4, 2, 6, 2.
 açvas tāpara 5, 5, 23.
 açvasya vā āśabdhasya B 3, 9, 12.
 açvāyanto gavyanto B 2, 5, 8, 12.
 açvāvatīḥ somavatim 4, 2, 6, 4. — B
 2, 8, 4, 8.
 açvāvatir gomatir na B 2, 8, 9, 9.

agnāvaishnavam ekādācapālām 2,
2, 9.
agnayam ashtākāpālām nir vapati, ta-
smāc B 1, 8, 4.
— — — —, saumyam .. dvādaṣa-
pālām, sūrasvatam 1, 8, 2.
— — — —, saumyam .. dvādaṣa-
kapālām, bārhaspatyam 1, 8, 20.
— — — —, hiraṇyam dakṣhiṇā,
sūrasvatam 1, 8, 17.
— — — —, hiraṇyam dakṣhiṇai,
"adram 1, 8, 19.
agnayo 'ashtākāpālāḥ saumyaḥ 7, 5, 21.
ā ghā ye agnim B 2, 4, 5, 7.
— — — —, carṣhaṣiprā viveha yan B 2, 6, 9.
— — — —, vṛṣabha B 2, 4, 3, 11.
— — — —, jaṣṭhanti 4, 6, 6, 5.
— — — —, jātaḥ jātavedaḥ 3, 5, 11, 4.
— — — —, jighra kalaṣam 7, 1, 6, 6.
— — — —, juḥota duvanyata B 3, 5, 2, 3.
ājubhāna lḍyo vandyāc ca B 3, 6, 3, 2.
ājubhānaḥ supratikāḥ 4, 6, 5, 5. —
B 3, 7, 7, 10.
ājubhānā sarasvatī B 2, 6, 12, 2.
āṣṭjanagandhiḥ B 2, 5, 5, 7.
ā tanuṣva pra A 1, 12.
— — — —, tam bhaja saṇṇavasseḥv 4, 2, 2, 3.
— — — —, agne ratham A 1, 11, 7.
ātishṭhantam pari B 2, 7, 8, 1, 16, 2.
ā tishṭhā vṛtrahan 1, 4, 37. — B 2,
7, 8, 1, 16, 2.
— — — —, tū bhara mākir 1, 7, 13, 3. 2, 2,
12, 7.
— — — —, te agna idhimahi 4, 4, 4, 6.
— — — —, rīcā 4, 4, 4, 6.
— — — —, pitar marutāḥ B 2, 8, 6, 9.
— — — —, maha indro 1, 7, 13, 2. — B
2, 8, 8, 3.
— — — —, cūṣmbo vṛṣabha B 2, 5, 8, 1.
8, 5, 8.
— — — —, suparṇā aminanta 3, 1, 11, 5.
ātmanāḥ prithivīḥ saṃ B 1, 5, 7, 1.
ātmanāḥ napaṭhena B 2, 6, 4, 5.
ātmanāḥ te manasā 4, 6, 7, 2.
ā tvā jigharmi 4, 1, 2, 5. 5, 1, 3, 3.
— — — —, dade yaṇaso B 3, 7, 10, 1.
— — — —, bhāṣham 4, 2, 1, 4. 5, 2, 1, 4.
— — — —, B 2, 4, 2, 3.
— — — —, dada indrasya bāhur 1, 1, 9.
— — — —, rītasya tvā 1, 8, 8.
— — — —, dade grāvā 1, 4, 1.
— — — —, dadbhīkrāḥ ṇavaṣā 1, 5, 11, 4.
ādaṇam agniḥ cinvānā B 3, 12, 9, 2.

ād it paṇyāmy 5, 6, 1, 4. — B 3,
12, 1, 1.
ādityam garbhām 4, 2, 10.
— — — —, caruṃ nir 2, 2, 6.
ādityā akāmāyanta svargam 7, 4, 6.
— — — —, akāmāyanta 'bhayor 7, 3, 4.
ādityānām avasā 2, 1, 11, 6. — B
2, 8, 1, 6.
ādityānām avase B 2, 8, 2, 2.
ādityāc cā 'ūgirasāc ca B 3, 9, 21.
ādityebhyo bhuvadvadbhyaḥ 2, 3, 1.
ādityair indraḥ A 1, 27, 1.
— — — —, no 5, 1, 11, 3.
ādityo vā esha etan A 10, 14 (18).
— — — —, vai teja oja A 10, 15 (14).
ā devānām api 1, 1, 14, 3. 4, 2, 11, 2.
— — — —, devo yātu savitā B 2, 8, 6.
— — — —, na stu puraṇaram B 2, 5, 1, 2.
— — — —, manāḥ 1, 8, 5, 2.
— — — —, naḥ putrā aditer B 2, 8, 2, 1.
— — — —, prāṇa stu 3, 8, 3, 3.
ānandam nandathunā 5, 7, 19.
ānandāya pramodāya A 6, 11, 2.
ānando brahme 'ti vy ajānāt A 9, 6.
ā no agne anketunā B 2, 6, 16, 1.
— — — —, divo bṛhatāḥ 1, 8, 22, 1. 2,
5, 12, 1. 3, 1, 11, 2. — B 2, 8, 2, 8.
— — — —, niyudbhīḥ ṣṭimibhir B 2, 8,
1, 2.
— — — —, bhara bhagam indra B 2, 5, 4.
— — — —, mitrāvaruṇā gṛhitair 1, 8, 22, 3.
2, 5, 12, 3.
— — — —, havyadātīm B 2, 8, 6, 7.
— — — —, yaṇuam bhārati B 3, 6, 3, 4.
— — — —, viṣṇubhir ātibhiḥ B 2, 4, 3, 6.
7, 13, 4.
— — — —, viṣṇo bhāṛā B 2, 8, 6, 3.
āntarikṣyaḥ ca yāḥ B 3, 12, 7, 1.
āntrāgi sthālī B 2, 6, 4, 3.
ā 'nyam divo 2, 8, 14, 2.
āpa undantu 1, 2, 1.
āpāḥ pnanantu prithivīm A 10, 30 (23).
— — — —, pravaṇād iva A 6, 11, 2.
āpam āpam āpāḥ A 1, 21. 1, 1. 25, 2.
āpas tat satyam ā B 2, 4, 6, 7.
āpāntamanyas 2, 2, 12, 3. — A 10, 1, 9.
āpo asmān mātaraḥ 1, 2, 1, 1.
— — — —, devīḥ prati 4, 2, 8, 2.
— — — —, cūddbhāvavāḥ 1, 3, 8, 2. 6, 8,
8, 4 y.
— — — —, cūddhā(h) stha B 3, 7, 4, 1.
— — — —, dāvīḥ bṛhatir 1, 2, 2, 1. 6, 1, 2, 2.
— — — —, agreguvo B 3, 3, 6.

āpo bhadrā ghṛitam 3, 6, 1, 3. — B
3, 12, 1, 1.

— varuṇasya 5, 5, 4.

— vā idam sarvam A 10, 29 (22).

— — idam agre 7, 1, 5.

— — āsaut salilam A 1, 23.

— ha yat 2, 2, 12, 1. (4, 1, 8, 5).

— — yad bṛihatir A 1, 23, 8.

— — yan mahatir 4, 1, 8, 5.

— hi śhāhā 4, 1, 5, 1. 5, 6, 1, 4. 7, 4,
19, 4. — A 4, 42, 4. 10, 1, 11.

ā pyāyatām ghṛitayoniḥ B 3, 7, 5, 2.

— — dhruvā 1, 6, 5.

— pyāyadhvam aghniyā 1, 1, 1, 1. —
B 3, 2, 1, 4 y.

— pyāyasya madintama 1, 4, 82, 2
3, 14, 8. 5, 12, 1. 3, 1, 11, 1. — A
3, 17.

— — sameta 3, 2, 5, 3. 4, 2, 7, 4.
— B 3, 5, 12. 7, 13, 4. — A
6, 6, 3.

— plavasya pra plavasya A 1, 27, 1.

— brahman brāhmaṇo B 7, 5, 18.

— bharataḥ cikshatam B 3, 6, 11.

ābhīr gīrbhīr yad B 3, 7, 11, 5. — A
4, 5, 6. 42, 5.

ābhīh te adya 4, 4, 4, 7.

ā mandrair indra haribhīr yāmi A
1, 12, 2.

— — — yāhi A 1, 12, 2.

— mā 'gnishtoṃ 7, 8, 11, 1.

— mān medhā sarabhir A 10, 43 (42).

— mā vājasya prasavo 1, 7, 8, 8. —
B 1, 3, 6, 6.

āmān pakvam 1, 6, 12, 2.

ā 'mūr aja 4, 6, 6, 7.

— me grihā 7, 3, 13.

— — graho 7, 3, 18, 1.

— yam hante 3, 5, 11, 4.

— 'yam gauḥ 1, 5, 3, 1.

— yad ishe nṛipatim 1, 8, 14, 6.

āyanāya svāhā 7, 1, 13.

āyane vidravāṇa B 3, 7, 9, 7.

ā yam naraḥ 2, 4, 8, 1.

— 'yam bhūtn gavaśā B 2, 7, 15, 3.

— yas tatantha B 3, 6, 10, 5.

— yasminṭ sapta peravaḥ A 3, 11, 6.

— — — vasaśā 1, 6, 12, 2. — A
1, 8, 8.

— yātn devaḥ savito 'pa B 3, 1, 1, 9.

— — — smmanābhīr A 6, 5.

— — varadā devī A 10, 34 (26).

āyur in naḥ pra tīryatām B 2, 5, 1, 3.

āyurdā agne havisho B 1, 2, 1, 11. —
A 2, 5, 2.

āyur vā etad 6, 5, 2.

— viçvāyuh pari A 6, 1, 2.

āyushaḥ prāṇaḥ saṃ tanu B 1, 5, 7.

āyush te āyurdā 2, 5, 12.

— te viçvato 1, 8, 14, 4. 2, 5, 12, 1.
— A 2, 5, 7, 3.

āyushmad astu me mukham B 2,
7, 7, 5.

āyushmantap varcaevantam B 2, 4, 7, 1.

ā rabhethām ann saḥ A 2, 6, 7.

ārāc chatrum apa B 2, 8, 2, 7.

ārāt te goghna 4, 5, 10, 8.

ārogasya sthāna svatejāśā A 1, 16.

ārogo bhrājāḥ pataṛaḥ A 1, 7.

ā robataḥ daçataḥ B 1, 2, 1, 14.

— roha patho juho B 3, 7, 6, 8.

— — proshtham vi B 2, 7, 17, 1.

— rohatā 'yur jarasam A 6, 10.

ārtavā upagātārāḥ B 3, 12, 9, 4.

ārdrāḥ prathasnur B 3, 7, 15, 8.

ārdrayā rudrāḥ prathamāna B 3, 1, 1, 8.

ā vartana vartaya 3, 8, 10, 1 y.

āvahanti vitanvānā A 7, 8, 1.

āvāç. ratno rodasi B 2, 8, 7, 6.

ā vāco madhyam 4, 7, 13, 8.

— vāta vāhi bhesajam B 2, 4, 1, 7.
— A 4, 42, 1.

— vām mitrāvaruṇāḥ havya⁶ B 2, 8, 6, 3.

— vāyo hūḥṣa 1, 4, 4. 3, 4, 2. — B
2, 8, 1, 1.

— viçvadevaḥ satpatim 3, 4, 11, 2.

āvishṭyo vardhata B 2, 8, 7, 4.

ā vritrahaḥ B 2, 8, 5, 1.

— vritrahebhīḥ B 3, 6, 8.

— vedhasaṃ nīlappiśhām B 2, 5,
5, 4. 8, 2, 7.

— vo devāsa 1, 2, 1, 2.

— — yantū 'davāhāso B 2, 5, 5, 8.

— — rājānam 1, 8, 14, 1. — B 2,
8, 6, 9.

āçānām tvā 'çāpālebhyaḥ B 2, 5, 8, 5.
3, 7, 5, 8. 8, 8. 12, 1, 1.

āçāśnaḥ aurtīyam 3, 5, 5, 3.

āçāśnā saumanasam 1, 1, 10, 1. —
B 3, 3, 8, 2.

āçīrdāyā dampatī 3, 2, 8, 4.

āçīr ma ūjam 3, 2, 8, 5.

āçuḥ çikṇo 4, 6, 4.

āçus trivṛd bhāntaḥ 4, 8, 8.

āçrāvitam atyāçrāvitam B 3, 7, 11, 1.

āçvinam dhūma² 1, 10.

āśādhāṃ yutsu pritaṇṇu B 2, 4, 8, 8.*
 ā satyena rajasā 3, 4, 11, 2.
 āsanān mā 3, 1, 7, 1.
 ā samdrād ā 3, 5, 5, 1.
 — sarvaṃ savitru 3, 1, 11, 8.
 — sūbhavanti yajate B 3, 6, 3, 3.
 — 'sminn ugra 3, 3, 3, 2.
 — 'ham dikhāṃ B 3, 7, 7, 4 y.
 — 'ham ajāni 7, 4, 19, 1.
 — — pitṛint 2, 6, 12, 8. — B 2,
 6, 12, 1.
 — harā 'va dya A 4, 87.
 — 'hārahid rābhṛam B 2, 5, 2, 1.

ichann aśvaya B 1, 5, 8, 1.
 (lāsa pada sarvavatu B 2, 6, 18).*
 idābbir agnir idyāḥ B 2, 6, 18, 1.
 idāṃ agne pṛudāṃsā 4, 2, 4, 8.
 idāyās tvā pade 3, 5, 11, 1.
 idāyai aṣṭam A 3, 11, 18.
 ide bhāgaṃ jushasva B 3, 7, 5, 7.
 — rante 7, 1, 6, 8.
 itaḥ prathamam jāne 2, 2, 4, 8.
 — siktāṃ sūrya^a A 1, 12, 1.
 itihāsapurāṇam ca B 3, 12, 8, 1.
 itihād ulūka āpāpat A 4, 28.
 idam vacaḥ parjanyaṃ A 1, 29, 1.
 — varco agnir B 2, 5, 7, 1.
 — vā agre nai 'va B 2, 2, 9.
 — vām ārye 3, 3, 11.
 — viśvā vi cakrama iti B 1, 4, 8, 6.
 — — vi cakrame 1, 2, 13, 1. — B
 3, 1, 8, 3.

idam sarpebhyo havir 3, 1, 1, 5.
 — havir prajānanam 2, 6, 3, 5.
 idam karishye bheshajam 3, 7, 5, 1.
 — ta ekam A 6, 3, 1, 4, 2.
 — tasmai harmyam B 3, 7, 6, 3.
 — tritīyaṃ savanam 3, 1, 9, 2.
 — te havyaṃ gṛhitavat B 2, 5, 4, 6.
 — evā vastram 6, 1, 1.
 — dyāvāpṛithivī bhadrām B 3, 5, 10.
 — — satyam B 2, 8, 4, 8.
 idam ahaṃ senāyā B 3, 7, 5, 1.
 — indriyam amṛitam B 3, 7, 6, 12 y.
 — ā nu cṛeyo B 3, 7, 9, 9. 14, 6.
 — pitṛibhyo 2, 6, 12, 4.
 — eva me 'to A 6, 9, 2.
 — pitṛibhyāḥ pra bharema A 6, 7, 2.
 — pitṛibhyo namo 2, 6, 12, 4.
 idāṃs tānāni 3, 10, 1, 4. 9, 9.
 10, 4 y.
 iduvatearāya 5, 7, 2, 4.

idhmaḥ ca me 4, 7, 8.
 indur indm avā 'gāt B 3, 7, 10, 6.
 — dakṣhṇṇ cṛena B 3, 10, 4, 8. —
 A 4, 11, 6.
 indra āśābhyāḥ pari B 2, 5, 3, 1.
 — āśāṃ netā 4, 6, 4, 8.
 — id dharyoḥ B 1, 5, 8, 2.
 — enam adidharat B 2, 4, 2, 9.
 indraḥ patniyā Mannm 6, 6, 6.
 indram vāyam mahādhanu B 2, 7,
 13, 1.
 — viçvā avīryidhan 4, 8, 3, 4. 5, 4,
 6, 5. — B 2, 7, 15, 5, 16, 8.
 — vritram 2, 5, 8.
 — vai evā viço B 2, 7, 18.
 — vo viçvatas pari havāmahe 1, 6,
 12, 1. 2, 8, 14, 1. 3, 1, 11, 4. 4,
 3, 13, 8.
 — — — pari 'ndram 2, 1, 11.
 indraḥ stūhi vajriṇaḥ B 2, 8, 4, 1.
 indra kratuṃ na 7, 5, 7, 4.
 — kṣatram abhi 1, 6, 12, 4. 2, 5,
 12, 5.
 indraghoshā vo vasuḥhiḥ A 1, 20,
 25, 8.
 indram dnuḥ kavayyo (!) B 2, 6, 8, 2.
 — naro nema^a 1, 8, 12, 1. 2, 1, 11, 1.
 3, 14, 1. 3, 1, 11, 4. 4, 8, 18, 8. —
 B 2, 8, 2, 5.
 indra marutva iha 1, 4, 18.
 indram id gāthino 1, 6, 12, 2. — B
 1, 5, 8, 1.
 — — dhari 1, 4, 38.
 indra vayoḥ cūṇāstram B 2, 5, 8, 2.
 — vājesu no ava B 1, 5, 8, 2.
 indravāyū ima sutāḥ 1, 4, 4, 1.
 indra cūṇmaṣ tanuām B 2, 4, 7, 3.
 indraḥ ca naḥ cūṇāstran B 2, 4, 5, 7.
 — — samrād varuṇaḥ B 3, 7, 9, 7.
 indraḥ cūṇāvad vi tanoti B 2, 5, 8, 12.
 indras tarasvān abhimātūho 'graḥ B
 2, 8, 4.
 indrasya kroḍo 5, 7, 16.
 — nu viryāni pra B 2, 5, 4, 1. 8, 4, 3.
 — manve prathamasya 4, 7, 15, 1.
 — rādhaḥ prayatam B 2, 6, 8, 12.
 — rūpam risabho B 2, 6, 4, 5.
 — vajro marutām 4, 8, 6, 6.
 — — 'si vārttaghna iti B 1, 7, 9.
 — — vārttaghnaṃ tanūpā 5, 7, 3.
 — — — tvayā 1, 8, 15.
 — vṛishṇo 4, 6, 4, 8.
 — sushurāṇasya B 1, 8, 5.

indrah sa dāmaue kṛitah B 1, 5, 8, 3.
 — eutrāmā svarāṇā 1, 7, 13, 4.
 — — hṛidayena B 2, 6, 4, 8.
 — sunkti asha B 1, 4, 8, 6.
 — sutarāḥ janayann B 2, 4, 3, 6.
 — sūro atarad B 2, 4, 6, 12.
 indrāgnibhāp tvā 4, 4, 5.
 indrāgnī avyathamānām iti 5, 3, 2.
 — — iṣṭakāp dṛiṣṭatam 4, 8, 6.
 — ā gataṇ 1, 4, 15.
 — navatim 1, 1, 14, 1.
 — mitrāvaruṇau A 2, 3, 4.
 — me vareṇ 3, 3, 8, 3.
 — rocanā 4, 2, 11, 1. 8, 13, 8. — B 3, 5, 7, 8.
 indrāpī devi subhagā B 2, 4, 2, 7.
 indrāpīm ān 1, 7, 13, 1.
 indrāpī 'vā 'vidhavā B 3, 7, 5, 10.
 indrāya gāva ācīram B 2, 7, 13, 4.
 — gira anigītasargāḥ B 2, 4, 5, 2.
 — rājne trayāḥ 5, 6, 17.
 — — sūkaro 5, 5, 11.
 — ṇāsīrūya B 2, 5, 8, 2.
 — somāḥ pradīvo B 2, 4, 8, 12.
 indrāyā 'vṛjījave 2, 2, 8.
 indrāye 'nduṇ sarasvatī B 2, 6, 12, 1.
 indrāvaruṇayor aham B 2, 5, 12, 2.
 indrāvaruṇā yuvam B 2, 5, 12, 2.
 indrāvishṇuḥ dṛiṣṭitāḥ B 3, 2, 11, 5.
 indrā 'cvinā madhonaḥ A 4, 8, 4.
 5, 7, 5.
 indrāsūrā janayan B 2, 4, 6, 12.
 indriyāpī cātakrate 1, 6, 12, 1. 2.
 5, 12, 5.
 indriyāvanto 'vanāmahe 3, 2, 7, 2.
 indreṇa aayujō 3, 5, 3, 2.
 indre 'mam pratarām 4, 6, 8, 1.
 indro jayāti na parā 2, 4, 14, 2.
 — jigāya pṛithivīm B 2, 4, 7, 5.
 — — sahasā B 2, 4, 7, 5.
 — jyeshṭhām ann nakṣatram B 3, 1, 2, 1.
 — dadhico asthabhir 5, 6, 6, 3. — B 1, 5, 8.
 — dirghāya cakṣase B 1, 5, 8, 2.
 — devāḥ chambarahatya B 2, 8, 3, 8.
 — devānām adhipaḥ B 2, 8, 4, 2.
 — nāma ghṛitam B 3, 7, 9, 6.
 — marudbhīḥ 6, 5, 5.
 — yajuṇam vardhayan B 2, 8, 8, 7.
 — yajvane pṛipate ca B 2, 8, 8, 11.
 — yāto 'vasitasya rājā B 2, 8, 4, 3.
 — rājā jagataḥ carah² B 2, 8, 5, 8.

indro rājā jagato ya A 3, 11, 6.
 — valasya bilam 2, 1, 5.
 — vṛitrac hatvā | asurān B 1, 8, 10.
 — vṛitram atarad B 2, 8, 3, 6.
 — — aban tasya 6, 5, 9.
 — — — | so 'paḥ B 3, 2, 5.
 — vṛitrāya vajram 6, 5, 1.
 — vai cithila 7, 3, 7.
 — — sadṛitā 7, 3, 6.
 indhānās tvā cātāṇ 1, 5, 5, 4.
 indhāno agnīḥ vanavad B 2, 8, 5, 2.
 imaṇ yajnaṇ vardhayan B 2, 8, 3, 8.
 — yajuṇam aṇvinā B 2, 5, 4, 6.
 — yama prastaram 2, 6, 12, 6.
 — vi shyāmi 1, 1, 10, 2. 3, 5, 6, 1. — B 3, 8, 10, 1.
 imaṇ samudraṇ cātā² 4, 2, 10, 1. — A 6, 6, 1.
 — stanam 5, 5, 10, 6.
 imaṇ kāmam mandayā B 2, 5, 4, 1.
 — jivebhyāḥ paridhim B 3, 7, 11, 8.
 — — A 6, 10, 2.
 imaṇ no deva savitar 4, 1, 1, 2.
 — — yajnam B 3, 6, 7, 1.
 imam agna āyushe 2, 8, 10, 3. — B 2, 7, 7, 5. — A 2, 5, 8.
 — agne camasaṇ mā A 6, 1, 4.
 — ā bhaja B 2, 4, 7, 7.
 — indra vardhaya kṣatriyākāṇ B 2, 4, 7, 7.
 — ā shu tyam A 4, 11, 8 y.
 — paṇum paṇupate 3, 1, 4, 1.
 — mā hīṇir ekaṇṇam 4, 2, 10, 2.
 — — dvīpādām 4, 2, 10, 1.
 — me Gaṇḁ A 10, 1, 13.
 — — varuṇā 2, 1, 11, 6. 5, 12, 1. 4. 2, 11, 3. — B 3, 7, 11, 3. 12, 6. — A 2, 4, 4. 4, 20, 3.
 imā u mām nṛpa B 1, 2, 1, 21.
 — eva tā ushaso B 2, 5, 6, 4.
 imāṇ rudrāya tavase 4, 5, 10, 1.
 — an nāvam ā 1, 5, 11, 5.
 imā juhvānā yushmad B 2, 4, 6, 1.
 8, 2, 8.
 — te vājinn 4, 6, 7, 2.
 — dhānā ghṛitasouvaḥ B 2, 4, 5, 10.
 — uārīr avidhavāḥ A 6, 10, 2.
 — un kam A 1, 27.
 imāṇ te dhīyam pra bhare B 2, 7, 13, 4.
 — dhīyaṇ cīkṣhamāṇasya 1, 2, 2, 2.
 6, 1, 8, 2.
 imā brāhma brāhmanāḥ B 2, 4, 6, 2.

imām agribhāṣan raṇāṇām 4, 1, 2, 5,
1, 2, 1. 7, 1, 11, 1. — B 3, 8, 8, 2.
— ūrjam pañcādaśim B 3, 7, 4, 8.
— ūrjāyām 4, 2, 10, 8.
imā me agna 4, 4, 11, 4.
imām prācim udicim B 3, 7, 4, 8.
imā rudrāya sthira⁹ B 2, 8, 6, 8.
ima jivā vi mṛitair A 6, 10, 2.
— turam maruto B 2, 8, 5, 6.
— dhenū amṛitam B 2, 4, 8, 6.
— nu dyāvāprithivi B 2, 4, 8, 6.
— vā cte lokā B 1, 1, 8.
— vai sahā "stāp 3, 4, 3.
imo agne vitatamāni 4, 8, 13, 6.
imau te pakṣaṇ 4, 7, 13, 1.
— devan jāyamānau 1, 8, 22, 5, 2, 6,
11, 4. — B 2, 8, 1, 5.
— paṇṣep ca darbhāp B 3, 7, 4, 18.
— prāpāṇsau B 3, 7, 4, 11.
— yonajni te A 6, 1, 1.
iyam yāḥ 7, 4, 19, 8. — B 3, 9, 7, 3.
— vāva saraghā B 3, 10, 10.
— viśiṣṭir yata B 2, 8, 9, 6.
— vai rajatā B 1, 8, 9.
iyam cūṣamehbhir viśakhā B 2, 8, 2, 8.
— sthāli ghritasya B 3, 7, 6, 11.
iyatī devir indrasyaṇ 'jo A 4, 8.
iyam te cakra 1, 2, 4.
— nāri patilokaṃ A 6, 1, 8.
iyam eva sā yā 4, 3, 11. — B 2,
5, 6, 8.
irajyann agne 4, 2, 7, 2.
irā patni viçvaśrijām B 3, 12, 9, 5.
irāvati dhenumatī 1, 2, 18, 1. — A
1, 8, 2.
iśam ūrjam aham 4, 2, 7, 1.
iśa tve 'ti harbir 6, 3, 6.
— tvo 'rajā 1, 8, 7.
— "rja 1, 1, 1.
— pipihy ūrje A 4, 10.
iśtargo vā 3, 1, 7.
iśtēna pakvam 7, 8, 11, 1.
iśto agnir ahutaḥ B 2, 4, 1, 9.
iśa tvastātaram 3, 1, 11, 1. — B 3,
5, 12, 1.
— tvā bhūry 1, 2, 14, 4.
— paçavo viçvarūpā B 3, 7, 4, 6.
— prajā viçvarūpā B 3, 7, 4, 4.
iśā 'rvāṣcam ati bhvay B 2, 4, 8, 2.
iśa 'ha vaḥ svatapaṣaḥ A 1, 4, 3.
iśai 'va san tatra sato vo B 1, 2, 1, 27.
— — — santep tvā B 2, 5, 8, 7.
— 'vā 'gne adhi 4, 1, 7, 2.

iśai 'vai 'dhi mā vyathishthāḥ B
2, 4, 2, 8.
imkārya 7, 1, 19.
idito devair B 2, 6, 8, 1.
ide agnim vipaṇcitam B 2, 4, 2, 4.
— agniḥ svavāsam B 3, 7, 12, 4.
idenyo namasyas B 3, 6, 2, 2.
idyaç cā 'si 5, 1, 11, 1.
idrīkshāsa 4, 6, 5, 6.
lyuṣaḥ ta ye 1, 4, 33. — A 3, 18.
irmātāsah 4, 6, 7, 4.
lāṇam tvā bhuvanānām B 2, 4, 7, 11.
lāṇaḥ sarvavidyānām A 10, 21 (47).
lāṇā vāryāṇām B 2, 5, 8, 5. — A
4, 42, 4.
lāvaro vā eśha diço 'nū 'nmaditoḥ
B 1, 8, 3.
uktha ukthe soma 1, 4, 46, 1.
ukshānnāya 1, 3, 14, 7.
ukshā samudro 4, 6, 8, 4.
ukhāp karotu çaktiḥ 4, 1, 5, 3.
ugrampaçyc rāṣṭrabhṛit A 2, 4, 3.
ugraç ca dhuniç ca A 4, 25.
ugrā diçām 4, 4, 12, 1.
uc chushmād oshadhinām 4, 2, 6, 3.
ucchaṣṭamānā A 6, 7, 1.
uc chmaṇṣava prithivi A 6, 7, 1.
uc chrayasva vanaspate 3, 6, 1, 1.
uta gāva ivā 'vadau B 2, 6, 5, 6.
— gāḥ viyantu deva⁹ B 3, 5, 12, 1.
— tyad āçvaçviyam B 2, 7, 13, 2.
— tyā daityā bhishajā B 3, 7, 10, 5.
— — — uo divā matiḥ B 3, 7, 10, 4.
— naḥ priyā priyāsu B 2, 4, 6, 1.
— uo deva 2, 6, 11, 1.
— hrūvantu 3, 5, 11, 4.
— mātā mahiṣam 3, 2, 11, 8.
— smā 'aya dravatas 1, 7, 8, 3.
— avāṇāo divi 1, 2, 14, 7.
uta 'dauim bhagavantaḥ B 2, 8, 9, 8.
ut krāma mahete 4, 1, 2, 4.
— krāmo 'd akramid iti 5, 1, 8.
utāma çikhare jāta A 10, 86.
— — — devī (A 10, 80).
uttaras tvam adhare te B 2, 4, 7, 8.
uttarasyāp vadyām anyāni B 1, 6, 5.
uttarāvatīḥ vai devā B 2, 1, 4.
ut tishṭhata mā svāpta A 1, 27, 2.
uttishṭhann ojasā 1, 4, 30.
ut tishṭha parusha (A 10, 60).
— — — pre 'hi A 6, 4, 2.
— — — brahmaçaspata A 4, 2, 1. 5, 2, 6.
— tishṭhā 'tas tanuvasu A 6, 4, 2.

ut tada çmijāvarā A 4, 39.
 — te tahnomi A 6, 7.
 — sakthyor grīdam (?) 7, 4, 19, 1.
 utsaṃ duhanti B 3, 7, 4, 16.
 utsannayajno vā 5, 3, 1.
 utsādebhyaḥ kubjam B 3, 4, 6.
 utsārijyāṣu no 'tsārijyāṣm iti 7, 5, 7.
 nd akramid draviṇodā 4, 1, 2, 4, 5,
 1, 3, 1.
 — agād ayaṃ B 3, 7, 6, 23.
 — agne tiśṭha 1, 2, 14, 2.
 — — çucayā 1, 3, 14, 8. 4, 46, 3.
 5, 5, 3. 2, 4, 14, 4.
 ndapruto na vayo 3, 4, 11, 3.
 — maruta 3, 1, 11, 7.
 nd asāv etu sūryaḥ B 2, 7, 16, 4.
 — antāpēṣit savitā B 3, 7, 10.
 — antāḥ deva aditir B 1, 4, 3.
 — aya çocir 4, 4, 4, 5.
 — — çuṣmāḥ A 4, 17.
 — āyushā svāyusho 'd 1, 2, 8.
 — ij jibhāno B 2, 5, 4, 5.
 — iratām avara 2, 6, 12, 3.
 — irayathā marutāḥ 2, 4, 8, 1.
 — irshva nāry abhi A 6, 1, 8.
 — n tiśṭha svadhrvā 4, 1, 4, 1, 5,
 1, 5, 3.
 — uttamam varuṇa 1, 5, 11, 8. 2, 5,
 12, 1. 4, 2, 1, 3. 11, 2. 5, 2, 1, 3. —
 B 2, 7, 13, 4. 8, 1, 6. — A 2, 4, 4.
 — uttamam mumgḍhi naḥ B 2, 4,
 2, 3.*
 — u tyam jātavedasam 1, 1, 8, 2. 4,
 43, 1. 2, 2, 12, 1. 3, 8, 2. 4, 14, 4.
 5, 12, 1. 3, 1, 11, 8. 6, 1, 11, 4. — B
 3, 1, 3, 8. 7, 11, 2. — A 4, 11, 8.
 20, 3. 5, 9, 12.
 — u tvā viçe 4, 2, 3, 1. 6, 3, 1. 5,
 2, 2, 1. 4, 6, 1.
 — usra tiśṭha B 3, 7, 8, 2.
 — enam uttarāṃ naya 4, 6, 3.
 — — — naye 'ti 5, 4, 6.
 — eṣhām bhāhū 4, 1, 10, 8. 5, 1, 10, 2.
 — A 2, 5, 16.
 — ehi vājīn yo B 2, 5, 2.
 ndgrābhāṃ ca 1, 1, 13, 1. 3, 4, 2. 4,
 6, 3, 4.
 ud dīpyasva jātavedo A 10, 1, 4.
 — dhanti yad evā 'ayā B 1, 1, 3.
 — dhanyamānam asyā B 1, 2, 1.
 — dharsbaya 4, 6, 4, 4.
 udno datto 'dadhīm (?) 4, 8, 1) 4,
 7, 13, 2.

ud budhyasvā 'gno 4, 7, 13, 5.
 udyann adya mitramnaḥ | ārohanu B
 3, 6, 7, 22.
 — — | sapatnān B 3, 6, 7, 21.
 — — vi no bhaja B 3, 6, 7, 22.
 — vanād udakānī 'va A 6, 11, 2.
 — vayasṃ tamassas 4, 1, 7, 4. 5, 1,
 8, 6. — B 2, 4, 4, 9. 6, 6, 4. 3, 7,
 11, 2. — A 4, 11, 8. 20, 3. 6, 3, 3.
 4, 2. 9, 2.
 undatir balaṃ 3, 1, 1, 3 y.
 unnata riśabho 5, 6, 14.
 un nambhaya 2, 4, 8, 2. 3, 5, 5, 2.
 upa ksharanti juhvo B 3, 7, 13, 8.
 — — sindhavo 1, 8, 22, 4.
 — chāyām iva ghrīṇeḥ B 2, 4, 4, 6.
 — jmanu upa 4, 6, 1, 1.
 — te gā ivā 'karam B 2, 4, 6, 10.
 — tvā 'gno dive 1, 5, 6, 2.
 — — — havishmatīḥ B 1, 2, 1, 10.
 — — jāmayo gira B 1, 8, 8.
 — uas sūnavo giraḥ B 2, 4, 6, 8.
 — no mitrāvaruṇāḥ B 3, 7, 13, 4. —
 A 4, 20, 3.
 upaprayanto 1, 5, 5.
 upa prā 'gāc chasanam 4, 6, 7, 4.
 — — 'gāt paramam 4, 6, 7, 5.
 — — — suman 4, 6, 8, 3.
 — pre 'ta jayatā 4, 6, 4, 4.
 — — — marutāḥ 2, 3, 1, 2.
 — nā dyāvāprithivī 3, 2, 4, 1.
 — yam eti yavatīḥ 4, 3, 13, 6.
 upayāmagrihito 'ai nriśadam 1, 7, 12.
 — — prajāpataye 3, 5, 8.
 — — vākshasad 3, 2, 10.
 — 'si 'ndriya 1, 4, 12.
 — 'sy antar 1, 4, 8.
 upavesho 'ai yajnāya B 3, 7, 4, 13.
 upa çreshṭhā na 4, 7, 15, 8.
 — çvāsaya 4, 8, 3, 8.
 — sarpa mātaram A 6, 7, 1.
 nphātay rathanstarnag saha . | . . .
 patim B 3, 5, 8.
 — — — | . . . patim B 3, 5, 13.
 upabhūtāḥ pitarāḥ 2, 6, 12, 3. — B
 2, 6, 16, 1.
 — pitaro ye B 3, 1, 1, 6.
 upabhvaresu yad 4, 3, 13, 7.
 upā 'va roha jātavedaḥ B 2, 5, 8, 8.
 — — sṛja tmanyā B 3, 6, 3, 4.
 upe 'dam nparacanam B 2, 8, 8, 12.
 npo ha yad vidistham B 3, 6, 12.
 ubhaye vā etc prajāpater B 1, 4, 1.

uhhā jigyathur 3, 2, 11, 2. 7, 1, 5, 5. 6, 7.
uhhābhyaṃ dāva savitaḥ B 1, 4, 8, 2.
— 2, 6, 3, 4.

uhhāv agni upa B 3, 7, 4, 18.

— autas pari B 2, 8, 9, 1.

uhhā vām indrāgni 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1.

— B 2, 8, 5, 1.

uhhe saṇcandra 2, 2, 12, 7. 4, 4, 4, 6.

uhhau lokam brahmaṇā B 3, 1, 2, 5.

urū hi rājā 1, 1, 45. 6, 6, 3, 2.

uru drapao viśvarūpa 3, 3, 10, 2.

urup nu lokam anu B 2, 7, 13, 8.

uru viśho vi 1, 3, 4, 1.

uruvyacā no 4, 7, 14, 3.

urūgasāv asutripaṇ A 6, 8, 2.

urvi pṛithivi bahule B 2, 8, 4, 8.

— rodasi varivaḥ 4, 7, 15, 6.

ulūkhale musale B 3, 7, 6, 21.

uṇantaś tvā 2, 6, 12. — B 2, 6, 16.

uṇan ha vai Vājaṇavasaḥ B 3, 11, 8.

uṣik pāvako 4, 2, 2, 2.

uśāsānaktā hṛihati B 2, 6, 8, 8.

uśhe yulvi supeṇā B 2, 6, 18, 3.

ūtīḥ kurvāga yat B 1, 2, 1, 2.

ūrḥ ca me 4, 7, 4.

ūrḡ rājānam ud avahat B 3, 12, 9, 5.

ūrjaḥ pṛithivyaḥ adhy utthito B 1,

2, 1, 5.

ūrjam pṛithivyaḥ rasam B 1, 2, 1, 2.

ūrjā yad yajasma 4, 6, 8, 2.

ūrjo upāj jātavedaḥ 4, 2, 7, 2.

ūrjānṛidu prathamānam 3, 7, 6, 3.

ūrdhva ū ehu ya 4, 1, 4, 2. 5, 1, 5, 3.

— B 3, 6, 1, 2. — A 4, 20, 1.

ūrdhvamūlam avākṣāḥam A 1, 11, 5.

ūrdhvā aśya samidho 4, 1, 8.

— diṇṇā rantir 4, 4, 12, 4.

ūrdhvām enām ue 7, 4, 19, 2. — B

3, 9, 7, 1.

ūrdhvo naḥ pāhy A 4, 20, 1.

— bhava prati 1, 2, 14, 2.

rikshā vā iyam 7, 4, 3.

riksīme vai devabhya 6, 1, 8.

riḡbhīḥ pūrvāho B 3, 12, 9, 1.

riḡbhyo jātam vaiśyam B 3, 12, 9, 2.

— jātū sarvaḥ B 3, 12, 9, 1.

ricām praci mahati B 3, 12, 9.

ricā stomacā sam 3, 1, 10, 1. 1, 1, 1, 2.

5, 1, 1, 3.

rieo akshare paramo A 2, 11, 6.

— yajūśhi sāmāni B 3, 12, 8, 1.

riḡte pari 4, 6, 6, 4.

ritam satyam param A 10, 23 (12).

ritam ca satyam cā A 10, 1, 13.

— — svādhyāyapracāna A 7, 9.

ritam tapaḥ satyam tapaḥ A 10,

10 (8).

— tvā satyena pari B 2, 1, 11.

ritam eva parameshṭhi B 1, 5, 5.

ritavas ta ritudhā 5, 2, 12, 1.

ritavo vai prajākāmāḥ 7, 2, 6.

ritavyā upa dadhāty 5, 4, 2.

ritasya garbhāḥ 4, 8, 11, 5.

— pauthām 4, 3, 11, 1.

— rtenā "dityāḥ 2, 4, 4, 8.

ritāvānam vaiśvānaram 1, 5, 11, 1.

— mahisham 4, 2, 7, 3.

ritāśhāḥ ritādhāmā 3, 4, 7.

rituthe 'ndra vaṇaspatīḥ 2, 6, 12, 4.

ritur ritum andyamānaḥ A 1, 3, 2.

ritūnām patui 4, 8, 11, 5.

ritena dyāvāpṛithivi B 3, 7, 12, 2. —

A 2, 3, 3.

ritenā 'śya ui vartaye B 1, 5, 5, 1.

rityai steanḥridayasn B 3, 4, 7.

riḡdūdareṇa 2, 2, 12, 3.

riḡdhāśma bhavyair B 3, 1, 2.

riḡshaham vājinaḥ B 3, 7, 5, 13.

riḡsho vā indram 3, 5, 2.

ekaḥ hi ciro nānā A 1, 2, 3.

ekam māsam ud asṛjat B 1, 5, 5, 6.

ekayā ca daṇḥhiḥ A 1, 11, 8.

— 'stuvata 4, 3, 10.

ekayūpo vai 'kūdaṇiṇi B 3, 8, 19.

ekaviṇṇa eśha bhavati B 1, 2, 4.

ekaviṇṇatyaḥ māśhaiḥ 5, 1, 8.

ekaviṇṇo 'gnir B 3, 8, 21.

ekas tvaśtūr 4, 6, 2, 3.

ekasmai svāhā tribhyaḥ 1, 2, 12.

— — drābhyām 7, 2, 11.

ekā ca me 4, 7, 11.

ekūdaṇa prūtar 5, 6, 22.

ekāśhtakā 4, 3, 11, 3.

ekako vai janatāyām B 1, 4, 6.

eko dero apy 5, 6, 1, 3.

ejatkā jivatkāḥ B 3, 10, 1, 4 y.

egir dhūnā hariṣir A 6, 7, 1.

etam yuvānam pari 3, 3, 9.

etacā sadhastham 5, 7, 7, 1.

etam jānitāt paramo B 3, 7, 13, 3.

etad eva vi jāniyāt A 1, 3, 3.

etadbrāhmaṇy eva B 1, 7, 1.

etad raṇmaya āpo A 1, 19.

etad vā apāṇ nāma 3, 3, 4.
 etam te stomam turijāta B 2, 4, 7, 4.
 etam n tyam madhūnā B 2, 4, 8, 7.
 etā ācarantīr B 3, 7, 4, 14.
 — n vaḥ subhagā 5, 1, 11, 2.
 — vācaḥ pra yuiyante A 1, 4, 1.
 etāvān asya mahimā A 3, 12, 1.
 etās te svadhā A 6, 9.
 e 'dam aganma 1, 2, 8, 3. 3, 1, 1, 4.
 — — harbhīḥ snehtarimā B 2, 4, 8, 5.
 enā vo agnim 4, 4, 4, 4.
 — vyāghram B 2, 7, 16, 4.
 e 'ndra sāsasṭṭh 3, 4, 11, 8. — B 3,
 5, 7, 8.
 ebhir no arkair 4, 4, 4, 7.
 e 'mā agman āśisho 1, 6, 4, 2.
 evam nānāsamutthānāḥ A 1, 2, 2.
 evā no dūrve pra tann A 10, 1, 8.
 — — devy aditir B 3, 1, 1, 4.
 — pāhi prasnātā B 2, 5, 8, 11.
 — pitre viṇva* 1, 8, 22, 2. — B 2,
 8, 2, 8.
 — babhro vṛṣhabha B 2, 8, 6, 9.
 — vandasva B 2, 5, 8, 4.
 — vo agnim 4, 4, 4, 4:
 — hy eva A 1, 20, 1. 25, 3.
 esha gosavaḥ śhaṭtriṇṣa B 2, 7, 6.
 — chāgah 4, 6, 8, 1.
 — te gāyatro 3, 1, 2.
 — nityo mahimā B 3, 12, 9, 7.
 — brahmā B 2, 4, 8, 10. 3, 7, 9, 5
 (ya pītvīyah).
 — vā āpto 7, 3, 3.
 — vai devaratho 2, 5, 6.
 — — vibhūr B 3, 9, 19.
 — aya vāji 1, 7, 8, 3.
 — hi devaḥ pradīṇo A 10, 1, 8.
 eśhāp vā etal iokānām 5, 2, 9.
 eśhā te yamasādane A 6, 7, 2. 8, 1.
 aindram earum 2, 2, 7.
 aindram ekādaśakspūlam 2, 2, 11.
 aindravāyavāgrām 7, 2, 7.
 aindrāgnam dvādaśa* 1, 8, 7.
 aindrāgnam ekādaśa* 1, 8, 8.
 oṃ svāheti (A 10, 61).
 ojasvad astu me mṛkham B 2, 7, 7, 3.
 ojabhīḥ te madhyato B 3, 6, 7, 2.
 ojo grīvābhīr 5, 7, 18.
 — 'ei saho 'ei A 10, 35.
 om tad brahma A 10, 68 (29).
 omāśa earshapīdhrīto 1, 4, 16, 1.

om iti brahma A 7, 8.
 — ity ekākebarem brahma A 10, 38.
 — bhūh, om (A 10, 27).
 — bhūr bhuvah (A 10, 28).
 ośadhayaḥ prati grīhita 4, 1, 4, 4.
 5, 1, 5, 9.
 — — modadhvam 4, 1, 4, 4. 5, 1, 5, 9.
 — sam vadante 4, 2, 6, 5.
 ośadhibhyaḥ svāhā 7, 3, 19.
 ośadhīr iti mātaras 4, 2, 6, 1. — B
 2, 8, 4, 8.
 anrvahhiguvāt 3, 1, 11, 8.
 kakuhaṇ rūpam 3, 3, 3, 2.
 katidhā 'vakirpī A 2, 18.
 kathā putrasya 2, 6, 1, 7.
 kadā eana pra yuchasy 1, 4, 22, 1.
 — — starir 1, 4, 22, 1. 5, 6, 4.
 kad rudrāya A 10, 25 (17).
 Kadrūḥ ea vai 6, 1, 6.
 kanakābhāni vāsāṇi A 1, 4, 1.
 kam n shvid asya 2, 6, 11, 2.
 kayā naḥ citra 4, 2, 11, 2. 4, 12, 5.
 — A 4, 42, 3.
 karpās trayo yāmāḥ 5, 6, 15.
 karmāṇe vām devebhyaḥ 1, 1, 4. —
 B 3, 2, 4.
 kalpetām dyāvāpṛithivī B 1, 2, 1, 18.
 kavashyo na vyacasvatīḥ B 2, 6, 12, 2.
 kavir yajnasya vi 3, 5, 5, 3.
 kaṇeid dha vā asmāt B 3, 10, 11.
 kaṇyapād uditāḥ sūryāḥ A 1, 8, 6.
 kashotkashāya (A 10, 59).
 kas tvā " ehyati 5, 2, 12.
 — — yunakti 7, 5, 18.
 — — satyo A 4, 42, 8.
 kasya vṛṣhā sute B 2, 4, 5, 1. 7, 15, 1.
 kaḥ evid ekākl 7, 4, 18, 1. — B 3,
 9, 5, 4.
 kāṇḍāt-kāṇḍāt pra rohanī 4, 2, 9, 2.
 5, 2, 8, 8. — A 10, 1, 7.
 kātyāyanāya vidmahe A 10, 1, 7.
 kāmāṇ kāmādughe 4, 2, 5, 6.
 kām adhmkshah pra ṇo B 3, 7, 4, 16.
 kāmāṇ no agne abhi B 2, 5, 4, 5.
 kāmāprayavaṇam me A 1, 28, 1.
 kāmāḥ tad agre sam B 2, 4, 1, 10.
 8, 9, 4. 3, 12, 1, 1. — A 1, 23, 1.
 kā mihāikāḥ ka ima B 2, 5, 8, 4.
 kāmēna me kāmā A 3, 15, 2.
 kāmō 'kārshin A 10, 61.
 — bhūtāsya bhavyāsya B 2, 4, 1, 9.
 3, 12, 1, 1.

kālā span ni viçante A 1, 8, 1.
kāṇṇakū satabham A 6, 9, 1.
kiḍ'avid aratā 'ntarā A 1, 8, 2.
— — āsīt pūrvacittīh 7, 4, 18. —
B 3, 9, 5, 2.
— — āsīt adbhishṭhānam 4, 6, 2, 4.
— — vanam 4, 6, 2, 5. — B 2,
8, 9, 6.
kitavāso yad 3, 4, 11, 6. — B 2,
8, 1, 5.
kimp tad viśvayor balam A 1, 8, 3.
kim iti te viśho 2, 2, 12, 5.
kiṭṭasam ca palitām B 2, 4, 4, 1.
kutṛā cid yanya 2, 1, 11, 3.
kumbho vanishṭhūr B 2, 6, 4, 3.
kūṁyāyī vaṣamati 4, 8, 4, 1.
kuvit su uo B 2, 6, 11, 3.
kuvīd aṅga yavamati 1, 8, 21, 1. 3,
1, 3, 2, 5, 2, 11, 2. — B 2, 6, 1, 3.
Kusurūhiṇa Auddhākir 7, 2, 2.
kuḥūm aham 3, 3, 11, 5.
kuḥūr devānam 3, 8, 11, 5.
kūpyābhyaḥ svāhā 7, 4, 18.
kūrmāu chapairā 7, 7, 18.
kūṁmāyādir juhuyād A 2, 8.
kṛiṣṇasva pāja iti A 10, 27 (20).
— pājāh 1, 2, 14.
kṛittikā uksakhatṛam 4, 4, 10.
kṛittikāsv agnim B 1, 1, 2.
kṛitvāya sa mahim 4, 1, 5, 4. 5, 1, 6, 4.
kṛiṣṭhāya svāhā 7, 3, 18.
kṛiṣṇo 'sy ākhareshṭho 1, 1, 11.
ketavo aruṇāśa ca A 1, 21, 3. 24, 5.
ketop kriṇvann 7, 4, 20, 1. — B 3,
9, 4, 3.
ko addhā veda B 2, 8, 9, 5.
— adya yūkte A 2, 11, 3. 4, 12, 5.
— nu marya 1, 3, 1.
kratṛā dā astu B 2, 4, 6, 2.
kramadhvam agninā 4, 6, 5, 1. 5,
4, 7, 1.
kramair aty akramīd 5, 7, 24.
krīdam vaḥ cārḥo 4, 8, 18, 6.
krīdam iva vā aṣṭā 5, 1, 5.
kva aṣṭā vo marutaḥ B 2, 8, 3, 5.
kve 'dam abhṛam ni A 1, 8.
kshatṛam kshatṛam vaiçvīkṣurāḥ A
1, 31, 3.
kshatṛasya rājā varṇo B 3, 1, 2, 7.
kshatṛasyo 'īham asti 1, 7, 9.
kshatṛeṇā 'gne svāyūḥ 4, 1, 7, 2.
kshapo rājānu uta 4, 4, 4, 5.
kshadrūn pacuḥ 3. 1. 2, 10.

kṣhetrasya patinā 1, 1, 14, 2.
 — pate 1, 1, 14, 8.
 kṣhetriyai tvā B 2, 5, 6, 1.
 kṣaṭ pṣaṭ jahi A 4, 27.
 gaṇānām tvā 2, 8, 14, 8.
 gandhadvārām A 10, 1, 10.
 gayaspṭhau 4, 8, 13, 5.
 garbhāc ca me 4, 7, 10.
 garbho asy oṣadhbhūm 4, 2, 8, 3.
 gavām paṭiḥ phalgumnām B 3, 1, 1, 7.
 gām sāgāi 'śha ā hvyati B 2, 5, 5, 7.
 gāyatriyā brīyamāpasya B 1, 2, 1, 5.
 gāyatri trishubh 5, 2, 11.
 gāyatreṇa porastād 5, 5, 8.
 gāyatro vā āudravāyavo 7, 2, 8.
 gāyanti tvā gāyatriḥ 1, 6, 12, 2.
 gāvo bhago gāva B 2, 8, 8, 12.
 — vā etat sattram āsata cṛiṅgāḥ
 7, 6, 2.
 — — — — āsata 'cṛiṅgāḥ 7, 5, 1.
 girā vajro na 1, 5, 8, 8.
 gītīya sūtam B 3, 4, 2.
 gīrbhir vipraḥ B 2, 8, 5, 1. 3, 6, 9.
 grīhamedhān ā gata 4, 8, 13, 5.
 gotrabhidam govidam 4, 6, 4, 2.
 gohbir juṣṭam aṣṭu A 10, 2, 1.
 — na somam B 2, 6, 12, 4.
 gomāo agne 'vimāo 1, 6, 6, 4. 3,
 1, 11, 1.
 gaurī mimāya B 2, 4, 6, 11. — A
 1, 9, 4.
 garbān vā ann 6, 5, 10.
 grāma manaś A 2, 12.
 grishmeṣa devā pītunā B 2, 6, 19, 1.
 grishmo hemanta 5, 7, 2, 4.
 gharman apātām A 4, 9, 3. 5, 8, 2, y.
 garma yā te divi cok, yā A 4, 11.
 — — — — ṣaḥ iti A 5, 9.
 gharmaḥ cīras tad ayaḥ B 1, 1, 7.
 ghrīḇiḥ sūrya A 10, 37 (15).
 ghrītam ca vai madhu B 3, 8, 4.
 — na pōtam 2, 2, 12, 7.
 ghrītapratikṣaṃ ca B 1, 2, 1, 12.
 ghrītapratiko ghrītanyonir B 1, 2, 1, 11.
 ghrītam mimikṣhire ghrītam A 10,
 12, 7.
 ghrītavantaḥ pāvaka B 3, 6, 7, 1.
 ghrītasya dhārām 2, 3, 10, 2.
 ghrīteṇa dvādvākeṭhivī 3. 1. 11. 8.

ghṛitena sitā 4, 2, 5, 6.
ghṛitena 'ūjant 5 1, 11, 1.
ghorā pishayo 3, 2, 8, 2.
ghnanti vā etat 6, 6, 7.

caṁśhur devānām jyotir B 2, 5, 1, 3.
caṁśhushaḥ pitā 4, 6, 2, 4.
— crotṛaḥ B 1, 5, 7, 1.
caṁśhushi vā eto 2, 6, 2.
caṁśsho heto B 2, 4, 2.
cantaś āpāḥ 5, 7, 8, 2. — B 2, 8, 8, 10.
catnṛbhyaḥ svāhā 'śtābhyaḥ 7, 2, 15.
catuḥcikhaṇḍā, ynvatīḥ supeḥāḥ | ghṛi-
tapratikā bhūvanasya B 1, 2, 1, 27.

3, 7, 6, 4. 7, 14.
— — — | — vayanūnī B 3, 7, 6, 5.
catuḥṭāyā āpo, grīhātī A 1, 24.
— — bhavanti B 3, 8, 2.
catnśtomo abhavad 4, 8, 11, 2.
catnśtrīṣṭad vājino 4, 6, 9, 3.
catuḥśaktir nābhīr A 4, 11, 4. 5,
9, 6 y.
catvāra ritvijāḥ sam ukshanti B 3, 8, 5.
— ekam abhi karma B 3, 1, 2, 9.
catvāri yāḥ parimitā B 2, 8, 8, 5.
— cṛiṅgā trayo A 10, 12, 10.
candramā manaso A 3, 12, 6.
— vā akāmayaḥ B 3, 1, 6.
caraṇam pavitrāḥ B 3, 12, 3, 4. —
A 10, 1, 11.

carmā 'va bhindanti 7, 5, 10.
ekvālād dhishṛiyān 6, 8, 1.
cita stha paricita 4, 2, 7, 4.
cittāḥ sapātānena 1, 4, 36. — A 3, 21.
cittam ca cittiḥ 3, 4, 4.
cittim jubomi manasā ghṛitena yathā

5, 5, 4, 3.
— — — ghṛitene 'ty 5, 7, 4
cittim acittim 5, 5, 4, 4.
cittih sruk cittam A 3, 1.
citrah ketuḥ prabhān B 3, 10, 1, 1.

9, 7. 10, 3 y.
citrah devānām nd agād 1, 4, 48, 1.
2, 2, 12, 1. 3, 8, 2. 4, 14, 4. 5, 12, 1.
3, 1, 11, 8. — B 2, 8, 7, 3. 3, 1, 8, 3.
7, 11, 2. — A 1, 7, 6. 4, 1, 8. 20, 3.
5, 9, 12.

— nakshatram B 3, 1, 2, 1.
citriyād aṣvatthāt B 1, 2, 1, 7.
citriyā yajeta 2, 4, 6.
cid aśi samudrayonir 4, 7, 13, 1.
codayitri śaṁṛitānam 4, 1, 11, 2.
corasyā 'nnaḥ navaṣṛāddham A 10, 65.

chandasevati ushasā 4, 8, 11, 1.
chandasey upa dadhāti 5, 8, 8.

jagribhmā te dakṣhṇam B 2, 8, 2, 5.
jajni hījam 7, 5, 20.
janasya gopā 4, 4, 4, 2.
janishthā ugrāḥ sahase B 2, 8, 3, 4.
janishvā hi 4, 1, 3, 4. 5, 1, 4, 5.
Jamadagniḥ pñstikāmaḥ 7, 1, 9.
Jamadagniḥ ā pyāyate A 1, 9, 6.
jāhmy anyam na B 2, 8, 8, 1.
jātavedaḥ pavitravat B 1, 4, 8, 1. 2,
6, 8, 4.

jātavedase snavāma A 10, 2.
jātavedo bhūvanasya B 1, 2, 1, 25.
— vapayā 3, 1, 4, 4.
jāto jāyate sudinatre B 3, 6, 1, 3.
— yad agne 1, 5, 11, 2.
jānitād enam 5, 7, 7, 1.
jānndaghnim uttaravedim A 1, 25.
jāmi vā etat kurvanti B 1, 8, 2.
jāyā bhūmih patir A 1, 10, 1.
jigharmy agnim 4, 1, 2, 4. 5, 1, 8, 2.
jīmtāsyē 'va 4, 6, 6. — B 3, 9, 4, 3.
jushatām me vāḥ B 2, 5, 1, 2.
jushasva saprñstastamam B 3, 6, 7.
jushāḥ barhiḥ harivān B 2, 6, 8, 2.
— havyam amīteshu B 2, 5, 4, 5.
jushṭi nro brahmaṇā B 2, 4, 3.
jushṭo damūnā aditir B 2, 4, 1.
— vāco bhūyāsam 3, 1, 10.
jyāishṭhyam ca ma 4, 7, 2.
jyotishṭomam prathamam 7, 4, 11.
jyotishmatih tvā sādāyāmi 1, 4, 34.
— A 3, 19.

jyotishmati prati 4, 8, 11, 3.
jyotishmantap tvā 4, 1, 3, 1. 5, 1, 4, 1.
jvālūmālākulam A 10, 13, 7.

ta. ā 'yajanta 4, 6, 2, 2.
tap yajnam barhiḥi A 3, 12, 3.
taḥ sadhricir ūtayo B 2, 4, 5, 2. 6, 9, 1.
— sabādho B 3, 6, 1, 3.
— supratikam 2, 5, 12, 5.
— hi ṇṇvanta 4, 8, 13, 8.
— hai 'tam eke B 3, 11, 9.
tae caṁśhur devahitam A 4, 42, 5.
— chamyor ā 2, 6, 10, 2. — B 3,
5, 11. — A 1, 9, 7. 3, 1, 1.
tatam tantam anv A 2, 6, 6.
— ma āpas tad B 3, 7, 11, 2.
tato no maha ā A 4, 42, 2.

tat tvā yām 2, 1, 11, 6. 5, 12, 1. 4, 2,
11, 5. 5, 7, 6, 4. — B 2, 8, 1, 6. 3.
7, 11, 3. 12, 6. — A 2, 4. 4, 20, 3.
— puruṣhāya vidmahe ekratnāḍyāya
A 10, 1, 5.
— — — mahādevāya A 10, 1, 5.
tatpuruṣhāya (als Compositum!) vid-
mahe mahādevāya A 10, 20 (46).
tat puruṣhāya vidmahe mahāsenāya
A 10, 1, 6.
— — — vakratnāḍyāya A 10, 1, 5.
— — — suvarṣapakṣhāya A 10, 1, 6.
— savitur vareṇyam 1, 5, 6, 4. 4, 1,
11, 1. — A 1, 11, 2. 10, 55.
— — vṛṣṭimahe A 1, 11, 2.
— su vām mitrāvaruṣā B 2, 8, 6, 6.
— sūryasya davatvam B 2, 8, 7, 1.
tad aṣvinaḥ bhishajā B 2, 6, 4, 1.
— aṣvināv aṣvayujō 'pa B 3, 1, 2, 10.
— asya priyam abhi B 2, 4, 6, 2.
8, 3, 2.
— — rūpam B 2, 6, 4, 1.
— āhuḥ | dvādaça B 3, 9, 18.
— it padap na B 3, 7, 10, 6. — A
1, 18, 3.
— indradhanur A 1, 5, 2.
— uttamam rṣumngdhi B 2, 4, 2, 6.*
— eva 'rtaṣ tad A 10, 1, 2.
— evā 'gnis A 10, 1, 2.
— dhiraṇyam abhavat 6, 1, 7.
— viṣṇoḥ paramam 1, 5, 6, 2, 4,
2, 9, 3.
— vai tvam prāḇe A 3, 14, 4.
tanūnapāc ekratnāḍyā B 2, 6, 18, 1.
tanūnapāt patha rītasya B 3, 6, 3, 1.
tanūnapād asuro B 4, 1, 8, 1.
tanūpād bhishajā B 2, 6, 12, 1.
tantuṣ tanvan 3, 4, 2, 2.
tap tvā vayoḥ sudhiyo B 3, 6, 10, 8.
— — cōcishṭha 1, 5, 6, 3. 4, 4, 4, 3.
— — samiddhīr 2, 5, 8, 1. — B 1,
2, 1, 10. 3, 5, 2, 1.
tan nama ity npāsita A 9, 12.*
— nas turīpam 3, 1, 11, 1. — B 2.
8, 7, 4. 3, 6, 12, 1.
— — tvashṭā tad B 3, 1, 1, 10.
tap nemim rībhavo 2, 6, 11, 1.
tan no vāyus tad n B 3, 1, 1, 11.
— — viṣve upa B 3, 1, 2, 4.
— mitrasya varuṇasyā 'bhi B 2,
8, 7, 2.
— me 'numatir B 2, 7, 16, 3.
tapa āśid grihapatiḥ B 3, 12, 9, 3.

tapasā devā devatām B 3, 12, 3.
— ye anādhṛishyās A 6, 8, 2.
— 'syā 'nu vartaye B 1, 5, 5, 2.
tapas teja ākāçam B 3, 12, 7, 4.
tapo shv agne A 4, 5, 5.
tama āśit tamesā B 2, 8, 9, 4.
tam agne pritanāśaham 1, 8, 14, 7.
— aemerā 2, 5, 12, 2.
— id garbhām 4, 6, 2, 8.
— indrap vājyāmasi B 1, 5, 8, 3.
2, 4, 1, 3.
— indrap jōhavimi B 2, 5, 8, 9.
— indram paçavaḥ B 2, 6, 18, 1.
— u tvā Dadhyañ 3, 5, 11, 3. 4,
1, 3, 2. 5, 1, 4, 4.
— — — pāthyō 3, 5, 11, 4. 4, 1,
8, 3. 5, 1, 4, 4.
— — eḥṭnhi B 2, 8, 5, 8.
— — stotārāḥ B 2, 4, 8, 9.
— eva mṛityam A 3, 14, 1.
tamo jyotiṣh B 3, 1, 3, 2.
tam patnīhīr B 4, 7, 13, 3.
— pratnāḥ A 1, 4, 9.
— mārjayanta B 3, 5, 11, 5.
tayā hatena A 10, 1, 9.
taragīr viçvadarçato 1, 4, 31. — A
3, 16.
tava bhramāsa 1, 2, 14, 1.
— çariram 4, 6, 7, 4.
tave 'dam viçvam B 2, 8, 2, 6.
— 'ma lokāḥ B 2, 8, 1, 3.
tasmi aram gamāma 4, 1, 5, 1. 5,
6, 1, 4. 7, 4, 19, 4. — A 4, 42, 4.
10, 1, 12.
— id āsye baviḥ B 2, 4, 5, 6.
tasmiñ aṣvā ajāyanta A 3, 12, 5.
— yajnat sarvahuṭaḥ | rīçaḥ A 3,
12, 4.
— — — | sambhṛitam A 3, 12, 4.
— virād A 3, 12, 2.
tasmit suparṣo madhukṛit 4, 2, 9, 6.
— A 10, 40.
tasmai te prati 1, 3, 14, 5.
— nūnam abhi 2, 6, 11, 2.
tasya doham aṣimahi A 4, 21, 1.
— vayoḥ sumatau 1, 7, 18, 5.
— vā agner hiraṇyam B 2, 8, 4.
— — etasya yajnasya dvāv A 2, 15.
— — — meḇe A 2, 14.
tasyāḥ samudrā adhi B 2, 4, 6, 11.
tasyā 'nte vushiraḥ A 10, 18 (8).
tasyā vāco 'vapādād B 1, 5, 12.
tasyāḥ çikhāyā madhye A 10, 18 (12).

- tasyai 'vaṃ viduṣho yajnasya A 10, 80 (64).
 tā aya sūdadohasaḥ 4, 2, 4, 4. 5, 5, 6, 2. — B 3, 11, 6, 2. — A 6, 9, 2.
 tāṃ savitur varejyasya 4, 6, 5, 4. 5, 4, 7, 4.
 tā nāsatyaḥ supeśaḥ B 2, 6, 13, 8.
 — bhishajā sukarmaṇā B 2, 6, 18, 8.
 tān agnivarṣāṃ tapasā A 10, 2, 1.
 tāmrācīvās tāmrarathāḥ A 1, 12, 4.
 tāryaṃ yajamānam pari B 1, 3, 7.
 tāryeṣā 'cvaṃ saṃ A 3, 9, 20.
 tā sūryācandramasā B 2, 8, 9.
 tās te vajrin dhenavo B 2, 7, 13, 4.
 tigmasa ayudham 4, 7, 15, 4.
 tiraçcino vitato B 2, 8, 9, 5.
 tilāḥ kriṣṇāḥ tilāḥ A 10, 64.
 tilāḥ juhomi sarasāḥ (?) A 10, 63.
 tiṣṭhā rathe adhi B 2, 7, 16, 2.
 — harī ratha A 2, 7, 13.
 tiṣyaḥ purastād uta B 3, 1, 1, 5.
 tiera iḍā sarasvatī B 2, 6, 18, 3.
 tieraḥ kṣapas trīr A 1, 10, 8.
 tieras tredhā sarasvatī B 2, 6, 12, 4.
 tisro davir barhir 4, 1, 8, 1.
 — — havishā B 2, 6, 8, 8.
 — bhūmir dhārayan 2, 1, 11, 5. — B 2, 8, 1, 6.
 — yad agne çaradās B 2, 4, 5, 6.
 tivrān ghoshān 4, 6, 6, 8.
 tubhyaṃ çotanty B 3, 6, 7, 2.
 — stokā B 3, 6, 7, 2.
 tubhyaṃ tā aḡgirastama 1, 3, 14, 3.
 — A 3, 12, 1.
 tubhyam bharanti kṣitayo B 2, 4, 7, 9. 3, 12, 1, 1.
 tūrvaṇ na yāmān 4, 6, 1, 2.
 tṛtiyasyām ito divi B 3, 2, 1.
 tṛtiyasyai divaḥ B 3, 7, 4, 1.
 te aya yoshape 4, 1, 9, 2.
 — ācaranti 4, 6, 6, 2.
 tejaḥ paçūnāḥ havir B 2, 6, 4, 6.
 tejaś vā esha B 3, 9, 5.
 tejasvad astu ma B 2, 7, 7, 8.
 te te dhāmāny uçmasi B 1, 8, 6, 1.
 — no arvanto 1, 7, 8, 2.
 — 'vardhanta 4, 1, 11, 3.
 tebhyaḥ uttaravediḥ siṃhi 6, 2, 7.
 tebhyo nidhānam bahudhā B 2, 7, 17, 3.
 te rājān iha vi vicjanta A 6, 5, 3.
 — 'çarirāḥ prā 'padyanta A 1, 8, 6.
 — çukrāḥ çuçayo B 2, 8, 2.
 teshām asurāḥṇaḥ tieraḥ 6, 2, 3.
 te sūnavo aditeḥ B 2, 8, 2, 1.
 tyauḥ entriptaṃ viditvai 'va A 1, 10, 3.
 tyān nu kṣatriyān B 2, 1, 11, 5.
 tyugro (?) ha bhujyām A 1, 10, 2.
 trayakriçat tantavo 1, 5, 10, 4.
 trayastriço 'si tantūnām B 3, 7, 4, 12.
 trayo devā ekādaça B 2, 6, 5, 7.
 — vai Praiyyamedhā (?) āsan B 2, 1, 9.
 trātāram indram 1, 6, 12, 5.
 triçat trayaç ca 1, 4, 11.
 — avasāra 4, 8, 11, 2.
 triçad dhāma 1, 5, 8, 1.
 trikadrakebhīḥ patatī A 6, 5, 3.
 trikadrakeḥu mahiṣo B 2, 5, 8, 9.
 trite devā amṛtāḥ 'tad B 3, 7, 12, 5.
 tridhā hitam paṣibhiḥ A 10, 12, 3.
 tripād ūrdhva ud A 3, 12, 2.
 tribhyaḥ svāhā 7, 2, 14.
 trir davaḥ prithivim esha B 2, 4, 8, 5.
 5, 5, 4. 8, 5, 5.
 trivṛt palāçe darbhāḥ B 3, 7, 4, 11.
 — stomo bhavati B 2, 7, 1.
 trivṛd barhir bhavati B 1, 6, 8.
 triçuḥ gharṇo vi B 3, 7, 9, 4. — A 4, 21, 1.
 trish phalīkriyamāçānām B 3, 7, 6, 20.
 trīs triçān anu 2, 5, 10.
 triṣi ta āhur 4, 6, 7, 2.
 — padā vi cakrame B 2, 4, 6, 1.
 — vāva 3, 2, 2, 2.
 — çatā trī shabarrāḥ B 2, 7, 12, 2.
 triṣy āyūçāḥ B 3, 2, 11, 2.
 trīn paridhīce tieraḥ B 3, 7, 4, 9.
 tredhā vishṇur urugāyo B 3, 1, 2, 6.
 tryambakaṃ yajāmaha ity āha B 1, 6, 10, 5.
 — yajāmaha 1, 8, 6, 2. — A 10, 56.
 tryavir vayas 4, 8, 5.
 tvam yajnas tvam uv evā 'si A 3, 14, 3.
 — varuṇa uta mitro agne B 3, 5, 2, 8.
 6, 1, 3.
 tvauḥ sutasya pitaye 3, 4, 11, 4.
 — soma kratubhiḥ B 2, 4, 3, 8. 8, 3, 1.
 — tanūkpidbhyo 1, 3, 4. 6, 5, 2, 2.
 — — pitribhiḥ 2, 6, 12, 2. — B 2, 6, 16, 1.
 — — pracikito 2, 6, 12, 1. — B 2, 6, 16, 1.
 — — mahe bhagam B 2, 6, 16, 1.
 — somā 'si satpatī 4, 8, 13, 1. — B 3, 5, 6, 1.

tvāṇ ba yad 2, 6, 11, 1.
 — hi viçvatomukha A 6, 11, 2.
 — by agne agniñā 1, 4, 46, 8. 3, 5, 11, 5.
 — — — prathamā B 3, 6, 10.
 tvācarmamāṇa⁹ (A 10, 54).
 tvāṇ karoshi uyañjalikām A 1, 6, 1.
 — ca soma no 3, 4, 11, 1.
 tvatpitāro agne 1, 5, 10, 2.
 tvāṇ turiyā vaçinī 3, 4, 2, 2.
 — tyā cid acyutā 3, 1, 11, 6.
 — dūtas tvam u 3, 5, 11, 2.
 — nas tantur uta B 2, 4, 2, 6.
 — naḥ soma 2, 8, 14, 1. 4, 1, 11, 1.
 — nriḥhir nripate B 2, 5, 8, 10.
 — no agne varuṇasya 2, 5, 12, 3. 4, 2, 11, 8. — B 3, 7, 11, 8. 12, 6. — A 2, 4, 4. 4, 20, 8.
 tvam agna idito 2, 6, 12, 5. — B 2, 6, 16, 2.
 — agna ayāsi (!) B 2, 4, 1, 9. 3, 7, 11, 8. 12, 6. — A 4, 20, 8.
 — — griḥapatir A 4, 7, 5 y.
 — — devatābhyaḥ B 2, 4, 8, 6.
 — — dyuhhiḥ 4, 1, 2, 6. — A 10, 76.
 — — hrīhad 3, 4, 11.
 — — mahe bhagam B 2, 4, 5, 8.
 — — rudro asuro 1, 8, 14. — B 3, 11, 2. 2, 8, 6, 9.
 — — vasupatir 1, 4, 46, 2.
 — — vratapā 1, 1, 14, 4. 2, 8, 1. 6, 1, 4, 6.
 — — vratabhric B 2, 4, 1, 11.
 — — çocishā 1, 5, 11, 2.
 — — saprathā asi B 1, 4, 5, 10, 2. 4, 1, 6.
 — — Indrā 'bhībhiḥ asi B 2, 4, 1, 2.
 — — imā oshadhiḥ B 2, 8, 3, 1.
 — — eva tvāṇ vettha B 3, 10, 8.
 tvayā juṣṭa piṣhir A 10, 41.
 — manyo saratham B 2, 4, 1, 10.
 — vayoṇ sadhanyas 1, 2, 14, 6.
 — vedim vividuḥ B 3, 7, 4, 12.
 — hi naḥ pitarāḥ 2, 6, 12, 1. — B 2, 6, 16, 1.
 tvasbā turipo adbhutaḥ B 2, 6, 18, 4.
 — dadhad indrāya B 2, 6, 8, 4. 8, 7, 4.
 — nakshatram abhy B 3, 1, 1, 9.
 — yo vṛishabho 2, 4, 5, 1.
 — rūpāni dadhati B 2, 5, 8, 3.
 — vīram 5, 1, 11, 3. — B 2, 8, 7, 4.
 — hataputro 2, 4, 12.
 tvasṣimati te 4, 7, 6. 5, 6, 12 y.

tvāṇ vardhanti kṣhitayāḥ B 3, 6, 10, 2.
 — gāvo avripata 3, 8, 9, 2.
 — citraçravastama 4, 4, 4, 8.
 tvādattebhī rudra B 2, 8, 8, 8.
 tvām agna ādityāsa B 2, 7, 12, 6.
 — agne aṅgirasah 4, 4, 4, 2.
 — — pushkarād 3, 5, 11, 3. 4, 1, 8, 2. 4, 4, 1. 5, 1, 4, 4.
 — — pradiva B 1, 2, 1, 12.
 — — mānuṣhir 3, 8, 11, 2.
 — — yajamānā 4, 2, 2, 4.
 — — vājasātamam 1, 4, 48, 8.
 — — vṛipate 4, 1, 7, 1.
 — — vṛishabham 5, 7, 2.
 — — samidhānam B 1, 2, 1, 12.
 — — havishmantah B 2, 4, 1, 4.
 — — arjunaushadhinām A 6, 9, 1.
 — āpo ann sarvāç A 3, 14, 2.
 — id dhi bavāmabe 2, 4, 14, 8.
 — idē ajiram B 3, 6, 8, 2.
 — u te dadhire 3, 1, 4, 4.
 tvasṣtrīm māyām A 1, 81, 1.
 tve agne sumatim B 2, 7, 12, 5.
 — kratum api 3, 5, 10.
 — varūni 1, 8, 14, 2.
 — su putra 1, 4, 46, 1.

daṇvabhābyām malimīḥ 4, 1, 10, 2.
 dakṣhiṇata nṇa arjati B 2, 1, 8.
 dakṣhiṇapūrvasyām A 1, 19.
 dakṣhiṇām pratigrahishyant B 2, 3, 2.
 datvate svāhā 7, 5, 12.
 dadāmi 'ty agnir B 2, 4, 6, 7.
 dadbhyaḥ svāhā 7, 8, 16.
 dadhanve vā 3, 6, 8, 8.
 dadhikrāvpo akāriṣham 1, 5, 11, 4. 7, 4, 19, 4. — B 3, 9, 7, 5.
 darbhāpāṇā stambam ā hara A 6, 9, 1.
 darçā dṛishṭā B 3, 10, 1, 1. 9, 6. 10, 2 y.
 daça te tanvo B 3, 7, 5, 11.
 — purastād rocasa A 4, 6, 3 y.
 — prēcir daça hñasi A 4, 6.
 daçabhyaḥ svāhā 7, 2, 17.
 daçe 'masa tvasṣtur B 2, 8, 7, 4.
 dahram vipāpam A 10, 12, 16.
 dātā pradātā B 3, 10, 1, 1. 9, 7, 10, 3 y.
 dā no agne çatino 2, 2, 12, 6.
 divaḥ khilo 'vatataḥ B 3, 7, 6, 19.
 — prithivyaḥ pary 4, 6, 6, 5. — B 1, 2, 1, 22.
 — çūpam avatitam B 3, 3, 2.

— — dexavalonam 6. 1. 5.

devā vai na 'rui 2, 5, 7.
 — — prahāṅg 6, 6, 10.
 — — mṛityor 2, 8, 2.
 — — yajnam 6, 4, 2.
 — — yajnasya 2, 6, 10.
 — — yathādarṣam B 1, 3, 2.
 — — yad anyair grahair B 1, 3, 3.
 — — yad yajne 'kurvata tad asurā
 akurvata, ta devā adābhyo 6, 0, 9.
 — — bīr te devā āgrayapāgrān 6, 4, 11.
 — — bīr — — upāṇan 6, 4, 6.
 — — bīr — — etā 5, 3, 3.
 — — bīr — — stān 3, 4, 6.
 — — bīr te 'surā B 1, 5, 6.
 — — yad yajnesa nā 3, 3, 6.
 — — rājanyād 2, 4, 13.
 — — varuṇam ayājayan B 2, 2, 5.
 — — natram āsta 'rddhiparimitam
 yaṇakāmā te 'hruvan A 5, 1.
 — — — — yaṇakāmā teshām
 2, 3, 3.
 devāsura eṣhṇ lokaḥv 2, 1, 3.
 devāsuraḥ saṃyattā āsān, kaniyāṃso
 5, 3, 11.
 — — —, tān devān 2, 3, 7.
 — — —, te devā abruvan 2, 4, 2.
 — — —, — — mithe 6, 2, 2.
 — — —, — — vijayam upayan-
 taḥ | agniśhomayos B 1, 3, 1.
 — — —, — — apayanto 'gnaṇ
 vāmaṃ 1, 5, 1. — B 1, 1, 6.
 — — —, te na vy 5, 4, 1.
 — — —, teshāp gāyatrī 2, 4, 8.
 — — —, sa etam indra B 3, 3, 5.
 — — —, sa prajāpatir indram B 1,
 5, 9.
 — — —, so 'gūr abravīt B 1, 6, 6.
 devikā nir vapet 3, 4, 9.
 devī uśhāśnaktā | indram B 2, 6,
 10, 2 y.
 — — 'dyā 'smiṇ B 3, 6, 13, 1 y.
 — — uśhāśv aṇvīnā B 2, 6, 14, 2 y.
 — — ūrjāhuti leham B 3, 6, 13, 1 y.
 — — dughe andghe | payase 'ndraḥ
 sarasvaty B 2, 6, 14, 3 y.
 — — — | payase 'ndram avar-
 dhātām B 2, 6, 10, 3 y.
 — — devam indram B 2, 6, 19, 3 y.
 devīm vācam ajanayanta B 2, 8, 8, 4.
 devī joshtrī aṇvīnā B 2, 6, 14, 2 y.
 — — devam indram B 2, 6, 10, 2 y.
 — — vasudhiti | devam B 2, 6,
 10, 2 y.

devī joshtrī vasudhiti | yayor B 3,
 6, 13, 1 y.
 — devam vayedhasam B 2, 6, 20, 2 y.
 devim aham nirpitim 4, 2, 5, 4.
 devir āpaḥ sam 1, 8, 12. — B 1,
 7, 6 y.
 — dvāra indraḥ saṃghāte B 2, 4,
 10, 1 y.
 — dvārah saṃghāte B 3, 6, 13, 1 y.
 — dvāro aṇvīnā B 2, 6, 14, 1 y.
 — — devam indram B 2, 6, 20, 1 y.
 devīḥ ahaḍ urvir 4, 7, 14, 2.
 devīs tīrasa there devīḥ | patim B 2,
 6, 10, 4 y.
 — — — | sarasvaty B 2, 6,
 14, 4 y.
 — — — devir iḍā B 3, 6, 13, 1 y.
 — — — — vayedhasam B 2, 6,
 20, 4 y.
 devena savitro 'tpātāḥ B 3, 7, 4, 14.
 devebhyo vanaṣpate haviḥṇi B 3,
 6, 11, 2.
 — vai avargo lokas ... || 1 || tam
 tapo 'bravīt B 3, 12, 4.
 — — — ... || 1 || tam āḥ 'bra-
 vit B 3, 12, 2.
 devo agniḥ aśiṣṭakṛit | devam indram
 avarḍhayat B 2, 6, 10, 6 y.
 — — | devān yakṣhat B 2, 6,
 14, 6 y.
 — — | sudraviṇā B 3, 5, 9, 1.
 6, 13, 1 y.
 — — aśiṣṭakṛid devam indram va-
 yodhasam B 2, 6, 20, 5 y.
 — — narāḇaṇas triṇīśāḥ B 3, 6, 13, 1 y.
 — — narāḇaṇas devam indram B 2, 6,
 20, 4 y.
 — — vanaṣpatir devam indram vayo-
 dhasam B 2, 6, 20, 5 y.
 — — vanaṣprāvā B 3, 6, 13, 1 y.
 — — vaḥ savite 't 1, 1, 5.
 dehi me dadāmi te 1, 8, 4, 1 y.
 daivīm vācam ajanayanta B 2, 4, 6, 10.
 — dhiyam 1, 2, 3. 6, 1, 4, 4.
 daivī svastir astu naḥ A 3, 1, 1.*
 daivyaḥ adhvaryavas 5, 2, 12, 1.
 — — mimānā manasā B 2, 6, 8, 3.
 daivyaḥ ṣamitāra uta B 3, 6, 6.
 daivyaḥ hotārā prathamā sṇvācā B 3,
 6, 3, 3.
 — — bhishajā | indreṇa B 2, 6, 18, 5.
 — — hotārāv ūrḍhvam 4, 1, 8, 2.
 dyāvā naḥ prithivī 4, 1, 11, 4.

dhūntha dyām parvatā B 2, 4, 4, 3.
 dbhuic ca dhvātā ca A 4, 24.
 dhrishtiṣi asī brahma yachā 'pā 1, 1, 7.
 — — — yache 'ty B 3, 2, 7.
 dhruevaskhitir dhruvayonir 4, 3, 4.
 dhruvam dhruveṣa 3, 2, 8, 8.
 dhruvam vai rīeyamānam 1, 7, 5.
 dhruvā diçāṃ viebho⁸ 4, 4, 12, 5.
 — dyaor dhruvā 2, 4, 2, 8.
 — si dharuṣā 4, 2, 9.
 — — prithivī 2, 2, 9, 4.
 dhruvo 'si dhruvo 'baç sajāteṣu bhū-
 yāṣam vaasuṣid 2, 3, 9.
 — — ... bhūyāṣam dhīraç 1, 6, 2.
 — — ... bhūyāṣam ity 1, 6, 10.
 na kaṃ cana vaṣetau A 9, 10.
 na karmāṣā na prajāyā A 10, 12, 14.
 naktamjātā 'ay ośadhī B 2, 4, 4.
 naktoshaç samanaç 4, 1, 10, 4. 6, 5,
 2, 7, 12, 2. 5, 1, 10, 4. 4, 7, 2. 9, 3.
 nakṣatrāqām adhipatni viçākṣe B
 3, 1, 1, 1.
 na taṃ vidātha 4, 6, 2, 2.
 — tā arvā reṇu⁸ B 2, 4, 6, 9. 8, 8, 11.
 — — naçanti na dabhāti B 2, 4,
 6, 9, 8, 8, 11.
 — dakṣiṇā vi 2, 1, 11, 5. — B 2,
 8, 1, 8.
 padibhyāṃ paṇḍiṣṭham B 3, 4, 5.
 nadi 'va prabhavāt A 1, 2, 1.
 nama āryādibhūbye 4, 5, 4.
 — iriyāya 4, 5, 9.
 namaḥ pitribhyo abhi 3, 2, 8, 8.
 — prācyai diçe A 2, 20.
 namas te agna 2, 6, 11, 2.
 — — astu mā 4, 7, 13, 2.
 — — astv āyudhāya 4, 5, 1, 4.
 — — rudra manyave 4, 5, 1.
 — — haraṣe 4, 6, 1, 3, 5, 4, 4, 5.
 namaḥ sahamānāya 4, 5, 8.
 — su te nirṛite 4, 2, 5, 2.
 — sōmāya ca 4, 5, 8.
 na mṛityur amṛitaṃ tarbi B 2, 8, 9, 4.
 namo ſetu nilagrīvāya 4, 5, 1, 8.
 — — narpehyo 4, 2, 8, 8.
 — 'gnyae 'prati⁸ 1, 6, 10, 1.
 — jyeshṭhāya 4, 5, 6.
 — dundubhyāya 4, 5, 7.
 — brahmaçe dhāraṣam A 10, 9 (7).
 — bhāvāya ca 4, 5, 5.
 — mahimna uta 3, 3, 9, 1.

namo mitrasya varuṇasya i, 2, 9, 1.
6, 1, 11, 6.
— rājne 7, 4, 16.
— rudrāya viśhvave A 10, 75.
— vāce yā co 'dītā A 4, 1.
— vām asu cṛiṇtam A 3, 14, 8.
— hiraṇyabāhave senānye 4, 5, 2 y.
— — hiraṇyavarṇāya A 10, 22 (18).
na yajamāna rishyasi 1, 8, 22, 4.
narācaṇaṣṇaṣṇa prati cūro B 2, 6, 8, 1.
narācaṇasya mahimānam B 3, 6, 8, 1.
na rishyati na vyathata A 1, 11, 7.
— 'rto brahmaṇas tapaso B 2, 7, 17, 1.
narya prajām ma B 1, 2, 1, 25.
nalām plavam ārohai 'tam A 6, 7, 2.
navatṣ somaṣ jushasva B 2, 4, 8, 2.
— somāya vājine B 2, 4, 8, 2.
— stomam navaṣ haviḥ B 2, 4, 8, 8.
— havir jushasva B 2, 4, 8, 8.
navam nu stomam agnaye B 2, 4, 8, 1.
navasya soma te vavam B 2, 4, 8, 2.
na vā aranyānir hanti B 2, 5, 6, 7.
— — nv etan 4, 6, 9, 4. — B 3,
7, 7, 14, 8, 8.
— — esho 'nyato 7, 2, 10.
— vai tatra pra mlyate A 6, 11, 2.
navai 'tāny ahāni B 1, 2, 2.
na vai somaṇa somasya B 2, 7, 4.
navo-navo bhavati 2, 8, 5, 8. 4, 14, 1.
— B 3, 1, 8.
na sampṛiṇa tishṭhati A 10, 1, 8.
— ha sma vai purā 5, 1, 10.
— hi te agne tanuvai A 6, 10, 1.
— — spaṇam avidann B 2, 4, 6, 7.
nākasadbhir vai 5, 8, 7.
nāka suparṇam B 2, 5, 8, 5. — A
6, 8, 1.
nā 'tra bhuvanam A 1, 2, 4.
nānā prāgo yajamānasya B 3, 1, 4, 8.
— hi vām devabitam B 1, 4, 8, 2.
2, 6, 1, 4.
nābhā prithivyāḥ 4, 1, 10, 1.
nābhyaś asid antarikṣham A 3, 12, 6.
nāma nāmaiva nāma ma A 1, 11, 8.
nārāyaṇaparo jyotir A 10, 18 (4).
nārāyaṇa vidmahe A 10, 1, 6.
nāris ta patnayo 5, 2, 11, 1.
nā 'sad śaṣṇ no sad B 2, 8, 9, 3.
— 'somaṇāji 2, 5, 5.
— 'ham indrāṇi 1, 7, 15, 2.
ni kāvyā vadhasaḥ 2, 2, 12, 1. 8, 14, 1.
nikramapaṇa nishadanam 4, 8, 9, 1.
nigrābhyaś stha 3, 1, 8.

ni tvā yajnasya sādhanam B 2, 7,
12, 7.
nidhanapataye namaḥ A 10, 16.
nirdevam nirvīram 7, 3, 11, 1 y.
nir yakṣmam acicāte A 2, 4, 6.
ni vā etasyā 'havanīyo B 1, 4, 4.
nivṛtam manushyāṇam 2, 5, 11.
niveṇanaḥ saṃgamano 4, 2, 5, 4. 5,
2, 4, 4.
niveṇani saṃgamani 3, 5, 1, 1. — B
3, 1, 2, 11.
ni shasāda dhṛitavratto 1, 8, 16, 1. —
B 1, 7, 10, 2. 2, 6, 7, 1.
nishkartāram adhvaryasya 4, 2, 7, 8.
nishkrītābāvam 4, 2, 5, 5.
nishkrītir nāma vo 4, 2, 6, 2.
ni hotā hotriśhadane 3, 5, 11, 2. 4,
1, 8, 8. 5, 1, 4, 5.
niśagrīvāḥ cītikanṭhā divaṣ 4, 5, 11, 1.
— cītikanṭhāḥ cāvā 4, 5, 11, 1.
nīlatoyadamadhyā A 10, 18 (11).
nū marto dayate sanishyan B 2,
4, 8, 4.
nṛicakṣhāḥ soma B 3, 7, 18, 2.
nṛiṇām aha prapir asat B 2, 4, 7, 8.
nṛi (!) mṛgantu (!) nṛi (!) pātv A 1,
27, 6.
nṛivad vāso sadam B 3, 6, 10, 5.
nṛiśhadam tve 'ty āhu B 1, 3, 9.
nṛiśhade vaḍ iti 5, 4, 6.
nai 'nam ūrdhvaṃ na A 10, 1, 2.
nai 'va devo na martyaḥ A 1, 5, 1.
pañca diṣo daivir 4, 6, 3, 2. 5, 4, 6, 2.
pañcadhā 'gnin vy B 1, 2, 1, 27.
pañca pañcācāntas trivṛtaḥ B 3, 12, 9, 8.
pañcabhir dhātā 4, 8, 11, 2.
pañcabhyaḥ svāhā 7, 2, 16.
pañca vā ete mahāyajnāḥ A 2, 10.
— vyushtir 4, 8, 11, 4.
pañcāraṇa cakram A 3, 11, 8.
pañcācāntas svāhā 7, 2, 19.
paśaro viklidaḥ A 1, 2, 8.
patamgam aktam asuraṇa A 3, 11, 10.
patamgo vācam manasā A 3, 11, 11.
patim viṇvāsyā 'tmegvaram A 10,
18 (3).
pati dyumad viṇvavidā B 2, 8, 9, 1.
pathas-pathaḥ pari 1, 1, 14, 2.
padmā devasya namaḥ B 3, 6, 10, 2.
padmakoṣapratikācāna A 10, 18 (6).
panthām anūvṛgibhyām 5, 7, 28.
payaḥ prithivyām payā 4, 7, 12, 2.

payasâ çukram nripitam B 2, 6, 4, 2.
 paynavatir oshadhayâh 1, 5, 10, 2. —
 B 3, 7, 4, 7.
 paynavad astu ma mukham B 2,
 7, 7, 4.
 payo griheshtu payo nghniyâsu B 3,
 7, 4, 2.
 paramasyâh parâvato 4, 1, 9, 2.
 param mṛityo ann pare 'hi B 3, 7,
 14, 5. — A 3, 15, 2. 6, 7, 8. 10, 46.
 parasyâ adhi 2, 6, 11, 8. 4, 1, 9, 2.
 parâke annam nihitam B 2, 8, 8, 2.
 parâḥ ety a-ryâ-"mayi A 1, 27, 4.
 parâ vâ esha yajnam 1, 5, 2.
 pari ṇo rudrasya 4, 6, 10, 4. — B
 2, 8, 6, 9.
 — te dhanvano 4, 5, 1, 4.
 — trivishṭy adhvaram B 3, 6, 4, 1.
 — tvâ girvapo 1, 3, 1, 2. 6, 2, 10, 7.
 — — gne puram 1, 5, 6, 4. 4, 1,
 2, 5.
 — dyâvâpṛithivi yanti A 10, 1, 4.
 paribhûr agnim 3, 2, 8.
 pari mâ sanyâ ghoṣâ B 2, 7, 16, 3.
 — vâjapatih 4, 1, 2, 5. — B 3, 6, 4, 1.
 parivesho vâ esha B 3, 8, 11.
 pariṇite karoti A 5, 8.
 pari strigita pari dhattâ 'gnim B
 3, 7, 6.
 — — bhuvanasya madhya B 3, 7, 7.*
 pari 'to shikṣatâ B 2, 6, 1, 1.
 paritya lokân paritya A 10, 1, 4.
 pareṇa santam pari A 3, 11, 6.
 pare 'ta pitarâh 1, 8, 5, 2.
 pareynvâsram (!) pravato A 6, 1.
 paro'kham vâ anye 1, 7, 3.
 paro divâ para 4, 6, 2, 2.
 — mûtrayâ tannvâ B 2, 8, 3, 2.
 parjanya pra gâyata B 2, 4, 5, 5.
 — A 1, 29.
 paryagni karoti 6, 3, 8.
 parvataç cin mahi 3, 1, 11, 5.
 pavamânâh svarjanâh B 1, 4, 8. 2,
 6, 8, 4.
 pavasa vâjasâtaya ity 5, 4, 12.
 pavitraṇ te vitatam A 1, 11, 1.
 pavitram arko rajaso B 3, 7, 9, 9.
 — pavayishyan B 3, 10, 1, 8. 9, 8.
 10, 3 y.
 pavitravantaḥ pari vâjam A 1, 11.
 pavitreṇa punihî mâ B 1, 4, 8, 1.*
 paçavo vâ iḍâ 2, 6, 8.
 paçum alabhya 6, 3, 10.

paçur vâ esha yad 5, 2, 10.
 paçor vâ śabdhasya 6, 3, 9.
 pâkayajnam vâ anv 1, 7, 1.
 pâtaṇ no açvinâ B 2, 6, 12, 8.
 pâyur me 'pacitir B 2, 6, 5, 5.
 pâvaka â citayantyâ 4, 6, 1, 2.
 pâvakavarcâh çukravarcâ 4, 2, 7, 3.
 pâvakâ naḥ sarasvati B 2, 4, 8, 1.
 pâvamânih svastyayanih enduḥhâ hi
 ghrîtaçyutaḥ B 1, 4, 8, 5.
 — — hi payasvatih B 1, 4, 8, 4.
 pâvamânir ndhyati ... tasmai B 1,
 4, 8, 4.
 — diçantu naḥ B 1, 4, 8, 5.
 — yo adhyeti ... sarvam B 1, 4, 8, 4.
 pâviravi kanyâ 4, 1, 11, 2. — B 2,
 8, 2, 8.
 pâhi no agna ekayâ A 10, 7.
 — — — enae A 10, 6 (5).
 pitâ mâtariçvâ 5, 6, 8, 6.
 — vatsânâm 14, 8, 9, 2.
 — virâjam piśabho B 2, 8, 8, 9. 3,
 12, 1, 1.
 piṭribhyaḥ svadhâvihhyâh B 2, 6, 8, 2.
 pinvanti apo 3, 1, 11, 7.
 piprihi dāvâḥ 4, 8, 13, 4. — B 3,
 5, 7, 5. 6, 11, 4.
 piḍâ somam indra 2, 4, 14, 8.
 piçamgarûpaḥ 3, 1, 11, 2. — B 2,
 8, 7, 4.
 piçamgâs trayo 5, 6, 28.
 pipivâsraç sarasvataḥ 3, 1, 11, 2.
 pive'mnâç rayivridhaḥ B 2, 8, 1.
 pitram iva pitarâv B 1, 4, 2, 1.
 punantu mâ devajanâh B 1, 4, 8, 1.
 2, 6, 8, 4.
 — — pitarâh somyâsâh 2, 6, 8, 3.
 — — piṭamahâh 2, 6, 8, 8.
 — vasavaḥ A 10, 1, 14 y.
 punar agniç cakshur 3, 2, 5, 4.
 — śadya sadanam 4, 2, 3, 3.
 — ūrjâ ni vartasva 1, 5, 8, 8. 4,
 2, 1, 8. 3, 3. 5, 2, 2, 5. — A 4,
 20, 2.
 — na indro maghavâ B 2, 5, 3.
 — naḥ pitaro 1, 8, 5, 3.
 — no devy aditi sprigotu B 3, 1, 1, 4.
 — ma śtmâ panar âyur B 3, 10, 8, 9.
 — manâḥ punar A 2, 5, 17.
 — mām sitv indriyam A 1, 80.
 punas tvâ "dityâ 4, 2, 3, 4. 5, 2, 2, 5.
 punâtu te parisarutam 1, 8, 21, 1. —
 B 2, 6, 1, 2.

puraṣṭārāya vṛṣahhāya B 3, 1, 2, 2.
 purā krūrasya viṣṭipo 1, 1, 9, 8. —
 B 3, 2, 9, 13.
 — 'mushya vashaṭkrāt B 2, 4, 2, 8.
 puriṣhyas tvam 4, 2, 5, 1.
 puriṣhyāno agnayaḥ 4, 2, 4, 8.
 puratrā hi sadṛṣṭiḥ asi B 2, 4, 4, 4.
 puruṣha eve 'daṣ sarvam A 3, 12, 1.
 puruṣhamātreṇa vi 5, 2, 5.
 puruṣhamṛigaḥ 5, 5, 15.
 puruṣhasammīto yajnaḥ B 3, 7, 11, 5.
 puruṣhasya sayāvari vi te A 6, 1, 2.
 — sayūvary ape 'd A 6, 1, 2.
 puruṣho vai yajnaḥ B 3, 8, 28.
 purūṇy agna purudhā B 3, 8, 10, 5.
 purohaviṣṭi devayajane 6, 2, 6.
 puṣhpam agniṣ vāyur A 1, 28.
 puṣpāvatīḥ praśūvatīḥ 4, 2, 8, 1.
 pūrṇā darvi 1, 8, 4, 1.
 — paṇḍā nta 3, 5, 1, 1. 4, 4, 10, 8.
 — B 3, 1, 1, 12.
 pūrvaṃ davā apareṣā 'nu paṇyan B 2,
 5, 6, 4, 3, 12, 1, 1.
 pūrvaṃ agner api dāhaty 2, 8, 8, 1.
 pūrāvāparam carato māyayai 'tau B 2,
 7, 12, 2, 8, 9, 8.
 pūrāvibhīr hi 4, 8, 18, 5.
 pūrvedyur idhmāharhiḥ B 3, 2, 8.
 pūṣhacṣ tava vrato vāyam B 2, 5, 5, 5.
 pūṣhā gā anv eto naḥ 4, 1, 11, 2. —
 B 2, 4, 1, 5.
 — tva 'taḥ cyāṇayatu A 6, 1, 1.
 — revaty aav eti panthām B 3, 1, 2, 9.
 — sambandhur diva ā B 2, 8, 5, 4.
 pūṣha 'mā ācā anu B 2, 4, 1, 5. 8, 5, 8.
 — A 6, 1, 1.
 pūṣhe svāhā pūṣhe A 4, 16.
 pūṣho vaniṣṭhūr 5, 7, 17.
 prichāmi tvā param antam 7, 4, 18, 2.
 — B 3, 9, 5, 5.
 — — — mṛityum A 1, 8, 4.
 — — — pāpakṛitāḥ A 1, 8, 5.
 pritanājitau sahamānam A 10, 2, 1.
 prithivi te 'ntarikṣhepa 5, 2, 12, 2.
 prithivīm mātaram mahīm B 2, 4, 6, 8.
 prithivi samit tām A 4, 41.
 — hotā dyaur A 3, 2.
 prithivy antarikṣhaṃ dyaur A 7, 7.
 prithivyaṭpejovāsurākāṣā (!) A 10, 58.
 prithivyā aham ud 4, 6, 5, 1. 5, 4, 7, 1.
 prithivy āpna tejo A 10, 86 (56).
 prithivyai tvā 'ntarikṣhāya tvā dive
 tvā cundhatām 1, 3, 6.

prithivyai tvā 'ntarikṣhāya tvā diva
 tva 'ty 6, 8, 4.
 — svāhā 'ntarikṣhāya svāhā dive
 svāhā 'gnaya svāhā 7, 1, 17.
 — — — — samploshyata 7, 5, 11.
 — — — — sūryāya 7, 1, 15.
 prithupājā amartyaḥ B 3, 6, 1, 8.
 prithivī suvarcā B 3, 1, 1, 12.
 pṛiṇis tiraḥcnaṇṇiṇiḥ 5, 8, 12.
 pṛiṣhato vaiḥsvadevaḥ 5, 5, 17.
 pṛiṣṭo divi 1, 5, 11, 1. 4, 4, 12, 5, 7.
 15, 6. B 3, 11, 6, 4.
 pra kāraṇo mananā B 2, 8, 2, 5.
 — ketunā hṛiṣṭā A 6, 8.
 praghāsyān havīmāhe 1, 8, 8, 1.
 pra carahaiḥbhyaḥ 4, 2, 11, 1. — B
 2, 8, 5, 1.
 — citram arkam 4, 1, 11, 5. — B
 2, 8, 5, 5.
 — cyavasva 1, 2, 9.
 prajananam jyotir 7, 1, 1.
 prajavaṃ vā etena 7, 8, 1.
 prajā agne sam vāsya B 1, 2, 1, 13.
 prajānantaḥ prati 3, 1, 4, 1.
 prajāpatim vā eṣha ipeṣti 'ty B 3, 8, 18.
 — vai devāḥ pitaram B 3, 9, 22.
 prajāpatīḥ paṇḍu asṛjāta B 2, 7, 14.
 — puruṣham asṛjāta B 2, 8, 7.
 — prajā asṛjāta, tā asmāt sṛiṣṭāḥ
 parācār Ayan, tā yatra 2, 4, 4.
 — — —, — —, — —, tā varuṇam 2, 1, 2.
 — — —, — —, — —, sa atam B 2, 7, 9.
 — — —, tāḥ sṛiṣṭā indrāgni 2, 2, 1.
 — — —, — sṛiṣṭāḥ kshudham 7,
 2, 4.
 — — —, — — — sam B 2, 2, 7.
 — — —, sa riricāno 'manyata, sa
 etām 6, 8, 5.
 — — —, — —, sa tapo 'tapyata B
 1, 1, 10.
 — prajāḥ sṛiṣṭivā preṣā .. sam eina-
 vad iti 5, 5, 2.
 — — — — .. sam bharaḥ iti B
 3, 9, 8.
 — — — vṛitto 'ḥayat B 1, 2, 6.
 — — — vy asraṇyata B 2, 8, 6.
 — sambhriyamāṇaḥ A 5, 11.
 — savitā bhūtvā prajā asṛjāta B
 1, 6, 4.
 — suvargaṃ lokam ait, tam devā anv
 āyan 7, 3, 5.
 — — — —, tam devā yena 7, 4, 1.
 — somaṃ rājānam asṛjāta B 2, 8, 10.

prajāpatim prathamam B 2, 3, 1, 4.
 prajāpatir akāmayata: darṣapūrgamā-
 sau B 2, 2, 2.
 — —: pra jāyeye 'ti, sa atam daṣa-
 hotāram 7, 2, 5. — B 2, 2, 4.
 — —: — — 'ti, sa atam dvādaṣa*
 7, 2, 9.
 — —: — — 'ti, sa tapo 'tapyata,
 sa trivritam B 2, 2, 3.
 — —: — — 'ti, sa tapo 'tapyata,
 so 'ntarvān B 2, 3, 3.
 — —: prajāḥ sṛjāye 'ti, sa etam
 daṣa* B 2, 2, 1.
 — —: .. 'ti, sa tapo 'tapyata 3, 1, 1.
 — —: bahor bhūyānt ayām iti | sa
 etam daṣahotāram B 2, 2, 11.
 — —: — — — | sa etam paṇ-
 caśāradīyam B 2, 7, 10.
 — —: mahān annādāḥ ayām iti
 B 3, 9, 10.
 — akāmayatā: 'nnādāḥ 7, 3, 3.
 — —: 'cṣamedhena B 3, 3, 10.
 — —: 'tmanvan me B 2, 1, 6.
 — akāmayato 'bhan lokāy B 3, 9, 2.
 — agnim acinta 'rtubhiḥ 5, 6, 10.
 — — — sa kaburapavir 5, 6, 6.
 — — asṛjata, tam prajā B 2, 1, 2.
 — — —, so 'amāt 5, 7, 10.
 — aṣvamedham asṛjata | taṣ sṛish-
 taṣ rakshāṣey B 3, 8, 15.
 — — — | taṣ sṛishṭam na kim
 B 3, 8, 11.
 — — — | so 'amāt sṛishṭo 'pā 'krā-
 mat | tam yajnakratubhir B 3,
 9, 13.
 — — — | | tam ashtādaṣi-
 bhīr B 3, 9, 1.
 — indram asṛjatā "nūjāvaram B 2,
 2, 10.
 — jayān 3, 4, 4, 1.
 — devān asṛjata B 3, 10, 9.
 — devāsuraṇ asṛjata 3, 3, 7.
 — davebhyo yajnaṁ vy ādicat, sa ri-
 ricāno 6, 6, 11.
 — — — vy ādicat, sa ātmann aṣva-
 medham B 3, 8, 14.
 — — — vy ādicat, sa ātmann ājyam
 2, 6, 3.
 — manasā 'ndho 4, 4, 9.
 — mahyam 7, 4, 17, 2.
 — yajnān asṛjatā 1, 6, 9.
 — varuṇyā 'cṣam 2, 3, 12.
 — vācaḥ satyam apaṣyat B 1, 1, 5.

prajāpatiḥ carati A 3, 13, 1.
 prajāpatiḥ sṛishṭānām prajānām B 1,
 2, 1, 3.
 prajāpati striyāḥ yaṣaḥ B 2, 4, 6, 5.
 prajāpate tvam nidhipāḥ B 2, 3, 1, 3.
 — na tvad 1, 3, 14, 2. 2, 2, 12, 1. 6, 11,
 4. 3, 2, 5, 6. — B 1, 7, 8, 7. 2, 8, 1, 2.
 3, 5, 7, 1. 7, 11, 3. — A 10, 54.
 prajāpater aksḥy aṣvayat 5, 3, 12.
 — jāyamānāḥ 3, 1, 4.
 prajāpate rohiṇi vetn B 3, 1, 1, 1.
 prajāpater vartanīm B 3, 7, 10, 2.
 prajāpates tapasā 5, 1, 11, 4.
 — trayastriṇṣṭad 2, 3, 5.
 prajāṁ ann pra jāyase B 1, 5, 5, 6.
 prajāvatīḥ śūyavasāḥ B 2, 8, 3, 12.
 prajā vai sattram āsata B 1, 4, 9.
 pra ṣo davi sarsavati 1, 3, 22, 1. 2,
 5, 12, 1. 3, 1, 11, 2.
 — — yachatv 1, 7, 10, 2.
 — tat te adya 2, 2, 12, 5.
 — tad viśṇu stavate B 2, 4, 3, 4.
 8, 3, 2. 3, 1, 3, 3.
 — — voca amṛitam A 10, 1, 3.
 prati kshatre prati B 2, 6, 5, 6. 3,
 7, 10, 3.
 pratipūrusham ekakapālān nir vapati
 jātān B 1, 6, 10.
 — — nir vapaty ekam 1, 3, 6.
 prati spaṣo vi 1, 2, 14, 1.
 pratūrtaḥ vājñn 4, 1, 2, 1. 5, 1, 2, 1.
 pratūrvann ehy 4, 1, 2, 1. 5, 1, 2, 3.
 pra te maha vidathe B 2, 4, 3, 10. 5,
 4, 6. 3, 7, 9, 6.
 — — yakshi 2, 5, 12, 4.
 pra tnoṣhi (?) kam A 10, 2, 1.
 praty aśmai pipīshata B 3, 7, 10, 6.
 — nv adṛgy āyati B 3, 1, 3, 1.
 pratyushtāḥ rakshāḥ pratyushtā arā-
 taya ity āha B 3, 3, 1.
 — — — arātayo 1, 1, 10.
 prathamajam devaḥ havishā B 3,
 12, 3, 1.
 prathamā vāḥ 5, 1, 11, 3.
 prathamena vā eśha B 3, 9, 9.
 prathama māsi piśbhāny 7, 5, 3.
 pradātāraḥ havāmabe 1, 7, 13, 4.
 pradātā vajri 1, 7, 13, 4.
 pra devam devavitaye 3, 5, 11, 4.
 — — devyā 3, 5, 11.
 — nakshatrāya devāya B 3, 1, 3, 3.
 prapathe pathām B 2, 3, 5, 3.
 pra pūrvaje 4, 1, 11, 4. — B 2, 3, 4, 7.

pra pūrvyam namaś A 3, 15, 2.
 — prā 'yam agnir 2, 5, 12, 4, 4,
 2, 8, 2.
 pra hābavā 1, 8, 22, 8. 2, 5, 12, 8. —
 B 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7.
 — budhniyā krata 4, 8, 13, 8.
 prabhṛjamañāṇā vyavadātāḥ A 1, 9, 1.
 pra muñca dhanvanas 4, 5, 1, 8.
 pramuñcamāñāḥ 3, 1, 4, 2.
 pra yat te agne A 6, 11, 1.
 — — śindhavaḥ B 2, 4, 3, 11.
 — yad agneḥ sahasvato A 6, 11, 1.
 — — bhāndishṭha A 6, 11, 1.
 — yābhīr yām 2, 2, 12, 7. — B 2,
 8, 1, 1.
 prayāsāya svāhā 1, 4, 35. — A 3, 20.
 pra yo jajne 2, 8, 14, 8.
 — vāḥ gukrāya B 2, 8, 2, 8.
 — vātā vānti A 6, 6, 3.
 — vāyam achā B 2, 8, 1, 1.
 — vadhase kavaye B 1, 2, 1, 9.
 — vepayanti parvatān B 2, 4, 4, 8.
 — vo vājā 2, 5, 7, 2. — B 3, 5, 2.
 prasādyā hāsmanā 4, 2, 8, 5.
 pra sadyo agne aty amhy 2, 4, 7, 10.
 — sa mitra marto 3, 4, 11, 5. — B 2,
 8, 7, 4, 3, 7, 9, 5.
 — samrājām 1, 6, 12, 3.
 — soṁkṣiṣe 3, 4, 11, 4. — B 2, 6,
 9, 1, 3, 5, 7, 4.
 prasārya saktiyan A 4, 35.
 pra sūvānaḥ soma 2, 2, 12, 3.
 — so agne 3, 2, 11.
 prastareṇa paridhinaḥ 5, 7, 7, 2.
 prastutām viśiṣṭam B 3, 10, 1, 2.
 9, 7, 10, 2 y.
 pra bavyāni ghṛitavanty asmai B 2,
 5, 8, 8.
 prāci diṇāp vasanta 4, 8, 8.
 — diṇāp sāha 4, 4, 12, 2.
 prācīnam barhiḥ pradīḥ B 3, 6, 8, 2.
 prācīnavagaṇam karoti 6, 1, 1.
 prācīm anu pradīḥam pre 'hi vidvān
 agner 5, 6, 5. — B 1, 1, 7, 1, 2,
 1, 22.
 — — pre 'hi vidvān ity 5, 4, 7.
 prācīyām diṇi tvam 2, 4, 14, 1.
 prājāpatyam pavitrām B 1, 4, 8, 8.
 prājāpatya vai 3, 1, 5.
 prājāpatyo ḥa "rupiḥ A 10, 79 (88).
 prāpādā spānadā 4, 6, 1, 4.
 prāpam devā anu pre 'panti A 8, 8.
 prāpānām gāṇthāri asī A 10, 74 (87).

prāṇāpānavyānōdānasamānā me A 10,
65 (51).
prāṇāpānau cakshuh crotam B 2, 5,
6, 4, 3, 12, 1, 1.
— samvidānau A 3, 14, 8.
prāpāya svāhā vyānāya svāhā 'pānāya
svāhā cakshusho A 4, 15.
— — smābhyaḥ 7, 4, 21.
prāṇe niviṣṭo amṛtaḥ jahomi prā-
pāya A 10, 38.
— — — — civo A 10, 84.
prāṇo adhvaryaḥ abhavat B 3, 12, 9, 8.
— brahme 'ti vy ajānāt A 9, 8.
— rakshati viṣṭam eṣat B 2, 5, 1.
— vā esha yad upācūṣat 6, 5, 8.
— — — — upācūṣat 6, 4, 5.
prāṇasavane vai 7, 1, 2.
prātā agniḥ prātā indraḥ B 2,
8, 9, 7.
prātāritam bhagam ugraḥ B 2, 8, 9, 7.
prātā yajadhrum acvinaḥ B 2, 4, 8, 18.
prātāryajāḥ prathamam B 2, 4, 8, 18.
prātāryajā vi bodhaya 1, 4, 7. — B
2, 4, 8, 18.
prā 'nyāni pātāni 6, 5, 11.
priyau cṛddhe dadataḥ B 2, 8, 8, 8.
priyā vo nāma 2, 1, 11, 1.
pre 'd agne jyotiṣmān 4, 2, 8, 1, 5,
2, 2, 2.
preddho agne dīdhi 4, 6, 5, 8, 5.
4, 7, 3.
pre 'yam agād 1, 1, 2, 1. — B 3,
2, 2, 2.
pre 'hy abhi pre 'hi B 2, 4, 7, 4.
pre 'hy ud e 'hy 3, 5, 6, 2.
prat 'tu brahmaṇas patir A 4, 9, 2,
5, 2, 6.
— — — patir 3, 5, 5, 1.
— — vājī 4, 1, 4, 5, 5, 1, 5, 8.
— 'śām ajmesnu A 4, 18, 7.
prothad acvo na 4, 4, 8, 3.
pro 'shv asmal 1, 7, 18, 5. — B 2,
5, 8, 1.
haḍ itthā parvatānām 2, 2, 12, 2.
haḍ mahāu asl B 1, 4, 5, 8.
baddham aya syati 6, 2, 9.
harhishadaḥ pitara ūty 2, 6, 12, 2. —
B 2, 6, 18, 1.
barbhiḥ 'ham devayajayā prajāvān
bhūyāsam narā 1, 8, 4.
— — . bhūyāsam ity āha 1, 7, 4.
balam te bāhuvoh B 2, 17, 17, 3.

balavijñāya sṭhavarāḥ 4, 6, 4, 2.
 balāyā jagara ākhuḥ 5, 6, 14.
 babu dughā 'ndrāya B 3, 7, 4, 16.
 bahvīmāḥ pitā 4, 6, 6, 2.
 bārhaspatyaḥ ṣiṭipīyibhām 2, 1, 6.
 bārhaspatyaḥ carum 1, 8, 9.
 bāhū me balaḥ B 2, 6, 6, 6.
 bibhāt-āyāḥ pañkasaḥ B 3, 4, 14.
 budhāḥ agram 2, 3, 14, 6.
 — agraṇa 2, 3, 14, 6.
 — yo agram 2, 3, 14, 6.
 bṛibāḥ sāma kṣatraḥ 4, 4, 12, 2.
 bṛihad indrīya gāyata B 2, 8, 8, 8.
 bṛihadbhiḥ savitāḥ ṣṭibhiḥ (!) B 1, 4, 8, 3.
 bṛihaspatiḥ puratā te 1, 2, 6, 3. 3, 1, 1, 4.
 — prathamam jāyamānaḥ B 2, 8, 2, 7. 3, 1, 1, 5.
 bṛihaspatir akāmyata brahmanavarnai 7, 2, 3.
 — — cṛan me 7, 4, 1.
 — devānām purōhita 6, 4, 10.
 — naḥ pari 3, 3, 11, 1.
 bṛihaspatiḥ ca savitā A 1, 12, 5.
 bṛihaspatisatasya ta 1, 4, 27.
 bṛihaspatia tvā sādāyatu 4, 4, 6.
 bṛihaspatiḥ nam ajayad vasūni B 2, 8, 2, 8.
 bṛihaspate ati yad 1, 8, 22, 2.
 — jushasva no 1, 8, 22, 2.
 — pari diyā 4, 6, 4, 1. — B 2, 8, 2, 8.
 — yavam indraḥ ca B 2, 6, 6, 8.
 — savitar 4, 1, 7, 3.
 bodhā no aya 4, 2, 8, 4. 5, 2, 2, 6.
 brahma kṣhatram pavate B 2, 6, 1, 3.
 — jānānam 4, 2, 8, 2. 3, 2, 7, 1. — B 2, 8, 8, 8. 3, 12, 1, 1. — A 1, 13, 3. 10, 1, 10.
 brahmajyeshthā viryā B 2, 4, 7, 10.
 brahmagaspate tvam aya B 2, 8, 5, 1.
 — anyamāya viṣvāḥ B 2, 8, 5, 2.
 brahmagaspater abhavad B 2, 8, 5, 2.
 brahmagā tvā ṣāpāni A 4, 38.
 brahmage brāhmagam B 3, 4, 1.
 brahma devān ajānyat B 2, 8, 8, 9.
 brahman devāḥ trayastriṅśat B 2, 8, 8, 10.
 — pra carishyāmaḥ, botar A 4, 5.
 — — carishyāmo hotar A 5, 4.
 — pravargyeṣa pra carishyāmaḥ A 4, 4.
 brahma pratishthā manaso B 3, 7, 11.

brahman (!) etu sāmā A 10, 38 (48).
 brahma medhaya A 10, 89 (49).
 — medhaya (!) A 10, 40 (50).
 brahmayajña yaksbyamāḥ A 2, 11.
 brahmavanam brahma B 2, 8, 9, 6.
 brahmarādino vadanti | agnibotraprā-
 yāḥ B 2, 1, 5.
 — — kotī pātrāḥ B 1, 6, 4.
 — — kiṃ caturbotrāḥ B 2, 8, 1.
 — — kiṃ dvādaśāḥ 7, 8, 2.
 — — nā 'gnisṭomo B 1, 3, 4.
 — — yad daṣabotārāḥ B 2, 8, 5.
 — — ye vā imaḥ B 2, 8, 9.
 — — vicityāḥ samāḥ na 6, 1, 9.
 — — sa tvā adhvaryoḥ 6, 4, 8.
 — — — tvai darṣaḥ 2, 5, 4.
 — — — yajeta 7, 1, 2.
 — vadanty atirātrāḥ 7, 4, 10.
 — — adbhūt 2, 6, 5.
 brahmavid āpnoti A 4, 1.
 brahma vai caturbotārāḥ B 3, 12, 5.
 — sam dhātāḥ ten B 1, 1, 1.
 brahmasuto gṛhyatvāḥ B 2, 4, 7, 10.
 brahmā 'tmanvad asṛjata B 2, 8, 11.
 — devānām 3, 4, 11, 1. — A 1, 11, 1. 10, 12, 4. 40, 1.
 brahme 'ndram agnim A 3, 11, 2.
 brahma 'tad brahmanam uj A 3, 11, 6.
 brāhmagāḥ pitaraḥ 4, 6, 6, 8.
 brāhmagā 'ya mukham A 3, 12, 6.
 bhakṣe "hi mā 3, 2, 5.
 bhaga eva bhagavāḥ astu B 2, 5, 5, 1. 8, 9, 8.
 bhagam dhiyaḥ vājyantaḥ B 2, 8, 5, 8.
 bhaga pṛgetar bhaga B 2, 5, 5, 2. 8, 9, 8.
 bhago ba datā bhaga it B 3, 1, 1, 8.
 bhadram karṣebhiḥ 1, 1. 21, 8. 32, 2.
 bhadram te agne 4, 8, 13, 1.
 bhadram paṇyanta 5, 7, 4, 3. — A 3, 11, 9.
 bhadra āvā haritāḥ B 2, 8, 7, 1.
 — te agne 4, 8, 13, 1.
 bhadran naḥ cṛeyaḥ 5, 7, 2, 4. — B 2, 4, 8, 7.
 bhareṣv indraḥ 2, 1, 11, 1. — B 2, 7, 12, 8.
 bhartā san bṛiyamāḥ A 3, 14.
 bhavataḥ naḥ samanasaḥ 1, 8, 7, 1. 4, 2, 5, 1. 6, 3, 5, 4.
 bhavā mitro na cṛeyo B 2, 4, 3, 8.
 bhāvyā dārvābāram B 3, 4, 8.

bhāskarāya vidmaha A 10, 1, 7.
bhīṣhā 'smād vātaḥ pavate A 8, 8.
bhūvaḥ (d. i. bhūvo yajnasya) 1, 5,
11, 4. — 4, 1, 11, 1. — B 3, 1, 3, 8,
12, 3, 4.

bhuvanam asi vi 1, 1, 12.
bhūvas tvam indra 3, 4, 11, 4.
bhūvo devānāṃ karmaṇā 7, 1, 18.
— yajnasya 4, 4, 4, 1. — B 3, 5, 7, 1.
bhūḥ prapadye A 2, 10.
bhūtap vadishye A 4, 1, 1 y.
bhūtap bhavyam bhavisyad 7, 3, 12.
bhūteshṭakā upa 5, 6, 8.
bhūto bhūtesha carati B 2, 7, 15, 1.
bhūmīr dhenur dharāṇi A 10, 1, 8.
— bhātṛvā mahimānam B 3, 7, 6, 4.
— bhūmnā dyaur varīṣā 'ntarīkeham
1, 5, 8.

— — — varīṣe 'ty 1, 5, 4.
— mātā 'ditir A 2, 6, 9.
bhūmyai piṭhasarpīṣam B 3, 4, 17.
bhūyaskrid asi 4, 4, 7.
bhūr agnaye ca prithiviyai ca A 10,
5 (4).
— agnaye prithiviyai evāhā A 10,
4 (2).
— agniḥ ca prithivīm ca B 3, 10, 2.
— annam agnaye prithiviyai A 10, 3.
bhūrīm dve acaranti B 2, 8, 4, 8.
bhūr bhūvaḥ suvar iti vā etās A 7, 5.
— — — ūrdhva u A 4, 20.
— — —, bh. bh. a., bh. bh. a., bhūvo
'dhāyi A 4, 40.
— — —, mayi tyad A 4, 21.
— — —, vasavaḥ 7, 4, 20.
— — — evaḥ (!) | ojo B 3, 10, 5.
Bhṛguḥ vai Varuṇīḥ A 9, 1.
bheehajap gave 1, 8, 6, 1.

makhā devavato 1, 8, 22, 3.
maḥbhavaḥ ebhagbhi A 10, 1, 9.
maḥbhūki tābhīr 4, 6, 1, 2.
mada mada hi no daduḥ B 2, 4, 4, 7.
madhu naktam 4, 2, 2, 3. — A 10,
39, 5.
— manishye 3, 2, 2, 2. — A 4, 1, 1 y.
madhumān uo 4, 2, 9, 3. — A 10,
39, 6.
madhu vātā 4, 2, 9, 8. 5, 2, 8, 6. —
A 10, 39 (4).
madhuḥ ca mādhuvaḥ ca vāsantīkāv
4, 4, 11.
— — — — gukrāḥ 1, 4, 14.

mudhyagāḍine prabalam A 2, 18.
madhvā yajnam 4, 1, 8, 1.
manasaḥ cittaṃ śkūtim B 2, 4, 6, 6.
manaso vaḥ sarvam idam B 3,
12, 3, 8.

Manuḥ prithivya 2, 6, 7.
Manuḥ dṛishtām B 3, 7, 5, 6.
manushvat tvā nī dhīmahi B 3,
11, 6, 9.
mano jyotir jushatām 1, 5, 3, 2. 10, 2.
6, 3, 3. — B 3, 7, 6, 16.
— nṛ a bhūvāmahe 1, 8, 5, 2.
— brahme 'ti vy ajānāt A 9, 4.
manyave 'yastāpam B 3, 4, 10.
manyur akāreḥ A 10, 62.
— bhago manyur B 2, 4, 1, 11.
manve vām mitrā* 4, 7, 15, 2.
mamatta naḥ 2, 1, 11, 1.
mayā bhūtāny ayakshata A 1,
11, 4.

mayi grihāṇmy agre 5, 7, 9.
— tyad indriyam B 3, 7, 9, 4. — A
4, 21, 1.
— devā draviṣam 4, 7, 14, 1.
— medhām mayi A 10, 44.
mayuḥ prajāpatya 5, 5, 12.
mayai 'tām māvetām A 6, 12, 1.
mayobhūr vāto 7, 4, 17.
maricayaḥ evāyambbhavāḥ A 1, 27, 2.
marutām manve adhi 4, 7, 15, 4.
maruto yad dha 1, 5, 11, 4. 2, 1, 11, 1.
3, 14, 4.
— yasya bi 4, 2, 11, 1.
marutvantap vṛishabbāp 1, 4, 17. —
B 2, 8, 2, 4.

marutvāḥ indra 1, 4, 19.
marmāṇi ta varmahīḥ 4, 6, 4, 5.
mahāḥ ādityo namaso B 2, 8, 7, 6.
— indro nṛivad 1, 4, 21. — B 3,
5, 7, 4.
— — ya ojasā 1, 4, 20. — B 3,
5, 7, 4.
— — vajrabāhuḥ 1, 4, 41.
mahāśāmnī revatayo 5, 2, 11, 1.
mahāśāmnir mahāśānāḥ A 1, 1, 2.
21, 1.
mahāntan curā B 2, 8, 8, 2.
mahān mahi astabhāyad 2, 3, 14, 6.
mahāhvir hotā A 3, 5.
mahī kshetram puruṣeन्द्रam B 2, 7,
13, 3.
mahī dyauḥ prithivi 3, 3, 10, 2. 5,
11, 3. 4, 2, 9, 8. 5, 2, 8, 8.

mitro vā akāṣayata B 3, 1, 5.
— 'ai varuṇo 'ai 'i sam 1, 8, 16. —
B 2, 6, 5.
— — — 'ai 'ty āha B 1, 7, 10.
nidhushajama cīvatama 4, 5, 10, 4. —
B 2, 8, 6, 9.
mukhaw mad aśya B 2, 6, 4.
mūrdhānam divo 1, 4, 13. 6, 5, 2, 1.
mūlam prajāṃ viravatim B 3, 1, 2, 2.
mr̥go na bhīṣaḥ 1, 6, 12, 4.
mr̥ṣāḥ no rudro 'ta 4, 5, 10, 2.
mr̥ṣāṅke dehi me A 10, 1, 8.
— hana me A 10, 1, 8.
mr̥ṣityave svāhā mr̥ṣityave A 10, 58.
mr̥ṣityoh padam̐ yopayanto A 6, 10, 2.
mr̥ṣitvā punar mr̥ṣityum A 1, 8, 6.
medasā devā vapayā B 2, 8, 4, 4.
— sruṇam pr̥'roti B 2, 8, 11.
medasvatā yajamānāḥ B 2, 4, 4, 9.
medhākāram̐ vidathasya B 3, 11, 6, 3.
medhā devī jushamāṣi A 10, 41 (89).
medhām̐ na indro A 10, 42 (40).
mēśas tvā pacastair 7, 4, 12.
mai 'nam agne vi A 6, 1, 4.
mai 'vam mūcātā (!) A 6, 1, 2.
mogham annam̐ vindate B 2, 8, 8, 3.
modaḥ pramoda B 2, 4, 6, 5.
mo āhū ṣa indra J 8, 8, 1.

ya āḥḥakopē bhvnam̐ A 3, 11, 4.
— ātmadā haladā 4, 1, 8, 4. 7, 5,
17, 1.
— āruṇyāḥ paçvevo teśhāḥ A 3,
11, 18.
— — — — — vākye tāu 3, 1, 4, 2.
A 3, 11, 12.
— indra indriyam̐ dadhuḥ B 2, 6,
18, 2.
— — çuehmo maghavan̐ B 2, 8, 5, 7.
— imā viçvā 4, 6, 2.
— ime dyāvāpṛthivī janitri B 3,
6, 8, 4.
— — mahitvā B 2, 8, 4, 3.
— ugra iva 2, 6, 11, 4.
— udagāṃ mahato A 4, 42, 5.
— ūdghvayā 4, 4, 4, 8.
— etasya patho gopṭarāḥ A 6, 2.
— etāvantaç ca 4, 5, 11, 2.
— evam̐ veda kṣema A 9, 11.
yam̐ vāṃ devā ākalpayan̐ B 3,
7, 5, 11.
yaḥ pitur̐ anuṣṣāḥ putrah̐ B 3, 8, 4.
— pūrvvāya vedhasē B 2, 4, 3, 9.

yaḥ prâpato 4, 1, 8, 4. 7, 5, 16.
 — samgrâmam 4, 7, 15, 2.
 yaṣṣ krândasî 4, 1, 8, 5.
 yac ca brahma yac cā B 3, 12, 8, 1.
 — cā 'mṛitam yae B 3, 12, 6.
 — cid dhite 3, 4, 11, 5.
 yajā no mitrāvaruṣā B 2, 7, 12, 1.
 yajoryuktāw śmahhir A 4, 4, 1.
 yajushā vā eśā 5, 5, 8.
 yajnaṣ vā etat sam 3, 1, 8.
 yajnaṣ ca nas tanvaṣ A 1, 27, 1.
 yajna namas te B 3, 7, 6, 19.
 yajnaṣ na ā hi B 2, 4, 8, 4.
 — naḥ pântu B 3, 1, 2, 7.
 — no rājā varuṣa B 3, 1, 2, 7.
 yajnapatim rishaya 3, 2, 8, 2.
 yajna prati tishṭha sumatau B 2,
 5, 8, 12.
 — yajnasya 7, 8, 11, 1.
 yajnasya kutam 4, 4, 4, 3.
 — goshaḥ asi 1, 1, 2.
 — çiro 'chidyata 6, 4, 9.
 — hi stha B 3, 7, 8, 8.
 yajnena payasā B 3, 7, 9, 4.
 — yajnam 3, 5, 11, 5. — A 3, 12, 7.
 — vai devāḥ suvargam 6, 5, 8.
 — — prajāpatiḥ 6, 4, 1.
 yajnaiv vā yajna* 4, 2, 11, 2.
 yajno davanām 1, 4, 22, 1. 2, 1, 11, 4.
 — — B 2, 8, 1, 6.
 — babbhūva sa 1, 6, 6, 8. 3, 2, 7, 2.
 — rāyo B 2, 5, 5. 3, 12, 1, 1.
 yata indra bhayāmabe B 3, 7, 11, 4.
 yataḥ prasūtā A 10, 1, 1.
 yato vāco ni ... ataw ha A 8, 9.
 — — — — — tasyai 'sha A 8, 4.
 — vāto manojarāḥ B 2, 7, 7, 6.
 yat kalayā te çaphena 6, 1, 10.
 — kim cā 'san B 2, 4, 2, 1.
 — — ce 'dam 3, 4, 11, 6. — B 2,
 8, 1, 6.
 — kumārī mandrayata A 1, 27, 4.
 — kṣasidam 3, 8, 1. — A 2, 8.
 — kṛishṇo rūpaṣ kṛitvā B 3, 7, 4, 8.
 — te kṛishṇaḥ çakṣma A 6, 4, 2.
 — — gātrāt 4, 6, 8, 4.
 — — grāvā bāhucyuto B 3, 7, 13, 1.
 — — grāvā eiehidnḥ B 3, 7, 18.
 — — 'citam yad n citam B 3, 11, 6.
 — — tāntasya B 1, 2, 1, 7.
 — — tvacam bibhidur 3, 7, 13, 1.
 — — davā 3, 5, 1, 1. 4, 4, 10, 3. —
 B 3, 1, 2, 11.

yat te devī 4, 2, 5, 3.
 — — nakshatram B 3, 1, 1, 3.
 — — pavitram arcishi B 1, 4, 8, 2.
 — — manyu* 1, 5, 8, 2.
 — — rudra dakṣhiṇā 5, 5, 7, 3.
 — — — paççād 5, 5, 7, 8.
 — — — puro 5, 5, 7, 2.
 — — rudro 'ttarād 5, 5, 7, 3.
 — — — 'pari 5, 5, 7, 8.
 — — vayam puna* 4, 7, 15, 6.
 — — çilpam kaçyapa B 2, 7, 15, 3.
 — — — A 1, 7, 1.
 — — eāde 4, 6, 9, 2.
 — — enjāte himsavatu B 2, 5, 6, 4.
 — — eṣishṭasya yataḥ B 1, 2, 1, 7.
 — triṣṇu yūpeshv B 1, 8, 6.
 — tvā krnddhaḥ 1, 5, 8, 1.
 — patnī grihamedhīasyā B 1, 6, 7.
 — paryapaçyat sarirasya B 1, 2, 1, 4.
 — paçor māyumu 3, 1, 4, 8.
 — pāktrā manasā B 3, 7, 11, 5.
 — puṣyam nakshatram B 1, 5, 2.
 — puruṣam vyadadhaḥ A 3, 12, 5.
 — puruṣeṇa haviṣā A 3, 12, 8.
 — prithivim acarat B 3, 7, 6, 12.
 — prithivyāw rajah A 10, 1, 14.
 — preṣitā 5, 6, 1, 2.
 yatra dhārā 5, 7, 7, 3.
 — bāpāḥ 4, 6, 4, 5.
 — — subhādaḥ A 2, 6, 10.
 yat śmantam kṛāṇkatas B 2, 7, 17, 3.
 yathā kṛpāḥ çatadhārāḥ A 10, 69.
 — tvam udbhinatay A 6, 10, 2.
 — "dityā vasubhiḥ 2, 1, 11, 5.
 — devā asureshu B 2, 8, 8, 7.
 — na indra id 3, 2, 8, 6.
 — no aditiḥ 3, 4, 11, 2.
 — "paḥ pravatā A 7, 3, 3.
 — paṭca yathā shaḍ A 6, 5, 2.
 — yamāya hārmyam A 6, 6, 3.
 — vṛikhasya sampuṣpitaasya A 10,
 11 (9).
 — vai putro 5, 7, 5.
 — — manushyā 7, 4, 2.
 — — samgrāsamā 1, 6, 7.
 — — haviṣo gribitasya . . yat pro-
 kṣitam B 3, 8, 8.
 — — — — — yan niktam B 3, 8, 6.
 — — sthānam garbhigyaḥ A 1, 14.*
 — ha tad vasavo 4, 7, 15, 7.
 — 'ham asyā atṛipam B 2, 4, 6, 6.
 — 'hāny anpūrvam A 6, 10, 1.
 — hotar manushaḥ 4, 3, 13, 2.

yad akrandaḥ 4, 2, 8, 1. 6, 7, 1.
 — aksharam bhūtakṛitam A 1, 0, 6.
 — agnim uddharati B 2, 1, 10.
 — agnaḥ pūrvam B 1, 4, 5, 10.
 — agne kavyavāhana 2, 6, 12, 4. —
 B 2, 6, 16, 2.
 — — yāni 4, 1, 10. 5, 1, 10, 1.
 — atty npajihvikā 4, 1, 10, 1.
 — atra riptaḥ rasinaḥ B 2, 6, 3, 2.
 — — śleṣṭaḥ rasinaḥ B 1, 4, 5, 8.
 — adah saṃprayatir 5, 6, 1, 2.
 — adivyann rīṣam A 2, 4, 1. 7, 8.
 — ado vāta te B 2, 4, 1, 8. — A
 4, 42, 2.
 — adya dagdham B 1, 4, 3, 3.
 — — tvā 1, 4, 44, 1.
 — antarikṣam prithivīm 1, 8, 5, 8.
 — B 3, 7, 12, 4. — A 2, 6, 8.
 — annam admi bahudhā A 2, 6, 12.
 — — admy anṛitena A 2, 6, 11.
 — apāp krōram A 10, 1, 18 y.
 — apu te sarasvati B 2, 5, 8, 6.
 — aṣṭam vāhataḥ 4, 7, 15, 4.
 — aśadāni te B 3, 7, 5, 5.
 — aśvaśa kravishāḥ 4, 6, 8, 8.
 — aśvāya vāsa 4, 6, 8, 2.
 — aśya pāre 4, 2, 5, 2. — B 3, 7, 8.
 — ahaṃ vājayann 4, 2, 6, 2.
 — ahuāt (?) kurute pāpam A 10, 34, 2.
 — ahaḥ pāpam akāraḥ A 10, 31, 2.
 — ākūtāt samasurod 5, 7, 7.
 — āgneyo bhavati | agnimukhād B 2,
 7, 2.
 — — | āgneyo vai B 2, 7, 3.
 — āhjanap traikakudam A 6, 10, 2.
 — āpipeshā mātaram B 3, 7, 12, 4.
 — āpo aghniyā B 2, 6, 6, 2.
 — — naktam B 3, 7, 12, 6.
 — āśaśa niśaśa B 3, 7, 12, 4.
 yadi jāgrat yadi B 2, 6, 6, 1.
 yad idam divo yad adah B 1, 2,
 1, 2, 23.
 yadi divā yadi naktam B 2, 4, 4, 9.
 6, 6, 1.
 yad idam mā 'bhi 4, 7, 15, 5.
 — indrā 'han prathamajām B 2,
 5, 4, 3.
 — iṣṭam yat 5, 7, 7, 2.
 yadi somau saṃsutan 7, 5, 5.
 yadi 'hito yadi vā A 4, 31.
 yad nchishṭam abhojyam A 10, 30, 2.
 — uttame marute B 2, 7, 12, 4.
 — ubhau vimacyā 6, 2, 1.

yad āvadhyam 4, 6, 8, 4.
 — ricā sūmnā B 3, 7, 14, 1.
 — rite cid abhiṣṛishāḥ A 4, 20, 1.
 — ekena saṃsthāpyanti 5, 5, 1.
 — etad bhūtāny anvāṣiṣya A 4, 34.
 — — vṛikaso bhūtvā A 4, 30.
 — ośadhayaḥ sam 4, 2, 6, 2.
 — grāme yad arāṇye 1, 8, 3, 1. —
 B 2, 6, 6, 2.
 — gharmaḥ paryavartayat B 1, 5, 5, 2.
 — didkṣhe manasā B 3, 7, 14.
 — devā davahedanam .. agnir mā
 B 2, 6, 6.
 — — .. ādityā 2, 4, 4, 8. 3,
 7, 12. — A 2, 3, 1 ('hala'). 7, 3.
 — dyāva indra ta 2, 4, 14, 5. — A
 1, 7, 5.
 — dhariṣṭ yavam 7, 4, 19, 2. — B
 3, 9, 7, 2.
 — dhavishyam 4, 6, 8, 2.
 — dhastābhyām cakara B 3, 7, 12, 3.
 — A 2, 4.
 — dāvishṭham nā 'tvide B 2, 8, 6, 7.
 yady aśvam npatapad B 3, 9, 17.
 yad vā anīcāno bhāram 6, 2, 5.
 — vāg vadanty B 2, 4, 6, 11. 8, 8, 4.
 — vācā yan manasā B 3, 7, 12, 2.
 — A 2, 3.
 — vājino dāma 4, 6, 8, 3.
 — vāto apo 7, 4, 20, 1.
 — vāhishṭham tad 1, 1, 14, 4.
 — vishyanneṇa B 3, 7, 2.
 — vai devasya savitūḥ A 6, 8, 3,
 4, 2, 9, 2 y.
 — — hotā 3, 2, 9.
 — vo devā ati B 3, 7, 11, 2.
 — — devāḥ cakṛima A 10, 60.
 yaṇu te agna āvṛicāmi B 3, 7, 6, 16.
 — — agnīm amanthāma A 6, 4.
 — tvam agna samadahas A 6, 4, 1.
 — tvā samabharan B 1, 2, 1, 9.
 yan navam sit 3, 2, 10.
 — nirṛijā 4, 6, 8, 1.
 — nikṣapam 4, 6, 9, 1.
 — aia ātmano mindā 3, 2, 5, 4.
 — mayā bhuktam A 10, 1, 12 y.
 — — manasā A 2, 6, 13.
 — mayi mātā garbhe B 3, 7, 12, 3.
 — A 2, 3, 9.
 — me agne aśya 1, 6, 2, 1.
 — — manasā 6, 6, 7, 2.
 — — manasā vācā A 10, 1, 12 y.
 — — retaḥ prithivīm A 1, 30, 1.

yan mo retah prasicyate A 1, 30, 1.
 yan agne pritu 1; 3, 13, 2.
 yamap gāya bhaṅgya° A 6, 5, 2.
 yam aṇvīnā namuce B 2, 6, 3, 1.
 — — sarasvati B 2, 6, 13, 1.
 — śāḍitya sūçum 2, 3, 5, 3. 4, 14, 1.
 — B 3, 1, 3, 1.
 yamāya ghrītavād A 6, 5, 1.
 — madhumattamam A 6, 5, 1.
 — somaç sounta A 6, 5, 1.
 yam iadram śhur B 3, 7, 9, 3.
 yama iva yatamāne A 6, 5, 1.
 yamena dattam 4, 6, 7, 1.
 yamo dādāhā A 6, 5, 2.
 yam paridhim pary 1, 1, 13, 2.
 yamyai yamasūm B 3, 4, 11.
 yayā te śriṣṭayā° 'gneṣ B 1, 2, 1, 6.
 — rūpāpi bahudhā B 2, 5, 1, 2.
 yayor idam viçvam B 2, 4, 5, 7.
 — ojaś akabhīṭā B 2, 8, 4, 5.
 yavishṭho havynāvāhanaḥ B 2, 4, 8, 6.
 yaç cid āpo 4, 1, 8, 6.
 — chandasām riṣabhho viçvarūpaç
 chandobhyaç A 10, 8 (6).
 — — — chandobhyo 'dhy A 7, 3.
 yas ta atnā paçuṣu B 3, 7, 16, 3.
 — — idhmaṇi A 6, 2, 1.
 — tad veda yata A 3, 14, 2.
 — tityāja sakhividam A 1, 3, 1. 2.
 15, 6.
 — ta adya kṛpavād 4, 2, 2, 3.
 — — deveṣu mahimā B 1, 2, 1, 21.
 — — drapaa skandati 3, 1, 10, 1.
 — — drapaa madhmanāç 3, 1, 10, 2.
 — — — yas ta B 3, 7, 10, 1.
 — — rasah sambhṛiṣṭah B 2, 6, 3, 1.
 — — vighātuko A 1, 31, 5.
 — — çriṣṭagaviṣho B 2, 4, 5, 1.
 — — stanaḥ B 2, 8, 2, 8. — A 4,
 8, 2. 5, 7, 2.
 — tvā evaçaḥ 1, 2, 14, 4.
 — — hṛidā 1, 4, 46.
 yasmāt paramā nā° peram A 10, 12, 13.
 yasmād bhīṣā nyashadāḥ B 3, 7, 8, 1.
 — — 'vāçishṭhāḥ B 3, 7, 8, 1.
 — — 'vepiṣṭhāḥ B 3, 7, 8, 2.
 yasmān na jātaḥ paro B 3, 7, 9, 5.
 yasmin nakshatre yama B 3, 1, 2, 11.
 yasmin aṇvāsa riṣabhāsa B 1, 4, 2, 2.
 — idam saṃ ca A 10, 1, 1.
 yasmin brahmā° bhujayāt B 3, 1, 1, 5.
 — vṛikṣhe supalāçe A 6, 5, 3.
 yasmai tvat sukṛite 1, 4, 46, 1.

yasmai bhūtāni halim A 1, 31, 1.
 yasya kurmo havir 4, 6, 3, 1.
 — pratibhṭho° 'rv B 3, 12, 3, 3.
 — prātah-avane soma B 1, 4, 5.
 — bhānti raçmayo B 3, 1, 1, 1.
 — rūpam bibhṛad B 1, 2, 1, 3.
 — vaikāḍkaty A 10, 26 (19).
 — vṛatam paçavo 3, 1, 11, 3.
 yasyā° 'jushan namasvinah 2, 6, 11, 3.
 yasyām idam pradīçti 3, 3, 11, 4.
 yasyā° 'yam riṣabhho haviḥ B 2, 4, 7, 3.
 yasyās-te asyāḥ 4, 2, 5, 3.
 — — harito 3, 3, 10, 1.
 yasya° 'dam praçan 4, 7, 15, 1.
 yasya° 'me himavanto 4, 1, 8, 4.
 yaḥ sapta sindhūçr adadhāt B 2,
 8, 3, 8.
 — suçṛiṣṭgaḥ sovriṣabhah B 2, 4,
 7, 2.
 yā ishavo yāto° 4, 2, 8, 3.
 — oshadhayaḥ soma° 4, 2, 6, 4. —
 B 2, 8, 4, 8.
 yāḥ purastāt praaravanti B 3, 7, 4.
 — phalitr yā 4, 2, 6, 4.
 — sarūpā 7, 4, 17, 1.
 yām vā adhvaryuç 3, 5, 9.
 yā jātā oshadhayo 4, 2, 6. — B 2,
 8, 4, 8. 3, 7, 4, 9.
 — ta ishah 4, 5, 1, 1.
 yātudhānā nirpitir B 2, 4, 2, 2.
 yā to agna yaçalyā 2, 5, 8, 8.
 — — kakut sukṛitā B 2, 4, 3, 13.
 — — dhāmāni divi 2, 3, 14, 1, 4.
 1, 11, 1. — B 2, 8, 3, 2.
 — — — paramāçi 4, 6, 2, 5.
 — — — havishā 1, 2, 10, 1. — B
 2, 8, 3, 1.
 — — rudra çivā tanūr aghorā 4,
 5, 1, 1.
 — — — tanūḥ çivā 4, 5, 10, 1.
 — — harito 3, 3, 10, 1.
 — — hetir 4, 5, 1, 4.
 — divyā āpaḥ payasā B 2, 7, 15, 4.
 3, 1, 1, 3.
 — deveṣu 7, 4, 17, 1.
 — daivç catasrah B 2, 5, 6, 2.
 — dhārayanta dāvā B 2, 4, 6, 4.
 yān āvaha uçato 1, 4, 44, 2.
 yāni gharṇe kapālāny 1, 1, 7, 2. 5.
 10, 3.
 — no jloan (!) dhanāni B 2, 5, 3, 1.
 yāny apāmityāny B 3, 7, 9, 8.
 yā purastād vidyud A 4, 14.

yā prathamā vyaachat 4, 8, 11, 5.
yābhīr adriṣṭhaj jagataḥ B 1, 2, 1, 4.
yābhyāu suvar ajanayannu B 2, 4, 5, 7.
yām ishuṃ giriṇṭa 4, 5, 1, 1.
— prathamām ishtakām B 3, 11, 10.
— rishayo mantrakrito B 2, 8, 8, 5.
yā rājanye dundubhāv B 2, 7, 7, 1.
— rāshtrāt pannād A 6, 8, 8, 4, 2.
— 9, 2.
yāvati dyāvāprithivī 3, 2, 6, 1.
— vai prithivī 5, 2, 8.
yāvatiṣ oshadhīḥ B 3, 12, 6, 8.
— virudhaḥ B 3, 12, 6, 8.
yāvatiś tārakāḥ B 3, 12, 8, 1.
yāvatiḥ carkarā dhṛityai B 3, 12, 6, 2.
— sikatāḥ B 3, 12, 6, 2.
yāvat kṛishṇāyasaḥ B 3, 12, 8, 5.
yāvad anjanam ucyate B 3, 12, 6, 4.
yāvanta ūshāḥ paṇḍām B 3, 12, 6, 2.
yāvantaḥ pāṇsavo bhūmeḥ B 3, 12, 6, 1.
yāvanto grāmāyāḥ B 3, 12, 6, 4.
— vanaśpatayāḥ B 3, 12, 6, 4.
— vai devā 6, 1, 2.
— 'cmano 'syām B 3, 12, 6, 8.
yāval lohāyasaḥ B 3, 12, 6, 5.
yā vaḥ cārma 1, 5, 11, 5. 2, 1, 11, 1.
— 8, 14, 4. — B 2, 8, 5, 8.
— vām kaṣṭā 1, 4, 8.
— vām indrāvaruṇā 2, 8, 18.
— vo devāḥ sūrye 4, 2, 9, 4. 5, 7, 8, 8.
— vyāghraṃ viśvācikā B 2, 8, 1, 5.
— cātana pratanoṣhi 4, 2, 9, 2. —
— A 10, 1, 8.
yāc ca kūpyā yāc B 3, 1, 1, 3. 12, 7, 4.
— ce 'dam upa 4, 2, 6, 5.
yā sarasvatī vaiṣambhalyā B 2, 5, 8, 6.
yāsāu rājā varuṇo 5, 6, 1, 1.
yāsām devā divi 5, 8, 1, 1.
yā supāṇiḥ evaṅguriḥ 3, 1, 11, 4. 8,
— 11, 5.
yās ta ātasthur 4, 2, 8, 8.
— te agna ādrā A 4, 18.
— — agne ghorās A 4, 22.
— — samidho 5, 7, 8.
— — sūrye 4, 2, 9, 4. 5, 7, 6, 8.
— — pāshan nāvo B 2, 5, 5, 5.
— — 8, 5, 8.
— — rāka 3, 8, 11, 5.
— — rātriḥ 3, 5, 4, 1.
— — viṣas tapasā B 2, 5, 2, 2.
— — viṣvāḥ 3, 5, 8, 8.
yāḥ senā abhitrarī 4, 1, 10, 2.

yā hastini dvīpini B 2, 7, 7, 1.
yuktana manasā 4, 1, 1, 1.
yuktvāya manasā 4, 1, 1, 1.
yukshvā hi devahū° 2, 6, 11, 1. 4,
— 2, 9, 5. 5, 5, 3, 2.
yuje ratham gaveshaṇam B 2, 4, 1, 3.
— 8, 2, 5.
— vām brahma 4, 1, 1, 2.
yuhjate mana uta 1, 2, 18. 4, 1, 1, 1.
— A 4, 2.
yuhjanti bradhmaṃ aruham 7, 4, 20, 1.
— — ity āba B 3, 8, 4.
yuhjanty aśya kāmā 7, 4, 20, 1. —
— B 3, 9, 4, 2.
yuhjāthāu rāsaham 4, 1, 2, 1. 5,
— 1, 2, 1.
yuhjānāḥ prathamam 4, 1, 1.
yunakta sirā 4, 2, 5, 5.
yunajmi ta uttarāvantam B 2, 4, 7, 8.
— te prithivīm 3, 1, 6, 1.
— tvā brahmaṇā 1, 8, 2, 1. 10, 1.
yuvam vastrāṇi pīṇasā B 2, 8, 6, 6.
yuvam surānam aṣvinaḥ B 1, 4, 2.
yuvam stāni divi 2, 8, 14, 1. — B
— 3, 5, 7, 2.
— bhojyam avaviddhaḥ B 2, 8, 7, 8.
yuvā sūvāsāḥ parivita B 3, 6, 1, 8. —
— A 1, 27, 2.
yuvoh ṇiyam pari B 2, 8, 7, 8.
yūpavrasā uta 4, 8, 8, 2.
yūyam gāvo medayathā B 2, 8, 8, 12.
yūyam ugrā marutaḥ B 2, 5, 2, 8.
ya agnidagdha ye B 3, 1, 1, 7.
— agnishvāttā ye B 2, 6, 16, 1.
— anneṣhu vividhyanti 4, 5, 11, 1.
— aprathetām 4, 7, 15, 6.
— arvāḥ uta vā A 2, 15, 8.
— kecināḥ prathamāḥ B 2, 7, 17.
— 'gnayāḥ puriṣyāḥ 5, 5, 7, 4.
— — samanaso 4, 4, 11, 2.
— grabhāḥ pāṇsajaninā 1, 7, 12, 1.
— grāmāyāḥ paṇsavo . | . . . | agnis
— tū A 3, 11, 11.
— — — | . . . | tashā A 3,
— 11, 12.
— catvāraḥ pathayo 5, 7, 2, 8.
— ca lokā ye cā B 3, 12, 8, 1.
— co 'tishṭhanti jīmūtāḥ B 3, 12,
— 7, 4.
— janesu malimlavāḥ 4, 1, 10, 2.
— jivā ye ca mṛitā A 6, 12, 1.
— tāṭripur devatrā B 2, 6, 16, 2.
— tīrthāni pra 4, 5, 11, 1.

ye te panthānāḥ 7, 5, 24. — B 3, 9, 4, 3.
 — — 'ryaman 2, 3, 14, 4.
 — — sarasva 3, 1, 11, 3.
 — — sahasram ayntam B 3, 10, 8, 2.
 A 10, 57.
 — devā divy ekādaṣa 1, 4, 10.
 — — devānām 4, 6, 1, 4. 5, 4, 5, 2.
 — — deveshv 4, 6, 1, 4.
 — — manojātā 1, 2, 3, 1.
 — — yajñahau 3, 5, 4, 1, 2.
 — — yeshām idam B 3, 7, 10, 4.
 — 'do rocane 4, 2, 8, 3.
 — dvipādāṣ catuṣpādāḥ 3, 12, 6, 4.
 yeua trito arparāu A 2, 3.
 — devā apusata B 1, 4, 8, 3.
 — — amṛitam 2, 4, 5, 1.
 — devāḥ pavitreṣa B 1, 4, 8, 6.
 — devā jyotiṣho "rdhvā 5, 7, 2, 2.
 — dyaor ugrā 4, 1, 8, 5.
 ye naḥ sapatnā 4, 7, 14, 4.
 yana prācyā uta dakṣhiṇā B 2, 5, 1, 3.
 — hrahma yeua kṣhatram B 3, 7, 14, 2.
 — 'rtavaḥ pañcadho 'ta A 3, 11, 5.
 — 'rshayas tapasā 4, 7, 13, 2.
 — sūryas tapati B 3, 12, 9, 7.
 yena 'gve dakṣhiṇā 5, 7, 7, 3.
 — — sukṛitāḥ 5, 7, 7, 3.
 — 'vapat savitā kṣhureṣa B 2, 7, 17, 2.
 — "vṛitam kham ca A 10, 1, 1.
 — sahasram 4, 7, 13, 4. 5, 7, 7, 3.
 yene 'ndrāya sam 3, 5, 4, 2.
 yene 'mā viçvā B 3, 1, 1, 7.
 ye pathām pathi* 4, 5, 11, 1.
 — pāyavo māmā* 1, 2, 14, 5.
 — hadhyamānam auu 3, 1, 4, 2.
 — bhakshayanto na 3, 2, 8, 3.
 yebhir ādityas tapati B 2, 7, 15, 2.
 yebhlīḥ çilpaiḥ paprathānām B 2, 7, 15, 2.
 ye bhūtāḥ pracaranti divā A 10, 69.
 — bhūtānām adhi* 4, 5, 11, 1.
 — me pañcāṣatam daduḥ B 2, 7, 5, 1.
 — yudhyanto A 6, 3, 3.
 — rocane sūryasyā 'pi B 3, 1, 1, 6.
 — vājinam 4, 6, 9.
 — virūpe samausā 3, 1, 8, 1.
 — vṛiksheshu saapiñjarā 4, 5, 11, 1.
 — vai catvāra stomāḥ B 1, 5, 11.
 yeshām ime pūrve armāsā B 2, 4, 6, 8.
 — Içe paçu* 3, 1, 4, 1.

ye sajātāḥ samānasāḥ B 2, 6, 3, 5.
 — samānāḥ samānasāḥ B 2, 6, 3, 4.
 — savitūḥ satyasavasya B 2, 8, 6, 4.
 yo agoir agnes 4, 2, 10, 4.
 — agnīshomā havishā B 2, 8, 7, 9.
 — arvantam jighāṣati 7, 4, 15.
 — aṣvatthāḥ çamigarbhāḥ B 1, 2, 1, 8.
 — asmabhyam aratīyād 4, 1, 10, 3.
 — A 2, 5, 14.
 — aayāḥ prithivyās tvaci B 1, 5, 5, 4.
 — garbham oshadhinām B 2, 4, 5, 6.
 — A 1, 29, 1.
 yoge-yoge tavastaram 4, 1, 2, 1, 5, 1, 2, 1.
 yo ghrītenā 'bhīmānitāḥ B 2, 4, 7, 5.
 — jāta eva prathamam 1, 7, 13, 2.
 — B 2, 8, 3, 3.
 — devānām prathamam A 10, 12, 12.
 — devabhya ātapati A 3, 13, 2.
 — devo deveshu vibhūr B 2, 4, 5, 1.
 — dehyo anamayad B 2, 4, 7, 9, 3, 12, 1, 1.
 — drapso açuḥ 3, 1, 10, 1.
 — us indravâyū 3, 2, 10, 2 y.
 — naḥ kaniya lha B 3, 7, 6, 14.
 — — pitā janitā 4, 6, 2, 1.
 — — çapād açapataḥ B 3, 7, 6, 23.
 — A 2, 5, 11.
 — — sapatno yo 'raṇaḥ B 3, 7, 6, 23.
 — A 2, 5, 12.
 — no agniḥ 5, 7, 9, 1.
 — — marto 4, 3, 13, 3.
 — 'pām pushpam A 1, 22.
 — mā naktam divā B 2, 4, 2, 4.
 — mām dveshti B 3, 7, 6, 17. — A 2, 5, 13.
 — mā hridā manasā yaç ca B 3, 7, 6, 4.
 — me vīçā manasā B 3, 7, 6, 9.
 — rāya Içe çatadā B 2, 5, 1, 4.
 — vaḥ çivatamo 4, 1, 5, 1. 5, 6, 1, 4, 7, 4, 19, 4. — A 4, 42, 4.
 — vāyathādevatam yajnam ... bhavati, varuṇo B 3, 8, 10.
 — — ... bhavaty, āgnsyā 3, 1, 6.
 — — ayathādevatam agnim 5, 7, 1.
 — — avidvān nivartayste B 2, 3, 3.
 — — açvasya medhyasya lomani* B 3, 9, 28.
 — — — çiro 7, 5, 25.
 — vāç ratha riju* 4, 7, 15, 2.
 — vedādan A 10, 12, 17.

yo vai tām brāhmaṇo A 1, 27, 3.
 — — devān deva° 3, 1, 9.
 — — pavamānām 3, 2, 1.
 — — brahmaṇo B 3, 8, 8.
 — — cṛaddhām 1, 6, 8.
 — — sapta-daṣam 1, 6, 11.
 — — somena śyate B 2, 7, 5.
 — 'sau tapann udeti A 1, 14.*
 — 'sya kausbṛhya A 6, 5, 2.
 — ha sya vāṃ ratbir āvasta B 2,
 8, 7, 8.
 yau te cṛvānan A 6, 8, 1.
 — devānām bhishajan B 3, 1, 2, 11.

rakshāṇi ha vā puro° A 2, 2.
 rakshobhaṇam vājinoam 1, 2, 14, 6.
 rakshobhaṇo valagahano 1, 8, 2.
 Rajano vai Kauṣeṇyā 2, 2, 8.
 rajatā hariṇiḥ 5, 2, 11, 1.
 ratninim etāni B 1, 7, 3.
 ratnam yuṣṭate marutaḥ B 2, 4, 5, 8.
 rathamtarav sāmabhiḥ 4, 4, 12, 1.
 rathavāhanasṃ havir 4, 6, 6, 3.
 rathitaman rathinām 4, 7, 15, 8.
 rathe aksbesho B 2, 7, 7, 2.
 — tishthan 4, 6, 6, 2.
 ramayata marutaḥ 2, 4, 7, 1.
 rayishthām agnim A 6, 12, 1.
 rayiṇām patip yajatan B 2, 8, 1, 8.
 ragmir asī kshayāya 4, 4, 1.
 — ity evā "dityam 5, 3, 6.
 rākām ahaṃ enhavām 3, 8, 11, 5.
 rājantam adhvaryūṣām 1, 5, 6, 2.
 rājādhirājāya prasahya° A 1, 31, 6.
 rājindulām agnishtam B 3, 8, 20.
 rājni virājni | samrājni B 3, 10, 6.
 rājny asi prāci 4, 4, 2.
 rātrī-rātrim aprayāvam 4, 1, 10, 1.
 rātri vy akhyat āyati B 2, 4, 6, 10.
 rāyas poshe adhi 4, 6, 3, 2.
 rāye na yaṃ jajnatū B 2, 8, 1, 1.
 rāshtrakūmāya hotavyā 3, 4, 8.
 rāsabho vām 4, 1, 4, 3.
 ricyata iva vā esha A 2, 16.
 rucaṃ no dhehi 5, 7, 6, 3.
 rucaṃ brāhmaṇa janayantaḥ A 3, 18, 2.
 rudrāḥ sambhṛitya 4, 1, 5, 2, 5,
 1, 6, 3.
 rudro vā esha yad agniḥ patni B 2, 1, 3.
 — — — — agniḥ sa etarhi 5, 4, 3.
 rurū raudraḥ 5, 5, 19.
 retahpitā śoḍaspitāḥ A 1, 27, 6.
 reto mūtram vi jahāti B 2, 6, 2, 2.

revaj jātaḥ ashaḥ B 2, 7, 6, 3.
 revatir naḥ sadhamāda 1, 7, 13, 5, 2,
 2, 12, 8, 4, 14, 4.
 revāṃ id revataḥ 2, 2, 12, 8.
 rohasṃ-rohasṃ rohita r roha B 2,
 5, 2, 1.
 rohiṇi devy ud agāt B 3, 1, 1, 2.
 rohiṇiḥ piṅgalā ekarūpāḥ A 3, 11, 10.
 rohito dyāvāprithivi adriṣṭat B 2,
 5, 2, 3.
 — — jajāna B 2, 5, 2, 8.
 — dbūmrarohitaḥ 5, 6, 11.
 raudram gavi | vāyavyam B 2, 1, 7.

lāṅgalam paviravaṃ 1, 2, 5, 6.
 lokam priṇa chidram B 3, 11, 6, 1. —
 A 6, 9, 2.
 lokasya dvāram arcimat B 3, 12, 8, 4.
 loko 'si evargo 'si B 3, 11, 1.
 vakebyanti 've 'd 4, 6, 6, 1.
 vajranakhāya vidmāḥ A 10, 1, 6.
 vajram devir ajitavṇ ca A 1, 1, 8,
 21, 2.
 vajro vai sphyaj | yad B 3, 2, 10.
 vadmā hi sūno 1, 8, 14, 7.
 vadhiṃ vṛitram maruta B 2, 8, 8, 6.
 vanaspatihhyāḥ avāhā 'i, 3, 20.
 vanaspatir avasriṣṭo na B 2, 6, 8, 4.
 vanaspate raṇanayā B 3, 6, 12, 1.
 — 'va srijā 4, 1, 8, 3.
 — vidvāṅgo 4, 6, 6, 5.
 — ṣṭavaṅgo 1, 8, 5, 1, 6, 8, 8, 8.
 vanesho vy antariksham 1, 2, 8, 1, 6,
 1, 11, 3.
 vayaṃ soma vrata B 2, 4, 2, 7, 3,
 7, 14, 3.
 vayanā devī brahmaṇā B 3, 1, 3, 1.
 — nāmā pra bravāmā A 10, 12, 9.
 vayan u tvā pathas 1, 1, 14, 2.
 — — — grihapate B 3, 5, 12, 1.
 vayanā saparṇā 2, 5, 8, 3. — A 4,
 20, 8, 42, 3, 10, 78.
 vayo vā agnir yat 5, 7, 6.
 vnaṇo vārayād idam A 6, 9, 2.
 varāhavaḥ svatapasaḥ A 1, 9, 4.
 varuṇasṃ suhuvāṇam 2, 1, 9.
 varuṇaḥ kshatram indriyam B 2, 6,
 18, 8.
 varṇo dhitiḥbiḥ saha B 1, 5, 5, 2, 4.*
 varūtrīm tvashṭur 4, 2, 10, 3.
 varshābhir pitunā B 2, 6, 19, 1.

vashatkāro vai . . parā 'patat tanu
2, 1, 7.

— — — 'patat sa 3, 5, 7.

vashaṭ te viṣṇava 2, 12, 4.

vasantena 'rtunā B 2, 6, 19.

vasavaś tvā dhūpayantu 4, 1, 6.

— — pra vṛhantu 3, 8, 8.

Vasabho bataputro 7, 4, 7.

vasubhyo rudrebhya 3, 5, 6, 2.

vasur agnir vasa° 1, 5, 6, 8. 4, 4,
4, 8.

— vasupatir hi 1, 4, 46, 2.

vasūnām tvā 'dhiteva B 2, 5, 7.

vasūn rudrān ādityān B 3, 7, 4, 3.

vasordhārām juboti 5, 4, 8.

vasvy asi rudrā 1, 2, 5.

vahishthebbir viharan B 2, 4, 5, 4.

vāk ta ā pyāyatām 1, 8, 9.

vāg nks̄haram prathamajā B 2, 8, 8, 5.

— eśhāv subrahmanyā B 3, 12, 9, 6.

— ghotā dikshā A 3, 6.

— vā eśhā yad 6, 4, 7.

— vni devebhyo 'pā 'krāmad 6, 1, 4.

vān ma āsan nasoḥ A 10, 72.

vāṁmanacchakshuḥcrotrajibvā (A 10,
52).

vācāḥ su mitrāvaruṇāḥ B 2, 4, 5, 4.

vācam devā upa jivanti B 2, 8, 8, 4.

vācas pataye pavasva 1, 4, 2.

— patip viçvakarmāgam 4, 6, 2, 5.

— pate 'chidrayā vācā A 3, 4, 2.

— vāco vīryeṣa A 3, 2, 1.

— vidhe nāman A 3, 1, 1.

— hṛidvidhe nāman A 3, 5, 2.

vāco parusham ā labhate B 3, 4, 18.

vājāḥ purastād 4, 7, 12, 2.

vājāḥ hanūbhyām 5, 7, 12.

vājasya nu prasave 1, 7, 7, 1. — B

1, 3, 5, 2.

— prasavam devā 4, 7, 12, 1.

— mā prasaveno 'dgrā° 1, 1, 18, 1.

6, 4, 2. 4, 6, 3, 4. 5, 4, 6, 6.

vājasye 'dam prasava 1, 7, 10, 1.

— 'mam prasavaḥ sushuve 1, 7, 10.

— 'mām prasavaḥ çirīye 1, 7, 10, 1.

vāje-vāje 'vata 1, 7, 8, 2. 4, 1, 11, 4.

2, 11, 3. 7, 12, 1.

vājo naḥ sapta pra° 4, 7, 12.

vāta ā vātu bhesajam B 2, 4, 1, 8.

vātam prāṣam manasā B 3, 7, 7, 2.

— A 10, 47.

vātarāṇā ha vā rishvaḥ A 2, 7.

vātasya dbrājīm 4, 2, 10, 1.

vātād viṣṇor balaḥ A 1, 8, 3.

vānyāni dugdhe B 2, 6, 16, 2.

vāmadavāya namo jyeshthāya A 10,
18 (44).

vāmam adya savitar 1, 4, 25, 1. 2,
2, 12, 2.

vāyavyaḥ çvetam 2, 1, 1.

vāyav pūtaḥ pavitrega pratyauk 1,
8, 21, 1. — B 2, 6, 1, 2.

— — — prāuk B 2, 6, 1, 2.

vāyav vāyāsi B 3, 12, 7, 4.

vāyur agregā yajnapriḥ B 2, 4, 7, 6.

— asi prāgo 3, 8, 5.

— uakshatram abhy eti B 3, 1, 1, 10.

— vā tvā 1, 7, 7, 2.

— bimpkarta 3, 8, 2.

vāyav pakshatiḥ 5, 7, 22.

vāyo çtasḥ hariṇām 2, 2, 12, 7.

— çukro ayāmi te B 2, 4, 7, 6.

vāyav savitur vidathāni 4, 7, 15, 8.

vāyavçvā raçmipatyavā A 1, 1, 2,
21, 1.

vāruṇas trayav 5, 6, 20.

vāruṇo vā agnir 5, 1, 6.

— — açvaḥ B 3, 9, 16.

— vai kṛtaḥ 6, 1, 11.

vātrahatyāya çavase B 2, 5, 6.

vāçro 'va vidyun 3, 1, 11, 5. — A 1,
12, 5.

vāsāttau citrau jayato A 1, 10, 2.

vāstoḥ pate prati 3, 4, 10.

— — çagmayā 3, 4, 10, 1.

viççatyaḥ svāhā 7, 2, 18.

vikirita vilohita 4, 5, 10, 5.

vi kramaḥ mahāḥ asi B 1, 2, 1, 28.

— gā iudra vicaran A 4, 28.

— cakrame pṛthivim B 2, 4, 8, 5.
5, 5, 4. 8, 8, 8.

— chinadmi vidhṛtibhyām B 3, 7,
6, 7.

— janāḥ chyāvāḥ çitpādo B 2,
8, 6, 2.

— jibhṛbha lokān A 2, 6, 4.

viṣṇuṇam yajunam taunte A 8, 5.

viṣṇuṇam brahma ced A 8, 5, 2.

— brahme 'ti vy ajānāt A 9, 5.

vijyam dhanuḥ 4, 5, 1, 4.

vi jyotiṣā bṛhatā 1, 2, 14, 7. 4,
46, 3. 2, 4, 14, 4. 5, 12, 5.

— te bhinadmi takarim 3, 8, 10, 1.

— — muhāmi raçanā 1, 6, 4, 8.

— — viṣvav 3, 8, 11, 1.

vittśyanā me 'ai A 1, 2, 12.

vidad gavyaṃ saramā B 2, 5, 8, 10.
 — yatī saramā B 2, 5, 8, 10.
 vidmā te agne 4, 2, 2, 1.
 — hi te 2, 6, 11, 4.
 vidhāya lokān vidhāya A 1, 23, 9.
 vidhūm dadraṣam A 4, 20, 1.
 vidhema te parame 4, 6, 5, 4, 5,
 4, 7, 4.
 vi na indra mridho 1, 6, 12, 4, 2, 5,
 12, 5. — B 2, 4, 6, 5.
 vipaścite pavamāṇāya B 3, 10, 8.
 vi pājasā 2, 5, 12, 5, 4, 1, 5, 1, 5,
 1, 6, 1.
 vibhūr asi pravāhaṇo 1, 8, 8.
 — mātṛā prabhūḥ pitṛā 7, 1, 12.
 — — — pitre 'ty aṣvanāmāni B 3,
 8, 17.
 — — — pitre 'ty āha B 3, 8, 9.
 vihrājamānāḥ samidhāna B 3, 1, 2, 8.
 vihrājamānāḥ hariṣm A 1, 27, 8.
 vi mamarṣa roḥito B 2, 5, 2, 2.
 vimāna esha divo 4, 6, 8, 3, 5, 4, 6, 5.
 vi mucyadhvam aghniyā A 6, 6, 2.
 virād jyotir adhārayat 4, 2, 9, 4.
 vi vā etanya yajna 3, 4, 1.
 — — etan dvishāte 5, 2, 4.
 — — esha indriyeṣa B 3, 7, 8.
 viśiṣṭyai svāhā (A 10, 58).
 vivesha yan mā 1, 6, 12, 8, 2, 5, 12, 5,
 — B 2, 6, 9, 1.
 vi cātṛān vi 1, 6, 12, 5.
 viṣāṃ kavīṃ viṣpatim B 3, 6, 10, 3.
 viśiṣṭāṃ grīdhraṣṭrāḥpāṃ vā A 1, 28.
 viṣo yantra sudamāne B 3, 7, 6, 7.
 viṣvakarman havishā vardhanas 4,
 8, 13, 8, 6, 2, 6.
 — — vāvṛidhāno 4, 3, 18, 8, 6, 2, 6.
 viṣvakarmā diṣāṃ patiḥ 5, 5, 5.
 — hy ajanishṭa 4, 6, 2, 8.
 viṣvataḥ paramaṃ nityam A 10, 18, 2.
 viṣvataḥcakshur uta 4, 6, 2, 4. — A
 10, 1, 3.
 viṣvam anyā 'hhi vāvṛidhe B 3, 7,
 10, 3.
 — biharti prithivīm B 2, 4, 6, 8.
 viṣvarūpāṇi vāsāṇi A 1, 3, 4.
 viṣvarūpo vai tvāṣṭrah 2, 5, 1.
 viṣvalopa viṣvadāvāya 3, 8, 8, 2 y.
 viṣvaparī pratarāṇi B 2, 8, 9, 2.
 viṣvasṛjāḥ prathamāḥ B 3, 12, 9, 7.
 viṣvasya ketor bhuvanasya 4, 2, 2, 2.
 viṣvā āśā dakṣiṇasat A 4, 9, 2.
 — — dakṣiṇasat ity āha A 5, 8.

viṣvā āśā madhunā B 2, 5, 3, 8, 3,
 7, 8, 3, 12, 1, 1.
 viṣvāni deva savitāḥ B 2, 4, 1, 3. —
 A 10, 39, 8.
 — no durgahā B 2, 4, 1, 5. — A
 10, 2, 1.
 viṣvān devāṣa tarpayata B 2, 4, 8, 4.
 viṣvāny anyo bhuvanā jajāna B 2,
 8, 1, 6.
 viṣvā rūpāṇi prati 4, 1, 10, 4.
 viṣvavasur abhi tan no A 4, 11, 7.
 viṣvāsām bhuvām pate A 4, 7, 8, 5,
 6, 7 y.
 viṣve adya maruto 4, 7, 12, 1.
 — devasya netur 1, 2, 3, 1, 4, 1, 9, 1,
 5, 1, 9, 1, 6, 1, 2, 5.
 — devā abhi 1, 2, 8, 2, 6, 1, 4, 4.
 — — rītāvṛidha 2, 4, 14, 5, 4, 1,
 11, 4.
 — — maruta 3, 1, 9, 2.
 — devāḥ ṣṛipute 'maṃ 2, 4, 14, 5, 4,
 1, 11, 4. — B 2, 8, 6, 5.
 viṣveshām aditir yajniyānām B 2, 7,
 12, 5.
 viṣvo viṣyā aratiḥ B 2, 5, 4, 4.
 viśhāvān viṣho B 2, 4, 7, 1.
 viśhāmbho divo 4, 4, 12, 5.
 viṣhūm devam varuṇam B 2, 8, 4, 4.
 viṣhūmukhā vai devāḥ ... ajayan
 mahāḥ A 10, 1, 10 y.
 — — — ajayan yad 5, 2, 1.
 viṣhūvaruṇā yuvam adhvarāya B 2,
 8, 4, 5.
 viṣhūvaruṇāv abhiṣastipā vām B 2,
 8, 4, 6.
 viṣhoḥ karmāṇi paçyata 1, 8, 6, 1.
 — kramo 'sy abhimātīhā 4, 2, 1.
 viṣho tvam no 3, 1, 10, 8.
 viṣhor nu kam 1, 2, 13, 2. — B 2,
 8, 8, 2.
 vi supergo antarikṣhāḥ B 2, 8, 6, 2.
 — hotṛā dadhe 1, 2, 13, 1.
 — hy akhyān manasā B 3, 6, 8, 1.
 vītaḥ stuke A 3, 11, 12.
 vītihotram tvā 1, 1, 11, 2. — B 3,
 3, 6, 10.
 vṛiṇje havir namasā B 2, 4, 8, 2.
 vṛite vayam tam bahubhir B 3, 6,
 10, 1.
 vṛitrasya tvā çvasathād B 2, 8, 3, 5.
 vṛishagām tvā vayam B 3, 5, 2, 2.
 vṛishabhāya yā kakut B 2, 4, 7, 1.
 vṛishabhēṇa yajamānāḥ B 2, 4, 7, 2.

vriṣhā 'gnim vriṣhaṣam 4, 1, 4, 8, 5.
1, 5, 7.
vriṣhāyamāḥo 'vriṣṭa B 2, 5, 4, 2.
vriṣhārarāya vadate B 2, 5, 5, 6.
vriṣhā so aṣṭaḥ pavata B 2, 4, 5.
— soma dyumāḥ 4, 2, 11, 8, 5, 13, 8.
— 'ay aṣṭar vriṣhabhāya B 2, 4, 7.
vriṣho agniḥ sam idhyate B 3, 5, 2, 2.
vriṣṭiṣanir npa dadhāti 5, 8, 10.
vriṣṭe yat te vriṣhaḥ 1, 8, 12, 6.
— B 2, 8, 4, 8.
vriṣṭo aṣṭasya nishpad A 4, 8.
vadam anūcyā 'cāryo A 7, 11.
vedātmanāya vidmahe A 10, 1, 6.
vedāntavijsāṇa° A 10, 12, 15.
vadā 'ham etam puruṣam . | ... |
tam avam A 3, 18, 1.
— — — — | ... | sarvāṇi rūpāṇi
A 3, 12, 7.
vedim āhuḥ param 7, 4, 18, 2.
vedir barhiḥ ṣṭitam B 3, 7, 6, 18.
vedena rūpaṃ vy ā 'karot B 2, 6, 2, 3.
venas tat paṇyan A 10, 1, 8.
vairāje sāmān adhi 4, 4, 12, 8.
vairūpe sāmān iha 4, 4, 12, 2.
vaivasvate vi vicyante A 6, 5, 8.
vaiṣvadevi paṇati B 1, 4, 8, 2, 2.
6, 8, 4.
vaiṣvadevena vai prajāpatiḥ . . | tā
varuṇapraghāsa B 1, 8, 8.
— — — — | tñḥ ṣṭiṣṭā B 1, 8, 2.
vaiṣvadevo vā aṣṭaḥ B 3, 9, 11.
vaiṣvānarāḥ pāvyaṇ naḥ A 2, 8, 2.
— pratnathā nākam A 3, 10, 4.
vaiṣvānarāḥ dvīdaçakapānam 2, 2, 5.
vaiṣvānarasya tejaś B 1, 5, 6, 1.
— dāṣṇābhryo 1, 5, 11, 1.
— rūpaṃ B 1, 2, 1, 1.
— sumataḥ 1, 5, 11, 8.
vaiṣvānarāya prati A 2, 8, 1, 7, 8.
— vidmahe A 10, 1, 7.
vaiṣvānara havir idam A 6, 6.
vaiṣvānaro na ūtyā 1, 5, 11, 1, 4, 4,
12, 5, 7, 15, 8.
— raçmibhir B 1, 4, 8, 3.
vaiṣṭavya 'rçā hntvā 6, 8, 3.
vyacasvatir nrviyā vi B 3, 8, 3, 8.
vyāghro 'yam agnau carati praviṣṭaḥ
B 2, 7, 15.
— vaiyyāghre 'dhi B 2, 7, 15, 8.
vyridhāṃ vā stad yajmasya 5, 1, 2.
vratā na bhīhrad B 2, 4, 1, 11.
çam vātaḥ çau hi te A 6, 7, 3, 9, 2.

çauya paçun me B 1, 2, 1, 25.
çakā bhaumi 5, 6, 18.
çam ca me mayaç 4, 7, 3.
çatam vo amha 4, 2, 6, 1.
çataḥ çatā aṣya yuktā A 3, 11, 7.
çatam te rājan 1, 4, 45, 1, 6, 8, 3, 2.
— niyutaḥ pari A 3, 11, 8.
çatam in un çaradaḥ A 1, 27, 6.
çatāya svāhū 7, 2, 20.
çatāyudbhāya çata° 5, 7, 2, 8.
çam te agniḥ sahā 'dbhir B 2, 5,
6, 2.
— — dhanvanyā āpaḥ A 6, 4, 1.
— — parabhryo 5, 2, 12, 2.
— — aravantis A 6, 4, 1.
— nas tan no A 5, 1, 1°.
— no devā viçvadevā B 2, 8, 6, 8.
— — devir abhiṣṭaye B 1, 2, 1, 1.
2, 5, 8, 5. — A 4, 42, 4.
— — bhava cakṣasā B 2, 8, 7, 8.
— — bhavantu 1, 7, 8, 2, 4, 1, 11, 4,
2, 11, 8.
— — mitraḥ çam A 7, 1, 12.
çam agnir agnibhis karat B 2, 7, 10, 5.
çamitā no vanaspatiḥ B 2, 6, 18, 4.
çamitāra npa 'tana B 3, 1, 4, 8.
çamigarbhād agnim B 1, 1, 9.
çam ushā no vy nebatu A 4, 42, 1.
çaritraṃ yajnaçamalam A 10, 1, 11.
çaritraṃ me vicarṣhaṣam A 7, 3, 1.
çarma ca stho 4, 1, 8, 1.
— me dyauḥ çarma A 4, 1, 1.
çalkair agnim indhānaḥ B 1, 2, 1, 15.
— A 10, 50.
çaçvatīḥ samā upa yanti 2, 5, 5, 2.
çaradena 'rtunā devāḥ B 2, 6, 19, 2.
çitibāhur anyataḥ° 5, 6, 18.
çiprin vājānām pata B 2, 4, 4, 7.
çirahpāçipādapārçva° (A 10, 55).
çiro vā etad yajnasya yat pravargyaḥ
A 5, 6.
— — — — yad dhavirdhānam 6,
2, 11.
çivas tvaṣṭar iha 3, 1, 11, 2.
çivā naḥ çaptamā A 1, 1, 8, 21, 8,
82, 8.
çivena mā cakabhūḥ 5, 6, 1, 2.
— me sarṃ tñiḥhasva A 10, 77.
— vacasā tvā 4, 5, 1, 2.
çive bhava prajābhryo 4, 1, 4, 2, 5,
1, 5, 6.
— bhūtvā mahyau 4, 1, 9, 3, 2, 1, 5.
çikehāṃ vyākhyāyāmaḥ A 7, 2.

çitike çitikāvati A 6, 4, 1.
 çukeshn me harimāpam B 3, 7, 6, 22.
 çukrap vām anyad A 1, 10, 1.
 — te anyad 4, 1, 11, 2. — B 2, 8, 5, 3. — A 1, 2, 4, 4, 5, 6.
 — — çukreṇa 3, 3, 3, 2.
 çukrarashabhā nabhasā 4, 3, 11, 5.
 çuklakṛishṇe sampataraṣya A 1, 2, 4.
 çuklavāsā rudraganāḥ A 1, 3, 3.
 çucih pāvaka vaudyo 1, 3, 14, 5.
 çucip au stomam 1, 1, 14, 1. — B 2, 4, 8, 3.
 çuoin arkair bṛihaspatim B 2, 4, 6, 8.
 çucir apah sūyavaśā 2, 1, 11, 4. — B 2, 8, 1, 6.
 çuci vo havya B 2, 8, 5, 5.
 çunam vāhāḥ çunam A 6, 6, 2.
 çunac huveṇa maghavānam B 2, 4, 4, 8.
 çunam naḥ phālā 4, 2, 5, 6.
 çunakirv imām A 6, 6, 2.
 çubhrāḥ kauṣā yuvatayaḥ B 3, 1, 2, 4.
 çrīṅgāṇi 've 'e çhrīṅgāṇi B 2, 4, 7, 11.
 çriṇotv agolā 1, 3, 13, 1.
 çriṇvanti çrōḡam amṛitaya B 3, 1, 2, 5.
 çritam yadā karsai A 6, 1, 4.
 çaiçreṇa 'rtunā devāḥ B 2, 6, 19, 2.
 çuathad vṛitram 4, 2, 11, 1. 3, 13, 8.
 — B 2, 8, 5, 1. 3, 5, 7, 2.
 çraddhaya 'gñiḥ sam idhyate B 2, 8, 8, 6.
 — devo devatvam B 3, 12, 3, 1.
 çraddhā devān adhi vaste B 2, 8, 8, 8.
 — devi prathamajā B 3, 12, 3, 2.
 çraddhām devā yajamānāḥ B 2, 8, 8, 7.
 çraddhām prātar havāmāḥ B 2, 8, 8, 7.
 çraddhāyām prāṇe nivṛtyā A 10, 70 (86).
 — — nivṛtṣṭo A 10, 69 (32-35).
 çramāya kaulālam B 3, 4, 3.
 çriyase kam bhāṣuḥbhīḥ 2, 1, 11, 2, 4, 2, 11, 2.
 çrīgām udāro 4, 2, 2, 8.
 çrudhi çrutkarṣa vahnibhīḥ B 2, 7, 12, 5.
 çreshṭham yavishṭha 1, 3, 14, 3.
 çreshṭho devānām bhagavo B 3, 1, 1, 3.
 çrotreṇa hhadram nta B 2, 5, 1, 3.
 çvetaç raçmim bohhuṇyamānam A 3, 11, 9.
 veto raçmiḥ pari sarvā A 3, 11, 10.

ahaṭ padāny anu ni 6, 1, 8.
 shaḍahair māsāt 7, 5, 6.
 shaḍḍhotā sūryam te 6, 7, 3*.
 shaḍḍhir dikehayati 5, 1, 9.

sa ij janena sa 2, 3, 14, 3. — B 2, 8, 5, 3.
 — it ksheti sudhita B 2, 4, 6, 4.
 — — svapā hhuvaṇeshv B 2, 8, 4, 7.
 — idhāno vaneḥ 4, 4, 4, 5.
 — ishnastaib 4, 6, 4, 1.
 — iṣ satyebhīḥ sakhibhīḥ B 2, 8, 5, 1.
 — im pāhi ya pīṣhi B 2, 5, 8.
 — eva virah sa u viryān B 2, 8, 8, 7.
 sam yad isho 2, 1, 11, 3.
 — yā vaḥ priyās 4, 2, 4, 1. — B 1, 2, 1, 17.
 sampataram ukhyam bhṛitvā 5, 6, 5.
 — etad vratam caret A 1, 32.
 sampataraṣya pratimāḥ 5, 7, 2, 1.
 sampatariya dikahishyamāḥ 7, 4, 8.
 sampatariyā marutaḥ 4, 8, 13, 4.
 sampataraḥ vā idam eka 7, 1, 10.
 — 'ai parivatsaro 'ai B 3, 10, 4.
 sam vapāmi sam āpo 1, 1, 8.
 — varatrā dadhātana 4, 2, 5, 5.
 — varcasā payasā 1, 4, 44, 1. — A 2, 4, 8.
 — vasāthāḥ suvaritāḥ 4, 1, 5, 2.
 — vaḥ ajāmi hridayāni B 1, 2, 1, 17.
 — vām kurmapā 3, 2, 11, 1.
 saççitam me brahma 4, 1, 10, 5, 5, 1, 10, 2. — A 2, 5, 15.
 Saççravā ha Sauvarcanasā 1, 7, 2.
 sam-sam id yuvase 2, 6, 11, 4, 4, 4, 4, 4.
 — aidsava mahāḥ 4, 1, 8, 5, 5, 1, 4, 5.
 — A 4, 6, 2, 5, 4, 6.
 saççarishṭam vasubhī 4, 1, 5, 2.
 saççaravabhāgā aṭhe 'bhā 1, 1, 18, 2.
 — B 3, 3, 9, 7.
 sakātīm iudra saççyutim B 2, 4, 6, 4.
 sakṛidāchinnam barhir B 3, 7, 4, 10.
 sakho 'dam paçya B 3, 7, 7.
 sakhāyāḥ sam vaḥ 2, 6, 11, 4, 4, 4, 8.
 saghā no devaḥ savitā B 2, 8, 6, 1.
 samkusuko vikusuko A 2, 4, 5.
 samkrandanāḥ 'nimishya 4, 6, 4, 1.
 sam gachadhvaç sam vadadhvam B 2, 4, 4, 4.

sam gechasva pitribhiḥ saṃ A 6, 4, 2.
 sajātaṣaṣād uta vā B 3, 7, 12, 2. —
 A 2, 3.
 sa jāto garbho 4, 1, 4, 2. 5, 1, 5, 3.
 sajūr abdo 'yāvabhiḥ 5, 6, 4.
 — pitubhiḥ 4, 8, 4, 3 y.
 sajoshā indraḥ sagapo A 10, 1, 11.
 saṃ ce 'dhyasvā 'gne 4, 1, 7, 1.
 samjñānaṃ vijñānaṃ prajñānaṃ B 3,
 10, 1, 1. 9, 6. 10, 2 y.
 samjñānaṃ naḥ svaiḥ B 2, 4, 4, 6.
 samjñānaṃ me brihaspatiḥ B 2, 4, 4, 6.
 sa tam maṣim avindat A 1, 11, 6.
 — tān vācyāyā A 1, 28, 1.
 — te jānti 1, 2, 14, 2.
 — tejiṣā manasā 1, 8, 14, 6.
 — taiḥ sarvaiḥ A 1, 2, 2.
 satyaṃ cṛaddhaṃ tapo B 3, 12, 7, 5.
 satyam it tan na tvāvaḥ anyo B 2,
 6, 9, 1.
 — param paraṃ satyam A 10, 78 (62).
 — pra padye | ṛitam B 3, 5, 1.
 satyena vāyur ā vāti A 10, 80.
 sa tvam no agne 2, 5, 12, 8. 4, 2, 11, 8.
 — B 3, 7, 11, 8. 12, 6. — A 2,
 4, 4. 4, 20, 3.
 — — — nabhasas 3, 8, 8, 2.
 — tvam agne pratikena B 2, 5, 12, 5.
 sadasaṃpatim adbhutam A 10, 14.
 sadyaḥ cakamānāya A 3, 15, 1.
 sadyo jātam uta A 3, 14, 1.
 — — pra padyāmi A 10, 17 (48).
 — jāto vy amimta B 3, 6, 3, 4.
 — dikṣhayanti I, 8, 18.
 sadhasamādo dymniniḥ I, 8, 12, 1. —
 B 1, 7, 6, 4.
 sa naḥ pavaṣva ṣam 3, 2, 8, 1.
 — — pāvako didivo I, 8, 14, 8. 5,
 5, 3. 4, 6, 1, 3.
 — — pite 'va I, 5, 6, 2.
 — — prithuḥ grāvayyaḥ B 3, 5, 2, 1.
 — — sindhum iva A 6, 11, 2.
 — no handbur janitā A 10, 1, 4.
 saptaṭir vā cte grabhāḥ B 1, 2, 3.
 sam tāpayati svam A 10, 13 (10).
 sam te (payāśi) 2, 8, 14, 8. 5, 12, 1.
 3, 1, 11, 1. — B 3, 5, 12, 1. 7, 13, 4.
 — — — A 6, 6, 3.
 — — payāśi 4, 2, 7, 4.
 — — manasā manah 1, 8, 10.
 — — vāyur 4, 1, 4. 5, 1, 5, 1.
 — tvā mahāmi 3, 5, 6.
 — — siñcāmi I, 6, 1. — A 6, 1.*

sam no devo vasubhir 2, 1, 11, 2.
 samdhaye jaram B 3, 4, 4.
 sa sapratbāno abhi B 2, 8, 7, 7.
 saparyeṣyaḥ sa priyo B 3, 6, 10, 3.
 sapta te agne samidhaḥ 1, 5, 2, 4. 8, 2.
 4, 6, 5, 5. 5, 4, 7, 5. 7, 4, 1. — B
 3, 11, 5.
 — tvā harito 2, 3, 8, 2. 4, 14, 4.
 — diṣo nānāsūryāḥ A 1, 7, 4.
 — prāṇāḥ pra bhavanti A 10, 12, 2.
 saptabhiḥ putraiḥ aditiḥ A 1, 13, 3.
 saptabhir dhūpayati 5, 1, 7.
 sapta yuñjanti ratham A 3, 11, 8.
 — sūryā divam anu A 1, 7, 4.
 sapta 'nnabomāḥ juhoti B 1, 3, 8.
 — 'ayā 'nan paridhayaḥ A 3, 12, 3.
 sa prajānaṃ prati grihṇeta A 2, 6, 5.
 sa pratnavaṃ naviyaś 2, 2, 12, 1. —
 B 2, 4, 8.
 — — ni kāvye 2, 8, 14.
 — prathamāḥ samkritir 6, 4, 10, 2.
 sapatha sabhām me B 1, 2, 1, 26.
 sabādhas te madam 2, 2, 12, 4.
 sa bodhiḥ sūrir 4, 2, 8, 4. 5, 2, 2, 8.
 sam agnir agniṇā gata A 4, 7, 1, 5.
 6, 5.
 — sūktām barhiḥ havishā B 3, 7,
 5, 10.
 samateṣv agnim avase B 2, 4, 4, 4.
 sam adhvaryo 'shaso namanta B 3,
 8, 9, 3.
 — anyā yanty 2, 5, 12, 1.
 samānam etad udakam A 1, 9, 5.
 samāni va śkūtiḥ B 2, 4, 4, 5.
 samāno mantrāḥ samitiḥ B 2, 4, 4, 5.
 samānya rīco bhavanti 7, 5, 4.
 sam āyushā sam I, 1, 10, 2. — B 2,
 8, 10, 2.
 — ā vavartti prithivi B 2, 6, 8, 5.
 — — 'vavritranu adharāg I, 8, 14, 2.
 — — B 1, 7, 8, 5.
 samās tvā 'gna 4, 1, 7. 5, 1, 8, 5.
 sam itaṃ sam 4, 2, 5. 5, 2, 4, 1.
 — it svavanti 4, 2, 9, 8. — A 10, 40.
 samid diṣam āçayā 4, 4, 12.
 samiddha indra vahasām B 2, 6, 8.
 samiddhaaya grāyamāṇāḥ B 3, 6, 1, 1.
 samiddho agna āhnta 2, 5, 8, 6. —
 B 3, 5, 2, 3.
 — agniḥ samidhā B 2, 6, 18.
 — agnir aṣvinaḥ B 2, 6, 12.
 — adjan 5, 1, 11.
 — adya manusho B 3, 6, 3.

- samidham ā tishṭha 1, 8, 13.
 samidhā 'gnip duvasyata 4, 2, 5, 1, 5,
 2, 2, 4. — B 1, 2, 1, 9.
 samidho agna ājyasya B 3, 5, 5.
 — yajati 2, 6, 1.
 samidhyamānaḥ prathamō B 1, 2, 1, 10.
 samidhyamāno adhvare B 3, 5, 2, 3.
 sam indra ṇo manasā 1, 4, 44, 1. —
 B 2, 8, 2, 6.
 samishṭayajūḥśhi juhōti 6, 6, 2.
 samici uṇmā 'si 5, 5, 10.
 samudra ivā 'ai gahmanā B 2, 7, 7, 6.
 samudraṃ gacha svāhā 1, 3, 11.
 samudrasya tvā 'vākayā 4, 6, 1, 1.
 — vayunasya 5, 5, 4, 5.
 samudrād arṇavād adhi A 10, 1, 14.
 — ūrnir madhumāḥ A 10, 12, 8.
 samudrāya tvā vātāya A 4, 9.
 — vayunāya 4, 6, 2, 6.
 samudre te bṛidayam 1, 4, 45, 2, 6,
 6, 3, 4.
 — tvā nṛimanā 4, 2, 2, 1.
 sam patni patyā B 3, 7, 5, 11.
 — paçyāmi prajā aham 1, 5, 6.
 — — ity āha 1, 5, 8.
 — pricyadvam 1, 1, 3, 1.
 — pra cyadvavam 4, 7, 13, 4, 5, 7,
 7, 2.
 — prāçāpānābhyaḥ sam u B 3, 7,
 13, 8.
 — bhakteya gamemabi B 3, 1, 3, 2.
 — mā siṁcantu A 2, 18, 4.
 — mā srijāmi 4, 7, 12, 2.
 samrād diçāḥ saha 4, 4, 12, 3.
 sa ya esho 'utar bṛidaya A 7, 6.
 — yakṣhad aya 4, 1, 8, 1.
 — yojate aruṣo 4, 4, 4, 4.
 — yo vṛiṣhā vṛiṣhojyebhiḥ B 2, 8, 3, 6.
 sarasvatī manasā peçalam B 2, 6, 4, 2.
 — yonyām B 2, 6, 4, 6.
 sarasvaty abhi no 7, 2, 7, 4. — B 2,
 4, 3, 1, 8, 2, 8.
 sarūpā nāma te mātā B 2, 4, 4, 2.
 sarobhyo dhaivaram B 3, 4, 12.
 sarpiçgrivi pīvary 3, 2, 8, 4.
 sarvaḥ śvaḥ sarvam B 3, 12, 6, 5.
 — suvarṇaḥ haritam B 3, 12, 6, 6.
 — hiraṇyaḥ rajatam B 3, 12, 6, 6.
 sarvam eva ta āyur yauntī A 8, 3, 2.
 — bhūtaḥ sarvam bhavyam B 3,
 12, 6, 2.
 sarvasya pratiçivari 1, 4, 40.
 sarvāpi chandāḥṣey etasyām 2, 4, 11.
 sarvā diço dikṣu B 3, 12, 7.
 sarvān udārānt sallān | antarikṣhe
 B 3, 12, 7, 2.
 — — | sthāvarāḥ B 3, 12, 7, 2.
 — pitūnt sarvān B 3, 12, 8, 1.
 sarvāḥ divyo sarvān devān B 3, 12, 8.
 — dhannīḥ sarvān dhvaçān B 3,
 12, 7, 2.
 sarvān maricu B 3, 12, 7, 3.
 — vā esho 'gnaḥ kāmān B 3, 7, 1.
 sarvābhyo vai devatābhyo 5, 3, 9.
 sarvā vidyatāḥ B 3, 12, 7, 3.
 sarvā(h) striyaḥ sarvān puçṣaḥ B 3,
 12, 6, 1.
 sarvāḥ sravantiḥ B 3, 12, 7, 3.
 sarve nimesā jajuire A 10, 1, 2.
 — vrātā varuṇasya 1, 8, 10, 2. — B
 1, 7, 4, 3.
 sarvesho vā esho lokeshu B 3, 9, 15.
 sarvo vai rudras tasmai A 10, 24 (16).
 savitā prasaṁtā 3, 10, 1, 2, 9, 7,
 10, 3 y.
 — bhūtā prathamē 'han A 5, 12.
 — yaḥ sahasriyaḥ 2, 4, 5, 1.
 savitāraṃ vitanvantam A 1, 10, 3.
 savitā varuṇo dadhat B 2, 6, 13, 2.
 savitai 'tāni çarirāṇi A 6, 6, 1, 2,
 7, 3 y.
 sa veda putrāḥ pitarāḥ 2, 2, 12, 1, 6,
 11, 4. — B 3, 5, 7, 2.
 — çevridham adhi dhā B 2, 6, 9, 1.
 — çvitāna 1, 3, 14, 4.
 — saṃgrāmas tamodyo (!) A 1, 10, 4.
 — samudra nttarataḥ B 1, 5, 10.
 — suṣṭubhā 2, 3, 14, 4.
 — sūra ā janayan B 2, 7, 13, 2.
 saṁnim avindac caraye A 4, 11, 8.
 saha nāv avatu A 8, 1*, 9, 1*, 10, 1*.
 — nau yaçāḥ saha nau A 7, 3.
 — rayyā ni 1, 5, 3, 3, 4, 2, 1, 3, 3, 4,
 5, 2, 2, 5. — A 4, 20, 2.
 — vai devānāṃ cā 'surāṇāṃ ca
 A 2, 1.
 sa havyavād amartya 4, 1, 11, 4.
 sahasā jātān 4, 3, 12, 1, 5, 3, 5, 1. —
 A 2, 5, 8.
 sahasratamyā vai 7, 1, 7.
 sahasraparamā devī A 10, 1, 7.
 sahasravrid iyam bhūmiḥ A 1, 10.
 sahasraçirīṣam devam A 10, 13 (11).
 sahasraçirīṣā puruṣaḥ A 3, 12.
 sahasrāṇi sahasradhā 4, 5, 10, 5.
 — sahasraṇo 4, 5, 11.

sahasvānt sahyān 3, 10, 1, 3. 9, 8.
10, 8 y.
sa hi cūciḥ śataputtraḥ B 2, 5, 5, 4.
8, 2, 7.
śakam yakṣma 4, 2, 6, 4.
śakamjñāṣaḥ saptaṭham A 1, 3.
śamgrahaṇye 'śtyā yajate B 3, 8, 1.
śādayāmi viśvaya te 3, 5, 6, 2.
śādhya vai devā asmīn loka 6, 3, 5.
— — devāḥ suvargakāmā 7, 2, 1.
śādhvim akar deva* 1, 8, 14, 2.
śāmtapanā idam havir 4, 3, 13, 8.
śā mā pratishṭhām 7, 1, 7, 1.
— — sahasra ā 7, 1, 6, 6.
śārāgavastrair jaradakṣaḥ A 1, 3, 2.
śāvitram juhōti karmaṇaḥ-karmaṇaḥ
puraṣāt B 1, 3, 5.
— — prasūtyai A 5, 2.
śāvitram aśṭākāpālam prāter B 3,
8, 12.
śāvitṛṇi juhōti 5, 1, 1.
śā virāḍ vikramyā 7, 8, 9.
śāvir hi deva prasavāya B 2, 7, 15, 1.
śiḥṣa vyāghra uta yā B 2, 7, 7.
śikāś iva sam yanti A 1, 27, 5.
śitāya svābā 'śitāya 7, 4, 22.
sinivāli prithushṭuke 3, 1, 11, 4. 8,
11, 5.
sinivāli ankapardā 4, 1, 5, 3.
śite vandāmahe tvā A 6, 6, 2.
śida tcam mātur 4, 1, 0, 8. 2, 1, 4.
5, 1, 9, 6.
— hotaḥ ava u 3, 5, 11, 2. 4, 1, 3, 8.
5, 1, 4, 5.
śirā yuñjanti 4, 2, 5, 5.
śisena tantum manasā B 2, 6, 4.
śukhetriyā sngātuyā A 6, 11, 1.
śugavyam no vāji 4, 6, 9, 4.
śugārhapatyō vidahann B 1, 2, 1, 20.
śujāto jyotiṣā 4, 1, 4, 1. 5, 1, 5, 2.
śutā sunvati 3, 10, 1, 2. 9, 7. 10, 2 y.
śutrāmāyam prithivīm 1, 5, 11, 5. 7,
1, 18, 2. — A 1, 18, 2.
Śandarṇa ca Krauñca ca A 1, 31, 2.
śnarpāḥ pārijanyo 5, 5, 21.
śnarpāḥ vaste 4, 6, 6, 4.
śnarpāṣa tvā vāyam 1, 1, 10, 1. 3,
5, 6, 1. — B 3, 3, 3, 5.
śnarpājāḥ prajāḥ 6, 4, 10, 5 y.
śnarbhīr agnīḥ pūṣaṇvān B 2, 6,
18, 2.
śnrahmanayom A 1, 12, 5.
śnrahmanāḥ vitrantam B 2, 5, 6, 1.

śubhage kāmṇilavāni 7, 4, 19, 1. —
B 3, 9, 6, 3 y.
sumitrā na āpa ośadhayaḥ B 2, 6,
6, 8 y.
śmnaśhūr yajno 4, 6, 3, 4. 5, 4, 6, 6 y.
śrāvāntam harṣiśhadam B 2, 6, 5.
śnvargam vā ete lokam yanti ya upa-
śada 6, 2, 4.
— — — — ye sattram 7, 4, 9.
śnvargāya vā stāni lokāya hūyante
yad dākṣiṇī 6, 6, 1.
— — — — yad vairsarjanī
6, 3, 2.
— — ete lokāya grihyante 6, 5, 4.
— — eṣa lokāya cīyate yad agnir
vājra 5, 5, 7.
— — — — yad agnis tam 5, 6, 8.
— vai lokāya devaratho 5, 4, 10.
śuvar ṇa gharmaḥ 5, 7, 5, 2 y.
śuvarṇam hastād ādānā A 6, 1, 3.
śuvarṇam koṣam rajasā A 3, 11, 4.
— gharman pari veda A 3, 11.
śuvar yanto nā 'pa 'kṣanta 4, 6, 5, 2.
5, 4, 7, 1.
śuvarvati sudughā 4, 4, 12, 4.
śvitrāḥ prajāḥ 6, 4, 10, 4 y.
śuṣarmā 'śi pratishṭhā 1, 4, 26.
śuṣevam tvā bhānavo B 2, 5, 2, 4.
śuśamprīṇam tvā 1, 8, 5, 2.
śūyate vā eṣo 'gnīm 5, 6, 9.
śūrya ekāki carati 7, 4, 18, 1.
śūryam te cakṣur A 6, 1, 4. 7, 3* y.
śūryam riṣam tamaso B 2, 5, 6, 3.
śūryaraṣmīr harikeṇa 4, 6, 3, 8. 5,
4, 6, 3.
śūryaś ca mā A 10, 32 (25).
śūryasya cakṣur ā 'ruham 1, 2, 4, 1.
6, 1, 7, 3.
śūryācandramasau A 10, 1, 14.
śūryo devīm nṣasam B 2, 8, 7.
— devo diviśadhbhyo 3, 8, 10.
— maricim ā datta A 1, 2, 1.
— mā davo devebhyaḥ 3, 5, 5.
śrīḥ vṛiṣṭiṇ diva ā 2, 4, 8, 2.
se 'd agne astu 1, 2, 14, 3.
— — agnir agnīḥ sty ety B 2,
5, 3, 8.
śenā ha nāma prithivi B 2, 4, 2, 7.
śens 'ndrasya dhenā bhīṣaspatē B 3, 9.
śai 'nā 'nikena 4, 3, 13, 2.
śo agna ije ṇaṇame ca B 3, 6, 10, 4.
— 'grahṇug vibhajan A 10, 13 (9).
— 'ttaravedir abravīt 6, 2, 8.

soma skobhyah pavate B 6, 8, 2.
 somaṣ rñjāṣaṃ varuṣam 1, 7, 10, 2.
 soma gīrbhiṣ tvā vayasam B 3, 5, 6, 1.
 somam te kriṣāmy 1, 2, 7.
 somam adbhya vy apihat B 2, 6, 2, 1.
 soma yā te 4, 1, 11, 1.
 somasya tvishir asi ... bhūyād amṛi-
 tam 1, 8, 14.
 — — — ... bhūyād iti B 1, 7, 8.
 somah somasya pṛogūh A 3, 3, 1.
 somānaṣ svaragṣam 1, 5, 6, 4. — A
 10, 1, 11.
 somipūṣhaṇā janana 1, 8, 22, 5, 2, 6,
 11, 4. — B 2, 8, 1, 6.
 — rajaso B 2, 8, 1, 5.
 somāya pitṛimato 1, 8, 5.
 — avarājasa 'novāhāv 5, 6, 21.
 somārudrā yuvam 1, 8, 22, 5.
 — vi vṛihatam 1, 8, 22, 5.
 someṇa somau vy apibat B 2, 6, 2, 3.
 somo jigātu gātuvit 1, 8, 4, 1.
 — dhenuṣ somo arvantam B 2, 8, 3.
 — rājā mṛigaṇīrṣham B 3, 1, 1, 2.
 — — 'mṛitaṣ sutah B 2, 6, 2.
 — — varuṣo 1, 8, 14, 1.
 — vai sahasram avindat 7, 1, 6.
 so 'ham apāpo virajo A 10, 1, 18.
 saumyāṣ traysah piṇṇagāh 5, 6, 19.
 sauri balāka 'rco 5, 5, 16.
 skabhāyeta nirṛitim B 2, 8, 2, 2.
 stīrṣam harhiḥ sidatā B 2, 8, 2, 3.
 — — su^o 5, 1, 11, 2.
 stuto mayā varadā A 10, 36, 2.
 stohi cūram vajriṣam B 2, 8, 4, 2.
 — cūratam 4, 5, 10, 8. — B 2, 8, 6, 9.
 stegān daṣṭhrābhyaṃ 5, 7, 11.
 stokūnām indum prati cūra B 2, 6, 8, 4.
 stomatrayastriṣṭe 4, 4, 12, 4.
 stomāsa tvā vicāriṣi 2, 2, 12, 3.
 striyah satih | tā n me puṣa ābuh
 A 1, 11, 4.
 sthiro bhava vidvāṇa ācū 4, 1, 4, 2.
 5, 1, 5, 4.
 sthūrasya rāyo brihato B 2, 8, 5, 8.
 snik ca snihitiḥ ca A 4, 23.
 sphyaḥ svastir vighnaḥ 3, 2, 4.
 sphyeṇa vedim ud dhanti 6, 6, 4.
 smṛitiḥ pratyakṣam sitihyaṃ A 1, 2.
 syonam te sadanam karomi B 3, 7,
 15, 2.
 syonā prithivi bhava A 10, 1, 10.
 syono me sida sushadā B 3, 7, 6, 10.
 svagā vo devāh 1, 4, 44, 2.

svaysa kriyavāṇaḥ sugam B 2, 4, 2, 5.
 svayamāṣṭriṇṇam upa 5, 2, 8.
 svaṇvā yaṣasā yātām B 2, 8, 7, 7.
 svastidā vīṣaspatiḥ B 3, 7, 11, 5. —
 A 10, 55, 1, 9.
 svasti na indro vṛiddhaṇvāḥ A 1,
 1, 1, 21, 3, 10, 1, 9.
 — no maghavā A 10, 1, 11.
 svādushaṣṭaḥ 4, 6, 6, 3.
 svādrim tvā svādunā 1, 8, 21. — B
 2, 6, 1.
 svāruhā yasya cṛiyo dṛiṣo B 2, 4, 8, 1.
 svāhā 'dhim ādhitāya 7, 8, 15.
 — yajuṇam varuṣaḥ B 2, 6, 18, 4.
 — sam agnis tepasā A 4, 7, 2, 5,
 6, 6 y.
 svishta indraḥ sutṛimā B 2, 6, 14, 6.
 svishtam agne abhi tat B 2, 4, 1, 4.
 3, 12, 1, 1, 3, 4.
 svishtā devā Ajyapāḥ B 2, 6, 14, 6.
 sro dakṣhe dakṣhapita 'ha 4, 3, 4, 1.
 — B 3, 7, 7, 9.
 haṣaḥ ṣucishad 1, 8, 15, 2, 3, 2, 1, 5.
 — B 1, 7, 9, 6. — A 1, 13, 3, 10,
 40, 12, 6.
 haṣair iva sakhibhiḥ 3, 4, 11, 8.
 hanmi te 'ham kṛitaṣ B 2, 4, 2, 2.
 hariḥ patangāḥ patari A 3, 11, 8.
 hariṣ havantam anu yanti A 3, 15,
 10, 49.
 harir asi hāriyojano 1, 4, 28.
 havishmatir imā 1, 3, 12, 6, 4, 2, 4.
 havyavād agnir 3, 4, 11, 1.
 havyavāhuṣ svishtam B 3, 1, 3, 3.
 havyavāhanu ajaram B 2, 6, 16, 2.
 — sñhimātishāham B 2, 4, 1, 4, 3,
 12, 1, 1, 8, 4.
 hasāya puṣṇalūm B 3, 4, 15.
 hasitaṣ ruditam gītam A 1, 11, 5.
 hastn ādhāya savitā 4, 1, 1, 4.
 hastah pra yachatv amṛitam B 3, 1, 1, 9.
 hiva me gātrā 3, 2, 5, 3.
 himasya tvā jārāyusā 4, 6, 1, 1.
 hiranyakakṣhyānt A 6, 5, 2.
 hiranyakeṣo rajaso 3, 1, 11, 4.
 hiranyagarbha āpo ha 2, 2, 12, 1.
 — ity ashtau A 10, 1, 3.
 hiranyagarhiḥ sam avartatā 4, 1, 8, 3,
 2, 8, 2, 5, 5, 1, 2.
 hiranyagarbho haṣaḥ A 1, 13, 3.
 hiranyapāṇim ūtaye 1, 4, 25, 1, 2, 2,
 12, 2.

hiraṇyavarṇāḥ uśhasāṃ 1, 8, 12, 8. — B 1, 7, 6, 8.	boṭā yakṣad agniṃ svāhā "jyāsa svāhā B 3, 6, 2, 2 y.
hiraṇyavarṇāḥ cūcayāḥ 5, 6, 1. — B 2, 8, 9, 8.	— — agniṃ iḍa iḍito devo B 3, 6, 2, 1 y.
hiraṇyavarṇo abhayaṃ kṛiṣṭu B 2, 8, 4, 1.	— — aṣṭinā saraśvatim B 2, 6, 11, 10.
hiraṇyācṛiṅgaṃ varuṇam A 10, 1, 12. hiraṇyācṛiṅgo 'ya 4, 6, 7, 4.	— — iḍas pade samidhānam B 2, 6, 17.
hutaśya cā 'būtaśya ca B 3, 7, 8, 8. have vātasvanam 3, 1, 11, 8.	(—) — — sarva vetu B 2, 6, 18.
hṛide tvā manase 1, 8, 13. — A 4, 7, 2, 5, 6, 6.	— — iḍābhīr B 2, 6, 7, 2 y.
beti radraśya pari ṣo B 3, 1, 1, 8. hemantena 'rtunā devāḥ B 2, 6, 19, 2.	— — indraṃ svāhā "jyāsa B 2, 6, 7, 6 y.
boṭā 'dhivaryur āvayā 4, 6, 8, 2.	— — iḍenyaṃ B 2, 6, 17, 2 y.
— yakṣae: chatakratum B 2, 6, 17, 7 y.	— — uśhasānaktā bṛihatī B 3, 6, 2, 2 y.
— — chucivratam B 2, 6, 17, 1 y.	— — uśhe indraśya B 2, 6, 7, 8 y.
— yakṣat tauṇapātām aditer B 3, 6, 2, 1 y.	— — ojo na vīryam B 2, 6, 7, 8 y.
— — ūtibhīr B 2, 6, 7, 1 y.	— — dura ṛiṣvāḥ kavashyo B 3, 6, 2, 2 y.
— — tauṇapāt saraśvati B 2, 6, 11, 1 y.	— — duro diṇṇā kavashyo B 2, 6, 11, 4 y.
— — tisro devīḥ trayas* B 2, 6, 7, 4, y.	— — daivāḥ boṭārā bhiṣajā 'cvinā B 2, 6, 11, 6 y.
— — devīr apasām B 3, 6, 2, 2 y.	— — — bhiṣajā sakṣāyā B 2, 6, 7, 4.
— — — na bheśhajam B 2, 6, 11, 6 y.	— — — mandrā potārā B 3, 6, 2, 2 y.
— — tvashṭāram aciaṣṭham B 3, 6, 2, 2 y.	— — barbiṣi 'ndram B 2, 6, 7, 2 y.
— — — indradevam B 2, 6, 7, 5 y.	— — barbiḥ sushṭarimo "rjamradā amin B 3, 6, 2, 1 y.
— — — indram aṣṭinā B 2, 6, 11, 7 y.	— — — "rjamradāḥ bhiṣaṇ B 2, 6, 11, 3 y.
— — peṇasvatīḥ B 2, 6, 17, 5 y.	— — vanaspatim upā 'va B 3, 6, 2, 2 y.
— — pracetasā B 2, 6, 17, 5 y.	— — — çamitāraṃ çatakratum dhiyo B 2, 6, 7, 5 y.
— — samidhā 'gnim B 2, 6, 11.	— — — .. bhīman B 2, 6, 11, 8 y.
— — samidhe 'ndram B 2, 6, 7.	— — vyacasvatīḥ B 2, 6, 17, 3 y.
— — supeṇaso B 2, 6, 17, 4 y.	— — yakṣan naraṇṇasam na nagnaḥum B 2, 6, 11, 2 y.
— — supeṇaso 'śhe naktam B 2, 6, 11, 5 y.	— — — upiçastram B 3, 6, 2, 1 y.
— — suretasam B 2, 6, 17, 6 y.	— — — citraratham B 2, 4, 3, 6.
— — svāhākrītiḥ B 2, 6, 17, 7 y.	— — — hṛiç ca to A 3, 13, 2 y.
— yakṣad agniṃ samidhā suśham- idhā B 2, 6, 17.	— — — hlādnyate jvalataç A 1, 3, 4.
— — — svāhā "jyāsa stokṣāam B 2, 6, 11, 9 y.	— — — hvayāmasi tve 'ndra B 2, 4, 3, 11.

Druckfehler und Berichtigungen.

Zum ersten Theil.

Lies pag. 28, 17 *etát tvácy soma.* — 31, 20 Ç. 3, 7, 4, 1, 9. 8, 1, 12-2, 3.
 Zu pag. 107, 2. ^b findet sich bereits in I, 6, 12, 1 (einem yâjyâ-Abschnitt), es
 ist daher anffällig, daß hier nicht bloß das *pratîkam* steht. — *ibid.* Z. 4 v. n.
 lies: *vâjapeyavidhi.* — Zu pag. 142 not. ² Die Accentuation von *sthâ* und
 die dem entsprechende Auffassung desselben als *sthâh* (= *sthâvaram*) ist wohl
 richtig. — Zu pag. 222 not. ². Auch ^{2a} wird erst in 4, 1, 5, 1 aufgeführt. —
ibid. not. ¹² und not. ¹¹ sind nmanstellen.

Zum zweiten Theil.

pag. 160, 20 lies: *sû-'nniyam*, und vgl. dazu P, 10. 17.

Inhalt,
nach dem kâṇḍānukrama der Ātreya-Schule.
(s. oben p. 345-351).

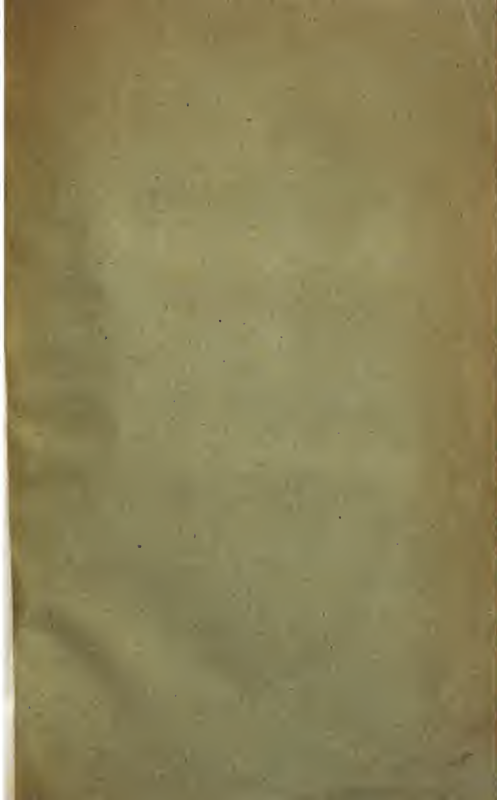
- kāṇḍa 18. agnividhiḥ, pūrvam kāṇḍam V, 1-4¹.
 - 19. —, uttaram kāṇḍam V, 5-7².
 - 20. adhvārādīnāṃ trayāṇāṃ vidhiḥ VI, 1 - VII, 1, 3.
 - 23. sattrāyaṇam VII, 1, 4-10. 2, 1-10. 3, 1-10. 4, 1-11.
 5, 1-10.
 - 24. aṣvamedhaḥ VII, 1, 11-20. 2, 11-20. 3, 11-20. 4,
 12-22. 5, 11-25.

Appendix.

	Seite
<u>1. sūcīpatram.</u>	<u>341-342.</u>
<u>2. der kâṇḍānukrama der Ātreya-Schule . . .</u>	<u>350-357.</u>
<u>3. alphabetisches Verzeichniß der anuvākapratika</u> <u>und der rikpratika in Taitt. Saṃhitā, Taitt.</u> <u>Brāhmaṇa und Taitt. Āraṇyaka</u>	<u>359-403.</u>

¹ 1, 11. 2, 11. 12. 3, 12. 4, 12 zum aṣvamedha gehörig.

² 5, 11-24. 6, 11-23. 7, 11-26 zum aṣvamedha gehörig.

Am Verlag der Hesses'schen Buchhandlung in Weimard ist folgende
erschiedenen:

Etymologische Forschungen
auf dem Gebiete der

Judo-Germanischen Sprachen

von Dr. Aug. Friedr. Pott.

Zweite Auflage in viertel neuer Umarbeitung.

Dritter Theil.

Wurzeln mit consonantischem Ausgange.

Auch unter dem Titel:

Wurzel = Wörterbuch

der Judo-Germanischen Sprachen

von Aug. Friedr. Pott.

Dritter Band.

Wurzeln auf Summe Consonanten.

Zuerst: Wurzeln auf Gutturale und Palatale.

Preis 10 Thlr.

Verlag von F. A. Brockhaus in Leipzig.

DAS JATĀPĀṬALA.

Lehrbuch des Jātapāṭha für den Rīgveda, nebst dem Abschnitt
der Prātiçākhyajyotsuā über die Vikṛiti des Kramapāṭha.

Herausgegeben, übersetzt und mit Anmerkungen versehen von

Dr. G. Thibaut.

8. Geh. 15 Ngr.

Das Jātapāṭala, Regeln über eine eigenthümliche Recitationsweise
der Veda, welche zur Unterstützung des Gedächtnisses bestimmt war,
ist hier nach den verschiedenen in Europa befindlichen Handschriften
abgedruckt und vom Herausgeber mit ausführlichem Commentar zu
jedem Verse begleitet.

HERMES TRISMEGISTUS

AN DIE MENSCHLICHE SEELE.

Arabisch und deutsch herausgegeben von

Prof. Dr. H. L. Fleischer.

4. Geh. 20 Ngr.

Zur Feier des fünfundzwanzigjährigen Bestehens der Deutschen
Morgenländischen Gesellschaft hat der berühmte Orientalist dieses
„Sendschreiben“ herausgegeben, dessen Handschrift sich in der
Leipziger Stadtbibliothek befindet. Der arabische Text erscheint zum
ersten mal im Druck, während die früher vom Herausgeber ver-
öffentlichte Uebersetzung hier in wesentlicher Umarbeitung vorliegt.

